ACTA SACROSANCTI ET OECUMENICI CONCILIJ OCTAUI, CONSTANTINOPOLITANI QUARTI, NUNC...

Matthaeus Rader, Josè Maria Fonseca de Evora

Digitized by Google

NAZIONALE
EMANUELE
71
31
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ACTA
SACROSANCTI ET OECVMENICI CONCILII OCTAVI, CONSTANTINOPOLITANI QVARTI,

NVNC PRIMVM EX MSS. CODICIBVS ILLVSTRIVM BIBLIOTHECARVM SERENISSIMI MAXIMILIANI BOIORVM D. &c.

ET

AVGVSTANÆ VINDELICORVM REIPVB.

GRAECE CVM LATINA INTERPRETAtione edita, notisq́; paſsim illuſtrata

PER

MATTHÆVM RADERVM E SOCIETATE IESV

AD

CÆSAREM BARONIVM REVERENDISS. & Illuſtriß. S.R.E. CARDINALEM, & ſedis Apoſtolicæ Bibliothecarium, &c.

VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA
IN ROMA

Cum gratia & priuilegio Cæſareæ Maieſtatis.

INGOLSTADII,
Ex Typographia ADAMI SARTORII
ANNO M. DCIV. 6

Google

Digitized by Google

CAESARI BARONIO
R.[mo] & Illmo S. R. E. CARDINALI SANCTÆQVE SEDIS APOſtolicæ BIBLIOTHECARIO

MATTHÆVS RADERVS E SOCIETATE IESV SALVTEM VOuet, & multos annos.

EN Ampliſsime Baroni, prodit conſilio tuo, imo & auxilio SACROSANCTVM & OECVMENICVM CONCILIVM VIII. quod inter Conſtantinopolitana obtinet quartum: cuius hactenus pauca quædam, eaque diſſipata in magno Conciliorum opere extitere fragmentorum analecta. Quod niſi tu mihi in decimo Annali tuo dux quidam, & quaſi cœleſte quoddam ſidus paruiſſes, viamque aperuiſſes, multo mihi maior fuiſſet labor in explicando hoc labyrintho ſubeundus. Quamquam enim me ſignis mi-

Digitized by Google

nimè vel obſcuris, vel incertis ad penetrale veritatis, & rerum caput peruenturum eſſe nō diffiderem; tamen, quia publica auctoritate deſtituebar, Pontificumque autographa, literaſque archetypas, quas tu ſummo Chriſtianæ Reipub. bono è Pontificum tabulariis, & chartophylaciis primus eruiſti, deſiderabam; affirmare quamuis certa, inteſtata tamen, non audebam. Etenim cum duo mihi eſſent ad manum Concilia, vtrūque Græcum, vtrumque manu exaratum, vtrumque Oecumenici VIII. titulo inſignitum; quorum alterum contra Photium pro Ignatio; alterum pro Photio coactum erat, in vtroque etiam Pontificis Romani Legati interfuiſſe legerentur, in priore quidem Donatus, & Stephanus Epiſcopi, cum Marino Diacono Hadriani II. vicem agentes, in poſteriore Petrus Presbyter Cardinalis, cum Paulo & Eugenio Epiſcopis, qui Ioannis VIII. partes obibant; cœpi quærere, vtrumquene, vel quodnam ex duobus eſſet illud ſacroſanctum Concilium, & Oecumeni-

menicum, quod octauum crederetur? Animaduertebã enim Patrum ſiue Epiſcoporũ nomina, qui ſententias in Concilio dixerant, à pleriſque, iiſque grauiſſimis æui noſtri ſcriptoribus confundi, illoſque trecentos octoginta tres, qui in poſteriore Photiano fuerunt numerati, priori Ignatiano, in quo non niſi duo ſupra centum ſunt reperti, fuiſſe tranſcriptos. Sed cum vtrumque legendo percurrerem, in priore quidem quo S. Ignatius, eiecto Photio, fuit reſtitutus, omnia ſancta & ſincera vidi, ſenſi, iudicaui, præter vnum alterumue caput, extra tamen acta, in fine, cuiuſdam epiſtolæ, & breuiarij VIII. Synodi, quo de Romani Pontificis auctoritate, ſeu poteſtate, non à Concilio, ſed à Scholiaſta diſputatur, & meliore duntaxat explanatione indiget; & illud de Honorio, cui falsò impactum fuit crimen hæreſeos; in alterius verò mox ipſo limine offenſus notaui προσκαθεσθέντα Φώτιον τὸν ἁγιώτατον καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχην, Photiũ, inquam, ſubitò ſanctiſſimum & Oecume-

nicum Patriarcham Cōcilio præſidere; notaui eundem prius à Ioanne Pontifice coli, & adorari, quam coleret ipſe Ioannem & adoraret, ſic enim Petrus Cardinalis Ioannis Legatus, in prima actione, primoq́; congreſſu: *προσκυνεῖ τὴν ἁγιοσύνην ὑμῶν, ὁ ἁγιώτατος καὶ οἰκουμενικὸς πάπας* Ἰωάννης, adorat Sanctitatem veſtram ſanctiſsimus, & Oecumenicus Papa Ioannes; notaui in digreſſu eiuſdem actionis & acclamatione Photium Ioanni Prælatum. *Φωτίου καὶ Ἰωάννου τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν πολλὰ τὰ ἔτη.* Photio & Ioanni ſanctiſſimis Patriarchis multos annos. Vbi verò ad Ioannis epiſtolam Actione 2. poſitam, & Baſilio FFq;, A A A inſcriptam perueni; planè hæſi, miratus à Pontifice Romano priorem Synodum totam antiquari, qua Ignatius erat reſtitutus, omneſq́ue Synodos à ſanctiſſimis Pontificib. Nicolao I. & Hadriano II. celebratas *ἀδίκους* ſiue iniquas appellari, ac opere tanto Photium commēdari; conieci illico Photium ex Photio, quē ab ingenio non defeciſſe ſuo, facile intelligebam;

gebam; literas Pontificias aut à Photio excogitatas & ſubiectas; aut certè, id quod erat, interpolatas, auctas, corruptas, & pro voluntate interpretis verſas, inuerſas, & peruerſas, eamque coniecturam ad quoſdam eruditiores, antequam decimus Annalis longè expectatiſſimus prodiret, perſcripſi. pronunciare tamen ſententiam ſine teſtib. publicè reformidabã. Cum ecce mihi lux & ſol ex Vrbe, quando decimum volumẽ Annalium tuorum aſpicio; quos voluo ſtatim, & primùm Ioannis epiſtolam quæro, inuenio, fraudem deprehendo, & mox cum illo apud Vitruuium Archimede exclamo: ἕυρηκα ἕυρηκα, datus in admirationem ob nouas perditiſſimi Photij ſtrophas & corruptelas, quibus Orientem inuoluit, & prope etiam Occidentem circumſcripſit; cuius tamen artes fraudeſque mox Ioannes P. M. Romæ deprehendit, Photiumque publicè pro ambone æterno anathematis fulmine perculit, damnauitque. Hinc ego non iam amplius rerum incertus, ſed tabulis & teſti-

bus

Digitized by Google

bus ampliſſimis Annalium tuorum Illu-
ſtriſſime Baroni inſtructus & firmatus, cùm
aliis impellentibus, tum teipſo me per So-
cios noſtros, & M. Velſerum, virum ampliſ-
ſimum, adhortāte, nobile ſanè opus aggreſ-
ſus, è Græco cœpi transferre, & tralatum cō-
ferre, ac in lucem tandem efferre, Illuſtriſſi-
moque nomini tuo, iure meritoq; deuotū
conſecrare. Merebatur enim hoc ampliſſi-
ma tua, & in alto locata cardine dignitas;
merebātur æterna Annalium tuorum mo-
numenta, quib. omnem tibi poſteritatem
æterno laboris munere deuinxiſti. Debeba-
tur idem ſingulari tuo in Societatis noſtræ
totam gentem amori, quem multis ſępe of-
ciis & beneficiis declaraſti. Me quoque ſin-
gulatim, præter omnia alia, priuata tua pu-
blicaque virtus ac pietas impellebat, quam
dudum cādida ad nos fama pertulit, quam-
que tuis vbique annis, & annorum volu-
minibus inſcripſiſti. Proinde Cardinalis Il-
luſtriſſime, & religioſiſſime, caliginoſæ iu-
bar tempeſtatis, & ſol Eccleſiæ;

Jam

Digitized by Google

Jam tum cùm auſus es vnus Italorum,
Denis condere ſecla dena chartis,
Quas millena loquentur vſque ſecla,
Nec claudet prius vlla nox, vel ætas,
Quam cœlum, ſimul omne claudat æuũ.

Hanc noſtram Parrhaſin trans alpes caligantem & gelantem, ſplendore nominis tui, quo dudum orbem omnem à Sole exoriente ſupra Mæotidis paludes, omnibus in terris, quæ ſunt à Gadibus vſque Auroram & Gangem longè lateque illuſtraſti, accende, vti noſter hic labor tuis auſpiciis dedicatus, Graiis iuxta ac barbaris errantibus, velut Helice, portum ſalutis, & veritatis oſtendat. Nulla enim vox vmquã, poſt ſacrarum litterarum oracula, tantum in Eccleſia valuit aut valebit, quantum Patrum ac Pontificum de re Chriſtiana in cõmune conſultantium decreta, & reſponſa; quæ meritò ſeptima Synodus Oecumenica Conſtitutiones diuinitus inſpiratas appellat; meritò Gregorius ille M. vt quatuor libros Euangeliorum veneratur, cum ea quæ

in omni ſacrâ hiſtoriâ continentur, ab ipſis Conciliis & Eccleſia non quidem vim & fidem certam accipiant, ſed fidei certę certam auctoritatem & explanationē. Tu te R.me & Ill.me Baroni noſtræ Societatis piũ, vti facis, patronũ, & huius Vrbis quæ ab Vrbe veſtra quondam propagata eſt, fautorem, & Germaniæ totius apud ſupremum clementiæ patrem, arbitrum exhibe & conciliatorem. Auguſtę Vindelicorum.

Calendis Decembribus A.
P. C. N. cIↃ. IↃ. CIII.

PRÆ-

Digitized by Google

PRÆFATIO

CATHOLICE LE-CTOR SALVE.

EST quod doceam te, vel moneam potius, amice lector, antequam ad S. Oecumenici Concilij Octaui lectionem accedas, vt pleniorem illius haurias cognitionem, & fructum operæ capias vberiorem. Tota enim hæc res multorum ſæculorum ſepulta tenebris, in tanta hactenus iacuit obſcuritate, vt cæleſtis quoque doctrinæ principes, & lumina Theologorum ex illa caligine ſeſe explicare non potuerint. Et niſi proximo anno ſuperiore Illuſtriſſimus Cardinalis Baronius, æui noſtri columen, & nouus Eccleſiæ ſol, nobis X. Annalis facem luxiſſet, ægrè admodum ad veritatis fontem adſpiraſſemus. Quamquam enim certiſſimis rerum coniecturis niteremur, tamen quia apodixes deerant, ne veſtigia alicubi labaſcerent formidabamus. Vbi verò noſtras ratiocinationes, cum doctiſſimis Baronij argumentis, & narrationibus conſpirare vidimus, tum verò alacres ad laborem, & operam proſiluimus, cuius quidem primus auctor nobis noſter fuit Gretſerus, cuius ingenium, vt ſocius ego & amicus diſſimilem, hoſtes etiam admirantur, atque prædicant. Cur porro hoc Concilium in tanta hominum ignoratione delituerit, cauſſæ plures reddi poſſunt. Ac prima omnium & ferè princeps ipſe Photius extitit, homo poſt homines natos improbiſſimus, qui ſublato per inſidias Ignatio, vt Stylianus Neocæſareæ Metropolita au-

a Epiſt. ad Stephan. papam. b In Vita Ignatij. ta auctor [a] eſt, quamquam aliter [b] Nicetas Paphlago tradat; thronum quamuis tot anathematum diris deuotus, Conſtantinopolitanum inuaſit, Concilium nouum celebrauit, quo acta omnia prioris Oecumenici octaui, antiquare, & penitus reſcindere, qua vi, qua fraude conatus eſt; cum ab Eccleſia Catholica & Romana non ipſe ſolùm defecit, ſed totum Orientem paucis admodum exceptis, nō ſecus ac ille Dei perduellis lucifer ac draco, [c] tertiam ſtellarum partem, in errorem ſecum, & exitium ſempiternum traxit. Vnde factum eſt, vt Octaui Oecumenici Concilij quod ſub Hadriano in cauſſa Ignatij Patriarchæ reſtituti celebratum eſt, omnis in Oriente auctoritas caderet, & memoria prope aboleretur.

c Apoc. XII.

Altera eſt, Anaſtaſij Bibliothecarij exemplar, æquè Græcum ac Latinum, quod ipſe è Græco verterat, etiam in Romana Eccleſia multis parum fuiſſe æuo poſteriore cognitum, adeoque multis annorum centuriis neglectum, & ignotum iacuiſſe. Ex qua Anaſtaſij tralatione illa reor fragmenta in 4. Conciliorum vol. leguntur.

Seſſ. 6. & 7. Tertiam poſſis credere, quod in Concilio Florentino A. C. MCDXXXVIII. cùm de hoc Concilio ageretur, & à Græcis contemneretur, à Latinis illud admodum frigidè, vt mox infra copioſius exponam, ſit defenſum. Hinc factum eſt, vt cum antea parum eſſet illuſtre, poſtea magis negligeretur.

Quartam iure dicas, auctorum qui poſtea de Concilio libros compoſuerunt, dubias de hoc ſententias; cum enim Actis Concilij carerent, confuſi multitudine Conciliorum, quæ Octaui numerum, & titulum præferebant, ipſa Concilia inter ſe miſcuerunt, vt dicerent CCCLXXXIII. Epiſcopos in hoc Sacroſancto Octauo Oecumenico vero & germano Concilio, quo reſtitutus fuit S. Ignatius, fuiſſe numeratos, cum non vltra duos ſupra centum fuerint collecti, illi verò CCCLXXXIII. in [d] Photiano poſteriore ſint reperti.

d Act. 1. & Baron. A. C. DCCCLXXIX.

Vltima

Vltima eſt ipſa Synodorum Oecumenicarum, quæ ſibi Octauum locum vendicant, copia. Quatuor enim reperio, vt mox oſtendam, Concilia, quæ hunc Octauæ Synodi Generalis titulum ferunt.

Facem ergo primus huic ſacroſanctæ, & Oecumenicæ Synodo luxit Ill.mus Baronius, qui & Anaſtaſium interpretem, & codicem Græcum eruit ex tenebris, magnamq; eius partem orbi nunc in X. Annali vulgauit, auctoritatem illius Eccleſiæ reſtituit, ipſiq; Concilio præſens auxiliū tulit, vt in Epiſtola monui.

Nos verò antequam Annalem decimum videremus, cum nullum exemplum, præter id quod in Sereniſſimi V. B. P. Maximiliani Bibliotheca repertū eſt, extare noſſemus, opus Chriſtianæ Reipub. cauſſa hortatu Iacobi Gretſeri, & Antonij Poſſeuini aggreſſi ſumus, vt Catholicum Concilium & probatum, Græcæ & Schiſmaticæ Eccleſiæ ereptum, Latinæ & Catholicæ redderemus, imo Græcum iuxta ac Latinum à nobis tralatum ederemus, cum ab Anaſtaſio verſum neſciremus.

Poſtea verò quam cœpit Ill.mus apparere Baronius, egoq; intellexi Romæ extare Græcum codicē ab Anaſtaſio verſum, primum hærere, & interiungere, poſtremo etiam abiungere ſtatui, ne operam luderem, & actum agerem. Sed tandem auctoritate Ill.mi Baronij per literas conſulti, Patrumq; impulſu iam ſepoſitum ac depoſitum opus reſumſi, tantoq; promptius & ardentius vrſi, quod beneficio M. Velſeri viri ampliſſimi doctiſſimiq; alterum quoque exemplar ad Bauaricum ex Auguſtanæ Reipub. Bibliothecâ nuper nouis aucta codicibus ſim nactus: In quo tametſi magna pars è vita S. Ignatij abeſt, integrum tamen ipſum Concilium Oecumenicum extat, & quod gratulere correctum, atq; à docta manu exaratum, quod & accuratè tranſcribendum curaui, vnaq; cum mea interpretatione coniungi, vt ſi quid ego Lectori minus aſſecutus viderer, aut re ipſa à germano ſenſu alicubi aberraſſem, mea tamen fides ex

Græcâ ſcripturâ conſtaret, quæ lectorem eruditum falli non pateretur.

Cæterùm ipſi Concilio præmittuntur Acta ſeu vita Ignatij Patriarchæ Conſtantinopolitani.

Deinde ipſum Concilium ſequitur, quod decem conuentibus ſeu Actionibus continetur.

Poſtremo, quæ poſt Concilium acta in Eccleſiâ Conſtantinopolitanâ vſque ad Ioannem IX. P. M. compendio recenſentur ex Breuiario Synodi Octauæ, quod in Sophia aditu legebatur.

Quod ad Ignatium attinet, neſcio quid primum vel poſtremum in hoc cæleſti heroë & athletâ mirer, fidémne erga Deum, & Dei ſponſam Eccleſiam, quam omnibus modis violatus, violare ipſe nunquam voluit; an ſummam in malis vltimis patientiam; an deniq; perpetuam cùm in virtute colendâ, religione augendâ, tum hoſtibus & Eccleſiæ perduellibus frangendis, repellendiſq; conſtantiam?

Nullum hominum genus fuit, quod huius Iobi tolerantiam non tentarit. primum, admodum puer à [a] Leone illo atrociſſimo viro ſpoliatus, & regiæ ſucceſſionis ſpe deiectus, atq; in monachum attonſus eſt. Deinde Patriarcha creatus, à Gregorio Epiſcopo Syracuſano omnibus machinis oppugnatus. Mox à Barda Cæſare à ſolio deiectus, atque in inſulam deportatus, omni genere ærumnarum exercitus eſt. cui tandiu Photius inſidiatus eſt, quamdiu Bardas Cæſar, & Michaël Imperator ſuperſtites fuere. imo quamdiu vixit Ignatius. Ipſi quoque Pontificij Legati, à quibus ſolis opem & auxilium expectare poterat, minis Imperatoris fracti, & donis à Photio propitiati, fidem prodiderunt, innocentiſſimumq; virum proſcripſerunt & exauctorarunt.

a Nicetas in Vita Ign. Curopalates in Mich. Zonaras Annal. 3. Glycas Annal. 4. Conſtantinus Manaſſes, alij.

Neque reſtituto à Baſilio licuit pace frui, donec per inſidias Ignatius Imperatoris nepos, Imperatoris filius, Patriarcha ſanctiſſimus è medio [b] tolleretur. Meritò igitur defunctum, miraculiſq;

b Stylianus Epiſtola ad Stephan. P.

raculiſq; coruſcantem Eccleſia Romana iuxta ac [a] *Græca in Diuorum cenſum relatum, ad X. Cal. Nouemb. votis publicis anniuerſaria celebritate colit.*

Nec quiſquam Græcorum hiſtoricorum eſt, qui non de Ignatio veluti viro ſanctiſſimo honeſtiſſimè ſummaq; cum veneratione loquatur, & ſcribat. Quod eius ſanctimonia tantopere eluxerit, vt Schiſmaticorum quoque factio famam illius lædere formidaret, imò certatim celebraret.

[b] *S. Theophanes adoleſcenti Patriarchatum prædixit.*

[c] *Ioannicius de eo conſultus, Patriarcham nominauit.*

Nicetas Paphlago cognomento Dauid, [d] *cuius mentionem facit Curopalates, totam ipſius vitam panegyrico laudauit.*

Michaël Syncellus [e] *& ſapientia & Religione clariſſimus Encomium eiuſdem conſcripſit.* [f] *Metrophanes Smyrnenſis Metropolita illius cauſſam in Concilio Oecumenico Octauo ſuſcepit, & poſt Concilium quoq; egit. Ioannes Thraceſius Scilizza Curopalates, eiuſdem ærumnas & patientiam non tacuit.* [g] *Zonaras quamuis Schiſmate infectus, ſanctum appellat, nec laudes eius & acta diſſimulat.*

In [h] *Menæis Græcorum eiuſdem dies & res geſtæ narrantur.*

Glycas, Conſtantinus Manaſſes; Stylianus Neocæſar. Metropolita illius caſus dolenter exponunt.

Theognoſtus Archimandrita, & Exarchus coram Pontifice & per literas illum defendit.

Epiphanius Archiepiſcopus Cypri, eidem reſtituto gratulatur.

Michaël ipſe Imperator adhuc ſanus, ſummis laudibus, apud Pontificem Romanum celebrat, cum eundem in ſolium extollit.

Theodora Auguſta poſtea Diuis adſcripta, vt Ignatius Patriarcha fieret enixè contendit.

Baſilius Imperator pulſum cum triumpho reſtituit.

Ponti-

a Menæa Græcorum. Martyro. Rom. Baronius ibid.

b Præf. Cœnobij Agriani Confeſſor.

c Anachoreta in mõte Olympo vbi obiit.

d In præfat. ſua hiſtoria.

e Poſt vitam Ignatij.

f In Actis Synodi, epiſt. ad Manuelem patricium. Extrema Concilij parte.

g 3. Annal.

h 23. Octobr.

In Actis Synod. Baroniũ vide & Epiſt. Nicolai I.

Nicetas in vita Ign. & Hamartolus in Michaele & Baſilio.

Digitized by Google

Nicolaus I.
Hadrianus II.

Pontifices Romani omni ratione defenderunt, laudarunt, reſtituerunt; illius cauſa Octauum Oecumenicum Cōcilium Hadrianus II. indixit.

Nicolaus Primus tota qua valuit, & potuit auctoritate & poteſtate, fulminato Photio Ignatium adiuuit.

In Hadrian. II. Baronij teſtis.

Anaſtaſius Oecumenicum nobis Cōcilium ſaluum ex Græcorum fraude eripuit, latinè fecit, & Ignatium ab omni iniuriæ ſuſpicione vindicauit, vbique prædicauit.

In Cod. Græco-Romani Iuris apud Leunclauium.

Laudatur quoq; Ignatius in ſerie & ſyllabo Patriarcharum Conſtantinopolitanorum exquiſitis verbis. Ἰγνάτιος ὁ ἁγιώτατος, ἐπὶ τῶν αὐτῶν βασιλέων Θεοδώρας καὶ Μιχαὴλ, ἔτη δ. μῆνας β. *Quod poſtremum tamen de quatuor annis, & duob. menſibus falſum eſt, Nam vndecim annos & menſes quinque primum Patriarcha præfuit, dein. 9. & amplius annos exul. iterum Patriarcha ſub Baſilio annis vndecim. (vt rectè ipſe Catalogus a 1. refert) Eccleſiam adminiſtrauit, ita vt tota annorum ſumma contineat triginta, & hoc amplius annos.*

Vltra 30. annos Patriarchatū geſſit vt Nicetas quoque inſinuat.

Nunc ad Concilium Oecumenicum veniamus, ſed hoc prius obſeruandum. In S. Ignatij Patriarchæ Conſtantinopolitani cauſa, Photijq; Pſeudopatriarchæ perturbatoris Orientis, & totius Eccleſiæ vexatoris, Concilia minimum [a] *octo eſſe celebrata. Ex quibus tria tantùm fuêre legitima: quinque verò damnata.*

a Plura enim erūt, ſi quã numerat Metrophanes omnia in hoc numero ponamus.

Omitto etiam illud à Photio penitus ſuppoſitum, de quo infra.

Damnatum. Baron. 858. anno.

Primum Photianum (nam illud Ignatianum contra Gregorium Syracuſanum poſtea à Pont. Rom. probatum prætermitto) Conſtantinopoli contra iam exturbatum Ignatium A. C. DCCCLVIII. Nicolao primo P. M. à Barda & Michaële Photioq; coactum, in quo Photius à Gregorio Syracuſano Schiſmatico damnatoq; inauguratus eſt.

Damnatum. Barõ. eod. anno

Alterum rurſus Photianum eſt à Photio indictum, vt ab Ignatio Epiſcopos & alios illi fauentes abſtraheret A. C. DCCCLIX.

Tertium

Digitized by Google

Tertium Pſeudoœcumenicum rurſus Conſtantinopoli A. C. DCCCLXI. præſentibus Rhodoaldo & Zacharia Pontificiis Legatis præuaricantibus celebratum, in quo reductus ab exilio Ignatius, & in Concilio Caiphano contra ius fas omne publicè, cum ſummâ ignominiâ non tam Ignatij, quàm Pontificiorum Legatorum abdicatus, & penitus exauctoratus eſt.

Damnatum.

Nicetas, Metrophanes, alij.

Quartum Nicolaus I. Romæ celebrauit, in quo Zachariam Epiſcopum præuaricatorem, vnaque Gregorium Syracuſanum & Photium damnauit, A. C. DCCCLXIII.

Legitimum. Nam Rhodoaldus poſtea damnatus eſt, modo abſens.

Quintum rurſus Photianum Conſtantinopoli celebratum, in quo Photius, ſi ſuperis placet, ipſum Nicolaum Pontificem necquicquam anathemate percuſſit A. C. DCCCLXIV.

Schiſmaticum & damnatũ.

Sextum Hadrianus II. Nicolai ſucceſſor Romæ coëgit, in quo rurſus Photius & Photiana ſcripta damnata ſunt. A. C. DCCCLXVIII.

Catholicum & Legitimum.

Septimum Conſtantinopoli indictũ, Sacroſanctum & Oecumenicum Octauum appellatum, ſub Hadriano II. in quo præſentibus Donato & Stephano Epiſcopis, & Marino Diacono legatis Apoſtolicis, omnibusq́ Orientis Patriarcharum legatis; Baſilio Macedone, & Conſtantino ac Leone Auguſtis:

Ignatius ab exilio cum dignitate reuocatus, & Apoſtolica auctoritate reſtitutus eſt. Photius contra, & Gregorius Syracuſanus, omnesq́ Photiani contumaces, ac inſuper Iconomachi exauctorati, anathemateq́ damnati ſunt A. C. DCCCLXIX. 5. Octobr. cœptum. vltimo Februarij finitum DCCCLXX.

Sacroſanctum Oecumenicum Octauũ, quod alioqui Conſtantinopolitanum Quartũ appellatur.

Octauum rurſus Oecumenicum indigitatum, in quo mortuo Ignatio, ſub Ioanne Octauo P. M. Photius, corruptis Legatis Pontificiis Paullo, & Eugenio, denuo ſedem Conſtantinopolitanam malis artibus occupat. Epiſtolam Ioannis Pontificis corrumpit. Omnes Synodos priores Nicolai & Hadriani antiquat, ſuumq́ ad nutum Imperatorem, Legatos, & Concilium fingit, & refingit, & hoc Græcè Concilium extat in Codice

Damnatum vnà cum Photio & Legatis.

Bauarico & Auguſtano. celebratum eſt A. C. DCCCLXXX. Hoc Græci Schiſmatici Oecumenicum Octauum iactant.

Concil. Flor. ſeſſ. 6.
Baron. A. DCCCLXXIX.

Sed audi quid Scholiaſta primæ Actioni, rubrica ſubiiciat. Ὅρα, *inquit*, καὶ ἐνταῦθα τὴν κακουργικὴν σκαιότητα Φωτίου, καὶ ὑπόμωρον, μαρτυροῦσαν, ὡς αὐτοῦ ὦσι σοφίσματα καὶ τεχνάσματα ταῦτα τὰ λεγόμενα Πρακτικὰ τῆς η. συνόδου. καὶ γὰρ τῇ παρούσῃ δῆθεν εὐφημίᾳ προτάττει ἑαυτὸν τοῦ ῥώμης Ἰωάννου. *Seipſum autem præpoſuit in acclamatione.*

Porrò quatuor Concilia Oecumenica reperio, quibus Pontifex Romanus vel per ſe, vel per legatos interſuit, quæ omnia locum Octaui Oecumenici & nomen ſibi tranſcribunt.

Primum eſt A. C. DCCCLXI. Conſtantinopoli celebratum, in quo, vt ſupra diximus, Ignatius eſt publicè exauctoratus. Nicetas enim his verbis citatum ait Ignatium. Legati antiquæ Romæ, &c. ſignificant tibi, vt ad Sanctam & Oecumenicam Synodum extemplo venias. Sed hoc, locum potius Octaui, quàm nomen obtinuit, damnatumq́ poſtea à Nicolao, & Hadriano ſuit.

Octauum legitimum.

Alterum verum & germanum eſt Oecumenicum, ſub Hadriano II. Conſtantinopoli, à Baſilio & legatis Pontificiis celebratum, in quo reſtitutus eſt Ignatius. Et hoc eſt Oecumenicum Octauum legitimum A. C. DCCCLXIX.

Tertium eſt quod Schiſmatici pro Octauo numerant, in quo per fraudem Photius ſedem recepit. A. C. DCCCLXXX. Huius etiam in Florentino ſit mentio.

Concilium Florentinum.

Quartum eſt Ferrarienſe ſeu Florentinum, quod in quinto Conciliorum Volumine VIII. appellatur, ſed interpretis inſcitia. probatum illud quidem, ſed numero ſextum decimum. Baronium Annal. X. vide A. C. DCCCLXIX. qui de numeri errore hunc in modum ſcribit: Cum autẽ hoc ſtatu, de Octaua

Syno-

Digitized by Google

Synodo, Oecumenica comprobata, & nunquam reſciſſa, probata Acta illa Concilij Florentini remanſiſſent: magna interpretis temeritate atque audacia, ſicut & imperitia factum eſt (fuit is Abrahamus Cretenſis) vt eidem Concilio Florentino inditum illud ſit nomen, vt Octaua Synodus nominetur, cùm id factum decreto ipſius Synodi dici non poſſit, ſicut nec debuit; cum nulla ratio ſubſit vt illa dici queat Octaua, eum locum in ordine numeri vendicãte ſibi hac ipſa legitima Octaua, eademque Oecumenica celebrata ſub Hadriano, dicta iure [a] Conſtantinopolitana Octaua, quam (vt audiſti) vnà cum aliis Oecumenicis profiteri ſolerent omnes electi Romani Pontifices conſecrandi: vt antiquata nullo modo dici poſſit, quæ per ſingulos ſucceſſores Romanos Pontifices ſolemni ritu, profeſſione fidei innouaretur. Cùm igitur nec in Florentinæ Synodi decretis, vel Actis, nec in Eugenij Papæ diplomatibus de ipſa datis, Concilium [b] illud Octauum vt dicatur, cautum aliquo modo inueniatur, interpretis Abrahami explodenda omnino penituſque temeritas eſt, qui eidem Octauæ Synodi nomen perperam indidit; cum alioqui, etſi hæc de qua agimus Octaua Synodus (quod dicere ſacrilegium eſt) fuiſſet abolita, adhuc tamen nec Florentino Concilio illa nota numeri competat, vt dicatur Octauum, cum plures aliæ ante ipſum celebratæ inueniantur Synodi Oecumenicæ. Aboleatur igitur (iterum clamo) aboleatur omnino nomenclatura mendax à Cretenſe mendace præſumpta, latinis tradita, & inconſideratè deſcripta, cuſaque oſcitantia Collectoris. *Atque hæc de Concilio Octauo Oecumenico ab Eccleſia latina probato & recepto.*

Abrahamus Cretenſis interpres Concilij Florentini.

a *Quarta Oecumenica Cõſtãtinopoli celebrata, vt ex profeſſ. Fidei Pontif. conſtat. Sed vniuersè Oecumenica Octaua. Octaua etiam Conſtantipolitana ratione prouincialium.*

b *Florentinũ.*

Concilio annexa.

Quæ verò Concilium ipſum in Codice Græco ſequuntur, ſunt inſtar auctarij. Epiſtola quidem Encyclica ad ipſum Concilium pertinet, quemadmodum & ipſius quoque Synodi epiſtola ad Hadrianum Pontificem, à quo Concilium petit decretorum in Concilio confirmationem, & Pontificiam auctoritatẽ. haud ignarum abſque Pontificis Chriſti Vicarij, S. Petri ſucceſſoris auctoritate & ſententia Concilij maieſtatem & fidem concidere.

Iam illa Hadriani ad Ignatium epiſtola poſt Concilium data, ad controuerſiam tantum pertinet quæ Romana Eccleſia cum Conſtantinopolitanâ, de Diœceſi Bulgarûm intercedebat, in qua durius à Pontifice Ignatius ſæpe eſt acceptus, cui & anathematis fulmen poſtremo intentauit. Sed Ignatium poſt mortem miraculis clarum res ipſa excuſauit, & Baronius eundem meritò defendit, cùm illum aliter agere, niſi ſalutis amittendæ periculum adiret, non potuiſſe dicit.

A. C. DCCCLXXVIII.

Extat & Metrophanis ad Manuelem Patricium Epiſtola, qua acta Photiana egregiè exponuntur.

Deinde Stephani Papæ ad Baſilium à Photio iterum Pſeudopatriarcha penitus peruerſum, in qua Marinus Pontifex defenditur, & Baſilius Imperator acriter perſtringitur.

Sequitur poſtea Styliani Neocæſareæ Metropolitæ prolixa admodum ad eundem Stephanum Papam Epiſtola, qua Photij artes improbæ deteguntur, quemadmodum Romanos Legatos Nicolai, & Ioannis Octaui circumuenerit, & bis per fraudem & vim thronum occuparit, Ignatium Baſilio tam inuiſum per Santabarenum reddiderit, vt illi per inſidias occultas vitam ademerit.

Rogat etiam Stephanum Pontificem Stylianus vti populo ignoſcat, qui per fraudem Photij & legatorum deceptus Photio rurſus, Ignatio defuncto, adhæſerat.

Ad has Styliani, & ſimul Leonis qui Baſilio Patri iam mortuo

Digitized by Google

tuo ſucceſſerat, Stephanus reſpondet; literas Imperatoris à literis Styliani diſſentire, quod altera [a] affirmarent, Photium *a Styliani.* fuiſſe eiectum à Catholicis, altera, [b] illum ſponte abdicatum, *b Leonis.* priuatam, & religioſam vitam ſectari. Petit ergo Pontifex ab vtraque parte, Leonis, inquam, qui eiecto Photio germanum ſuum Stephanum in ſolum Patriarchij induxerat, & Photij qui eiectus erat, ad ſe legatos mitti. Non quod Pontifex cauſam Photij dudum damnati probaret, ſed quod Stephanum quoque videret, non ordine creatū eſſe, & quod in abdicato Photio litteræ diſſentirent, quæ res meritò Pontifici ſuſpecta fuit. vide notas Concilio ſubiectas. Ad hanc Stephani epiſtolam reſpondet Stylianus, & Pontificem quaſi in ſe pugnantem & contraria in ead. epiſtolâ ſcribentem notat, vt qui in primâ epiſtolæ parte dicat, iure Photium exactum & eiectum, cùm in poſtrema eundem affirmet pro legitimo Antiſtite habēdum. Sed Pontifex Stephanus non affirmarat legitimum eſſe Photium Patriarcham, vel pro legitimo habendum: *Plura in notis.* ſed cum contraria eſſent de eo perſcripta, alterius Patriarchæ promouendi cauſſa, hoc per legatos tranſigi apud ſe debere. Quamquam obſcurius literæ Pontificiæ loquantur. Poſtremò rurſum petit Stylianus pro Photianis diſpenſationem.

Styliano reſpondit Formoſus Pontifex cùm Stephanus iam deceſſiſſet, generaq; lapſorum diſtinguit, & quibus ignoſcēdum ſit docet, omniaq; cum legatis Pontificiis, Capuano, Landulpho, & Romano tranſigenda dicit. Subiicitur deinde ſcriptum, quo Stauropatarum, hoc eſt, Epiſcoporum contra iuſiurandum & chirographum ſuum peccantium perfidia proponitur, & notatur. Quotq; ſint & quæ genera hominum ſeu Epiſcoporum qui cum Photio communicarunt.

Hoc ſcriptum cautè legendum eſt, videntur enim ipſi Pontifices notari, quod Photium poſt mortem Ignatij ad Patriarchium admiſerint, *A. C. DCCCLXXIX.* quod Baronius quoque obſeruauit, Ioannem

Digitized by Google

enim VIII. eo nomine peſsimè vulgo audiſſe, Papiſſamq́; appellatum, quod ab Eunucho Photio ſe circumueniri decipiq́; paſſus ſit. Id quod ipſe Pontifex probè ſenſit, vnde in publicum ambonem publicè progreſſus Photium veteri anathemate renouato, nouo inſuper mactauit.

Ioannes Papa damnat Photium antea à ſe reſtitutum.

Exprimuntur deinde Synodica Pontificum decreta ἐν ἐπιτομῇ in Photium edita.

Additur poſtremò Octauæ Synodi Oecumenicæ breuiarium, quod Conſtantinopoli in porticu ad ingreſſum magnæ Eccleſiæ legebatur.

Vide notas ad finem Concilij.

In hoc quoque breuiario quædam animaduerſione & cenſurâ digna reperiuntur, vbi nempe aſſeritur, eum qui ab vno Pontifice ſit ligatus, ab altero ſolui non poſſe, quodque Ioannes Photium abſoluere non potuerit: quod tum demum verum eſt, cùm eædem cauſſæ in lapſo hærent, ob quas antea fuerat damnatus. Photius autem etiam ſecundùm ſedem Conſtantinopolitanam per fraudem occupauit, malisq́; artibus impetrauit diſpenſationem, cum Paulum & Eugenium Epiſcopos, poſtea à Ioanne VIII. damnatos corrupiſſet, & Ioanni ipſi fucum feciſſet. Vnde factum eſt vt Catholici Græci Photium nunquam pro abſoluto, & reſtituto, legitimoqúe Patriarcha agnoſcerent, Latini verò & Romani Pontifices omnibus modis execrarentur.

Stylianus fit Photianus.

Stylianus porro tandem etiam corruptus à Pontificia auctoritate deſciuit, ad quem Ioannes IX. P. M. Epiſtolam dedit, quæ breuiarium ſequitur, & poſt epiſtolam, epiſtolæ ipſius declaratio cuiuſdam Scholiaſtæ Græci, qui Photium à duodecim Pontificibus damnatum ait, quorum primus fuit:

NICOLAVS I.	1
HADRIANVS II. alter.	2
IOANNES VIII. tertius.	3

MARI-

Digitized by Google

MARINVS	I.	4
HADRIANVS	III.	5
STEPHANVS	VI. dictus Quintus.	6
FORMOSVS.		7
BONIFACIVS	VI.	8
STEPHANVS	VII. dictus VI.	9
ROMANVS	I.	10
THEODORVS	II.	11
IOANNES	IX.	12. qui A. C. nongenteſimo obiit.

Auctarium demum concluditur paucis ex Scilizza ſeu Curopalate de eod. Ignatio & Photio, Baſilioq́ & Leone deſumptis.

Reſtat nunc vt amoliamur ea quæ huic Synodo Oecumenicæ VIII. aduerſari videntur.

Ac primò quidem ſatis ex libello Photij & Ioanne Pſello (quem illum putamus, qui aliquot ſæculis poſt, tempeſtate Curopalatæ vixit, vt ipſe Curopalata in præfatione ſuæ hiſtoriæ teſtatur) de ſeptem Synodis conſtat, Græcos nec Octauam hanc Oecumenicam, nec ſequentes Octauam recipere, cum in Concilio Florentino ſeſſ. 6. & 7. nulla agnoſcatur à Græcis, ſpeciatim verò à M. Epheſio Octaua hæc Oecumenica reiiciatur, ac pro illa, ſi qua ſit recipienda, ſequens Photiana ſub Ioanne VIII. P. M. celebrata ſubſtituatur. Sic enim ille. Præterea, *inquit,* Cōcilium illud inter Generalia connumerandum non eſt, quandoquidem non modò non ſuſceptum, verùm etiam antiquatum fuiſſe[a] conſtat: Ioannis enim & Hadriani SS. Pontificum tempore conuocatum fuit, ac Photium Conſtantinopolitanum Antiſtitem condemnauit. Is deinde Ioannes aliud Concilium habuit, quod item appellauit [b] Octauum, quod Acta ipſius Concilij, quod vos Octauū fuiſſe dicitis, [c] improbauit, Photiumque

Prima obiectio contra VIII. Synodum.

Cur Græci non niſi 7. recipiāt, latinaq́ Concilia poſtera reiiciant exponit Stanislaus Socolouius in Cēſura Orient. optimè.

A. C. MCDXXXIX.

M. Epheſij Schiſmatici narratio mēdax.

a Falſum.

b Falſum.

c Falſum, Photius enim non recepit

,, que reſtituit; cuius quidem Ioannis pro Photio literæ,
,, memoriæ proditæ ſunt, & adhuc [a] extant, &c. *Hæc Iulius Cardinalis qui M. Epheſio Schiſmatico reſpondit, non refutauit, ſed dixit ſibi de Octauo Concilio curæ nihil eſſe, perinde quaſi M. Epheſij obiectio ad propoſitam quæſtionem minus pertineret. Huc accedit Theodorus Balſamo, Zonaras, Gratianus, qui Photianam potius, quàm noſtram Ignatianam, Octauam Oecumenicam arbitrantur, appellant, & literis conſignant.*

[a] *Verum, ſed corrupta à Photio quas ex autographo Baronius emẽdauit.*

Altera obiectio. *Deinde in Aymoini auctuario Benedictus quidam Monachus, ſiue Ademarus, ſiue quis alius, vt eſt in Pithai ad Miſcellã hiſtoriam, præfatione, contra hanc Octauam Oecumenicam Synodum palàm ita ſcripſit.* Hadrianus Papa ſecundũ quod
,, Nicolaus deceſſor eius diſpoſuerat, miſſos ſuos, Donatum ſcilicet Oſtienſem Epiſcopum, & Stephanum Nepeſinum Epiſcopum, & [b] Martinum Diaconum. S. R. Eccleſiæ ad Baſilium Imperatorem, & ad filios eius Conſtantinum & Leonem AA. Conſtantinopolim direxit: cum quibus & Anaſtaſius Bibliothecarius Romanæ ſedis, vtriuſque linguæ peritus perrexit: & Synodo congregata (quam Octauam Vniuerſalem Synodum illuc conuenientes appellarunt) exortum ſchiſma de Ignatij depoſitione, & Photij ordinatione ſedauerant, Photiũ anathematizantes, & Ignatium reſtituentes. In qua Synodo de Imaginibus adorandis [c] aliter quàm orthodoxi Doctores ante definierant, ſtatuerunt; quædam etiam pro fauore Romani Pontificis, qui eorum votis de Imaginibus adorandis annuit, & quædam [d] contra antiquos Canones, & contra ipſam Synodum cõſtituerunt, ſicut qui eandem Synodum legerit, patenter inueniet. *Poſtremò ipſi veritatis Magiſtri, & ſacri ſcriptores catholici parum conſtanter de hac Synodo loquuntur, cum vel [e] perſonas Epiſco-*

[b] *al. Marinum. al. Maximũ. Marinũ lege*

[c] *Mentitur Iconomach9.*

[d] *Impudens mendacium.*

3. Obiectio.

[e] *Pleriq; omnes priores.*

Digitized by Google

Epiſcoporum vel ipſas Synodos de Photio & Ignatio habitas, inter ſe confundunt, & ex duabus vnam faciunt, &c.

Reſpondemus ad primam obiectionem, Græcos quidem ſeptem tantum Synodos recipere, ſed Græcos Schiſmaticos non orthodoxos.[a] *Nam ab orthodoxis Octauam qua Ignatius fuit ſub Hadriano II. reſtitutus, fuiſſe receptam, oſtendit breuiarium octo Synodorum, quod in aditu Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopoli*[b] *omnibus legendum publicè proſtabat, in quo cum ſeptem Synodi enumeratæ eſſent, hæc de Octaua ſubiiciuntur.* Ὀγδόη δὲ ἁγία μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου, καὶ τῶν τριῶν υἱῶν αὐτοῦ, Κωνσταντίνου, Λέοντος, καὶ Ἀλεξάνδρου, ἐπὶ Ἀδριανοῦ πάπα Ῥώμης, καὶ Ιγνατίου τοῦ νέου θεοφόρου, καὶ ὁμολογητοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ἱεροτάτων τοποτηρητῶν τῆς τε πρεσβυτέρας ῥώμης, καὶ τῶν λοιπῶν ἀνατολικῶν πατριαρχῶν, θρόνων, καὶ, ρβ. ἐπισκόπων, ἐξάρχοντος τῆς συνόδου, Μαρίνου τοῦ θεολήπτου ἀρχιδιακόνου, τῆς ἀποστολικῆς τῶν ῥωμαίων ἐκκλησίας, τοῦ μετὰ ταῦτα γεγονότος πάπα. Συνηθροίσθη δὲ κατὰ Φωτίου τοῦ παραβάτου καὶ σωροπάτου καὶ καταφρονητοῦ τῶν θείων ἐνταλμάτων, καὶ κοσμικοῦ, καὶ μοιχοῦ τῆς ἐκκλησίας, καὶ διοσπιβήτορος ὡς λῃστρικῶς τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον. O- “
ctaua autem ſancta & Oecumenica Synodus Conſtanti- “
nopoli celebrata Imperantibus Baſilio, & tribus illius “
filiis, Conſtantino, Leone, & Alexandro, Hadriano Pa- “
pa Romano, (tum Eccleſiam totam adminiſtrante, & “
per legatos agente) & Ignatio altero illo Deifero & con- “
feſſore Patriarcha Conſtantinopolitano, & ſacratiſſimis “
veteris Romæ legatis; reliquarumque ſedium Patriar- “
chalium vicariis, & centum ac duobus Epiſcopis præ- “
ſentibus, auſpicante Synodum Deo gratiſſimo Archi- “
diacono (qui Ioanni VIII. ſucceſſit poſtea) Marino con- “
tra Photium periurum, præuaricatorem, profanum, le- “
gumque diuinarum contemptorem, adulterum Eccle- “

a *Baron. Annal.* DCCCLXXIX.

b *Poſt mortem Photij.*

ſiæ: qui bis velut latro thronum Conſtantinopolitanũ inuaſit. *Et quæ ibidem ſequuntur noſtro Concilio in fine adiuncta, quibus planiſſimè Photium omnibus modis execrabilem, damnatum fuiſſe, & S. hanc Octauam Oecumenicamq; Synodum non ſecus ac ſeptem priores receptam conſtat. Præterea latini ſemper ſanctam hanc, legitimamq; habuerunt. Anaſtaſius teſtis in præfatione ad Synodum Octauam.* Nuncupanda eſt, *inquit*, ſine vlla contradictione, Synodus vniuerſalis Octaua, vt & appellatio, quam cum aliis Conciliis ſortita eſt, non celetur, & nomen proprium, quod ſingulariter poſſidet, non veletur.

Quod ad M. Epheſium attinet Schiſmaticorum patronum & Actorem in Concilio Florentino veriſſimè reſpondet Ill^mus^ Baronius Annal. X. A. C. DCCCLXIX. cum verbis M. Epheſij hæc ſubiicit. Hucuſque M. Epheſius veteratoria arte latinos exuens tanto Concilio Oecumenico, ipſa inquam Octaua Synodo, ſolemni ritu ſub Hadriano Pontifice Conſtantinopoli celebrata, turpiter mentiens quidem & multipliciter, vt ex iis quæ ſuperius ſunt dicta, & quæ ſuo loco in Ioanne Papa dicentur, quilibet facile poterit intelligere. Procul enim abeſt, vt Octaua Synodus ſub Hadriano abrogata fuerit à Ioanne Romano Pontifice; longeque longiùs à vero diſcrepat, vt Ioannes Synodum Photianam damnantem Octauam, eandem legitimam eſſe & Oecumenicam Synodum comprobarit: falſum quod ait, quod Oecumenica eadem Octaua Synodus ſub Ioanne etiam Pontifice fuerit congregata, quam inchoatam & abſolutam vidimus ſub Hadriano. Rurſum quas citat litteras Ioannis contra Octauam Synodum, eas falſatas fuiſſe à Photio ex teſtificatione eiuſdẽ Ioannis litterarum, luce

Digitized by Google

luce meridiana clarius ſuo loco demonſtratur, vt de his nulli prorſus poſſit eſſe aliqua dubitatio.

Præterea non fuit iuris ac poteſtatis Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ anathemati tradere quæcumq; tranſacta ſunt inter Ignatium Patriarcham atque Photium, cùm ea publica fuerint, & quæ pro Ignatio contra Photium facta ſint, eadem auctoritate Romanorum Pontificum habita, atque comprobata fuiſſe noſcantur. Ad poſtremum cum ambos Ignatium atque Photium nominet Patriarchas atque Sanctos; cum neceſſario mentitũ oportuit in alterutro, cum de Patriarchatu pugnãtibus inuicem vſque ad mortem, planè dicendum eſt, quod ſi legitimus Patriarcha fuit dum vixit Ignatius, Photius tunc temporis eſſe non potuerit. Sed etſi Sanctus fuit Ignatius, quem iure, meritoque tam Orientalis quàm Occidentalis Eccleſia inter Sanctos allegit: neceſſe eſt dicere vt eius perſecutor acerbiſſimus, Photius in anathemate diem claudens extremum, Sanctus, neutiquam dici poſſit, ſed maledictus, reprobus, inter damnatos, & excommunicatos annumerandus. Tanta iſta cum potuiſſet atque debuiſſet in plena Synodo contra Marcum reſpondendo Iulianus afferre, & inſultantem Græcum, retundens mendacia veritate, perſtringere & cohibere, & loquacem elinguem reddere, procacemq; reprimere: iſta omnia prætermittens, puto ignoratione rerum geſtarum, iſta tantum Marco, omnibuſque ſimul Græcis reſpondit: Hoc autem metu vos libero præſtantiſſimi Patres; nam nihil de ipſo Concilio Octauo ſcilicet recitabitur. Sed quoniam in eo volumine nonnulla ſexti, ſeptimiq; Concilij Acta ſunt ſcripta: idcirco ea videre vellemus: nam de Octauo Concilio nobis curæ nõ eſt. hactenus Iulianus, atq; ea Actione de Octaua Syno-

do poſthac ſilentium. Sic ipſe quaſi per tranſitum (vt dici ſolet) rem agens, cuncta quæ obiicienda erant in Marcum, omittens, ad præcipuam quæſtionem, cuius cauſſa Synodus illa fuerat conuocata, ſe contulit. Cæterùm res tanta, ipſa Octaua Occumenica Synodus, mea ſententia minimè ſic fuerat relinquenda Epheſij dicacitate proſtrata, attrita mendaciis, atq; penitus condemnata. cùm alioqui nō leuioris fuerit culpæ, caruiſſe tunc ibi Latinos in tanto Patrum conuentu ipſa legitima Octaua atq; Oecumenica Synodo, quam Græcè ſcriptam, & latinitati à ſe donatam Anaſtaſius Bibliothecarius in S. R. E. Archiuum intuliſſet, & iam ex autographo deſcripta complura exemplaria eſſent in diuerſis bibliothecis recondita, vt opus non eſſet à Græcis Schiſmaticis illa petere, vel negatam ita relinquere indefenſam, cùm Iulianus vnà ſimul telum & clypeum viſus ſit abieciſſe, tanta iactura Catholicæ Eccleſiæ, quæ iam per ipsū non ſtetit, quin diſpendium paſſa ſit Synodi Octauæ Oecumenicæ, eiuſdemq; germanæ atq; legitimæ. At in ſequenti ſeſſione, quod Iulianus inconſideratè prodegerat, Andreas Coloſſenſis Epiſc. vir doctiſſimus æquè, ac maximè pius reſtituit, qui omninò negauit per Ioannē Octauum abolitam eſſe Octauā Synodum Oecumenicā ſub Hadriano II. Romano Pontifice habitam.

Hæc Baronius de Marco Epheſio. Idē & ad Theodorum Balſamonem & Zonaram reſpondet. Ex quo grande malum illud euenit vt pro germana Octaua à Græcis maximè accepta ſit Synodus Photiana: vt factum inter alios à Zonara eſt videre, qui in ſua Canonū collectione, & interpretatione poſuit loco Octauæ Oecumenicæ Synodum Photianam ſacrilegā, quam ipſam Theodorus Balſamo Vniuerſalem appellat, cuius & tres Canones recitat. Sic & reliqua Græcorum Schiſmatum colluuies.

Pari

Pari modo rectè notat Gratiani errorem idem Baronius, cùm dicit; Hic non prætereundum quod Gratianus malè cõſultus Canonem hunc tanquam ex legitima Octaua Synodo deſcripſit totidem verbis in libro Decretorum, qui planè odio Photij impoſtoris fuerat exſufflandus. *Adhac, publica fidei profeſſiones fieri ſolita Octauam hanc Synodum vehementer ſtabiliunt. Ipſi inſuper Pontifices Romani cum publicè conſecrarentur in hac verba profeſſionem ediderunt, & in octo Concilia iurarunt.*

In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Amen. *Baronius A.C. 869.*
Ego N. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, vel Presbyter aut Epiſcopus Cardinalis electus, vt fiam per Dei gratiam huius S. Apoſtolicæ ſedis humilis miniſter, profiteor tibi B. Petre Apoſtolorũ princeps, cui claues regni cœleſtis ad ligandum atq; ſoluendum in cœlo & in terra Creator & Redemptor Dominus noſter tradidit, inquiens: quæcunq; ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis, & quæcunq; ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis: ſanctæq; tuæ Eccleſię, quã hodie tuo præſidio regendam ſuſcipio, quod quamdiu in hac miſera vita conſtitutus fuero, ipſam non deſeram, non relinquam, non abnegabo, non abdicabo aliquatenus, nec ex quacumq; cauſa, cuiuſcunq; metus, vel periculi occaſione dimittam, nec me ſegregabo ab ipſa, ſed veræ fidei rectitudinem, quam Chriſto auctore tradente per beatiſſimum tuum Coapoſtolum Paulum, & per diſcipulos ſucceſſores veſtros vſq; ad exiguitatem meam prolatam in tua ſancta Eccleſia reperi, totis conatib. vſq; ad ſanguinẽ cuſtodire, tam de ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis myſterio, quæ vnus eſt Deus, quam de diſpenſatione quæ ſecundum carnem facta eſt vnigeniti Filij Dei Domini noſtri IESV Chriſti. Et de cęteris Eccleſiæ dogmatibus ſicut in vniuerſalibus Conciliis & Conſtitutionib. Apo-

ſtolicorum Pontificum, probatiſſimorumque Eccleſiæ Doctorum ſcriptis ſunt cõmendata, id eſt, quę ad rectitudinem noſtræ veſtręque Orthodoxę fidei à te traditionem recipiunt, conſeruare, ſanctaque octo vniuerſalia Concilia, id eſt, Nicęnum, Conſtantinopolitanum, & Epheſinum primum, Chalcedonenſe, Quintum quoq; & Sextum item Conſtantinopolitana, & Septimum item Nicęnum, Octauũ quoq; item Conſtantinopolitanum vſq; ad vnum apicem immutilatè ſeruare, & pari honore & veneratione digna habere: & quę prędicauerunt, & ſtatuerunt, omnimodè ſequi prędicare: Quęq; cõdemnauerunt, condemnare ore & corde. *Et quæ ſequuntur.*

Octo vniuerſalia Concilia, ex quib. quatuor Conſtantinopoli fuere celebrata.

Latina igitur Eccleſia vnà cum Græca Catholica, hanc Synodum VIII. legitimam, ſanctam & Oecumenicam iudicauit, nec ab illa vnquam ſententia deflexit aut deflectet.

Reſp. ad alterã obiectionẽ contra Aymoinũ.

Ad alteram obiectionem in promptu reſponſio eſt. Benedictinum illum ſeu Ademarum ſeu Aymoinum fuiſſe Iconomachũ: ſacrilegumq; & impudentiſsimum eſſe mendacium in VIII. Synodo aliter de ſacris imaginibus decretum eſſe, quam antea orthodoxi definierint. Qui enim erant illi orthodoxi huic monacho niſi Iconomachi & Iconoclaſtæ? Nonne idem eſt definitum in VIII. Synodo de imaginibus colendis, quod antea in ſecunda Nicæna, quæ fuit VII. Oecumenica, quam Romana ſemper & Græca, æquè catholica ac ſchiſmatica Eccleſia ſacroſanctam habuit, erat definitum? Sed audi columen Eccleſiæ Baronium noſtræ ſententiæ aſſertorem. Porro, *inquit*, de Octaua Synodo, accipe delirium Aymonij ita dicentis, dum de ipſa paucis agit: In qua Synodo de imaginibus adorandis aliter quàm orthodoxi doctores ante definierant, ſtatuerunt, &c. Ex quibus (Aymoini) planè qualis ipſe fuerit, cuiúſue dogmatis manifeſtatur, nempe ex Gallis illis vnus, qui negabant cultum ſanctarum imaginum, de quibus & Anaſtaſius in præfatione ad eandem Octauam Syno-

Synodum meminit, quos nos ſuperiori tomo abundè ſatis confutauimus. Porro in hac Octaua Synodo nihil prꝏterea, de cultu ſacrarum imaginum eſſe decretum, quàm quod in pluribus Romanis Conciliis & in Oecumenico Nicæno ſecundo ſtatutum erat, certum eſt. *Hæc Baronius.*

Si quid ergo contra decretum eſt, quid illud? quis Canon, quod verbum repugnat prioribus Conciliorum ac Patrum decretis? Sed nimirum quotquot ab Eccleſiæ Romanæ auctoritate diſceſſerunt, paſti ſunt, & paſcuntur hodie mendaciis, qui non ſolum veritatem, ſed imaginem quoque Veritatis amiſerunt.

Quod ad Catholicos attinet ſcriptores, vt ad tertium caput reſpondeamus, merito illis ignoſcendum eſt, cum hactenus, Codicibus & exemplaribus VIII. Synodi caruerint, cum tot præſertim in vna cauſſa Concilia, quæ Octauum ſibi locum vſurpabant, fuiſſent habita. Tametſi in re erret nemo, ſed in numero duntaxat Epiſcoporum. Omnes enim fatentur illam eſſe legitimam, qua reſtitutus eſt Ignatius & Pſeudopatriarcha Photius deiectus. Sed Photianum illud ſacrilegum ſub Ioanne VIII. celebratum, à Photio corruptum multis impoſuit, cum exēplaria deeſſent, & titulus eſſet ſpecioſus, & artes fraudesq; Photij notari perſpiciq; non poſſent. Ego ſanè ſimul ac Græcum Codicem illius Photiani Concilij legi, tuli damnationis in illud ſententiam, quod ſtatim animaduerterem plurima in illo penitus corrupta, repugnare priori Oecumenicæ Synodo VIII. eaq; de re ad Iacobum Gretſerum priuſquā Decimus Annalis Baronij appareret perſcripſi. *Tertia reſponſio.*

Sed nimirū improbiſſimus Photius has huic Synodo VIII. Oecumenicæ, legitimæ ac germanæ tenebras offudit, quas ingreſſi poſtea Schiſmatici Photiani, pro luce coluerunt, cum illud in ſua Eccleſia dictū celebrarēt. Quæcunq; in ſanctos Patriarchas Igna-

Ignatium & Photium ſcripta vel dicta ſunt, anathema ſunto. *Hoc Schiſmaticorum fuit anathema non Catholicorum, Octaua enim Synodus diſerte contra veteratorem Photium celebrata, nunquam antiquata eſt, in qua & diris omnibus deuotus & confixus eſt Photius. cum enim Ignatianam aliter abolere non poſſent Schiſmatici, per ſpeciem ἑνώσεως, tenebras luci miſcuerunt, & Schiſmaticum ſuum Photium cum Catholico Ignatio compoſuerunt. Quid porro ſceleſtus Photius egit, poſteaquam per fraudem iterum ſolium occupauit?*

Ab Eccleſia mox ſe latina totum, ſecumq́; Orientem abſtraxit, contra latinos ſcripſit, aliaq́; fecit quibus orbi terræ non minus quàm vllus Arrius nocuit, cum errores ſuos, & Schiſma in omnem Græcorum poſteritatem propugnauit, vnde diuinitus factum eſt, vt, cum Spiritui ſancto ſuum ex patre & filio procedendi fluxum & modum negarent, ipſi à Spiritu ſancto ipſis Pentecoſtes feriis totum ſimul cum vita Imperium amitterent.

Hic nempe fuit ille ſerpens Photius, quem grauida eius mater per nocturnam vidit ſpeciem ſe vtero ferre, qui totam illam regionem, ac totum ferè Imperium Orientis peſtifera lue veneraret. Hoc eſt quod eidem matri cum vterum ferret, à pluribus viris ſanctitatis opinione, & rerum futurarum prædictione claris, ſignificatum fuit, illam Eccleſiæ peſtem, & perduellem vtero geſtare, quibus illa perculſa vaticiniis, ſæpe mortem ſibi fœtuiq́; adferre conabatur, cùm interim à marito cuſtodiretur, & à Sanctis ab ea mente deduceretur, moneretur q́; diuinæ vt ſe prouidentiæ permitteret.

Lege de hoc plura ſi libet apud D. Antoninum parte 3. Chronicorum. tit. XXII. c. XIII. §. X. de nona diuiſione Græcorum à Latinis, vbi multa ſanè de Photio, quæ tamen pleraq́; in VIII. Oeconumenica Synodo, & adiunctis ſcriptis continẽtur, refert. Addit etiam ipſum Photium Beclas nominatum propter inſi-

gnem

Digitized by Google

gnem illam impoſturam, qua per hanc vocem βίκλας Baſilium faſcinauit, & ſibi conciliauit, penitusq́ à Romani Pontificis auctoritate auulſit.

Primus ergo Photius apertè ſe ab Eccleſia Romana ſeiunxit, qui nō mediocrem anſam præbuit poſteris, vt in Schiſmate perſeuerarent, quamuis enim ſæpius reconciliati, à Latinis tamen identidem deficiebant, præſertim Conſtantinus Monomachus Imperator, cum Leoni nono P. R. iratus, Michaëlem Patriarcham ſuum Oecumenicum Papam creauit, cui eundem ipſe habuit honorem, quem Romano P. Imperatores habent Occidentis. Quamquam eum mox facti pœnituit, cùm ſibi formidaret, ne olim ab illo excommunicatus Imperium perderet, illum rurſus præſente toto populo poteſtate Pontificali priuauit, ſibiq́ in omnibus obnoxium, reddidit, Patriarchæ nomen, & Papæ reliquit. Et ſic, *inquit Antoninus*, iuſto Dei iudicio factum " eſt, vt Patriarcha careret propriis, qui aliena iura inuaſe- " rat. Ex tunc Imperatores Græci ita habent ſuos Patriar- " chas, & tenent ſubiugatos, quia quando volunt, depo- " nunt, & quem volunt, & quando volunt inſtituunt. " *Sed bis adhuc reconciliata, tandem in XII. diſſenſione ipſum Imperium Orientis à Turca occupatum eſt. Eccleſia verò ab eo tempore nunquam ad concordiam & pacem cum Romana rediit, quam verè Pater, & Filius, & Spiritus S. ab Eccleſia Catholica tandem ſeparauit, cùm toties contumelioſa in Patrem & Filium & Spiritum S. extiterit, nec ſeſe emendari paſſa ſit. Cuius prima ſummaq́ cauſſa nequiſſimus ille ſpado Photius extitit, Græci prorſus ingenij homo, in quo nulla vnquam fides, perfidia ſumma, crudelitas, contumacia, & intolerandum ſupercilium, cui verè, vt poëta Arpinas canit,*

Ingenium velox, audacia perdita, ſermo
Promtus, & Iſæo torrentior, ede quid illum

Eſſe putes?
Grammaticus, Rhetor, Geometres, pictor, alaſtor,
Augur, adulator, medicus, magus, omnia nouit.

Non ῥητορικώτερον *hoc dico, Nicetam Paphlagonem in Ignatio lege; perlege Acta Synodi Octauæ, & præcipiuè Actionis nonæ; Metrophanis item & Styliani Epiſtolas, inuenies huiuſcemodi mendaciorum, & periuriorum, corruptelarumq́; monſtra, qualia ab orbe condito viſa nunquam vel audita. Corruperunt alij è Græcorum natione pro more, vt Romani Pontifices ſcriptoresq́; quiritantur, Epiſtolas Pontificum, alij nonnulla Conciliorum Acta. Corruptum fuit III. IV. V. VI. VII. imo & Octauum Concilium, ſed Photius non corrupit tantùm, verum* ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς, *à vertice, inquam, vſq́; ad extremum vnguem, nouum & Oecumenicum Concilium finxit, & procudit, falſos legatos ex vrbe, falſos ex omnibus Patriarchiis vicarios ſuppoſuit. Duo præterea alia, quæ item Oecumenica dici poterant ſi fraus abſuiſſet, corrupit. Alterum ſub Nicolao primo, in quo ipſos Legatos Pontificios Dorica arte circumuenit, impulitq́; vt ſanctiſſimum virum Ignatium abdicarent; alterum ſub Ioanne VIII. vbi non ſolum Legatos Pontificios in fraudem illexit, ſed ipſi quoque Pontifici impoſuit, ex quo ille non mediocrem infamiæ labem contraxit. Poſtremo non tacendũ ex vita Ignatij Patriarchæ & hoc Concilio Oecumenico, aliquammulta paſſim ex verſione Friderici Metij Reuerendiſſimi Thermularum Epiſcopi extare apud Cardinal. Baronium X. Annali, quæ cum noſtra interpretatione non vſquequaque ſemper conueniant, quod ex Græcorum Codicum inter ſe variantium ſcriptura potuit accidere, quanquam non admodum etiam differant, ſi non verba ſed ſententiam ſpectemus.*

Vide Baroniũ 879. anno.

Hæc

Hac te, bone Lector, ignorare nolebamus, vt Ignatium coleres, Photium execrarere; Conciliiq́ue Octaui, ab Anaſtaſio poſteritati ſine labe ſeruati, ab illo olim, quam nunquam vidimus tralationem, nunc à nobis quoque qua potuimus fide, germana, inquam, & ſincera, non Punica illa vel Græca translati, prima hac & integra editione Græcalatinaq́; fruerere. Vale.

Annus Chriſti.	Pontificum R.	Patriarcharũ Conſt.
DCCXCIIX.	*Leonis III.* 2	*Taraſij Patriarchæ Cõſtantinop.* 14
DCCCI.	6	17
DCCCII.	7	18
DCCCVI.	11	*Taraſius cũ annos XXII Patriarchatum adminiſtraſſet mortuus Nicephorum Patriarchã ſucceſſorem accepit.*
DCCCVIII.	13	*Nicephori.* 2
DCCCXI.	16	5

Ignatij.	Imp. Occid.	Imp. Orientis.
Ignatius, ex Niceta Paphlagonis ſententia, Cōſtantinop. naſcitur.		*Irenes iterum anno* 2
Ignatij 3	*Caroli Magni primi Occid. Imper. anno primo.*	5
4	2	*Nicephorus auus maternus Ignatij eiecta Irene imperium arripit.*
8	6	5
10 *Ignatius decennis à Nicephoro Imperatore Hicanatorum Domeſticus creatur. Nicetas auctor.*	8	7
13	11	10 *Occiſo Nicephoro in bello Michaël Rhangabus Curopalates pater Ignatij creatur Imperator.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Annus Chriſti.	Pontif. Rom.	Patriarchar. Conſt.
DCCCXIV.	19	8 *Nicephorus Patriarcha à Leone Iconomacho eiicitur. Theodotus hæreticus ſit Pſeudopatriarcha.*
DCCCXVI.	*Leo Papa moritur. Stephanus V. dictus quartus inauguratur.*	10
DCCCXVII.	*Paſchalis Papa.*	11
DCCCXXI.	*Paſchalis.* 5	*Nicephori.* 15 *Theodoti Pſeudop.* 8
DCCCXXIV.	*Eugenius II. Papa.*	*Nic.* 18 *Theod.* 11
DCCCXXVII.	*Valentinus P.*	*Nic.* 21 *Theod.* 14
DCCCXXVIII.	*Gregorius IV. P.*	*Nicephorus Patriarcha Conſt. exul in cœleſtem migrat patriam.* *Theod.* 15
DCCCXXX.	*Greg.* 3	17

Ignatius

Digitized by Google

Ignatij.	Imp. Occid.	Imp. Orient.
Ignatius cum parentib. pulſus caſtratur, Monachum induit, Ignatius appellatur. 16 *Nicetas auctor.* *à S. Theophane viſitur qui Patriarchatum illi prædicit.*	14 *Carolo M. mortuo ſuccedit Ludouicus I.*	*Leonis Armeni.* 1
Ignatius à pædagogo Iconomachis fauente durè habetur. 18	*Ludouici.* 3	3
19 *In omni virtutum genere & diſciplina religioſa promouet.*	4	4
23	8	*Leone ſublato Michaël Balbus imperat.*
26	11	4
29	14	7
30	15	8
32	17	*Theophilus Imperator.*

Digitized by Google

Annus Chriſti.	Pont. Rom.	Patriarch. Conſt.
A. C.		
DCCCXXXV.	*Gregorij IV.* 8	*Ioannes Iconomachus magus Pſeudopatriarcha creatur.*
DCCCXLI.	14	6
DCCCXLII.	15	7 *Ioanne Iconomacho eiecto, S. Methodius Patriarcha creatur.*

Igna-

Ignatij.		Imp. Occid.		Imp. Orient.	
Ignatius pro pædagogo & præfecto Monaſterij Satyri, cœnobij præfecturam ſuſcipit. Quatuor alia condit. Eius virtus in omnium oculis & ore verſatur. Sacros ordines per interualla à Baſilio Epiſcopo (Theſſalonicenſi reor, de quo infra a. 862.) ſuſcipit. Hæc ad nullum certũ annum ab auctorib. referuntur.					
	37	*Lud.*	22	*Theoph.*	6
	43	*Lotharius Imperator.*			12
	44		2	*Michaël cum Theodora matre Imperium adminiſtrat.*	

Annus Chriſti.	Pontif. Rom.	Patriarchar. Conſt.
DCCCXLIII.	*Gregorius decedit.*	1 *Methodius adulterij calumniam facto certo refutat.*
DCCCXLIV.	*Sergius II. P.*	2
DCCCXLV.	2 *Bulgari Chriſtum Deum agnoſcunt.*	3
DCCCXLVII.	*Leo IV. P.*	*Ignati' Patriarcha Methodio defuncto communi omnium decreto ex S. Ioannicij oraculo ſufficitur.*
DCCCLIV.	8	7 *Ignatius coacto concilio Gregoriũ Syracuſanum Epiſcopum exauctorat, eamq; rem à Leone Papa vult ratam haberi.*
DCCCLV.	*Benedictus III. P.*	8 *Ignatius Patriarcha vrgetur ab Imperatore Michaële vt Theodorã tõdeat: recuſanti minatur Michaël. Bardas reũ Maieſtatis poſtulat. Bardã à ſacris arcet propter nurum inceſtatam.*

Ann.

Ignatij.	Imp. Occid.	Imp. Orient.
45	3	2
46	4	3
47	5	4
49	7	6
56	14	13 *Michaël à pædagogo et Barda auunculo penitus corruptus per mimos rē ſacram & Theodoram Auguſtam irridet, cui mater male imprecatur.*
57	*Lotharius Imper. monachus moritur.*	14 *Theodora Auguſta à filio exauctorata in monaſteriū truditur.*

Digitized by Google

Annus Christi.	Pont. Rom.	Patriarch. Conſt.
DCCCLVI.	2 *Benedictus damnatum ab Ignatio Gregorium Syracuſ. damnat.*	9
DCCCLVIII.	*Nicolaus I.* 1	11 *Ignatius quod Auguſtã inuitam nollet tõdere, quod Bardæ Cæſari ſacris interdixiſſet, quòd per calumniã reus Maieſtatis diceretur, de ſolio, in exilium eiicitur, omniaq; vltima perpetitur.* *Photius Protoſpatharius Palatinus, primus à ſecretis, vi regia thronũ occupat, Eccleſiam immaniter dilaniat.* *Schiſma ortum in Eccleſia Conſtantinopolitana.*
DCCCLIX.	2	*Ignatij.* 12 *Photius Pſeudopatriarcha coacto conciliabulo abſentem Ignatium & exulantẽ damnat. Legatos ea de re Romam mittit.*

Digitized by Google

Ignatij.		Imp. Occid.		Imp. Orientis.	
	58	*Ludovicus II.*	1	*Michaëlis.*	15
	60	*Lud.*	3		17
Exulis.	1				
	61	*Lud.*	4		18
Exulis.	2				

Digitized by Google

Annus Chriſti.	Pontificum R.	Patriarcharũ Conſt.
DCCCLX.	*Nic.* 3	*Ignatij.* 13 *Photij.* 3
	Rhodoald' & Zacharias Epiſcopi à Pontifice legati Conſtãtinopolim cum litteris mittuntur, vt cauſſam Ignatij diſcant.	
DCCCLXI.	4	*Ignatij.* 14 *Photij.* 4 *Conciliabulum Oecumenicum corruptũ, & damnatum celebratur cõtra Ignatium pro Photio; In quo Photius & Michaël omnia pro libidine agunt, verſant. Legati primum male tractantur, dein donis placati trahũtur in ſentẽtiã Photij & Michaëlis. Romam cum litteris commendatitiis reuertuntur.*

Digitized by Google

Ignatij.	Imp. Occid.	Imp. Orientis.
62 *Exulis.* 3	*Lud. II.* 5	*Michaëlis.* 19
63 *Exulis.* 4 *Siſtitur præſens Ignatius, exauctoratur publicè.* *Poſt conciliũ multis ærumnis conflictatur.* *Mutata veſte declinat inſidias Photij.* *Multa rurſum patitur.*	6	20 *Conſtantinopoli ingens terræ tremor poſt Concilium, & damnatum Ignatium.* *Quæritur Ignatius impunitate propoſita. Petronæ ſe aperit, Bardæ ſiſtitur & ad Monaſterium ſuum remittitur.*

Digitized by Google

Annus Chriſti.	Pontificum R.	Patriarcharũ Conſt.
DCCCLXII.	5 *Nicolaus Photij et Michaëlis facta damnat. Concilij acta non admittit.*	*Ignatij Patriarchæ.* 15 *Photij Pſeudop.* 5 *Photius mimicam Michaëlis impietatẽ diſſimulat.*
DCCCLXIII.	6 *Nicolaus indicto prouinciali Concilio damnat Concilium Photianum, ipſumq; Photium cum Gregorio Syracuſano.* *Ignatium decreto reſtituit.* *Zachariam Legatum prauaricatorem damnat.*	*Ignatij Patr.* 16 *Photij.* 6 *Photius exauctoratus nouam cogit Synodum contra ipſum Nicolaum Pontif. R.*
DCCCLXIV.	7 *Nicolaus Concilio rurſus celebrato damnat Rhodoaldum ſociũ Zachariæ.*	*Ignatij Patr.* 17 *Photij Pſeud.* 7

Ann.

Ignatij.	Imp. Occid.	Imp. Orient.
64	7	21
Exulis. 5		*Terra rurſus mouet, & magnam in vrbe labẽ facit.*
Ignatius rurſus in vincula cõiicitur.		*Baſilius Epiſcopus Theſſal. Imperatorem de impietate reprehendit & immaniter cæditur.*
Ignatius Ignatij Patriarchæ diſcipulus magiſtrũ prodit.		
65	8	22
Exulis. 6		*Michaël poſt Conciliũ alteram mittit legationem Romam.*
Aetatis. 66		
Exulis. 7	*Lud.* 9	23

Annus Chriſti.	Pontificum R.	Patriarcharũ Conſt.
DCCCLXV.	8	*Ignatij Patr.* 18
		Photij Pſeud. 8
	Nicolaus Michaëlis Legationi reſpondet. Conciliũ illud prius Pſeudoœcumenicum contra Ignatium inſtitutum damnat. Damnat & alterum Photianum contra ſe indictum.	
	Scripta & Acta Concilij Photiani Vulcano deuouētur.	
	Nicolaus non recuſat quo minus Romæ Ignat. cauſa denuo agatur.	
DCCCLXVI.	9	*Ignatij Patr.* 19
	Michaël Bulgarum Rex ſuā Eccleſiam per legationem Romani Pontificis auctoritati ſubiicit.	*Photij Pſeud.* 9

Ignatij.

Ignatij.		Imp. Occid.	Imp. Orientis.
Aetatis.	*67*	*10*	*24*
Exulis.	*8*		*Michaël Nicolaum Pō-tificem in Synodo Photiana damnatum declarat, & Legationem mittit.*
Aetatis.	*86*	*11*	*25*
Exulis.	*9*		*Theodora Auguſta Michaëlis mater vita defungitur, atque in Diuorum numerum refertur.*

Annus Chriſti.	Pontif. Rom.	Patriarchar. Conſt.
DCCCLXVII.	*Nicolaus in cœlũ migrat.* *Hadrianus II. cõſecratur.* *Michaël Bulgarum Rex Formoſum petit in Archiepiſcopũ, nec impetrat.*	*Ignatij. P.* 20 *Photij Pſeud.* 10 *Photius eiicitur in exilium.* *Ignatius reducitur in thronum.*
DCCCLXVIII.	*Hadriani II.* 1 *Hadrianus Conciliũ celebrat. Photium dãnat, ſcripta exurit.*	*Ignatij.* 21 *Epiſtola Hadriani ad Ignatium mittitur.* *Ignatius reſtituitur decreto Hadriani.*
DCCCLXIX.	*Hadriani.* 2 *Legati Pontificis Donatus, Marinus & Stephan⁹ Conſtãtinopolim ad generale concilium mittuntur.*	*Ignatij.* 22 *Sacroſanctum Oecumenicũ Concilium Octauũ in cauſſa Ignatij & Photij & Iconomachorum. 5. Octobr. inchoatur, vltimo Februarij ſequentis anni finitur.* *Ignatius reſtituitur in Synodo.* *Photius, Gregorius Syracuſanus, Photiani, Iconomachi damnantur.* *Acta Photiani Conciliabuli publicè in Concilio exuruntur.*

Igna-

Digitized by Google

Ignatij.	Imp. Occid.	Imp, Orient.
Aet. 69	12	26
Exul. 10		*Bardas Ceſar qui Ignatiũ pepulerat, fruſtatim conciditur.*
		Michaël Imperator occiditur.
		Baſilius Macedo Imperator.
Aet. 70	13	*Baſilij.* 2
		Baſilius in cauſſa Ignatij & Photij Legatos Romã mittit, vnaque ſcripta Photij reperta.
Aetatis. 71	*Lud.* 14	*Petrus Siculus legatꝰ in Armeniam mittitur, vt ipſe vlt. pag. teſtatur.*
	Legatos ad Baſilium & Concilium mittit.	*Baſilij.* 3
		Baſilius accerſit omnes in Oriẽte Patriarcharũ vicarios, qui & omnes in Concilio comparent paullo tamen ſerius Ioſephus Alexandrinus.
Ignatius ſe in auctoritate Pontificis fore pollicetur qua de Bulgaris, quorũ Legati præſentes erant.		

Ann.

Annus Chriſti.	Pont. Rom.	Patriarch. Conſt.
DCCCLXX.	3	23 *Conciliū abſoluitur. Legati in reditu capti vita periclitantur. tandem euadunt. Photiꝰ exul quiritatur. nullum dat ſignum pœnitentiæ. Metrophanes compendio perſcribit totam Actionem Photianam ad Manuelem Patricium. Photius à quinque Synodis damnatus.*
DCCCLXXI.	4 *Legati Romã reueniunt. Pontifex per litteras de Legatis non tuto remiſſis. Hadrianus perſtringit Ignatium propter Bulgaros.*	24 *Ignatius Romam Legatos mittit ad impetrãdam pro Photianis quibuſdam diſpenſationem.*
DCCCLXXII.	*Ioannes VIII. Hadriano ſuccedit*	*Ignatij Patriarchæ.* 25

Igna-

Ignatij.	Imp. Occid.	Imp. Orient.
12	*15*	*4*
Ignatius ſudat in componenda Eccleſia.		*Baſilius parum honorificè dimittit Legatos, nec ſecurum dat commeatum.*
73	*16*	*5*
Ignatius Theophylactũ deſtinat Epiſcopum ad Bulgaros.		*Baſilius rem & periculũ Legatorum diſſimulat.*
74	*17* *Lodouic⁹ capitur, & liberatur.*	*Baſilij.* *6*

Digitized by Google

Ignatij.	Imp. Occid.	Imp. Orient.
75	18	7
	Ludouicus Romã venit.	
76	19	8
77	*Ludouico mortuo Carolus Caluus ſufficitur.*	9
78	*Carol. Cal.* 1	10
79	*Ludouicus III. dictus Balbus.* 1	11 *Baſilius ad componendam Eccleſiam Cõſtantinopol. petit Legatos à Rom. Pontifice.*

Annus Chriſti.	Pontif. Rom.	Patriarchar. Conſt.
DCCCLXXVIII.	*6*	*31*
	Litteræ Ioãnis ad Baſilium.	*Photius peſſimis artibus ab exilio redit in aulã Baſilij.*
	Aliæ ad Ignatiũ in cauſſa Bulgarum quibus minatur primum excommun. Deinde exauctor.	*Ignatio ponit inſidias.*
		Ignatius per inſidias perit vt Stylianus narrat.
		Nicetas naturali fato obiiſſe dicit.
		Miracula illuſtria patrat. populus mirificè funus colit.
		In ſuo cœnobio tumulatur.
		Photius mox thronum inuadit totamq; Eccleſiam peruertit.
DCCCLXXIX.	*7*	
	Paullus & Eugenius Legati Cõſtantinopolim mittuntur.	*Concilium pr[illegible] Photio, c[illegible] Legatis celebratur.*
		Photius thronum obtinet. poſteriora fiũt peiora prioribus.

Digitized by Google

Ignatij ætatis.	Imp. Occid.	Imp. Orientis.
80	*1*	*12*
Moritur Ignati⁹.		
		Baſilius per Photium deceptus à Santabareno, pharmaco corrupt⁹ reuocat Photiũ & complectitur.

Aduerte Lector.

NICETAS Paphlago diſertè dicit Ignatium ὀγδοηκονταετῇ defunctum: decennem verò à Nicephoro Imperatore creatum fuiſſe Domeſticum Hicanatorum, qui incidit in VII. imperij illius annum. Nam quatuor decennis, iam patrem Michaëlem vidit Imperatorem, cum quo poſt biẽnium à Leone Armeno pulſus & in monachum attonſus caſtratur. Natum ergo oportuit A. C. DCCIXCVIII. Mortuum verò DCCCLXXVIII. Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ præfuit annis amplius triginta, vt Nicetas tradit. Obiit X. Cal. Nouemb. in cœlitum ordinem relatus à Græcis Latnisque pro Diuo colitur.

COLLIGITE, QVAE SVPERAVERVNT, FRAGMENTA, NE PEREANT.

Ioann. VI.

NE quid iure tuo, bone Lector, in hoc Concilij Volumine deſideres, etiam analecta quædam reliqua, ſubinde in ora à nobis laudata, à Laurentio Surio magno quondam ſtudio collecta, & in quarto Conciliorum volum. edita, placuit apponere, præſertim cum Epiſtolæ nonnullæ, & Canones non pauci, vti in notis obſeruabis, in his reperiantur, qui in ipſo Corpore Concilij non leguntur. Extat & in extremo tertio tomo Conciliorum Epiſtola prolixiſſima Nicolai I. P. R. ad Michaëlem Imperatorem, quam ante Concilium VIII. Oecumenicum ſcriptam, propter prolixitatem, non tranſcripſimus: citatur tamen Act. 7. Altera eiuſd. Nicolai ad Eccleſiam Conſtantinopolit. ibid. legitur; & Act. 7. integra exprimitur, cum apud Surium tantum eius pars aliqua, ab Anaſtaſio reor accepta, aliaſque aliter, inueniatur.

OCTA-

OCTAVA SYNODVS OECVMENICA, CONSTANTINOPOLITANA QVARTA.

**CCCLXXIII. EPISCOPORVM SVB ADRIANO II. Pontifice & Baſilio Imperatore.* ** Emenda & ſcribe CII.*

ANNO Chriſti * 868. (alij volunt, 870.) contra Photium Neophytum Conſtantinopolitanæ Sedis inuaſorem collecta, in qua pulſo Photio, Ignatius reſtitutus eſt. ** Lege DCCCLXIX.*

ACTIO I.

ANNO tertio piiſsimorum Imperatorum Baſilij & Conſtantini, conuenientibus Donato & Stephano Epiſcopis, & Marino Diacono, locum tenentibus Adriani ſanctiſsimi Archiepiſcopi ſenioris Romæ, & Ignatio Archiepiſcopo Conſtantinopolitano nouæ Romæ, &c. Hîc primò Synodus exegit à legatis Romanæ ſedis litteras, quibus notam facerent poteſtatem ſuam, vt præſiderent in Synodo. At illi produxerunt Epiſtolam Adriani Papæ ad Baſilium Imperatorem, cuius titulus eſt: Adrianus epiſcopus, ſeruus ſeruorum DEI, piiſsimo Imperatori Baſilio Auguſto Chriſtianiſsimo, & deſiderabiliſsimo filio. Legationis excellentiæ tuæ, &c. & poſt pauca ſubiungit: * Volumus per veſtræ pietatis induſtriam Conſtantinopoli numeroſum celebrare Concilium, cui noſtri quoq; miſsi præſidentes, & culparum perſonarumq; differentias liquidò cognoſcentes (iuxta quod in mandatis acceperunt) ſingulorum liberè diſcretiones exerceant: in quo ſacrato cœtu execrandi vanitatis Concilij, quod aduerſus hanc ſedem actum eſt, cuncta decernimus ** Lege p. 229.*

Digitized by Google

Alio charactere impreſſa non reperiuntur in ipſa plena Synodo.

exemplaria, à poſſeſſoribus ſuis ablata, contemplantibus cunctis igne cremari, *nec ſupereſſe apud quemlibet ex his omnibus, ſaltem vnum iota vel vnum apicem, niſi quis totius clericatus, imò totius nominis Chriſtiani anathemate perculſus, carere voluerit.* Non enim tam deteſtandum concilium niſi Ariminẽſi ſub Conſtantio, vel Epheſino à Dioſcoro congregatò latrocinio comparandum decernimus. *Et dilectos fratres meos Donatum S. Eccleſiæ Oſtienſis, & Stephanum Eccleſiæ Nepeſinæ reuerend. epiſcopos, atq; filium meum Marinum Apoſtolicæ ſedis Diaconum, conſiliarios noſtros tuæ commendamus pietati: precamur, vt eos ob amorem præcipuorum Apoſtolorum Petri & Pauli (à quorum ſede mittuntur) benignè ſuſcipias, & tanquam nobiſmetipſis aures credulitatis accommodes.* Deinde productus eſt libellus, à ſanctâ Romanorum Eccleſia miſſus, & lectus audiente tota Synodo, cuius ſumma eſt:

Anathematizamus omnes hæreſes ſimul cum Iconomachis. Anathematizamus etiam Photium, qui contra ſacras regulas, & Sanctorum Pontificum Romanorum veneranda decreta repentè de curiali adminiſtratione, ſecularíq; militia ſublatus, ſuperſtite Ignatio Patriarcha, in Conſtantinopolitana eſt peruaſoriè, imò tyrannicè à quibuſdam ſchiſmaticis, vel anathematizatis atque depoſitis inſtitutus Eccleſia, *donec ſedis Apoſtolicæ ſanctionibus inobediens perſeuerans, eius ſententiam tam de ſe, quàm de Patriarcha noſtro Ignatio ſpreuerit, & conciliabuli acta, quod ſe autore contra ſedẽ Apoſtolicã congregatum eſt, anathematizare diſtulerit.* Sequimur autem ſanctam Synodum & amplectimur, quam beatę recordationis Papa Nicolaus, cui & ipſe Domine coangelice ſumme Pontifex Adriane ſubſcripſiſti, *ante ſacratiſſimum Petri, Apoſtolorum eximij corpus,* celebrauit: *ſimul & quam tu ipſe nuper ibi egiſti, & omnia quæ in eis ſtatuta ſunt, ſecundum decreti veſtri moderationem venerabiliter conſeruabimus,* recipientes quos recipiunt, & damnantes omnes, qui in illis damnati ſunt, & præcipuè iam dictum Photium, & Gregorium Syracuſanũ, patricidas videlicet, qui contra ſpiritalem patrem ſuum linguas eximere minimè formidarunt, atq; perſeuerantes in ſchiſmate ſequaces eorum, nec non & qui in illorum communionis ſocietate permanſerint. Sancta Synodus dixit: omnibus placet libellus, à ſancta Romanorum Eccleſia expoſitus. Deinde lecta eſt definitio Epiſcoporum Orientis ſuper depoſitione Ignatij, quæ facta fuerat, priuſquam Vicarij ſenioris Romæ veniſſent, quæ conueniebat cum ea, quæ facta fuerat à Synodo Romana, præſente Nicolao Papa. Et abſoluta eſt Actio prima.

ACTIO

Digitized by Google

ACTIO II.

AD hanc ſeſsionem venerunt, qui ceciderant cum Photio, Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi: & proferentes libellos pœnitentiæ coram Synodo, recepti ſunt ab ea cum ſola manus impoſitione, & abſolutus eſt conuentus ſecundus. *Lege p. 239.*

ACTIO III.

IN hoc conuentu lecta eſt Epiſtola Imperatoris * Baſilij, & epiſtola Ignatij * Patriarchæ ad Nicolaum Papam: & deinde epiſtola * Adriani Papæ ad Ignatium Patriarcham ſuper damnatione Photij & ſuorum ſectatorum. ** p. 243. * 245. * 249.*

ACTIO IV.

IN hac ſeſsione primò legitur Epiſtola * Nicolai ad Michaëlem Imperatorem, miſſa per Rhodoaldum & Zachariam olim Epiſcopos: in qua oſtendit Cæſari, hominem laicum non promouendum ad ſacerdotium ſubitò, ſed per ſuos gradus, ſicut Sardicenſium Concilium, vt de laicis non eligerentur Antiſtites, in cap. 13. per omnia prohibuit. Item & Cœleſtinus Papa in decreto ſuæ ſanctionis, cap. 21. Et Leo Romanæ ſedis Pontifex hoc ipſum in decretalibus ſuis prohibuit, cap. 23. Item & Gelaſius non ſolum Epiſcopos, de laicis fieri prohibuit, ſed etiam Presbyteros, ne talia præſumerent, vetuit in decretorum ſuorum, cap. 3. Acceſsit quod prędeceſſor noſter Adrianus primus in epiſtola, quam Conſtantinopolim pro venerandis imaginibus deſtinauerat, ita inſtituit, vt amplius de laicis nullatenus ordinaretur Antiſtes. Hæc Nicolaus. Subindè verò commendat venerationem ſanctarum imaginum. Secundò, legitur altera eiuſdem Nicolai ad * Photium epiſtola, in qua inuehitur in illum propter vſurpatum ſacerdotium contra ordinem ſacrorum Canonum. Deinde ad illud, quod ſcripſerat ad Nicolaum Papam, quòd exemplo aliorum patrum fecerat, reſpondet: * Temerè & impudenter ad tanti honoris culmen aſcendere præſumpſiſti, aſſumens tibi quaſi à ſanctiſsimo viro Nectario occaſionem, quem ſancta ſecunda Synodus non ob aliud ad ſacerdotalem eligere atque ordinare ex laicali, voluit dignitatem, niſi quia magnæ neceſsitatis contritione anxiabatur, eò quòd in Conſtantinopolitana Eccleſia nullus Clericorum inueniri poterat, qui peſsimæ hæreſeos nimboſa caligine non fuerat impeditus. Et ob hoc ne diu iam dicta Eccleſia ſub deſtitutione paſtoris quaſi viduata maneret, prædictum Nectarium expugnatorem hæreticorum & defenſorem

** p. 255. * 259. * Res potius quã verba ſibi reſpondent. lege p. 259.*

ſenſorem Eccleſiarum, ad Eccleſiaſticam curam & dignitatem ſacerdotalem ſecunda ſancta Synodus elegit: ſed vt hoc iterum fieret, non confirmauit, nec inſtituit. Et ideò licet contra patrum atque Canonicas inſtitutiones, quod per neceſsitatis fieri euentus comprobatur, non in authoritate tenendum eſt, ſed ne iterum talis proueniat neceſsitas, magis magisq; cauendum. De Taraſij quidem promotione, qui ſimiliter ex laicali cœtu ad patriarchatus extemplo culmen promotus eſt, quam & vos quaſi in authoritate veſtræ defenſionis, aſſumere vultis, ſi ſanctam, quæ apud vos tempore ſanctiſsimi viri Adriani Papæ celebrata eſt, Synodum diligentiùs ſcrutati fueritis, inuenietis quid in eadem ſanctiſsimus vir conſultus decreuit, & quòd dum eius conſecrationis reprehenderet actus, & mærorem ſe pro tam præſumptiua factione nimium ſuſtinere profiteretur. Dicit enim: Quòd niſi in erigendis imaginibus feruentius contra illarum depoſitores atque conculcatores vt verus miles Chriſti reſiſteres, nequaquam veſtræ conſecrationi aſſenſum præberemus, aut in ordine patriarchatus veſtram dilectionem ſuſciperemus: quæ tantùm declaratur inordinatè promota, quantum comprobatur contra Apoſtolica decreta enormiter præſumpta. Beatiſsimum quoque Ambroſium, ſplendidiſsimam lucernam Eccleſiæ, qui ex catechumeno, diuino præſagio, ad Epiſcopalem per continuos gradus promotus eſt dignitatem, cur nobis pro veſtro tutamine opponitis? qui non inſtinctu hominum, ſed diuina vocatione per miraculorum prodigia electus eſt. Tertiò legitur & alia epiſtola * Nicolai ad Imperatorem, quæ idem tractat argumentum.

*p. 257.

ACTIO V.

AD hanc ſeſsionem venit Photius, & ſtantem in præſentia Patrum interrogauerunt eum * ter legati, ſi ſuſciperet conſtituta ſanctorum Patrum. At Photius non reſpondit verbum: ſed tamen vrgentibus Vicariis ſenioris Romæ, tandem dixit: Vocem meam, etiam me tacente, DEVS audit. Præſidentes Synodi dixerunt: Per ſilentium non effugies manifeſtiorem damnationem. Et eo præſente fecerunt, vt legerentur epiſtolæ, quæ in actione quarta fuerant lectæ. Quibus lectis, Vicarij ſenioris Romæ dixerunt: Nos ergò non nouum aliquod vel recens iudicium iudicabimus aut introducemus, ſed vetus, ex multo tempore iudicatum à beatiſsimo Papa Nicolao, firmatum autem à ſanctiſsimo Papa Adriano: & nos non poſſumus commoueri à paternis definitionibus & legibus. Quem ergò nec ſedes noſtra Apoſtolica, nec ſedes

*p. 267. paullo aliter.

Digitized by Google

des receperunt Orientalium, quis de cætero Chriſtianus eſſe volens, vlterius ſuſcipiet? Sed talem conatum abiicimus & anathematizamus, ne vlterius contra Eccleſiam talis quælibet alia fortè in omne ſeculum maligna introducatur actio, nec temerè à mundana poteſtate eiiciatur legitimus Pontifex, & pro eo ſubrogetur alter iniquè & illegaliter. Sancta & vniuerſalis Synodus exclamauit: Recipimus hæc omnia: valdè quippe ſunt diſcreta, & congrua Eccleſiaſticis regulis atque legibus. Et ſic commonitus eſt ad pœnitentiam Photius & dimiſſus, & abſoluta eſt Actio Quinta.

ACTIO VI.

VOcati ſunt ad Synodum Epiſcopi Photij; ante quos lectæ ſunt epiſtolæ Nicolai Papæ ad Michaëlem Imperatorem & Photium, per Leonem à Secretis miſſæ, quaſq; quarta continet Actio: & cùm nollent reſipiſcere, commonuit eos coram Syno* Baſilius Imperator. Et cùm nec ſic agnoſcerent errorem ſuum, denuò commonuit eos Imperator, dicens: Ecce qualiter & quoties admonuimus vos, & audiſtis, & non eſt vobis rationis ſermo. Si enim vultis ſubiici admonitionibus omnium noſtrum, ecce potus & medicina. Quòd ſi non, imperium noſtrum præbet vobis inducias ſeptẽ dierum, vt ſi quidem curam geſſeritis ſalutis veſtræ, benè & optimè: ſi verò minimè, ventura ſexta feria in ſancta & vniuerſali Synodo ſtate omnes, & quicquid definierit vniuerſalis Synodus, fiet. Et abſoluta eſt Actio ſexta.

*p. 285.

ACTIO VII.

INgreſſus eſt Photius ad Synodum baculo innixus, quem ab eo Marinus Vicarius Romanus iuſsit auferri, dicens: Baculus ſignum eſt dignitatis paſtoralis, quod hic habere nullatenùs poteſt, quia lupus eſt, non paſtor. Et hortabantur illum Vicarij ſenioris Romæ ad faciendum libellum pœnitentiæ, & tota Synodus prouocabat illum ad pœnitentiam: ſed ille eos è contrario cum ſuis Epiſcopis ad pœnitentiam magis impellebat.

Lecta eſt epiſtola Nicolai Papæ ad Clerum Conſtantinopolitanũ, in qua latè tractat hoc argumentum de ſceleſta depoſitione Ignatij, & introductione Photij.

Mox recitata ſunt geſta Synodi, quæ facta eſt ab Adriano Romanorum Papa ſuper promotione Photij. In tertia autem allocutione Adriani ad Synodum, ſic habetur. Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum præſulibus iudicâſſe legimus. Licet enim Honorio

norio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendũ tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolum licitum eſt minoribus maiorum ſuorum monitibus reſiſtere, vel prauos ſuos ſenſus liberè reſpuere: quamuis & ibi nec Patriarcharum, nec cæterorum Antiſtitum cupiam de eo quamlibet proferre ſententiam, niſi eiuſdem primæ ſedis Pontificis conſenſus præceſsiſſet.

Adrianus Papa de prophano conciliabulo, Conſtantinopoli cõgregato, penitus abolendo: Conciliabulum vanitatis à Photio, & huius authore Michaële, videlicet tyrannicè imperante, Conſtantinopoli nuper aduerſus Apoſtolicæ ſedis reuerentiam, & priuilegium congregatum, vtpotè veritatis inimicum, quin & omni falſitate repletum, ſibi conſentientium animas interficiens, Epheſino latrocinio comparandum fore ſtatuimus, & ipſius execranda geſta, quibuſcunq; habeantur monumentis inſerta, ſummi iudicis Domini noſtri Iesv Christi, ſanctorumq; Apoſtolorum principum Petri & Pauli, noſtræq; mediocritatis authoritate penitus abolenda decernimus, ita vt igni tradantur, & Anathemate perpetuo percellantur. Similiter & de cæteris ſcripturis, quæ viris iam nominatis authoribus contra eandem ſedem tempore diuerſo ſunt editæ, gerendum definimus. Pari etiam modo de conuenticulis, ab eiſdem viris, Michaële ſcilicet imperante, ſeu Photio Conſtantinopolitano inuaſore, bis aduerſum fratrem & Coepiſcopum noſtrum Ignatium factioſè collectis, deliberamus. Photium qui licet ſit à deceſſore meo & à nobis, pro criminibus ante patratis, iurè damnatus & anathematizatus, nunc tamen, quia recentioribus exceſsibus priores iniquitates tranſcendit, & ponens in cœlum os ſuum, aduerſus veneranda ſedis Apoſtolicæ priuilegia, noua temeritate prorupit, cui reſiſtere minimè formidauit, Apoſtolicæ authoritatis cenſura iterato damnamus, & anathematis nexibus innodamus: Si tamen viua voce & proprio ſcripto Apoſtolicæ ſedi in omnibus obedire ſpoponderit, & prophanum conciliabulum, à ſe Conſtantinopoli celebratum, damnauerit, laicæ communionis gratiam non negamus. His ſententiis ſubſcripſit Adrianus Papa, etiam & alij Epiſcopi.

Poſt hæc verò Stephanus diaconus, fecit anathematiſmum Photij; & ſequacium, & cooperatorem eius, in quo ipſum Photium vt ſecularem tyrannum, vt ſchiſmaticum & danum, vt mœchum & parricidam, vt fabricatorem mendacij, & vt nouum Dioſcorum, anathematizat cum omnibus ſequacibus & fautoribus eius.

Digitized by Google

ACTIO VIII.

IN conuentu octauo tractatum eſt de abolendis chirographis iniuſtis, & vniuerſis actis conciliabulorum, quæ à Photio contra Papam Nicolaum & Patriarcham Ignatium celebrata ſunt. Quæ vniuerſa præcepto Imperatoris & Synodi combuſta ſunt. Deinde venerunt ad Synodum aliqui ſacerdotes Iconomachi, & monitis ſanctæ Synodi & Imperatoris conuerſi, recepti ſunt cum ſola manus impoſitione. Poſtremô Stephanus diaconus è ſuggeſtu anathematizauit Iconomachos & Photium in hac forma: Concilio, quod adhuc fremit contra venerabiles imagines, anathema. His qui ſumunt diuinæ ſcripturæ dicta, quę ſunt aduerſus idola, contra venerandas imagines, anathema. Cætera ſicut in Synodo VII. & vniuerſali, Actione VII. in fine.

ACTIO IX.

QVAE nona continentur Actione: Nunciatur Synodo veniſſe Ioſeph Vicarium Alexandrinæ ſedis. Huius, hortante Synodo, Epiſtola commendatitia legitur, & ipſe receptus, quæ acta ſunt in octo Actionibus prædictis, approbat. Mox examinantur falſi teſtes, qui contra Ignatium iurauerant, & cum præſcripta à Synodo ſatisfactione pœnitentiæ recepti ſunt ad communionem Eccleſiæ. Sic recepti ſunt & cæteri, qui defecerant ad Photium, deſerto legitimo antiſtite Ignatio.

ACTIO X.

IN poſtrema ſeſsione, annuente tota Synodo, præceperunt Vicarij ſenioris Romæ, vt legerentur Canones, quos ſtatuerat ſancta Synodus.

Vide notas & collationem Canonum.

CANONES OCTAVAE SYNODI, PARTIM INTEGRI, PARTIM IN COMPENDIVM REdacti, Quod commoda & emendata exemplaria deeſſent.

CAN. I. DE CVSTODIENDIS ET CONSERVANDIS OMNINO ANtea expoſitis & Eccleſiæ traditis Canonibus.

PER æquam & regiã iuſtitiæ diuinæ viam inoffenſe incedere volentes, veluti quaſdam lampades ſemper lucentes, & illuminantes greſſus noſtros, quæ ſecundùm DEVM ſunt ſanctorum patrum definitiones, & ſenſus retinere debemus. Quapropter & has vt ſecunda colloquia ſecundum magnum & ſapientiſsimum Dionyſium, æſtimantes & arbitrantes, etiam de eis cum diuino Dauid enixe canimus: Mandatum Domini lucidum, illuminans oculos, &, Lucerna pedibus meis lex tua; & lumen ſemitis meis. Et cum magnifico Eſaia clamamus ad omnium DEVM: Quia lux præcepta tua ſuper terram. Luci enim veraciter aſsimilatæ ſunt diuinorum Canonum hortationes & diſſuaſiones, ſecundùm quod diſcernitur melius à peiori, & expediens atque proficuum ab eo, quod non expedire,
*1. ſed obeſſe dinoſcitur. * Igitur regulas, quæ ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ, tam à ſanctis famatiſsimis Apoſtolis, quæ ab orthodoxorum vniuerſalibus (nec non & localibus Conciliis, vel etiam à quolibet Deiloquo patre ac magiſtro) Eccleſiæ traditæ ſunt, ſeruare atque cuſtodire profitemur, his & propriam vitam & mores regentes, & omnem ſacerdotij catalogum, atq; omnes qui Chriſtiano cenſentur vocabulo, pœnis & damnationibus, & è diuerſo receptionibus & iuſtificationibus, quæ per illas prolatæ ſunt atque definitæ, ſubiici canonice decernentes. Tenere quippe traditiones quas accepimus, ſiue per ſermonem, ſiue per epiſtolam Sanctorum, qui antea fulſerunt, Paulus admonet apertè magnus Apoſtolus.

CAN.

Digitized by Google

CAN. II. VT SERVENTVR DEFINITIONES Nicolai & Adriani Romanorum Pontificum.

SEcundus Canon habet, vt ſeruentur definitiones Synodicæ, à beatiſsimis Nicolao & Adriano Rom. Patriarchis pro defenſione Eccleſiæ Conſtantinop. ac reſtitutione Ignatij, atque Photij neophyti expulſione, ac condemnatione eiuſdem Photij promulgatæ, de quibus in Act. 4. 2.

CAN. III. VT VENERENTVR imagines.

SAcram imaginem Domini noſtri IESV CHRISTI & omnium Saluatoris, æquo honore cum libro ſanctorum Euangeliorum adorari decernimus. Sicut enim per ſyllabarum eloquia, quæ in libro feruntur, ſalutem conſequuntur omnes: ita per colorum imaginariam operationem, & ſapientes & idiotę cuncti ex eo, quod in promptu eſt, perfruuntur vtilitate. Quæ enim in ſyllabis ſermo, hæc & ſcriptura, quæ in coloribus, prædicat & commendat. Dignum eſt enim vt ſecundùm congruentiam rationis & antiquiſſimam traditionem, propter honorem, quia ad principalia ipſa refertur, etiam deriuatiuæ imagines honorentur, & adorentur vt ſanctorum Euangeliorum ſacer liber, atq; typus pretioſæ crucis. 3.

CAN. IV. PHOTIVM NVNQVAM FVISSE Epiſcopum, &c.

QVartus Canon declarat, quod neophytus Photius nunquã fuerit Epiſcopus, nec illi, qui in ſacerdotali gradu conſecrati ſunt ab eo, putentur eſſe ſacerdotes: ſed ſubuertenda eſſe omnia; quæcunque ille ad dandum aliis gradum ſacerdotij operatus eſt. 4.

CAN. V. NVLLVS EX LAICO ORDINE aſſumatur Epiſcopus.

DEinde Canonicam ſtabilitatem in Eccleſiis ſemper manere in Chriſto proinde cupientes, renouamus & confirmamus terminos & ſanctiones, quę olim à ſanctis Apoſtolis & ſanctis patribus noſtris editæ, legere (fortè, leges) in Eccleſia poſuerunt. Et infra (quædam enim hîc deſunt.) Prioribus ergò Canonibus concordantes definimus, neminem de ſenatoria dignitate, vel mũ- 5.

dana conuerſatione nuper tonſum, ſub intentione vel expectatione Pontificatus vel Patriarchatus honoris, Clericum aut monachũ ad huiuſmodi ſcandere gradum, licet per ſingulos ordines diuini ſacerdotij plurimum temporis feciſſe probetur. Neque enim propter timorem vel amorem DEI, aut per expectationem transeundi viam virtutum, ſed ob amorem gloriæ ac principatus tonſus eiuſmodi reperitur. Magis autem coërcemus huiuſmodi, ſi ab imperatoria dignitate ad hoc compellatur. Si verò quis per nullam ſuſpicionem prædictæ concupiſcentiæ & expectationis, ſed propter ipſum bonum humilitatis, quod eſt circa Chriſtum IESVM, abrenuncians mundo, fiat Clericus aut monachus, & omnem gradum Eccleſiaſticum tranſiens, per definita nunc tempora irreprehenſibilis inuentus extiterit & probatus, ita vt in gradu lectoris annum compleat, in ſubdiaconi verò duos, ſitq; diaconus tribus, presbyter quatuor annis, benè placuit ſanctæ & vniuerſali Synodo eligi hunc atque admitti. Circa hos autem, qui religioſè morati in ordine Clericorum & monachorum, digni iudicati ſunt pontificatu pariter & honore, prædictum tempus abbreuiamus, nimirum ſecundùm quod Epiſcoporum Prælati probarint, qui per tempora fuerint. Si verò præter hanc definitionem noſtram quiſquam ad iam fatum ſupremum honorem prouectus extiterit, reprobetur, & ab omni ſacerdotali operatione, prorſus abiiciatur, vtpotè qui extra ſacros Canones ſit promotus.

6. *CAN. VI. ANATHEMATIZATVR Photius.*

ANathematizamus Photium: Primò propter nequiſsimam inuaſionem Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, cum aliis malis operibus ſuis. Secundò propter inuentionem falſorum Vicariorum. Tertiò propter Concilium vanitatis, quod celebrare tentauit. Quartò propter crimina, quæ falsò contra ſanctiſsimum Papam Nicolaum in ſuo Conciliabulo propoſuit.

CAN.

CAN. VII. DE NON ADMITTENDIS *hoſtibus imaginum.* 7.

VAldè proficuum eſt & venerabiles imagines pingere, ſed & proximos diſciplinas diuinæ ac humanæ ſapientiæ docere. Non autem bonum eſt, nec omninò proficuum ab indignis horum aliquid fieri. Huius rei gratia nequaquam imagines operari in ſacris templis, ſed neque in quouis loco docere anathematizatos ab hac ſancta & vniuerſali Synodo, definimus & promulgamus, vſque à propria ſeductione ac militia conuertantur. Quiſquis ergò poſt hanc definitionem ad picturæ ſanctarum imaginum in Eccleſiis, aut doctrinæ actionem quoquo modo eos admiſerit, ſiquidem Clericus fuerit, proprio gradu periclitetur: ſi laicus communione priuetur.

CAN. VIII. DE NON EXTORQUENdis Chirographis. 8.

APparet ex Actis octauæ ſeſsionis huius Synodi, ſolitum eſſe Photium, cum eius vigebat hæreſis, extorquere Chirographas, tum à quouis ordine Clericorum, tum etiam à laicis nobilibus & ignobilibus, vſque ad ſcerdones, & pelliones, & reliquam plebis fæcem, quibus promittebant ſe illi adhæſuros, pugnaturosq́ pro eius opinione. Ipſe præterea Photius ſolebat alias viciſsim Chirographas dare, quibus facultatem dabat ad docendum & diſcendum. Ex hoc improbo more arripuere anſam & Catholici, vt vellent à piis ſacerdotib. habere ſyngraphas, vt diſcerent & docerent, eſſentq́ tuti & ſecuri talibus muniti ſcripturis. Ob hoc ſancitum eſt octauo hoc Canone huius ſanctæ Synodi, vt qui creantur Epiſcopi vel Patriarchæ, Chirographas à catalogo Clericorum non expoſtulent, ſed tantum fiant ſolennitates de more, & vt liceat omnibus idoneis diſcere vel docere ſine facultate per Chirographas.

CAN. IX. NE ARCHIEPISCOPI VISITAtionis prætextu ſuffraganeos grauent.

AVaritiam, vtpotè ſecundã idololatriã, Paulus magn⁹ execratur Apoſtolus, cũctos videlicet qui Chriſtiano vocabulo cẽſentur, ab omni turpi lucro abſtinere volẽs. Multò magis ergò iis, q ſacerdotio fungũtur, nefas eſt coẽpiſc. aut ſuffraganeos ſuos per quemcunq; modũ grauare. Huius rei gratia definit hæc ſancta & vni-

Digitized by Google

& vniuerſalis Synodus, nullum Archiepiſcoporum aut Metropolitanorum relinquere propriam Eccleſiam, & ſub occaſione quaſi Viſitationis ad alias accedere, & poteſtate propria contra infirmiores abuti, & conſumere redditus, qui apud illos inueniuntur ad Eccleſiaſticam diſpoſitionem & alimenta pauperum: ac per hoc grauare auaritiæ modo conſcientias fratrum & comminiſtrorum noſtrorum, excepta hoſpitalitate, quæ aliquando ex neceſſario tranſitu fortaſsis acceſſerit. Sed & tunc non alia, niſi ex iis quæ ad præſens de compendio præparata inueniuntur, cum reuerentia & timore DEI dignanter accipiat, & maturius propoſitum iter perambulet, nihil omninò eorum, quæ ſunt Eccleſiæ illius vel ſuffraganei Epiſcopi petens aut exigens. Si enim vnumquemque Epiſcoporum Eccleſiæ propriæ rebus cum multa parcitate vti, & nullatenus in proprias vtilitates importunè ac ſine ratione diſperdere & conſumere redditus Eccleſiaſticos ſacri Canones diſcernunt: Qua putas impietate minimè putabitur indignus, qui aliis Epiſcopis cōmiſſas Eccleſias grauare vel ambire, ac per ſacrilegij crimen incidere non formidat? Quiſquis ergò poſt hanc definitionem noſtram tale quid facere tentauerit, pœnas ſubeat à Patriarcha, qui per tempus fuerit, ſecundùm congruentiam iniuſtitiæ ac auariciæ ſuæ, & deponatur, & ſequeſtretur vt ſacrilegus & alter idololatra factus iuxta magnum Apoſtolum.

9. in Græco.

CAN. X. NE QVIS VITET SVPERIOREM præſulem ante ſententiam.

NVllus Clericus ante diligentem examinationem & Synodicam ſententiam à communione proprij Patriarchæ ſe ſeparet, licet criminalem quamlibet cauſam eius ſe noſſe prætendat: nec recuſet nomen ipſius referre inter diuina myſteria. Idem ſtatuimus de Epiſcopis erga proprios Metropolitas: ſimiliter & de Metropolitis circa Patriarcham ſuum. Qui verò contra fecerit, ab omni ſacerdotali operatione & honore decidat.

10.

CAN. XI. QVOD VNICA SIT HOminis anima.

APparet quoſdam id temporis in tantum impietatis veniſſe, vt hominem duas animas habere impudenter dógmatizarent. Tales igitur impietatis inuentores, & ſimilia ſapientes, cùm vetus & nouum Teſtamentum, omnesq́ Eccleſiæ patres vnam animam rationalem habere hominem aſſeuerent, ſancta & vniuerſalis Synodus anathematizat.

CAN.

CAN. XII. NE QVIS POTENTIA PRINCIpum fretus, aſſumat dignitatem Epiſcopi.

APoſtolicis & Synodicis Canonibus, promotiones & conſecrationes Epiſcoporum, ex potentatu & præceptione principum factas penitus interdicentibus concordantes definimus, & ſententiam nos quoque proferimus, vt ſi quis Epiſcopus per verſutiam & tyrannidem principum huiuſmodi dignitatis cõſecrationem receperit, deponatur omnimodè, vtpotè qui ex voluntate carnalis ſenſus, vt ex hominibus, & per homines DEI donum poſsidere voluit vel conſenſit.

CAN. XIII. EX MINORIBVS ORDINIBVS aſſumantur ad maiores.

QVoniam quidem dicit alicubi diuinũ eloquium, dignus eſt operarius mercede ſua: huius rei gratia & nos decernim⁹ atque promulgamus, vt magnæ Eccleſiæ Clerici, qui in ſubiectis ordinib. morati ſunt, ad maiores grad⁹ aſcendãt: & ſi digni claruerunt, melioribus perfrui mereantur honoribus, cum aliqui eorum, qui in ipſis ſunt, aut per incrementum ad maiora miniſteria aduocati fuerint, aut per communem naturæ terminum dormientes defuerint. Sed non ex illis, qui foris ſunt, aliqui ſe iis innectentes, debitas eis qui multo tempore laborauerunt, dignitates vel honores accipiant, ac per hoc inueniantur Eccleſiæ Clerici nullo modo poſſe proficere. Nullatenus autem habeant poteſtatem, qui principum domorum, vel ſuburbanarum rerum curam geſſerint, inter Clerum magnæ Eccleſiæ colligi vel conſtitui. Nemo quippe militans DEO, ſeculi negotiis implicatur. Si quis verò præter definitionem, quam modo protulimus, promotus fuerit, in quocunq; magnæ Eccleſiæ gradu, reprobetur ab omni Eccleſiaſtico gradu, tãquam qui contra magnam Synodum prouectus fuerit.

CAN. XIV. IN QVANTO HONORE HABENdi ſint Epiſcopi à principibus ſecularibus. 11.

QVi diuina gratia epiſcopalem ſortiuntur dignitatem, ordinem cœleſtis hierarchiæ referunt in terris. Quare meritò ſancimus, vt digno in honore tam à principibus, quàm à cæteris habeantur. Non oportet itaque, vt principibus vel viris militari dignitate præditis obuiam longiſsimè procedant ab eorum Eccleſiis, nec à mulis equiſ ue deſcendant in occurſum, aut timidè

Digitized by Google

abiecteq; ante genua procidant velut adoraturi. Imò verò non accedant ad menſas ſecularium principum, ſed cum omni modeſtia, quæ ſpiritalem deceat dignitatem, officia omnibus & debita tribuant, cui vectigal, vectigal: cui honorem, honorem: dummodò principes & pij Imperatores agnoſcant ſibi ęquales Epiſcopos, vt liberè audeant reprehendere increpareq;; & principes, & cæteros qui militari honore fruuntur, ſi quid peccauerint. Si quis verò Epiſcopus poſt hanc ſanctionem, ſuam dehoneſtauerit dignitatem, cadens ab honore ſibi per Canones debito, vixeritq; abiecte ſecundùm veterem & agreſtem conſuetudinem, amoueatur per annum, & princeps qui in cauſa fuerit, excommunicetur per biennium.

CAN. XV. IN QVEM VSVM ECCLESIAE poſſeſsiones ſeruari debeant.

DEcernimus, vt Epiſcopo vendere, vel vtcunque alienare vaſa aut veſtes ſanctas, aut alias ruſticas poſſeſsiones venundare non liceat, ne propter hoc eccleſiaſtici redditus lædantur, quos ad propriam vtilitatem, & ob eſcam pauperum, & peregrinorum ſuſtentationem eſſe definimus. Nec etiam per emphyteoſim ſalaria Eccleſiarum tribuere poſsit, excepta cauſa olim ab antiquis Canonibus ordinata, videlicet in redemptionem captiuorum.

CAN. XVI.

COlligere licet ſolenne fuiſſe in aulis principum, ſtatis quibuſdam diebus componere aliquem laicum inſignibus epiſcopalibus, qui & tonſura & cæteris ornamentis perſonatum Epiſcopum ageret, & creaſſe etiam ridiculum Patriarcham, quo ſe oblectarent. Quæ omnia vt in dedecus Eccleſiæ accerſita, prohibentur ſub grauibus cenſuris.

CAN. XVII. DE POTESTATE PATRIARcharum & Metropolitanorum.

SAncta & vniuerſalis Nicæna prior Synodus, antiquam conſuetudinem iubet ſeruari per Ægyptum, & prouincias quæ ſub ipſa ſunt: ita vt horum omnium Alexandrinus Epiſcopus habeat poteſtatem, dicens, quia & in Romanorum ciuitate huiuſmodi mos præualuit. Qua pro cauſa & hæc ſancta & magna Synodus, tam in ſeniori & noua Roma, quàm in ſede Alexandriæ,

xandriæ, Antiochiæ & Hieroſolymorum priſcam conſuetudinem decernit in omnibus conſeruari, ita vt eorum præſules vniuerſorum metropolitanorum, qui ab ipſis promouentur, ſiue per manus impoſitionem, ſiue per pallij dationem epiſcopalis dignitatis firmitatem accipiant, habeant poteſtatem videlicet ad conuocãdum eos vrgente neceſsitate ad Synodalem conuentum, vel etiam coërcendum illos & corrigendum, cùm fama eos ſuper quibuſdam delictis forſan accuſauerit. Sed quoniam ſunt quidam metropolitanorum, qui ne ſecundùm vocationem Apoſtolici præſulis occurrant, à mundi principibus ſe detineri ſine ratione cauſantur, placuit talem excuſationem omnimodè eſſe inualidam. Cum enim principes pro ſuis cauſis frequenter conuentus agant, impium eſt vt ſummos præſules ad Synodos pro eccleſiaſticis negociis celebrãdis impediant, vel quoſdam à Conciliis eorum prohibeant: licet tale impedimentum & fictam prohibitionem metropolitanorum ſuggeſtione diuerſis modis fieri didicerimus. Conſueuerunt autem Metropolitani bis in anno Synodos facere, ideoq́; , ſicut dicunt, ad patriarchale penitus non poſſe concurrere caput. Sed ſancta hæc & vniuerſalis Synodus, nec Concilia quæ à Metropolitanis fiunt interdicens, multò magis illa nouit rationabiliora eſſe ac vtiliora Metropolitanorum Conciliis, quæ à Patriarchali ſede congregantur, & idcircò fieri exigit. A metropolita quippe vnius prouinciæ efficitur, à Patriarcha verò ſæpe totius cauſa diœceſeos diſpenſatur, ac per hoc communis vtilitas prouidetur. Propter quod & ſpeciale propter generale bonum deſpici conuenit, cum à maioribus ſuper hoc facta fuerit aduocatio: quamuis apud quoſdam Metropolitanorum antiqua conſuetudo & canonica traditio per contemptum ipſorum poſtpoſita videatur, non currentibus eis ad communem profectum. Quos leges Eccleſiæ ſeuere condemnantes, omni excuſatione ſemota, ſubiacere vocationibus proprij Patriarchæ, ſiue cùm communiter, ſiue cum ſingulatim factæ fuerint, exigunt.

*Illud autem tanquam peroſum ab auribus noſtris repulimus, quod à quibuſdam imperitis dicitur, non poſſe Synodum abſque principali præſentia celebrari, cùm nuſquam ſacri Canones conuenire ſeculares principes in Conciliis ſanxerint, ſed ſolos Antiſtites. Vnde nec interfuiſſe illos Synodis, exceptis Conciliis vniuerſalibus, inuenimus. Neq; enim fas eſt ſeculares principes ſpectatores fieri rerum, quæ à ſacerdotibus Dei nonnunquam eueniunt. Quiſquis ergò Metropolitanorum propriũ Patriarcham contempſerit, & vocationi eius, quæ ſiue ad vnum & ſolum, ſiue ad plures, ſiue ad

*Hic Græcus Canon incipit. 12.

omnes ſit, abſq; validiſsima ægrotatione, vel paganorum incurſu non obedierit, & per totos duos menſes, poſt notitiam vocationis, ad proprium venire Patriarcham minimè feſtinauerit, vel ſi quocunq; modo latitare, aut non cognoſcere nuncium ab illo miſſum tentauerit, ſegregetur. Si verò intra vnum annum eandem contumaciam & inobedientiam demonſtrauerit, deponatur omnimode, & ab omni ſacerdotali operatione decidat, atque à dignitate & honore, qui Metropolitanis conuenit, propellatur. Is autem qui huic definitioni non obedierit, anathema ſit.

CAN. XVIII. VT IN ECCLESIIS ANTIqua conſeruentur priuilegia.

PLacuit huic ſanctæ & magnæ Synodo, vt res vel priuilegia, quę ad eccleſias ex longa conſuetudine pertinent, & ſiue à diuæ recordationis Imperatoribus, ſiue ab aliis DEI cultoribus in ſcriptis donata, & ab eis per annos triginta poſſeſſa ſunt, nequaquam à poteſtate præſulis quæcunque perſona ſecularis per poteſtatem ſubtrahat, aut per argumenta quælibet auferat: ſed ſicut omnia in poteſtate ac vſu præſulis Eccleſiæ, quæcunque intra triginta ſpatium annorum ab Eccleſiis poſſeſſa fuiſſe noſcuntur. Qui contra fecerit, vt ſacrilegus iudicetur, & donec talia priuilegia ſeu res reſtituerit, anathema ſit.

CAN. XIX. NE METROPOLITANVS grauet ſubiectos Epiſcopos.

DEfiniuit ſancta hæc & vniuerſalis Synodus, nullum Archiepiſcoporum aut Metropolitanorum relinquere propriam Eccleſiam, & ſub occaſione quaſi viſitationis ad alias accedere, & conſumere redditus, qui apud illos inueniuntur ad Eccleſiaſticam diſpoſitionem & alimenta pauperum. Sed tamen ſi contingat aliquo per illas Eccleſias neceſſariò iter agere, tunc non alia niſi ex his, quæ ad præſens de compendio præparata inueniuntur, cum reuerentia & cum timore DEI dignanter accipiat, &c. ſicut habetur ſupra in Canone IX. Apparet autem errorem commiſſum eſſe in deſcribendo nono Canone, qui potius videtur eſſe decimus nonus, & propterea ad hunc locum referendus. Porro in Canone nono eadem ferè tractata eſſe ſcribit quidam grauis author, quæ in octauo. Eſt igitur omninò veriſimile, quæ ſuperius noni Canonis loco habentur, ea ad hunc decimi noni locum transferenda eſſe. Error autem inde accidit, quòd in codice excuſo, vnde de-

Digitized by Google

de deſcripta ſunt ea, quæ ſuperius in nono Canone leguntur, pro decimo nono habeatur nonus: id quod & facilè poteſt, & ſæpe ſolet typographis etiam non planè ſtertentibus accidere, vt numeros alios pro aliis ponant.

CAN. XX.

HOc Canone ſancitum eſt, vt poſſeſsiones in emphyteoſim datas ab Eccleſia, non liceat emphyteotam ſpoliare, prætextu non ſeruati pacti. Verum ſi per tres annos continuos penſionem non ſoluerit, liceat tunc Eccleſiæ vindicare ſuas poſſeſsiones, dummodò id fiat ordine iudiciali coram competente iudice. Qui ſecus fecerit, cogetur ad reſtitutionem in integrum. Quod ſi noluerit parere, deponitor.

CAN. XXI. QVANTA REVERENTIA AGENdum eſt contra Epiſcopum Romanum. 13.

DEfinimus neminem prorſus mundi potentium quemquam eorum, qui patriarchalibus ſedibus præſunt, inhonorare, aut mouere à proprio throno tentare, ſed omni reuerentia & honore dignos iudicare, præcipuè quidem ſanctiſsimum Papam ſenioris Romæ: deinceps autem Conſtantinopoleos Patriarcham, deindè verò Alexandriæ, ac Antiochiæ, atque Hieroſolymorum. Sed nec alium quenquam conſcriptiones contra ſanctiſsimum Papam ſenioris Romæ, ac verba complicare vel componere liceat, ſub occaſione quaſi diffamatorum quorundam criminum: quod & nuper Photius fecit, & multò ante Dioſcorus. Quiſquis autem tale facinus contra ſedem Petri principis Apoſtolorum auſus fuerit intentare, æqualem & eandem quam illi condemnationem recipiat. Porrò ſi Synodus vniuerſalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de ſancta Romanorum Eccleſia, quæuis ambiguitas & controuerſia, oportet venerabiliter & cum conuenienti reuerentia de propoſita quæſtione ſciſcitari & ſolutionem accipere, aut proficere & profectum facere, non tamen audacter ſententiam dicere contra ſummos ſenioris Romę Pontifices.

CAN. XXII. NE PRINCIPES SECVLARES ſe immiſceant promotioni Epiſcoporum.

PRomotiones & conſecrationes Epiſcoporũ, concordans prioribus Conciliis, electione ac decreto Epiſcoporum collegij fieri, ſan-

ri, ſancta hæc & vniuerſalis Synodus definit & ſtatuit, atq; iure promulgat, neminẽ laicorum principum vel potentum ſemet inſerere electioni vel promotioni Patriarchæ, vel Metropolitæ, aut cuiuslibet Epiſcopi: ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confuſio vel contentio, præſertim cum nullã in talibus potſtatẽ quenquã poteſtatiuorũ vel cæterorũ laicorum habere conueniat, ſed potius ſilere & attendere ſibi vſquequo regulariter à collegio Eccleſiæ ſuſcipiat finem electio futuri Pontificis. Si verò quis laicorum ad concertandum vel cooperandum ab Eccleſia inuitatur, liceat huiuſmodi cum reuerentia, ſi forte voluerit obtemperare. Et infra: (Hîc aliquid deeſt.) Quiſquis autem ſecularium principum & potentium, vel alterius dignitatis laicus aduerſus communem ac cõſonantem atque Canonicam electionem Eccleſiaſtici ordinis agere tentauerit, anathema ſit, donec obediat & conſentiat in hoc, quod Eccleſia de electione & ordinatione proprij præſulis ſe velle monſtrauerit.

CAN. XXIII. NE QVID PRAESVMAT AGEre Epiſcopus in aliena Eccleſia.

NVllus Epiſcoporum poſſeſsionum aliarum Eccleſiarum locationem ſibi fieri ab alio Epiſcopo rogare audeat, nec ipſe rogatus ſuæ Eccleſiæ poſſeſsiones alicui conferat: nec etiam conſtituat Presbyteros, aut quemlibet alium Clericum in Eccleſiis, quæ ſibi ſubiectæ non ſunt, præter voluntatem Epiſcopi.

CAN. XXIV. NE METROPOLITAE EXERceant miniſteria Epiſcopalia per ſubiectos Epiſcopos.

DIuina ſcriptura dicente: Maledictus homo qui facit opus Domini negligenter, quidam Metropolitanorum in extremam negligentiam & deſidiam delapſi, præceptionibus ſuis ſubiectos ad ſe adducũt Epiſcopos, & committunt eis Eccleſiæ propriæ diuina officia, & litanias, & cũcta omninò ſacra, quæ ad ſe pertinent miniſteria, ita vt per eos, celebrent omnia, quæ per ſemet alacriter agere debuerunt, ac per id eos, qui Epiſcopalem dignitatem meruerũt, quodãmodò Clericos ſibi ſubiectos habeant. Vacant aũt iidem præter Eccleſiaſticas leges ſecularibus curis atq; diſpoſitionibus, dimittentes perſeuerare in orationibus & obſecrationibus pro ſuis delictis ac populi ignorãtiis, quod nuſquam apud antiquos penitus inuenitur, cùm ſit nimirum contrarium Canonicis omninò præceptis, Et quod ſæuius eſt, quia ſua ſtipendia per diſtinctas menſium vices percipiunt, dicuntur prædicta perficere miniſteria, quod ab

Digitized by Google

ab Apoſtolico monimine modis omnibus oſtenditur alienū. Hæc autem omnia, magnis & multis & vehentiſsimis damnationibus dignos huiuſmodi ſtatuunt. Probantur enim tales per hæc quæ faciunt, etiam fanatica iactantia & ſuperbia languere. Quiſquis ergò Metropolitanorum poſt hanc ſanctæ & vniuerſalis Synodi definitionem, eadem audacia vel ſuperbia & contemptu abuſus, non per ſe cum timore DEI, & alacritate ſeu conſcientia bona, debita miniſteria in propria ciuitate, ſed per ſuffraganeos Epiſcopos efficere tētauerit, pœnas exoluat coram proprio Patriarcha, & aut corrigatur aut deponatur.

CAN. XXV. VT DEPONANTVR CLERICI, *qui defecerunt ad Photium.*

DEfinimus vt Clerici ritè prius ordinati à Methodio vel Ignatio, & reſiluerunt à conſortio fidelium, vt adhærerent Photij hęreſi, & obdurati exemplo Pharaonis nolunt reſipiſcere, deponantur omninò: nec poſtea recipiantur in ordinem Clericorum, imò ſemper exoſi ſint, vt Eſau: niſi fortè ob magnam pœnitentiam à miſericordia Eccleſiæ admiſsi fuerint.

CAN. XXVI. DE ORDINATIONE *appellationis.*

PLacuit & hoc ſanctæ Synodo, vt quicunq; Presbyter aut Diaconus, à proprio Epiſcopo depoſitus fuerit, propter aliquod crimen, vel quamlibet iniuſtitiam ſe pati dixerit, non acquieuerit iudicio proprij Epiſcopi, dicens eum ſe ſuſpectum habere, & vel propter inimicitiā quam erga ſe tenuerit, vel propter gratiam, quám aliis quibuſdā præſtare voluerit, idcircò in ſe fuiſſe tale quid operatum: poteſtatem habeat, ad Metropolitam ipſius prouinciæ concurrere, & eam quam putat iniuſtam depoſitionem, vel aliam læſionem denunciare: Metropolita verò ille libenter ſuſcipiat huiuſmodi, & aduocet Epiſcopū, qui depoſuit, vel alio modo Clericū læſit, & apud ſe cum aliis etiam Epiſcopis negocij faciat examen, ad confirmandū ſcilicet ſine omni ſuſpicione, vel deſtruendū per ampliorē Synodum multorū ſententia Clerici depoſitionē. Similiter etiā Epiſcopos concurrere ad patriarchale caput decernimus, qui à Metropolitis ſuis ſe talia pertuliſſe fatentur, & apud Patriarcham & Metropolitas, qui ſub ipſo ſunt, iuſtā & ſine ſuſpicione ſententiā negociū quod mouetur accipiat. Inſup etiā nullo modo quiſquā Metropolitanorū vel Epiſcoporū, à vicinis Metropolitis vel Epiſcopis prouinciæ ſuæ iudicetur, licet quædā incurriſſe crimina perhibeatur: ſed à ſolo Patriarcha proprio iudicetur: cuius ſententiam ratio-

Digitized by Google

rationabilem & iudicium iuſtum ſine ſuſpicione fore decernimus, eò quod apud eum honorabiliores quiq; colligantur: ac per hoc ratum ac firmum penitus ſit, quod ab ipſo fuerit iudicatum. Si quis autem non acquieuerit his, quæ à nobis edita ſunt, excommunicatus exiſtat.

14. ## CAN. XXVII. DE VSV PALLII.

HIc Canon decernit, qualiter oporteat vti pallio, vt ſcilicet Epiſcopi non vltra ſtata tempora & loca eo vtantur, ne ſignum ſit ſuperbiæ aut arrogantiæ. Præterea monachi, qui vita & doctrina, vt Epiſcopi creentur, meruerint, non mutent habitus veſtisq; rationem ob nouam dignitatem, non minus enim hoc arrogans eſſet, quàm pallio ineptè vti. Quiſquis ergò Epiſcopus præter definita ſibi tempora, ſe pallio induerit, aut monaſticam veſtem depoſuerit, aut corigatur aut à Patriarcha proprio deponatur.

Hactenus Canones.

POſtremo iuſſu Vicariorum ſenioris Romæ prolatus eſt & lectus terminus, vt illi vocant, in quo ad modum Epilogi continentur omnia, quæ acta ſunt in hac ſancta Synodo. Primò ibi paucis explicantur myſteria ſanctæ Trinitatis & Dominicæ incarnationis. Mox explicatur ratio ſeptem Synodorum generalium, & probantur à tota Synodo præſenti. Deinde explicatur etiam intentio huius octauæ Synodi, & quæ acta ſunt pro Ignatio Patriarcha contra Photium, & vltima Epiſcoporum omnium acclamatione recepta ſunt & probata, ſubſcribentibus vniuerſis, primò Vicariis ſenioris Romæ, Secundò Ignatio Patriarcha Conſtantinopolitano, tertiò Vicariis Eccleſiarum Orientis, quartò Imperatoribus Baſilio, Conſtantino & Leone, qui noluerunt ante Vicarios ſubſcribere: poſtremo reliquis Epiſcopis. Et abſoluta eſt octaua Synodus generalis.

APPEN-

APPENDIX QVÆDAM DE NONNVLLIS IN EADEM OCTAVA SYNOdo *dictis & factis, ex grauibus ſcriptoribus, qui ea ex Synodi Actis citant, in lectoris gratiam collecta, per F. Laurentium Surium, donec integra Synodus prodeat in lucem.*

IN exordio Synodi ita locut' eſt Baſilius Imperator · cum diuina & benigniſsima prouidentia nobis gubernacula vniuerſalis nauis commiſiſſet, omne ſtudium arripuimus & ante publicas curas Eccleſiaſticas diſſoluere, & procellas, quæ per multos annos ex inuidia odientis bonum Satanæ expanſæ ſunt, in ſtabilem tranquillitatem per meliorem quandam prouiſionem transferre. Siquidem munito diuinitus imperio noſtro ſemper hoc deſiderium gerente, ac ab aliis patriarchalib. ſedibus Vicarios adducere propter iam dictā cauſam iudicante, cooperatus eſt intentioni gubernati diuinitus imperij noſtri, ſolus infinitæ potentiæ rex & princeps pacis, & vt aſpicitis, conſilium noſtrū compleuit, & in id ipſum conuenire atq; concurrere fecit: à ſeniori quidem Roma Epiſcopos duos, & diaconum vnum de definitis ſeptem, prudentia, intellectu ac vita venerabili decoratos. Ab Oriente verò * Prototroium Antiochiæ ſanctiſsimum metropolitā Tyri, omni reuerentia plenum. A Hieroſolymorum autē ſancta DEI Eccleſia, ſancta videlicet Sion, de qua exiit qui prophetatus eſt, & noua lex, & diſcretor omnium gentium Domini ſermo, ſanctiſsimū Syncellum virum Apoſtolicū, omni ſapientia diuina & humana refertum. Igitur cooperatione & gratia Chriſti, vniuerſorū regis & DEI cuncta tenentis, iis quæ praua vobis omnibus eſſe videbantur & aſpera in vias planas imperatoria diligentia & ſtudio noſtro translatis, cōmonemus & hortamur omnes vos fratres vt cum multo pondere & reuerentia conueniatis ad ſanctam hanc & vniuerſalē Synodum, tanquā ad communem & vniuerſis aptā atq; ſine labore medelam, nullam vitioſam motionē vel affectum ferentes, nec ad contentioſam voluntatē reſpicientes, ſed potius vinci benè, quàm vincere periculosè ac iniuſtè ſitientes, ſic enim vnuſquiſq; qui vitiatum interiorem patitur hominē, ſanitatem recipiet, & æternam ſalutem percipiet. At verò ad vosipſos acclamationem imperij noſtri proponimus, quippe qui poteſtatem Synodici iudicij diuinitus accepiſtis.

Eſt in Græco C. ſed ſummatim. p. 225.

* *pro throno.*

I

Digitized by Google

piſtis. Etenim vos veritatis eſſe & diuinæ iuſtitiæ, ſecundùm quod eſt poſsibile, dilectores & imitatores, nequaquam quidem ambigimus: ſed vt à Deo munitum imperium noſtrum, ſecundùm datam ſibi poteſtatis menſuram, in Eccleſiaſticis negociis nihil tacuiſſe pateſcat eorum, quæ debent atque conueniunt: depoſcimus religionem veſtram, vt omnis gratiæ & odij nunc maximè ſuperatrix efficiatur · quin potius impaſsibili beatæq; naturæ, ad perſonam non accipiendã, omni robore quantũ fieri poteſt aſsimiletur, & neque perſonam potentis per gradum vel per amicitiam accipiat, neq; pauperi miſereatur in iudicio. Sic vtrique ſecundum conſilium vtique ac voluntatem Dei atque tranquilliſsimi imperij noſtri, pacatiſsima ſubſequetur ordinatio.

In 4. Actione Vicarij ſenioris Romæ, id eſt, Romani Pontificis, qui in Synodo præſidebant, principibus, qui iuſſu Baſilij Imperatoris interfuere, ita dixerunt: Interrogate illos magnificentiſsimi & glorioſiſsimi principes, an illi qui introierunt, faciant libellum hunc. Tum verò principes in hæc verba reſponderunt: Vt obſecundãtes verbo veſtro, ex præceptione veſtra interrogabimus eos, non per poteſtatem noſtram, poteſtas enim hæc veſtra eſt.

Vide pag. 289. In 6. Actione hæc habetur oratio Baſilij Imperatoris ad Epiſcopos illos, qui cum Photio ſedis Conſtãtinopolitanæ inuaſore ſchiſma fecerant: Multæ quidem communes paſsiones ſunt, quas præcedentibus diebus audiens & intuens à Deo prouectum imperium noſtrum, lugere & cõtriſtari operæprecium duxit. Præcipuum aũt malum & calamitatum arx, eſt Eccleſiæ tempeſtas; *malignus aſpirantis aduerſus eam diaboli turbo*, pacis expulſio, & veteris ordinis diſſolutio, auſus irruendi iunioris in ſeniorem, & inhonorati aduerſus honorabilem, ac omnimoda ſubuerſio ſtatus Eccleſiaſtici: apud exteriores quidem in Conciliis iuſtitia conuerſante, apud Eccleſiam iniuſtitia fiducialiter agente: *amor principatus, ac amor priuatus, atq; nullius ſeueritatis propter hæc reputatio, nec non contra ſpiritualem patrẽ rabies & inſania.* Hæc ſunt quæ meam obtinebant & turbabant animam, & tanquam nubes craſſa obtenebrabant animum, *ac oculos cogebant fontes mihi lacrymarum largiri, & diuinitatem in auxilium & ſolutionem exiſtentis mæroris inuocabam, & opus erat mihi ac cogitatio,* ſi fortè poſſem inprimis de Eccleſiaſtica curã gerere vnitate. Quod & factum eſt & in effectum deuenit, quemadmodum & vos omnes noſtis, quotquot ad ſacrum hoc conueniſtis collegium. Aliud enim imperij quod ſub me eſt dimittens, ad id ſolum in exordiis accele-raui, & ſecundùm vtriuſque diſsidentium partis petitionem, & pri-

Senſus fere idẽ. ſcam Eccleſiaſticam traditionem, perſpiciendi cauſa etiam iudices eorum, quæ in Eccleſia noſtra geſta ſunt, ex reliquis patriarchali-

bus

Digitized by Google

bus thronis collegi, rem perficiens cooperatione ſancti Spiritus, quam multi quidem ante nos imperantium videre deſiderauerunt, ex æquo autem omnes minimè conſecuti ſunt. Et quotquot pertinēt ad Eccleſiaſticam vnitatem ac ordinationem, omnia à me ſolerter peracta ſunt, cùm in nullo penitus imperiali manu ac potentia, vt quidam, paruum vel magnum effecerim. Neq; enim vt ſacratiſsimus Patriarcha, ad propriũ regrederetur thronum, imperij mei opus vel excogitatio facta eſt: Sed multum ante ſanctiſsimus & beatiſsimus Papa Nicolaus, quæ circa illum erant certiſsimè diſcens, Synodicè decreuit reddi ei ius proprij throni, & anathema cum tota ſancta Romanorum Eccleſia pronunciauit contra reſiſtẽtes huiuſmodi decreto atque ſententiæ. Hoc autem nos olim ſcientes, & pauentes iudicium anathematis promulgari, obſecundare Synodico iudicio Romanæ Eccleſiæ neceſſarium duximus. Et huius rei gratia reddidimus ei proprium thronum. Verum non modo Romanæ, ſed ad Orientem ſolem ſitarum ſedium prouidentia meliori Vicarij peruenerunt, nihil deinceps vel impedire, vel aduerſari, aut fauere vtriq; parti iuſtiſsimo imperio noſtro conſenſuro. Cuius rei gratia in nullo Synodico iudicio inueniri voluit, multorum garrulitates recidens, ne quis dixerit, quòd imperialis manus, & gladij, & protectores, ac mundanus potentatus Concilium ſubadulterauerit. Vnum ſolùm nobis deſiderium, & ad præfatos iudices, poſtquam illos vidimus, ſupplicatio fuit, ne quẽquam permitterent deperire, vel ab Eccleſia Dei quenquam, ſi fieri poſſet, proiici. Hoc ſolùm eſt noſtrum ſi quis voluerit nominare crimina. Alia verò Canonibus, & his quibus imperium Synodi creditum eſt, tradidimus, multum pro præſenti iudicio coniurantes & condemnantes, id eſt, condemnationem imprecantes, nihil ad gratiam vel per odium decernendum: humanè autem magis circa eos qui ceciderant affectandum: quos non propriè tantùm, ſed & communiter hodie omnibus videntibus, deprecamur, manum iis qui compaſsione opus habent, porrigere & vnam Eccleſiam celebrantium feſtiuitatem perficere. Ita patres ſpirituales & veritatis defenſores, qui figurati ſecũdùm chriſma Aaron, ſecundùm zelum Phinees, ac ſecundum iudicium Salomones, requirite ouem quę perierat, conuertite quæ errauerat, ſuper humerũ tollite ſolitariã, & compaſsionis vinculis alligate, quæ vlcerata eſt, emplaſtro cõdeſcẽſionis ſanate, quæ extranea & abiecta eſt à ſpirituali mandra, nonaginta nouem ouibus diſpenſationis more coniungite: relinquite memoriam ſempiternam poſterioribus generationibus compaſsionis veſtræ ad imitationem Chriſti. Et vos quoq; qui curationis indigetis, ac medela opus habetis, precioſa mẽbra Chriſti, etſi neſcio quomodo à malo dæmone detenti, eſtis ſeparati à capite vitis veræ,

Digitized by Google

Sententia ead. ſed paſſim multa quaſi explicationis cauſa inſerta.

quæ propter contentionem importunam, imò verò iniuſtam, in amaritudinem conuerſa es: amici & proximi noſtri, etſi propter odium irreuocabile ex aduerſo appropinquantes & ſtantes, ac veritatem reſpuentes, ſuſcipite admonitionis ſermonem, non autem confundor dicere, etiam deprecationis. In id enim nos adduxit miſericordia, quam circa vos habemus. Scrutamini intima conſcientiæ veſtræ, & inuenietis malè vos ab Eccleſia eſſe diſiunctos. Nouiſſima hora eſt, & iudex præ foribus eſt, fratres. Ne præoccupemur ab eius Eccleſia ſequeſtrati, & longè ab eius gloria proiiciamur. Nihil turpe ducamus paſsionem manifeſtare, & vulnus oſtendere, ac locum pœnitentiæ & medicinæ requirere, atque intra atrium ſaluantium fieri, ne confuſionem obedientiam arbitrando, confuſionis æternæ ſumamus experimentum. Qualis autem eſt cõfuſio, fratres, procidere Deo & veniam expectare? Deo enim procidunt, qui Eccleſiæ & ſpiritualibus iſtis patribus procidunt. Confuſio quidem reuera eſt & maximus pudor, imò verò in Devm dimicatio, nolle vnumquenque proprium confiteri peccatum, & humiliari propter Chriſtum, ac lucrari & ſe & multos. Si autem omninò hoc confuſionem arbitramini, ego cui imperij ſuperpoſita eſt corona, forma vobis efficiar huius optimæ humilitatis. Ego qui imperitus & inſipiens ſum, bonum initium ero vobis, qui ſapientes eſtis & ſcientia clari. Ego qui in peccatis volutatus ſum, primus vobis typus fiam, qui mundi eſtis & virtuti operam datis. Ego primus memet ſuper pauimentum proiicio, purpuram & diadema parui pendens. Aſcendite ad genas meas, & per oculos meos incedite, nec reputetis magnum Imperatoris calcare ſcapulas: neq; vereamini tangere verticem, cui imponitur à Deo donata corona. Omnia pati promptum habeo *& agere promptius, quæ vobis quidem confuſionem, mihi autem gloriam & maximam claritatem auferre videntur. Neque enim in hoc curam gero gloriæ meæ, tantum vt videam communem vnitatem, & vnam Eccleſiam feſtiuitatem celebrantium:* tantum ne animæ detrimentum patiar, & gaudeat ſuper me ille omnium inimicus diabolus, *captiuum ſumens quod mihi deſiderandum eſt. Tantum ſpei meæ lampas inſperatè nõ extinguatur, per quam feſtinabam communi illuſtrari lætitia ſimul & gaudio. Neſcio quid erat ſatagendum & efficiendum, & non feci; vel quos proponendos admonitionis & deprecationis ſermones, & non propoſui.* Vos ergò videbitis, innocens ſum à perditione veſtra. *Si verò ad magnum & horrendum illud iudicium futuræ diei nos remittitis, quaſi pro vobis rationẽ daturos: noſcite quia bene noui, quod nullius vobis iuſtitiæ ſermo ſiue hîc adeſt, ſiue illic aderit, niſi quantum*

in hac

in hac controuerſia inuentum fuerit. Verùm ſi vultis, & ante illud iudiciũ, conſcientiæ veſtræ interrogate iudiciũ: diſcetis nihil amplius, quàm quod ab imperio noſtro dicitur: deponite ergò contentionẽ fratres, & reſumite amorẽ fraternitatis: fugite diſſenſionẽ & vnitatẽ amplectimini: odium auertite, & dilectionẽ in ſinum recipite: ſtate cum probabilib. & capiti compingimini: recipite per parentiam diuinæ cõmunionis gratiã, & nihil ob ſecularia ſitis ſolliciti. Sunt enim apud compatientiſſimũ imperium noſtrum ſuſceptionum modi diuerſi, per quos vos conſolabimur, & inceſſanter, quæ ſecundùm ſeculum vobis opportuna fuerint, fatiemus. Rurſusq́; multimodè decertabimus obſecrantes, rogantes, & omne ingenium mouentes ad ſpirituales patres veſtros & Patriarchas, vt diſpenſent quædam eorum, quæ inſunt animo veſtro: tantum ne temerè contra ſalutem veſtram agatis. Non enim eſt tempus ad pœnitentiam & receptionem præſenti acceptius. Qui namque hodie ligare & ſoluere Eccleſiæ negocia poſſunt, præſto ſunt. Dimittite importunè tempus explorare, & rerum immutationem exſpectare: quæ & ſi fiat aliquando, nihil vobis conferet. *Etenim etſi alia tempus immutauerit, hoc commouere non poterit.* Nam ſi actio vnius viri veſtri; nil rationabile habentis, cum tota erronea eſſet, tantum æſtum operata eſt, vt *huic vix ac difficilè diſſoluere quiuerimus actionem:* dic mihi & iudicium quatuor patriarchalium ſedium quis diſſoluere poterit? Ad quem enim fugietis, ſolutionem obligamenti petentes: *Ad Romanum præſulem? ſed finetenus vos condemnauit. Ad Antiochenum? ſed conſentaneus Romano & conſonus factus eſt. Ad Hieroſolymitanum vel Alexandrinum? ſed & illi veſtræ damnationi conſentiunt. Ac ſi & thronum aliquando Conſtantinopolitanum ille qui cuncta violat, vobis commiſceat, & per voſmet ipſos conuenire volueritis, quis vos ſequetur? vel quomodo aperire oculos & aſpicere quempiam poteritis, impugnati ab omnibus ſacerdotibus ac patriarchalibus ſedibus? ne ergò fratres ipſi vos decipientes, tempus ſalutis veſtræ perdatis (neq; enim tale inuenietis aliquando) ſed importunas contentiones & obſtinationes deſerentes, communi medelæ occurrite, & medicinæ remedium ſumite, ac adhærete ſpirituali capiti noſtro, & Eccleſiæ* DEI *communicatores eſtote: vt crimine exuamini, &* DEVM *propitium habeatis ac etiam lætificetis, imperiumq́; noſtrum exultare, ac ſpiritualiter feſtiuitatem celebrare faciatis, atque rempublicam vniuerſam gaudio maximo & tripudio repleatis: nec nõ & incommuni omnes benedicamus pariter Domino gloriæ noſtræ, ac principi pacis & autori, diſperſa congreganti & bene coaptanti, interceſſionibus*

ſanctiſsimæ Dominæ noſtræ Dei genitricis, Deum videntium Angelorum & omnium Sanctorum. Amen.

In 7. Actione Bahanes patritius & Præpoſitus dixit ad Synodum, Photio præſente cum Epiſcopis ſuis: ſanctus Imperator noſter vult facere allocutionem ad iſtos, per me indignum ſeruum ſuum. Sanctiſsimi Vicarij ſenioris Romæ dixerunt: ſicut iubet imperium eius. Bahanes dixit ad Photium & Epiſcopos eius: hortatoriè alloquitur vos Imperator. Homines, dicite, vnde eſtis? de cœlo eſtis? de abyſſo eſtis? an de terra, in qua nos degimus? & oſtendite mihi hac hora, quia ſiue hæreſis mota eſt, ſiue ſchiſma emerſerit in qualibet parte, & ſenſerit aliquis ex quatuor Patriarchis, imò verò quinque, qui condemnatione condemnant vos: quid vobis videtur ad hæc? Eſtné qui adiuuet vos? dicite, quis Canon vos adiuuet, & vbi poſuerit Dominus Canones, in Eccleſiis ſuis, an in alio aliquo loco, & vbi Eccleſiæ ſint hodie, & vbi prædicetur Euangelium. Eſtné alius locus quàm quē tenent Vicarij iſti? dicite. Epiſcopi Photij dixerunt: Devs cuſtodiat Imperatorem noſtrum. Verbum petiuimus impunitatis vt diceremus negocia noſtra cum fiducia, & non accepimus: quantū ergò habemus loqui? Bahanes dixit: ſanctus Imperator noſter admonētis affectu ad vos dicit: vtiq; Devs ideò audiuit deprecationē meam, & adducit hos ſanctos viros de finibus mundi, ne qd ſecundùm faciē fiat, ſed ex æquo ponatur iudicio. Iniuſtiſsimū dicitis, vt accipiatis verbum ſecuritatis: & tunc qui à me triſtatus vel læſus fuerit, volo vt dicatis. Ideò ſunt hîc Vicarij omnium ſediū, vt quicquid habetis in iuſtificationem veſtram, loquamini. Epiſcopi Photij dixerunt: ſcimus imperium ſanctum eius, quia neminem vult cōtriſtari. Quid volumus dicere? ſi dixerimus iuſtitias noſtras, non fient. Bahanes dixit: per Imperatorē noſtrum ſanctū nihil prohibemini, iubet enim, vult & acquieſcit vt loquamini. Sed videntes iudices cōuitia veſtra, nec audire vos volunt. Epiſc. Photij dixerūt: & nos iudices ipſos nō recepim⁹. Bahanes dixit: & reiicit regula Patriarchas, & irrationabiliter iudicant? Amphilochus Photij Epiſc. dixit: irrationabiliſsimè. Bahanes dixit: & ex trāſcenſu regulę & Patiarch. ſuorū iudicant? Epiſc. Photij dixerunt. Extra. Bahanes dixit: ite ad Patriarchatus & certificamini. Baſili⁹ piiſsimus Imperator & amic⁹ Chriſti dixit: quotquot creditis per omnia q̄ à patriarchalib. venerint homines iſti cum commendatitiis litteris, & non habetis aliquam ambiguitatem, ſuſcipite illos & quæ iudicantur ab ipſis, quotquot autem dubitatis ob hoc, & non habetis eos iuſtos, neq; ſecundum verbū Patriarcharum ſuorum agentes, ite ad eos, & diſcite ab illis, & adducite etiā ad nos, imò verò quod plus certum exiſtit, & diſponemus ita. Epiſcopi Photij dixerunt: Nos iudicium non vidimus,

dimus,

Digitized by Google

dimus, & quomodo habemus ſequi, quod nos non vidimus? Bahanes iuſſus ab Imperatore, dixit: ſanctus Imperator dixit: ne dicatis fratres, quod velim vos mittere illuc, vt pereat quis veſtrum. Teſtis eſt DEVS quem miſero illuc (in quo conſpectu totius ſenatus & ſanctæ Synodi dico) iterum reducam eum huc.

In Actis eiuſdem Synodi etiam illud habetur, cùm ſe Epiſcopi Photij multis argumentis tueri & defendere vellent, dixiſſe Baſilium Imperatorem: Alligati per vos, ſanati poſtea per Eccleſiam fuerunt: Vos autem vſq; ad præſens in peccato veſtro eſtis, & in ſepulchro veſtræ nequitiæ iacetis mortui, vnde omnes ſummi ſacerdotes Patriarchæ vos condemnant concorditer. A DEO verò munitum imperium noſtrum, placidum & benignum eſt & veſtri curam gerit, & conſulit vt percipiatis miſericordias, quas deliberauerit ſancta & vniuerſalis Synodus. Nam omnes nouimus, quòd * laici eſtis, & non adduximus vos latrare, & ſine ordine facere verba: omnia enim veſtra mendacia ſunt & ſeductio. Photij Epiſcopi dixerunt: * Hoc nec diabolus auſus eſt dicere. (* indignè ferunt ſe laicos dici. Imperator autem propterea eos laicos dicit, vt quidam annotauit, quod à Photio, cùm non eſſet Epiſcopus ordinati fuere.) Deinde quidam Eulampius Epiſcopus Photianus cœpit velle loqui Imperatori: tum verò ſedis Apoſtolicæ Vicarij dixerunt, Eulampium ab Apoſtolica ſede damnatum & excommunicatum, & ideò verba cum eo Imperatorem facere non debere. Tunc dixit Baſilius: Ego crebrò & multum rogaui ne perirent, & ideò vocaui eos huc. Si nolunt concurrere ad Eccleſiam, quicquid iudicauerint Patriarchæ, etiamſi noluerint, confirmabunt. Nemo enim poteſt datam eis poteſtatem à Chriſto DEO & Saluatore noſtro reprobare.

Act. 6.

** Ibi tamē hæc vox nō legitur.*

** p. 279.*

** Obſerua hāc interpretationem.*

ORATIO BASILII IMPERATORIS AD SYNOdum, cùm ea iam eſſet ad calcem perducta.

BASILIVS piiſsimus & Chriſto amabilis Imperator ad Synodum dixit: multā quidem vexationē & laborem veſtra diuinitus collecta pertulit ſanctitas, ſingulis vobis hinc inde confluentibus ad feliciſsimam vrbem noſtram: cauſa Eccleſiaſticæ ordinationis & conſtitutionis: pro qua etiam diuturnam in ea moram ſuſtinuiſtis, & propter quam multi & ſenectutem contempſiſtis, & corporalem infirmitatem parui pendiſtis, & fortes facti, ea quæ requiei non congruunt, toleraſtis; diuturnam ſeparationem ſpiritualium filiorum veſtrorum magnanimiter pertuliſtis. Sed ecce dolorum & laborum veſtrorum videtis quàm ſit finis ſuauis, & Eccleſiæ DEI proficuus. Nam cōmunis cōcurſus, & in Spiritu

Sūmatim hæc poſt X. Act. in ipſo Concilio comprehendūtur.

Digitized by Google

Spiritu ſancto magnæ huius & vniuerſalis Synodi conſenſus, omne ſcandalum & offendiculum è medio remouit Eccleſiæ, huiuſq́ue multi temporis procellas compeſcuit, & ad limpidam tranquillitatem traduxit. Gratias ergò agimus Domino, patres venerabiles, de omnibus bonis, quæ nobis à Deo conceſſa ſunt, & admittimus zelum veſtrum, qui ſecundùm Devm eſt: & optamus à munificentia Dei & rege vniuerſitatis opulentam vobis retribui mercedem, dolores veſtros & labores recompenſantem: pro quibus & tranquillitas noſtra feſtinabit reficere atque animare vos, & omne deſiderium veſtrum implere. In omni autem audentia expreſſa fateri, & hoc iuſtum putauim⁹, pro communi omnium noſtrum munimine & ſanctæ Eccleſiæ Dei perſeueranti tranquillitate, propter eos qui communi inuidēt felicitati, & vulnerantur quidam ſagitta ſerpentis ſuper Eccleſiaſtica ordinatione: congratulantur aūt huius commotioni & æſtui, atq; delicias exiſtimant ſi viderint eam in tempeſtate fluctuantem. Talibus ergò expreſsè hodie dicimus: *Quiſquis habet aliquid aduerſus hanc ſanctā vniuerſalē Synodum dicendū*, aut contra huius Canones aut terminum, *ſtet in medio, & quæ ſibi videntur edicat, ſiue Epiſcopus ſit, ſiue quiſquam de Eccleſiaſtico Clero, ſiue laicus* aut ex iis qui ciuilibus officiis mancipantur, exiſtat: quanquam nō ſit datum iſtis ſecundùm Canonē, dicendi quicquam penitus de Eccleſiaſticis cauſis: (opus enim hoc Pontificum & ſacerdotum eſt) ſed ex abundanti omne os iniquum obſtruere volentes, licentiam præſtamus omnibus, vt qui in mente habet quid ambiguum de iis, quæ decreta ſunt ab hac ſancta Synodo, hoc in medium exhibeat & ſuſcipiat ſatisfactionis ſalubre remedium. Non modicum certamen certauimus, neque labori cuilibet ceſsimus, vt & ipſi nobiſcū noſtis, ad congregandum eos qui à Roma & ab Oriētis patriarchalibus ſedibus conuenerunt: quos conducere multi quidem & ante nos conati ſunt, ſed nullo modo valuerunt. Non modicam vexationem & contritionem etiam Deo amantiſsimi ſummi ſacerdotes ſuſtinuerunt, à longè concurrentes ad ſanctæ huius Synodi tractatum, qui ergò habet quid dicendum, dicat, dum hæc celebrantur. *Nā ſoluta ſancta vniuerſali Synodo, qui apparuerit Eccleſia Dei contradicēs,* aut non communicans ei ſiue Epiſcopus ſit, ſiue abſolutè ſacerdos, ſiue dignitate aliqua præditus, vel aliter conuerſatus, *veniam ab imperio noſtro minimè conſequetur: ſed iuſtè condemnabitur,* & à ciuitate noſtra pelletur vt corruptor & peſtilens, & membrum putridum & inutile & commune corpus Eccleſię violans. *Vos autem amatores virtutum, Deo amiciſsimi ſummi ſacerdotes, qui Epiſcopali decoramini dono, ſinguli commonere proprium gregem & ad ſalutem ducere, ne pigritemini,* demon-

Digitized by Google

demonſtrantes quantum malum ſit, eos, Eccleſia DEI manente in tranquillitate ab illa diſsilire, & contra eos qui præſunt animabus ſuis, inſanire, & à diuinis myſteriis propter irrationabiles & viles occaſiones ſeſe coërcere. Et quidem ſubiectum vobis gregem per vnumquemq; diem Dominicum verbis doctrinæ confirmantes ad diuinarum voluntatum dirigite perfectionem : eos verò, qui errore hæreſeos cuiuſquam detinentur, tanquam paſtores boni conuertite. Nouerit enim virtutibus plena perfectio veſtra, quia ſi notata fuerit vobis hæreſis quæcunq; in prouincia cuiuſquam veſtrũ latitans, nec per aſsiduam doctrinam radicitus euellatur, & omnes ad orthodoxam fidem manu ducantur, canonicè huiuſmodi Epiſcopus à proprio Patriarcha condemnabitur. Et ſacris quidem doctrinis, atq; abominationibus alienis, taliter ſacratiſsimus grex veſter per paſcua ſalutaria paſcatur, ipſi autem inalterutrum pacifici eſtote, & Eccleſiæ vinculum indiſruptum conſeruate, in quo laboraſtis & concordaſtis, quodque verbo & manu in præſenti ſancta & vniuerſali Synodo confirmaſtis, ne per contentionem & pertinaciam mutuam, diſruptionem rurſus communis Eccleſiæ corporis faciatis, & non habeatis veniam in die iuſtiſsimæ retributionis: ſed amicitia veſtra & conſenſus ſit ad ordinationem totius orbis diſtrictiſsima norma: vnde vos contemplantur ſubditi, quemadmodum prætores ad principalia, & ad vitã veſtram & mores ſeu cõuerſationem moderari probantur. *Sed & qui in Clero deputati eſtis Eccleſiæ Dei, eandem conſeruate conſtitutionem, & alternam concordiam, in nullo declinantes vel præter quæ ſancita ſunt Spiritu ſancto ab hac magna & vniuerſali Synodo prædicantes. Nam & ipſi in omnibus conueniſtis, & ſole clariùs veritatem reſplendere vidiſtis, in quam conſenſiſtis & concordantes apparuiſtis. De vobis autem laicis*, tam qui in dignitatibus, quàm qui abſolutè cõuerſamini, *quid amplius dicam non habeo, quàm quod nullo modo vobis licet de Eccleſiaſticis cauſis ſermonem mouere, neq; penitus reſiſtere integritati Eccleſiæ, & vniuerſali Synodo aduerſari. Hæc enim inueſtigare & quærere Patriarcharum, Pontificum & ſacerdotum eſt, qui regiminis officium ſortiti ſunt, qui ſanctificandi, qui ſoluendi & ligandi poteſtatem habent*, qui Eccleſiaſticas & cœleſtes adepti ſunt claues: nõ noſtrum, qui paſci debemus, qui ſanctificari, qui ligari, vel à ligamento ſolui egemus. *Quantacunq; enim religionis & ſapientiæ laicus exiſtat, vel etiamſi vniuerſa virtute interius polleat, donec laicus eſt, ouis vocari non deſinet. Rurſus Epiſcopus quantacunq; ſit irreuerentia plenus, & nudus omni virtute, donec antiſtes eſt, & veritatis verbum rectè prædicauerit, paſtoris vocationis & dignitatis damna non patietur.* Quæ ergò

 nobis

Digitized by Google

nobis ratio eſt, in ordine ouium cõſtitutis? paſtores verborum ſubtilitatem diſcutiendi & ea quæ ſuper nos ſunt quærendi & ambiendi habent. Oportet nos ergò cum timore & fide ſincera hos audire, & facies eorum mereri, (cum ſint miniſtri Domini omnipotentis, & huius formam poſsideant) & nihil amplius quàm ea quæ noſtri ordinis ſunt requirere. Nunc autem, vt videmus, adeò multis malitia inſaniam accendit, vt obliuiſcentes proprij ordinis, & quod pedes ſit, minimè cogitantes, legem ponere velint oculis (non vt natura ſe habet) ſicut ipſi cupiunt, & ſinguli ad accuſandum quidem maiores, ſemper exiſtunt promptiſsimi: ad corrigendum autem ea, in quibus accuſantur & criminantur, pigerrimi. Et moneo & exhortor omnes qui tales ſunt, vt maledictum & alternum odiũ auertentes, & iudicare iudices deſinentes attendant ſibi, & ſecundùm diuinam voluntatem couerſari contendant. Nam non quieſcet ſupernum iudicium, ſed contra diffidentes diuinus furor ſtillabit, & iuſtam vltionem opere cunctis oſtendet. Oramus autem ſuper omnia ſanctum Dominum, omnes melioratos, & ſecundùm beneplacentem ei voluntatem clareſcentes, non ſolum à diuina ira intentatos manſuros, ſed & æterna bona conſecuturos, orationibus & interceſsionibus ſanctiſsimæ Dominæ noſtræ Dei genitricis & omnium Sanctorum, & precibus & obſecrationibus ſanctæ huius & vniuerſalis Synodi, Amen.

Et poſt lectionem Baſilius amicus Chriſti & magnus Imperator dixit: Dicat nunc quicunq; voluerit ex ſedentibus in hac ſancta & vniuerſali Synodo in quo iſtorum hæſitet vel ambigat, quæ nunc lecta ſunt. Sancta Synodus exclamauit: Omnibus placent quæ lecta ſunt, omnes iiſdem ipſis concordamus, omnes libenter ſubſcribimus.

Item poſt lectum terminum Synodi (ita enim vocant) Baſilius Imperator ad Synodum dixit: Dicat nunc Sancta & vniuerſalis Synodus, ſi omnibus ſanctiſsimis Epiſcopis concordantibus atq; conſentientibus præſens terminus ſit depromptus. Oportet enim diuina quæq; cum vniuerſorum conſenſu & concordantia in Eccleſiaſticis prædicari & confirmari collegiis. Sancta Synodus dixit: omnes ita ſapimus, omnes ita prædicamus, omnes concinentes & conſentientes prõptè ſubſcribimus. Hoc eſt veritatis iudicium, hoc eſt iuſtitiæ decretum, &c.

Poſtea ſubſcripſerunt omnes. Primò legati Adriani Papæ hac forma: Ego Donatus Dei gratia Epiſcopus Oſtienſis Eccleſiæ, locum obtinens Domini mei Adriani Pontificis & vniuerſalis Papæ, omnia quæ ſuperius leguntur, huic ſanctæ & vniuerſali Synodo præſidens, ad voluntatem eiuſdem eximij præſulis promulgaui, &

manu

Digitized by Google

manu propria ſubſcripſi. Eodem modo & alij duo legati ſubſcripſerunt. Ignatius verò ſic: Ignatius miſericordia DEI Epiſcopus Conſtantinopoleos nouæ Romæ, ſanctam hanc & vniuerſalem Synodum ſuſcipiens, & omnibus quæ ab ea iudicata & ſcripta ſunt concordans & definiens ſubſcripſi manu propria. Eadem forma vſi ſunt etiam legati Patriarcharum Orientis. Poſt quos tandem ſubſcripſerunt Imperatores his verbis: Baſilius, Conſtantinus & Leo perpetui Auguſti, in Chriſto DEO fideles principes Romanorum & Magni Imperatores, ſanctam hanc & vniuerſalem Synodum ſuſcipientes, & omnibus quæ ab ipſa definita & ſcripta ſunt concordantes ſubſcribimus manu propria. In qua ſubſcriptione Imperatorum aduertendum eſt, quod aiunt quidem ſuſcipientes & concordantes, non autem definientes. Id enim Epiſcoporum eſt, non principum. Hæc ex Conciliorum 4. vol. ſunt fragmenta, quæ Surius collegit.

FINIS FRAGMENTORVM OCTAVAE VNIVERSALIS SYNODI.

Digitized by Google

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS SOCIET. IESV PER SVPERIOREM GERMANIAM.

SAcroſancti Concilij Oecumenici VIII. ſub Hadriano II. P. M. & Baſilio Macedone Orient. Imperatore Conſtantinopoli, in cauſſa S. Ignatij Patriarchæ C. celebrati, metaphraſin è Græco in latinum ſermonem à Matthæo Radero Societ. IESV factã, & à tribus eiuſd. ordinis patribus lectam & probatam, ego Gregorius Roſeffius Societ. IESV per ſuperiorem Germaniam Præpoſitus Prouincialis, poteſtate mihi ab admodum R. P. N. Generali Claudio Aquauiua conceſſa, in lucem edi permitto, eiuſque rei teſtimonium mea manu ſubſcriptum, & ſigno munitum addo. Auguſtæ Vindelicorum, Cal. Sept. cIↄ. Iↄciii.

GREGORIVS ROSEFFIVS.

APPRO-

APPROBATIO.

En tibi, Candide lector, Sancti & Oecumenici Concilij VIII. Metaphraſin veram, integram, ſinceram, nunc primum à R. P. MATTHÆO RADERO, Societ. IESV è Græco in latinum ſermonem eleganter, diligenter, & fideliter, factam, En pariter S. IGNATII Patriarchæ Conſtantinopol. in cuius cauſſa hoc ipſum Octauum celebratum eſt Concilium, vitam verè piam, vitam verè admirabilem eiuſd. RADERI ſumma fide & diligentia latinè redditam, & veluti ſuper candelabrum poſitam, vt inſigni pietatis, & fortitudinis conſtantiæq; exemplo omnibus etiam noſtris temporibus proſit & luceat.

ALBERTVS HVNGERVS,
Procancellarius & pro tempore Facult. Theol. Decanus.

Digitized by Google

ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ Η ΚΑΤΑ ΦΩΤΙΟΥ ΣΥΝΟΔΟΥ, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ.

ΒΙΟΣ, ΗΤΟΙ ΑΘΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΓΝΑΤΙΟΥ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΠΑΡΑ ΝΙΚΗΤΟΥ, ΔΟΥΛΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ΤΟΥ ΚΑΙ Δαβὶδ, τοῦ Παφλαγόνος.

Πάντων μὲν τῶν ἁγίων τοὺς βίους ἀναστηλοῦσθαι καὶ διηγεῖσθαι, παιδεύματι πρὸς ἀρετὴν, καὶ παράκλησιν τῆς ἐπιδόσεως τῷ βίῳ παραδιδόναι γενεαῖς, κάλλιστον ὁμοῦ καὶ σωτήριον. μάλιστα δὲ τῶν ἱεραρχίᾳ σεπτῇ κεκοσμημένων· καὶ διὰ τῆς οἰκείας λαμπρότητος τοῦ βίου, εἰς ζῆλον ἀκάθεκτον τὸν πικρὸν διώκτην ἀνερεθισάντων καὶ δυσμενῆ, καὶ διὰ τῆς ἀνενδότου τῶν πόνων ὑπομονῆς, καὶ γενναιότητος, λαμπρὰν ἐπιδεδειγμένων τὴν ἀριστείαν κατ' αὐτοῦ· εἰ δὲ καὶ πρὸς τοῖς ἐσχάτοις, καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς τούτοις ἐγγίζοντες τύχοιεν καιροῖς, πολλῷ μᾶλλον ἀξιομνημονευτότατοι ἂν εἶεν ἁπάντων καὶ ἀξιεπαινετοί, ὡς πολυτελέον οἰκοδομεῖν τῇ ἐγγύτητι δυνάμενοι τὴν ἐκκλησίαν. Τὸ γὰρ ἀρχαῖον καὶ πάμπολυ κατὰ χρόνον διεστὼς, εἰ καὶ πιστεύεται τῇ ἀξιοπιστίᾳ τῆς γραφῆς, ἀλλὰ καὶ θᾶττον ἂν τοῖς πολλοῖς πρὸς τὴν μίμησιν ἀπογινώσκοιτο, λογιζομένοις, ὡς κρεῖττον, ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν, τῶν πρεσβυτέρων ἐκείνων δυναμένων κατορθοῦν γενεῶν.

Digitized by Google

ACTA SYNODI VIII CONTRA PHOTIVM ET PHOTIANOS.

A. C. DCCC. LXIX. & DCCC. LXX. Durauit Mẽſ. IV. D. XXVII. cæpit 5. Octob. finita eſt vltimo Februarij.

VITA, SIVE CERTAMEN SANCTI PATRIS NOSTRI IGNATII, ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI

A NICETA COGNOMENTO DAVIDE *PAPHLAGONE, SERVO IESV CHRISTI CONSCRIPTVM.

** Huius mẽtionem facit Ioãnes Scilitza Curopalates in proœmio ſua hiſtoria.*

PRAECLARVM iuxta & ſalutare eſt, cùm cæterorum quidem Diuorum omnium res in vita geſtas componere atque exponere, poſteriſque ſæculis vitę documenta, pariterq; ad virtutem incitamēta tradere; tum verò maximè eorum, quos in ſacro pontificatus gradu Eccleſia collocauit, quiq; ſuo vitæ ſplendore acerbum aduerſarium ad grauiſsimam prouocant inuidiam, atq; æmulationem; præſertim cum inuicta laborum omnium patientia, animiq; magnitudine fortitudinem contra inſectatorem eximiam declarant. Quòd ſi autem eoſdem ad extremam, & noſtram ætatem propiùs accedere contingat, tum verò multò maximè præ cunctis memorandi, omniquе laude prædicandi ſint; vt qui propter temporum vicinitatem multò magis Eccleſiæ prodeſſe poſsint. Quod enim peruetuſtum eſt, longisq; tempo-

Digitized by Google

γενεῶν. Ὅσα δ' αὖ τοῖς καθ' ἡμᾶς κατορθοῦσθαι πιστεύοιτο καιροῖς, μᾶλ-
λον αὖ, οἶμαι, ταῦτα παρακνίζειν τοὺς εὐσεβεστέρους, καὶ πρὸς τὸν ἴσον
τῆς ἀρετῆς διερεθίζειν ζῆλον. Διὰ ταῦτά μοι τοῦτον ἐνστήσασθαι νῦν τῷ
λόγῳ τὸν ἀγῶνα, καί μοι σφοδρὸς πόθος καὶ κατακάρδιος ἀληθινοῖς
διηγήμασι, καὶ πάσης προσλήψεως ἀπηλλαγμένοις ψεύδους, τὸν μέ-
γαν ἱεράρχην καὶ ποιμένα τῆς βασιλίδος Ἰγνάτιον, ὑπό γε θεῷ πνεύ-
ματι τῆς ἀληθείας ὑφηγητῇ, καὶ συλλήπτορι τοῖς ἀγνοοῦσι, ὁποῖός τις
ἦν ἐκ τῆς κατ' αὐτὸν πολιτείας ἀποδεῖξαι· Ἰγνάτιον φημὶ τοῦτον, τὸν
ὕστερον μὲν τῷ χρόνῳ, καὶ πρὸς τῆς καθ' ἡμᾶς ταύτης ἀναδειχθέντα γενε-
ᾶς, οὐδενὸς δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ τιμίων ἱεραρχῶν τὴν πίστιν, τὴν ὁμολογίαν, τὴν ὑπὲρ
τῆς δικαιοσύνης ἄθλησιν, καὶ πρὸς τὸν θεὸν εὐδοκίμησιν ἀπολειπόμε-
νον· τούτῳ τὴν παρακολουθήσασαν ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους βίωσιν, μετὰ
πλείονος ὑφηγούμενος τῆς ἀκριβείας, καὶ πᾶσαν τὴν περὶ αὐτὸν
ἀλήθειαν ἐκ τῶν ἐγγράφως τε καὶ ἀγράφως πεπληροφορημένων ἐν
ἡμῖν πραγμάτων ἀπροσπαθῶς καὶ αὐτοτελῶς διηγούμενος, πέ-
ποιθα πρῶτον μὲν ἐνώπιον τῆς ἐνυποστάτου καὶ ζώσης, δίκαια γράψειν
ἀληθείας, δεύτερον δὲ, τὸ χρόνοις ἱκανοῖς ἤδη καταπυκνωθὲν τῆς ἀγνω-
σίας νέφος, καὶ τὰς τῶν πολλῶν ἀμαύρωσαν διανοίας λεπτῦναί τε καὶ
σκεδάσαι ὥστε τοὺς ἐθέλοντας πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν εἰ-
λικρινῶς ὁρᾶν, τὸν ἐργάτην μὲν ἀληθῶς τῆς δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἀρε-
τῆς εἰδέναι, καὶ ὑμνεῖν καὶ ζηλοῦν· τὸν αὐτουργὸν δὲ τῆς κακίας καὶ τῆς
ἀδικίας ἐνδίκως ἀπωθεῖσθαι· ἀρκτέον δὲ ἐντεῦθεν· Ἰγνάτιος οὗτος
ὁ μακαριώτατος καὶ θεῖος ἱεράρχης, πατρίδα μὲν ἔσχεν ἐπὶ τῆς
γῆς, Κωνσταντινούπολιν, ταύτην δὴ λέγω, τὴν πάσης χώρας καὶ πόλεων
περιφανεστάτην βασιλίδα. πατέρας δὲ Μιχαὴλ καὶ Προκοπίαν,
τοὺς εὐγενεστάτους καὶ πιστοτάτους βασιλεῖς. ὧν ὁ Μιχαὴλ μὲν, Θεοφυ-
λάκτου πατρικίου μεγαλοπρεποῦς υἱὸς ἦν· Προκοπία δὲ Νικηφόρου θυ-
γάτηρ τοῦ εὐσεβοῦς ὑπῆρχε βασιλέως. τούτου δὲ πρὸς τὰ ἄνωθεν χω-
ρήσαντος βασίλεια, καὶ τοῦ υἱοῦ δὲ Σταυρακίου ὀλίγιστον χρόνον ἐπι-
βιώσαντος τῇ βασιλείᾳ, καὶ αὐτοῦ μεταναστάντος, Μιχαὴλ ὁ προρ-
ρηθεὶς οὗτος, ἅτε γαμβρὸς ὢν ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ τελευτηκότος Νικη-
φόρου, καὶ τὰ πρῶτα τῶν ἐν τῷ παλατίῳ τιμωμένων ἀποφερόμενος,
κουροπα-

temporum interuallis remotum, etſi fidem propter ſcribentis auctoritatem mereatur, deſperatur tamen à pleriſque ſtudium imitandi; vt qui putent, illis maiorum noſtrorum ſeculis multò promptius fuiſſe, quàm noſtris, cum virtute viuere. Quæ verò noſtrâ memoriâ rectè facta creduntur, illa multò acriùs, opinor, piorum mentes ad virtutis decus æmulandum inflammant. Quapropter ingens me deſiderium animi impulit, ad cauſſam hanc ſiue certamen oratione perſequendum, duceque Deo, & ignorantium doctore, ſpiritu veritatis, oſtendendum, qui vir Ignatius, qualiſque & quantus hic antiſtes & regiæ paſtor vrbis in vitæ ſuæ ratione fuerit: Ignatius inquam iſte, qui æuo quidem poſterior, noſtrâ ætate floruit; prioribus tamen illis venerandis pontificibus nihil, vel de fidei, vel confeſsionis, vel æquitatis conſtantiâ, laudéue pietatis erga numen conceſsit. Huius ego totum vitæ curſum, dum ab ipſo exordio ad exitum vſque ſingulari curâ exigo, rerumque de illo apud nos teſtatiſsimarum veritatem ſiue famâ, ſiue ſcripto acceptarum, ſine vllâ affectus indulgentiâ & fraude expono, certò mihi perſuadeo, futurum, vt primum teſte ipsâ viuente ſuaque vi & numine conſtante veritate, æqua perſcribam; deinde nubem, annorum vtcunq; multorum intercapedine, mentibus hominum offuſam, animosq; tenebris ignorantiæ inuoluentem, diſcutiam diſsipemque; vt qui ad fontes rerum peruenire, & veritatem penitùs perſpicere volent, æquitatis & virtutis cultorem verè noſſe, celebrare laudibus æmulariq; poſsint; malitiæ verò & improbitatis architectum iure deteſtari. Sed hinc iam nobis eſt exordiendum.

Exempla præſentia & domeſtica mouent plurimùm.

Nicetas Ignatio Patriarchæ σύγχρονος.

Beatiſsimus hic & diuinus Antiſtes Ignatius Conſtantinopolim in terris patriam habuit; hanc, inquã, totius ditionis & imperij nobiliſsimam regiam: parentes verò* Michaëlem Imperatorem & Procopiam imperatricem, nobiliſsimos & religioſiſsimos principes. Atq; Michaël quidem Theophylacto patricio ſplendidiſsimo viro natus; *Procopia verò à Nicephoro, pio admodũ Imperatore, procreata eſt. Nicephoro porro ad cœleſte imperium demigrante, & Stauratio filio, cùm regnum exiguo tempore adminiſtraſſet, extincto, Michaël hic, Nicephori gener, vt dictum, mortuo Nicephoro, cùm inter Palatinos

Ignati⁹ patria Conſtantinopolitanus.

** Zonaras 3. Annali. Curopalates alij.*

Genus Ignatij.

** Aliter alij de Nicephoro ſentiunt.*

κουροπαλάτης γὰρ ἦν, ψήφῳ μὲν θεοῦ, ψήφῳ δὲ τῆς συγκλήτου πάσης, τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας ἐγχειρίζεται. τούτου τὴν περὶ τὸ θεῖον εὐσεβῆ γνώμην, καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην, τοῖς ἱστορεῖν κατὰ μέρος ἐθέλουσι παρήσομεν, ἡμῖν δὲ ἀρκέσει πρὸς ἔπαινον, ἡ τοῦ ἤθους πραότης τε καὶ ἐπιείκεια, ἣν ἔργοις ἐκεῖνος, καὶ οὐ πλάσματι μόνον ἐπεδείξατο. διετῆ γὰρ, ὀλίγου δεῖν χρόνον, εὐσεβέστατα τὴν βασιλείαν διιθύνας, ἑκουσίως αὐτῆς ἐξέστη, καὶ τῷ τυραννικῶς ἐπιθεμένῳ Λέοντι δὴ τῷ Ἀρμενίῳ φημὶ, στρατηγῷ μὲν πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ τῶν ἀνατολικῶν προχειρισθέντι, κατὰ Βουλγάρων δὲ στρατευσαμένῳ, κἀκεῖθεν τὴν ἐπανάστασιν βουλευσαμένῳ ὑποχωρεῖ τῆς ἀρχῆς ὁ μακάριος ἑκὼν, καὶ τῆς κοσμικῆς ἀλαζονείας, καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, καὶ φθόνων πολλῷ κρείττω, καὶ λυσιτελεστέραν ἑαυτῷ τε, καὶ τῷ κοινῷ, τὴν ἑκούσιον ὑποχώρησιν καὶ τὴν εἰρήνην, ὡς υἱὸς τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης ἡγησάμενος. ἀπαίρει μὲν τῆς πόλεως πανοικὶ πρὸς τὰς πριγκιπίους δὲ νήσους μετακεχωρηκώς· καὶ τὸν μονήρη βίον ἅμα γυναικὶ καὶ τέκνοις, οὐ τῷ σχήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ πράγματι καταδεξάμενος, τῷ παμβασιλεῖ θεῷ τὴν αὐτοῦ κρίσιν καὶ δίκην ἀνέθετο.

Τούτῳ δὴ τῷ μακαρίῳ Μιχαὴλ, τῷ θαυμαστῶς τὴν ἐπίγειον τῆς οὐρανίας αὐτῇ καταλλαξαμένῳ βασιλείας, παῖδες οἱ πάντες, πέντε λέγουσι γενέσθαι. ὧν θήλειαι δύο. πρώτη μὲν, ἡ καλουμένη Γεωργὼ, πάντων δὲ ὑστάτη Θεοφανὼ, αἳ καὶ παρθενικῶς τὸν ὅλον βίον, καὶ μοναχικῶς διαβιώσασαι μακαρίως ἐκοιμήθησαν. Ἄῤῥενες δὲ τρεῖς. Θεοφύλακτος, Σταυράκιος, Νικήτας. τούτων Θεοφύλακτος μὲν ὁ πάντων πρωτότοκος, καὶ ὁ Σταυράκιος ἀμφότεροι τῷ διαδήματι πρῶτον τῆς βασιλείας ἐστεφάνωνται· εἶτα ὁ μὲν κομιδῇ νέος ὢν ἔτι ὁ Σταυράκιος, πρὸ τῆς καταβάσεως τελευτᾷ. Θεοφύλακτος δὲ ἅμα τοῖς πατράσιν αὐτοῦ καὶ βασιλεῦσι, τό τε κειράμενος, εἰς Εὐστράτιον μετωνομάσθη. Νικήταν δὲ πρῶτον μὲν δεκαέτη τυγχάνοντα, τῶν λεγομένων Ἱκανάτων δομέστικον παρὰ Νικηφόρον φασὶ τοῦ πάππου προβεβλῆσθαι. δι' ὃν ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα πρῶτον καταστῆναι. τέσσαρες καὶ δεκαέτης γεγονὼς, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἅμα τοῖς ἀγαθοῖς τοκεῦσι βασίλεια καταλιμπάνων, ἀποκείρεται μὲν καὶ αὐτὸς, Ἰγνάτιος δὲ μετονομάζεται.

Ὁ τρί

nos(nam Curopalates erat) principem locum teneret, auſpice Deo, ſenatusque decreto imperij ſceptra ſuſcepit. Cuius ego religionem in Deum, omniaque virtutis ornamenta iis narranda relinquo, qui res ab illo geſtas ſigillatim perſequi volent. Nobis ad decus illius memorandum ſufficiat morum * lenitas & clementia, quam minimè fucatam, factis ipſis declarauit. Etenim, cùm non toto * biennio imperium ſanctiſſimè adminiſtraſſet, Leoni Armeno per tyrannidem regnum inuadenti libens volensque ceſsit; quamuis ipſe præfecturam exercitus in Oriente illi priùs commiſiſſet. Expeditionem tamen cùm in Bulgaros ſuſcepiſſet, ibi per inſidias defectionem molienti, ſponte animi perbeatus ille imperium conceſsit, ſeſeque ab omni faſtu pompatico, bellisque ciuilibus atque inuidiâ regni ſubduxit, ratus multò ſibi Reique publicæ commodiorem vtilioremque voluntariam regni abdicationem, vt qui paci veræ natus eſſet, fore. Decedit ergo ex vrbe cum totâ familia, atque in * Principes inſulas ſecedit ibique vitam monaſticam cum coniuge & liberis, non cultu tantùm corporis ſed reipſa degit, cauſsâ ſuâ ſupremo numini permiſſa.

Ignatius Imperatoris filius, Imperatoris nepos.

Zonaras, Curopalates, Menaa.

** Zonaras in Michaele, Scylitza, Conſtantinus Manaſſes, alij.*

** Glycas quatuor annos M. IX. Imperio præfuiſſe tradit: Idem Conſtantinus Manaſſes aſſerit; Georgius Monachus Chronologus duos.*

Vide Boſſporum Gyllij c 15. lib. 3. Vbi & de Prota, & aliis inſulis ſuburbanis Bizantij.

Idem Zonaras.

Beato huic Michaëli, omnique admiratione proſequendo, qui terrarum regna cœleſtibus permutauit, quini omnino fuiſſe liberi perhibentur; muliebris ſtirpis gemini; Georgo prima natuque maxima, minima Theophano; quæ virginitatis laude per omnem vitam in Religione ſanctiſsimè cuſtoditâ feliciter obierunt; trigemini verò ſtirpis virilis; Theophylactus, Stauratius, Nicetas: quorum natu maximus Theophylactus, & Stauratius diademate imperij inſigniti ſunt; ſed Stauratius admodum adoleſcens ante patris abdicationem oppetiit.* Theophylactus autem, vnà cum parentibus in monachum attonſus, Euſtratius eſt appellatus. Nicetam primùm * decennem ab auo Nicephoro Hicanatorum Domeſticum aiunt creatum: Quo munere primùm ad quartum decimum ætatis annũ perſunctus, humanis rebus, ſimul cum bonis, parentibus, imperioq; relictis & ipſe monachum induit, & Ignatius eſt cognominatus.

** Collega priùs patris; poſtea relegatus. Zonaras, alij.*

Ignatius Domeſticus Hicanatorum decēnis.

** Hicanatorũ infrà eſt mentio act. 1.*

Monachum induit.

Digitized by Google

Ὁ γοῦν Λέων ἐκεῖνος, ὁ δυσώνυμος θήρ, ἣν ὠδίνησεν ἀδικίαν ἐκτετοκώς, καὶ τῆς βασιλείας τυραννικῇ περιδεδραγμένος χειρί, οὐ πρὸς τὸν παντέφορον ἀπέβλεπεν ὀφθαλμόν, οὐ τὴν ἐπιείκειαν τῶν μακαρίων ηὐλαβήθη φυγάδων, οὐδὲ τὸ μέγεθος τῆς εὐεργεσίας, ἧς αὐτὸν οἱ μακάριοι παρ' ἀξίαν κατηξίωσαν. ἐπὶ τοσοῦτον τῷ δολερῷ τῆς κακοτρόπου δελεασθέντος γνώμης· ὥς τε καὶ ἀνάδοχον αὐτὸν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς κολυμβήθρας, τῶν τῆς βασιλείας ἀναδείξας τέκνων. οὐδὲν τούτων τὴν ἀπηνῆ καὶ θηριώδη κατεδυσώπησε ψυχήν. ἀποστείλας δὲ διεῖργε μὲν αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ἰδίᾳ κατὰ τὰς νήσους ἕκαστον περιορίζων. καὶ ὑπὸ ἀσφαλῆ καὶ καταπιέζων φρουρᾷ. ἀφαιρεῖται δὲ τοὺς παῖδας καὶ τῶν γεννητικῶν, ὁ καταδικάσας ἀμείλικτος μελῶν εὐτυχίᾳ. ἐντεῦθεν αὐτὸς μὲν πονηρὰν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ καταβαλλόμενος ἀρχήν, καὶ τέλος ἄξιον ἀπηνέγκατο τῆς ἀρχῆς. τὴν γὰρ πάλαι κακῶς μὲν καὶ θεοστυγῶς μελετηθεῖσαν τῶν εἰκονομάχων αἵρεσιν ὑπὸ Λέοντος ἐκείνου τοῦ δυσσεβοῦς, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ δυσσεβεστέρου κραταιωθεῖσαν ἤδη, καλῶς δὲ καὶ εὐσεβῶς διὰ προνοίας θεοῦ, καὶ τῆς ἁγίας ἑβδόμης συνόδου καθαιρεθεῖσαν καὶ καταπαυθεῖσαν, ὁ μιαρὸς οὗτος ὄφις, καὶ τῆς ἀληθείας παραλογιστής, ἀνανεοῦν αὖθις ἐπιχειρεῖ. καὶ τῷ πύργῳ τῆς ὀρθοδοξίας εὐθὺς ἐρραγείς. Νικηφόρος δὲ οὗτος ἦν, ὁ τῆς εὐσεβείας προστάτης, καὶ τῆς βασιλίδος ἱεράρχης. Τούτῳ προσβαλών, θωπείαις καὶ ἀπειλαῖς, ἐπειδὴ στερροτέρῳ μᾶλλον, ἢ κατὰ τὴν αὐτοῦ περιέπιπτε βουλήν, ἐξέλαυνον μὲν τυραννικῇ τοῦ θρόνου χειρί, ἐννέα ἔτεσιν ἤδη ἀποστολικῶς ἰθύναντα τὴν ἐκκλησίαν, πρὸς τοῖς δεξιοῖς τοῦ στενοῦ μέρεσιν, κατά τι ζεμνεῖον αὐτὸν ὁ ἀπηνὴς ὑπερορίζει. ὅπου δὴ χρόνον ἑπτακαίδεκατον ὁ μακάριος ἐκεῖνος ἐν τῇ καλῇ διαβεβιωκὼς ὁμολογίᾳ πρὸς τὸν θεὸν μετέστη. Θεοδότου δέ τινα τῶν ἐν πολιτικοῖς φενακιζομένων ἀξιώμασιν, ἄνδρα κοσμικοῖς ἤθεσί τε καὶ πράγμασιν ἐντεθραμμένον, οὐδὲ μιᾶς δὲ παιδείας οὐ γνώσεως ἀγαθῆς μετεσχηκότα· μόνον δὲ τῆς χριστιανοκατηγορικῆς τῶν εἰκονομαχούντων αἱρέσεως ζηλωτὴν νομιζόμενον, κληρικὸν ἀποκείρας ὁ παμβέβηλος, τῷ τῆς βασιλίδος ἐνιδρύει θρόνῳ, ἐντεῦθεν διωγμὸν πικρὸν καὶ ἀπάνθρωπον κατὰ τῶν εὐσεβεῖν βουλομένων ἐπανηρημένος, εὗρε δὴ κατὰ πόδας, καὶ

Digitized by Google

Leo igitur, illa infauſti nominis fera, cùm, quam conceperat, peperiſſet iniquitatem, occupato per vim ac tyrannidem imperio, nullam omnia ſpectantis oculi rationem habuit, neque beatorum exulum reueritus eſt æquitatem, immemorque erat omnium beneficiorum, quibus beati illi indignum exornarant, à quo improbæ mentis artibus illecti erant adeò, vt imperator regiorum illum liberorum in ſacrâ baptiſmatis tinctione ſponſorem & patrinum deſignaret. Sed nihil horum immitem illius ferocemque animum potuit flectere. Etenim in exilium amandatos mutuatim ſeparauit, ſingulisque ſuam inſulam aſsignauit, firmaq; cuſtodiâ circumſepſit, Filiis porro virilitatem ademit, in membrorum caſtratione pluſquam inhumanus & crudelis. Hinc ſanè, cùm tam impia Imperij iaceret fundamenta, vitam, exitu principiis reſpondente, finiit: Impiam enim inuiſamque ſuperis Iconomachorum ſectam, ſub impio Leone quondam meditatam, & à Conſtantino Leonis filio, patre etiam deteriore, corroboratam, ſed diuinâ Numinis curâ, per ſeptimam Synodum ſanctam piè rectéque ſopitam ac ſublatam, exitiabilis iſte draco, diſtortusque veritatis interpres conatus reuocare, cõtra orthodoxę pietatis propugnaculum, Nicephorum, inquam, religionis tunc antiſtitem, ac vrbis imperantis Patriarcham erectus illum minis iuxta ac blanditiis oppugnat. Sed cùm multò firmiorem, ac ſperaret, experiretur, vi tyrannica de throno deturbatum, atque ad dexteriorem Steni, i. anguſti freti regionem, pro dignitate nempe aliqua, importunus eiecit (cum Eccleſiam, Apoſtolorum ritu, per nouennium ſanctiſsimè curaſſet) vbi beatus ille ſeptenis denis annis in præclarâ confeſsione exactis, ad Deum emigrauit. In throno verò Conſtantinopolitano Theodoti cuiuſdam filium, hominem Illyricum, ciuilibus rebus & ſtudiis exercitatum, profaniſque moribus & negotiis innutritum, atque omnis doctrinæ & liberalis diſciplinæ prorſus expertem: ſed egregium Chriſtianorum calumniatorem, eximiumque Iconomachorum propugnatorem attonſum profaniſsimus collocauit. Hinc ſæuâ crudelique piorum

Leo Armenus tyrãnus & Imperator.
Idem de hoc ceteri hiſtorici.
Michaelis filios omnes viro ſpoliat.
Leo Iconomachus.
Oecumenica Synodus VII. contra Iconomachos: Nicæna II.
S. Nicephorus Patriarcha LIV. reſiſtit Iconomachis.
Eiicitur.
Nicephorus nouẽnium Patriarcha in Vrbe.
In exilio XVII. annos vixit. alij XIV. annos exulaſſe tradunt.
Theodotus Iconomachus Pſeudopatriarcha LV. A. C. DCCC. XV.
Vide ſeriem Patriarcharum apud Leunclauium, & Cod. Græco Romani Iuris, & Nicephorum Patriarcham.

τὰ τῆς ἁμαρτίας ὀψώνια, τοῦ θανάτου ἐν ἑπτὰ μὲν ἔτεσι καὶ μικρόν τι πρὸς τῆς ἀρχικῆς ἐξουσίας συντετμημένης αὐτῷ. ἐν μέσοις δὲ τοῖς ἀδύτοις τοῦ ναοῦ τῆς θεομήτορος, ὃν δὴ Φάρον ἐν τῷ παλατίῳ φασί, κυνὸς τρόπον τοῖς ξίφεσι ὁ δυστυχὴς κατακοπεὶς καὶ καταθανών. ὁ μὲν οὖν οὕτω φιλοτίμως τὰ τῆς εὐσεβείας σπέρματα καταβαλόμενος, ἀναλόγως τῶν αὐτοῦ πόνων ἐτρύγησε καὶ τὰς ἐπικαρπίας. Μιχαὴλ γάρ, ὃν καὶ ψελλὸν εἶναί φασι, δομέστικος τῶν ἐξκουβίτων ὢν τότε, καὶ ὡς τυραννίδα μελετῶν διαβληθεὶς, καὶ κατακλεισθεὶς, διὰ τῶν αὐτοῦ δὲ συνωμοτῶν καὶ συνασπιστῶν λεληθότως τοῖς βασιλείοις ἐν σχήματι κληρικῶν ἐπεισελθόντων ὄρθρου, καὶ τὸν τύραννον ἀνῃρηκότων, αὐτὸς εὐθὺς ἀναγορευθεὶς, τὸν μὲν, ἐν σάκκῳ συγκεκομμένον βαλὼν, εἰς τὴν πρώτην καλουμένην νῆσον ἀτίμως προσέταξε ταφῆναι, τοὺς αὐτοῦ δὲ υἱοὺς εὐνουχισθῆναι καὶ καρῆναι. ὡς ἐπιστρέψαι τὸν πόνον αὐτοῦ, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν γραφήν. καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ, τὴν αὐτοῦ ἀδικίαν καταβῆναι.

Αὐτὸς δὲ Μιχαὴλ Ἀμοριανὸς, καὶ τὴν αἵρεσιν Σαββατιανὸς ὤν, ἐπὶ
† ἐπῆγεν ἐννέα μὲν χρόνους καὶ ἥμισυ, τὰ σκῆπτρα διεῖπε τῆς ἀρχῆς. οὐδεμίαν δὲ τῆς ὀρθοδοξίας φροντίδα ἐποιεῖτο. ἀλλ' ὅ τι δὲ βίαν τοῖς εὐσεβεῖν ἐθέλουσι † ἐπὶ ἦγεν. Θεοδότου δὲ τοῦ Κασσιτερᾶ λεγομένου τεθνηκότος, τὸν Βυρσοδέψον καλούμενον Ἀντώνιον μητροπολίτην μὲν ἤδη Πέργης γενόμενον, καὶ τῆς αἱρέσεως κοινωνὸν, σχολάζοντα δὲ, ὁ αὐτὸς Μιχαὴλ ἀναλαβὼν, ἀρχιερέα Κωνσταντίνου πόλεως, ἀποδείκνυσι. μετὰ τὸν δὲ Μιχαήλ, Θεόφιλος ὁ υἱὸς, ἐπὶ δέκα καὶ τρεῖς χρόνοις, ἐγκρατὴς γίνεται τῆς βασιλείας. καὶ τὴν τἆλλα μὲν, ὥς φασι, οὐ κακὸς, καὶ δικαιοκρισίας ἀντεχόμενος, τὴν ἀθέτησιν δὲ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, καὶ τὸν τῶν ὀρθοδόξων διωγμὸν, οὐδενὸς, ὡς εἰπεῖν, τῶν πρὸ αὐτοῦ διωκτῶν ἐνομίζετο κουφότερος. Καὶ τοῦτο ἐπιστεύετο εἶναι καὶ γένεσθαι, ἐξ ὑποβολῆς μάλιστα τοῦ Ἰωάννου. ὃν μετὰ τὸν Ἀντώνιον ἐκεῖνος ἐπὶ τὸν Πατριαρχικὸν ὕψωσε θρόνον. ἐν τούτοις τῶν τε πολιτικῶν, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁρωμένων, καὶ ἐπὶ τριακονταέτη χρόνον τῆς ὀρθοτομούσης μὲν ἐκκλησίας μυρίοις ὅσοις κινδύνοις καὶ θανάτοις, καὶ θλίψεσι προσομιλούσης, τῶν ἀσεβῶν δὲ τὰ ἅγια καταπατούντων βεβήλοις ποσὶ, καὶ ἀκαθάρτοις τὰ θεῖα μεταχειριζομένων χερσὶ, Νικήτας, ὁ καὶ Ἰγνάτιος, οἷά τις εὐθαλέστατος ὄρπηξ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ φυτευθεὶς,

Digitized by Google

vexatione inſtitutâ, iuxta vias ſuas, ſtîpendia peccati, mortem, accepit: Nam intra plus minus ſeptennium regiâ poteſtate illi præcisâ in mediis Dei matris templi (quod in palatio * Pharum nuncupant) adytis, infelix telis, ritu canis, eſt confectus. Ita, quam tantâ contentione ſine mente ſementem fecit, hanc quoque laborum ſuorum meſſem collegit. Etenim Michaël Balbus, excubitorum tum Præfectus, ſeu Domeſticus, de affectato regno delatus, & in cuſtodiam datus, à commilitonibus ſuis & ſociis coniurationis, qui Clericorum habitum ementiti tyrannum occiderant, extemplò Imperator eſt conſalutatus: qui tyrannum conciſum, atque in ſaccum coniectum, in Inſulâ Protâ, ſine vllo apparatu, contemptim ſepeliri præcepit, liberoſque caſtrari & tonderi; vti, ſcripturâ teſte, conuerſus ſit labor eius in caput eius: ac in verticem iniquitas eius deſcenderit.

Leo, ſeptennio Imperator, in templo mactatur.

A. C. DCCC. XX.

** Vide Gyllium in 2. Reg.*

Michael Balb. Auguſtus.

Michaël porro Amorianus patriâ, ſectaque Sabbatianus, ſceptris Imperij per nouennium & ſemeſtre tractatis, rectæ religionis curam geſsit nullam: ſubinde tamen veræ pietatis ſtudioſos per vim afflixit. Theodoto, quem Caſsiteram appellitabant, extincto, Michaël Antonium, cognomento Burſodepſam, iam Pergæ Metropolitam deſignatum, & ſectâ infectum, tunc ceſſantem accerſit, vrbiſq; regiæ Patriarcham pronunciat.

Michael hæreticus nouē annos imperat nō totos.

Antonius Burſodepſa Patriarcha VI. hæreticus.

Secundum Michaëlem Theophilus, Michaëlis filius, ſceptris potitus annos tredecim imperauit; cetera non malus, æquitatis quoque propugnator: Sed in ſacrarum imaginum inſectatione nullo retrò Iconomachorum inferior habebatur, credebaturque, id Ioannis, quem Antonio Patriarcham ſuffecerat, impulſu feciſſe.

DCCC.XXIX.

Theophil. Imperat annos XIII. nō totos Iconomachus.

Fusè de hoc Scilitza.

In hoc rerum ſtatu cùm res ciuiles & Eccleſiaſticæ verſarentur, Eccleſiâ totos triginta annos in duas diuisâ partes, periculiſque prope innumerabilibus, & ærumnis, cædibuſque conflictatâ, (cum impij ſancta profanis pedibus conculcarent, & ſacra pollutis manibus contrectarent) Nicetas ſiue Ignatius, velut generoſiſsimus in domo Domini ſurculus planta-

Ignatij vita, mores, religio eruditio.

καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς τῆς μοναδικῆς πολιτείας ἐξηνθηκὼς, οὐκ ἔμελλεν ἄκαρπος ἐνώπιον τοῦ φυτεύσαντος αὐτὸν ὁρᾶσθαι, οὐδὲ φύλλοις μόνον, εἴτ' οὖν ἀπειροκάλοις ἐνδύμασι κομᾶν καὶ στολαῖς, κατὰ τὴν κατηρομένην ἐκείνην συκῆν, παρ' ὕδασι δὲ θείοις καὶ ἀφθονωτάτοις τοῦ πνεύματος μένων ἐπιῤῥοαῖς. καὶ πᾶσαν μὲν παλαιὰν διαθήκην, πᾶσαν δὲ νέαν ἐκμελετῶν, πᾶσι δὲ λόγοις τῶν ἱερῶν πατέρων φιλόπονος ἐσχολακὼς, καὶ τούτων τήν τε πρᾶξιν μιμούμενος, καὶ τὴν θεωρίαν ἀναλεγόμενος, καὶ τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον ὅλως πιαινόμενος, ἐν τούτοις καὶ κραταιούμενος, καρποφορεῖ τὸν ἥδιστον τῆς ἀρετῆς καρπὸν τῷ θεῷ. Καρποφορεῖ πρῶτον μὲν νηστείαν, ἀγρυπνίαν, ψαλμῳδίαν ἐπιτεταγμένην, καὶ προσευχὰς, τύλους γονάτων, δάκρυα, στηθῶν ἐπιτίμησιν, γλώσσης ἐγκράτειαν, ὑπομονὴν πρὸς πάσας αἰκίας, τοῦ καθηγεμόνος σκληροῦ τι τὴν γνώμην ὄντος, καὶ τῷ τοῖς εἰκονομάχοις χαρίζεσθαι, σκληρῶς πάνυ παιδαγωγοῦντος αὐτόν. πρὸς τούτοις πραΰτητα, καὶ ταπείνωσιν, καὶ ὑπακοὴν πᾶσαν πρὸς πᾶσαν τὴν κατὰ κύριον ἀδελφότητα. πρῶτον μὲν ταῦτα διὰ πράξεως ὁ μακάριος μετιὼν, καὶ τούτοις παιδοτριβούμενος, καὶ κάλλιστα προπλούμενος ἀκολούθως τῇ αὐξήσει τοῦ σώματος, καὶ τὴν πατρικὴν ἡλικίαν προκόπτων κατωρθοῦτο. ἔπειτα καρποφορεῖ τῷ θεῷ τὰ τελειότερα. πίστιν δὴ λέγω, καὶ ἐλπίδα, καὶ ἀγάπην. πίστιν τελείαν, ἐκ τελείας καὶ ὁλοκλήρου διανοίας, τῷ τελείῳ προσαγομένην θεῷ. πίστιν ἀνυπόκριτον, ἐλπίδα ἀκαταίσχυντον, ἀγάπην εἰλικρινῆ, ἐξ εἰλικρινοῦς καρδίας πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸν πλησίον κατὰ τὴν ἐντολὴν κατορθουμένην. ταῦτα καρποφορῶν ὁ θεῖος Ἰγνάτιος, κἂν τούτοις ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τοῖς κατορθώμασι συζῶν πάντα τὸν χρόνον, ᾧ τὸν θεὸν οἱ ἀσεβοῦντες παρεπίκραινον, αὐτὸς πρὸς τὴν εὐσέβειαν κατωρθοῦτο τελειότητα. καὶ γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τοῦ καθηγητοῦ τὸν ἀνθρώπινον μετηλλαχότων βίον, πάσης δὲ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἐπιμελείας, καὶ τῆς τῶν ψυχῶν ἐπιστασίας, ὡς ποιμένα καλὸν καὶ τῶν λογικῶν προβάτων καθηγητὴν προεισταμένους εἰς αὐτὸν, ἔδειξεν ἐν πρώτοις εὐθὺς, τὴν ὕστερον ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος δύναμιν ἀναφανησομένην. οὕτω γὰρ ταῖς συνεχέσι τῶν λόγων ὁμιλίαις, καὶ ταῖς σοφαῖς παραινέσεσι, τὰς αὐτῶν ἐξέτρεφε ψυχάς. καὶ ἐπὶ τὰς ἀειθαλλεῖς ὡδήγει τοῦ θεοῦ μονὰς, ὡς πολλαπλασιασθῆναι μὲν αὐτῷ τὸ τῆς χάριτος τάλαντον. καὶ τὸ πνευ-

ματικῆς

Digitized by Google

plantatus, & in atriis religioſæ vitæ educatus, nec plantanti illum infructuoſus, nec ad ſpeciem foliis tantùm, vt maledicta illa ficulnea, ſeu indumentis inculti habitus tonſuræ & veſtium viſendus: ſed qui ſecus cœleſtium aquarum decurſus, & vberrimos Spiritus ſancti fontes ſitus, & vetus omne Teſtamentum, nouumque totum meditatus, ſanctorumque Patrum monumentis addictus, lectæ amans ſegetis, illorum facta imitando, & contemplationes mente reuoluendo, totumque interiorem hominem ſaginando confirmatus, dulciſsimos virtutis fructus Deo progignebat. Primumque temperantiam in abſtinendo, ſtudium in vigilando, pſalmis canendis, precandoque proferebat; Adde poplitum calla, lachrymas, pectoris planctus, linguæ continentiam, verberumq; tolerantiam à pædagogo tetrico prauique iudicij homine inflictorum, qui illum, vt Iconomachis gratificaretur, durè admodum educauit tractauitque: Deinde lenitatem animique demiſsionem, ergaque omnem fraternam charitatem, quæ ſecundum Deum eſt, obſequium. Hiſce primùm rebus factiſque dum beatus exercetur, hiſce in ſtudiis verſatur, & præclarè ſe componit, ordine cum ipſis annis & corpore ſuccreſcente, ad virilem ætatem promouens confirmabatur. Deinceps verò perfectiores Deo procreat fructus: Fidem, inquam, ſpem, & ſinceram charitatem, ex ſincero corde erga Deum & proximum, ex præcepto rectè inſtitutam. Hos virtutis fructus dum ſacer hic Ignatius producit, atque in his rectè factorum ſtudiis, à teneris vſque annis tempus vitamque omnem inſumit, impios quidem vrebat, ſed ipſe ad pietatis perfectionem aſpirabat: Patre enim & Pædagogo è vita ſublatis, ſtatim, fratrum ſibi animorumque curâ & præfecturâ commiſſa, in ipſo muneris exordio oſtēdit, quæ ſancti Spiritus vis deinceps ex ſe eſſet effulſura. Adeò quippe frequentibus concionum ſapientibusque documentis ſuorum mentes paſcebat, ſemperque ad virentia Dei paſcua deducebat, vti mirificè creſceret in illo gratiæ donum, adeoque augeret ſuis inſtitutionibus ouile Chriſti, vt illud nec vnus iam locus, nec vna domus amplius caperet, ſed quaterna illius

Patiētia Ignatij & conſtantia aduerſus pædagogum Iconomachum.

Monaſterio præficitur.

ματικῆς διδασκαλίας, πολλαπλασιασθῆναι δὲ καὶ τὸ ποίμνιον ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς μηκέτι τούτους ἑνὶ τόπῳ μηδεμιᾷ μονῇ δύνασθαι χωρεῖσθαι. Τέσσαρα δὲ τὰ πάντα διὰ τῆς αὐτοῦ σπουδῆς ἀναστῆναι καὶ καταστῆναι μοναστήρια· ἑκάστου τὰς ἁρμοζούσας οἰκοδομάς, καὶ τῶν ἱερῶν σκευῶν, καὶ τῶν ἀναγκαίων χρειῶν τὴν περιποίησιν, καὶ πᾶσαν τὴν αὐτοῖς πρέπουσαν κατασκευήν τε καὶ διάταξιν διὰ τῆς τοῦ μεγάλου λαμβανόντος ἐπιμελείας· καὶ πάντων ἐπ' ἐκείνῳ καθηγουμένῳ, καὶ πατρὶ διδασκομένων, ἔργον μὲν ποιεῖσθαι τὴν τοῦ θεοῦ δοξολογίαν, καὶ προσευχὴν ἐν παρέργῳ δὲ καὶ τῆς κατ' αὐτοὺς ἕκαστον ἀντιλαμβάνεσθαι διακονίας. καὶ πάντα ποιεῖν εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

Πλάτη μὲν οὖν καὶ Ὕατρος τό τε καὶ Τερέβινθος, αἱ πριγκίπιοι νῆσοι προσαγορευόμεναι, ταῖς ἐκείνου προνοίαις οἰκιζόμεναι εἰς ἐκκλησίας κυρίῳ καὶ εὐαγεῖς μοναχῶν καθίσταντο μονάς. καὶ γὰρ τὴν ἀντικρὺ τούτων κατὰ τὴν ἤπειρον πρὸς τῇ ἀκτῇ κειμένην, ταύτην δὴ λέγω τὴν προκαθημένην τοῦ μεγάλου ταξιάρχου μονήν, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς αὐτοῦ ζωῆς ὁ μακάριος πλουσίαν ἀνεστήσατο· καὶ καθηγίασε τῷ θεῷ· ἧς τὴν ἐπισημότητα καὶ περιφάνειαν, τοῦ τε ναοῦ τὴν ὑπέρκαλον ἀγλαΐαν καὶ μεγαλοπρέπειαν, καὶ τὴν ὅλην ἁγιοπρέπειαν καὶ δόξαν, ὡς λόγου κρείττω, τῇ ὄψει παραχωροῦντες, ἐπὶ τὰ ἑξῆς τοῦ βίου προΐωμεν. ἐν τούτοις τοίνυν ὁ ὅσιος ἐνώπιον εὐαρεστῶν κυρίου, ψήφῳ μὲν θεοῦ πνεύματος, ψήφῳ δὲ τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγωνιζομένων, καὶ δεδιωγμένων θεοφόρων ἱεραρχῶν, τῆς ἁγίας ἱερωσύνης ἀξιοῦται, καὶ χειρὶ μὲν Βασιλείου (τοῦ κατὰ τὸ πάρεον δὲ οὗτος ἱερᾶς ἐκκλησίας ἀρχιερεὺς ὤν, πλείστοις ὅσοις ὑπὲρ τῶν ἱερῶν εἰκόνων θλίψεσι τότε προσωμίλει καὶ διωγμοῖς) τούτου χειρὶ τὸ φαινόμενον, αὐτουργίᾳ δὲ τοῦ παναγίου πνεύματος τὸ νοούμενον. πρῶτον μὲν ἀναγνώστης, ἤτοι τῶν θείων ἱεροκῆρυξ γραφῶν· εἶτα ὑποδιάκονος, εἶτα διάκονος, καὶ ἱερεὺς μετὰ ταῦτα, τάξει καὶ νόμῳ πνευματικῆς καθίσταται ἀκολουθίας. Ἠγωνίζετο δὲ ἀεί, πολλαπλάσιον τῷ εὐεργέτῃ τὸ τῆς χάριτος τάλαντον ἀποδιδόναι, καὶ μὴ τῇ ὀκνηρίᾳ καταχῶσαι· ἀλλὰ τῇ προθυμίᾳ περισσεῦσαι· ὥσπερ δὲ τῷ μοναδικῷ βίῳ πολλοὺς διὰ τῆς οἰκείας ἀσκήσεως προσηγάγετο καὶ σπουδῆς, οὕτω διὰ τῆς ἱερατικῆς πάλιν ἀναρίθμητα πλήθη παίδων βαπτίζων ἐσφράγιζε θεῷ. ἐπὶ πολὺ γὰρ τῆς αἱρετικῆς ἀχλύος, οἷα νυκτὸς χαλεπῆς ἐπικρατούσης, καὶ τῆς τυραννίδος δὲ τῶν ἀνιέρων ἐπικειμένης μισθω-

ſtudio cœnobia excitarentur, conſtituerenturque, ita, vt ſingulis ſua commoda eſſent domicilia, ſacrumque inſtrumentum, cæteraque ad vſum monaſterij neceſſaria. Omnia denique decenti, ipſisque conuenienti apparatu, ſuſceptâ curâ, magnus ille inſtruebat componebatque. Docebantur omnes ab illo magiſtro & parente, inprimis ſui eſſe officij, Numen laudibus celebrare, & placare votis: Deindè vti alia cœnobij miniſteria obirent, omniaque ad Dei laudem & gloriam referrent.

Quatuor cœnobia condit.

Itaque * Plate & Hyatros, ac Terebinthus, quas Principes appellant inſulas, illius cura & ſtudio conditæ & inſtauratæ, in ædes ſacras & Monachorum domicilia ſunt conuerſę: Nam è regione harum iuxta * continentem, mari adſitum, hoc, inquam, magni cœlitum principis Michaëlis cœnobium in fine vitæ poſtremum condidit, Deoque initiauit, cuius nobilitatem templi, magnificentiam, & claritatem, eximiumq; ſplendorem, & ornatum omnem ac maieſtatem, (quando pro dignitate à me exprimi nullo modo poteſt) ego, ſpectantium oculis permitto, ſimulq; ad reliqua illius vitæ acta exponenda accedo. His ergo ſanctus, Deo probatus Spiritus ſancti decreto, ſanctorumque Pontificum, eorum, inquam, qui pro vera pietate propugnabant, extremaque omnia patiebantur, ſententiâ, ſacro presbyteri honore dignus iudicatus, manu Baſilij (qui ſacræ * Pareorum Eccleſiæ Epiſcopus curabat, pro ſacrarum imaginum cultu caſibus innumeris grauiſsimiſque ærumnis conflictatus) Huius, inquam, manu Baſilij ſpectabili, vi autem ac virtute ſanctiſsimi Spiritus primùm quidem Lector, * ſiue ſacrarũ literarum præco ſanctus, deinde Hypodiaconus, tum Diaconus ac Sacerdos conſecratur ac deinceps lege & ordine Eccleſiaſticos gradus obtinet. Studebat verò hoc perpetuo, vti Largitori gratiæ talentum multiplici fœnore auctum redderet, neque per ſocordiam defoderet. Quemadmodum enim, dum in cœnobio viueret, ſuâ pietate ſtudioque multos traxit; ita per ſacerdotium iterum innumerum numerum infantium genitali baptiſmatis vndâ ablutos Deo conſignauit. Perdiu enim hæreticâ caligine, velut denſâ

** Platys aliter, Gyllius in Boſporo.*

** In emporio Satyri inquit Hamartolus.*

Aedẽ magnificentiſsimã excitat Michaëli Archangelo; de qua Hamartolus in Baſilio Macedone.

** An hic Baſilius, qui infrà Michaëlis impietatẽ reprehendit, Theſſalonicenſis Epiſcopus, qui prius fuerat Creta.*

Ignatius Lector Hypodiaconus, Diaconus, Sacerdos creatur.

** ἱεροκήρυξ*

catechumenos & excommunicatos iubet excedere templo, cùm ſacrificatur.

Menaea 15. Octob. de Monacho Martyre.

τῶν, πάντες, ὀλίγου δεῖν, ἄνθρωποι, ὅσοι κατὰ τὸ Βυζάντιον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀντείχοντο, καὶ ὅσοι δὲ Βιθυνίας, καὶ τὰς ἐχομένας κατῴκουν κωμοπόλεις ἄλλος ἄλλον τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἰγνατίου διανιστῶντες εὐφημίαις, τὰ οἰκεῖα τέκνα προσῆγον, καὶ δι' αὐτοῦ βαπτίζεσθαι ταῦτα καὶ ἁγιάζεσθαι κατελιπάρουν. καὶ ἦν ὁρᾶν τοῦτον, ὥσπερ ἕνα τῶν πρότερον Χριστοῦ μαθητῶν, ἔργον τοῦτο ποιούμενον, τοὺς πρὸς αὐτὸν ἰόντας, ὡς ὑπὸ Χριστοῦ πεμπομένους προθύμως καταδέχεσθαι, διδάσκειν τε καὶ νουθετεῖν πάντα ἄνθρωπον, ἀντέχεσθαι μὲν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀπέχεσθαι δὲ τῆς τῶν αἱρετικῶν δυστροπίας, καὶ φρενοβλαβείας, καὶ πάσης μὲν ἑαυτοὺς ῥυπαρίας, καὶ πάντας ἀνακαθαίρειν πνεύματος μολυσμοῦ καὶ σαρκός, πάσης δὲ ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι καὶ κοσμιότητος καὶ σωφροσύνης. Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια τοὺς πατέρας παιδεύων καὶ νουθετῶν, τὰ τούτων βρέφη προκατηχῶν ὁ μακάριος, δι' ὕδατος καὶ πνεύματος ἡγίαζε τῷ θεῷ. Ὁ μὲν οὖν κατὰ τῆς ἐκκλησίας τότε χειμὼν βαρύς, καὶ ἡ κατὰ ἱερέων δίωξις χαλεπή, ὅσοι Χριστοῦ τῆς εἰκόνος διὰ τὸ πρωτότυπον προκινδυνεύειν εἵλοντο δεῖν. εὔδιος δὲ πᾶσι καὶ γαλήνιος ὅρμος τοῖς χειμαζομένοις, ὁ ἱερὸς Ἰγνάτιος καὶ ὅλος αὐτοῦ ὁ οἶκος παρὰ τῆς τοῦ ὑψίστου προητοίμαστο δεξιᾶς. τίς γὰρ τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας θλιβομένων οὐχ εὕρισκεν ἐκεῖθεν αὐτάρκη τῶν θλίψεων ἀναψυχήν; τίς τῶν ἐν φυλακαῖς, τίς τῶν ἐν ὑπερορίαις, καὶ δεσμοῖς κατεχομένων, καὶ λιμοῖς κατατρυχομένων, οὐ τῆς δεούσης ἐτύγχανε παρηγορίας; καὶ ἄφθονον εἶχε τῶν ἀναγκαίων τὴν ἐπιχορηγίαν παρ' αὐτοῦ; οἱ δὲ τὰς τῶν ἰδίων ὑπάρξεων τυράννων φέροντες χεῖρας καὶ τῶν οἰκείων στερούμενοι, καὶ τῶν ἰδίων ὑπάρξεων στερούμενοι καὶ ἐκπίπτοντες καὶ ἐσχάτῃ πενίᾳ περιπίπτοντες. ὅσοι δὲ τῆς ἱερατικῆς μάλιστα καὶ ὅσοι τῆς μοναδικῆς ἐτύγχανον ὄντες τάξεως, οὐδὲν ἄλλο τοῦ βίου παραμύθιον καὶ τῶν λυπηρῶν εἶχον ἀπαλλαγήν, ἢ τὸν μέγαν Ἰγνάτιον καὶ Προκοπίαν τὴν αὐτοῦ λέγω μητέρα, καὶ τὴν ἀδελφήν, ἐπιπολὺ τῷ βίῳ παρατεταμένας, καὶ οὕτως ἀφειδῶς τε καὶ ἱλαρῶς τὸν πλοῦτον ἐκκενούσας, καὶ τὸν ἔλεον μιμουμένας τοῦ θεοῦ, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἀληθῶς τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο πληροῦσθαι λόγιον. ὅλην γὰρ ὡς εἰπεῖν τὴν ἡμέραν ἠλέουν καὶ ἐδάνειζον, καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς εὐλογίαν ἦν. Ὁ μὲν οὖν οὕτω τοῖς ἀγωνισταῖς συνηγωνίζετο, τοῖς κακοπαθοῦσι συνεπάθει, τοῖς δεομένοις ἐπήρκει, καὶ τῇ θλίψει μὲν τοῖς θλιβομένοις ὑπέ-

μενε

noctе, & tyrannide ſacrilegorum mercenariorum incumbente, omnes prope mortales, qui Conſtantinopoli rectam fidem defendebant, quique Bithyniæ oppida colebant, alius alium ad Ignatium laudibus prædicandum excitabant, ſuoſque liberos ad illum deducebant, precabanturque, vt ab illo baptizarentur, Deoque initiarentur. Et erat hunc videre, tanquam aliquem è primis Chriſti diſcipulis, cùm ad ſe ventitantes inſtitueret; qui quidem documenta illius ita arripiebant, atque ſi ad illum ab ipſo Chriſto miſsi eſſent, dum doceret ſingulos & hortaretur, vt ſinceram & Catholicam religionem propugnarent, atque hæreticorum peruerſitatem & inſaniam auerſarentur, omneſque ſe ab omni mentis & corporis labe repurgarent, ac virtutis omnis & temperantiæ honeſtatiſque laudem procurarent. Hæc & his paria parentes edocebat, horumque liberos priùs ritè inſtitutos, Deo per aquam & Spiritum ſanctum conſecrabat.

Grauis tum & vehemens Eccleſiam tempeſtas, ſacroſq; viros acerba diuexatio premebat, quicunque pro Chriſti imaginis prototypo, primoque exemplari ſibi periclitandum putauerunt. Enimuerò tranquillus & ſerenus, omnibus tempeſtate iactatis, portus à ſupremâ numinis dextrâ ſacer hic Ignatius deſtinatus erat. Ecquis pro pietate decertans malorum, ærumnarumque ſuarum amuletum ab eo non percepit? Quis in cuſtodiam datus, quis in exilium eiectus, quis vinculis & fame cruciatus, ab eo non eſt releuatus, neceſſariiſque auxiliis liberaliter inſtructus? Nam quicunque tyrannorum vim & rapinas patiebantur, ſuiſque bonis ac fortunis exuebantur, omniumque rerum inopiâ conflictabantur, præſertim ſacri religioſique viri, nullum aliud vitę & ęrumnarum perfugium habebant, atque eximium hunc Ignatium, parentemq; Ignatij Procopiam, ac ſororem, quæ æuum in multos annos propagabant, adeoque benignè hilariterque opes effundebant, Deique miſericordiam æmulabantur, vt veriſsimè de illis ſacrum illud oraculum proditum expletumque videretur. Tota enim quodammodo die miſerabantur & commodabant, & *Pſal. 36.* ſemen eorum in benedictione erat. Atqui hic quidem hunc in

μένει συλλυπούμενος. τῇ προσευχῇ δὲ προσκαρτερῶν ἀδιαλείπτως, καὶ τῇ εὐχαριστίᾳ, καὶ τῇ κοινωνίᾳ τοῦ ἄρτου, καὶ ταῖς τῶν ἁγίων χρείαις κατὰ τὸν ἀπόστολον κοινωνῶν, οὕτω πρὸς τοὺς μείζους ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνας ἡτοιμάζετο. οὕτω δὲ τὴν μέλλουσαν ἐπ' αὐτὸν ἐμφαίνεσθαι χάριν τῆς ἱεραρχείας ὁ θαυμάσιος τοῖς ὁρῶσιν ἐπεδείκνυεν, ὥς τι καὶ Θεοφάνην ἐκεῖνον τὸν μέγαν ἐν τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶσι, καὶ πολὺν ἐν σημείοις καὶ θαύμασι, τὸν τῆς καλουμένης Σιγριανῆς λέγω μονῆς οἰκιστὴν ἐπιδεδημηκότι ποτὲ πρὸς αὐτὸν, τῷ μακαρίῳ νέῳ ἔτι τυγχάνοντι, τὴν δεξιὰν, ὡς λόγος, ἐπιβαλεῖν, καὶ ὡς Πατριάρχην, αὐτὸν εὐλογεῖν. ἐν τούτοις τοίνυν αὐτοῦ διαπρέποντος τοῖς κατορθώμασιν, τελευτᾷ μὲν ὁ Θεόφιλος, εἰς Θεοδώραν δὲ τὴν εὐσεβεστάτην βασιλίδα, τὴν τιμιωτάτην τῶν γυναικῶν καὶ πιστοτάτην περιέστη τὰ τῆς ἀρχῆς. ἔτι γὰρ νήπιος κομιδῇ τότε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς ἦν. ἐντεῦθεν ἡ μὲν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων αἵρεσις ἐκλείπει· τὸ ἁγίασμα δὲ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας ἐξ ἐθνῶν. ἐντεῦθεν καὶ Ἰωάννης εὐθὺς ὁ δυσώνυμος Ἰαννῆς, ὃν καὶ λεκανομάντιν ἔλεγον, καὶ τῆς Θεοφίλου πλάνης ὑπαίτιον, τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐνδίκως καθαιρεῖται, ἀνίσταται δὲ τέρας σωτηρίας τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ Μεθόδιος ὁ καλὸς ὄντως τοῦ Χριστοῦ προβάτων ποιμὴν καὶ τῶν ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων ὀρθοτόμος ὑφηγητὴς ὃς πολλοὺς ὅτι μάλιστα πόνους καὶ κινδύνους ὑπὲρ τῶν ἁγίων πρότερον ὑπομεμενηκὼς εἰκόνων, ἀνίσταται μὲν θεοῦ ψήφῳ καὶ τῆς βασιλίδος συνεργίας πρόεδρος τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντίνου πόλεως. καθαιρεῖ γὰρ πάντας καὶ καθιστᾷ τῶν ἐκκλησιῶν, ὅσοι τῷ μύσει τῆς αἱρέσεως ὑπήχθησαν, ἀνίστησι γὰρ ἐκκλησίαν καινὴν, ἱερεῖς τε καὶ ἀρχιερεῖς ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῆς κατ' αὐτὸν ὀρθοδόξου πίστεως προεχειρίσατο. καὶ γὰρ τῶν αἱρεσιωτῶν, ὡς ἤδη, καὶ πρότερον ἐπὶ Ταρασίου τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ ποιμένος, καὶ τῆς ἀσεβοῦς Εἰρήνης, ἀναθεματικότων μὲν τὴν αἵρεσιν καὶ οὕτω συγκεχωρημένων, πάλιν δρομησάντων δὲ, καὶ πρὸς τὴν αὐτῆς αὖθις λύμην ὑπενηνεγμένων, τούτων μὲν οὖν τελείαν καθαίρεσιν καὶ διηνεκῆ Νικηφόρος τε ἔτι τῷ βίῳ περιὼν ὁ μέγας, καὶ αὐτὸς οὗτος θεοβουλήτως ὁ ἱερὸς καταψηφισάμενος Μεθόδιος. καὶ τοῦ θεοφόρου τῆς ὑποθήκης Ἰωαννικίου κατὰ πάντων τῶν αἱρεσιωτῶν ἀποφηνάμενος εὐθεῖαν ἔτι τοῖς ὀρθοτομεῖν ἐθέλουσι, τὴν τῆς ὀρθοδοξίας

ὑπόδει-

modum vnâ cum athletis Chriſti propugnabat, cum dolentibus dolebat, cum afflictis afflictus ſuſtinebat, egentibus opem ſuggerebat: In precandi ſtudio aſsiduus & in Euchariſtiâ & communione panis, & ſanctorum neceſsitatibus ſecundum Apoſtolum communicans, ſic ad maiora pro virtutę certamina ſeſe comparabat; hæc ſigna gratiæ in futuro patriarchatu exerendæ ſpectantibus prodebat, vt ingens ille in virtutis palæſtra Theophanes, prodigiis & miraculis illuſtris, ille inquam Sigriani ſeu Agriani cœnobij conditor, olim peregrè ad ſe aduenienti beato illi, tum admodum adoleſcenti, tanquam Patriarchæ, manu dextrâ impoſitâ iam tum bene ſit precatus.

S. Theophanes Ignatio Monacho Patriarchatū prædicit. Hic Theophanes in Menæis 12. Martij celebratur, & deſcribitur, hiſtoriā eius verto.

Optimis igitur hiſce ſtudiis occupato Ignatio Theophilus decedit, totumque imperium in Theodoram, matronarum religioſiſsimam prǫſtantiſsimamque, & Chriſtianiſsimam imperatricem, Michaële filio admodum adhuc tenero, deuoluitur. Hinc inimica ſacrarum imaginum ſecta conquieſcit. Sanctificatio autem Eccleſiæ ſanctæ ex gentibus. Hinc Ioannes, immo infauſti nominis *Iannes (quem lecanomantin ſeu magum dictitabant, à quo Theophilus in errorem actus creditur) ſede Conſtantinopolitanâ, ipſoque ſacerdotio meritiſsimo ſanè ſpoliatur: thronumque Methodius verè bonus Chriſtiani gregis paſtor, veræque doctrinæ Eccleſiæ verus magiſter rectam ſecutus viam, populoque Dei ſalutare miraculum, Dei nutu, operaque Imperatricis occupat; qui multis antea pro ſanctarum imaginum defenſione laboribus & periculis erat defunctus. Exauctoratis ergo omnibus & diſsipatis, qui hæreſeos labe infecti ſubactique erant, nouam verò Eccleſiam condit, Sacerdotes & Epiſcopos in nouo rectæ fidei fundamento collocat: Etenim hæreticis (vti nunc, anteaque ſub Taraſio, ſacro diuinoque paſtorè, & impia Irene) ſectam ſuam damnantibus, rurſumq; cum Catholicis conſpirātibus ac poſtliminio ad hæreſeos exitium properantibus præcipitantibusque, Nicephorus vir eximius, adhuc ſuperſtes, & hic Methodius, diuinitus decretâ illorum extirpatione, viriique diuini *Ioannicij impulſu, in omnes hæreticos declaratâ, rectam adhuc viam incedere quærentibus, veritatis tramitem oſtendit. Sed cùm Eccle-

A. C. DCCC. XLII.

Theodora Imperatrix cum Michaele filio.

Ioannes VI. Patriarcha Lecanomātus eliminatur. qui fuit LVII.

**Exodi 7. Paulus ad Tim. 3.*

S. Methodius Patriarcha creatur LVIII.

In B Cod. diſertè ἀσεβοῦς, impia. In Auguſtano hæc deſiderātur. Fortè impiam Græci Irenen dicunt, quod filiū Conſtantinum luminibus priuarit. Conſtantinus Manaſſes miris modis id Matris facinus exagitat, illāq; Medeæ & immaniſsimis feris componit.

ἀπέδειξεν ὁδόν. ἐπὶ τέσσαρας δὲ χρόνους, κάλλιστά τε καὶ ἄμεμπτα τὴν τοῦ κυρίου ποιμαίνας ἐκκλησίαν, ἐν εἰρήνῃ πρὸς αὐτὸν μετέστη. Πολλῶν τοίνυν γὰρ οὖν εἰς προστασίαν τῆς ἐκκλησίας προχειριζομένων, καὶ ἄλλων δι' ἄλλας αἰτίας διαμαρτανόντων τοῦ σκοποῦ, ἵνα ἡ προορισθεῖσα τοῦ θεοῦ βουλὴ μείνῃ, Ἰγνάτιος ὁ ὁσιώτατος πρεσβύτερος, πλείστοις ἔτεσιν ἤδη τοῖς τῆς ἱερωσύνης χαρίσμασιν ἐνευδοκιμηκώς, καὶ βαθμὸν ἑαυτῷ καλὸν ἐν πολλῇ παρρησίᾳ, καὶ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πίστει περιποιησάμενος, καὶ ἐν τοῖς ἁπάντων διὰ τοῦτο στόμασιν ᾀδόμενος, καίτοιγε πλεῖστα παραιτούμενος, καὶ τὸν ὄγκον τοῦ ἀξιώματος ἀποδιδράσκων πανευλαβῶς, ὅμως ἐνεργείᾳ μὲν θεοῦ πνεύματος, συνεργείᾳ δὲ καὶ ψήφῳ ἀρχιερέων θεοῦ, τῆς θείας ἱεραρχίας ἀξιοῦται, καὶ τῷ θρόνῳ τῆς βασιλίδος ἐνίδρυται, καὶ τῇ λυχνίᾳ ὁ λύχνος ἐπιτίθεται. πρὸ πάντων δὲ τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν λαῶν, τῆς βασιλίδος ἀποστειλάσης, καὶ ἀξιωσάσης διὰ κυρίου γνωρίσαι τὸν ἄξιον προφητικῶς ὁ μέγας τοῦτον Ἰωαννίκιος ψηφίζεται. καὶ οὕτως διὰ τῆς θύρας ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων εἰσελθών, τὰ ἴδια πρόβατα ἐκάλει κατ' ὄνομα, καὶ πάσης μὲν νομῆς θανασίμου, καὶ βλαβερᾶς, πάσης δὲ λύμης καὶ ἀπωλείας ἐξῆγεν αἱρετικῆς, πρὸς τὰς ἀειζώους δὲ καὶ ἀειθαλεῖς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ δικαιοσύνης ὡδήγει καὶ εἰσῆγε νομάς. καὶ αὐτὸς μὲν κακίας ἁπάσης τοσοῦτον ἀπείχετο, ὅσῳ πάσης ἀντείχετο δικαιοσύνης, ἐξαιρέτως δὲ πρὸς τὰς τῶν ἀρετῶν κατορθούμενος γενικάς, τῆς κατ' εὐσέβειαν τελειότητος ἐπεμελεῖτο. Φρόνησις μὲν γὰρ αὐτῷ διεσπούδαστο, οὐχ ὥστε πλοῦτον ἑαυτῷ καὶ δόξαν πορίζεσθαι κοσμικήν, καὶ ποικίλας σώματος ἡδονάς, ἀλλ' ὥστε τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον, ἐν διακρίσεως πνεύματι καλῶς συνιέναι καὶ ποιεῖν. ἀνδρία δὲ αὐτῷ τὸ μὴ ἡττᾶσθαί ποτε τῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ἐλεύθερον εἶναι καὶ δεσπόζειν τῶν δυναστῶν. ἀποτόμως δὲ τὸν ἁμαρτάνοντα κατὰ τὸν ἀποστολικὸν νόμον διελέγχειν. καὶ τοῦτο πολλάκις ἐνώπιον πάντων, καὶ μὴ καθυφίεσθαι δουλοπρεπῶς. ἵνα καὶ οἱ λοιποί, φησί, φόβον ἔχωσι. σωφροσύνη δέ, οὐ τοῦ οἰκείου σώματος μόνον, ἡ ἁγνότης τε καὶ καθαρότης, ἣν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας οὕτω πόνοις συχνοῖς, καὶ ἱδρῶσι κατορθώσατο, ὡς εἰς ἄκραν αὐτὸν ἀπάθειαν, ἤτοι παντελῆ νέκρωσιν τοῦ σαρκίνου φρονήματος ἐλθεῖν. οὐ ταύτῃ γοῦν μόνον τὸ τῆς σωφροσύνης

ὡρίζετο

Eccleſiam Dei optimè ſanctiſsimeque per quadriennium rexiſſet, ad Deum ſempiterna potitus pace abiit. Multis verò tum ad Eccleſiæ adminiſtrationem deſignatis, aliiſque alias ob cauſſas voto fruſtratis, vti deſtinata Numinis ſententia ſtaret, Ignatius ſanctiſsimus presbyter, cùm ſibi dicendi libertate, & in Ieſum Chriſtum fide iam gradum extruxiſſet, ac propter virtutem omnium ore celebraretur, plurimumque (ad thronum recipiendum) rogaretur, quantumuis refugiens, vi tamen ſancti Spiritus, & antiſtitum auctoritate & ſententiâ, honore ſacro digniſsimus iudicatus in imperantis vrbis ſacra ſede collocatur lucernaque candelabro imponitur; cùm antè omnium Epiſcoporum & populi ſententias Imperatrix (ad Ioannicium Anachoretam) conſultum miſiſſet, ecquemnam hoc Patriarchatus honore dignum, per Dominum cognoſceret? Ignatium eximius ille Ioannicius diuinitus pronunciauit. Atque ita bonus paſtor per oſtium in ouile ouium ingreſſus, oues proprias vocabat nominatim, quas ex noxiis & peſtiferis herbis, ipſaque peſte & exitio ereptas, ad immortalia ſemperque virentia rectæ fidei, iuſtitiæque paſcua deducebat inducebatque. Ipſe verò ab omni crimine tantoperè abhorrebat, opere quanto in omne virtutis & æquitatis ſtudium ſingulari conatu incumbens ad perfectæ pietatis culmen enitebatur. Nec enim curabat, vt opulentiam ſibi, pompaticamq; gloriam, & voluptates conquireret, ſed vt Dei voluntatem ſanctam, bene placentem, & perfectam, in ſpiritu recti iudicij intelligeret & ſequeretur. Inerat illi vis, animique robur, ne vnquam ſeruitutis peccato ſuccumberet, ſed liber eſſet, & ſenſum in poteſtate ſuum haberet; minimèq; pro more ceterorum, potentium ora vereretur: ſed ex Apoſtoli præſcripto, peccantem acriter caſtigaret, &hoc ſæpius publicitus, nec ſeruili modo ſe ſubiiceret, vt & ceteri, inquit, in officio per timorem contineantur. Neque temperantiam tantùm in corpore coluit ſuo, ſed caſtimoniam & puritatem, quam à teneris annis adeò laboribus ſudoribuſque aſsiduis emendauit, vt ſenſum omnem, omneſque cupiditates corporis noxias penitùs extinxerit & mactarit. Neque his tantùm finibus tempe-

Methodius abiit, cùm munus quadriennio obiiſſet.

Ignatius Patriarcha creatur. A. C. DCCC. XLVII.

Imo 846. ut ex calculo liquet. C. Rad.

ἐργάζετο καλόν, πάσῃ δὲ σπουδῇ καὶ τὴν κατ' αὐτὸν ἐκκλησίαν ἐπὶ το-
σοῦτον ἥγνιζε, καὶ τῷ ἐμβριθεῖ τε καὶ συνεχεῖ τῆς τοῦ πνεύματος διδα-
σκαλίας ἐσωφρόνιζεν, ὡς μηδ' ὄνομα πορνείας, ἢ τινὸς ἄλλης ἀκα-
θαρσίας, ἐν τοῖς αὐτῷ πλησιάζουσιν ἀκούεσθαι. ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς τὴν ἄ-
μωμον ὁδὸν τοῦ κυρίου ἀμώμως ἐπορεύετο, οὕτω καὶ τὴν ἐκείνου νύμφην, ὡς
ἀγαθὸς νυμφοστόλος, ἐν ἀμώμῳ † προσῆδε πολιτείᾳ. περὶ δικαιοσύνης † προσῆγε
δὲ τί χρὴ καὶ λέγειν; ἣν οὕτω στερρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ὁ μακάριος ἐνε-
δέδυτο, ὥστε καὶ μέμψιν δι' αὐτὴν ὑπέχειν πολλάκις παρὰ τοῖς ἀδίκοις
τοῦ δικαίου διαιτηταῖς, καὶ σκληρότατα καταγινώσκεσθαι τὸν ὡς ἀληθῶς
πρᾷον ποιμένα, καὶ θεοῦ μιμούμενον δικαιοσύνην. καὶ γὰρ οὐκ ἐν τοῖς ἀν-
θρωπίνοις πράγμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς πολὺ
μᾶλλον ἀμφισβητήσεσι καὶ κρίσεσι τὸ πρὸς ἀλήθειαν μὲν καὶ δικαιοσύ-
νην ἐπιρρεπές, ὑπεροπτικὸν δὲ αὐτοῦ καὶ ἀπότομον πρός τι τὸ ψεῦδος
καὶ ἀδικίαν πᾶσαν ἐγνωρίζετο. καὶ οὐ πρὸς τοὺς πολλοὺς μόνον καὶ χυδαιο-
τέρους, πρὸς οὓς ἀδικοῦντας, τάχα καὶ ἄλλος ἂν παρρησιάσαιτο, ἤδη δὲ καὶ
πρὸς τοὺς τὰς πρώτας περιβεβλημένους δυναστείας. καὶ πρὸς τοὺς βασι-
λέας αὐτούς, ὁ τοῦ ἀρχιερέως ζῆλος καὶ ἡ ἔνθεος παρρησία διεδείκνυτο.

Δηλώσει δὲ νῦν ὁ λόγος τὸν Βάρδαν ἐκεῖνον, οἶδ' ὅτι πάντες ἀκούετε.
ὡς Θεοδώρας μὲν τῆς ἀγαθῆς βασιλίδος ἀδελφὸς ἦν, οὐκ ἀγαθὸς δέ,
ἀλλὰ καὶ λίαν πικρὸς καὶ ἀπ' ἄνθρωπος, ὃν σπουδαῖον μὲν εἶναι καὶ δρα-
στήριον περὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων μεταχείρισιν· οὐδεὶς δὲ περὶ
τὴν ἐκκλησίαν χρηστὸν ὕφησε γενέσθαι. τοῦτον τῇ ἰδίᾳ φασὶν οὕτως ἐπι-
μανῆναι νύμφῃ, ὡς ἀνὰ πᾶσαν ταύτην τὴν πόλιν περιβομβηθῆναι. καὶ οὐκ
ἄχρι τῶν πολλῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἀρχιερέως τὴν πονηρὰν
φήμην ἐλθεῖν. τί οὖν ἐκεῖνος; οὐ τὸ μέγεθος ηὐλαβήθη τοῦ προσώπου, οὐδὲ
συνεσκίασε τὸ ἀμπλάκημα τῇ σιωπῇ, ἀλλὰ καὶ ἤλεγξε κατὰ τὴν ἐντο-
λήν, ἀλλὰ καὶ ἐπετίμησεν, ἀλλὰ καὶ παρεκάλεσε φείσασθαί τι τῆς ἰδίας
ψυχῆς, καὶ τὸ φρικτὸν τοῦτο μύσος ἀπορρίψασθαι. Ὁ δὲ οὐ μόνον οὐκ ἀπέ-
σχετο τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας, ἑορτὴ δὲ τῶν ἁγίων θεο-
φανείων ἦν, καὶ αὐτὸς ἀναιδῶς προσῆλθε τῶν θείων μεθέξων μυστηρίων.
τί δὲ ὁ ἀρχιερεύς; ἀποβάλλεται τῆς κοινωνίας, ἀνάξιον τοῦτον τῆς τοῦ δε-
σποτικοῦ σώματος κρίνων μεταλήψεως. ὁ δὲ μαίνεται μανίᾳ πικρᾷ, καὶ

κατὰ

rantiæ ſplendorem circumcluſit; ſed Eccleſiam ſuam totam, morum & doctrinæ ſuæ grauitate aſsiduitateque, ad eam prouexit honeſtatem & verecundiam, vt ex familiaribus illius nemo vel nomen fornicationis, vel alterius impuritatis vſurparet, vel audiret. Perinde enim, vt ipſe vias Domini rectas ambulabat, ita ſponſam Domini optimus paranymphus per inculpatam vitæ ſemitam * deducebat. Iam vt fuerit æqui tenax iuſtitiæúe obſeruãs, quid dicam? cùm ita rigidè eam ſeruarit, vt illius cauſſa non rarò ab iniquis æquitatis arbitris reprehenderetur, paſtorque verè mitis ac diuini iuris cuſtos inhumaniter condemnaretur. Etenim non in ciuilibus tantùm rebus, ſed multò magis in Eccleſiaſticis diſceptationibus & iudiciis facilè coniiciebat, quod ad veritatis æquitatisque momentũ lancemúe inclinabat; quodq; in contumaciam, mendacium nefasq; omne abrumpebatur: Nec erga plebeios tantùm & viliores, in quos, ſi quid peccent, cuiuis facilis & libera eſt cenſura, ſed aduerſus principes etiam magiſtratus ac dynaſtas, ipſosque Imperatores, ardor eius, ac diuina dicendi libertas Antiſtitis elucebat.

** ὠδηγῆδι: fortè legas ὠδηγῆγι.*

παῤῥησία Ignatij.

Bardam autem illum nunc mea ſignabit oratio, quem vti ſcio, noſtis omnes Theodoræ Auguſtæ bonæ principis non bonum, ſed ſęuum admodũ & crudelem fuiſſe fratrem. Quanquam enim in rerum ciuilium adminiſtratione egregius induſtriusque eſſet; rei tamen diuinæ atque Eccleſiaſticæ nemo illum vnquam commodum dixit, vt qui nurus ſuæ amore ita fureret, vt eius rei fama totam vrbem peragraret, nec inter plebem tantùm hæreret, ſed ad Patriarchæ quoque aures facti indignitas deferretur. Quid ergo Patriarcha? non hominis dignitatem reueritus, facinus ſilentio preſsit; ſed ex lege arguit, reprehenditque, & hortatus eſt vt ne ſalute neglectâ animam ſuam perditum iret, ſed fœdum, & enorme ſcelus expiaret. Ille tamen ſe ab improbitate ſuâ non abſtinuit, ſed ipſis Epiphaniorum feriis ſiue Regalibus. 5. Ian. in ædem ſacram, Euchariſtiæ myſteria percepturus impudenter eſt progreſſus. Quid hîc Patriarcha? à ſacris arcet, indignumque corporis dominici participatione pronunciat. Ille verò diro perci-

Bardas Theodoræ Imperatricis frater Cæſar, Michaelis auunculus tyrãnus, inceſtus, ſacrilegus.

Nurus, Zonaræ interpres, & disertè Glycas, & Conſtantinus Manaſſes; idẽ narrat Hamartolus ineditus, alij generatim cognatam nominant Græcè νύμφη.

κατὰ τῆς ἰδίας ὁπλίζεται ψυχῆς. ἀπειλεῖ τὸ οἰκεῖον ξίφος τοῖς σπλάγχνοις τοῦ ἱεράρχου καταχῶσαι. ὁ δὲ ἀντεπαπειλεῖ τὴν δυνάμιον ἐκκαλούμενος ἐπιστρέψειν τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν. αὕτη γίνεται σκανδάλων ἀρχή. αὕτη πρώτη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκαταστασίας ἀφορμή. ἐντεῦθεν βαρεῖαν ἑαυτῷ χόλον καὶ μῆνιν ὁ Βάρδας ἐκεῖνος ἐναποθέμενος κατὰ τοῦ Ἰγνατίου πάντα κάλων ἐκίνει, τὸ δὴ λεγόμενον, τῷ βασιλεῖ τοῦτον διαβαλεῖν. πατρίκιος δὲ τότε καὶ τῶν σχολῶν δομέστικος ὤν, ὅλην τοῦ Μιχαὴλ ἅτε δὴ θεῖος, εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀρχὴν ἐπεποίητο. καὶ ποτὲ προσεληλυθὼς τῷ μειρακίῳ, καὶ λόγοις καταγοητεύων ἀπατηλοῖς, ἵνα τί, ἔλεγεν, ὦ δέσποτα παραχωρεῖς τὴν βασιλείαν τῇ μητρί, καὶ ταῖς ἀδελφαῖς; μὴ γὰρ ἔτι νήπιος εἶ, μὴ τὴν ἡλικίαν ἀτελής. ἀλλ' ἰδού, φησίν, ἐζεύχθης καὶ γυναικί, καὶ ἤδη εἰς ἄνδρας τελεῖς. ὀφείλεις καὶ φρόνημα λοιπὸν ἀναλαβεῖν ἀνδρός. τὴν μητέρα δὲ καὶ τὰς ἀδελφάς, τὸν Πατριάρχην μετακαλεσάμενος ἀποκεῖραι πρόσταξον. σὲ γὰρ βασιλεύειν μόνον λοιπόν, καὶ τοὺς ἐκ σοῦ τεχθησομένους, καὶ θεῷ καὶ πᾶσιν ἡμῖν ἀρεστόν. αὐτίκα τοίνυν ἐκεῖνος τὸν τίμιον ἱεράρχην μεταπέμπεται. εὐρίπιστον γὰρ ἡ νεότης, καὶ ῥᾳδίως ταῖς κεναῖς τῶν ἐλπίδων μετεωριζόμενον. εἰ δὲ καὶ ἐξουσίας ὑπεροχὴ προσείη, μεῖζον μὲν ἡ κουφότης, εἰς μείζω δὲ ἄνοιαν καὶ πτῶσιν, ὡς τὰ πολλά, προχωρεῖ. τότε τοίνυν ἀρχὴν τῆς κατ' αὐτὸν ἀταξίαις καὶ ἀπαιδευσίαις, μᾶλλον δὲ ἀσεβείαις ὁ Μιχαὴλ καταβαλλόμενος, ταχὺ τὴν ἐμὴν μητέρα, καὶ τὰς ἀδελφὰς πρὸς τὸ δίκαιον, ἔφη, λαβὼν καὶ ἀποκεῖραι τῷ μοναχικῷ σχήματι ταύτας καταδίκασον. ὁ δὲ παρρησιασάμενος ἀδύνατόν μοι τοῦτο ποιεῖν εἶπεν ὑπολαβών. τῆς γὰρ ἐκκλησίας τοὺς οἴακας τὴν ἀρχὴν ἐγχειριζόμενος, ἔγγραφον ὅρκον ἐθέμην, μὴ δὲ μίαν τῆς βασιλείας ὑμῶν ἐπιβουλήν, ἢ οἱανοῦν ἐπήρειαν πώποτε διαλογίσασθαι. καὶ νῦν τί τὸ ἀδίκημα τῶν βασιλίδων; καὶ τίς ἡ κατ' αὐτῶν αἰτία, ὅτι τὸ ὑμέτερον κράτος, ταῦτα κατ' αὐτῶν διενόησας; οὕτως εἰπόντος τοῦ ἀρχιερέως καθοσιώσεως τοῦτον ὁ Βάρδας ἐγράψατο γραφὴν γηβοβασίλευτον, ἔναντι τοῦ βασιλέως λοιδορούμενος. ἦν δὲ ὁ Γήβων οὗτος ἐπίληπτος ἄνθρωπος καὶ τὰς φρένας οὐ πάνυ καθεστηκώς. ὃς πρὸ τῶν ὀλίγων ἐκείνων ἡμερῶν, ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου παρεγένετο, σχῆμα μὲν περικείμενος κληρικοῦ, παῖδα δὲ ἑαυτὸν τῆς βασιλίδος Θεοδώρας

ἐξαν

tus œſtro furit, ſuumque in exitium armatus, ſe telum in antiſtitis viſcera defixurum minitatur. Sed Ignatius contra comminatur, apud Deum ſe precibus effecturum ſuis, vt potens Deus gladium in viſcera illius conuertat. Hinc offenſionum prima origo; hic fons Eccleſiaſticæ perturbationis. Hinc graui Bardas ira odioque concepto, ac altiùs in pectus demiſſo, omnem, vt aiunt, funem contra Ignatium mouebat, eum apud Imperatorem criminando.

Bardas quis.

Patricius tum erat Bardas, & Scholarum Domeſticus, ſibique totam imperij adminiſtrationem, vtpote auunculus Michaëlis, vendicabat.

Bardas Michaelem peruertit.

Hic aggreſſus olim adoleſcentem, verbiſque inſidioſis captans. Quid, inquit, Domine, imperiũ matri & ſororibus permittis? Atqui non es ampliùs infans, ſuiq; immaturus; imo, inquit, & iam vxore ductâ, virum agis; debes ergo in poſterum virilem animum gerere. Itaq; à Patriarchâ accerſito matrem & * ſorores tonderi (velariq;) iube.

** Theclã, Anaſtaſiam, Annam nominat Hamartolus in Michaele.*

Vt enim deinceps ſolus cum procreandis à te liberis imperes, & numini cœleſti placet, & nobis æquiſsimum videtur. Accerſit ergo illico venerandum Patriarcham: Eſt enim inconſtans & mutabilis adoleſcentia, facileq; vanâ ſpe effertur. Quod ſi potentiæ quoq; faſtigium accedat, maior etiam eſt illius temeritas, maioremq; in amentiam & caſum ſæpenumero prolabitur.

Ita Commodò Marci Philoſophi F. accidit, vt refert Herodianus.

Tum Michaël imperium corruptelis ſuis & intemperantiâ regendiq; inſcientiâ, & verò magis impietate in exitium præcipitat; & matrem, inquit, meam ſororeſq; è veſtigio, vti par eſt, arreptas attõde, & religioſâ velatas veſte vitæ religioſæ addicito. At liberè Patriarcha; hoc, inquit, à me fieri nefas:

Ignatius non cedit Imperatori.

nam Eccleſiæ gubernacula ſedemq; ſacram cùm ſuſciperem, fidem iureiurando meam per ſcriptum aſtrinxi; nunquam me imperio veſtro inſidias poſiturũ, vel conſilium eiuſcemodi agitaturũ. Et verô nunc, quod reginarum eſt facinus, quæue in illis cauſſa, vt maieſtas & potẽtia veſtra aduerſus eas talia machinetur? Hæc memorantẽ Patriarcham Bardas reum maieſtatis poſtulauit, & apud Imperatorem Gebobaſileutum (ſeu Gebonis Pſeudoimperatoris ſtudioſum) calumniatus eſt.

Gebo planus.

Erat Gebo hic ſtolidus maleq; ſanus homo, qui proximis diebus Dirrhachio, veſte tamẽ Eccleſiaſticâ indutus, venerat, & ſe

Digitized by Google

ἐξάνδρος ἑτέρου ληρῶν. ᾧ οἱ πολλοὶ τοῦ δήμου ὡς βασιλεύειν μέλλοντι προσεῖχον. τότε δὲ ἐν ὀξείᾳ τῇ νήσῳ ὑπὸ ἀσφαλῆ συνείχετο φρουράν. ὁ μὲν οὖν Πατριάρχης ἐν ὑπονοίᾳ διὰ ταῦτα τῷ Μιχαὴλ καταστάς, εὐθὺς ὑπενόστει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. ὁ δὲ παραχρῆμα τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς καταγαγὼν ἐν τοῖς Καριανοῦ λεγομένοις ἀπενεχθῆναι κελεύει καὶ καρῆναι. μετὰ μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸν ἀπελαύνει τοῦ Πατριαρχείου τὸν Ἰγνάτιον. καὶ πρὸς τὴν νῆσον τερέβινθον αὐτὸν ὑπερορίζει. κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἡμέραν καὶ Γήβονα ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς ὀξείας εἰς πρίγκιπον μετενεγκών, τά τε σκέλη καὶ τοὺς βραχίονας ἐξέκοψεν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξας, ἀπέκτεινεν αὐτόν, οἰόμενος ταύτῃ τὴν Πατριάρχην ἀμυνεῖσθαι. οὔπω τρεῖς μετὰ τὴν κατάβασιν διεληλύθησαν ἡμέραι. καὶ παρῆσαν τῶν ἐπισκόπων οἱ νομιζόμενοι λογάδες, λίβελλον ἀποταγῆς, ἤτοι παραίτησιν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν τοῦ καιροῦ κακίαν ἀξιοῦντες λαβεῖν παρ' αὐτοῦ. καὶ ταῦτα τίνες, οἱ ἐγγράφως αὐτῷ πρότερον ὀμωμοκότες καὶ αὐτῆς ἐκπεσεῖν τῆς ὑπερουσίου τριάδος εὐξάμενοι, εἴγε τὸν οἰκεῖον ποιμένα ἄνευ καταγνώσεως ἀθετήσαιεν κανονικῆς· ἀλλ' αὐτοὶ μὲν ὑπέστρεφον ἀνήνυτα πεπονηκότες. μετ' ὀλίγας δὲ αὖθις ἡμέρας πατρίκιοι, καὶ τῶν κριτῶν οἱ ἐπιφανέστατοι σὺν τοῖς προλαβοῦσιν ἐπισκόποις ἐξιόντες, πάσαις μηχαναῖς ὑποσχέσεσί τε καὶ ἀπειλαῖς τὸν θρόνον ἐγγράφως παραιτήσασθαι κατεβιάζοντο, εἴγε μὴ μέλλοι εἰς προφανῆ καθῆναι κίνδυνον ἑαυτόν. ἔμενε δὲ ἀμετάθετος οὐδὲν ἧττον, ἢ πέτρα παράλιος εἰς βάθος γῆς ἐρριζωμένη καὶ πάσαις ἀνένδοτος κυμάτων ἐπιφοραῖς. ἐπεὶ δὴ οὖν οὐκ εἶχον εὐλόγως παρανομεῖν, οὐδεμιᾶς αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἀνευθύνου προφάσεως ἐνδιδομένης, γυμνῇ λοιπὸν τῇ κεφαλῇ, καὶ ἀναιδεῖ προσώπῳ κατὰ τὸ ᾀδόμενον, πρὸς πᾶσαν ἐχώρουν ἀδικίαν καὶ παρανομίαν. ὁ μὲν οὖν κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἅτε θεὸς ἀληθινός, καὶ ἀληθινοῦ πατρὸς ὤν, οὐ τῷ θεὸς εἶναι μόνον προαιώνιος τὰ πάντα πρὸ τῆς αὐτῶν γενέσεως οἶδεν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἄνθρωπος ὑπὲρ ἡμῶν γενέσθαι τῷ τε θεουμένῳ νοῒ τὰ πάντα προκατανοῶν, ἀνάγκη, φησίν, ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. Καθόλας μὲν οὖν τὰς ἀπὸ τῆς θεανδρικῆς αὐτοῦ παρουσίας μέχρι τοῦ δεῦρο παρεισφθαρείσας αἱρέσεις ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, οἱ τῶν αἱρέσεων ἔξαρχοι ὡς τῶν σκανδάλων ἐξηγούμενοι πρῶτοι ἂν ἀξίως αὐτοὶ

μετέχοιεν

pro filio Theodoræ Auguſtæ ex alio viro gerebat; cui non pauci ex plebe velut regnaturo adhærebant. Tunc verò in inſula * Oxia, ſeu Acuta, firmâ cuſtodiâ tenebatur. Patriarcha ergo ob has calumnias Michaëli ſuſpectus ſtatim ad templum ſe recepit. Michaël verò extemplò matrem cum ſororibus in * Cariani ædes detruſam relegari tonderique imperat. Nec multò pòſt ipſum quoque Patriarcham Ignatium fugat, atque in inſulam Terebinthum eiicit, eodemque die Gebonem illum ex Acutâ in Principes transfert, & cruribus brachiiſque præciſis, oculiſq; expunctis interficit, ratus, ſe hac ratione vltum ire Patriarcham. Nec triduum à Patriarchę diſceſſu fluxerat cùm adſunt ſubmiſsi Epiſcopi, arbitrati ſe chirographum abdicationis, aut, ob præſentium temporum iniquitatem, ſupplicem libellum extorturos. Et hoc factitabant nonnulli illorũ, qui antea illi per ſcriptum iurati erant, ſe prius ſupremam Trinitatis maieſtatem negaturos, quâm ſine publicâ damnationis ſententiâ paſtorem ſuum exauctorari paſſuros. Enimuero hi fruſtra fuerunt. Intra paucos tamen dies patricij, iudicumque clariſsimi cum iiſdem Epiſcopis egreſsi omnibus machinis & pollicitationibus, comminationibuſque renunciationis literas extorquere conabantur, vltimumque capitis periculum non obſecuturo denunciabant. Sed non minus firmus immotuſque, atq; maritima cautes altis in terram defixa radicibus, omnibuſque fluctuum inſultibus obiecta, conſtitit. Ergo cùm non haberent, vnde illum læderẽt, nullâ per eum datâ cauſsâ, cuius rationem reddere non poſſet, caluo, quod aiunt, capite, perfrictaque fronte ad omne fas nefaſque deſcenderunt. Sed Dominus noſter Ieſus Chriſtus Deus verus vera patris ſoboles, non ſolùm quà Deus eſt æternus, omnia, quæ procreata ſunt, præuidit, ſed quà homo pro nobis factus, perſpicaci mẽtis acie omnia præſciuit. * Neceſſe eſt, inquit, vt veniant ſcandala; væ autem illi, per quem ſcandalum venit. Omnium ergo ſectarum, quę à diuinâ Chriſti in humanitate pręſentiâ, ad hodiernum vſque diem in Eccleſiam cum pernicie irrepſerunt, architecti, primique ſcandalorum quaſi duces malè cum ipſis perierunt: Enimuerò non minùs, opinor, ij, qui noſtro æuo impro-

** Cyllius in Boſporo.*

Mater Imperatrix pellitur.

** Idem Zonaras narrat cum aliis. Patriarcha Ignatius relegatur.*

A. C. DCCC. LVIII.

** Matth. 18.*

Digitized by Google

μετέχοιεν καὶ τοῦ ταλανισμοῦ. οὐχ ἧττον δὲ οἶμαι τῶν πάλαι θρυλλουμένων αἱρετικῶν. καὶ οἱ κατὰ ταύτην πονηρευσάμενοι τὴν γενεὰν, ὡς αἴτιοι σκανδάλων μυρίων τῷ κόσμῳ γενόμενοι τῆς ἄνωθεν πεῖραν λήψονται ὀργῆς. οὐ γὰρ ὅτι δόγμασιν ὀρθοῖς δῆθεν καὶ συγγραφαῖς ἀμέτροις θεοῦ δοκοῦσιν ὁμολογεῖν, διὰ τοῦτο μόνον δικαιωθήσονται. ἀλλ' ὅτι τοῖς ἔργοις κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον ἠρνήσαντο αὐτὸν, βδελυκτοὶ γενόμενοι καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθῶν ἀδόκιμον τούτου γε εἵνεκεν κατακριθήσονται. οὐδ' ὅτι μόρφωσιν εὐσεβείας, καὶ σχῆμα γοῦν τι καὶ πλάσμα κενὸν εὐλαβείας περιθέμενοι πάντα δρῶσι καὶ πραγματεύονται, ὥστε δικαιωθῆναι παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, διὰ τοῦτο δίκαιοι καὶ παρὰ τῷ τῶν κρυφίων ἐπόπτῃ καὶ ἐξεταστῇ. ἀλλ' ὅτι τῆς εὐσεβείας τὴν δύναμιν, καὶ τὴν κατὰ τὸ εὐαγγέλιον ἀπηρνήσαντο ζωὴν, πάσαις μὲν φιλαυτίαις καὶ φιλαργυρίαις, φιληδονίαις τε πάσαις καὶ φιλαρχίαις ἑαυτοὺς ἀπεμπολήσαντες, πάσαις δὲ ἀδικίαις ἐπιορκίαις σταυροπατίαις καὶ κακουργίαις δὲ κατὰ τῶν ἀθώων καὶ ἐπηρείαις χρώμενοι, πᾶσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐνομίαν διέλυσαν καὶ συνέχεαν. τὸ θεῖον γὰρ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας πρᾶγμα καὶ ὄνομα, οὕτω ταῖς ποικίλαις αὐτῶν ἀθεσμίαις καὶ παρανομίαις ἐβεβήλωσαν, ὥστε κινδυνεύειν, ὀλίγου δεῖν, ἐν ψιλοῖς ἡμῶν λόγοις. ἀλλ' οὐκ ἐν ἀληθείᾳ καὶ πράγματι τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον ὑπονοεῖσθαι διὰ ταῦτα δικαιοτάτης τεύξονται παρὰ θεοῦ τῆς κατακρίσεως. τούτων δὲ τῶν κακῶν ἁπάντων αἰτία προκαταρκτικὴ καὶ ῥίζα ὁ ἀπαρχῆς ἀνθρωποκτόνος καθέστηκε δηλαδή. ὃς τῷ ἀποστῆναι τοῦ ἀγαθοῦ, πάσης κακίας γενόμενος δημιουργὸς, οὐ παύεται μέχρι καὶ νῦν τὸν οἰκεῖον ἰὸν τοῖς πρὸς ὑποδοχὴν ἑτοίμοις κατὰ πᾶσαν ἐναπερευγόμενος γενεάν. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον τὴν παρ' ἑαυτοῦ κακίαν ἐπιδιαψιλεύεται, καθ' ὅσον ἂν καὶ ἐπιτηδειοτέροις πρὸς τὸν οἰκεῖον περιτύχοι σκοπόν. συγχωροῦνται δὲ πολλάκις κρατεῖν καὶ κοσμικαῖς δυναστείαις οἱ τοιοῦτοι μεγαλύνεσθαι, ὡς ἂν ἐκ πολλῶν καρδιῶν, κατὰ τὸ θεῖον λόγιον, ἐκφανῶσι διαλογισμοὶ, καὶ ὥστε τὸν σῖτον διακριθῆναι τοῦ ἀχύρου, καὶ πυρωθῆναι μὲν ταῖς ἐπηρείαις τὸν δίκαιον, ὥσπερ ἐν χωνευτηρίῳ χρυσὸν, καὶ τοῖς οὐρανίοις ταμιευθῆναι βασιλείοις, ἀποπτυσθῆναι δὲ, καθάπερ σκωρίαν, ὅσον ἀδόκιμον, καὶ ἀνάξιον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. πρὸς οὖν ταῦτα οὐκ οἶμαί τινα τῶν εὐσεβούντων ἀν-

τερεῖν, Ιδωμεν

improbam ducunt vitam, quàm illi priſci, & decantatiſsimi hæreſiarchæ, cœleſtis iram vindictamque numinis ſentient, vt qui innumerabilium quoque offenſionum & malorum toti terrarum orbi ſint auctores. Neque enim propterea iuſtorum albo adſcribentur, quòd rectam Eccleſiæ, Scripturęque ſanctę ſententiam omni ex parte ſecuti ſint; ſed idcirco cœleſti iudicio damnabuntur, quòd, vt eſt in ſacris * paginis, Deum factis ipſis negarint, abominabiles facti, & contumaces, & ad omne opus bonum reprobi. Nec quia perſonam pietatis, & laruam vultumque religionis ementiti agunt omnia, faciuntque, vt iuſti ab hominibus reputentur, ideo ſunt iuſti apud occultorum cognitorem & iudicem Deum; ſed quòd neruo pietatis eliſo mores ad Euangelij præcepta non conformarint; quòd amore ſui cœci, auaritiæ & voluptatibus ambitioniq; venundati & emancipati innocentes omni genere iniuriarum, periuriorum, * falſarum ſubſcriptionum, inſidiarũ, & maleficiorum preſſantes, optimè compoſitum Eccleſiæ ſtatum perturbarint, euerterintque. Rem autem diuinam, nomenque & ſacra ſanctæ Eccleſiæ tot impietatibus & flagitiis contaminarũt, polluerunt, profanarunt, vt periculum ſit, ne orationis noſtræ tenuitate rei magnitudinem opprimamus potiùs, quàm exprimamus. Non ergo, quòd reuera, de rebus, myſteriiſque religionis non rectè ſenſerint, idcirco iuſtiſsimam damnationis à Deo ferendæ ſententiam incurrent.

ad Epheſ. 5.

** σταυροπατίαι Stauropatæ ſunt, qui cõtra iuſiurandum crucis ſigno munitum, ſuàque chirographa aliquid agunt, dicunt: Et denique inſcpugnant; periuri.*

Horum porrò malorum omnium ſtirps & radix, primaq; cauſſa & certiſsima extitit is, qui à principio homicida fuit: qui cum à ſummo bono defeciſſet, omnis maleficij artifex effect⁹, hodieq; nõ ceſſat venenum in eos ſuum eructare, quos omnibus ſeculis ad id hauriendum paratos habet; eoque largiùs latiuſq; virus ſuum diffundit, quantò ad rem ſuam aptiores offendit. Permittuntur autẽ tales ſæpe rerum potiri, terrarumq; imperiis extolli, vt ex multorum cordibus, quemadmodum eſt in diuinis oraculis, * reuelẽtur cogitationes, vtq; triticum à paleis ſecernatur, & iuſtus igne cõtumeliarum, velut aurum in fornace, coquatur, cęleſtibuſq; theſauris illatus reponatur; reiiciaturq;, quicquid, vt ſcoria, adulterinum eſt, & cœleſti regno indignum. Atq; hæc, opinor, nemo non vera exiſtimabit.

** Luca 2.*

Digitized by Google

Ἴδωμεν δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν ἱερὸν Ἰγνάτιον παρηκολουθηκότα. καὶ ὅσα κατὰ τῆς ἐν αὐτῷ κεκρυμμένης ἀληθείας καὶ ἀρετῆς ὁ τῶν ἁγίων ἐχθρὸς καὶ ἐπίβουλος διὰ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτοῦ τῇ κακίᾳ κατεπράξατο. ἀλλὰ πάντα μὲν κατὰ μέρος ἐπεξιέναι ἀμήχανον εἰδὼς, καὶ κρεῖττον, ἢ κατ' ἰσχὺν ἐμὴν, τοῖς κυριωτέροις δὲ τὸν λόγον ἐπαφιεὶς, πειράσομαι, καθ' ὅσον οἷόν τε πανταχοῦ τῆς ἀληθείας πεφροντικὼς, μηδὲν τῶν ἀξίων μνήμης παραλιπεῖν. ἐπειδὴ τοίνυν οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως τότε πολλὰ πειράσαντές τι πρὸς παρανομίας ἐνδόσιμον, οὐχ οἷοί τ' ἐγεγόνεισαν παρὰ τοῦ Ἰγνατίου λαβεῖν γυναικείαις ἐνστάσεσι παραιτήσασθαι μὴ καταδεξαμένου, παρ' ἑαυτῶν ἔλαβον τοῦτο λοιπὸν, καὶ πλεῖστα καθ' ἑαυτοὺς συσκεψάμενοι, καὶ πᾶσαν κεκινηκότες βουλὴν, Φώτιον πρωτοσπαθάριόν τε ὄντα καὶ πρωτασηκρῆτιν, εἰς ἀρχιερέα τῆς βασιλίδος προχειρίζονται.

Ἦν δὲ οὗτος ὁ Φώτιος οὐ τῶν ἀγενῶν τε καὶ ἀνωνύμων, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐγενῶν κατὰ σάρκα καὶ περιφανῶν. σοφίᾳ τε κοσμικῇ καὶ συνέσει τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ στρεφομένων εὐδοκιμώτατος πάντων ἐνομίζετο. γραμματικῆς μὲν γὰρ καὶ ποιήσεως, ῥητορικῆς τε καὶ φιλοσοφίας, ναὶ δὴ καὶ ἰατρικῆς, καὶ πάσης, ὀλίγου δεῖν, ἐπιστήμης τῶν θύραθεν, τοσοῦτον αὐτῷ τὸ περιὸν, ὡς μὴ μόνον σχεδὸν φαίνεσθαι τῶν κατὰ τὴν αὐτοῦ γενεὰν πάντων διενεγκεῖν, ἤδη δὲ καὶ πρὸς τοὺς παλαιοὺς αὐτὸν διαμιλλᾶσθαι. πάντα γὰρ συνέτρεχεν ἐπ' αὐτῷ, ἡ ἐπιτηδειότης τῆς φύσεως, ἡ σπουδὴ, ὁ πλοῦτος, δι' ὃν καὶ βίβλος ἐπ' αὐτὸν ἔρρει πᾶσα, πλέον δὲ πάντων, ὁ τῆς δόξης ἔρως, δι' ὃν αὐτῷ καὶ νύκτες ἄυπνον περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἐμμελῶς ἐσχολακότι. ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐπεισελθεῖν ἔδει, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν διὰ τοῦτο βιβλίων τῆς ἀναγνώσεως οὐ κατὰ πάρεργον ἐπιμεληθεὶς, ἀγνόημα δὲ ἠγνόησεν, ἵν' εἴπω θεολογικῶς, σφόδρα τῆς αὐτοῦ σοφίας ἀνάξιον. οὐ γὰρ ἠθέλησε προσέξειν τὸν οὐρανὸν, ὅτι, εἴ τις θέλει σοφὸς γενέσθαι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. οὐδὲ τὴν ὁδὸν εἵλετο τῆς ταπεινοφροσύνης, δι' ἧς ἡ μεγάλη τοῦ θεοῦ χάρις, καὶ ἡ ἀληθὴς σοφία δίδοται καὶ κατορθοῦται· οὐδὲ στραφῆναι καὶ γενέσθαι ὡς τὸ παιδίον, διὰ τὴν τοῦ θεοῦ βασιλείαν, ὡς ἡ τοῦ κυρίου διαμαρτυρία, κατεδέξατο.

Digitized by Google

Sed videamus porro, quæ deinceps B.Ignatio acciderint, quantaque mala veterator ac hoſtis diuûm aduerſus latentem in illo fidem ac virtutem, per ſuos adminiſtros, malitiâ ſuâ machinatus ſit. At verò, cùm intelligam à me ſigillatim omnia exponi non poſſe, rebusque me tantis parem non fore, oratione rerum tantarũ clarioribus permiſſa ſcriptoribus, ego nudam rei veritatem, vbique ſtudiosè perſecutus pro mea virili curabo, vti ne quid rerũ memoriâ dignarum à me prætermittatur.

Poſtquam igitur adminiſtri regij ſæpe quæſitâ aduerſus Ignatium iniuriæ occaſione, ſe nihil agere, ſuam illo dignitatem fortiter & conſtanter tuente, animaduerterunt, à ſe ipſi conſilium de cetero petiuerunt, rebusque inter ſe diu agitatis omnemq; in partem verſatis, tandem Photium Protoſpatharium, & primum Imperatori à ſecretis, Patriarcham vrbis regiæ deſignant, hominem ſanè minimè obſcurum & ignobilem, ſed claris & illuſtribus oriundum natalibus, rerumque ciuilium & politicarum vſu prudentiaque & ſapientiâ clariſſimum; Grammaticæ quoque literaturæ, & carminis pangendi, dicendique laude, quin & Philoſophiæ & Medicinæ, & omnium propè liberalium diſciplinarum genticarum ſtudio cognitioneque tantopere florentem, vt ęui ſui facile princeps haberetur: imo & cum veteribus iam poterat contendi. Omnia quippe confluxerant in illo, aptitudo quædam & naturæ vis & felicitas, opes, quibus ſibi librorum omnium maximam copiam comparabat: Et, quod præ cunctis, gloriæ laudisque cupido, quâ percuſſus totas noctes, vt lectioni aſsiduè vacaret, inſomnes ducebat. Poſtquam verò ſacrum, quod minimè oportuit, thronum Eccleſiæ conſcendit, ſacra quoque & Eccleſiaſtica volumina ſtudioſiſsimè cępit lectitare, ipſam enim, vt Theologorum ritu loquar, quod ſanè ipſius ſapientia indignum erat, ignorationem ignorabat. Neque cœleſte dictum illud noſſe ſtuduit: * Quoniam, ſi quis vult ſapiens fieri, in hoc mundo ſtultus ſit, vt ſapiens fiat. Neq; viam modeſtiæ & ſummiſsionis ingreſſus eſt, quâ ad cœleſtem gratiam, veramq; ſapientiam peruenitur: neque * conuerti, & fieri, vt paruulus, propter regnum Dei, vt Deus ipſe teſtis, adſueuerat: neq; ani-

Photius Protoſpatharius primus à ſecretis fit Pſeudopatriarcha.

Quid Protoſpatharius & Protoaſecretis, declarat Curopalates de officiis aulicis.

Photij natales, Nobilitas, Eruditio, Politica ſcientia.

De Photij eruditione etiam Hamartolus in Michaele mentionem facit.

Opes, Bibliotheca.

Sacra literatura.

1. ad Cor 3.

** Matth. 18.*

δέξατο. ἀλλ' οὐδὲ σκάψαι τὴν αὐτοῦ ψυχὴν, καὶ βαθῦναι τὴν διάνοιαν διὰ πάσης ὑποταγῆς κατὰ κύριον, καὶ ἀτιμοτέρας ἀγωγῆς καὶ ταπεινόφρονος, καὶ δι' ἀπαθείας οὕτω τῇ πέτρᾳ προσεγγίσαι Χριστῷ, καὶ ἐπ' αὐτῷ θεῖναι θεμέλιον πίστεως ἀρραγῆ, καὶ δι' ἀγαθῶν πράξεων οὕτω τῆς σοφίας ἑαυτὸν οἰκοδομεῖν. οὐ ταῦτα διανενόηται ὁ σοφός. πολλοῦ γε δεῖ, καὶ οὐδὲν τούτων ἐπὶ νοῦν ἦλθεν αὐτῷ. ἀλλ' ἐπὶ σαθρῷ θεμελίῳ καὶ ἀμμώδει, τῇ κοσμικῇ σοφίᾳ, καὶ τῇ ἀλαζονείᾳ τοῦ μὴ κατὰ Χριστὸν πεπαιδευμένου λόγου, τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν στηρίξας, καὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ τοῖς κενοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐπαίνοις καὶ κρότοις φυσούμενος, καὶ ἐπὶ πολὺ τῇ κενοδοξίᾳ μετεωριζόμενος, δι' αὐτῆς τῇ ἔχθρᾳ τοῦ θεοῦ, τῇ ὑπερηφανίᾳ προσεπέλασε, δι' ἧς κακουργίαν τε πᾶσαν καὶ πάντων σκανδάλων ὑπόθεσιν μυσταγωγεῖται. ὅθεν ἀδόκιμον αὐτοῦ τὴν τῆς ἱεραρχίας καταβαλλόμενος ἀρχὴν, ἀκόλουθον ἔσχε τῇ ἀρχῇ τὸ τέλος. οὐ γὰρ παρῃτήσατο τὴν ὡς παρὰ κοσμικῶν ἀρχόντων ἀκόσμως αὐτῷ καὶ ἀθέσμως ἐνδιδομένην ἐκκλησίαν, οὐδ' ὡς ἑτέρῳ ἀνδρὶ καθηρμοσμένην μοιχικῶς ἑαυτῷ κατεγγυᾶσθαι ηὐλαβήθη. τοὐναντίον μὲν οὖν καὶ περιχαρῶς, ἢ ἀναιδῶς μᾶλλον κατησπάζετο, καὶ ὡς ἴδια τὰ τῆς ἀλλοτρίας σαφῶς ἀντεποιεῖτο, καὶ ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτοῦ ἐγχειρίᾳ δοξαζόμενος, καὶ ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἐνευλογεῖτο, καὶ ἐν ἓξ ταῖς ὅλαις ἡμέραις χερσὶν ἀνθρώπων τελειούμενος, τῆς ἐπιθυμουμένης ἐπελαμβάνετο καθέδρας. καὶ ἦν ἀληθῶς ἐκεῖνον ὁρᾷν αὐθημερὸν ἅγιον πλαττόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν. πρώτῃ γὰρ ἡμέρᾳ μοναχὸς ἀντὶ λαϊκοῦ, τῇ δευτέρᾳ δὲ ἀναγνώστης. καὶ Ὑποδιάκονος τῆς ἑξῆς· εἶτα Διάκονος. εἶτα Πρεσβύτερος. ἔπειτα τῇ ἕκτῃ, Χριστοῦ δὲ ἦν τὰ γενέθλια, καὶ αὐτὸς τῷ ἱερατικῷ προσβὰς θρόνῳ, τὴν εἰρήνην τῷ λαῷ προσεφώνει, μηδὲν τῆς ἀληθινῆς εἰρήνης ἄξιον ἐννοούμενος, ἦν δὲ αὐτῷ καθηγητὴς καὶ ἱεροτελεστὴς πάντα Γρηγόριος ἐκεῖνος, ὁ καλούμενος Ἀσβεστᾶς. ὃν ποτὲ καὶ Συρακούσης μὲν ἐπίσκοπον ἔφασαν γενέσθαι. ἐπ' ἐγκλήμασι δὲ τισὶν εἰς τὸ Βυζάντιον κατηγορούμενον, ἤδη δὲ καὶ ὑπὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας ὡς παρὰ κανόνας πράξαντα καθῃρημένον. Ἰγνάτιος ἄρτι πρῶτον χειροτονεῖσθαι μέλλων, μὴ παρεῖναι τοῦτον τῇ χειροτονίᾳ,

mam ſuam abiicere, & omni ſubiectione demittere, vt Dominus loquitur, ac ſubditus eſſe, itaque per abiectiorem humilioremq; ſemitam, ſenſuum, inquam, mactationem ſeu mortificationem petræ Chriſto coniungi, & ſuper ipſum inconcuſſum fidei fundamentum ponere, & per benefacta ſeipſum domicilium ſapientiæ conſtituere. Nihil horum ſapienti huic in mentem: omnia alia cogitabat: fragili & arenoſo vanę profanæque ſapientiæ & inſolentiæ fundamento, non Chriſti doctrinæ, animum ſuum ſalutemque committens vanis hominum laudibus & pluribus inflatus elatusque populari gloriâ, per ſuperbiam ſuam in Dei odium incurrit. Quâ de cauſsâ omnis impietatis, omniumq offenſionum materiem ſuppeditabat. Vnde poſtremo ſacro throno cum infamiâ * deiectus; vt magiſtratum cœperat, ita eundem demum quoq; finiuit. Nec enim repudiauit honorem ſacrum, tanquam à profanis magiſtratibus, profanè & ſacrilegè ſibi demandatum; neque, velut alteri viro nuptam, ſibi per adulterium deſpōderi prohibuit: ſed contra potiùs exultabundus auidè impudenterq; in illius complexum ruit, alienamque, tanquam propriam, arrogauit, ſuaque infamiâ & adulterio gloriabatur, & laudabatur in iniquitate ſua, intraque ſex non amplius dies, manibus hominum initiatus concupitam Eccleſiæ cathedram inuaſit. Eratque verè cernere, vt fertur adagio, extemporalem ficititiumque ſeu perſonatum ſanctum. Nam primâ die monachus ex laico; alterâ lector: tum Hypodiaconus, ac Diaconus, & Presbyter; ſexto deinde, qui fuit Chriſti natalis, & ipſe ſacrum conſcendens tribunal, pacem populo, nihil de verâ pace æqui meditatus, proclamauit.

Superbia, gloria cupido, & ambitio.

Infamia.

** Bis deiectus, à Baſilio ſemel, ſecundo à Leone, Baſilij filio, ſuffecto Stephano.*

Photius intra ſex dies, profanus Protoſpatharius, Monachus, Clericus, Lector, Hypodiaconus, Diaconus, & Presbyter.

Erat huic auctor & initiator, & omnia Gregorius ille cognomento Asbeſta, quem Syracuſanum olim pontificem fuiſſe memorant, tum Conſtantinopoli de maleficiis reum factum, & iam * Romæ, quòd contra leges & ſanctiones Eccleſiaſticas peccaſſet, anathemate percuſſum & exauctoratum. Hunc Ignatius in Patriarcham conſecrandus, ne initiationi ſuæ intereſſet, aliò amandarat, donec per otium cauſſam

Gregorius Syracuſanus exauctorat⁹ huic improbitatis auctor.

** A.C.DCCC. LVI. à Benedicto III*

Ab Ignatio remotus: ab eodē

τονίᾳ, διεπέμψατο, ἄχρις οὗ τὰ κατ᾽ αὐτὸν φησὶν, ἐπὶ σχολῆς ἀκριβέστερον διαγνωσθῇ. τοῦτο ὁ Πατριάρχης, ἐν πρώτοις, οὐ καλῶς μὲν, ὥς γε δοκοῦσιν τοῖς πολλοῖς, πέπραχε δ᾽ οὖν ὅμως ἐνδικαιοσύνῃ. ἐντεῦθεν, ὢ τίς ἂν ἐξείποι τὴν ταραχὴν καὶ τὴν σκοτόμαιναν; τίς τὴν ἀπὸ τοῦ μικροῦ ῥήματος τούτου φιλονεικίαν καὶ ἔριν καὶ μνησικακίαν τοῦ δεινοῦ ἐκείνου Σικελοῦ παραστήσαι; εὐθὺς γὰρ ἀκούσας, οὐκ ἐφιλοσόφησε πρὸς τὴν ἀγγελίαν, οὐ τὴν ἰδίαν, ὡς φρόνιμος, συνεκάλυψεν αἰσχύνην. τοὺς ἐπὶ χειροτονίᾳ δὲ κηροὺς τῶν αὐτοῦ χειρῶν ἀπορρίψας, καὶ καταναιδευσάμενος, πάσης ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας, ἐσχάτως διελοιδορεῖτο τὸν ἀναίτιον, καὶ λύκον ἀντὶ ποιμένος ἐπεισιέναι τῇ ἐκκλησίᾳ μανιωδῶς διισχυρίζετο. ὃ καὶ Πέτρος ὁ Σάρδεων, ὁ λεγόμενος δείλαιος, πρὸς δὲ καὶ ὁ Απαμείας Εὐλάμπιος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἀσημοτέρων εἴπον κληρικῶν ἀλόγως τῆς ἐκκλησίας ἀπορρηγνύμενοι. ἐν ὅλοις μὲν οὖν ἕνδεκα χρόνοις τῆς πρώτης αὐτοῦ ἱεραρχίας ὁ Ιγνάτιος ἀποπειρώμενος καὶ πᾶσαν μὲν λόγων, πᾶσαν δὲ δωρεῶν προτεινόμενος φιλοτιμίαν, οὐχ οἷός τ᾽ ἐγεγόνει τὴν τοῦ Ασβεστᾶ κακίαν κατασβέσαι. διήρχετο πάσας οἰκίας τῶν δυναστῶν, μάτην διαλοιδορούμενος, καὶ διασύρων πικρῶς, καὶ μηδὲ χριστιανὸν ὀνομάζειν τὸν ἅγιον ὁ ἐναγὴς ἀξιῶν, μάλιστα δὲ πάντων παρὰ Φωτίῳ καὶ τοῖς αὐτοῦ συγγενέσι τιμώμενος, μέγας τις ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ χρηματίζειν ἐπιστεύετο. ὅθεν καὶ παρ᾽ αὐτοῦ πρώτου χειροτονηθεὶς ὁ Φώτιος ἐκ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως ὅλην τοῦ ἀνδρὸς τὴν κατὰ τοῦ ἀναιτίου μανίαν ἐπεσπάσατο, καὶ ὥσπερ εἰς αὐτὸ τοῦτο Πατριάρχης προχειρισθεὶς, ἵνα πάσαις ἐπινοίαις καὶ τρόποις πᾶσι τὸν ἀθῶον τιμωρήσηται. οὕτως ἠγωνίζετο, οὐ τῆς ἱερωσύνης μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς αὐτὸν ἀπαλλάξειν, εἰ δυνατὸν, τῆς ζωῆς. καίτοιγε χειρόγραφα παρὰ τῶν καταδεχομένων αὐτὸν πρότερον ἀπαιτηθεὶς μητροπολιτῶν, ὥστε πατρικὴν ἀπονέμειν τῷ Ιγνατίῳ τιμὴν, καὶ πάντα κατὰ βούλησιν αὐτοῦ δρᾶν, καὶ ἐν μηδενὶ τοῦτον παραλυπεῖν. οὔπω δὲ μετὰ τὴν χειροτονίαν δύο μῆνες παρῆλθον, καὶ αὐτὸς τοὺς ὅρκους ἠθετηκὼς, πρῶτον μὲν τοὺς ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας τεταγμένους, ὅσους οἰκειοτέρους εὕρισκε τοῦ Πατριάρχου κατακλείων, καὶ αἰκισμοῖς βιαίοις, καὶ μάστιξι καταικιζόμενος. καὶ κολακεύων δὲ πάλιν, καὶ δῶρα προτείνων καὶ προκοπὰς, καὶ χειρόγραφα ἀπαιτῶν, καὶ πᾶσι τρόποις

ἐπικεί-

ipſius diligenter cognoſceret. Quod Patriarchæ, inter initia, factum multi, quamuis immeritò (ritè enim fecerat) reprehenderunt.

poſtea A. C. DCCC.LIV. in Concilio Cōſtantinopolitano prouinciali damnatus.

Hinc, ô quis fando cladem illam & noctem explicet, quis turbas & factiones litesq; & improbitatem dicendo aſſequatur? Simul enim eius rei nuncium accepit, parum ſanè ſe Philoſophum oſtendit, parumque cautè infamiam ſuam dedecusque prodidit. Literas enim ſeu ceras de Ignatij conſecratione acceptas, è manibus abiecit, & impudentiſsimo ore innocentem apud totum populum fœdiſsimè conuiciatus lupum pro paſtore conſecrari furioſè clamitauit. Quod & Petrus quidam Sardorum Epiſcopus cognomento Miſer, & Eulampius Apameæ, aliique è clero obſcuriores, ſemet ab Eccleſiâ ſine cauſsâ ſeiungentes factitabant.

Vndecim igitur ipſis annis Ignatius ab occupatâ primùm ſede Conſtantinopolitanâ, omni ratione conatus, omnique verborum humanitate & liberalitate adhibitâ, non poterat tamē inextincti illius Asbeſtæ improbitatem extinguere. Etenim potentiorum limina terebat; apud omnes virum nullam ob culpam criminabatur & acerbè conuiciis proſcindebat, & ſanctum execratus neque Chriſtiani cognomine dignabatur. Qui Photio Photianisque gratiſsimus honoratiſsimuſque, velut cœleſtis aliquis vates, oracula fundere credebatur. Quare ab eodem Photius primum eſt initiatus, qui hominis auctoritate inductus, totum ex illo aduerſus inſontem Ignatium furorem hauſit: perinde quaſi ad hoc ipſum Patriarcha eſſet conſecratus, vt omnibus conſiliis, modisq; omnibus innoxium iret perditum: ſic pugnabat, vt illum nō ſacerdotio tantùm priuaret, ſed vitâ etiam, ſi poſſet, exueret. Etenim à Metropolitis ſuis, à quibus eſt receptus, chirographis exactis, vt paternum Ignatio honorem tribuerent, omniaq; ex eius voluntate gererent, nec vllâ in re moleſti eſſent; cum ipſemet, poſt duos à creatione ſuâ menſes, iuramēto ſuo violato, primùm Epiſcopos Ignatio familiares in vincula coniecerit, dirisque flagris & plagis multarit; deinde rurſus blanditus, muneraque & honores pollicitus chirographa petierit, omnibuſ-

Gregorius Syracuſan⁹, Deus Photianorum. Photius ab execrato conſecratur.

ἐπικείμενος, πρόφασιν ἀπωλείας ἐζήτει κατ' αὐτοῦ. ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκε δι' ἑαυτοῦ τοιοῦτον, οἷον ἐπεθύμει, ὑποβάλλει τῷ κακῷ Βάρδα, καὶ δι' αὐτοῦ τῷ κούφῳ Μιχαὴλ, ὥστε πέμψαι καὶ ἐρευνᾶν ἀκριβῆ ποιήσασθαι κατὰ τοῦ Ἰγνατίου, ὡς αὐτοῦ λάθρα τυρεύοντος κατὰ τῆς βασιλείας. εὐθὺς οὖν ἄρχοντες ἀπηνεῖς καὶ στρατιῶται θρασεῖς τὴν τερέβινθον καταλαβόντες, καὶ πᾶσαν ποιήσαντες ἐξέτασιν, τοὺς ὑπ' ἐκείνου ἀνθρώπους βασανίσαντες, ἐπειδὴ ἐξέλειπον ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσεις, καὶ λοιπὸν οὐδὲν εἶχον, ὥστε δικαίως τιμωρήσασθαι, τῇ ἀδικίᾳ καθαρᾷ χρῶνται· λαβόντες γὰρ τὸν ἱερὸν ἄνδρα μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὴν λεγομένην ἱέρειαν περάσαντες, δέσμιον τοῦτον εἰς μάνδραν αἰγῶν κατέκλεισαν, ἐκεῖθεν πρὸς τὰ προμότου λεγόμενα διαπερῶσιν, ὅπου δὴ Λέων ἐκεῖνος ὁ Λαλάκων ἐπονομαζόμενος τῶν νουμέρων δομέστικος ὤν, ἐπὶ τοσοῦτον αὐτοῦ τοῖς ῥαπίσμασι κατέκοψε τὰς σιαγόνας, ὡς δύο μύλας ἐκεῖ τοῦ ἱερωτάτου γέροντος ἐκπεσεῖν. εἶτα, δύο μοχλοῖς σιδηροῖς, ἀνδροφόνων τρόπον, τοὺς αὐτοῦ πόδας κατασφαλισάμενοι, καὶ μικρᾷ φρουρᾷ κατακλείσαντες ἀπῄεσαν, δύο παῖδας, καὶ μόνον πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτῷ καταλιπόντες. ὅλος δὲ αὐτοῖς ὁ ἀγὼν καὶ ἡ ἔπειξις ἦν, ὥστε λίβελλον αὐτοῖς ἀποταγῆς δοῦναι, καὶ ἑκουσίως τοῦ θρόνου παραχωρεῖν. ὁ δὲ τὸν λύκον κατὰ τῆς ποίμνης δεινῶς ἐπισφρήσαντα θεασάμενος, ὅσον ἦν ἐπ' αὐτῷ, τὴν ἔφοδον ἐξεῖργεν. ἡμερῶν δὲ παρελθουσῶν ὀλίγων εἰς τὰ νούμερα τοῦτον περάσαντες, σιδηροδέσμιον ἐγκλείουσιν. εἶτα αὐγούστου ἐνίστατο μὴν καὶ εἰς πλεῖον αὐτὸν ἐμβαλόντες εἰς Μυτιλήνην ἐξορίζουσι. πάντας δὲ τοὺς ὑπονοουμένους οἰκείους εἶναι καὶ φίλους αὐτοῦ, οὓς μὲν δαρμοῖς ἀφορήτοις καὶ θανατηφόροις παρεδίδουν πληγαῖς, οὓς δὲ τὸ φιλανθρωπότατον, ὑπερώριζον τῆς πόλεως. ὅτι δὴ καὶ τὸν χαρτοφύλακα Βλάσιον, διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας παρρησίαν ἐγλωσσοτόμησαν. ἐν Μυτιλήνῃ δὲ διατρίβοντος, ὁ Φώτιος τὴν κατ' αὐτὸν ἐκκλησίαν τῶν πονηρευομένων συναγαγὼν, καὶ πρὸς τῷ ἱερῷ τεμένει τῶν πανενδόξων ἀποστόλων γενόμενος καθαίρεσιν ἀποφαίνεται κατὰ τοῦ μὴ παρόντος Ἰγνατίου, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἀναθεματίζει καὶ ἀποκηρύττει. αὐτὸς κατήγορος γινόμενος καὶ κριτής. καὶ ὅσους μὲν ἑώρα τῷ αὐτοῦ σκοπῷ, καὶ τῇ παραλόγῳ πράξει ταύτῃ συναίροντας, καὶ τοῖς τελουμένοις ὑπογράφοντας,

nibus modis ſtuduerit aduerſus Ignatium exitij cauſſam reperire: Cumque nihil horum, quæ ipſe deſiderabat inueniret, ſcelerato Bardæ, perque Bardam Michaëli temerario (iuueni) ſuggerit, vti mittat, qui in Ignatium veluti imperio inſidiantem ſeuerè inquirant. Ergo crudeles præfecti, atroceſque ſatellites extemplò Terebinthum petunt, omniaque genera quæſtionum inſtituunt, atque in Ignatij ſubiectos expromunt. Poſtquam verò defecerunt ſcrutantes ſcrutinia, nec quicquam deprehenderunt, quo iure in illum animaduerterent, aperto ſcelere in illum graſſantur. Arreptum enim virum ſanctum, illiuſque comites, atque in Inſulam* Hieriam ſiue Sacram traduxerunt, atque Ignatium vinctum ſtabulo caprario incluſerunt: Inde ad loca Promoti dicta transferunt: vbi Leo ille, cognomento Lalamo, Numerorum (fortè munerum ſeu* Largitionum) Domeſticus, tam immaniter colaphis genas illius cecidit, vt ſacratiſsimo ſeni duos molares excuteret dentes. Deinde vectibus geminis, latronum inſtar, pedes ſtrinxerunt, anguſtoq; concluſum ergaſtulo, duobus duntaxat pueris rerũ neceſſariarum adminiſtris illi conceſsis, reliquerunt. Tota autem vis hæc & vexatio eo pertinebat, vt Ignatius abdicationis libellum ſcriberet, ſponteque throno Patriarchatus cederet. Sed Ignatius, cùm lupum aduerſus gregem atrociter fremere cerneret, quantum potuit, illius impetum repreſsit. Nam elapſis haud multis inde diebus in Numera deductum rurſus catenis onerant: Dein Auguſto menſe appetente in nauigium coniectum Mytilenen aſportant: Familiares verò illius & amicos immaniſsimis cruciamentis, plagiſq; lethalibus afficiebant. Et quos humaniſſimè tractabant, exilio multarunt; Blaſioque Chartophylaci ob fidem & dicendi libertatem linguam detruncarunt. Ignatio porro Mytilenæ commorãte, Photius* Eccleſia malignantium coacta, abſentis Ignatij, in ipſo glorioſiſsimorum Apoſtolorum templo, exauctorationem pronunciat, nec pronunciat tantùm, ſed anathemate Ignatium ferit damnatque, & damnatum idem accuſator, idem iudex Photius proclamat;

Ignatij familiares excutiuntur.

** Heraum promõtorium, poſtea Hieria. Gyllius in li. 3. c. 11. Boſporo.*

Ignatius indigniſsima paſs⁹.

** Ita certè apud Baronium Metius.*

** Conciliũ Photianum primũ cõtra Ignatiũ. A. C. DCCC. LIX.*

Fuit hoc Apoſtolorum templũ XI. Regione, quod Euſebius & alij deſcribunt: A Conſtantino Magno excitatum: Theophanes A. C. CCC. XVI. Conſt. XX. ſimul etiam Sophiæ & Irenes.

P

φοντας, ἐν τοῖς πρώτοις τῶν φίλων καὶ γνησιωτάτων εἶχε συλλειτουργῶν. ὅσοι δὲ τῇ ἀκρίτῳ κρίσει προσοχθήσαντες συναινέσαι ταῖς ἀλογιστίαις ταύταις οὐκ ἠβούλοντο, τούτους τῷ πραιτωρίῳ καὶ φυλακαῖς πολυτρόποις κολασθησομένους παρεδίδου. πολλῶν οὖν διαγογγυζόντων, καὶ ἐπὶ ταῖς ἀκρισίαις ταύταις φωτίου καταγινωσκόντων, ὑπό τε τῶν οἰκείων ἔργων ἐκεῖνος καὶ τῆς συνειδήσεως διελεγχόμενος, βουλὴν βουλεύεται πονηρὰν μᾶλλον ἢ συνετήν· οὐ γὰρ ἀγαθῷ, ἀλλὰ κακῷ τὸ κακὸν ἰάσασθαι διανοεῖται· μᾶλλον δὲ τῷ ἥττονι τὸ μεῖζον ἐπενεγκεῖν. ὥσπερ γὰρ οἱ τὴν ὁδὸν ἀνιέντες τῆς ἀρετῆς, διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ὡς διὰ κλίμακος, ἀναβαίνουσι πρὸς τὸν θεὸν, οὕτως οἱ τὴν εὐθεῖαν ἀφιέντες διὰ τῶν πονηρῶν πράξεων τῷ τῆς πονηρίας προσοικειοῦνται πατρὶ καὶ κακῷ κακὸν ἐπιπλέκοντες οὐ διαλείπουσιν, ἕως ἂν εἰς τὸν τῶν οἰκείων ἔργων ἐρραγῶσι βόθρον.

Διανοεῖται τοίνυν κἀκεῖνος πρεσβευτὰς εἰς τὴν πρεσβυτέραν †ἐξαποστείλῃ ῥώμην, καὶ παρὰ Νικολάου τοῦ πάπα τοποτηρητὰς αἰτῆσαι πρόφασιν μὲν εἰς διόρθωσιν τῆς ἐκκλησίας, εἴτουν ἐκτομὴν τελείαν τῶν ἔτι τῆς χριστιανοκατηγορικῆς τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως ἀντεχομένων· τὸ δὲ ἀληθὲς, ὡς ἂν μετὰ τῆς τῶν ῥωμαίων χειρὸς περιφανεστέραν τοῦ Ἰγνατίου ποιήσηται καθαίρεσιν. ἀποστέλλει τοίνυν Θεόφιλον ἐπίσκοπον τοῦ Ἀμορίου, καὶ Σαμουὴλ ἐπίσκοπον ἄχρις ἐκείνου τῶν χωνῶν ὑπὸ λαοδίκειαν τυγχάνοντα ἀρχιεπίσκοπον τετιμηκώς. δι᾽ ὧν καὶ τὰ ψευδῆ πρὸς τὸν πάπαν γράφειν ὁ φενάδας οὐκ ὀκνεῖ. γράφει γὰρ ὡς Ἰγνάτιος διὰ γῆρας καὶ νόσον καὶ σώματος ἀδυναμίαν παραιτησάμενος, ὑπεχώρησε τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐν τῇ κατ᾽ αὐτὸν νήσῳ καὶ τῷ μοναστηρίῳ μένων, πάσης τιμῆς καὶ θεραπείας ὑπό τε τῶν βασιλευόντων, ὑπό τε πάσης τῆς πόλεως, καὶ τῆς κατ᾽ αὐτὸν ἐκκλησίας ἀξιοῦται. τούτους ὁ Πάπας δεξάμενος καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν ἀγνοῶν, δύο τοποτηρητὰς, Ζαχαρίαν καὶ Ῥοδόαλδον ἐπισκόπους, ἀποστέλλει. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἐπάνεισι μὲν τῆς ἐξορίας ὁ ἀθλητὴς ἓξ μῆνας ἐν μυτιλήνῃ πεποιηκώς. ἐπάνεισι δὲ διὰ τῆς τῶν κρατούντων προνοίας, πρὸς τὴν τερέβινθον ἀποκαθιστάμενος. οὐ πρὸς τιμὴν μᾶλλον, ἢ ἀτιμίαν, οὐδὲ πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ παραμυθίαν, ἀλλὰ πρὸς θλίψιν καὶ κάκωσιν περισσοτέραν. ὅσα

†ἐξαποστέλλειν

γὰρ

mat; Qui quos factioni ſuæ ſtudere, factiſque inſanis accinere, ac decretis ſubſcribere videbat, hos verò inter intimos amicos ac * ſymmyſtas habuit. Offenſos autem amentiâ illius, factaque (vt qui ſincero iudicio forent) non probantes, Prętorio & vinculis peſsimè acceptos tradebat. Multis igitur muſsitantibus, improbaque Photij acta damnantibus; quin & ipſe Photius ſuiſmet factis & conſcientiâ reprehenſus, conſilium improbum potiùs, quàm ſapiens capit. Non enim bono malum, ſed malum malo, ſanare, minorique maius addere cogitat. Nam, quemadmodum virtutis viam ingreſsi, per bona opera quaſi per gradus ad Deum enituntur, ita improbi relicto virtutis tramite, per opera mala, auctori malitiæ copulantur, ſceluſque ſcelere cumulare non ceſſant, donec in profundum malefactorum ſuorum præcipites agantur. Legationem ergo Photius Romam veterem deſtinat, & à Nicolao Papa legatos petit, qui in ſpeciem quidem ipſius nomine collapſam Eccleſiæ diſciplinam emendent, & damnatæ Iconomachorum ſectæ reliquias penitùs exſcindant & extinguant; reuera autem, vt Romanæ Eccleſiæ auctoritate, Ignatij exauctorationem firmaret, teſtatioremque redderet. Legat ergo Theophilum Amorij Epiſcopum, & Samuelem, qui antea Chonarum antiſtes Laodicenſi ſubiectus erat, Archiepiſcopi honore à Photio dignatum. Per quos egregius ille non veritus eſt ad P. M. mendacia perſcribere; Ignatium ſenio & morbo confectum corporiſque inualetudine laborantem, ſe munere abdicaſſe, ſponteque animi throno ceſsiſſe, ſuaque in inſulâ & cœnobio commorari, & à principibus, populoque, & totâ Eccleſiâ, omni honore & officiis coli. Pontifex, legatis comiter exceptis, rerum Conſtantinopoli geſtarum ignarus, cum his Legatos Zachariam & Rhodoaldum Epiſcopos ablegat.

** Cōminiſtros ſacrorum, quaſi Coepiſcopos dicas.*

Photius Romā legatos mittit.

Mendax ingenium & calumnia Photij.

Zacharias & Rhodoaldus Pontificij Legati, poſtea præuaricati.

Interea athleta Chriſti ſemeſtri Mytilenæ exacto, ab exilio redit; redit autem voluntate principum, reſtitutus non tam honori, quieti, & ſolatio, quàm ignominiæ, vexationi, maiorique afflictioni. Quanta enim inimicus in eo maligna-

P 2 tus

Digitized by Google

γὰρ ὁ ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ ἐπονηρεύσατο, καὶ ὅσας αὐτῷ Νικήτας ὁ τοῦ βασι-
λικοῦ στόλου δρουγγάριος ὁ Ὠρύφας λεγόμενος, θλίψεις ἐπήνεγκε καὶ
ἐπηρείας, Φωτίῳ καὶ τοῖς κρατοῦσι χαριζόμενος, τίς λόγος παραστῆσαι
δύναται; τίς καθ' ἓν ἀπαγγεῖλαι τὰς ἐπαγωγάς, τὰς ὕβρεις, τὰς ζη-
μίας, καὶ τοὺς δαρμούς; ὅσα χειρὶ μιαιφόνῳ κατὰ τῶν τοῦ μακαρίου οἰκείων
ἐκεῖνος ἐπετελέσατο. ἐπεγένετο δὲ καὶ ἄλλη τῷ ἁγίῳ συμφορά. κατ'
ἐκεῖνον γὰρ τὸν καιρὸν τὸ μιαιφονώτατον τῶν σκυθῶν ἔθνος οἱ λεγόμε-
νοι ῥώς, διὰ τοῦ εὐξείνου πόντου προσκεχωρηκότες τῷ στενῷ, καὶ πάντα μὲν
χωρία, πάντα δὲ μοναστήρια διηρπακότες, ἔτι δὴ καὶ τῶν τοῦ Βυζαντίου
περιοικίδων κατέδραμον νησίων, σκεύη μὲν πάντα ληιζόμενοι καὶ χρή-
ματα, ἀνθρώπους δὲ τοὺς ἁλόντας πάντας ἀποκτείνοντες. πρὸς οἷς δὲ τὰ
τοῦ Πατριάρχου μοναστήρια βαρβαρικῷ καταδραμόντες ὁρμήματι, καὶ
θυμῷ, πᾶσαν μὲν τὴν εὑρεθεῖσαν κτῆσιν ἀφείλοντο. εἴκοσι δὲ καὶ δύο τῶν
γνησιωτέρων αὐτοῦ κεκρατηκότες οἰκετῶν ἐφ' ἑνὶ τροχαντῆρι πλοίου,
τούτους πάντας ἀξίναις κατεμέλισαν. τούτων δὲ τῶν συμφορῶν ἐκεῖνος
ἐπακούων, μίαν ἀεὶ ταύτην ἐπὶ στόματος εἶχε φωνήν. ὁ κύριος ἔδω-
κεν, ὁ κύριος ἀφείλετο. ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο. καὶ τὰ ἑ-
ξῆς οὕτως εὐχαριστῶν. καὶ ταῖς προσευχαῖς ἀδιαλείπτως πρὸς τὸν θεὸν
ἀνατεινόμενος, τὴν παρ' αὐτοῦ κρίσιν καὶ βοήθειαν ἐπεκαλεῖτο. Ματαίαν
δὲ πᾶσαν τὴν ἀπὸ τῶν κρατεῖν δοκούντων ἡγεῖτο σωτηρίαν. οἵγε καὶ ἡνί-
κα τοῦτον τηλικαύταις περιπεσεῖν ἀνίαις ἤκουσαν καὶ θλίψεσι, τοσοῦτον
ἀπέσχον τοῦ συμπαθῆσαι καὶ παραμυθήσασθαι, ὥς τι καὶ λύπης πρόφασιν
ἡγήσασθαι, ὅτι μὴ καὶ αὐτὸς τῇ βαρβαρικῇ ἑάλω χειρί, καὶ τοῖς οἰκείοις
συνανῃρέθη παισίν. οὐ μᾶλλον εὐθυμοῦντες ἐπὶ τοῖς ἀνῃρημένοις, ἢ ἀνιώ-
μενοι ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ δικαίου. καὶ οὐ θαυμαστόν. ψυχὴ γὰρ πᾶσα τῆς
ἀγάπης μὲν ἀλλοτριωθεῖσα, τοῦ δὲ μίσους ἀναπλησθεῖσα, καὶ ὡς ὑπὸ
πυρὸς ὑπ' αὐτοῦ δαπανομένη, μίαν ταύτης ἡγεῖται τοῦ πάθους ἀναψυ-
χήν, τὴν ἀπώλειαν τοῦ μισουμένου. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ. καὶ πάλιν συνέ-
δρια, πάλιν ἀρχόντων καὶ ἀρχιερέων κατὰ τοῦ ἀθώου βουλευτήρια. ὁ μὲν
οὖν εἰς τὰ Ποσέως ἐκάθητο, τὴν κατ' αὐτοῦ σκευωρίαν ὑφορώμενος.
Φώτιος δὲ τὴν κατ' αὐτὸν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς ῥώμης ἥκοντας
λαβὼν τοποτηρητάς, τὸν ἱερὸν τῶν ἀποστόλων κατειλήφει ναόν. παρῆσαν
καὶ

tus ſit, quantasq́ue ærumnas, Nicetas regiæ claſsis * Drungarius, * cognomento Oryphas, quantas item contumelias Photio & Principibus gratificaturus irrogarit, quæ dicendi vis & copia aſſequatur? Quis ſpeciatim hoſtium impetum, conuitia, verbera, tormenta, quæ ille in familiares illius parricidâ manu exprompſit, exponat? Acceſsit & alia ſancto viro calamitas. Eâ tempeſtate Rhoſsi, ſeu Ruſsi * gens Scytharum, à Ponto Euxino ad Stenum excurſione factâ, omnem circum regionem, omniaq́ue monaſteria deprædati ſunt: Inſulanorum quoque Bizantinorum, per populationem, vaſa omnia diripuerunt, argentum abſtulerunt, captos ad vnum omnes trucidarunt. Ipſius denique Patriarchæ cœnobium barbarico furore & impetu incurſantes, totâ ſuppellectili direptâ, ſpoliarunt, duosq́ue ſupra viginti ex familiariſsimis in vno nauigij * trochantere omnes ſecuribus fruſtatim concidêre. Quas ille clades cum accepiſſet, vnicam hanc in ore vocem habuit: Dominus dedit, Dominus abſtulit; ſicut Domino placuit, ita factum eſt: & quæ ſequuntur. Ita precabatur, votisq́ue aſsiduis intentus, à Deo iudicium & auxilium, nullam à principibus ſalutem expectans, implorabat. Nam illi, vbi hunc tantis oppreſſum malis, & ærumnis audiuerunt, tantùm abeſt, vt dolerent, vel afflictum ſolarentur, ſed moleſtè etiam ferrent, eum non cum domeſticis ſuis barbaricâ vi captum interiiſſe: æquè læti de interemptis, quàm triſtes de ſalute viuentis. Quod mirum videri non debet: mens enim omni charitate deſtituta, odioq́ue penitus imbuta, & à ſeipſa velut igne ſubiecto penitùs depaſta, eius, quem odit, exitium, vnicum putat mali ſui leuamentum. Nec multum temporis fluxit; & rurſum conciliabula, rurſus principum & pontificum aduerſus ſanctum conuenticula. Atque Ignatius quidem in ædibus Poſeos morabatur, inſidioſasq́ue contra ſe machinationes obſeruabat. Photius autem cum ſuâ factione, & miſsis ab vrbe Pontificis legatis ſacram Apoſtolorum ædem occuparat. Aderant imperatores, aderant & principes cuncti, totaq́ue prope ciuitas confluxerat. Frequentes

** Drungarium exponit Curopalates.*

** Eſt huius Orypha mẽtio apud Zonaram & alios.*

Freti anguſtias, fauces, Boſporum. Vide Gyllium. ςενά.

Alia calamitas Ignatij ex Rhuſsis ſeu Rhoſsis, de quib⁹ Zonaras, Curopalates, Hamartolus.

** Τροχαντῆρες ſunt partes nauis ad puppim. Phauorinus: Gyraldus libro de Nauig. c. 17.*

Alterum conciliabulum aduerſus Ignatium, præſentibus Legatis Romanis, ſed corruptis: A. C. DCCL. LXI. Indict. 9.

καὶ οἱ βασιλεῖς. παρῆσαν καὶ πάντες ἄρχοντες, καὶ πᾶσα σχεδὸν ἡ πόλις παρῆσαν ἐκεῖ. ἐπεὶ δὴ οὖν συνεληλύθησαν, πρῶτον μὲν Βαάνην πραιπόσιτον τὸν Ἀγγούριν ἐπικαλούμενον, καὶ ἄλλους δέ τινας ἐξουθενημένους ῥωμαίους πρὸς Ἰγνάτιον ἀποκρισιαρίους προχειρίζονται. οἳ καὶ παραγενόμενοι· ἡ μεγάλη, φασὶ, καὶ ἱερὰ σύνοδος καλεῖ σε πρὸς ἑαυτήν. ἐλθέτω τάχος ἀπολογησόμενος πρὸς τὰ δικαίως, ἢ ἀδίκως θρυλλούμενα κατὰ σοῦ. ὁ δὲ μακάριος, εἴπατε, φησὶν, ἀξιῶ, πῶς ἐλεύσομαι; ὡς ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεὺς, ἢ θεραπευτής; οἱ δὲ μὴ εἰδέναι τί πρὸς ταῦτα ἀποκριθῶσι, εἶπον. ἀλλὰ νῦν ἀπιόντες πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας βεβαίαν ἀπόκρισιν αὖθις ἰόντες κομιοῦμεν. τῇ οὖν ἐπαύριον οἱ αὐτοὶ παραγενόμενοι, οἱ τοποτηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας ἔφασαν ῥώμης. Ῥοδόαλδος καὶ Ζαχαρίας δι' ἡμῶν τῶν ἀναξίων δηλοῦσι τάδε. εἰς τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον ἀνυπερθέτως ἀπάντησον, ὡς ἔχει σου ἡ συνείδησις. εὐθὺς

† ἐνδυσάμενος οὖν τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν ἐκεῖνος † ἐνδησάμενος, σὺν ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις, καὶ πλήθη πολλὰ μοναχῶν τε καὶ λαϊκῶν, ἀπῄει πεζοπορῶν. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, ὅπου σταυρὸς ἐν μαρμαρίνῳ κίονι κατὰ μέσον ἀνεστήλωται τῆς λεωφόρου γινομένῳ, Ἰωάννης πατρίκιος, ὁ κόξης λεγόμενος, ἀπήντησεν αὐτῷ λέγων, ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἀπεστάλθαι, καὶ ἀπειλῶν ὡς εἰ μὴ παγανεύων ἐν μοναχικῷ τῷ συνήθει σχήματι προέλθοι, θάνατον ἐπηρτῆσθαι τὴν ζημίαν· ὃ καὶ πεποιηκότα τὸν ἀοίδιμον, τῷ συνεδρίῳ παρεστήσαντο. καὶ δὴ παρεισάγουσιν ἑβδομήκοντα καὶ δύο ψευδομάρτυρας, οὓς ἐκ πολλοῦ προητοιμάσαντο ἀνθρώπους, ἀσεβεῖς πάντας, ἀγελαίους καὶ συγκλητικούς. ὧν ἡγεῖτο Λέων πατρίκιος ἐκεῖνος, ὁ καὶ Κρητικὸς ὀνομαζόμενος, καὶ Θεοδοτάκιος πατρίκιος μετ' αὐτὸν, ᾧ καὶ, τῆς ἐπιορκίας μισθὸν, τὴν ἀξίαν μαγίστρου προετείναντο. ἐφ' οἷς καὶ τοὺς λοιποὺς ἀφ' ἑκάστου βαθμοῦ καὶ τοῦ καταδεεστάτου πάντων συλλεξάμενοι. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν λεγομένων διβαπτιστῶν καὶ ἀπὸ παντὸς, ὡς εἰπεῖν, τάγματος, τοὺς αἰσχίστους καὶ μιαρωτάτους τῶν ἀνθρώπων, χρυσοῦ τε καὶ ἀξιωμάτων ἐξαγορευσάμενοι, ἕνα καθ' ἕνα

† δεῖν προσῆγον ὀμνύοντας, ὡς ὁ δωδεκαετῆ, μικροῦ † χρόνον ἀρχιερατεύσας Ἰγνάτιος ἀψηφίστως χειροτονηθεὶς ἐκράτησε τῆς ἐκκλησίας. τί οὖν οἱ μάταιοι τῶν τοιούτων κριταὶ, ὧν ἐν χερσὶ αἱ ἀνομίαι, ὧν ἡ δεξιὰ αὐτῶν

ἐπλήσθη

ergo cùm adeſſent, primum Baanem Præpoſitum cognomento * Angoram, aliosque nonnullos ex vilioribus Romanis, Apocriſiarios ad Ignatium deſtinant: Qui coram Ignatio: magna, inquiunt, & ſacra Synodus te citat. Quamprimum ergo ades, cauſſam de obiectis tibi ſiue veris ſiue falſis criminibus dicturus. Hic beatus: agite, inquit, obſecro, quomodo veniam, an, vt Epiſcopus, an Sacerdos, an famulus? Illi hærentes; nunc, inquiunt, abimus; cras ad te certa relaturi. Poſtridie igitur reuerſi: Legati, inquiunt, veteris Romæ Rhodoaldus & Zacharias per nos indignos hæc nunciant tibi, vti ſine morâ ad ſanctam & Oecumenicam ſynodum adſis, (quâ veſte nempe tibi videtur) vt tua conſcientia tibi dictat. Ergo (Ignatius) extemplò ſacrum Patriarchæ ornatum indutus, cum Epiſcopis & clero, magnaque Religioſorum frequentiâ, ciuiumque concurſu & comitatu, viam pedes ingreſſus, cùm ad Aedem S. Gregorij Theologi, vbi crux in publicâ viâ marmoreæ columnæ impoſita eſt, veniſſet, Ioannes Patricius, Coxes nuncupatus illi occurrit, ſeque ab Imperatore miſſum dicit, ac niſi vſitatâ monachi veſte prodiret, ei capitis periculum ac ſupplicium minatur. Paret nobilis Ignatius, Synodoque ſiſtitur. Apponunt duos ſupra * ſeptuaginta periuros teſtes, quos ex plebe impios omnes ſubornarant, gregarios iuxta ac ſenatorios, quorum dux erat Leo patricius cognomento * Creticus, & ſecundum illum Theodotacius item patricius, cui & periurij precium, Magiſtri dignitas deſponſa erat. His reliquos, ex vnoquoque gradu ſorteque deterrimos, adiunxerunt: Neque hos tantùm, ſed quos * Anabaptiſtas appellitant hæreticos. Atque, vt verbo dicam, ex omni hominum fece & colluuie turpiſsimos quosque, nequiſsimosque auro dignitatumque pollicitationibus inductos ſingillàtim produxerunt, qui iurati teſtarentur, Ignatium Patriarcham annos prope duodecim, non rite & ordine creatum, cathedram Eccleſiæ occupaſſe. Quid verò ſtolidi horum iudices? in quorum manibus iniquitates ſunt, & dextra

An iſte Baanes idem, qui infrà.

* *Ancorã, alit. Angarium ſiue Cucumerũ.*

* *Lege epiſtolam primã Zepherini Pontificis. A. C. C. XCVIII. de teſtibus LXXII. t. 1. Concil. pag. 341.*

* *Quid à Crete, niſi τὸ κρητίζειν expectes?*

* *Dibaptiſtæ olim vocitabãt; quales erant Donatiſtæ, Armeni, & Afri quidã qui (Afri) in Concilio id definierunt, hæreticos eſſe rebaptizãdos, qui ad Eccleſiam Catholicam rediiſſent; inter quos fuit ipſe D. Cyprianus cum ſuis Epiſcopis; qui tamen non pertinaciter in ſententiá hæſerunt. Lege D. Auguſtinum lib. de hæreſ. cap. 69. Alphonſum de Caſtro, alios.*

ἐπλήσθη δώρων; τί οὖν πρὸς τὴν ψευδορκίαν ταύτην ἀνθυπήνεγκαν; τὸν τριακοστὸν εὐθὺς ὑπαναγινώσκουσι κανόνα· εἴ τις ἐπίσκοπος λέγοντα κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρείσθω. τὸ ἑξῆς δὲ τοῦ κεφαλαίου· ὅτι καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες, κακούργως οἱ δόλιοι παρεσιώπησαν. ἔδει δὲ πάντως, εἴπερ ἀποστολικὸν νόμον ἠγωνίζοντο τηρεῖν, οὐκ ἐκ μέρους, ἀλλὰ τελείως ἔδει τηρεῖν, καὶ εἰ ἀληθῶς εἶχεν ἡ κατηγορία, ὥσπερ ἐκεῖνον, οὕτω καὶ τοὺς ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντας, καὶ αὐτῷ κοινωνήσαντας καθαιρεῖν. καὶ οὕτως ἂν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, οἱ ἁμαρτωλοὶ σαφῶς συνελαμβάνοντο. ἀδικώτατα δὲ διανοούμενοι, ὅσον μὲν αὐτοῖς πρὸς βλάβην τοῦ παρ' αὐτῶν ἐπηρεαζομένου συνετέλει, τοῦτο ἐξεφώνησαν. τὸ ἑξῆς δὲ, ὡς καὶ αὐτοὺς τῇ αὐτῇ ὑποβάλλον ἐπιτιμίᾳ, κατεκρύψαντο. ὃ δὴ καὶ ὁ Πατριάρχης αὐτοῖς τότε παρασιωπήσασιν εὐστόχως ἐπιφωνεῖ· ὢ τῆς κακουργίας. ὢ τῆς σκαιότητος. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὡς Ἰγνάτιος μὲν ψήφῳ πάντων ὁμοῦ τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης συναινέσει κανονικῶς καὶ ἐνθέσμως προκεχείρισται; αὐτὸς δὲ ὁ Φώτιος μᾶλλον τῷ δεινῷ Βάρδᾳ καὶ τοῖς κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος συνεργοῖς, ἀκανονίστως καὶ τυραννικῶς μᾶλλον, ἢ ἐκκλησιαστικῶς τοῦ θρόνου κατεδράξατο; ἀλλ' οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν οἱ τῷ τῆς φιλαργυρίας καὶ δοξομανίας σκότει διαπορευόμενοι, ὡς ἐν οἷς διαλογίζονται διαβουλίοις, συλλαμβάνονται. μετὰ πολλὴν οὖν τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἅμιλλαν, καὶ σπουδὴν, καὶ τριβὴν κατ' οὐδένα δικαιοσύνης νόμον, μόνῃ δὲ τῇ ἐξουσίᾳ μανικῶς χρώμενοι, ἐνδύουσι τοῦτον ἱμάτια διερρωγότα, καὶ ῥυπῶντα, καὶ τὴν ἱερατικὴν στολὴν περιβάλλοντες, ἐκ τοῦ ὄπισθεν ἀπαμφιάζουσιν. ἦν δέ τις ἐκκήρυκτος ὑποδιάκονος, προκόπιος τ' οὔνομα, τὸν λόγον ἄλογος, τὸν βίον βέβηλος. ὃν ὁ Πατριάρχης πρώην διὰ τοῦτο ἔρριψε τοῦ βαθμοῦ, οὗτος πρῶτος ἀναιρούμενος τὸ ὠμοφόριον, καὶ τὴν λοιπὴν ἐσθῆτα, ἐβόα, τὸ, ἀνάξιος. Ζαχαρίας τε καὶ Ροδόαλδος καί τινες ἄλλοι μιαροὶ τὰ ἴσα κραυγάζοντες, τῇ ἀνοσίᾳ ψήφῳ συνεπεψηφίζοντο· Οὓς πάντας οὐ μετὰ πολὺ μετῆλθεν ἡ δίκη, καὶ τὸ τοῦ Ζαχαρίου τοῦ θείου δρέπανον ἐνδικώτατα κατακλεῖναι συνετέλεσε. Φώτιος μὲν οὖν τὴν ἐνδομυχοῦσαν ἐν αὐτῷ κατὰ τοῦ ἀνεγκλήτου μῆνιν, πῶς ἂν ἄλλως τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ καταστήσαιτο

φανερὸν,

dextera eorum repleta eſt muneribus. Quid cõtra periurium hoc decreuerunt? Triceſimum ſubitò canonem ſubiiciunt, qui ſic habet. Si quis Epiſcopus ſæcularibus poteſtatibus vſus, per ipſos Eccleſiam obtineat, deponatur. Quod autem ſequitur in eodẽ capite: vt & omnes communicantes cum illo, &c. fraudulenti malitioſè tacuerunt: Oportebat enim, ſi quidem pro ſanctione Apoſtolicâ propugnabant, non partem, ſed totum canonem obſeruare. Et, ſi accuſationem admiſiſſent; vt Ignatium, ita ab illo initiatos, & cum illo communicãtes exauctorare. Sic ergo in operibus manuum ſuarum peccatores manifeſtè deprehenſi ſunt. Contra ius fasq; enim decernentes, hoc pronunciarunt tantùm, quod pro ipſis ad euertendum Ignatium ab illis ſine cauſsâ læſum, faciebat. Quod autem ſequitur in canone, quo illi ipſi eidem ſubiiciuntur cenſuræ, diſsimularunt. Id, quod illis tacẽtibus opportunè Patriarcha ipſe ſucclamauit: O improbitatem, ô ſtuporem. Quis enim Ignatium Epiſcoporum omnium calculis, & totius populi applauſu legitimè canoniceque creatum fuiſſe non vidit? Ipſum autem Photium potiùs ab execrato Barda, & ciuili magiſtratu armatum, contra leges, magisq; per tyrannidem, quàm Eccleſiaſticum ritum thronum inuaſiſſe? Sed non cognouerunt, neq; intellexerunt, qui in auaritiæ & ambitionis tenebris ambulant, quòd iis, quos aliis laqueos tendebant, caperentur.

Ex Apoſtolicis Canonibus. 29. al. 31. cap. De quibus Turrianus.

Canon contra Ignatium citatus in Photium prorſus quadrat.

Poſt longam ergo verborum altercationem, laborem, & cunctationem, ſola impotenti freti potentiâ, præter ius faſq; omne, pontificali cultu pannoſo & ſordẽti primùm induunt, rurſusq; poſtea, vice verſâ exuunt. Erat autem Hypodiaconus quidam Procopius nomine, exauctoratus; mente quippe inſanum, moribusq; profanum Patriarcha non ita pridem gradu mouerat. Hic primus ablato à Patriarcha humerali, veſteq; reliquâ ſacrâ illud ſolemne proclamauit: INDIGNVS. Zacharias & Rhodoaldus, nonnulliq; alij nefarij homines idem vociferantes, impio decreto ſuffragabantur. Quos tamen omnes breui cœleſtis vindicta numinis eſt conſecuta, cùm illos ſancti vatis Zachariæ falx illa fatalis demeſſuit. Photius autem quo pacto ſuum aduerſus inſontem occultum aliter odium proderet,

Ignatius quâ ceremoniâ exauctoratus.

Pontificij Legati accinunt Photio.

Digitized by Google

φανερὰν, καὶ πῶς ἂν ἑαυτὸν ὡς πορρωτάτω τοῦ εἰρηνικοῦ καὶ πράου ποι-
μένος ἀπέφηνεν Ἰησοῦ, ἢ τοιαῦτα διανοηθεὶς καὶ οὕτως ἀδικώτατα τῷ
δικαίῳ ἐπιθέμενος; ταύτην τὴν κρίσιν, οὐκ ἦν, ὅστις οὐκ ἐμέμψατο,
καὶ τῆς ἀλογιστίας μᾶλλον ἢ μισανθρωπίας τὸ ὑπερβάλλον ἀπεστράφη.
Οὐδὲ γὰρ οἱ τῷ μέρει μόνον τοῦ ὀρθοῦ λόγου τιθέμενοι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ Φω-
τίου οἱ συγγενεῖς καὶ οἰκεῖοι κατεστέναξαν τῶν γινομένων, καὶ εἰς κακὸν ταῦ-
τα προβήσεσθαι τῷ τῆς ἀδικίας οἰωνήσαντο κριτῇ. Τί δὲ ἐκεῖνος; ἆρ' ᾐδέσ-
θη τοὺς ἀνθρώπους, ἢ τὴν δικαιοσύνην ἀγαπῶντα καὶ κρίσιν, θεὸν φοβη-
θεὶς; ἐξ ἐκείνου κατέσπασε τὴν ὀργήν; οὐδαμῶς. ἀεὶ δὲ φθόνον καὶ κακίαν
ἐπισυνάπτων τῇ κακίᾳ, ἠγωνίζετο σπουδῇ πάσῃ καὶ μηχανῇ οὐ θανα-
τῶσαι μόνον, ἀλλὰ, τὸ τούτου χεῖρον, καὶ ὡς θανάτου ἄξιον αὐτὸν ἀνελεῖν.
τότε μὲν οὖν, ὡς ὑπέλαβον, καθαιρήσαντες καὶ ἐκκηρύξαντες, ἀνθρώ-
ποις αὐτὸν ὠμοτάτοις καὶ ἀσεβεστάτοις τιμωρεῖσθαι πικρῶς παραδεδώκα-
σι, ἄρχης αὖ ἰδίᾳ χειρὶ εἰς τὴν ἰδίαν καθαίρεσιν ὑποσημειώσηται. ἦσαν δὲ
οἱ κολαφίζοντες καὶ ταλαιπωροῦντες αὐτὸν, καὶ τήξεως οὔσης δριμείας ἐνὶ
χιτωνίσκῳ πιέζοντες καὶ σταυροῦντες αὐτὸν καὶ πυρπολοῦντες· καὶ ἐν δυσὶν
ἑβδομάσιν ἐμφρούριον συνέχοντες, καὶ ἀσιτίᾳ πλείᾳ κατατήκοντες, οὐ
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῆς αὐτὸν τοῦ Κοπρωνύμου τῆς λάρνακος ἐκά-
θιζον ἀναβιβάζοντες, καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ κάτωθεν λίθους ἐξαρτῶντες
βαρεῖς, καὶ ἐπὶ πλεῖον τῇ τοῦ μαρμάρου τὴν ἕδραν ὀξύτητι πικρῶς ἄγαν
πλήσσοντες ἐπέτριβον. Οἱ οὖν ταῦτά τε καὶ ἄλλα πλεῖα ἐνυβρίζοντες
εἰς τὸν μακαριώτατον καὶ λόγοις καὶ ἔργοις ἐμπαροινοῦντες εἰς αὐτὸν σπέρ-
μα πονηρὸν, ὡς εἰπεῖν, υἱοὶ ἄνομοι, ὁ μωροθεόδωρος ἐκεῖνος, καὶ ὁ Γορ-
γονίτης Ἰωάννης καὶ ὁ Θεοδούλου Νικόλαος ὁ Σκουτελόψις ἦν. μετὰ γοῦν
τὰς κολάσεις, ἃς οὔτι προσήγαγον τῷ ὁμολογητῇ τοῦ Χριστοῦ, μετὰ τὰς
ἀπειλὰς, μετὰ τὰς ἁλύσεις, ἃς κατὰ τῶν τιμίων ἐπέβαλον ποδῶν, μετὰ τὰ
† μαρμάρων ῥαπίσματα, μετὰ τὸ σταυροειδῶς ἐπὶ πρόσωπον κατὰ τῶν † μαρτύρων ἐ-
φαπλῶσαι, καὶ ὅλην τὴν νύκτα δεδεμένον τιμωρήσασθαι, μετὰ τὸ ἐπι-
βιβάσαι τῇ λάρνακι εἰς τὴν ἑξῆς νύκτα πᾶσαν, εἶθ' οὕτως ἀπολῦσαι τῶν
δεσμῶν, καὶ κατὰ τοῦ ἐδάφους αὐτὸν ἀκοντίσαι, καὶ συντρίψαι, καὶ τῷ αἵμα-
τι φοινίξαι τὴν γῆν. μετὰ ταῦτα πάντα μικρὸν τοῦτον ἐμπνέοντα, συνεῖχε
γὰρ μάλιστα λελυμένη καὶ ἡ γαστὴρ, βίᾳ τῆς τοῦ ἁγίου χειρὸς ὁ μωροθεόδω-

ρος

deret, ſeipſumq; longiſsimè à pacifico mitiq; Ieſu pectore abeſſe oſtenderet, quàm eiuſcemodi machinando, iuſtoque viro iniurias tantas irrogando? Hoc (infame) iudicium nemo fuit, qui non reprehenderet, atq; indignitatem rei aut potiùs immanitatem non auerſaretur: Neque enim illi ſoli, qui rectam rationem ſequuntur, ſed ipſius quoq; Photij propinqui & familiares ad hanc rerum geſtarum infamiam ingemiſcebant, augurabanturq;, hanc omnem improbitatē in ipſius quōdam iudicis caput & exitium redundaturā. Quid verò ille? an homines eſt reueritus? an timuit diligētem iuſtitiam & iudicium Deum? illoq; ex tempore iram poſuit? minimè gentium. Quin imo odium odio, inuidiam inuidiâ, ſcelus ſcelere cumulans, illum omni ratione viq; conabatur non tantùm peſſumdare, ſed, quod eſt atrocius, veluti noxium, vltimoque ſupplicio dignum è medio tollere. Itaq; tunc, vt cœperant, exauctoratum publicoq; prçconio damnatum immaniſsimis ſceleſtiſsimiſq; hominibus affligendum & cruciandum tradidere, quoad ſuâ manu ſuæ ipſius abdicationi ſubſcriberet. Ergo illū colaphis implectunt miſereq; diuexant, & cùm frigore prope contabeſceret, vnicâ tantum tuniculâ indutum macerāt, vrunt, cruciant, Cumq; binas illū hebdomadas in carcere tenuiſſent, extremâ prope fame conficiebāt. Imo & * Copronymi ſepulchrum ſeu arcā conſcēdere cogebant, in eaq; collocato, ingentia à pedib. ſaxa ſuſpēdebant, ſæpeq; marmoris acumine, ſedē concuſſam atterebant. Hæc & his pluria tormenta, ſannas, contumeliaſq; impium ſemen, vt ſic loquar, & impia progenies viro ſanctiſsimo dictis factiſq;, ſtolidus ille Theodorus, & Gorgonites, Ioannes atq; Nicolaus, Theoduli coruus, Scutelopſis irrogabant.

Populus & ipſi Photiani Photij iudicium damnant.

Ignatius immaniter tractatur.

Τῆς τήξεως ὕσης δρυμείας.

* *Vide notas Ignatij poſt vitam.*

Ergo poſt cruciamenta, quibus Chriſti confeſſorem afflixerant, poſt comminationes, poſt catenas & compedes venerandis pedibus iniectas, poſt alapas, & poſtquam eum ad formam crucis in faciem ritu * martyrum proſtratum ac diſtentum totâ nocte vinctum inſuper torſiſſent, atque equuleo ſeu arcu totam inſequentem noctem cruciaſſent, tandemq; ſolutum humi afflixiſſent fodicaſſentq;, vt ſanguine etiam terram purpuraret: poſt hæc, inquam, omnia exanclata, cùm adhuc modicè ſpiraret, (vrgebatur enim & alui ſolutioris profluuio)

* *κατὰ μαρτύρων habet C.B. malim cū Metio κατὰ μαρμάρων in marmore extenſum.*

ρος κρατήσας, καὶ χάρτην λαβὼν ἔπηξεν, ὡς δι' αὐτοῦ σταυρὸν, ὃν καὶ ἀναγαγὼν ἐπιδέδωκε Φωτίῳ. ὁ δὲ τὸν σταυρὸν λαβὼν, ἐξ ἑαυτοῦ ὑπέγραψεν οὕτως. Ἰγνάτιος ἀνάξιος Κωνσταντίνου πόλεως ὁμολογῶ, ἀψηφίστως εἰσελθεῖν, καὶ τὰ ἔτη ταῦτα οὐχ ἡγίαζον, ἀλλ' ἐτυράννουν. ταύτης τῆς ὑπογραφῆς τῷ βασιλεῖ πεμφθείσης, ἀφίεται μὲν ὁ μακάριος ἐκείνης τῆς ἐνοχῆς. τὸν μητρικὸν δὲ οἶκον τὰ Ποσέως καταλαβὼν μικρόν τινος ἀπὸ τῶν πολλῶν πονηρῶν ἀνέψυχεν ἐκεῖ. ὁ ἐχθρὸς δὲ οὐκ ἐπαύετο δόλους ἐν καρδίᾳ τεκταινόμενος καὶ πονηρὰ κατὰ τοῦ ἀθώου διαλογιζόμενος· τοίνυν ὑποβάλλειν τοῖς κρατοῦσιν ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων αὖθις αὐτὸν ἀναγαγεῖν ναὸν καὶ βιάζεσθαι, πρῶτον μὲν τὴν οἰκείαν καθαίρεσιν ἀνεγνωκότα, ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἀναθεματίζειν ἑαυτὸν. μετὰ ταῦτα δὲ, ὢ τῆς μιαιφόνου βουλῆς, ὢ τῆς δεινότητος, τούς τε ὀφθαλμοὺς ἐκκόψαι, καὶ τὴν χεῖρα μανιωδῶς ἐβυσσοδόμευον. οὕτως αὐτῶν εἰς βάθος τὸ μῖσος καθήψατο, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δικαιοσύνης λόγος παρ' αὐτοῖς οὐδεὶς, καὶ ὁ τοῦ θεοῦ φόβος ἀπῆν, καὶ ὁ τοῦ διαβόλου ζῆλος ἐσπουδάζετο. αὐτὴ συνεπληροῦτο ἡ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἡμέρα, καὶ ἰδοὺ πλῆθος στρατιωτῶν ὁπλοφόρων τὸν οἶκον ἐξαίφνης, ἐν ᾧ κατήγετο, περιεκύκλου. Ἰδὼν οὖν ὁ ἅγιος ἐκεῖνος τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, καὶ τὴν ἀδελφοκτόνον μανίαν αἰσθόμενος ἤδη, βουλὴν βουλεύεται, ἀντίρροπον μὲν τῆς τοῦ καιροῦ κακίας, τῆς αὐτοῦ δὲ συνέσεως καὶ τοῦ ὁδηγοῦντος αὐτὸν θείου πνεύματος ἐπάξιον. τίς δὲ ἡ βουλή; ἄλλην μὲν ἑαυτῷ οἰκτρὰν καὶ λαϊκὴν παρὰ τῶν οἰκετῶν ἀνειλημμένος στολὴν, δύο δὲ σπυρίδας ἐφ' ἑνὸς ξύλου τῶν ἰδίων ἀπαιωρήσας ὤμων, ἀχθοφόρου τινὸς τρόπον ἀπέδρα τοὺς φύλακας κατὰ μέσας νύκτας λαθὼν, ἔσπευδε δὲ ἅμα τῷ μαθητῇ Κυπριανῷ, τὴν ἐπὶ τὸ Συκαίτικον διὰ τοῦ ἐμβόλου ποιούμενος πορείαν, τὴν ψυχὴν δὲ συντριβόμενος, καὶ τοῖς δάκρυσι περιραινόμενος, καὶ σφόδρα κατάπικρος τὴν καρδίαν καὶ κατώδυνος ὢν ἔτρεχεν, ὥσπερ Δαυὶδ ἐκεῖνος ἀπὸ προσώπου διαδράναι Σαμουήλ. Κρείττονι δὲ προνοίᾳ συναντᾷ τούτῳ τῆς νυκτὸς ἰόντι ἀνήρ τις, πάνυ τὴν πρόσοψιν εὐπρεπὴς, τόν τε πώγωνα καὶ τὴν κόμην εὐσταλῶς καθειμένος τῆς κεφαλῆς, καὶ αὐτὸς στολὴν λευκὴν ἐσταλμένος, καὶ ἵππον ἐπιβαίνων λευκὸν, τὴν ὡς ἐπὶ Βλαχέρνας ἐβάδιζεν ὁδόν. ἀγνὼς δὲ ὁ ἀνὴρ, ὅτι πυρσὸς οὐδαμοῦ,

Digitized by Google

tum inſanus Theodorus ſacrâ viri manu per vim arrepta, chartaque ſubiecta, quaſi per illum crucem impreſsit, allatamque Photio porrexit, qui ſigno accepto, ſuâ manu ſubſcripſit: Ignatius indignus Conſtantinopolitanus confiteor, me, non legè, & ſuffragiis creatum, Eccleſiæ thronum inuaſiſſe, neq; his annis ritè & ſanctè Eccleſiam rexiſſe, ſed tyrannidem exercuiſſe. Hoc pſeudochirographo Imperatori miſſo, vir ſanctus è cuſtodia eſt dimiſſus, maternisque in ædibus * Poſeos, modicis tamen, paullulum à tot ærumnis reſpirauit.

Per vim & alienâ manu extorta abdicatio. eodē anno.

** Metiana interpretatio τὸ ποσέως nō habet.*

Sed enim hoſtis non deſiit fraudes animo verſare, peſsimaq; aduerſus innocentem conſilia coquere. Itaque ſuggerit Imperatoribus, vt Ignatius ad ædem Apoſtolorum reductus, primùm exauctorationem ſuam ipſe publicè pro ambone legat, atq; ſibi ipſi anathema dicat; Deinde, ô crudele conſilium, ô ſingularem immanitatem, ambo illi effodere lumina, manumque præcidere illa furia meditabatur. Tam altum impij odium conceperant, vt diuinæ vindictæ rationem ducerent nullam. Aberat omnis numinis metus, & ſtygius quidam furor illos agitabat. Pentecoſtes ſancta celebritas agebatur, cùm ecce tibi armatorum manus domicilium, in quo degebat, coronâ præter omnem expectationem, repente cingit. Vir ſanctus vbi animaduertit ſe peti, & parricidę Eſau furorem ſenſit, conſilium contrà alterius improbitatem opportunum, ſuaq; ſapientiâ, & Spiritu ſancto viæ rectore dignum capit. Quodnam illud? Vilem & ſeruilem ſumit veſtem, geminasque ſportas ab humeris, vna à perticâ ſuſpenſas, baiuli ritu geſtans, deceptis per noctem cuſtodibus, vno comitatus Cypriano diſcipulo ſuo, profugit. Iter ingreſſus per * Naualia Sycas verſus properabat, ſaucio & afflicto pectore, velut alter Dauid, cùm profugeret à facie Saul. Enimuero per tenebras eunti diuinitus occurrit vir auguſtâ admodum fronte decorus, comâ barbaque decenter promiſsâ, veſte candidâ niueoque vehens equo, quaſi * Blachernas tenderet. Ignotus autem ille vir, cum

Photij crudele ingenium.

Eodem anno DCCC.LXI.

** An Domnini Roſtra ſeu porticꝰ intelligit, de quibus Menaa? Dōninus autem non eſt, qui Iuſtinus, vt Brodaus, 4 Anthol. εἰς πραιτόριον exiſtimat.*

Budæus ἔμβολον Roſtra ſeu pratorium Dōmini interpretatur. Gyllius lib 3. c 3 de hoc pratorio plura.

 propter

** Sycæ ſiue Galata oppidum anguſto maris ſinu diuiſum à Conſtantinopoli Reg. XIII. Stephanus, Procopius, Gyllius. * Per ſcalas, portum, naualia, Roſtra. Emboli Domnini fit ſæpius mentio, & in Menæis. Embolum etiam nauis eſt. Gyraldum lib. de nauigiis vide. XIV. Reg. frequens mentio templi Mariani in Blachernis vbiq;. Gyllius c. 5. lib. 4 in topograph. Conſtantinop.*

Digitized by Google

καὶ τεραστίως ἐκεῖ τοῦτον ἰδεῖν οὐκ ἦν, πλὴν, ὅστις ποτὲ ἦν, πνεύματι θείῳ κινηθεὶς, ἔφη, ὁ θεὸς καὶ ἡ ὑπεραγία λέγων θεοτόκος, ἀκίνδυνόν σε, πανίερε δέσποτα καὶ τοὺς μετὰ σοῦ διαφυλάξαι. τοῦτο τὸ ῥῆμα, οἷάπερ ἐφόδιον ἀγαθὸν, ἄνωθεν ἥκον ἐπ' αὐτὸν, ὁ μακάριος ὑποδεξάμενος, προθυμότερον ἐβάδιζε, καὶ τῷ δουλικῷ καὶ πενιχρῷ σχήματι πάντας λαθὼν καὶ εἰς πλοῖον ἐμβὰς, καὶ τὰς Πριγκιπίους, καὶ Προικοννησίους, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὰς προποντίους νήσους, ἄλλην ἐξ ἄλλης ἀμείβων, καὶ ἐν ἐρημίαις πλανώμενος, ὄρεσί τε καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς τῆς γῆς, Ἀποστολικῶς φάναι, καταχρυπτόμενος ὀπαῖς, ὑστερούμενος, θλιβόμενος, κακουχούμενος, τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμὰς, ἐπαίτου τρόπον, διὰ τῶν φιλοχρίστων ἠρανίζετο. Φώτιος δὲ τῆς θήρας διαμαρτὼν, πάντα μὲν μοναστήρια, πᾶσαν δὲ τὴν πόλιν, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἀνηρεύνατο, εἴπου ἄρα καταλάβοι τὸν ὥσπερ δαλὸν ἐξηπτασμένον ἐκ προσώπου πυρὸς μηδὲν οὖν ἀνύειν δυνάμενος, ὧν ἐβούλετο, παρασκευάζει προστάγματι βασιλικῷ, τὸν χαλεπὸν ἐκεῖνον Ὠορύφαν σὺν ἓξ δρομεδσιν ἀνερευνᾶσαι τὴν παράλιον πᾶσαν νῆσον, καὶ εἴπου συμβαίη, ληφθῆναι τὸν Ἰγνάτιον, εὐθὺς ἀναιρεῖσθαι τοῦτον, ὡς ὅλην ἀνατρέποντα τὴν βασιλείαν. πολλάκις οὖν καὶ κατὰ πλείους τόπους αὐτῷ περιπίπτοντες οἱ θηραταὶ διὰ τὴν δουλικὴν οὐκ ἐπέγνωσαν στολὴν, καὶ ἄλλοτε πάλιν διὰ μέσου αὐτὸν παρερχόμενον, ἀορασίᾳ ληφθέντες, ὡς οἱ περὶ τὸν Ἐλισσαιὸν Ἀσσύριοι, τοῦτον οὐκ ἠδυνήθησαν ἰδεῖν. καὶ αὐτοὶ μὲν, ὡς λύκοι μάτην κεχηνότες, ἀπῄεσαν, κατὰ τὴν παροιμίαν. Ὁ δὲ τὰς εὐχαριστηρίους εὐχὰς ἀναπέμπων τῷ Σωτῆρι, διὰ πολλῶν θλίψεων, τὴν τοῦ θεοῦ βασιλείαν ἐξωνεῖτο. οἱ μὲν οὖν ἐν τούτοις ἦσαν. τί δὲ ὁ μακρόθυμος κύριος, ὁ δίκαιος, ὁ ἰσχυρὸς, ὁ μὴ τὴν ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν; ἆρ' ἐπὶ πολὺ τὰς ὑπερβολὰς τῶν κακῶν ταύτας ἠνέσχετο καθορᾶν; οὐδαμῶς. Αὔγουστος ἐνίστατο μὴν, καὶ σεισμοῖς ἐξαισίοις ἡ βασιλεύουσα κατεδονεῖτο· καὶ πᾶς οἶκος ἐκλονεῖτο, καὶ πᾶσα καρδία τῷ φόβῳ κατεσείετο· καὶ πᾶς ἄνθρωπος τῷ τοῦ θανάτου δέει συνεχόμενος ἐβόα μίαν αἰτίαν εἶναι τοῦ σεισμοῦ μίαν τὴν εἰς τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον ἀδικίαν καὶ παρανομίαν. Ἐν ἡμέραις δὲ τεσσαράκοντα μηκυνόμενος ὁ σεισμὸς ἐπὶ τοσοῦτον αὐτῶν τὴν ὠμότητα καὶ ἰταμότητα κατέκαμψεν, ὡς καὶ

propter luminis inopiam, eum videre clarè non poſſet, nihiloſecius, quis eſſet, à cœleſti mente edoctus pronunciauit. Deus, inquit, & ſanctiſsima Dei mater ſacratiſsime Domine, incolumem te ſeruet. Quam vocem ille cùm tanquam oraculum è cœlo miſſum, accepiſſet, & loco itinerarij ſubſidij, quaſi viaticum ſibi datum putaret, multò alacriùs iter carpebat, nauigioque conſcenſo, *Principes, Proconeſum, aliasque *Propontidis inſulas, aliam ex aliâ permutando per ſolitudines in montibus, & ſpeluncis, cauernisque terræ, vt cum Apoſto loquar, abſconditus errabat, neglectus, afflictus, anguſtiatus; victumque rogatoris inſtar à piis Chriſtianis emendicabat. At Photius amiſsâ, quam ſpe deuorarat, prædâ, omnia cœnobia, vrbesque omnes ac ſuburbia veſtigabat, ſicubi, velut è foco, ardentem raperet titionem. Cum ergo nihil eorum, quæ cupiebat, ſuccederet, procurato edicto regio, Ouriſam illum cum ſex curſoribus ad cuncta loca maritima, cunctasque inſulas luſtrandas amandat, vti quocunque loco deprehenſum, veluti perturbatorem euerſoremque imperij, è medio tolleret. Itaque venatici illi canes cùm ſæpius & pluribus in locis, in Ignatium ipſum incidiſſent, ſeruili tuniculâ decepti* non agnouerunt. Quin & ipſum aliâs medios tranſeuntem quæritantes, velut Aſſyrij cæcitate percuſsi, non ſenſerunt. Abierunt ergo, quemadmodum eſt in parœmia, vt fruſtrati prædâ hiantes lupi. Ignatius perſolutis Saluatori, pro tutelâ, votis, per multas tribulationes ad regnum cœlorum contendebat. Atque illi quidem hæc agebant; Quid verò hæc illis molientibus, longanimis, iuſtus, & fortis Deus? qui non iraſcitur per ſingulos dies; an diutius extremas has malorum ærumnas potuit diſsimulare? minimè verò.

*Vide Gyllium in Boſporo lib. 3. cap 15.

*Quæ multa ibidem numerantur.

*Vt quondam Alexium.

Auguſtus inſtabat menſis, & tremoribus horrificis Conſtantinopolis quatiebatur: ædes nutabant omnes, omniaque mortalium pectora metu palpitabant: nemo non mortis horrore occupatus clamitabat, vnicam prodigij huius ſeu motus cauſſam eſſe iniuriam & ſacrilegium in Patriarcham Ignatium commiſſum. Vrbe autem totos quadraginta dies continuo tremente, vſque adeo ferocia & immanitas illorum mitigata eſt,

Eodem anno DCCC.LXI.

Digitized by Google

τοὺς κρατοῦντας αὐτούς, ὅρκον προθεῖναι δημοσίᾳ, μήτ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ἱερὸν φυγάδα, μήτε παρ' ᾧ κρύπτεται φανερούμενον ὑπεύθυνον καθεστάναι λοιπόν, ἀθωωσόμενον δὲ εἰς τὴν οἰκείαν ἀνενοχλήτως καθίστασθαι μονήν. Τοίνυν οὕτως ἀκούσας ὁ ἀθλητὴς καταδηλοῖ ἑαυτὸν αὐτίκα τῷ πατρικίῳ Πετρωνᾷ, ὃς τοῦ Αὐτοκράτορος θεῖος πρὸς μητρὸς ὤν, καὶ τὸ τοῦ βασιλέως ἄρας ἐγκόλπιον εἰς ἐνέχυρον φέρων δίδωσι τῷ Πατριάρχῃ· ὁ δὲ τοῦτο τοῦ τραχήλου ἀπαιωρήσας καὶ πρὸς τὸν Βάρδαν ἀναχθεὶς ἔστη, πρὸς ὃν ἐκεῖνος· ἵνα τί, φησί, τρόπον δραπέτου, μιμησάμενος ἄλλην ἐξ ἄλλης χώραν ἀμείβων περινοστεῖς; ὁ δέ. κύριος, ἔφη ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς καὶ Σωτὴρ ἐνετείλατο· ἐὰν διώκωσιν ὑμᾶς ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην· ἡττηθεὶς οὖν τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐκεῖνος, ἀνεύθυνον τοῦτον, καὶ ἄνετον εἰς τὴν αὐτοῦ καταστῆναι κελεύει μονήν. εὐθὺς οὖν καὶ ὁ σεισμὸς ἔστη, καὶ Βούλγαροι δὲ τότε προνοίαις θεοῦ, βιαίῳ κατατακέντες λιμῷ, ἅμα δὲ καὶ τοῖς δώροις τοῦ αὐτοκράτορος θελχθέντες, τὰ ὅπλα καταθέμενοι, τῷ ἁγίῳ προσίεσαν βαπτίσματι. Τότε καὶ οἱ προλεχθέντες Τοποτηρηταὶ Ῥώμης φιλοφρόνως ὑπὸ Φωτίου δωροδοκηθέντες τὴν Ῥώμην παλινοστήσαντες κατέλαβον, οὓς ὁ Πάπας ἀνακρίνας Νικόλαος, καὶ τὰ κατὰ τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον ἠκριβωκώς, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν ὑποδίκους αὐτοὺς πεφωρακὼς ἐπὶ συστάσεως λῃστρικῆς ἀλλ' οὐ κανονικῆς συνόδου κατάρξαντας, διηνεκεῖ καθαιρέσει καὶ ἀναθεματισμῷ καθυποβάλλει. καὶ οὐ μόνους αὐτούς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν Φώτιον, ὡς ἐπιβήτορα καὶ μοιχόν, ἀποκηρύττει· καὶ ὑπὸ συνόδῳ κανονικῇ καὶ ψήφῳ πάσης τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκκλησίας ἀναθεματίζει καὶ καθαιρεῖ, οὐδὲν αὐτὸν διαφέρειν Μαξίμου τοῦ Κυνικοῦ τοῦ τῷ θεολόγῳ Γρηγορίῳ ἐπιφυέντος, καὶ τὴν ἐκκλησίαν συγχέαντος ἀποφηνάμενος. Ὅθεν αὐτόν τε, ὡς τῶν σκανδάλων αἴτιον, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ κεχειροτονημένους, ὡς ὁμόφρονας τούτῳ δηλονότι καθεστῶτας, ἀποστολικῇ κρίσει τῇ αὐτῇ ὑποβάλλει καταδίκῃ. οὐ τοῦτο δὲ ποιεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς κοινωνοῦντας Φωτίῳ, αὐτόν τε τὸν βασιλέα καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸν πολιτείαν πᾶσαν δι' ἐπιστολῶν ἀφορίζει. Ταῦτα δὲ ζήλῳ θείῳ ὁ Νικόλαος καταπραξάμενος, καὶ τοῖς τῆς ἀνατολικῆς Πατριάρχαις τὴν ἔνθεσμον κρίσιν ταύτην διεπέμψατο. κατ'

ἐκεῖνον

eſt, vt ipſi principes publicitus iureiurando conteſtarentur, neque fugam ſacro illi exuli, nec hoſpiti exulis, apud quem delituiſſet, fraudi futuram, ſed abſolutum crimine innocentemque pronunciatum, ſine cuiuſquam moleſtiâ in ſuo cœnobio, ſecurè permanſurum. Quod cùm Chriſti athleta accepiſſet, * Petronæ ſe patricio, materno Imperatoris auunculo aperit, qui Imperatoris torquem pro pignore allatum tradit Patriarchæ; quo ille de collo ſuſpenſo Bardam accedit, qui ad Patriarcham: Quid, inquit, fugitiui more ex loco in locum profugus oberras? cui Ignatius: Dominus, inquit, & imperator noſter ac Saluator præcepit: Si perſequentur vos in vnâ ciuitate, fugite in aliam. Victus innocentia & virtute viri Bardas innoxium liberumque in monaſterium remitti ſuum iubet. Statimque moueri terra deſiit, & Bulgari prouidentiâ numinis, fame vrgente, muneribus ab Imperatore deliniti, armis poſitis cœleſtis baptiſmatis vnda ſunt * luſtrati.

** Eſt huius apud Zonaram mẽtio & alios. Theodora & Bardæ frater erat hic Petronas.*

Matth.10.

** Anaſtaſium, Zonaram & alios conſule.*

Legati quoque Pontificij à Photio donis blandè cicurati Romam redierunt; quos Nicolaus Pontifex de Patriarchâ Ignatio interrogatos & ſeuerè anquiſitos, cùm ſuis illos verbis captos conuiciſſet, illos ſiccariæ potius factionis, quàm legitimæ ſynodi præſides egiſſe, perpetuâ exauctoratione dãnatos anathemate percuſsit: Nec legatos tantùm, ſed ipſum quoque Photium tyrannum & adulterum pronunciat; ac Concilio prouinciali Romam euocato à communione Eccleſiæ depulſum abdicat, ipſumque Maximo Cynico, qui Gregorio Theologo ſuffectus Eccleſiam turbis omnibus permiſcebat, parem omnino declarat. Hinc & illum, vt grauiſsimarum offenſionum ſeu ſcandalorum auctorem, & ab illo conſecratos, Apoſtolicâ auctoritate, veluti coniuratos, eidem ſententiæ ſubiicit. Nec his contentus, aſſeclas illius omnes, ipſumque Imperatorem cum aula tota per literas à cœtu fidelium excludit. Quæ Nicolaus cum rei diuinæ ſtudio inflammatus decreſſet, æquiſsimam iudicij ſui ſententiam ad Orientis Patriarchas tranſmiſit.

Lateranenſe Concilium Romæ in cauſsâ Ignatij Photiũ damnat.

Anno Chriſti DCCC.LXIII.

Digitized by Google

ἐκεῖνον δὲ τὰς ἡμέρας καὶ ἐμπρησμὸς μέγας σφόδρα εἰς τὰς Σοφίας
γενόμενος, ἀμύθητον ὅσην καταφθορὰν καὶ λύμην τοῖς προσοικοῦσιν
ἐνεργάσατο· οὐδὲν δὲ τούτων εἰς μεταμέλον ἦγε τοὺς ἀνομεῖν διεγνωκότας·
μᾶλλον μὲν οὖν, κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν πρόῤῥησιν, ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτον
πλανῶντες, καὶ πλανώμενοι. Βάρδας μὲν γὰρ ἐφ' ἑαυτὸν τὴν ῥωμαϊ-
κὴν ἀρχὴν ὑποποιούμενος, πρῶτον μὲν Κοροπαλάτης, μετὰ μικρὸν
δὲ Καῖσαρ ἀναγορευθεὶς τῆς τοῦ ἀνεψιοῦ εὐηθείας κατετρύφα, αὐτὸς
ἀκρασίας τε πάσης καὶ πάσης ἡδονῆς ἀσελγοῦς ἀνδράποδον ἀποδεικνύ-
μενος. Ὁ Μιχαὴλ δὲ νεωτερικαῖς ἐπιθυμίαις ὅλος κατεφθαρμένος
τὸν νοῦν, παίγνιον ἔθετο τὰ θεῖα, παίγνιον αὐτὸς ἀκρασίας τε πάσης καὶ
ἁμαρτίας, καὶ τοῦ τῆς ἁμαρτίας γεγεννημένου πατρός. καὶ δὴ μιαρωτάτους τι-
νὰς ἀνθρωπίσκους, καὶ βεβηλοτάτους καὶ εὐτραπέλους ἐκλεξάμενος,
ἀμοίρους μὲν ἁγίου παντάπασι πνεύματος, τοῦ ἐναντίου δὲ πνεύματος τῆς
ἐνεργείας πεπλησμένους ἀνευλαβῶς δὲ καὶ ἀπηρυθριακότως ἱερεῖς καὶ
ἀρχιερεῖς κατὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἐναγῆ μίμησιν ὁ ἀνόσιος ἐχειροτό-
νει, καὶ ἐν αὐτοῖς Θεόφιλόν τινα πρωτοσπαθάριον ἄνδρα γελωτοποιὸν
καὶ μῖμον καὶ πάντων ἐναγῶν ἐναγέστατον, Πατριάρχην ἐπ' ἐκείνοις
προχειριζόμενος ὠνόμαζεν, γέλωτα ἑαυτὸν καὶ καγχασμὸν ἀσελγῆ.
τοῦτο ὁ κατάπλυστος κατασκευαζόμενος καὶ καταγέλαστος δι' ὧν ὑβρίζε-
το μὲν ἡ ἁγία προσφορά, ὑβρίζετο δὲ καὶ ἐβλασφημεῖτο τοῖς ἔθνεσι τὸ
ὄνομα τοῦ θεοῦ. ἐπὶ τοσοῦτον δὲ τῇ ἀλογιστίᾳ ἐνετρύφα ταύτῃ καὶ ἐνεκαλ-
λωπίζετο, ὥστε μηδὲ τοῦτο παῤῥησίᾳ λέγειν αἰσχύνεσθαι ὅτι ἐμοὶ μὲν Πα-
τριάρχης ὁ Θεόφιλος, ὁ Φώτιος δὲ τῷ Καίσαρι, καὶ τοῖς χριστιανοῖς ὁ
Ἰγνάτιος καθέστηκεν. εἰς τηλικοῦτον αὐτὸν ἀφροσύνης μᾶλλον ἢ ἀσεβείας
κατενεχθῆναι βόθρον. Ὁ μὲν οὖν εἰρημένος βωμολόχος ἐκεῖνος
Θεόφιλος οὕτω παῤῥησίᾳ ταῖς βασιλείοις κωμάζων αὐλαῖς, ἀῤῥητο-
ποιΐαις τε πάσαις, καὶ ἀσελγείαις, καὶ εὐτραπελίαις, δι' αἰσχίστης μιμή-
σεως τῶν ἱερῶν μυστηρίων κατωρχεῖτο καὶ κατέπαιζε. Πρᾶγμα μηδὲ τοῖς
ἀσεβεστάτοις τῶν ἑλλήνων πώποτε τολμηθέν. Ὁ Φώτιος δὲ τούτων τολ-
μωμένων καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πραττομένων οὐκ ἤλεγξε τὸ τοῦ ἐπι-
τηδεύματος ἄτοπον, οὐκ ἀντέστη τῇ παρανομίᾳ, οὐδὲ μικρὰν οὐ μεγάλην
ὑπὲρ τῶν ὀργιζομένων θείων ὀργίων ἀφῆκε φωνήν. καὶ οὐ θαυμαστόν·

τὴν γὰρ

Digitized by Google

Per idem ferè tempus ingens in æde Sophiæ * incendium extitit, nec quantam vicinis calamitatem quantumque exitium attulerit, dicendo explicari poteſt. Quæ tamen res eos, qui ſe reos ſentiebant, ad meliorem mentem non reduxit: ſed ex Apoſtolico oraculo in peius proficiebant, errantes, & in errorem mittentes.

A. C. DCCC. LXII.

** Queties templum hoc arſerit, Gyllius lib. 2 cap. 3 memorat; Etſi nō exactè.*

Ad Tim. 2. c. 3.

Bardas enim imperium affectans, primùm Curopalates, mox Cæſar renunciatus, imperatoris ſororis filij mores penitùs profligabat, ſeipſumque omnis intemperantiæ, effuſæque libidinis mancipium prodebat. Michaël verò animo iuuenilibus deſideriis corrupto rem diuinam pro fabula ſeu ludibrio ducebat, ludibrium ipſe omnis fœditatis & peccati, ipſiusque peccati patris factus eſt. Etenim homunciones quoſdam impuriſsimos, & profaniſsimos, ſcitos tamen elegantulosque, ſed diuini ſpiritus cœleſtisque gratię omnino vacuos, peſsimisque dæmonis artibus ac maleficiis inſtructiſsimos, ſacrilegè impudenterque ſacrilegus ipſe ſacerdotes & antiſtites pro execratæ ſynagogæ ſuæ ratione conſecrauit, illisque Theophilum quendam ſcurram vrbicum & mimum, interque profanos profaniſsimum, Patriarcham præfecit, qui ridendus ac conſpuendus ſeipſum iocum & ludibrium huic petulantiſsimè præbuit. Per quos oblatio ſancta polluebatur; nomen verò Dei inter gentes blaſphemabatur. Sed Michaël tantoperè infamiâ hac gloriabatur, vti nec publicè quidem hæc erubeſceret iactare: Mihi Theophilus, Cæſari Photius, Chriſtianis Ignatius eſt Patriarcha factus. In hoc amentiæ ne dicam, an impietatis potiùs, tandem chaos eſt deuolutus. Ita ſacrilegus ille ſacra, vt dixi, Theophilus, exertâ ſuâ petulantiâ aulas lambens regias, ſuis elegantiis, laſciuiâ, infandisque ſceleribus ac turpiſsimarum rerum imitatione per contemptum rerum diuinarum myſteria & ſacramenta traducebat & illudebat. Quod neque Græcis ipſis ſeu gentibus, quamuis impiis, tentatum vnquam fuit. Quæ Photius, cùm ante ora ſua geri cerneret, rem indigniſsimam nec reprehendit, nec reſtitit impietati, neque, quòd res diuina ludibrio haberetur, verbum vllum contra ſeu graue ſeu leue edidit. Quod mi-

Bardas Cæſar.

Ad Titum.

Michael corruptus à Barda corruptiſsimo.

Idem Zonaras, & alij teſtantur.

Theophilus Eunuchus Theatralis Patriarcha, quem Curopalates Gryllum appellat.

Theophilus Michaelis, Photius Bardæ, Ignatius Chriſtianorum Patriarcha.

Theophilus mimus; Vnde videtur fabula nata de Iohanna Papiſſa lege Baronium X. Annali p. 110. edit. Romana. & p. 591 Vbi alia cauſſa ponitur.

ἣν γὰρ μισθωτὸς καὶ οὐ ποιμήν, διὸ οὐδεμία τούτῳ περὶ τῶν ἀπολλυμένων προβάτων ἐγίνετο φροντίς· πρὸς δύο δὲ μόνον ὅλως αὐτῷ συνετέτατο τῆς ψυχῆς ὁ σκοπός· ἓν μέν, ὅπως τὰ πάντα χαριζόμενος τοῖς κρατεῖν δοκοῦσι, τὸ τῆς Πατριαρχίας κράτος μόνιμον ἑαυτῷ διατηρῇ. Δεύτερον δέ, ὅπως καὶ αὐτῆς ἀποστερήσαι τὸν Ἰγνάτιον, εἰ δυνατόν, τῆς ζωῆς. καὶ ὅτι ἀληθῆ ταῦτα καὶ οὐ λόγοι κενοί, αὐτὰ βοᾷ τὰ πράγματα. Τίς γὰρ ἀκούσας ἐκεῖνο τὸ σκευώρημα, οὐ τὴν φονικὴν παρευθὺ τοῦ ἀνδρὸς ἐπέγνω προαίρεσιν; καὶ γὰρ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ξένος τις ἄνθρωπος ἄχρις ἐκείνου πρὸς πάντων ἀγνοούμενος, σχῆμα δὲ μοναχοῦ περικείμενος, Εὐστράτιος δὲ καλούμενος, τὸν Πατριαρχικὸν ἐξαπίνης οἶκον ἀναβάς, καὶ εἰσελθὼν δύο πλασματογραφίας ἐνώπιον πάντων ἀποκαλύψας ἐπεδίδου, ἃς αὐτὸς ὁ σοφώτατος Φώτιος (ὡς σαφῶς δὲ ὕστερον ἐγένετο) δολιευόμενος κατεσκευάσατο· μίαν μὲν ἐκ προσώπου τοῦ Ἰγνατίου πρὸς Νικόλαον τὸν Πάπαν ἐπιστολήν, τὴν παρὰ αὐτὸν γινομένην καινοτομίαν καὶ ἀδικίαν τοῦ Βασιλέως σαφῶς διαγορεύουσαν, ἥν, ὡς ἔλεγε, τοῦ Πάπα μηδὲ προσβλέψαι καταδεξαμένου ἐκεῖθεν αὐτὸν αὖθις ἀνενεγκεῖν· μίαν δὲ πρὸς τὸν Φώτιον αὐτὸν τοῦτον, ὡς ἀπὸ τοῦ Νικολάου αὐτῷ διεκομίζετο, δύναμιν ἔχουσαν ἀπολογίας ὑπὲρ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν πρώην παρακολουθήσαντος παροξυσμοῦ, ἀγάπης δὲ τοῦ λοιποῦ καὶ κοινωνίας δῆθεν ἀρρήκτου κυρωτικήν. Ταῦτα ὁ ταραχοποιὸς ἐκεῖνος δεξάμενος ἀνὴρ εὐθὺς τῷ τε Βασιλεῖ καὶ τῷ Καίσαρι κατὰ τοῦ ἀναιτίου ἐμφανίζει, καὶ παροξύνει, κατ' αὐτοῦ πονηρεύεται, λέγων, κατὰ τῆς ὑμετέρας Βασιλείας Ἰγνάτιος, καὶ διαβάλλει πρὸς τοὺς ἔξω καὶ κατηγορεῖ, καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἐξουσίας κράτος συκοφαντῶν· καὶ εἰ πρὸς δίκαιον εἶχεν, οὐδ' ἂν ζῆν συνεχωρεῖτο. τοιαῦτα κατὰ τῆς ὑμῶν διανοούμενος γαληνότητος καὶ ἡ τῆς κακουργίας φησὶν ἀπόδειξις· ἰδού. καὶ αὐτὰ μαρτυροῦσι τὰ γράμματα, ἅπερ ἡμᾶς μὲν ἔβλαψεν οὐδέν, ὠφέλησε δὲ μᾶλλον, πληροφορηθέντος τοῦ Πάπα τὸ ἀληθὲς καὶ ἀγάπην κεκυρωκότος εἰς ἡμᾶς. οὐχ ἡγοῦμαι δὲ δίκαιον εἶναι τὴν ὑμῶν βασιλείαν οὕτως ἐξουθενεῖσθαι παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα μὲν ὁ συκοφάντης, φύλακες δὲ παραυτίκα καὶ φρουρὰ περὶ τὸν ἀναιτίως κατηγορούμενον ἀσφαλεῖς, ἔρευνά τε πολλὴ σφόδρα καὶ ἐξέτασις, εἰ ταῦτα τοῦτον γέγονε τὸν τρόπον. Παρήγετο τοίνυν εἰς μέσον ὁ γραμματηφόρος ἐκεῖνος, καὶ

ἀπῃτεῖτο

rum videri non debet: erat enim mercenarius opilio, non germanus paſtor; vnde illi de pereunte grege cura nulla: Ad hæc duo tantùm toto pectore intentus: Alterum vt principibus blandiendo, modiſque omnibus gratificando & obſequendo Patriarchatum ſibi firmaret: Alterum, vt Ignatium, ſi quâ ratione fieri poſſet, etiam vitâ exueret. Atque rem ita ſe habere, facta ipſa clamant. Ecquis enim technis illius auditis atrocem animum non illico perſpexit? Nam die quapiam aduena quidam priùs ignotus omnibus, veſte monachum ementitus, Euſtratius nomine, rectâ ad Patriarchium properabat, ingreſſusque binas literas palam promtas porrigebat; quas quidem ſapientiſsimus iſte Photius per dolum excogitarat, vt poſtmodum manifeſtè patuit: alteras Ignatij nomine ad Nicolaum Pontificem datas; quibus ſtatum Patriarchatus ſui immutatum, & iniurias Imperatoris exponebat, quas aiebat à Pontifice indignabundo neque lectas, neque acceptas, proindeque à ſe reportatas; Alteras quaſi à Nicolao ad ipſum Photium miſſas, quibus purgabat priorem inter Photium & Pontificem diſſenſionem, & charitatem amicitiamque in omne reliquum tempus ſtabiliebat. Has ille turbarum artifex arreptas è veſtigio Imperatori & Cæſari tradit, contraque innocentem egregiè mentiendo principes accendit. Veſtram, inquit, maieſtatem Ignatius ad exteras etiam gentes traducit, veſtrique imperij potentiam improbiſsimus calumniator in crimen vocat. Qui tametſi iuſtam haberet cauſſam, tamen vita illi iure adimeretur, dum hæc in veſtram ſerenitatem machinatur: ſed en, inquit, teſtes perfidiæ literas à Pontifice, quæ fidem dictis copioſiſsimam faciant, idem loquentes tametſi mihi magis proſunt, quàm obſint; cùm inter nos amicitiam ac beneuolentiam etiam confirment. Sed indignum iudicaui veſtram maieſtatem per illum adeò conculcari. Hæc Sycophanta Photius. Accerſitur ſatellitium; Ignatius per calumniam circumuentus arctâ cuſtodiâ ſeruatur, inquiritur acriter, & quæſtiones, an ita ſe res habeat exercentur. Adductus quoque in medium tabellarius ille iubetur

Noua Photij Sycophanta in Ignatium machinatio.

Digitized by Google

ἀπῃτεῖτο δεῖξαι πρὸς τίνος εἰλήφει τὴν πρὸς τὸν Πάπαν ἐπιστολήν; ὁ δὲ πρότερον εἰρηκὼς, ὡς Κυπριανὸς ἐκεῖνος ὁ τοῦ Ἰγνατίου τά τε γράμματα ταῦτα καὶ ἐφόδια ἐχρεοδότησεν ἱκανά. οὗτος ἐπὶ μῆνα σχεδὸν ὅλον ἀπαιτούμενος τοῦτον ἐπιδεῖξαι ἠλέγχετο, μήτ' αὐτὸν εἰδὼς τὸν Κυπριανὸν, μήτε τὸν ἄλλον τῶν ἀνθρώπων Ἰγνατίου. οὕτω δὲ τῆς σκευωρίας φωραθείσης, μάστιξιν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος πικροτάταις ἐκεῖνος κατῃκίσθη. ὃν καὶ πολλὰ Φώτιος λυτρώσασθαι διεσπουδακὼς οὐκ ἠδυνήθη. εἰς παραμυθίαν δὲ μετὰ ταῦτα, διωγμητῶν τοῦτον ἄρχοντα καθίστησι, πλῆθος ῥαβδούχων ὑποτάξας αὐτῷ. Ταύτης καταφανοῦς γινομένης τῆς κακοτροπίας, οὐκ ἦν ὅστις οὐ προσώχθησε τῷ κατασκευαστῇ τῶν κακῶν.

Μετὰ ταῦτα τῆς Χριστοῦ μὲν ἀναλήψεως ἐπελεῖτο μνημοσύνη. πρὸς ἑσπέραν δὲ σεισμὸς γίνεται τῶν πώποτε γινομένων ὁ φρικωδέστατος. δι' ὅλης δὲ τῆς ἐπιούσης ἐπεκράτει νυκτός. βοὴ δέ τις καὶ ἄσημος θροῦς ἔκ τε γῆς, ἔκ τε θαλάσσης σφοδρῶς ἀναδιδόμενος πάντων ἀνθρώπων ταῖς καρδίαις παράλυσιν ἐνεποίει καὶ θραυσμόν. ὥστε δὴ καὶ ἡ στήλη Ἰουστίνου ἐκ τῶν γονάτων κοπεῖσα κατερράγη. Τότε καὶ Βασίλειος ἐκεῖνος ὁ πρότερον μὲν Κρήτης ἐπίσκοπος γινόμενος, διὰ δὲ τὴν τῶν Ἀγαρηνῶν ἔφοδον εἰς Θεσσαλονίκην μετατεθεὶς, εἰς αἰσχύνην καὶ τοῦτο τῆς βασιλίδος προκαθεζομένου, τολμήσας αὐτὸς προσέστη τῷ Μιχαὴλ παραινετικῶς ἅμα καὶ διδασκαλικῶς ἀπέχεσθαι τῶν ἱερατικῶν ἔργων αἰσχρᾶς καὶ ἀνοσίου μιμήσεως παρακαλῶν· ἐντεῦθεν γὰρ τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ ἀνακαίεσθαι διισχυρίζετο. ὁ δὲ τοῖς ἐλέγχοις ὑπερβαλλόντως πληγεὶς ῥαπίσμασι μὲν ἰσχυροῖς τοῦ τιμίου γέροντος τοὺς ὀδόντας ἐξερρίζωσεν, οὕτω δὲ τὸν νῶτον κατῃκίσατο, ὡς ὀλίγου δεῖν αὐτὸν τοῖς βασάνοις ἐναποθανεῖν. τούτων δὲ οὐδὲν ἔμελλε τῷ μισθωτῷ· ἠρέμα γὰρ καὶ αὐτὸς συνήδετο τοῖς τελουμένοις, καὶ ἅμα τοῖς μιαροῖς μίμοις ἐκείνοις συνεχάρη, τῷ μειρακίῳ συνερχόμενος καὶ συμποσιαζόμενος. Οὐδὲ τῆς διατριβῆς ἐκείνων καὶ καταφρονήσεως μακρὰν ἦν· μέριμνα δὲ αὐτῷ καὶ πολλὴ ἡ σφόδρα περὶ τοῦ Ἰγνατίου ἐνέκειτο φροντίς. καὶ ἐγλίχετο κατ' αὐτοῦ ἀκούειν. καὶ ἐκίνητο τὴν ἀκοήν. καὶ εἴ τινα διαλοιδορούμενον εἰκῇ ἑώρα, ἤ τινα ψιλὴν κατ' ἐκείνου καὶ ματαίαν κατηγορίαν ἐνιστάμενον, φίλον τοῦτον ἐτίθετο πιστὸν, καὶ ἤκουεν ἡδονῇ πολλῇ. καὶ γὰρ οὐδὲν οὕτως ἡδύνει ψυχὴν ἔχθρα κακὴ καὶ

μῖσος

indicare, à quo literas ad Nicolaum Pontificem acceperit: Tabellarius à Cypriano illo Ignatij diſcipulo priùs ſe literas & viaticum accepiſſe reſpondet. Sed cùm nec Cyprianum, etiam toto menſe ad inueſtigãdum dato, oſtendere poſſet, nec quenquam ex Ignatij comitatu noſſe videretur, fraude deprehensâ, loris à Cęſare acerrimè eſt multatus: pro quo liberando tametſi omnia faceret Photius, nihil tamen perinde profecit: Tandem vt ſolaretur hominem, lictorum regulum creauit. Hac Photij perfidiâ detectâ, nemo fuit; qui improbas has artes non indigniſsimè ferret. Agebatur non multò pòſt, ſacer Chriſto cœlum aſcendenti dies anniuerſarius, cùm ſub veſperam terra tanto motu, quanto nunquam ante cœpit contremiſcere, neque tota inſequenti nocte conſtitit. Et vox quædam ſubobſcura & mugitus è terrâ marique ingens editus, hominum pectora ita metu fregit, vt pœne colliqueſcerẽt. Iuſtini quoque columna à genibus conuulſa concidit. Tum Baſilius Cretenſis antè Epiſcopus, Agarenis autem Cretam inuadentibus Theſſalonicã tranſlatus, non ſine Photij tunc cathedram Conſtantinopolitanam occupantis, infamiâ, auſus ipſe Michaëlem accedit, eumque partim admonentis auctoritate, partim docentis, à tam impiâ & ſacrilegâ rerum ſacrarum mimicâ imitatione & irriſione dehortatur; inde enim numinis iram accendi affirmabat. Quâ reprehenſione Michaël grauiſsimè offenſus, ac prope attonitus colaphis atrociſsimis venerando ſeni dentes ſtirpitus eliſit, tergumque flagris ita laniauit, vt nihil propius factum ſit, quàm vt inter tormenta animam ederet. De quo nihil ſolicitus erat mercenarius opilio; quin ipſe paullatim ſacrilegiis illis pariter oblectabatur, & vnà cum impuris hiſtrionibus, pueroque conſueſcebat, & commiſſabatur. Sed hæc illis ludibria iocaque & vita haud diuturna fuere. Photio autem cura omnis ad Ignatium opprimendum vertebatur; auebat enim aliquid aduerſus illum audire, & paſcebat aures huiuſmodi famâ. Vbi etiam caſu in calumniatorem illius incidebat, qui vel tenuem de illo obuiamúe calumniam ſpargeret, hunc verò mox in album amicorum ſuorum referebat, magnaque cum voluptate (obtrectatorẽ) attendebat. Nihil quippe ita capit animos inuidia

Tabellarius fauſta Euangelia accipit.

DCCC.LXII. Zonaram vide.

Baſilius Epiſcopus Theſſalonicenſis Imperatorem mores docet.

Michael crudeliſsimus in monitorem optimum.

odioq;

μίσει προκατειλημμένη, ὡς ἡ κατὰ τοῦ μισουμένου λαλιά. ἀεὶ οὖν ἐκ τῶν τοῦ Πατριάρχου συνήθων καὶ ὑπηκόων, ὅποις ἐδύνατο, δώροις καὶ ἀξιώμασι κλέπτων καὶ ὑποποιούμενος, δι' αὐτῶν ἐξιχνίαζε καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ δικαίου ἐθήρευε ψυχήν. Τούτων εἷς καὶ Ἰγνάτιος ἦν ἐκεῖνος, ὁ τοῦ ἁγίου μαθητής, ὃς κατὰ Δημᾶν ἐκεῖνον τὸν πάλαι τὸν νῦν ἠγαπηκὼς αἰῶνα Φωτίῳ προσφεύγει, καὶ ἄρχων μὲν τέως τῶν μοναστηρίων τῶν κατὰ Προποντίδα, ἔπειτα καὶ Μητροπολίτης ὑπ' αὐτοῦ τῆς Ἱεραπόλεως καθίσταται. οὗτος τῆς τιμῆς αὐτὸν ἀμειβόμενος· ὦ δέσποτα, ἔφη, θαυμάζω, πῶς τηλικοῦτον σε τοῦ Ἰγνατίου διέλαθεν ἀτόπημα καὶ ἀδιόρθωτον παρημελήθη; μέσον γὰρ πλατείας τῆς νήσου ναὸς τοῖς τεσσαράκοντα μάρτυσιν ἐνίδρυται, αὐτοῦ δὲ ἐχόμενον τῆς θεομήτορος Εὐκτήριον, τούτου τὴν τράπεζαν πρώην οἱ Ῥῶς τὴν νῆσον πορθοῦντες κατέβαλον εἰς γῆν, ὁ Ἰγνάτιος δὲ ταύτην αὖθις ἀνεθρόνισε. Τί οὖν ἐκεῖνος; ἆρα μικρὸν τοῦτο ἢ οὐδὲν ἄτοπον ἡγησάμενος παρεσιώπησεν; ἢ μικρὰν ὑπὲρ τούτου ταραχὴν ἀνῆψεν; οὐμενοῦν. ἀλλὰ καὶ τοῖς κρατοῦσιν ὡς μέγα τι καὶ δεινόν οἷον ἀνέθετο, καὶ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ κοινωσάμενος Ἀμφιλόχιόν τι Κυζίκου, καὶ Θεόδωρον τῶν Πατρῶν, Μητροπολίτας, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ Παντολέοντα συγκλητικὸν, τὸν ἐπικαλούμενον Βόθρον, εἰς τὴν εἰρημένην ἀποστείλας νῆσον, βεβήλων χερσὶ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο τραπέζιον καθεῖλεν. Ἐνετείλατο δὲ πρὸς τῷ αἰγιαλῷ τῆς θαλάσσης καταγαγεῖν, καὶ τεσσαράκοντα πλύσεις δοῦναι, καὶ οὕτως ἀναγαγεῖν καὶ καθιδρῦσαι. Τί σου θαυμάσαιμεν, ἄνθρωπε; προάγει γάρ με λοιδορεῖσθαί σοι, μὴ βουλόμενον, ἢ τῆς κακίας ὑπερβολὴν μᾶλλον δὲ τί σου πρῶτον, ἢ τί ὕστατον ἐπιμυκτηρίσαιμεν; τὴν ματαιότητα τῶν λογισμῶν, ἢ τὴν τῆς διανοίας δυστροπίαν, τὴν τῆς μνησικακίας ὑπερβολὴν; ἢ τῆς ἀδικίας τὴν φιλοτιμίαν; ταῦτά ἡ μακρὰ μελέτη, καὶ νύκτες ἄυπνοι, καὶ ὁ δυσαρίθμητος τῶν βιβλίων ἑσμὸς; καὶ τῶν ἀμοιβαίων ἀναγνωστῶν καὶ συνομιλητῶν αἱ ποικίλαι περὶ τοὺς λόγους φιλοτιμίαι, καὶ διαπραγματεῖαι; τοιαῦτά σε καρποφορεῖν αἱ παλαιαὶ διαθῆκαι καὶ καιναὶ, αἱ τῶν ἔξωθεν σοφῶν γνῶμαι, καὶ τῶν ἁγίων οἱ νόμοι καὶ λόγοι παροτρύνουσι, ὥστε καταδιώκειν ἄνθρωπον πένητα, καὶ πτωχὸν τῷ πνεύματι, καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι; οὐκ ἤρκεσέ σου τὸν ἄμετρον ἀποπλῆσαι θυμὸν ἡ βιαία τοῦ θρόνου ῥίψις, αἱ ἀθεσμό-

τηται

odioq; imbutos, quàm ſiniſtra de eo, quem oderis, narratio. Itaq; per familiares & ſubiectos Ignatij, quotquot ex iis donis & honoribus poterat eblandiri, ſibiq; obnoxios reddere, ſemper veſtigabat, contraque iuſti animam, cauſſam quærebat. Ex quibus Ignatius, ille huius S. Ignatij diſcipulus, erat, qui, vt * Demas olim, ſæculum diligens ad Photij caſtra tranſiit, & aliquandiu Præfectus cœnobiorũ Propontidis, tum ab illo Archiepiſcopus Hierapolis creatus eſt. Qui vt beneficium compenſaret: Mirari ſubit, inquit, Domine, quonam pacto tantum Ignatij delictum facinusq; vel ignores vel omnino negligas; Nam in media Inſulæ via ædes ſacra quadraginta Martyribus eſt excitata, ipſaque in æde Dei Matris ſacellum, cuius aram Rhuſsi nuper, cùm inſulam depopularẽtur euerterunt, quam inſtaurauit Ignatius & reſecrauit. Quid hîc Photius? culpam aut paruam aut nullam ratus, ſubticuit? nullúmne turbarum incendium hanc ob cauſſam excitauit? nequaquam verò; ſed rem apud Imperatorem, velut immane & inexpiabile facinus, exaggerabat, atque conſilio cum factione ſuâ communicato, Amphilochium Cizici, & Theodorum Patrarum, Archiepiſcopos, quin & Pantaleonem ſenatorem cognomento Bothrum ſeu Scrobem in inſulam ablegat, qui ſacrilegis manibus ſanctam illam arulam diſturbet. Mandarat inſuper Photius, vt ara ad littus maris deportata quadragies vnda tingeretur, itaque demum reducta reponeretur. Quid te, mi homo, non demiremur? (nam ſumma peruerſitatis tuæ indignitas, quamuis inuitum, & alienum, cogit me tecum expoſtulare) immo verò quid primùm, quídue ad poſtremum explodamus? animíne tui ſtuporem, an mentis peruerſæ prauitatem? huiúſne magnitudinem inuidiæ, an ſtudium ambitioſæ improbitatis? Hæccine (te docet) diuturna literarum meditatio, & vigilatæ noctes, codicumque prope innumerabilium copia? legentium item & diſputantium viciſsitudo, proque eruditionis laude aſsidua concertatio? Iſtóſne tibi fructus ex literis capiendos veteris nouæque legis tabulæ, ſapientum dicta, ſanctorum Patrum decreta proponunt, vti perſequaris hominem inopem, & ſpiritu & corde compunctum, pauperem ita vexes & mactes? Non ſatiant implacabilem animi tui furorem

** 1. Tim. 4.*

Ignatius diſcipulus magiſtrũ Ignatium Patriarcham prodit.

Digitized by Google

τηται καθαιρέσεις, αἱ ἀδικώταται ὑπερορίαι, αἱ κατὰ τῶν πολλῶν ἁλύσεις, αἱ μυρίαι, φημὶ, καὶ θλίψεις, καὶ συκοφαντίαι, καὶ διαβολαὶ, αἷς αὐτὸν ἐσκομμάτισας, καὶ γὰρ ἔπλυνας ἀληθῶς τοσοῦτον, ὅσον ἐρύπανας σεαυτόν; οὐκ ἤρκεσε ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἔτι βιάζῃ ῥοῦν ποταμοῦ μάτην ἀπολέσαι φιλονεικῶν, καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δικαιούμενον κατακρίνειν, καὶ ἀδικώτατα καταδικάζειν ἐπιτιθέμενος, καὶ ταύτῃ τὸν ἔλεγχον τῶν ἰδίων ἀνομημάτων διαδρᾶναι, λίαν ἀνοήτως διανοούμενος, ὥσπερ οὐκ ἐφεστώσης θεοῦ προνοίας τοῖς πράγμασιν, ἢ καιροῖς ἰδίοις ἑκάστῳ πάντως τὴν ἰδίαν ἀποδιδώσει πρᾶξιν. Ἐγὼ λογίζομαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς πρὸς τοῦ λέγοντος ἀκούσῃ θεοῦ· ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; καὶ ὅσα τῆς ἱερολογίας ἑξῆς. κρεῖττον γὰρ εἶναι ἀνδρὶ ἀναλφαβήτῳ, πάντῃ καὶ ἀμαθεῖ μετὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἀνεπιλήπτως βιοῦντι, ἢ πάντας θείους καὶ ἀνθρωπίνους λόγους σοφίας ἀνελίττοντι διὰ γλώσσης, καὶ μακροῖς λόγων συντάγμασιν ἐπαινουμένῳ ἀναρριπίζειν κατὰ τοῦ πλησίον βουλὴν φονικήν. πῶς οὐδὲ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τῶν λόγων κατακούων ηὐλαβήθης, ἐν ἐκπλήξει [illegible] εἰπόντος, ὅτι πλειόνων ἀκμασάντων αἱρεσιαρχῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν οὐδεὶς ἀναθρονιασμοὺς τελέσαι ἐθάρρησεν, εἰ μὴ ὁ Ἀγκυρογαλάτης Εὐστάθιος, οὗτινος τὴν μυσαρότητα ἡ ἐν Γάγγραις ἁγία παρέστησε σύνοδος· ἀλλὰ τοῦτο ὁ σοφώτατος οὐ μόνον οὐκ ἐνεκαλύπτετο, ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ ἐνελαμπρύνετο, δόξαν μᾶλλον τὰ ἔργα τῆς αἰσχύνης καὶ ἰδίαν τιμὴν εἰσηγούμενος, εἴγε καινοπρεπῆ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως ἀλλότρια τεχνάζοιτο. ἀλλ' ὁ μὲν οὕτως.

Οὐ κατασιγήσω δὲ ἐγὼ τὸν τοῦ Καίσαρος ὄνειρον, οὐδὲ δίκαιον. εἰ γὰρ καὶ οἱ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐκ τῶν μεθημερινῶν φροντίδων καὶ ἐνθυμημάτων ἔχουσι τὰς ἀρχὰς, πολλοὶ δὲ καὶ ὑπὸ δαιμόνων καθεύδουσιν ὑποτυποῦνται· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀγγέλων θεοῦ, ἔστιν ὅτε προστάγματι σχηματίζονται θεοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἄρχουσι δὲ μάλιστα καὶ βασιλεῦσιν, εἰ καὶ μὴ εὐσεβεῖς εἶεν. ἀλλ' οὖν τὸ πνεῦμα τῆς Προφητείας, εἴτε πρὸς τὸ αὐτοῖς ἐκείνοις, εἴτε καὶ πρὸς τοῖς ὑπηκόοις λυσιτελοῦν πολλάκις ἐνερ-

γεῖν

Digitized by Google

tyrannica de throno deiectio, iniquiſsima exauctoratio, diriſſimę proſcriptiones & exilia, compedes & vincula, infinitę calumniæ, ærumnæ, vexationes; quibus illum tantopere exagitaſti, irrigaſtiq; quantopere teipſum inquinaſti? Nec his contentus, inſuper fontem ipſum fluminis altercando ſtudes exhaurire, & ab ipſo abſolutum numine, condemnare, modisq; indigniſsimis circumuentū, veluti reum noxiumúe, perdere, vt hoc ſtultiſsimo conſilio ſcelerum tuorum iudicium poſsis declinare; perinde quaſi rebus humanis nullus præſideat Deus, aut ille ſuo tempore non ſit vnicuiq; redditurus ſecundum opera ſua. Ego verò arbitror & te quondam in die viſitationis tuę, à Deo dicente auditurū: Vt quid tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? & quæ deinceps in ſacrâ paginâ ſequuntur. Equidem melius actum iri cenſeo cum homine rudiſsimo, omnisq; literaturæ & diſciplinæ experte, ſi cum purâ conſcientiâ inculpatam vitam degat, quàm cum eo, qui omnia diuinæ & humanæ ſapientiæ oracula ore voluat iactétue, longisque logis & logorum voluminibus laudatus, aduerſus alterum exitialem nocendi foueat voluntatem. Et tu, auditâ Magni Baſilij ſententiâ, nihil reformidas, cùm de quopiam admirabundus dixit, nullum ex omnibus totius orbis hæreſiarchis, qui tum plures celebrabantur, conſecratos, auſum fuiſſe reſecrare, præter Euſtathium Ancyrogalatam, cuius nefarium ſcelus Synodus * Gangrenſis exponit. Sed ob hæc ſapientiſsimus (noſter Photius) nō modò nullo pudore ſuffundebatur, ſed magnificè etiam ſe oſtentabat, ratus ex honore id ſuo dignitateque fore, ſi qua noua & ab Eccleſiaſticâ diſciplinâ aliena excogitaret. Atque ita quidem ſe gerebat Photius.

** Socrates li. 2. c. 47. Nicephorus lib. 9. ca 19. Anno C. CCC. XXIV. Vol. Cōcil. I. pag. 607. Photij Hæreſim de dipſychia inſinuat.*

Sed à me, per ſomnum, Bardæ Cæſari obiecta ſpecies, ſine reprehenſione, ſilentio præteriri non debet. Quamuis enim multa à negotiis per diem actis vel cogitatis cauſſam trahant, nec pauca à malis geniis per imagines ſubiiciantur; eſt tamen, cùm etiam à bonis angelis iuſſu Dei ſuggeruntur, præſertim magiſtratibus & regibus, quamuis impiis. Nam ſpiritus prophetiæ vim ſuam, ſiue ad ipſorum principum, ſiue illis ſubie-

DCCC.LXVII Bardæ ſomniū. Idem Curopalates narrat, cum Cedreno & Glyca.

γεῖν εἶδεν, ὡς ἐπὶ τοῦ Φαραὼ καὶ τοῦ Ναβουχοδονόσορ μεμαθήκαμεν. οὕτω καὶ Βάρδας ὁ Καῖσαρ αὐτὸς Φιλόθεον ἐκεῖνον γενικῶν ποτὲ Λογοθέτην, καὶ φίλον αὐτοῦ πιστὸν ὄντα προσκαλούμενος λίαν ἐῴκει τεθορυβημένῳ, καὶ ἄσθματι πυκνῷ συνεχόμενος· ὦ Φιλόθεε, ἔφη, ὅραμα εἶδον καὶ πάντα μου συνέτριψε τὰ ὀστᾶ, καὶ τοὺς δεσμοὺς τῆς ὀσφύος μου διέλυσεν· ᾤμην γὰρ κατὰ ταύτην τὴν νύκτα, ὡς δῆθεν προελεύσεως οὔσης εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν μετὰ τοῦ βασιλέως εἰσιέναι, κατὰ πάσας δὲ θυρίδας τὰς ἄνω καὶ τὰς κάτω εἰκόνας ὁρᾶν ἐδόκουν ἀρχαγγελικὰς πρὸς τὸν ναὸν βλεπούσας· καὶ ὅτι πλησίον ἦμεν τοῦ ἄμβωνος, ὤφθησαν, ὥσπερ κουβικουλάριοι δύο ἀπότομοι καὶ ἐμβριθεῖς· ὧν ὁ μὲν δέσμιον τὸν βασιλέα λαβὼν, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατασύρων ἐξωθεῖτο τῆς πόλεως κατακρίνων, ὡς ὑπεύθυνον· ἐμὲ δὲ ὁ ἕτερος ὁμοιοτρόπως διὰ τῶν ἀριστερῶν ἀπῆγεν. ἄφνω δὲ περιβλεψάμενος ὁρῶ ἐν τῷ συνθρόνῳ τοῦ ἀδύτου καθήμενον ἄνδρα γηραλέον ἀπαραλλάκτως ἐοικότα τῇ εἰκόνι τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, καὶ αὐτῷ δύο τινὲς παρειστήκεισαν φοβεροὶ πραιποσίτων τάξιν ἐπιφαίνοντες. ὁρῶ δὲ πρὸς τοῖς γόνασι τοῦ καθημένου τὸν Ἰγνάτιον ἱκετεύοντα, καὶ πολλοῖς δάκρυσι περιρραινόμενον· οὕτως ὥστε κἀκεῖνον αὐτῷ συλλυπούμενον στενάξαι, καὶ αὐτὸς ἐβόα· κλειδοῦχε τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ πέτρα, ἐν ᾗ Χριστὸς ὁ θεὸς τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν ἐστηρίξατο, εἰ οἶδας, ὅτι ἠδικήθην, παραμύθησόν μου τὸ πολύθλιπτον γῆρας· ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν· δεῖξον, ἔφη, τὸν ἀδικήσαντά σε, καὶ ὁ θεὸς σὺν τῷ πειρασμῷ ποιήσει καὶ τὴν ἔκβασιν. καὶ στραφεὶς ὁ Ἰγνάτιος τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐπέδειξεν ἐμὲ λέγων· οὗτος περισσότερον πάντων ἐλυμήνατό με καὶ κόρον τῆς κατ' ἐμοῦ ὕβρεως οὐκ ἔσχεν. νεύσας οὖν ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου πρὸς τὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καθεστηκότα, καὶ μικρὰν πάνυ μάχαιραν ἐκβαλὼν εἰς ἐπήκοον πάντων ἀπεφήνατο· τὸν θεόργιστον Βάρδαν παράλαβε, καὶ πρὸ τοῦ νάρθηκος ἔξω κατάκοψον μεληδόν. αὐτίκα τοίνυν ἑλκόμενος δῆθεν πρὸς θάνατον, εἶδον, ὅτι καὶ τῷ βασιλεῖ τὴν χεῖρα ἐπισείων, ἔκδεξαι, ἔφη, ἀσεβότεκνον· καὶ οὕτως ἐμαυτὸν εἶδον ὡς ἤπερ καταμελιζόμενον. Ταῦτα μὲν ὁ Καῖσαρ θαμβούμενος ἅμα, καὶ κλαίων ἐξηγεῖτο· πρὸς ὃν ἐκεῖνος, φεῖσαι, ὦ δέσποτα,

ctorum ſalutem nouit exercere; id quod * Pharaoni & * Nabuchodonoſori accidiſſe didicimus. Ita Bardas Cęſar familiarem ſuum certumque amicum Philotheum, quondam * Logothetam, perturbatiſsimus accerſiuit, crebroque gemitu interpolatus; mi Philothee, inquit, ſomnium vidi, quod omnia oſſa mea afflixit, omneſque corporis neruos reſoluit: hac nocte enim videbar tanquam in publicâ pompâ cum Imperatore ad magnam Baſilicam prodire, videreque omnes Archangelorum effigies inter feneſtras ſuperiores ac inferiores ſitas, ad tabernaculum reſpicere; & cùm ad ambonem ſeu cathedram veniſſemus, ſpectati ſunt, veluti duo à cubiculis, ſeueri & truces; quorum alter ipſum Imperatorem prehenſum, atque ad dextrum latus tractum, ex vrbe, velut noxium & damnatum, pellebat, alter verò me pari modo ad ſiniſtram partem ducebat. Et dum repentè circumſpicio, animaduerto in throno adytisq; Patriarchæ virum principi Apoſtolorum Petro formâ ſimillimum, geminoſque illi aſsiſtentes ſanè formidabiles, qui Præpoſitorum dignitatem obtinebant. Ad ſedentis porro genua, procumbentem cerno Ignatium ſupplicem, multisq; lachrymis perfuſum; adeò vt ipſe quoq; Petrus Ignatij vicem miſeratus illachrymaret. Porro Ignatius clamitabat: Clauiger cœleſtis regni, & petra, ſuper quam Chriſtus Deus Eccleſiam ſuam firmauit, quando tibi ignotum non eſt, quàm iniquè mecum actum ſit, ſolare afflictiſsimam ſenectam meam; Cui B. Petrus: Oſtende ſis vexatorem tuum: & Deus faciet cum tentatione prouentum. Verſus Ignatius manu me indigitauit; &: Hic, inquit, plus omnibus me afflixit, vt quem nulla ſatias mei cruciandi ceperit. Tum, qui in throno conſidebat, cùm annuiſſet illi, qui dextram aſsiſtebat, eductâ ſiculâ, palam omnibus audientibus ſententiam pronũciauit. Hunc, inquit, inuiſum Deo Bardam prende, & foris in atrio fruſtatim concide. Extemplò ergo ad ſupplicium abreptus, vidi, quòd & Imperatori minaci manu diceret; ſequere, impie fili. Atque ita vidi, me inſtar iocinoris concidi. Hæc Cæſari attonito & cum lachrymis narranti Theophilus: Parce, inquit, Domi-

Geneſ. 41.
Daniel. 2.
Lege Curopalatam & Hamartolum infrà in notis.

πρὸς ναὸν ad templum.

Narthex locus in atrio ſeu veſtibulo templi, vbi catechumeni tempore ſacrificij ſtabant extra limina templi.

Menſe Octob. die 15. Menæũ Græcorũ in hiſtoria Barda.

δέσποτα, τοῦ παναθλίου γέροντος, εἶπε, καὶ πρὸς τὸ τοῦ θεοῦ κριτήριον ἀφορῶν, μή τι δικαίως, μήτ' οὖν ἀδίκως ἐπὶ πονηροῖς καὶ αὐτοῦ. ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνος οὐδ' οὕτως ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι. ἀμνηστία δὲ τὴν φρικώδη ταύτην παραδοὺς ἀπειλήν, ἕως οὗ δὲ τὰς οἰκείας ἀναπληρώσειν ἁμαρτίας, ἔνδικον ἄνωθεν ἐφ' ἑαυτὸν ἐπισπάσηται τὴν ὀργήν. εὐθὺς γὰρ πρὸς αὐτῆς τῶν νησίων τῆς εἰσβάσεσι, Λέοντα ἐκεῖνον τὸν Πτυολαίμην ἐπονομαζόμενον συγγενῆ Φωτίου τυγχάνοντα μετὰ στρατιωτῶν εἰς τὴν νῆσον ἀποστέλλει, καὶ παραγγέλλει οὕτω τηρεῖσθαι τὸν Ἰγνάτιον, ὡς μὴ ἐξεῖναι αὐτῷ παντάπασι τὴν ἱερὰν ἀναφέρειν λειτουργίαν, μήτ' οὖν εἰσιέναι τινὰ πρὸς αὐτόν, μήτ' ἐξιέναι συγχωρεῖσθαι. ἐπὶ τρεῖς δὲ μῆνας ἡ τοιαύτη περὶ αὐτὸν ἐστερεοῦτο φυλακή, καὶ οὕτως ἡ τοῦ ὀνείρατος ἔφθασεν ἀπόφασις. ἐπιγενομένῳ γὰρ κατὰ τῆς Κρήτης τῷ Μιχαὴλ, καὶ αὐτὸς ὁ Βάρδας ἄχρι τῶν λεγομένων κήπων συστρατεύων, ἐκεῖ δὴ τὴν ἐσχάτην ἔτισε δίκην. πρόφασιν γὰρ ὡς ἐπιβουλεύοντα τῷ βασιλεῖ, ἡ θεήλατος αὐτὸν μετῆλθεν ὀργή, καὶ ξίφεσι μεληδὸν ἀθλίως κατακοπτόμενος. οὕτω δυσκλεὲς τέλος ἀπηνέγκατο, ὥστε καὶ ὑπ' αὐτοῦ στηλιτευθῆναι τοῦ φιλτάτου. ὁ γὰρ τὰ μεγάλα εὐεργετηθεὶς καὶ τὴν πατριαρχικὴν ὑπ' ἐκείνης τιμὴν κληρωθεὶς, ζῶντα μὲν ὑπερετίμα, καὶ προσέτι εἶχεν τοῦ βίου παντίαις εὐφημίαις ὑπερεπαινῶν, ἀποθανόντι δὲ παλινῳδίας ᾖγε, καὶ ὡς ἀλιτήριον τοῦτον καὶ τρισκατάρατον ἄξιον τοιαύτης ἀποφῆναι τελευτῆς. τοιοῦτος ὁ δεινὸς ἐκεῖνος ἦν σοφιστής, ἀεὶ πρὸς τοὺς καιροὺς μεταβαλλόμενος καὶ τὰ πράγματα, καὶ τοῖς τῶν κρατούντων συμπεριαγόμενος θελήμασιν. Ὁ γὰρ τῆς θεαρχικῆς βουλῆς καὶ ῥοπῆς δι' ἔλλειψιν πίστεως διαμαρτών, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐπηλπικώς, ἐπειδὴ σαθρῷ θεμελίῳ τὸν νοῦν ἐπερείδεται, ἄπιστός τι πρὸς πάντας καὶ ἀβέβαιος ἐλέγχεται· ὑψουμένοις μὲν συνήγορος, κατήγορος δὲ γινόμενος ταπεινουμένοις· καὶ πρὸς ἓν μόνον ὁρῶν ἀρέσαι τοῖς δυνατοῖς, τοῦ μὴ τῆς κατ' αὐτὸν ἀρχῆς ἐκπεσεῖν. Τότε μὲν οὖν ὁ αὐτοκράτωρ παρελθὼν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν παλινοστεῖ. Πεντηκοστὴ δ' ἄρ ἦν, καὶ Βασίλειον πατρίκιον ὄντα καὶ παρακοιμώμενον, στέμματι κατακοσμήσας ἀναγορεύει βασιλέα. ὁ πολύφρων δὲ Φώτιος πάμπολλα κατὰ Νικολάου τοῦ Πάπα μηχανορραφῶν.

Digitized by Google

Domine infelicisſimo ſeni, Deique tribunal reſpice, nec illum poſthac vllâ ratione læde. Sed Bardas neque ſic quidem voluit intelligere, vt bene ageret, ſed formidandis hiſce comminationibus obliuione ſepultis, properauit peccata ſua adimplere, vt iuſtam Dei vindictam in ſe concitaret. Statim quippe, ipſo ſolemnis ieiunij exordio, Leonem illum, cognomento * Ptyolæmen, cognatum Photij, cum ſatellitio in inſulam mittit, adeoque arctè cuſtodiri præcipit Ignatium, vt neque ſacris quidem operari poſſet, neque cuiquam copia fieret illius conueniendi, nec illi exeundi. Cùm ad tertium menſem ita circumcluſus manſiſſet, ſomnij prædictio maturabatur. Michaële namque expeditionem * in Cretam ſuſcipiente, Bardas cum illo iam ad * Hortorum locum progreſſus, quòd inſidias Imperatori ſtruere diceretur, cœleſti nempe vindictâ illum proſequente, vltimas Deo pœnas exoluit, gladiisque miſerandum in modum membratim eſt diſſectus. Tam infami letho extinctus eſt, vt à familiariſsimo quoque, ipſius cippo inſcriptum fuit; quamuis ab illo ſummis beneficiis affectus patriarchatus dignitatem accepiſſet. Sed hunc ille viuum adorabat, ſuumque quaſi vitæ præſidem omnibus præconiis efferebat: Perempto verò palinodiam cecinit, ac velut execrandum quoddam piaculum dignum tali morte dictitabat. Hoc ingenio improbus ille veterator & ſophiſta fuit, vt ſemper foro & tempori principumque ſtudiis obſequutus deſeruiret. Qui enim cœleſti ſpiritu ductuque, fide defectus, non agitur, & ſpes ſuas in mortalibus ſitas habet, cum vitioſo putrique fundamento mente nitatur, tandem inconſtans & perfidus in omnes deprehenditur: potentium palpator, calumniator verò pauperum; qui id vnum ſtudet, vt placeat potentibus, ne dignitate ſpolietur.

Imperator tum repente conuerſo itinere Conſtantinopolim repetit; etenim Pentecoſte erat, & Baſilium patricium * cubiculi ſacri Præfectum * Cæſaremque renunciat. Sed improbus pellaxque Photius plurima in Nicolaum Pontificem molitus, cùm operam luſiſſet, Imperatori multis verbis incitato

al. Pitademē.

* *Contra Agarenos. Zonaras, & alij. adi notas.*

* *τῶν κήπων noſtri MSS.*

DCCC LXVII.

Bardæ cædes.

Photius quomodo Bardæ parentarit.

* *Curopalatem vide de officiis palatinis.*

* *Hæc omnia prolixè Hamartolus.*

φῶν, ἐπειδὴ οὐδὲν εἶχεν ἄλλο δρᾶν κατ' αὐτοῦ, πείθει πολλαῖς παραινέ-
σεσι τὸν βασιλέα συναινέσαι, σύνοδόν τε κροτῆσαι καὶ τοῦτον καθαιρῆ-
σαι, καὶ τοῖς αὐτῷ κοινωνοῦσιν ἀφορισμὸν ἀντισηκοῦντα τῷ παρ' ἐκεί-
νου πρώην πεμφθέντι διαπέμψασθαι. Συναγαγὼν οὖν πάντας τοὺς
ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους ὁ γεννάδας, καί τινας μιαροὺς ἀνθρωπίσκους,
καὶ ἀσήμους ἐκ τῶν ἀνατολικῶν δῆθεν Πατριαρχείων τοποτηρητὰς
ἐπαγόμενος, καὶ ψευδοσύλλογον ποιούμενος καθαίρεσιν, ὡς ἐνόμιζε,
καὶ ἀναθεματισμὸν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εὐλόγῳ ποιεῖται Νικολάου. Δώροις
γὰρ λαμπροῖς ἔτι μάλιστα τὸν ῥῆγα Φραγγίας Δολέηχον, καὶ Ἠγγι-
βέργαν δὲ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ὑποποιούμενος, βασιλεῖς τούτους ἀνευ-
φημεῖν ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἐπηγγείλατο, εἴγε συνεργήσαι αὐτῷ πρὸς
τὴν ἄτοπον ταύτην καὶ ἄθεσμον ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν δίκαιον ἄνδρα τῆς
κατ' αὐτὸν ἐκκλησίας βιαίως ἐξωθήσαιεν. Τούτων δὲ ὑπισχνουμένων
λόγου θᾶττον, ἀλόγως ὁ μάταιος μάτην ἀπεφαίνετο. ἐντεῦθεν ὑπο-
γραφαὶ καὶ φωναὶ κανονικῶν τε προσώπων καὶ πολιτικῶν Μητροπο-
λιτῶν καὶ πατρικίων· πάντα κενά, πάντα τῶν ἐπὶ σκηνῆς θρυλλουμέ-
νων ματαιότερα καὶ καταγελαστότερα. ἡ γὰρ ἐκ παιδὸς αὐτῷ παρεπο-
μένη τῆς ψυχῆς οἴησις, εἰς ὑπερηφανίαν τε τοῦτον ἐσχάτην καὶ ἀπό-
νοιαν μετεωρήσασα, ἀδεῶς τε καὶ ἀναιδῶς ἀνέπειθε τὰ τοιαῦτα τολμᾶν.
Ὁ μὲν οὖν ταῦτα κατασκευασάμενος, διὰ χειρὸς Ζαχαρίου τοῦ Κω-
φοῦ, ὃς ὑπ' αὐτοῦ τῆς Χαλκηδόνος κεχειροτόνητο Μητροπολίτης, καὶ
Θεοδώρου τοῦ ἀπὸ Καρίας εἰς Λαοδίκειαν μετατεθέντος, τὰς παρα-
λόγους αὐτοῦ καὶ ἐναγεῖς πράξεις πρὸς Ἰταλίαν ἐξαπέστειλεν. αὐτὸς δὲ
τῆς ἐμφύτου κατὰ τῆς τοῦ ἁγίου μήνιδος εἴχετο, καὶ τῶν γνησίων αὐτοῦ
θεραπευτῶν, μᾶλλον δὲ νόθων ὅσους ἠδύνατο, κλέπτων, καὶ ταῖς μα-
ταιότησι τῶν ἀξιωμάτων δελεάζων, δι' αὐτῶν τὴν πτέρναν τοῦ ἀναι-
τίου ἐπετήρει. ἡμάρτησε δὲ τῶν ἐλπίδων· πάσης γὰρ ὑψηλότερος κα-
τηγορίας ὁ μακάριος ἦν. ἐν τοῖς ἔργοις δὲ τῶν αὐτοῦ χειρῶν κακουρ-
γῶν συνελαμβάνετο. ἀγνοῶν δὲ ἀληθῶς, εἰς ἵνα τὸ κράτος τῆς
βασιλείας περιίσταται, ποτὲ μὲν πρὸς τὸν Μιχαὴλ διέβαλε Βασίλειον,
αὖθις δὲ τοῦτον πρὸς ἐκεῖνον, ἀμφοῖν, ὡς ἐνόμιζε, φιλίαν καταπρατό-
μενος, ὁ ἀμφοτέρων τὴν φιλίαν οὐκ ἐν ἀληθείᾳ ὑποκρινόμενος,

καὶ

fato ſit auctor cogendæ Synodi, quâ Nicolaus Pontifex (eâdem ſententiâ in illum latâ, quam nuper ille in Photium tulerat) exauctoretur. Euocat ergo præclarus ille Photius Epiſcopos omnes ſibi ſubiectos, aliosq; nonnullos fœdos & ſordidos homunciones, ſuppoſititios item Patriarcharũ Orientis legatos, pſeudoque Synodum inſtituit, & exauctorationem, vt putabat, atque anathema nullam veram ob rationem in Nicolaum P. pronunciat. *DCCC.LXVII. Photianũ Conciliũ contra Nicolaum Papam.* Regem quoque Franciæ Doloëchum (ſeu Ludouicum) & Ingelbergam Reginam coniugem ampliſsimis muneribus ſolicitat, & Imperatorem Conſtantinopoli creatum iri pollicetur, ſi operam ſibi præſtarent ad impium ſuum conatum exequendum, & virum iuſtum ex Eccleſiâ ſuâ exigendum. *Ludouicum II. Imperatorem intelligit.* Quæ ille dicto citius promiſſa, ſtolidè vanus & inſanus fruſtrà conabatur perficere. Hinc ſubſcriptiones, & clamores hominum ſacrorum & profanorum; Archiepiſcoporum & Patriciorum; vana omnia, omnia theatralibus fabulis ineptiora abſurdioraque. Nam quæ illi à puero adhærebat arrogans ſui exiſtimatio, eadem ad ſummam illum inſolentiam, extremamque dementiam euectum, vt hoc tam audenter & impudenter auderet, induxit. His ille omnibus procuratis, inſanas inſuper rationes, & ſacrilegas (Conciliabuli ſui) actiones per Zachariam Cophum ſeu Surdum à ſe in Chalcedonenſem Metropolitam creatum, & Theodorum tranſlatum à Cariano ad Laodicenſem Epiſcopatum, in Italiam tranſmiſit. Ipſe verò inſitum contra ſanctum virum odium alebat, ac, quotquot ex eius germanis, aut ſpuriis potiùs ſectatoribus poterat, furtim ad ſe trahebat, dignitatibuſque veſaniæ ſuæ illiciebat, per quos innocentis calcaneo inſidiabatur. Sed enim ſpe fruſtratus eſt ſuâ, quòd beatus ille iam extra omnem eſſet aleam calumniarum. Photius autem in operibus manuum ſuarum malignatus capiebatur. Qui cùm dubius hæreret, ad quem tandem ſumma Imperij eſſet peruentura, ſubinde apud Michaëlem carpebat Baſilium, & viciſsim apud Baſilium obtrectabat Michaëli, ratus amborum ſe ita amicitiam ſibi comparaturum, dum erga vtrumque beneuolentiam ſimularet, vt vter tandem ex illis ſolus Impe- *Photius in duabus ſellis.*

καὶ οἰόμενος, ὡς ὁποῖος ἂν τούτων μονοκράτωρ ἀναδειχθῇ, τοῦτον εἰς οἰκειότατον προσήσεται. οὐκ ἤρεσκε δὲ τῷ Βασιλείῳ ταῦτα, πάνυ δὲ ταῖς πανουργίαις προσώχθισε τοῦ σοφοῦ. Μικρὸν τῷ ἐν μέσῳ καὶ αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ πρὸς τῷ τεμένει τοῦ μάρτυρος Μάμαντος δολοφονεῖται, ἀξίαν τῆς ἀνοίας οὕτω καὶ ἀδικίας αὐτοῦ καὶ ἀσεβείας δεξάμενος τελευτήν. χρόνους μὲν πεντεκαίδεκα, καὶ μῆνας ὀκτὼ συμβεβασιλευκὼς τῇ μητρί· ἐννέα δὲ παρὰ βραχὺ μόνος ἔτη κεκρατηκώς· καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας κυρίου πεποιηκώς. τελευτᾷ πρώτην μὲν ἰνδικτιῶνα. εἶχεν δὲ ἀρχὴν εἰκάδα δὲ καὶ τετάρτην ὁ Σεπτέμβριος. καὶ ὁ Βασίλειος πρὸς τὰ βασίλεια καταπυθόμενος, αὐτοκράτωρ ἀναγορεύεται, παρευθὺ δὲ πέμψας εἰς καταδρομὴν τοὺς περὶ τὸν Ζαχαρίαν Χαλκηδόνος, ἐκ μέσης ἀπέστρεψε τῆς ὁδοῦ. τῆς ἑξῆς δὲ μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν, τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Φώτιον καταβιβάζει, καὶ ἐν μοναστηρίῳ τινὶ καλουμένῳ Σκέπη, τοῦτον εὐθὺς ὑπερορίζει, καὶ τῇ ἐπαύριον, Ἠλίαν τὸν περιφανέστατον τοῦ βασιλικοῦ στόλου Δρουγγάριον σὺν τῷ βασιλικῷ δρόμωνι πρὸς τὸν ἁγιώτατον ἀποστέλλει Πατριάρχην, ὅπως αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μετὰ τῆς πρεπούσης ἀνενέγκῃ τιμῆς, καί τι μὲν ἐν τοῖς γονικοῖς αὐτοῦ παλατίοις τοῖς καλουμένοις Μωπλάνοις ἀποκαθίσησιν αὐτόν. Ἵνα δὲ πᾶσα ἡ κατὰ τοῦ ἁγίου γένηται πονηρία καταφανής, ὁ θρασυνόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, πολυπλόκων δὲ βουλὰς ἐξιστᾶν, αὐτὸς ἐμβάλλει καὶ τῷ αὐτοκράτορι Βασιλείῳ λογισμὸν, καὶ ἀποστέλλει πρὸς Φώτιον, τὰ ἰδιώτερα πάντα, ὅσα ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου κατιὼν ἔλαβεν, ἀνυπερθέτως αὐτῷ πέμψαι παρακελευόμενος. ὁ δὲ ὅρκοις ἐψεύδετο μηδὲν τοιοῦτον ἐκεῖθεν λαβεῖν τῷ κατεπείγεσθαι πρὸς τὴν κατάβασιν. ὡς οὖν ταῦτα παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Πραιπόσιτον Βαάνην ἐλέγετο, οἱ αὐτοῦ θορυβούμενοι θεράποντες, ἑπτὰ σάκκους πλήρεις ἐσφραγισμένους μολίβδῳ εἰς τὸν πλησίον ἐνίεσαν καλαμῶνα κατακρύβοντες, οὓς οἱ περὶ τὸν Πραιπόσιτον ἰδόντες, καὶ τῆς χειρὸς ἀφαρπάσαντες, πρὸς τὸν βασιλέα ἀπεκόμισαν· ἀνοίξαντες δὲ ταῦτα, δύο εὑρίσκουσι βιβλία χρυσῷ καὶ ἀργυρῷ σὺν ὀξέσιν ἐνδύμασιν ἔξωθεν κεκοσμημένα, ἔσωθεν δὲ φιλοκάλως καὶ ἐπιμελῶς γράμμασι γεγραμμένα τερπνοῖς. περιεῖχε δὲ τὸ ἓν πράξεις ἑπτὰ συνοδικὰς, τὰς μηδέποτε οὔσας, ἢ γινομένας, κατὰ τοῦ Ἰγνατίου, μάτην δὲ κακοδαίμονι μόνον ἀναπεπλασμένας διανοίᾳ· ἐν ταῖς

ἀρχαῖς

Digitized by Google

rium obtineret, illum ſibi deuinctiſsimum haberet. Atqui non probauit ſe Baſilio, qui admodum veteratoris illius ſtrophis offendebatur.

Nec multò poſt ipſe Michaël ad D.* Mamantis Martyris ædem per inſidias mactatur merito dignoq; ſuâ amentiâ, ſcelere & impietate, fato perfunctus; cùm Imperium vna cum matre annos quindecim, menſes octo; ſolus, nouem prope annos adminiſtraſſet: malumque fecit in conſpectu Eccleſiæ Dei. Periit initio indictionis primæ XII. Cal. Octobres. Baſilius verò mox regiâ occupatâ Imperator eſt conſalutatus; qui miſsis ad reuocandum ex itinere Zachariam; illum è mediâ viâ retraxit: Poſteroque die quàm renunciatus erat Imperator Photium de throno deturbatum, in Cœnobium, Scepen appellatum, eiicit, poſtridieq; Eliam regiæ & ſplendidiſsimæ claſsis Drungarium cum Dromone regio, ſeu celoce, ad ſanctiſsimum Patriarcham ex Inſula Conſtantinopolim, eâ, quâ par eſt, honoris pompâ reducendum mittit, ac tantiſper in paternis ædibus ſuis, quas Moptanas appellant, collocat.

DCCC.LXVII. XII. Cal. Oct.
Michaelis cædes.
** Gyllium adi. 4. cap. 6. Topograph. Conſtát.*
Baſilius Macedo Imperator; cuius obſcuros natales, Imperiique auguria fusè Zonaras enarrat.
Photi⁹ pellitur.

Vt verò improbæ eius artes omnes, (quibus ſanctiſsimum virum opprimere conabatur) omnibus pateant: qui apprehendit ſapientes in aſtutia eorum, & conſilium prauorum diſsipat; ille etiam Imperatori iniecit eam mentem, vt ad Photium mitteret, iuberetque, ſibi ſingula, quæ, ab inito patriarchatu, occuparat, quamprimùm trãſmitti. Sed peierabat ille, nihil ſe ex patriarchio ſecum accepiſſe, eo quòd vrgeretur ad diſceſſum. Quibus ad Baanem Præpoſitum relatis, famuli Præpoſiti à tumultuantibus inter ſe Photij ſeruis, ſeptem ſaccos refertos, plumboque ſignatos in proximum tabularium condendos ferri animaduertunt, manuque iniectâ ereptos ad Imperatorem deportant: Et dum reſignant, duo volumina auro argentoque bracteata ſericoque extrorſum velata, introrſum verò eleganter, & ſcitè literis venuſtis exarata, reperiunt: Alterumque continebat actiones ſeptem Synodicas contra Ignatium, quæ nec ſunt, nec fuerunt vnquam celebratę, ſed gratis ſola cacodæmonis arte dictatæ; In quarum ſingu-

Ignatius cum dignitate reducitur.
Photij ſcripta intercipiuntur.

ἀρχαῖς δὲ τούτων ἐφ᾽ ἑκάστης πράξεως, αὐτουργία τοῦ Συρακουσίου Ασβε-στοῦ, ἣν γὰρ καὶ ζωγράφος ὁ γυνάδας εἰς προσθήκην τῶν αὐτοῦ, οἶμαι, κακῶν, διὰ χρωματικῆς ζωγραφίας ἐνεγέγραπτο Ἰγνάτιος. καὶ, ὢ τῆς ἀκαθέκτου λύσσης, ὢ μανίας, οὐδὲ μίαν ὑπερβολὴν ἀπολειπούσης, κατὰ τὴν πρώτην μὲν πρᾶξιν συρόμενόν τι αὐτὸν καὶ ῥαβδιζόμενον ἐμόρφωσεν, ἄνωθεν δὲ τῆς κεφαλῆς ἐπέγραψεν· ὁ ΔΙΑΒΟΛΟΣ. ἆρ᾽ οὐκ ἔφριξατε τὴν ὑπερβολὴν τῆς βλασφημίας; ἀλλὰ μὴ θαυμάσητε. εἰ γὰρ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, ἤ πρὸς τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; κατὰ τὴν δευτέραν δὲ ἐμπτυόμενον, καὶ βιαίως ἑλκόμενον αὐτὸν καὶ ἡ ἐπιγραφή· ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ. κατὰ τὴν τρίτην δὲ καθαιρούμενον, καὶ ὁ ΥΙΟΣ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ἐπιγραφόμενον, δεσμούμενον, καὶ ἐξοριζόμενον. κατὰ τὴν τετάρτην πρᾶξιν εἰκόνισεν αὐτὸν καὶ ΠΛΕΟΝΕΞΙΑΝ τὴν ΜΑΓΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ ἐπέγραψε. κατὰ τὴν ἀρχὴν δὲ τῆς πέμπτης κλοιοῖς αὐτὸν σχηματίζει περικείμενον, καὶ ἡ λοιδορία· Ο᾽ ΥΠΕΡΑΙΡΟΜΕΝΟΣ ΕΠΙ ΠΑΝΤΑ ΘΕΟΝ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΑ. κατὰ τὴν ἕκτην δὲ εἰς καταδίκην αὐτὸν ἐμβαλλόμενον εἰκόνισεν, ἡ δὲ κατ᾽ αὐτοῦ ἀπολογία [βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως] κατὰ τὴν ἑβδόμην δὲ καὶ πλατυτέραν πρᾶξιν, συρόμενον αὐτὸν καὶ καρατομούμενον διεζωγράφισε, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὐτοῦ, ἣν ἔγραψεν ἦν, ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΣ. Ταῦτα ἐγὼ μὲν αἰσχύνομαι, νὴ τὴν ἀλήθειαν, ἐπὶ γλώσσης ἄγων, καὶ εἰς μνήμην τούτων ἰὼν, καὶ διὰ τοῦτο παντάπασιν, εὖ ἴστε, κατεσίγησα ἄν, εἰ μὴ ἑώρων τοὺς ταῦτα καταπραξαμένους, καὶ τοὺς αὐτῶν οἰκείους, οὐ μόνον ἐν τούτοις οὐκ ἐγκαλυπτομένους, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπιζομένους, καὶ δόξαν ἁγιωσύνης ἐπιψευδομένους ἑαυτοὺς. ἀψευδὴς γὰρ ὁ εἰπών· ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ, ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος. ὤμοσαν κατὰ τοῦ φόβου κυρίου καὶ κατὰ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ οἱ ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῶν ἐναγῶν πράξεων ἐκείνων εὑρεθέντες πεντήκοντα καὶ δύο ἀναμφίβολα, καὶ πᾶσιν ὡμολογημένα ψευδῆ κεφάλαια γεγράφθαι, ἐξ ἀσεβοῦς μᾶλλον, ἢ μανικῆς διανοίας εἰς κατηγορίαν τοῦ μακαρίου Ἰγνατίου προσφερόμενα. ἑκάστης δὲ κατηγορίας πρὸς τὸ τέλει ἔγραφον στίχον καταλιμπάνειν, εἴτινά που τῶν ἀξίων ἀγχόνης, δώροις ἢ ἀξιώμασιν ἀπατῆσαι δυνηθεῖεν,

lis initiis, manu ipſius Syracuſani Asbeſtæ (egregiè enim, ad cumulum, reor, malorum, & pingendi artificium didicerat) coloribus artificioſis expreſſus erat Ignatius. O rabioſum furórem, ô furioſam rabiem, cui nihil addi poſsit. Atque in prima quidem Actione raptatum & verberatum Ignatium effigiauit, ſupraque caput inſcripſit: DIABOLVS. Numquid non maledicti exhorreſcitis atrocitatem? Sed non eſt, quod miremini. Nam ſi patremfamilias appellarunt Beelzebub, domeſticos eius quomodo appellarent? In alterâ Actione ſputis fœdatum, magnaque vi tractum efformauit, cum hoc elogio: PRINCIPIVM PECCATI: In tertiâ de throno deturbatum cum hoc titulo: FILIVS PERDITIONIS. In quartâ vinculis colligatum & exterminatum, itaque inſcriptum: AVARITIA SIMONIS MAGI. In quintâ, collari furcâ incluſum, cum hac calumniâ: QVI SE EXTOLLIT SVPRA OMNE ID, QVOD DICITVR AVT COLITVR DEVS: In ſextâ depinxit quaſi iam damnatum cum minimè conuenienti dicto: ABOMINATIO DESOLATIONIS: In ſeptimâ & vltimâ iterum finxit raptatum capiteque multatum, & inſcriptio eius erat, quam ſcripſit: ANTICHRISTVS. Quæ ego per Fidem ſine pudore neque pronuncio, nec in mentem reuoco, ob eamque cauſſam ſciatis, velim, me ſilentio præteriturum fuiſſe, niſi viderem horum auctores, auctorumque aſſeclas hæc non ſolùm non erubeſcere, ſed his palam etiam gloriari, Photioque ſanctitatis opinionem quærere. Sed verax ille non mentitur, qui dixit: Impius, cùm in profundum venerit, contemnit; ſed ſequitur eum ignominia & opprobrium. Iurauerunt contra timorem Domini, & contra gloriam fortitudinis eius; quos in ſacrilegarum Actionum ſuarum lectione duo ſupra quinquaginta capita ad B. Ignatij calumniam prolata omnium confeſsione falſa & ex impiâ potiùs, quàm furioſâ mente conficta perſcripſiſſe animaduerſum eſt. Relinquebãt & in ſingulis Actionibus verſum ad finem vacuum, vt ſi quem fraudi obnoxium donorum & dignitatum laqueo irretiſſent, mendacio ſubſcribendo haberent locum. Et hæc

Liber Actorum in Cõcilio Photiano contra Ignatium.

Prouerb. 18.

Digitized by Google

θεῖεν, ἵν' ἔχοιεν τόπον ἐγγράψασθαι τῷ ψεύδει. καὶ ταῦτα μὲν ἡ μία τοῦ διαβόλου περιεῖχεν βίβλος. ἡ ἑτέρα δὲ συνοδικὴ κατὰ Νικολάου τοῦ Πάπα Ῥώμης κατεσκεύασται, πᾶσαν συκοφαντίαν καὶ βλασφημίαν ἄτοπον εἰς καθαίρεσιν ἀνδρὸς ἁγίου καὶ ἀναθεματισμὸν, ἀθέως καὶ πονηρῶς δραματουργοῦσα. ἀξία καὶ αὐτὴ τῆς τε τοῦ πονηροῦ δαίμονος ὑπαγορίας, καὶ τῆς τοῦ Φωτίου ὑπουργίας. ἀπαραλλάκτως δὲ ταύτας ὁ τολμητὴς δὶς ἀναγραψάμενος, τὰς δύο μὲν Ζαχαρίᾳ παρέσχετο καὶ Θεοδώρῳ τοῖς προειρημένοις, μετὰ εὐφημιῶν καὶ δώρων λαμπρῶν πρὸς τοὺς τῆς Φραγγίας βασιλεῖς ἀπενεγκεῖν, τοῦ τὸν Πάπαν Νικόλαον, ὡς καθῃρημένον, ἐξώσασθαι τοῦ θρόνου· τὰς δύο καὶ παρ' ἑαυτῷ κατεῖχεν. Τότε δὲ τῶν τεσσάρων τούτων βιβλίων δραξάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τῇ συγκλήτῳ πρότερον καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ποιήσας καταφανεῖς, τὴν ὅλην οὕτω Φωτίου σκαιωρίαν καὶ κακίστην συνείδησιν ὑπ' ὄψιν ἁπάσῃ τῇ πολιτείᾳ κατεστήσατο. ἐξέστη πᾶς ἄνθρωπος ὁρῶν καὶ ἀκούων ταῦτα, οὐ μόνον ἐπὶ τῇ κακονοίᾳ καὶ παντερημοσύνῃ τοῦ σοφιστοῦ, ἢ τῇ ὑπερβολῇ τῆς μακροθυμίας καὶ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ ταύτας μὲν τὰς βίβλους ὕστερον ἐνεγκόντες ἐπὶ τῆς συνόδου καὶ κατὰ πρόσωπον τῷ αὐτουργῷ αὐτὴν παραστήσαντες καὶ παραδειγματίσαντες οὕτω παρέδωσαν τῷ πυρί. Τότε δὲ αὐτοκράτωρ Βασίλειος σιλέντιον ἐπὶ τῷ παλατίῳ Μαγναύρας ποιούμενος, καὶ τὸν Πατριάρχην ἀγαγὼν, καὶ πολλοῖς τοῦτον ἐπαίνοις καταστέψας. κυριακὴ μὲν τῶν ἡμερῶν ἦν, εἰκάδα δὲ καὶ τρίτην εἶχε Νοέμβριος, ὥσπερ καὶ ὅτε πρῶτον ἐξωρίζετο, καὶ αὐτὸς ὑπερασπισμῷ καὶ χρηστότητι τοῦ θεοῦ δι' ἐννέα τελείων χρόνων τελείαν ἄθλησιν ὑπὲρ ἀρετῆς ἐπιδειξάμενος ἀποκαθίσταται τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ὁ λύχνος λαμπρότερον ἀναφθεὶς, περιφανέστερον ἢ πρῶτον τῇ λυχνίᾳ ἐπιτίθεται· καὶ ὁ ποιμὴν ἐπέγνω τὰ πρόβατα, καὶ αὐτὸς τοῖς προβάτοις σαφέστερον ἐπέγνωσται. Πάσης οὖν σχεδὸν φάναι τῆς πόλεως ἐπευφραινομένης αὐτοῦ τῇ ἀναβάσει προαγούσης τε καὶ ἑπομένης ἐν ἀγαλλιάσει, αὐτὸς μὲν διὰ τοῦ ἁγίου φρέατος ἀνάγεται. πρὸς τοῖς ὑπερῴοις δὲ τοῦ μεγάλου ναοῦ διὰ τῆς δεξιᾶς πύλης εἰσιόντι, προσυπαντᾷ αὐτῷ τῶν πατρικίων ἡ τάξις προσκυνοῦσα καὶ δεξιουμένη, ἡ ἱερὰ δὲ τότε λειτουργία κατὰ τὸ ἔθος ἐτελεῖτο.

Digitized by Google

quidem alter Diaboli continebat liber. Alter verò Synodicus in Nicolaum Pontificem Romanum tela torquebat, omniſque generis calumnias & atrocia maledicta in illius Sancti exauctorationem & damnationem complectebatur, impiè & tragico prope modo concinnatus, ſanè ipſius quoque ſtygij doctoris magiſterio & Photij miniſterio dignus. Hos eodem exemplo libros cùm impudens (Gregorius ille Syracuſanus) bis deſcripſiſſet, geminos quidem libros Zachariæ & Theodoro, ſupra indigitatis, cum ſingularibus laudum encomiis, ſplendidiſsimiſque muneribus ad Ludouicum Franciæ Regem deferendos dedit, vt is Nicolaum Pontificem, velut exauctoratum, de throno deturbaret: duos penes ſe retinuit. Hæc quatuor volumina illi erepta priùs ad ſenatum, deinde totam Eccleſiam & populum palam detulit, omneſque Photij machinationes & impiam conſcientiam omnium oculis totique Reipub. ſpectandam propoſuit. Quibus viſis & auditis attoniti omnes obſtupuêre non tam propter peruerſam Sophiſtæ mentem, omnique ratione deſtitutam, quàm incredibilem Dei patientiam & diuturnam vindictæ dilationem. Hoſce libros ad Oecumenicam poſtea Synodum delatos, auctorique præſenti cum probro ob os obtruſos igni vſtulandos tradiderunt.

Alter in Nicolaum.

Tunc verò Baſilius Imperator adductum in *Magnauræ palatium Ignatium, ſilentio indicto, multis laudibus cohoneſtauit. Dies erat Dominica, tertia & viceſima Nouembris; quo etiam anni tempore priùs in exilium pulſus erat, qui Dei præſidio & clementia fretus nouennalem ac perfectam ex virtutis certamine lauream indeptus, Eccleſiæ ſuæ throno reſtituitur, & lampas magis accenſa, clarior, ac antea, candelabro imponitur: paſtorque rurſus oues agnoſcit ſuas, & à ſuis viciſsim ouibus agnoſcitur. Ergo totâ quaſi vrbe triumphante, illumque ad templum aſcendentem à tergo & fronte proſequente, lætitiaq; geſtiente, cùm per ſacrum puteum ad ſuperiora templi duceretur, dextrâ parte ingredientem ordo patricius occurſans venerabundus excepit, tandemq; ſacris operari Myſta cœpit. Nec par eſt, vt omen diuinũ, quod in ingreſſu Ignatij accidit,

** XIV. Reg. Vrbis in Hebdomo. Gyllius lib. 4. c. 4 multa de Magnaura.*

Ignatius quo anni tempore pulſus eſt, eod. eſt reductus.

Nouennis exul Ignatius.

ἐπλεῖτο. ἄξιον δὲ μηδὲ τὴν ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ συμπεσοῦσαν ἱερὰν κληδόνα παραλιπεῖν. ὁ μὲν γὰρ ἑστήκει, οἱ δὲ προσεκύνουν. ὁ ἱερεὺς δὲ, εὐχαριστήσωμεν τῷ κυρίῳ, τὴν ἀναφορὰν ἐν τοῖς ἀδύτοις ποιούμενος ἀνέκραγεν, ὁ λαὸς δὲ, ἄξιον καὶ δίκαιον, ἀπεκρίνατο. οὕτως ὁ ἱερὸς Ἰγνάτιος ἐπ' ἀγαθοῖς συμβόλοις τὸν οἰκεῖον θρόνον ἀπειληφὼς, καὶ τοὺς οἴακας αὖθις τῆς ἐκκλησίας ἐγχειρισθεὶς ἤργει μὲν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας οὐ Φώτιον μόνον, καὶ τοὺς χειροτονηθέντας ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς κεκοινωνηκότας αὐτῷ, ἐκλιπάρει δὲ τὸν Βασιλέα Οἰκουμενικὴν Σύνοδον κροτῆσαι, δι' ἧς ἔσεσθαι τῶν σκανδάλων πάντων ὑπέλαβε τὴν ἴασιν. εὐθέως τοίνυν Ἰωάννης μὲν ὁ τῆς Πέργης. ὡς ἐν πάσαις ταῖς θλίψεσιν Ἰγνατίῳ συγκακοπαθῶν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ κατ' αὐτὸν· ἐκ δὲ τοῦ κατὰ τὸν Φώτιον δὲ Πέτρος ὁ τῶν Σάρδεων. πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον ἀποκρισιάριοι προεχειρίζοντο· σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Βασίλειος, ὁ καλούμενος Πινακᾶς, ἀπῄει σπαθάριος τὴν ἀξίαν καθεστὼς· καὶ ἀπῄεσαν ἐν δυσὶ δρόμωσι στελλόμενοι τὸν πλοῦν. Ἀλλὰ Πέτρος μὲν ὁ καλούμενος δίκαιος, ἐν τῷ κόλπῳ Δαλματίας κινδύνῳ περιπεσὼν δείλαιος ὤλετο. ὁ Ἰωάννης δὲ σὺν τῷ Βασιλείῳ διασωθεὶς Ἀδριανὸν εὗρε Πάπαν, τοῦ Νικολάου ἤδη τὴν ἐν σώματι καταλιπόντος ζωήν. οὐ πολὺς οὖν ἐν τῷ μέσῳ χρόνῳ, καὶ παρῆσαν τοποτηρηταὶ Στέφανος μὲν καὶ Δονάτος ἐπίσκοποι τοῦ Πάπα Ῥώμης, καὶ Μαρῖνος εἷς τῶν ἑπτὰ Διακόνων σὺν αὐτοῖς. ἐκ δὲ τῶν τῆς ἀνατολῆς Πατριαρχείων, τοῦ αὐτοκράτορος δώροις καὶ γράμμασι τὸν τῆς Συρίας ἄρχοντα παρακαλέσαντος, Ἰωσὴφ μὲν Ἀρχιδιάκονος καὶ Σύγκελλος τοποτηρητὴς τοῦ Μιχαὴλ ἦλθε, τοῦ Πάπα τῆς κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξανδρίας. Θωμᾶς δὲ Μητροπολίτης Τύρου, τόπον Μιχαὴλ ἐπλήρου τοῦ τῆς Ἀντιοχείας τῆς κατὰ Συρίαν Πατριάρχου. Ἡλίας δὲ πρεσβύτερος καὶ Σύγκελλος εἰς τόπον Θεοδοσίου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων παρῆν. οὗτοι πάντες ἅμα Ἰγνατίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ δώδεκα τὸν ἀριθμὸν ἐπισκόποις τοῖς συγκεκοπιακόσι, καὶ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους συνηθληκόσιν αὐτῷ ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῶν Κατηχουμενίων τοῦ περιωνύμου ναοῦ τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου προεκάθησαν. Τῶν τιμίων δὲ καὶ ζωοποιῶν ξύλων τῶν τε ἱερῶν εὐαγγελίων προκειμένων, συμπαρούσης δὲ καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου· πρῶτον μὲν αἱ πεμφθεῖσαι παρὰ τοῦ Πάπα τῆς

πρεσβυ-

accidit, prætermittamus. Intrantem namque Ignatium populus quidem ſupplex veneratur; ſacerdos autem in adytis oblationem Domino facturus clamabat: Gratias agamus Domino Deo noſtro; & mox populus reſpondebat: Dignum & iuſtum eſt. Ita ſacer Ignatius bonis ominibus throno ſuo recepto, & gubernaculis Eccleſiæ reſumptis arcebat à ſacris non Photium tantùm, ſed omnes ab illo initiatos, omneſque illius ſectatores cum illo communicantes; precatus inſuper Imperatorem eſt, vt Oecumenicam Synodum cogeret, quâ omnia Eccleſiæ vulnera ſanarentur. Extemplò igitur Ioannes Pergæ Epiſcopus, Ignatij in omnes caſus & ærumnas comes, & malorum omnium, quantum in ipſo erat, ſocius: ex Photij verò factione Petrus Sardienſis Metropolita, ad Nicolaum Pontificem Legati mittuntur; quibus allegatur Baſilius, cognomento Pinacas, qui Spatharij dignitatem obtinebat: Vſique ſunt gemino dromone, cùm ſoluerent: Sed Petrus, qui Iuſtus appellabatur, in Dalmatico ſinu periclitatus, infelix naufragio periit; Ioannes verò cum Baſilio incolumis euaſit, & * Nicolao iam vitâ functo, Hadrianum Papam * inuenit. Nec diu cunctati Pontificis vicarij Conſtantinopolim venerunt Stephanus & Donatus Epiſcopi, Marino ex ſeptem Diaconis adiuncto. Ex Orientis verò Patriarchiis (Imperatore principem Syriæ donis ac literis propitiante) Ioſephus Archidiaconus, & Syncellus ex Aegypto Legatus Patriarchæ Alexandrini; Thomas Metropolita Tyri, vicarius Michaëlis Patriarchæ Antiocheni Syriæ; Helias Presbyter, & Syncellus vicem Theodoſij Patriarchæ Hieroſolymitani explebat. Hi omnes præſentes fuêre cum ſanctiſsimo Patriarcha Ignatio Conſtantinopolitano, & Epiſcopis duodenis, perpetuis in omni fortunâ & ærumnis ſociis; qui ad dextram Catechumenorum, templi, quod à Dei ſapientia nomen Sophiæ accepit, vna cum Baſilio Imperatore præſederunt.

Ioannis Bergæ Epiſcopi fides & conſtantia.

Legati Photiani fluctib⁹ hauriuntur.

** DCCC. LXVII.*

** DCCC. LXVIII.*

Propoſitis ergo venerandis viuificæ crucis lignis, ſanctiſque Euangeliis explicatis, præſente etiam ſacro ſenatu; primùm quidem miſſæ ab Hadriano veteris Romæ Pontifice, &

Conciliũ VIII. Oecumenicũ, legitimum, ſacroſanctum.

Digitized by Google

πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀδριανοῦ ἐπιστολαί. καὶ αἱ παρὰ τῶν ἀνατολικῶν Πατριαρχῶν κατὰ τάξιν ἀναγινωσκόμεναι, πᾶσαν καὶ ἱερὰν εὐθυμοσύνην, τό τε πιστὸν, καὶ ἄμωμον, καὶ ἀνεπίληπτον τῶν ἀπεσταλμένων τοποτηρητῶν, τό τε κανονικὸν καὶ ἔνθεσμον τῶν ἀποστειλάντων αὐτοὺς, ἐνώπιον πάντων ἀπεδείκνυσαν. ἔπειτα τῆς ἑξῆς ἱερεῖς τε καὶ ἀρχιερεῖς πάντες, ὅσοι Μεθοδίου μὲν καὶ Ἰγνατίου χειροτονίᾳ τῶν ἁγιωτάτων ἐτύγχανον Πατριαρχῶν, πανουργίαις δὲ παντοδαπαῖς καὶ ποικίλαις κολάσεσι καὶ ἐπινοίαις Φωτίου τῇ κοινωνίᾳ συναπήχθησαν, οὗτοι πάντες καὶ μετανοίαις ἐπιδεδωκότες, καὶ μετὰ δακρύων τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ προσπίπτοντες καὶ ἐξομολογούμενοι, καὶ μέντοι καὶ συγγνώμης κατὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν τοῦ βασιλέως παράκλησιν, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ψῆφον, ὡς βιασθέντες, ἀξιούμενοι, καὶ δὴ καὶ τῷ διορισμένῳ θέμενοι ἐπιτιμίῳ, οὕτω τὰς τῶν ἐπισκόπων καθέδρας τοῖς ἀνεγκλήτοις ὁμοίως καὶ αὐτοὶ κατηξιοῦντο. Ἐντεῦθεν εἰς ἑκατὸν δύο τὸν ἀριθμὸν ἐπισκόπους ἡ σύνοδος ἐκείνη συγκεκροτημένη, καὶ πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν, καὶ πάντα συλλόγῳ καιρίῳ καὶ κανονικαῖς διατάξεσι, λέγειν καὶ πράττειν διαλογιζόμενοι, τὸν ὑπεύθυνον Φώτιον ἀνάγουσι, καὶ μὴ βουλόμενον. καὶ δὴ ἐλέγχουσι μὲν ἀποτόμως τῆς φονικῆς κατὰ Ἰγνατίου τοῦ ἱεράρχου προαιρέσεως, καὶ τῆς παραλόγου καὶ μανιώδους καθαιρέσεως· ἐλέγχουσι δὲ καὶ τὰς ψευδοεπείας αὐτοῦ καὶ δυσφημίας, καὶ ὅσα κατὰ Νικολάου τοῦ Πάπα πεφώραται δεδρακώς. εἶτα πυνθάνονται παρ' αὐτοῦ, εἴ τι ἔχει δικαίωμα πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ πάλαι γινομένην παρὰ τῶν Ῥωμαίων κατάκρισιν ἀνθυπενεγκεῖν· αὐτοῦ δὲ σιωπῶντος, τῷ μὴ δὲ μίαν εὔλογον ἔχειν ἀπολογίαν πρὸς τὰ ἐγκαλούμενα· ἐπειδὴ ὑπό τε τῶν τοποτηρητῶν αὐτῶν, ὑπό τε τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ τῆς συγκλήτου παραινούμενος συγγνώμην αἰτῆσαι ὥστε κἂν τῆς τῶν πιστῶν κοινωνίας ὡς λαϊκὸς ἀξιωθῆναι, παντάπασιν ἐξ αὐθαδίας ἀπεσείσατο τὴν συμβουλείαν. κοινῇ λοιπὸν ψήφῳ καὶ δικαιοτάτῃ κατακρίνουσι, καθαιροῦσί τε τοῦτον καὶ ἀναθεματίζουσιν· ὡς ἐπιβήτορα καὶ μοιχὸν, καὶ διωγμῶν χαλεπωτάτων, καὶ σκανδάλων μυρίων ταῖς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαις αἴτιον γινόμενον, καὶ ἀποφαίνονται συνοδικῶς τῇ Νικολάου τοῦ Πάπα καθαιρετικῇ ψήφῳ τῇ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας πρῶτον καὶ κανονικῆς, ἤτοι συνοδικῆς κρίσεως ἀποφανθείσῃ κατ' αὐτοῦ. ὑπογράφουσι δὲ τῇ καθαιρέσει, οὐ ψιλῷ τῷ μέλανι τὰ χειρόγραφα ποιούμενοι,

& Patriarcharum ex Oriente literæ, ex ordine lectæ, mutuam inter omnes beneuolentiam & affectum, partimque fidem, innocentiam, integritatemque Legatorum, partim ius & auctoritatem mittentium declarabant.

Conſtantinopolitanum IV. Anno C.CCCC. LXIX. 5. Octob. feria 4. cœptũ. pridie Calend. Martias abſolutum.

Deinde poſtero die, ſacerdotes & antiſtites omnes, qui à Methodio & Ignatio ſanctiſsimis Patriarchis conſecrati erant, artibusque & inſidiis, omniq; genere tormentorum ad Photij communionem abrepti erant, cum pœnitentis animi ſenſu, lachrymisque ſeſe dedentes, ſupplices ad S. Synodi pedes procubuerunt, & deprecatu Imperatoris, quòd vim paſsi eſſent, de ſententia Legatorum Pontificis Romani veniâ dignati, præſcriptum ſibi * Epitimium ſeu pœnam ſuſceperunt, perindeque, ac alij, inculpati, Epiſcoporum ſedem locumque receperunt.

** Epitimium pœna eſt Eccleſiaſtica, infrà Act. 2. Synodi deſcripta. Fit eius mentio in Canonibus Apoſt. & frequẽter in Menæis. lege d. 15. Octob. hiſt. Barſa.*

Deinceps illa Synodus, coactis Epiſcopis duobus ſupra centum, celebrata eſt, quæ omnia ordine decenterque, & cuncta opportuno conuentu ex legum & Canonicorum decretorum præſcripto, dicendo agendoque decidit, reumque Photium, quamuis reluctantem, præſentem adeſſe coëgit. Et paucis quidem, Epiſcopi, conſilia exitialia illi aduerſus Ignatium inita obiiciunt, mendacia item, & calumnias, aliaque omnia, quæ clandeſtinè aduerſus Nicolaum Pontificem fuerat molitus. Deinde quærunt ex eo, quid reſpondeat ad illam olim Romæ latam contra ſe damnationis ſententiam; cùm obmuteſceret, nec vllam criminum ſuorum veram defenſionem reperiret; à Legatis Romanis, ipſoque Imperatore, & toto ſenatu admonitus, vt veniam precaretur, ne ſaltem à laicorum cœtu credentium excluderetur; refractariâ mente conſilium penitùs repudiauit. Ergo communi omnium æquiſsimoque iudicio damnatur, abdicatur, anathemateq; percellitur: ac veluti raptor & adulter, maximarumque calamitatum, & infinitarum offenſionum ac ſcandalorum in Eccleſiâ Dei concitatorum auctor, ex Synodico Nicolai Papæ exauctorationis decreto, quod antè magnâ curâ, poſt multam & accuratam inquiſitionem in Concilio, Synodicoq; iudicio contra illum editum erat, declaratur. Subſcripſere (Epiſcopi) depoſitioni,

V 2 calamis,

Digitized by Google

νοι, ἀλλὰ, τὸ φρικωδέστατον, ὡς τῶν εἰδότων ἀκήκοα διαβεβαιουμένων, καὶ ἐν αὐτῷ τοῦ Σωτῆρος τῷ αἵματι βάπτοντες τὸν κάλαμον· οὕτως ἐξεκήρυξαν Φώτιον, οὕτως αὐτὸν κατεδίκασαν, καὶ πάντας τοὺς χειροτονουμένους ὑπ' αὐτοῦ. ἐνταῦθα γινόμενος κατηγορῆσαι μοι δοκῶ τῆς συνόδου. μέμψομαι δὲ καὶ τὴν κρίσιν ταύτην, εἰ καὶ τολμηρόν. Πάσας γὰρ τὰς πράξεις καὶ τοὺς διωρισμένους ἐν αὐτῇ κανόνας, ὁμοίως τοῖς ἐν ταῖς προλαβούσαις ἑπτὰ συνόδοις οἰκουμενικαῖς καὶ τούτους ὡς θεοπνεύστους λίαν προσιέμενός τε καὶ ἀποδεχόμενος. Τοῦτο μόνον τῆς ὀγδόης συνόδου ταύτης ἐπιμέμφομαι, οὐχ ὅτι θυμῷ βαρεῖ καὶ μνησικακίᾳ, ὥς τινες οἴονται τῶν ὑπευθύνων ἀνηλεῶς κατεψηφίσατο. Μᾶλλον μὲν οὖν τοὐναντίον μεμπτέα τυχὸν αὕτη παρά γε δικαίῳ τῷ τοιούτων κριτῇ, ὅτι φιλανθρωπότερον, ἢ ἔδει, τὴν κρίσιν ποιουμένη, οὐκ ἀπροσωπόληπτον, οὐδὲ καθαρῶς Ἀποστολικὴν ἐπήγαγε ψῆφον. Δέον τῷ τριακοστῷ κεφαλαίῳ, ᾧ πρῶτον τὸν ἄμεμπτον ὁ συκοφάντης κατεδίκαζεν, ὡς διὰ κοσμικῆς δυναστείας ἐγκρατῆ γινόμενον τῆς ἐκκλησίας· τοῦτο μᾶλλον ἰσχυρίσασθαι νῦν κατ' ἐκείνους, ὡς οὐ ψήφῳ θεοῦ καὶ ἱερέων, ἀλλ' ὑπερβολῇ φιλαρχείας καὶ δοξομανίας διὰ κοσμικῆς δυναστείας τυραννήσαντος τῆς ἐκκλησίας. αὐτόν τε διὰ ταῦτα καθαιρεῖν ἔδει καὶ ὅτι παρὰ καθῃρημένου χειροτονεῖσθαι κατηξίου, καὶ τοὺς κεκοινωνηκότας δὲ αὐτῷ, κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν ἀπόφασιν, πάντας, καὶ μὴ φιλανθρωποτέρους θεοῦ, καὶ θεοῦ γινομένους κρίσεως τὴν ἀπόφασιν τοῦ παναγίου Πνεύματος ἀκυροῦν. Τοῦτο τὰ ἄνω, κάτω πεποίηκε. Τοῦτο τὸ κρῖμα οὐκ ἔστιν ὅσον εἰπεῖν κακῶν αἴτιον καὶ σκανδάλων ἐχρημάτισεν. οἶμαι γὰρ, ὡς εἰ Ἀποστολικῶς τότε καὶ κανονικῶς κατὰ πάντων ἀπεφήναντο τὸν αἴτιον μόνον τῆς διχοστασίας τε καὶ τῶν σκανδάλων, ἀλλὰ καὶ τοὺς κοινωνήσαντας αὐτῷ πάντας ἐκκηρύξαντες, οὐ μίαν ἂν ἔτι κατὰ τῆς ἐκκλησίας εἶχε παρείσδυσιν ἡ ἀδικία. ὥσπερ δὲ πρῶτον κατὰ τὴν ἐπὶ Ταρασίου τοῦ θείου σύνοδον κατὰ τῶν εἰκονομάχων γινομένην, ἐπειδὴ συμπαθέστερον μᾶλλον ἢ δικαιότερον ἐχρήσαντο τοῖς αἱρετικοῖς καιροῖς, πάλιν ἐκεῖνοι δραξάμενοι τὴν οἰκείαν δυσσέβειαν χαλεπώτερον ἀνενεώσαντο· οὕτω καὶ νῦν, τῆς συνόδου ταύτης προφεισμένης, ἀλλ' οὐκ ἀπροσπαθῶς, καὶ κανονικῶς τὴν κρίσιν ἀποφηναμένης, εὗρεν αὖθις ἡ πονηρία κατὰ τῆς ἐκκλησίας χώραν.

καὶ

calamis, non nudo atramento, ſed, in quo penitùs contremiſcas, ipſo Saluatoris * ſanguine tinctis: Ita, inquam, demum Photium exauctorârunt damnaruntque, vnaque omnes ab illo ſacris initiatos.

Hic ego mihi Synodum iure quodammodo reprehenſurus videor; reprehendam autem, etſi fortaſſe audaciùs, hoc ipſum iudicium. Actiones enim & definitos in eâ Canones, perinde, ac in aliis ſeptem Oecumenicis Synodis, ita in hac quoq;, vt ſanctos, & à Spiritu ſancto dictatos valde probo, admittoque. Hoc tantùm in hac Octauâ non laudo; non quòd (vt aliqui de reorum numero cenſent) grauiùs commota, duriùs in Photium conſuluerit: Sed contra potiùs reprehẽdenda forte ſit apud æquum arbitrum, quòd multò clementiùs, quâm oportebat, iudicarit; habitâ nempe perſonarum aliquâ ratione, non ex lege Apoſtolicâ ſincerè latâ ſententiâ. Trigeſimus Canon adhibendus erat, quo innocentem ante Ignatium Sycophanta damnarat, quaſi per ſæcularem poteſtatem Eccleſiam inuaſerit: Hic enim magis nunc in illos valebat, vt qui non Dei, non Myſtarum ſententiâ, ſed incredibili gloriæ & ambitionis furore correpti, per ſæcularem poteſtatem ſolium vi tyrannicâ occuparint. Hanc ille ob cauſſam, & præterea, quòd ab exauctorato ſe conſecrari voluerit, de gradu deturbandus erat, omneſque, qui cum illo communicabant: ſecundum Apoſtolicam inquam ſanctionem, non oportebat illos Deo, Deique iudicio clementiores eſſe, & ſacroſancti Spiritus decretum antiquare. Hæc quippe illorum indulgentia, omnia ſuſque deq; egit. Hoc iudicium, dici non poteſt, quantum offenderit, quantorumque cauſſam præbuerit malorum. Perſuaſum enim habeo, ſi tunc ex Apoſtolorum & Canonum auctoritate, ſententiam ritè & in auctorem ſchiſmatis & offenſionum, & in totam eius factionem cum illo communicantem, omnibus exauctoratis, tuliſſent, futurum fuiſſe, vti omnis ab Eccleſiâ impietas in poſterum excluderetur. Quemadmodum antè, D. Taraſio Patriarchâ, in Synodo contra Iconomachos celebratâ, cùm indulgentiùs, quàm fas æquitaſque poſtulabat, hæreticos tractaſſent, illi arreptâ occaſione impietatem

** Theophanes idem factũ narrat à Theodoro Papa in damnatione Pyrrhi Patriarcha Cõſtantinopolitani. Anno XX. Heracliј. Ita Photius adegit Baſiliũ & Michaelẽ, vti ſanguine Chriſti ſcripto chirographo iurarent, ſe nullas Bardæ inſidias moliri. Hamartolus in Michaele.*

Synodum VII. Oecumenicam intelligit anno Chriſti DCC. LXXXVII. celebratam.

καὶ διὰ τῶν προσειλημμένων ἀπόβλητος, καὶ διὰ τῶν ὑποκριτῶν ὁ καθῃρημένος, ὡς κοινωνικῶν ὄντων αὐτοῦ καταδραμὼν, καὶ αὖθις τὸν ἱεραρχικὸν θρόνον τυραννήσας, καὶ τῶν ἱερῶν καταπαίξας θεσμῶν, καὶ πάντα μὲν ἀποστολικὸν κανόνα, πᾶσαν δὲ παράδοσιν ἐκκλησιαστικὴν καταπεπατηκὼς, καὶ πάντας μὲν τῶν οἰκείων ὁμολογιῶν καὶ χειρογράφων ἀποτητὰς, πάντας δὲ σταυροπάτας, οἷος ἐκεῖνος, γίνεσθαι καταναγκάζων, καὶ τῶν πρώτων τὰ ἔσχατα χείρω διαθέμενος, τὰς ἁπάντων συνειδήσεις ἐβεβήλωσε καὶ κατέχρανε. Τοῦτο μὲν, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος τῆς συνόδου ταύτης τὸ ἐλάττωμα, διὰ τῆς καταδοχῆς καὶ κοινωνίας, τῶν παραπεσόντων, καὶ τὸν λύκον, ὡς οὐ προσεδόκα τοῖς προβάτοις ἐπισυναγούσης. τοῦτο δέ τινες καὶ ἀπὸ τῶν παρηκολουθηκότων, τοῖς τότε χρόνοις τεκμηρίων ἐμφρόνως ἐστοχάσαντο· καὶ γὰρ μήπω ταυτησὶ τῆς συνόδου συγκεκροτημένης, ἔτι δὲ ἐλπιζομένης, Βούβαλοι ἔξωθέν ποτε ἐλαυνόμενοι, κατὰ μέσης, διήγοντο τῆς πόλεως, ἀθρόως δὲ θροηθέντες ὧδε κἀκεῖσε διεσκορπίζοντο, εἷς δὲ αὐτῶν κατὰ τῆς μεγάλης εὐθυδρομήσας ἐκκλησίας, καὶ ἔνδον τοῦ ἱεροῦ γεγονὼς, ἄχρις αὐτοῦ τρέχων τοῦ ἄμβωνος κατήντησεν, ὥρα δὲ ἦν ἐννάτη τῆς ἡμέρας, καὶ αὐτὸς οὐκ ἀγαθὸς ἄγγελος τοῖς τὰ τοιαῦτα κρίνειν εἰδόσι κατεφαίνετο. τούτου δὲ μείζων ἀπόδειξις, ὁ φρικωδέστατος σεισμὸς, ὃς κατ' ἐκεῖνον συνέβη τὸν καιρόν· ἐννάτην εἶχεν Ἰανουάριος, καὶ πολλαὶ μὲν ἐκκλησίαι, ἔμβολοι δὲ πλεῖστοι καὶ οἶκοι ἠδιαφίσθησαν. κτηνῶν τε καὶ ἀνθρώπων, ἀμύθητος γέγονε πανωλεθρία, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ μέγας τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας οἶκος κατὰ πολλὰ μέρη διεκινδύνευε ῥηγνύμενος, εἰ μὴ τῆς ἀξίας πρὸς τῶν κρατούντων ἐτύγχανεν ἐπιμελείας. Ταῦτα μὲν πρὸ τῆς συνόδου καὶ μετ' αὐτήν. ἐξαίφνης ἐπῆλθε πνεύματος σφόδρα καταιγὶς, ὀκτόβριος ἐνίστατο μὴν, καὶ οὕτω βιαίως ἐπέθετο τὸ πνεῦμα, ὡς πολλῶν μὲν ἐκκλησιῶν, πολλῶν δὲ παλατίων, καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ δὲ οἴκου τὸν μόλιβδον οἷα μεμβράνας συνειλίσσειν, καὶ εἰς τοὔδαφος καταστρῶν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῦ τετραπλεύρου μονολίθου κίονος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐστηλωμένον χαλκοῦν στροβίλιον βαρύτατον ὂν, ὡς πορρωτάτω συνετρίβη πεσόν. οὐκ εἰκῇ δὲ ταῦτα παρηκολουθηκέναι

tatem ſuam multò magis confirmarunt, ita nunc Synodo hac remiſsiùs agente, nec ſine affectu, neque ex Apoſtolico Canone damnationis ſententiam ferente, malitia rurſus contra Eccleſiam inuenit locum. Nam qui per reconciliatos erat eiectus, & per hypocritas damnatus, is per eoſdem quaſi familiares poſtliminio recurrens, rurſus Patriarchę thronum per vim inuaſit, ſacrisque legibus & Apoſtolicis ſanctionibus eluſis, traditionibus omnibus Eccleſiaſticis proculcatis, cùm omnes in ſua teſtimonia & chirographa periuros, vt ipſe erat, fieri coëgiſſet, & extrema primis deteriora feciſſet, omnium conſcientias inquinauit, & conſpurcauit. Hoc, vt ego ſentio, Synodi huius vitium eſt, dum per ſucceſsionem poſtea & communionem, quæ accidit, lupum, præter opinionem, in ouile admiſit. Quod & quidam eorum, qui eiſdem antea temporibus vixêre, Synodo hac nondum celebratâ, ſed iam tum ſperatâ, futurum ſapienter coniecerunt. Bubalos quondam aliunde huc adductos, perque mediam viam actos, repente furor corripuit, aliisque aliò ruentibus, vnus rectà aduerſus magnam Eccleſiam delatus, irrupit, atque ad ambonem vſque curriculo horâ diei nonâ, peruenit; qui rem æſtimare ſcientibus viſus eſt malus eſſe dæmon. Sed maius iſto argumentum erat, terrificus planè, qui eadem tempeſtate nono Ianuarij accidit, terræ tremor, quo multa templa, plurimæ * porticus, ædificiaque conciderunt. Hominum ac iumentorum tanta ſtrages edita eſt, quanta verbis exprimi nullis poteſt. Quin & ipſum Sophiæ auguſtum Dei templum, multis in partibus concuſſum, niſi cura ſingularis principum anteuertiſſet, ruinæ periculum adiiſſet. Atque hæc ante Synodum euenere. Poſt Synodum verò menſe Octobri iam ineunte, repente tantus venit turbo, tantaq; ingruit procella, vt multa templa, multaque palatia, atque ipſius etiam Patriarchij plumbeum tectum inſtar membranæ conuolutum in terram deiecerit. Immo & * obeliſci in hippodromo tetragoni ex perpetuo lapide facti aheneus turbo ſeu ſtrobilus, ingenti pondere, columnæ impoſitus, procul eiectus & eliſus eſt. Nec vana ſanè hæc, quæ tum acciderunt, fuere prodigia; ſed futuri motus & perturbationis,

* ἔμϐολοι Roſtra Domnini, vel, vt hoc loco reor, porticus. plura ſupra.

* Fusè de hoc in Topogr. Gyllius lib. 2 cap. 11.

κέναι τὰ σημεῖα, ἀλλὰ τῆς μελλούσης αὖθις ἀκαταστασίας καὶ ταραχῆς διὰ τοῦ ταραχοποιοῦ δαίμονος ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ἐνίστασθαι τεκμήρια σαφῆ. ἅπερ ἴσως οὐκ ἂν συνέπεσεν, εἰ κατὰ τὸν Ἀποστολικὸν, ὡς εἴρηται, τὰ κατ' αὐτὸν ἐκρίθη θεσμόν. ἀλλ' ὅμως οὐ ῥυπαίνει ταῦτα τὴν τοῦ Πατριάρχου δόξαν, ὅτι μὴ αὐθεντικῶς εἶχε πᾶν, ὃ ἐβούλετο δρᾶν· μᾶλλον δὲ τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τὴν ἄνωθεν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τὴν τῆς κρίσεως ἐξουσίαν παρεχώρει. Ἀλλ' οὐδ' ἡ σύνοδος ἐκείνη τοῖς κεκοινωνηκόσι Φωτίῳ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα βιασθεῖσι, τοσοῦτον ἤθελε συμπαθεῖν, ὅσον ἡ τοῦ βασιλέως ἁπλότης, ἵνα μὴ λέγω κουφότης, προσώπων ἡττωμένη παρακλήσεσί τε, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπαίνοις ὑποχαυνουμένη καὶ φιλανθρωπία, ὀνόματι τῆς ἀκριβοῦς τοῦ θεοῦ δικαιοσύνης, ὡς ἐπίπαν ἀποπίπτουσι. πλὴν ταῦτα μὲν τοῦτον γέγονε τὸν τρόπον. Αὖθις δὲ ὁ μέγας Ἰγνάτιος τῶν τῆς ἐκκλησίας οἰάκων τὸ δεύτερον ἐπιλαβόμενος ἔδειξε καὶ τοῖς τυφλώττειν ἑκουσίως ἐθέλουσιν, ὡς μάτην ὁ ἐχθρὸς ἐνεκαυχήσατο κατ' αὐτοῦ· ἐπιστημονικώτερον γὰρ, καὶ μᾶλλον θεοπρεπόντως καὶ ἀσφαλέστερον, ἢ πρώην, ἐκκλησίαν ἐκυβέρνα· ἅτε δὴ ταῖς μακραῖς ταλαιπωρίαις καὶ ποικίλαις θλίψεσιν ἱκανὴν ἐμπειρίαν ἑαυτῷ συνειλοχώς, ἀδέκαστος μὲν πάντη καὶ ἀπροσωπόληπτος ἐν ταῖς κρίσεσι δεικνύμενος. λίαν δὲ ἀκριβὴς ἐν ταῖς χειροτονίαις· τοῖς ἀδικουμένοις ἐπικουρῶν, τοῖς λυπουμένοις συλλυπούμενος, τοῖς πενομένοις ἐπαρκῶν, καὶ τὴν ἔνδειαν τούτοις, ὅση δύναμις, ἱλαρῶς παραμυθούμενος· καὶ τοὺς ἀσθενοῦντας μὲν τῇ πίστει, ἢ καὶ τῷ σώματι παρακαλῶν καὶ ψυχαγωγῶν, τοὺς ὀλιγοψύχους δὲ τῇ χάριτι τῆς τοῦ πνεύματος ἀνακτώμενος διδασκαλίας. καὶ πᾶσι πάντα γινόμενος, ἔσπευδε κερδαίνειν, ὅσον ἐπ' αὐτῷ, πάντας ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ. Δύο μὲν αὐτῷ διὰ παντὸς ἦσαν ὁδοί· ἡ μὲν, πρὸς θεὸν ἰθυτενῶς ὁρῶσα διὰ καθαρᾶς τε καὶ ἀνεκλείπτου προσευχῆς· ἡ δὲ, πρὸς τὴν τῆς ἐκκλησίας οἰκοδομὴν καὶ περιποίησιν. διὰ τῆς αὐτῆς δὲ σπουδῆς ἀμφότερα κατώρθου. Οὐ κατὰ πάρεργον γὰρ, οὐδὲ ῥαθύμως, ὥσπερ τινὲς, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιμελῶς καὶ συντόνως ἐκ νεότητος, ἕως γήρους καὶ πρεσβείου βαθέως, ταῖς ἱεραῖς λειτουργίαις ἐνῃρέστει καὶ κατὰ πάντα σεβάσμιον εἶχεν τῇ τε πανυμνήτῳ μητρὶ τοῦ θεοῦ, τοῖς τε θείοις Ἀποστόλοις καὶ μάρτυσιν ἐν ἀγαλλιάσει καρδίας θεοπρεπῶς ἐπανηγύριζεν. οὕτω δὲ θεοφιλῶν καὶ πνευματοκινήτως

ἀνῆγε

Digitized by Google

bationis per architectum turbarum dæmonem Eccleſiæ impendentis aperta ſigna & argumenta. Quæ fortean eueniſſent nunquam, ſi cauſſas ſuas Synodus ex decreto Apoſtolico, vt eſt dictum, decidiſſet. Enimuerò hæc Patriarchæ Ignatij gloriæ labem nullam aſpergunt, quòd ad exequenda ea, quæ volebat, ſatis magnas vires non haberet: Legatis enim Romanis eam poteſtatem, pro Eccleſiaſtica retro traditione, permittebat, vt ſententiam ferrent. Quin & ipſa Synodus non tantoperè volebat iis, qui cum Photio, quamuis inuiti, & coacti communicarant, indulgere, quantoperè ſimplicitas, ne dicam temeritas Imperatoris, victa nempe hominum dignitate, & laudibus inflata humanis, verbo tenus clementia, diuinâ æquitate penitus deſtituta, cogebat. Atque hæc ita tum geſta ſunt.

Magnus porro Ignatius denuò gubernaculis Eccleſiæ admotus, quamuis ſuâ ſponte excutientibus, oſtendit tamen, quàm vanè hoſtis contra ſe gloriatus ſit; peritiùs enim quodammodo ſanctiusque & ſecuriùs, ac antea, Eccleſiam adminiſtrauit; vt qui multis & diuturnis, variisq; caſibus & ærumnis vſum regendi maiorem ſibi compararit: Incorruptè enim nullaque perſonarum habita ratione ius dicebat. Singularem tamen curam in conſecratione eorum adhibebat, qui iniuriis opprimebantur: afflictos ſolabatur, egentes ſubleuabat, eorumque inopiam ſuis copiis, vt poterat, hilariter recreabat. Fractos aut animo aut corpore pariter leuabat & firmabat. Deſperabundos Spiritus ſancti gratia ad ſpem per doctrinam erigebat. Deniq; omnibus omnia factus, pro viribus ſtudebat omnes in viſceribus Ieſu Chriſti lucrifacere. Geminas ſemper propoſitas habebat vias: alteram, quâ rectâ per caſtas & aſſiduas preces tendebat ad Deum: alteram ad Eccleſiæ ſuæ incolumitatem & profectum referebat; verùm eâdem ſimul operâ vtrumq; rectè adminiſtrabat. Non perfunctoriè enim, vel, vt nonnulli, oſcitanter, ſed accuratè & decenter à primâ iuuentâ ad vltimam vſq; ſenectam ſacris operabatur, atque in omnibus tẽplis, & laudatiſſimæ Dei matri, & diuis Apoſtolis, Martyribusque, geſtienti corde, cum eâ, quâ par erat, ac diuinam

ἀνῆγε τὴν προσφορὰν, ὡς ἐπ' αὐτῆς ὁρᾶν τῆς θείας τραπέζης ἐναργῆ τῆς τοῦ πνεύματος παρουσίας τεκμήρια. ἑωρᾶτο γὰρ ὁ θεῖος ἄρτος ὅλος ἠλλοιωμένος, ὅλος, ὥσπερ ἄνθραξ, οὐράνιος χάριν ἀποστίλβων τοῦ οὐρανίου πυρός. ὥπλαί ποτε κραδαινόμενος, καὶ ὁ ὑπὲρ ἄνω τῆς ἁγίας τραπέζης ἀπαιωρούμενος σταυρὸς, ἠρέμα μὲν πολλάκις σειόμενος, ὑψούμενος τοῦ ἄρτου καθωρᾶτο, τοῦ τοῦ ἁγίου δηλαδὴ πνεύματος ἐπισκίασιν ὑποσημαινόντων. ἐν ἡμέρᾳ δέ ποτε τοῦ Πάσχα μάλιστα, οὕτω διεκινήθη σφοδρῶς, ὡς πάντας Ἱερεῖς καὶ Ἀρχιερεῖς, καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν θρόνων τὸ μυστήριον ἐκπεπληγμένους μεγάλῃ φωνῇ δοξάζειν ἐπιπολὺ τὸν θεόν. οὕτως ὁ μέγας ἱεράρχης ἀχράντους θυσίας ἐν πληρότητι πίστεως γνησίως ἀναφέρων, καὶ τούτοις ἱλασκόμενος τὸν θεὸν ἱεροπρεπῶς ἱερουργεῖ τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ. ἀεὶ δὲ τοὺς ἀγγίζοντας αὐτῷ τοιαύταις κατεφώτιζε διδαχαῖς. προσέχετε, λέγων, ἑαυτοῖς ἀδελφοὶ, καὶ βλέπετε, πῶς ἀκριβῶς τοῦ βίου περιπατεῖτε τὴν ὁδὸν, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· καὶ μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τὰ ἀρεστὰ τῷ θεῷ. καὶ μὴ σχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς καὶ εἰδέναι, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον· καὶ τίς ἡ κλῆσις τῆς πίστεως ὑμῶν καὶ τῆς ἐλπίδος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. εἴτω ὁ λύχνος τῆς καρδίας ὑμῶν τῷ κυρίῳ πνεύματι ἀεὶ καιόμενος καθαρὸς, εἰλικρινὴς, ἁπλοῦς ὅλος, διαυγὴς, καὶ φωτοφανὴς, ἵν' ὅλη δι' αὐτοῦ καταυγάζηται ἡμῖν ἡ ψυχή. ἔσω ὁ νοῦς ἡμῖν ἀνατεταμένος ἀεὶ πρὸς θεὸν, μονότροπος, μονολόγιστος, ἓν ἔργον καὶ μίαν σπουδὴν, καὶ μίαν προηγουμένως ἔχων ἐνέργειαν τὴν θεωρίαν τοῦ ἀγαθοῦ. πρὸς μόνον τὸ φύσει καὶ κυρίως ὂν ἀγαθὸν ἐπεστραμμένος ἀεὶ, καὶ ἐν αὐτῷ ζῶν καὶ κινούμενος, καὶ ὢν, αὐτῷ λαμπρυνόμενος, καὶ ἀγαθυνόμενος, καὶ κατὰ τὸ ἐφικτὸν ὁμοιούμενος, καὶ θεούμενος. οὕτω γὰρ ὑψοῦ τὸν λογισμὸν αἴροντες καὶ πάντων μὲν αἰσθητῶν, πάντων δὲ νοητῶν κτισμάτων ὑπεραναβαίνοντες, μόνῃ δὲ τῇ Τριαδικῇ θεαρχίᾳ, μόνῃ τῇ ἐν ἀπορρήτοις ἑστώσῃ, κρυφιότητι καὶ ὑπερουσιότητι τὸν οἰκεῖον ἱδρυσάμενοι νοῦν. καὶ μίαν μὲν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ὥσπερ φύσιν θεότητος, οὕτω καὶ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν, καὶ δόξαν, καὶ μεγαλοπρέπειαν ὁμολογοῦντες καὶ πιστεύοντες· τὸν ἕνα δὲ τῆς τρισυ-

ποστάτου

Digitized by Google

decebat maieſtatem panegyres dieſque feſtos agitabat. Tam pie verò & religioſè, Spiritu nempe ſancto illum complente, rem diuinam faciebat, vt in ipſo altari videre fuerit aperta Spiritus ſancti præſentiæ argumenta: Videbatur enim panis diuinus penitùs immutatus, totusque, veluti cœleſtis carbo, gratiæ radios ſpargebat à cœleſti flammâ. Crucis quoque ſignum, quod aræ deſuper imminebat, quandoq; mirificè concuti viſum, aliâs quidem pane ſancti elato, aliâs modicè motari ſæpius ſpectabatur. Sed ipſo die Paſchæ potiſsimum; adeò quippe vehementer quatiebatur, vti Presbyteri & Epiſcopi omnes, maximeque ij, qui ex aliis Patriarchiis aderant, myſterio perculſi ingenti voce numen laudibus celebrarent. Ita Sacerdos magnus ſacrificium intemeratum perfectâ plenaque fide offerebat, illaque, Deo vt decebat propitiato, populi ſalutem operabatur. Auditores porro ſuos huiuſcemodi documentis erudiebat. Attendite, inquit, vobis, fratres, & videte, quomodo cautè ambuletis, non, vt inſipientes, ſed, vt ſapientes; & nolite fieri imprudentes, ſed intelligentes voluntatem Dei: &,* nolite conformari huic ſæculo; ſed transformamini, ſecundum Apoſtolum; renouatione mentis veſtræ, vt probetis vos, & ſciatis, quæ ſit voluntas Dei bona, & beneplacens & perfecta: & quæ* vocatio fidei veſtræ, & ſpei in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Sit* lucerna cordis veſtri ſemper ardens Spiritu ſancto, pura, ſincera, liquida, & ſplendida, vt illâ tota anima veſtra illuminetur. Sit vobis mens ſemper intenta ad Dominum, ſimplex & recta, cuius vnicus labor ſit & ſtudium, vnicusque laboris finis propoſitus, boni ſummi contemplatio. Ad illud, inquam, natura ſua verum germanumque bonum mens veſtra ſit conuerſa ſemper, & in illo* viuat, moueatur & ſit; in illo illuminetur, bonaque reddatur: illi, quoad eius fieri poteſt, ſimilis efficiatur, &, vt ſic dicam, deificetur. Ita enim animo ſupra naturam totam, ſeu corporatam, ſeu intelligentem eleuato, mentem veſtram in ſanctiſsimæ Trinitatis maieſtate, quæ ſola inexplicabilis, abſcondita, ſupraque naturam euecta omnem per ſe eſt exiſtitque, ſtabilietis. Atque, vt vnam Patris & Filij & Spiritus ſancti naturã ſeu eſſentiam diuinitatis,

Pietas Ignatij diuinitus prodita.

Concio Ignatij.
Ad Epheſ.5.
* *Rom.12.*
Philip.4.
* *Cor.1 Epheſ.1.*
* *Luc.12.*
Ioan.5.
* *Actor.17.*

Digitized by Google

ὑποστάτου θεαρχίας τὸν ἄναρχον καὶ συνάναρχον τῷ πατρὶ λόγον, τὸν ἀόρατον, τὸν ἀσώματον, τὸν ὁμοφυᾶ τῷ γεννήτορι καὶ ὁμοδύναμον, τοῦτον υἱὸν ἀνθρώπου καθ' ἡμᾶς ἐκ τῆς ὑπεραμώμου γενόμενον θεομήτορος εἰδότες, καὶ ἕνα μὲν τῷ προσώπῳ διπλοῦν δὲ ταῖς φύσεσι καὶ ἐνεργείαις καὶ θελήσεσι κηρύσσοντες. καὶ ταύτῃ σχολάζοντες ἐπιμελέστερον τῇ θεωρίᾳ τῶν θείων, καὶ θεολογίᾳ, καὶ διὰ τῆς ἱερᾶς τῶν γραφῶν μελέτης ἀνακαθαιρόμενοι, καὶ δι' ἀενάου προσευχῆς ἁγνιζόμενοι, ὑπεροράσει τῶν ματαίων ὑπερίδωμεν μεριμνῶν, καὶ τοῖς τῆς ἀτιμίας μὴ ὑποκύπτωμεν πάθεσιν, καὶ πρὸς ἀνοήτους φροντίδας μὴ καταπίπτωμεν. καὶ πᾶς θυμὸς θηριώδης, καὶ πᾶσα παράλογος ἐπιθυμία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν· μᾶλλον δὲ ὁ μὲν θυμὸς ὅπλον ἡμῖν κατὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ τῆς ἁμαρτίας ἔσω πατρὸς ἡ ἐπιθυμία δὲ πρὸς τὸ κυρίως καὶ ἀληθῶς ἐπιθυμητὸν μετασκευαζομένη πᾶσα συνεργὸς ἡμῖν γινέσθω πρὸς τήρησιν τῆς δεσποτικῆς ἐντολῆς. Τοιαύτας οὖν ἔχοντες παραγγελίας, ἀγαπητοὶ, διὰ Προφητῶν μὲν πρῶτον, ἔπειτα διὰ τῶν ὑψηλῶν τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν καὶ Εὐαγγελιστῶν, καὶ διὰ τῶν πατέρων δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἱερῶν διδασκάλων γινομένας εἰς ἡμᾶς, μᾶλλον δὲ δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος λαλουμένας ἀεὶ, καὶ πολυτρόπως κηρυσσομένας ἐν ἡμῖν, μὴ καταφρονῶμεν, μὴ δὲ ῥαθύμως καὶ ἐκμελῶς, ἐπιμελῶς δὲ τὴν πρᾶξιν καὶ σπουδαίως μετίωμεν τῆς ἀρετῆς, ἐλεημοσύναις μὲν καὶ πίστεσι πάσης ἁμαρτίας ἀποκαθαιρούμενοι, ἀγάπῃ δὲ τελείᾳ, καὶ ταπεινοφροσύνῃ ἀληθεῖ, παντὸς μολισμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος ἀποδιυλιζόμενοι, ἵνα κατὰ πᾶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ περιπατήσαντες ἄξιοι τῆς τοῦ ἐπουρανίου πατρὸς βασιλείας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀναφανῶμεν. ἀποθώμεθα τοιγαροῦν πᾶν πάθος καὶ πάντα πονηρίας ἀποτριψώμεθα λογισμὸν, ἵνα καθαροὶ τῷ καθαρωτάτῳ προσενεχθῆναι δυνηθῶμεν. ἀπορριψώμεθα γαστριμαργίας πάθος ὀλέθριον, ὡς πάσης ἀλλότριον ἀρετῆς, καὶ παντοίας γεννητικὸν κακίας· ἀντ' αὐτῆς δὲ τὴν κοσμιωτάτην ἐγκράτειαν, ὡς διπλοΐδα, περιθώμεθα, τὴν τῶν ἀγγέλων σύντροφον, τὴν τῶν ἁγίων σύσκηνον, τὴν τῆς ἄνω τερπνότητος πρόξενον καὶ τρυφῆς. Πορνεία δὲ μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ἡμῖν, οὐ μόνον ἡ κατ' ἐνέργειαν καὶ πρᾶξιν, ἀλλὰ μὴ δὲ πορνικαῖς φαντασίαις ῥυπαινώμεθα. πάσῃ δὲ μηχανῇ καὶ σπουδῇ, πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ καὶ προσευχῇ τὴν κακὴν ῥίζαν

tis, ita potentiam, vim, gloriam & magnificentiam profitea-mini & credatis: vnum in diuino triplicis perſonæ principatu, ſine principio Patrem, & cum Patre Filium, ab oculorum acie remotum, à corporis concretione purum, eiuſdem cum Patre eſſentiæ, potentię eiuſdem; haud ignari hunc ipſum Dei filium, hominis quoque filium ſecundum noſtram naturam ex immaculatâ Dei matre natum, & vnum quidem perſonâ, geminâ naturâ, potentiâ, voluntate prædicetis: His ergo rerũ diuinarũ & Theologicarũ meditationibus penitùs occupati, ſacrarumq; literarum ſtudiis repurgati, atq; aſsiduis precibus luſtrati, contemtis humanis rebus, curas inanes negligamus, neque nos fœdis cupiditatibus ſubmittamus, neque ad cogitationes ſtultas prolabamur. Omnis furor inhumanus, omne deſiderium à ratione alienum à nobis excludatur: imo furor ille in peccata & peccati auctorem verſus, pro ſcuto nobis ſit: Cupiditas verò ad verum germanumque bonum tranſlata, ad præcepta Domini cuſtodienda nobis adiutrix fiat. Hæc documenta, dilecti, ſiue à Prophetis, ſiue diuis Apoſtolis, ſiue Euangeliſtis, ſiue Patribus, ſiue ſanctis Doctoribus accepta, imo per vnum & eundem ſpiritum dictata, variiſque modis prædicata, ne contemnamus, nec ſegniter & ignauè exequamur, ſed acriter & ſtudiosè virtutis opus perſequamur, vt benignitate in egentes, fideque à peccatis expiati, charitate perfecta, & ſubmiſsione ſincerâ, ab omnibus animi & corporis inquinamentis defœcati, ſecundum Dei voluntatem ambulantes, regno ſupremi Patris in Chriſto Ieſu digni habeamur: Omnes ergo animi vitioſitates & malitiæ fibras elidamus, vti puris ad puriſsimum nobis pateat acceſſus. Pernicioſam ventris ingluuiem, veluti peſtem virtutis & omnis fontem impietatis, procul habeamus, illius loco temperantiam, veluti diploidem, induamur, temperantiam, inquam, beatarum mentium ſociam, diuorum cœlitum contubernalem, cœleſtiumq; deliciarum ac voluptatum illicium ac pignus. Fornicatio autem neque nominetur quidem in nobis, vt non ſolùm opere & facto, ſed ne cogitationũ quidem impurarum monſtris inquinemur. Totis proinde viribus, omnique connixu, & *Epheſ. 5.*

προσθήλιμον ἐκτίλλωμεν, τὴν θολερὰν πηγήν, τὸ τῆς ἡδονῆς ἐμπύρευμα, τὸ τῆς ἀκολασίας ζώπυρον, τὸ πορνικὸν τῆς καρδίας εἴδωλον πρῶτον ἐξανέλωμεν ἢ μειώσωμεν. οὕτω γὰρ ἡμῖν τὸ ἱερὸν τῆς σωφροσύνης ἐπανθήσει κάλλος· οὕτω καὶ τὸν νοητὸν νυμφίον καὶ ἅγιον ἁγιοπρεπῶς ἑαυτοῖς ἐπισπασόμεθα. Φιλαργυρίαν δὲ καὶ πλεονεξίαν πᾶσαν, ὡς εἰδωλολατρείαν ἀποφύγωμεν. Ταύτην γὰρ κατὰ τὸν τοῦ Ἀποστόλου πέφυκε νόμον, εἴπερ οἱ ταύτης ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. εἴπερ οὖν καὶ τῆς σωτηρίου πίστεως ἀλλότριοι, καὶ πολυώδυνον ἡμῖν καθίστησι τὴν ζωὴν, πῶς οὐχὶ φευκτέα μᾶλλον ἁπάντων καὶ βδελυκτὴ τῷ γε μὴ πάντη καπηλικῷ τὴν ψυχήν; οἱ γοῦν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ἀποτιθέμενοι, καὶ πρὸς τὸν ἐκεῖ βίον καὶ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον μεταβαλλόμενοι, ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκώμεθα. καὶ γὰρ οὕτω κούφους ἡμᾶς καὶ εὐσταλεῖς τῶν ἀρετῶν ἀνιέναι τὴν κλίμακα δεῖ, εἰδότας, ὅτι ὥσπερ ἀμήχανον ὄρνιν ἐπὶ γῆς δεδεμένην ἀναπτῆναι πρὸς οὐρανὸν, οὕτως ἀνένδεκτον εἶναι τὸν γηΐνοις κτήμασι καὶ χρήμασιν ἐν προσπαθείᾳ καταδεδεμένον, τὴν πρὸς θεὸν ὑψοῦσαν εὐθυβόλως οἶμον δραμεῖν. ὀργὴν δὲ, ὡς ἔκστασιν οὖσαν παράφυσιν, ὡς ἀσχημοσύνης μητέρα, καὶ ὡς τοῦ πονηροῦ τυγχάνουσαν ἔξαλμα, φυγῇ φύγωμεν, μήποτε τῇ ταύτης ἐξαναλωθῶμεν φλογί. ἀναλάβωμεν δὲ πραότητα, ἐπιείκειαν, μακροθυμίαν. ταῦτα γὰρ τοῦ Ἰησοῦ γνωρίσματα φιλανθρωπίας, καὶ ταῦτα ὑπερουσίως ἐκεῖνος ὢν, ταῦτα νομοθετεῖ· σχεδὸν γὰρ αἱ ἐντολαὶ πᾶσαι τοῦ κυριακοῦ στόματος πραότητος διδασκαλία καὶ ἀνεξικακίας εἰσίν. Δι' ὧν καὶ ἡ κορυφαία τῶν ἀρετῶν ἀγάπη συνίσταται καὶ κατορθοῦται. λύπην δὲ καὶ ἀκηδίαν ἐκτρεπώμεθα, ὡς ἐμπόδιά τε καὶ σκῶλα καθεστώσας τῆς ὁδοῦ. ῥίψωμεν λύπην, τὴν διὰ ἀποτυχίαν ἢ ἔλλειψιν γεηροῦ πράγματος ἐγγινομένην καταβαρύνουσάν τε καὶ πυροῦσαν ἡμῶν τὴν ψυχὴν, καὶ οὕτω σκληρῶς ἐκθλίβουσαν, καὶ ἐκπιέζουσαν, ὥστε μὴ δύνασθαι πρὸς τὸν δοτῆρα τῆς ἀληθινῆς ἀτενίσαι χαρᾶς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐν ἀγαλλιάσει πνεύματος ἁγίου δραμεῖν. Ῥίψωμεν ἀκηδίαν τῆς κακῆς λύπης ἔγγονον, τὴν ῥᾳθυμίας μητέρα, τὴν ἀπογνώσεως φίλην, τὴν ἐκλελυμένην, τὴν πάρετον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐντολὴν θείαν, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμον. ἐνδυσώμεθα δὲ

μᾶλλον

ſummâ animi depreſsione, precibusq́ue elementa luxuriæ penitùs eradamus, cœnoſamq́ue impuritatis ſcaturiginem, & voluptatis focum, intemperantiæ ſuſcitabulum, idolum cordis obſcœniſsimum, euertamus & proculcemus. Sic enim in nobis continentiæ decus efflorefcet, ſanctumq́ue & diuinum ſponſum ad nos piè ſanctèque attrahemus. Auaritiam & ſtudium habendi non ſecus, atque idololatriam, refugiamus. Eadem enim, vt Apoſtolus docet, vtriuſque lex eſt; quando pecuniam appetentes, quidam à fide aberrarunt, ſeipſosq́ue inſeruerunt doloribus multis. Cùm ergo nobis fidem ſalutarem tollat, multasq́ue vitæ calamitates pariat; quomodo non omni ope erit fugitanda, ne *deterrimo quoque coponi etiam animam vendat? Quapropter ſi conuerſatio noſtra in cœlis eſt, ſi cœlum cogitamus, atque ad vitam immortalem, ac ſalutem ſempiternam aſpiramus, habentes victum & amictum, his contenti ſimus. Sic enim probè inſtructos expeditè arduum virtutis cliuum iuuabit ſuperare; haud ignaros, quòd, ſicut ales humi retibus implicata ad cœlum eniti non poteſt, ita perinde fieri nullo modo poſsit, vt is qui copiis & opibus fortunarum circumfuſus ſit, expeditè callem ad cœlum ducentem decurrat. Iram verò, quæ naturam ipſam deprauat ac dehoneſtat, ignominiæ parentem, maliq́ue dæmonis quaſi tripudium, equis virisq́ue fugiamus, ne hoc olim incendio hauriamur. Sed affectemus manſuetudinem, & animi æquitatem & patientiam. Hæc enim ſunt vera clementiæ Ieſu ſymbola. Hæc ille, qui ſupra omnes eſt, hæc inquam præcipit. Omnia enim propemodum Chriſti dominica præcepta ferè continent lenitatis & manſuetudinis documenta, omnemq́ue malitiam excludunt. Quare & caput omnium virtutum ritè ponitur conſtituiturq́ue charitas. Vexationes autem & indignationem deteſtemur, vt quæ viam paliuris obſepiant claudantq́ue. Abiiciamus inanem rerum fluxarum curam & ſolicitudinem, atque inopiæ metum, qui premit mentem, & vrit animum, adeoque diuexat & affligit, vt non poſsit ad ſinceri gaudij largitorem lumina ſuſtollere, ad ipſumq; in Spiritus ſancti gaudio euolare. Proſternamus animi duritiē, veluti improbæ illius

Col. 3. Epheſ. 5. *1. Tim. 6.* ** Locus videtur corruptus.* *Phil. 3.* *1. Tim. 6.* *Coloſſ. 3.*

Digitized by Google

μᾶλλον τὴν κατὰ θεὸν λύπην, τὴν μητέρα τῆς μετανοίας, τὴν τῆς κατανύξεως γέμουσαν, τὴν χαρᾶς πλήρη πνευματικῆς· ἐνδυσώμεθα προθυμίαν, σπουδὴν, εὐσέβειαν πᾶσαν, καὶ ἀρετὴν, καὶ τῷ πνεύματι ζῶντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες. τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· δυνηθείημεν ἂν οὕτω καὶ τῆς ἀνοσίας κενοδοξίας καὶ τῆς ἀνοσιωτέρας ὑπερηφανίας τῶν ἀκροτάτων παθῶν, τῶν πρωτογόνων τοῦ διαβόλου θυγατέρων ὑπέρτεροι γενέσθαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ δι' ἄκρας μὲν ταπεινώσεως τὸν πολύπλοκον δαίμονα τῆς κενοδοξίας ἐκκρινόμενοι, καὶ συμπατοῦντες, τὴν κολοφῶνα δὲ τῶν κακῶν τὴν ὑπερηφανίαν ἐν πίστει καὶ δυνάμει θεοῦ τέλεον ἀνατρέποντες καὶ καταργοῦντες. καὶ οὕτως ὅλον τὸ σμῆνος τῶν πονηρῶν τῆς ψυχῆς ἀναιροῦντες παθῶν τὴν ἱερὰν ἀπείλαν, καὶ νῦν τῆς ἀπαθείας θεὸν καθαρῶς ἐπιδυσώμεθα καὶ οὕτως ἡμᾶς διὰ πάσης κατηρτισμένους ἀρετῆς, ὁ μονογενὴς καὶ ἀγαπητὸς ἠγαπηκὼς ἐλεύσεται μετὰ τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπέσχετο, καὶ μονὴν ποιήσει παρ' ἡμῖν. Τοιαύταις ἀεὶ παραγγελίαις ὁ θεῖος Ἰγνάτιος, τοιαύταις νουθεσίαις καὶ διδασκαλίαις κεχρημένος, καὶ ἰδίᾳ μὲν τοὺς μοναχικοὺς καὶ ἐρημικοὺς, ὡς πρακτικωτάτους ταῖς ἐμπράκτοις ὁμιλίαις ψυχαγωγῶν, καὶ τὸν πόθον αὐτοῖς τῆς ἀσκήσεως ἐπιτείνων· ἰδίᾳ δὲ τοῖς πλουσίοις παραγγέλλων μὴ ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ ἐπ' ἀδηλότητι πλούτου πεποιθέναι. τοῖς ἄρχουσι μὴ φυσιοῦσθαι, μηδὲ κατεπαίρεσθαι τῶν πενήτων παραινῶν· ἰδίᾳ δὲ πάλιν ἱερεῖς τε καὶ ἀρχιερεῖς, ὡς ἱεραρχικωτάτους καὶ γραφικωτάτους καὶ ταῖς κανονικαῖς θεσμοθεσίαις ἐπανορθούμενος· καὶ πᾶσι συνόλως εἰπεῖν, δι' ὧν ἐποίει καὶ ἐδίδασκε, τὸν τοῦ θεοῦ νόμον καὶ τὴν ἐντολὴν ὑποτιθέμενος.

Εἰς λιπαρὸν ἤδη καὶ πίον ἐληλάκει γῆρας, ἐπεθύμει δὲ τὴν ἀνάλυσιν, καὶ τῶν χρονίων κόπων, καὶ νόσων, καὶ θλίψεων ἐπεπόθει τὴν ἀπαλλαγὴν· καὶ μέντοι καὶ τυγχάνει ταύτης. καὶ ἐπαγαθεὶς ἄγαν ἐλπίσι τοῦ μέλλοντος ἀπολείπεται τὴν παροῦσαν ζωὴν, ἐξίσταται θορύβων καὶ ταραχῆς, καὶ φθόνου, μίσους τε καὶ ἀντιλογίας τῶν ἀτόπων ἀνθρώπων καὶ μοχθηρῶν, ἐν εἰρήνῃ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐκοιμήθη καὶ ὕπνωσε, καὶ εἰς χεῖρας κυρίου τὸ πνεῦμα παραθέμενος, προστίθεται τοῖς ὁσίοις ὁ ὅσιος, τοῖς ἱεράρχαις ὁ μέγας ἱεράρχης, τοῖς ὁμολογηταῖς καὶ μεγάλοις πατράσιν, ὁ ὑπὲρ δικαιοσύνης θεοῦ καὶ ἀληθείας οὐδενὸς ἔλαττον ἐκείνων κεκοπιακώς.

Digitized by Google

illius curæ & moleſtiæ neptem, ignauiæ parentem, & ſociam deſperationis, ceſſantem, remiſſam, atque ad omnia diuina præcepta, operaque bona reprobam. Imo verò illam pœnitentiæ magiſtram, triſtitiam induamus, plenam luctus, gemitus, & doloris, cœleſtique gaudio delibutam. Induamus alacritatem, diligentiam, omnemque cultum virtutis. ſimus ſpiritu feruentes, Domino ſeruientes, ſpe gaudentes, in tribulatione patientes, oratione perſeuerantes, vt poſsimus vanam & execratam gloriam, atq; hac multò deteriorem ac caput ſcelerum, ſuperbiam, diaboli primogenitam, in Chriſto Ieſu ſuperare, dum per ſummam animi demiſsionem, verſuti veteratoris vanam laudem explodimus & conculcamus, vitiorumq; omnium reginam ſuperbiam in fide & virtute Dei proſternimus elidimusq;. Quin adeo totam vitiorum animi ſentinam exhauriamus, vt, poſitis omnibus noxiis affectibus mentis, integritatem ſanctam, & auctorem integritatis Deum purè induamus. Sic enim omni virtutum ornatu excultos, dilectus Dei vnigenitus nos diliget, & ad nos cum patre veniet, & manſionem apud nos faciet. *Rom. 12.* *Ioan. 14.*

Huiuſcemodi documentis, monitis, & hortamentis, diuinus noſter experientiſsimusq; Ignatius, rationibus ab experientiâ petitis, ſpeciatim religioſos & ſemotos à turbis viros inſtituebat, amoremq; religioſæ diſciplinę in illis incendebat. Seorſim etiam diuitibus præcepta viuendi dabat, ne * magnificè & ſuperbè ſentirent, neq; fluxis rebus & incertis fortunis fiderent; principibus, ne faſtu turgerent, humilioresq; præ ſe contemnerent. Sigillatim etiam ſacros homines & antiſtites, ipſe maximus antiſtes diuinarum & Eccleſiaſticarum inſtitutionum cognitione erudiebat. Denique, vt verbo complectar omnia, omnibus, per quos Eccleſiam curabat ac docebat, cœleſtem legem ac præcepta proponebat. Cumq; iam ad extremam vltimamq; vergeret ſenectutem, optabat ſolui, multorumq; laborum ac morborum, nec nō tot ærumnarum finem expectabat; quem tandem etiam eſt conſecutus. Nam ſpe certâ futuræ conſequendæ præſentem vitam ponit, turbarumq; motus, atq; inuidiæ, odiique & inſectationis infelicium & impiorum euadit, atque in pace in idipſum dormit & requieſcit, ** Sublime ſaperent* *1. Tim. 6.*

Digitized by Google

ἄξιον δὲ μηδὲ τὸν τρόπον τῆς αὐτοῦ παραδραμεῖν μεταστάσεως. ἔκειτο μὲν τὰ τελευταῖα πνέων ὁ ἅγιος, καὶ αὐτὸς κατὰ τὸν μέγαν ἐκεῖνον ὑπὸ τῆς ἄνω χοροστασίας ἐπιζητούμενος, καὶ τὰ τῆς φωνῆς ὄργανα τούτῳ ἤδη παρείθη, καὶ ἡ ζωτικὴ δύναμις ἔσβη, καὶ τὰ μέλη νεκρὰ πάντα, καὶ ὅλη τῆς ἐκδημίας ἦν ἡ ψυχή. καὶ ἰδοὺ ὁ ὑπηρέτης κατὰ τὸν τῆς ἐκκλησίας τύπον, μέσαι δὲ νύκτες ἦσαν, καὶ μεγάλῃ φωνῇ τό, εὐλόγησον δέσποτα, βοῶν ἀνακέκραγεν. καὶ ὁ μακάριος ἠρέμα τῇ χειρὶ τὸ στόμα σφραγίσας, καὶ τὰ τίμια χείλη βραχὺ κεκινηκώς, μόλις διακουομένῃ τοῖς ἔγγιστα παρεστῶσιν, ἐπύθετο τῇ φωνῇ, τίνος ἁγίου σήμερον μνήμη; οἱ δὲ Ἰακώβου, φασί, τοῦ ἀδελφοθέου τοῦ φίλου σου ὦ δέσποτα. ὁ δὲ μακάριος πρὸς αὐτούς, τοῦ δεσπότου μου κατανυκτικῶς, ἔφη. σώζεσθε, εἶτα λέγει εὐλογητὸς ὁ θεὸς ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. καὶ ἅμα τῇ δοξολογίᾳ συναπῆλθε, καὶ τῇ εὐχαριστίᾳ συγκατέληξε τὴν ζωήν. εὐθὺς οὖν κηδεύουσι τὴν ζωήν, ὡς ἄντις εἴποι αὐτόν. ζωὴ γὰρ ἐπεὶ μετέστη πρὸς τὴν ζωήν, καὶ ἔστι, καὶ γέγονε. καὶ τὴν ἱεραρχικὴν οἱ οἰκεῖοι, ὡς ἔθος, ἀμφιεννύουσι στολὴν ἐπ' αὐτῇ δὲ καὶ σεβασμίαν αὐτῷ ἐπωμίδα τοῦ ἀδελφοθέου σεβασμίως ἐπιβάλλουσιν, ἣν πρὸ χρόνων τινῶν ἐξ Ἱεροσολύμων ἀποσταλεῖσαν αὐτῷ, οὕτως ἐτίμα καὶ πανευλαβῶς ἐσέβετο, ὡς αὐτὸν ἐκεῖνον Ἰάκωβον τὸν μέγαν Ἀπόστολον, καὶ πρῶτον ἱεράρχην ἐν αὐτῇ καθορῶν. ταύτην αὐτῷ διὰ τοῦτο καὶ συνταφῆναι κατεδέξατο. καὶ μέντοι κατὰ τὴν ἐκείνου μνήμην, εἰκάδα γὰρ τρίτην ὀκτωβρίου, καὶ αὐτὸς ἀπῆρε πρὸς κύριον, ἔνδειγμα τοῦτο σαφὲς τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου οἰκειώσεώς τε αὐτοῦ καὶ μεταστάσεως. οὕτω μὲν οὖν τότε τὸ τίμιον ἐκεῖνο δέμας καὶ ἱερὸν ἱερῶς καὶ τιμίως ἐνταφιαζόμενον γλωσσοκόμῳ ξυλίνῳ κατακρύπτεται, καὶ πρὸς τῷ ναῷ τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης σοφίας, πρῶτον κατατεθὲν τῆς προσηκούσης δοξολογίας καὶ προσκυνήσεως καταξιοῦται. ἐπὶ τοσοῦτον δὲ τὸ εἰς αὐτὸν σέβας ἀνῆπται τοῖς λαοῖς, ὥστε καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ σκίμποδος, ἐν ᾧ κατέκειτο, † θράνους ἀντὶ λειψάνων διαρπᾶσθαι, καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ δὲ κείμενον πέπλον μυρίοις καταδιαιρούμενον τμήμασιν, εἰς ἁγιασμοῦ δῶρον καταμε-

† νάνυς C. A.

ſpiritumque in manus Domini commendat, atque apponitur ad ſanctos ſanctus, ad Epiſcopos Archiepiſcopus, ad magnos patres & confeſſores, & ille pro iuſtitiâ & æquitate Deique fide non minus, ac illi, certamine fatigatus.

Enimuerò par eſt, vt quo pacto de ſtatione vitæ deceſſerit, exponamus. Iacebat ſanctus extremum ægrumque trahens ſpiritum, & ipſe, vt magnus ille loquitur, à cœleſti choro expectatus. Iam vocis inſtrumenta prope tota ceciderant, vitaliſque aura defecerat, omneſque artus exanimati erant, ipſa denique anima non niſi exceſſum ſpectabat. Cùm ecce tibi miniſter pro ritu Eccleſiæ ſummâ nocte ingenti voce illud ſolemne: Iube Domne benedicere, intonat & proclamat: & beatus ſenſim manu ora ſignans, modiceque veneranda labra motans, voce intermortuâ, quam ægrè, qui proximi ſtabant, percipiebant, quærit, cuius eâ die memoria Diui celebretur? Iacobi, inquiũt, Domine, fratris Domini, & amici tui: Domini, cum magno ſenſu pietatis, inquit, mei. Tum, valete, inquit; Benedictus Deus noſter, omni tempore, & nunc, & ſemper, & in omnium ſæculorum æternitates. Amen. Simulque cum hymno & gratiarum actione animam edit, mortalemque *vitam relinquit. Statim igitur non tam funus ſeu mortem dicas quàm vitam curant: (vita enim, poſtquam abiit à morte ad vitam, vita fuit, & manſit vita) illumque ſacro Patriarchæ ornatu ex more, domeſtici veſtiunt; venerandum Iacobi fratris Domini *humerale cum veneratione illi induunt, quod ante aliquot annos Hieroſolymis ſibi miſſum, tantâ veneratione proſecutus eſt, ac ſi ipſe Iacobum Apoſtolum, & primùm in eo Pontificem ſpectaret. Hanc enim ob cauſſam acceperat, vt ſecum illud ſepeliri curaret. Et ſanè illo ipſo die memoriæ diui Iacobi ſacro, ipſe quoque Ignatius, ex hac vitâ, tertia ſupra viceſimam Octobris, ad Dominum emigrauit, certo admodum indicio familiaritatis erga fratrem Domini ex morte accepto. Atq; ſic quidem ſacrum illud & venerabile pignus ſanctè & religioſè ad funus compoſitum ligneo ſarcophago clauditur, atq; ad principem Sophiæ ædem deportatum exequiis & iuſtis pro dignitate illius honoratur.

** Stylian' Neocæſarea Pontifex per Santabarenũ & Photium pharmaco mortẽ Ignatij procuratam infra ſcribit.*

** De hac infra Actione I. in libello Patriarchæ Hieroſol. Obiit X. Cal. Nouẽb. DCCC. LXXVIII.*

Digitized by Google

καταμεμερεῖσθαι τοῖς πιστοῖς. μόγις οὖν ποτε τὸ σῶμα τοῦ κρατοῦντος διαφυγὸν, καὶ πρὸς τῷ μεγάλῳ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος καταντῆσαν Μηνᾶ, ἐκεῖ δὴ πάλιν κατατίθεταί τι βραχὺ, καὶ τῆς ἐκ τῶν ὕμνων, ὡς θέμις, τυγχάνει δεξιώσεως· ὅπου καὶ δύο γυναῖκες, ὁμοῦ πονηροῖς πνεύμασιν ὀχλούμεναι, καὶ δεινῶς ἀναβρασσόμεναι, ὡς μόνον ἔψαυσαν τῇ τοῦ ἁγίου σορῷ, ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ κατέστησαν ὑγιεῖς, ἀναντιρρήτου τυχοῦσαι τῆς ἰάσεως, καὶ μεγάλῃ φωνῇ δοξολογοῦσαι τὸν θεόν. Εντεῦθεν τῶν περὶ αὐτὸν ἐν πλοίῳ καταθεμένων τὸν πολύτιμον θησαυρὸν τῆς θαλάσσης μὲν τότε κορυφουμένης, ἐν ἀνέμῳ δὲ Νότῳ βιαίῳ τῶν κυμάτων εἰς ὕψος αἰρομένων, καὶ ἀπρόσιτον ὑποδεικνυόντων τὸν πλοῦν, ὡς μόνον ἡ θεία σορὸς ἐκείνη ἐπιβέβηκε τῆς νηὸς, ἦν ὁρᾶν παραυτὰ γινομένην δεσποτικὴν θαυματουργίαν· ἀοράτως γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως τῆς καταιγίδος ἐπιτιμωμένης, ἵστατο μὲν εἰς αὔραν ἡ θάλασσα. τῶν κυμάτων δὲ κατασιγαζομένων, οἱ τοῦ ἁγίου θεραπευταὶ ἐν γαλήνῃ διαπεραιούμενοι καὶ δοξάζοντες, καὶ πρὸς τῷ ἱερῷ καὶ παγκάλῳ τοῦ Αρχιστρατήγου ναῷ τὸν πιστότατον οἰκοδόμον ἐκείνου καὶ λάτριν ἀγαγόντες, πρὸς τοῖς δεξιοῖς σεβασμίως ἐν μαρμαρίνῃ κατατιθέασι σορῷ, νόσων τε παντοδαπῶν ἰατήριον καὶ πνευμάτων πονηρῶν ἐλατήριον, καὶ συνόλως εἰπεῖν, παντοίων παθῶν ψυχῆς τε καὶ σώματος τοῖς ἐγγίζουσιν ἀλεξητήριον.

Οὕτως ὁ ἱερὸς τοῦ θεοῦ, ἄνθρωπος διὰ πολλῶν θλίψεων ἐν γῇ πειρασθεὶς, καὶ ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ δοκιμασθεὶς, καὶ ἄξιος. οὕτως ἀποδειχθεὶς τοῦ θεοῦ τῆς οὐρανίας μακαριότητος, καὶ τῆς ἐν ὑψηλοῖς τῶν ἁγίων κατηξιώθη τιμῆς. ἐματαιώθη δὲ ἡ σκοτία διώξασα μὲν τὸ φῶς, οὐ καταλαβοῦσα δέ· τοσούτῳ δὲ μᾶλλον εὐεργέτησεν, ὅσῳ πλέον ὠήθει λυπεῖν· διώκουσα γὰρ, ἵνα πατήσῃ καὶ καταυχήσηται, ἑαυτῆς μὲν τὸ φεῦγον ἐμάκρυνε, προσεγγίσαι δὲ παρεσκεύαζε, καὶ μὴ βουλομένη, τῷ ἀγαθῷ τοσοῦτον, ὅσον ἑαυτὴν τῷ κακῷ διὰ τῆς πολυμηχάνου στραγγαλιᾶς προσῳκειώσατο.

Tanta verò pietas populum inceſſerat, vti & lectuli, in quo decubuerat, * pelles reliquiarum loco tegumenta diſtraxerit, & velum, quo tectus erat, in partes mille diſcerptum, ſacri pignoris loco, inter pios ſit diuiſum. Cùm ergo funus ægrè è manibus populi eſſet ereptum, ad nobilem magni Martyris Menæ ædem peruenit, ibique aliquandiu depoſitum, ſacris quoque hymnis honorificè, vt par erat, eſt exceptum. In quo loco binæ fœminæ, à malis occupatæ geniis, horrendumque exagitatæ, ſolo tumbæ contactu, ſpectante vniuerſo cœtu, liberatæ, certiſsimam ſanitatem ſunt conſecutæ, quæ & ingentes Deo magnâ voce gratias perſoluerunt. Hinc verò, cùm familiares nobilem hunc reliquiarum theſaurum naui impoſuiſſent, mareq; iam antè vehementer intumuiſſet, & violenta Noti procella fluctus decumanos tolleret, qui nauigationem impedituri viderentur, ſimul ac ſacra arca nauem attigit, vis Chriſti renouata fuit; nam inadſpectabili quodam modo, turbine, à magno illo antiſtite, increpito, fluctibus leniter cadentibus placidâ mare conſtitit aurâ. Ergo curatores funeris ſerenatum mare, Dominum concelebrando traiiciunt, atque in nobile templum cœleſtis militiæ principis atque Archangeli Michaëlis architectum illius Ignatium clam deportant, atque ad dexteriorem ædis partem magnâ cum veneratione marmoreo conditum tumulo reponunt, morborum nempe variorum medicam quaſi officinam, vbi & ſpiritus infeſti pelluntur, omniſque generis ægri (vt compendio dicam) tam à corporis, quàm animi morbis, cum tumulo admouentur, potenter curantur. Ita vir Dei, in terris multis ærumnis conflictatus, & tanquam aurum in fornace probatus, dignus Deo ab ipſo Deo eſt iudicatus, vt cœleſtem beatitatem, apud ſuperos quoque honore cultus maximo, ſit adeptus. Stultè egerunt tenebræ lumen perſecutæ, quod nunquam apprehenderunt, imò tantò magis profuerunt perſequẽdo, quantò magis illud à ſe vexari putauerunt. Nam dum perſequerentur lumen hoc; vt captum conculcarent, & inde illi inſultarent, lucem quidem à ſe quàm longiſsimè repulerunt, illamq; vel nolẽtes tantò propiùs ſummo bono admouerunt, quantò ſe magis cum malo extremo deterrimis ſuis conſiliis coniunxerunt.

** ϑράνυς, C. B. Auguſtanus C. habet νάνυς. Νάνος porro apud Athenæum eſt panis gen⁹ vel potiùs placẽta, νάνος πλακυντώδης ἤτοι ἄρτος πλακυντώδης. Lege Caſaubonum lib. 14. ad Athenæũ c. 14.*

Digitized by Google

Δέκα μὲν οὖν ἔτη τὸ δεύτερον, τὰ πάντα δὲ τριάκοντα, καὶ μικρόν τι πρὸς, ὁ μέγας Ἀρχιερατεύσας Ἰγνάτιος, ὀγδοηκοστὸν δὲ ἤδη γεγονὼς ἔτος ἐν εἰρήνῃ πρὸς τὸν Ἀρχιερέα τὸν μέγαν ἀνελείφθη Χριστόν. Ὅστις μὲν οὖν καὶ ἡλίκοις αὐτὸν τεραστίοις ὁ ἐν αὐτῷ δοξαζόμενος ἐδόξασε κύριος, καὶ ἔτι δὲ δοξάζων οὐ διαλιμπάνει, ἱστορίας ἔργον, καὶ οὐ τοῦ παρόντος ἂν εἴη διηγεῖσθαι καιροῦ. Ὀλίγα δὲ ἐκ πολλῶν καὶ ὅσα τὴν αὐτοῦ μὲν πίστιν, τὴν τοῦ θεοῦ δὲ ἐν αὐτῷ χάριν μετρίως ὑποδείκνυσιν ἐπιτόμως ὑπομνήσαντες, τὰ κατὰ μέρος, ὡς ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα παρήσομεν.

Παῖς γὰρ ὡς ὀκτὼ ἢ καὶ ἐννέα κατιςὼς χρόνων πνεύματι ἀσθενείας πληγεὶς, καὶ ἀθρόως παρεθεὶς ὅλως, οὐ μόνον ἄναυδος πάντη καὶ ἀνήκοος, ἀλλὰ δὴ καὶ ἀκίνητος ὁλοτελῶς γεγονὼς, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ βασταζόμενος τῷ κοινῷ τῶν πιστῶν ἰατρείῳ τῷ ἱερῷ τοῦ θεοφόρου πνεύματος προσρίπτεται τάφῳ· δι' ἡμερῶν δὲ τεσσάρων τῆς τοῦ ἁγίου καταξιωθεὶς ἐπισκέψεως ἐξαπίνης, ἰδίοις ἐξανέστη ποσὶ, καὶ δι' ἑαυτοῦ τὴν τοῦ ναοῦ πύλην ἀνοίξας, καὶ ὑγιὴς ὅλος ἐξελθὼν ἔξω, ἐλάλει τοῖς παροῦσι, καὶ ἤκουεν, εὐλογῶν τὸν θεὸν καὶ τὰ θαυμάσια ἀναγγέλλων τοῦ ἁγίου.

Ἄλλος, πλὴν ἐξ ἐπηρείας, οἶμαι καὶ τούτου τοῦ πονηροῦ, ἐπιληψίας ἑαλωκὼς πάθει δεινῶς, ἐξανέστραπτο μὲν τὸ στόμα, παρῄρητο δὲ καὶ τοῦ κατὰ φύσιν φθέγματος τὴν φωνὴν, ὡς ἐλεεινόν τι αὐτὸν καὶ δυσέντευκτον θέαμα προκεῖσθαι. οὗτος ἐπεὶ ἀδιστάκτῳ πίστει ἐπεκαλεῖτο τὸν ἅγιον, ὁρᾷ μὲν αὐτὸν ὄναρ, ὥσπερ τὴν κλεῖδα κατέχοντα τῇ χειρὶ καὶ ταύτην τῷ στόματι αὐτοῦ ἐπεμβαλόντα, καὶ ὡς δῆθεν θύραν ἀνοίγοντα συστρέψαι καὶ πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν· εἰ οἶδας, τίς εἰμὶ ἐγώ; τὸν δὲ μὴ εἰδέναι φάμενον, ἀκοῦσαι πρὸς αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς εἴη Ἰγνάτιος Πατριάρχης· καὶ ἰδοὺ, φησὶν, ἀπὸ τοῦ νῦν καθέστηκας ὑγιής. ἔξυπνον δὲ τοῦτον γενόμενον ὑγιῆ παντελῶς ἑαυτὸν εὑρεῖν, ὡς μηδεπώποτε ἴχνος τοιαύτης ἑωρακότα κακώσεως.

Ἄλλος πάλιν νόσῳ κοιλιακῇ περιπεσὼν, καὶ πρὸς ταῖς ἐσχάταις ἠγγικὼς δι' αὐτὴν ὥραις, τῆς μὲν ἀπὸ τῶν ἰατρῶν βοηθείας λοιπὸν ἀπέγνω, τὸν ἅγιον δὲ πόῤῥωθεν ἐξ ὁλοκλήρου πίστεως ἀνακαλούμενος, ὁρᾷ μὲν τοῦτον ὄναρ αὐτῷ παρεστῶτα, καὶ εὐθυμεῖν ἐπαγγελλόμενον· αὐτίκα δὲ τῆς ῥύσεως ἀναξηρανθείσης τῆς γαστρὸς, εἰς τροφῆς ἔφεσιν ὁ κάμνων καὶ τελείαν ὑγείαν ἀποκαθίσταται.

Πάλιν

Ergo Ignatius iterum Patriarcha decennio præfuit, tricennium verò, paulloque ampliùs vniuersè magnus antiſtes ſolium tenuit, annorumque* octoginta quietus ad magnum illum Pontificem Chriſtum eſt profectus.

Patriarchatũ per annos geſſit amplius XXX.

ὀγδοηκοντα-ἐτης Ignatius. Ita C. B. & A. habet.

Porrò quot ac quantis viuum Deus ſignis ac prodigiis celebrarit, & mortuum celebrare, ſemper in illo celebratus Dominus non deſinat, non huius inſtituti operis eſt, ſed hiſtoriæ & iuſti voluminis labor. Ego de multis pauca, (nam ſingula perſequi infinitum ſit) quę tamen Dei gratiam, & ipſius fidem declarent, compendio exponam.

Miracula Ignatij.

Puer octennis, ſummum nouennis, morbo afflictus, penitusque fractus, non ſolùm vſum linguæ & aurium amiſerat, ſed membris omnibus captus à ſuiſque geſtatus ad communem credentium, ſacramque curationum anchoram, ad ſancti (inquam) patris tumulum proiicitur; quartoque die ſancti auxilio repente dignatus, ſuis inſiſtens veſtigiis conſurrexit; portaque ſuâ manu apertâ, ſanus integerque egreſſus obuiis narrabat, prædicabatque viri ſancti miracula, immenſis Deo gratiis actis; viciſsimque prædicata ab aliis alia audiebat.

Alius, inuidiâ, reor, cacodæmonis, epilepſiâ vehementer correptus, os fœdè deprauabat, & voce, pro ingenio morbi, horrendum ſtridebat, vt miſerabile iuxta ac formidabile ſpectaculum oculis proponeretur. Hic firmiſsimâ fide, ope ſancti imploratâ, per nocturnam ſpeciem videt Ignatium manu clauem geſtantem, & ori ſuo admouentem, ac quaſi inde ianuam aperiret, conuerſum ad ſe dicere: noſtin, qui ſim? negantem, poſtea audiuiſſe ab illo, Ignatium eſſe Patriarcham. Et ecce iam nunc, inquit, es curatus; Poſtea experrectum adeo ſaluum & incolumem repertum, vti ne veſtigium quidem in ſe morbi deprehenderet.

Alius item, diſenteriâ laborans, iam in extremis erat, & à medicis conclamatus; qui tamen, vt ſancti opem, procul à cœlo, plenâ fide implorat, ſpectat hunc quaſi per ſomnum ſibi aſsiſtentem, bonumq; animum habere iubentem: & illico ſiccata aluus conſtitit, cibique orexis reuerſa hominem perfectæ reſtituit incolumitati.

Fœmina

Digitized by Google

Πάλιν γυνή τις ἀνδρὶ νομίμως συνοικοῦσα, καὶ παίδων μήτηρ γεγονυῖα τριῶν, ξηρὰν πάντη καὶ ἄνικμον περιέβαλε τὴν θηλήν, ὥστε τὰ ἐπ' αὐτῆς τικτόμενα βρέφη παραυτὰ ξέναις ἐκδίδοσθαι τιθηνεῖσθαι τροφοῖς, ἕως ἐπὶ νοῦν ἦλθε τοῖς οἰκείοις αὐτῆς, τῷ ἁγίῳ προσδραμεῖν· καὶ δὴ τῶν ἁγίων αὐτοῦ τριχῶν ἀπομυρισθεισῶν, καὶ τῇ ἀρτιτόκῳ πιεῖν δεδωρημένων, ἐπὶ τοσοῦτον εὐθὺς γαλοῦχος ἀπεφάνθη, ὡς καὶ πολὺ πλέον τῆς χρείας τὸ γάλα τῶν μαζῶν καταρρεῖν. καὶ τοῦτο οὐκ εἰς μίαν μόνην φασὶ γυναῖκα γεγονέναι, ἀλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν πάλιν τῷ αὐτῷ κάμνουσαν ἀρρωστήματι τῆς φύσεως διὰ τῆς ὁμοίας τῶν ἁγίων τριχῶν ἀπομυρίσεως τῆς ὁμοίας ἰάσεως τυχεῖν.

Ἄλλη δὲ πάλιν γυνὴ τῶν εὐγενῶν καὶ περιφανῶν, καὶ αὕτη νομίμως ἀνδρὶ ἐπιδόξῳ συνοικοῦσα, ἐν ἔτεσι πλείοσι στεῖρα καὶ ἄπαις ἐγνωρίζετο· τοῦ ἀνδρὸς γὰρ πίστει τῷ τάφῳ προσπεπλωκότος τοῦ ἁγίου, καὶ ἔλαιον ἅγιον ἐκεῖθεν εἰληφότος τῇ γυναικί, κἀκείνης ἐκ πίστεως ἀλοιψαμένης, καὶ τὴν τοῦ μεγάλου Ἀρχιερέως εὐχὴν ἐπικαλεσαμένης, παραυτίκα τῶν τῆς στειρώσεως ἀπελύθη δεσμῶν, καὶ λοιπὸν τέκνων πλειόνων ἀναδείκνυται μήτηρ.

Ἀλλ' οὐ μόνον τοῖς τῷ ἱερῷ τάφῳ πελάζουσιν αἱ θαυματουργίαι τοῦ ἱεράρχου προσπελάζουσιν, ἀλλ' ἤδη καὶ τοῖς ἐπ' ἀλλοδαπῆς γῆς, καὶ τὰ ἄκρα τῆς οἰκουμένης οἰκοῦσιν ἐπικαλουμένοις, ὁ θεόληπτος πατὴρ ἐπιφαίνεται. καὶ τούτου μάρτυς ἡμῖν ἀψευδὴς ὁ τῆς Σικελίας στρατηγός, φρικτοῖς ὅρκοις πληροφορῶν. ὡς μέλλων εἰς πόλεμον συμβαλεῖν ἐν Σικελίᾳ τοῖς Ἀγαρηνοῖς καὶ ἀγῶνι πολλῷ συνεχόμενος, καὶ τὸν μέγαν Ἰγνάτιον εἰς συμμαχίαν θερμῶς ἐπικαλούμενος, εἶδον, φησίν, αὐτὸν ὀφθαλμοφανῶς ἐπὶ τοῦ ἀέρος ὥσπερ ἐφ' ἵππου λευκοῦ καθήμενον καὶ παρεγγυώμενον, πρὸς τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν ὁδηγεῖν τὸν στρατὸν καὶ τὴν δόξαν εὐθὺς καθορᾶν τοῦ θεοῦ. ὃ καὶ πεποιηκότα τὸν στρατοπεδάρχην, Μουσιλίκης δὲ ὄνομα τῷ ἀνδρί, κατακράτος τοὺς ὑπεναντίους ἑλεῖν.

Πῶς δὲ τὸ τῆς γυναικὸς ἐκείνης θαυμάσιον πάθος, καὶ τὴν θαυμασιωτέραν ἐπ' αὐτῇ τοῦ ἁγίου παραδοξοποιΐαν σιωπήσαιμεν; ἥτις ἄρρεν ἐγκυμονοῦσα καὶ ὠδίνουσα ἤδη πρὸς τὸ τικεῖν, ἐπειδὴ ἐπὶ πόδας τὸ βρέφος κατηνέχθη, οὔτ' αὐτὸ προελθεῖν ἔτι δυνατὸν ἦν, καὶ τῇ τικτούσῃ ὀξυτάτας καὶ ἀνυποίστους τὰς ἀλγηδόνας προσετίθη. καὶ ἐπεὶ εἰς ἀμηχανίαν

περιέστη

Fœmina quoque nupta viro,triumque liberûm parens aridis ſemper & ſiccis erat papillis, ita vt ſtatim partus ſuos cogeretur alienis nutricibus alendos committere; donec domeſticis venit in mentem,vt ad ſanctum properarent: vbi abſterſo è ſancti viri comâ, liquore, recensque nato ad ſorbendum propinato,mater ſubitò tantâ lactis copiâ redundare viſa eſt, vt plus, quàm fuerit neceſſe,papillæ nectaris ſuppeditarent. Atque hoc pluribus eodem morbo laborantibus aiunt accidiſſe, quæ pariter ex capillamenti illius delibuto ſudore ſanitatem recuperarint.

Alia nobilis item & illuſtris matrona, quæ nobili viro in matrimonium collocata, pluribus annis infœcunda ſterilisque habebatur; vnius mariti fide ad cineres viri ſancti procumbentis,oleoq; ſancto inde vxori allato, atq; ex fide allito, illa precibus magnum Pontificem ſupplex venerata, fœcunda ſubitò reddita, prolem numeroſam edidit.

Enimuero non ij duntaxat, qui ſacram complexi tumbam, hæc miracula ſunt experti; peregrini etiam, & vltima terrarum incolentes, Deo gratiſsimi patris implorati opem præſentis ſenſerunt;Cuius rei ampliſsimus teſtis prætor eſt Siciliæ, qui id ſanctiſsimè iuratus affirmauit. In Agarenos (Siciliam inuadentes)pugnaturus, cùm ingenti curâ pauoreque angeretur, magnum Ignatium in auxilium ardentibus votis inuocat; qui (inquit prætor) manifeſtus in aëre,velut albo vehens equo, hortabundus me monuit, vt in dextram partem flecterem agmen, illicoque gloriam Dei me viſurum. Quod cùm prefectus,* Muſilices nomine,feciſſet,ingenti prælio deuictos hoſtes cepit. ** Silices al. C. A. Muſileces.*

Quo pacto verò fœminæ alterius admirandum caſum, & ſtupendum amplius viri ſancti in illa auxilium reticebimus? Quæ cum marem ferret vtero, & iam doloribus partus proximis vrgeretur, puer in pedes editur, & hærens nec progredi nec regredi poteſt amplius; parturienti interim acutiſsimi, intolerandique cruciatus augentur. Cumque iam in eo

Z res

Digitized by Google

περιέστη τὸ πρᾶγμα, ἵνα μὴ καὶ ἡ γυνὴ συναπόληται, παρῄνουν μὲν ἰατροὶ χειρουργεῖν μὲν τὸ ἔμβρυον, καὶ ἐξέλκειν τεμνόμενον μεληδόν. προνοίᾳ δὲ θεοῦ τινες τῶν καθ' ἡμᾶς ὑπεμνήσθησαν μεγάλου θαυματουργοῦ, καὶ τις ἐκ τῶν παρόντων λείψανον ἔχων τοῦ πέπλου βραχύτατον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς αὐτοῦ κηδείας ἐκ πίστεως καταμεμερισμένου τοῖς λαοῖς, καὶ τοῦτο προσαγαγὼν, καὶ τὸν ἅγιον ἐπικαλεσάμενος, ἐπειδὴ μόνον τῇ ὀσφύϊ περιῆψε τῆς γυναικὸς, περιέστραπται μὲν τὸ βρέφος εὐθὺς ἐπὶ κεφαλὴν, ἀκινδύνως δὲ λοιπὸν γεννηθὲν, Ἰγνάτιος πρὸς τῶν γεννητόρων κατωνόμασται, εἰς ὑπόμνησιν ἥκων διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς ἐπ' αὐτῷ γενομένης διὰ τοῦ Πατριάρχου θαυματοποιΐας. τοῦτο, τί τῶν Ἀποστολικῶν πράξεων ἀπολείπεται; τοῦτο τί τῆς ἐν Πέτρῳ καὶ Παύλῳ δυνάμεως ἐνδεῖ; ἡ γὰρ ἐν ἐκείνοις ἐνεργοῦσα χάρις τοῦ πνεύματος, ὡς καὶ διὰ τῶν σουδαρίων καὶ σιμικινθίων ἐκείνων τὰ θαυμασιώτατα δρᾶν· αὕτη καὶ νῦν διὰ τοῦ Ἀποστολικοῦ τούτου ἀνδρὸς νέου ὡς ἀληθῶς θεοφόρου, καὶ διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ σκήμποδος ἱματίων, τῶν τῷ ἱερῷ λειψάνῳ ἐγγισάντων, καὶ διὰ τῶν σιδηρῶν κλοιῶν, οἷς τοὺς ἱεροὺς πόδας ἄνδρες κατέκλεισαν ἀσεβεῖς, τὰ ὅμοια πιστεύεται δρᾶν εἰς τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν καὶ σωτηρίαν τῶν πιστῶν.

Ἐῶ λέγειν, ὅσους νεφριτικῷ τρυχομένους νοσήματι, καὶ ἐκτενῶς ἐπικαλεσαμένους ἐθεράπευσεν, ὅσους λεπροὺς καὶ ἐλεφαντιῶντας ἐκαθάρισε, καὶ τυφλοὺς ἐφώτισε, καὶ παρειμένους ἀνώρθωσε, καὶ ξηρὰς χεῖρας, καὶ πόδας ἔχοντας ἰάσατο. Ἀφίημι καὶ ὅσους ὑπὸ πυρετοῦ καὶ ῥίγους τρυχομένους, καὶ τοὺς ὑπὸ πνευμάτων πονηρῶν ἐταζομένους, ἄχρι καὶ τήμερον, ἰᾶται, καὶ διὰ τῆς τιμίας ὡς ἐπὶ πανὰλύσεως πᾶσαν ὡς εἰπεῖν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν, ἀποκαθαίρων τῶν ἐν ἀληθείᾳ καὶ πίστει προσφευγόντων τῇ ἁγίᾳ θεραπεύει σορῷ. οὐδὲ γὰρ, εἰ βουληθείημεν, ταῦτα τῷ λόγῳ δυνατὸν ἐξαριθμεῖσθαι. ἑνὸς δὲ ἔτι μνημονεύσαντες τῶν θαυμασίων ὀλίγα τῶν μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου κοίμησιν ἱστορουμένων, ἔτι τῷ λόγῳ συνάψωμεν. Πῶς γὰρ τοῦ Λυδοῦ σακελλαρίου σιωπῇ τὸ πρᾶγμα παραπέμψαιμεν; ὃς ὑπερβολῇ φαυλίου τοῦ ἀναιδοῦς εἰς τὸ μοναστήριον ἐξελθὼν, ὥστε πάντας τοὺς τῷ ἁγίῳ τάφῳ προσλιπαροῦντας ἀσθενεῖς μετὰ μαστίγων ἐξῶσαι, καὶ ὕβρεων. καὶ τοῦτο δεδρακὼς, προστίθησι κακὸν τῷ κακῷ, καὶ προστάσσει πλησιαίτατα τοῦ ἱεροῦ τάφου κατορύσσειν, καὶ εἰς βάθος ἀνασκάπτειν τὴν γῆν,

πρόφα-

res eſſet, vt fœmina ſimul cum puero interiret, medici vulnerarij adſunt, vt fœtum membratim diuiſum, per partes extrahant. Sed meliore prouidentiâ Numinis, magnum noſtrum miraculorum patratorem in memoriam reuocant. Et fortè quidam ex præſentibus minimam veli illius, ex reliquiis, partem in funeris curâ antè populis fidelibus diſtributam profert, Ignatiique ope imploratâ ad ilia admouet, fœminaque tactâ ſolum, infans repente in caput verſus, indeque ſaluus & incolumis, editus, Ignatius à parentibus, vt ab ipſo nomine ſibi impoſito rediret in memoriam miraculi à Patriarcha perpetrati, eſt indigitatus. Et hoc cur Apoſtolicis illis prodigiis inferius ducatur? Quid Petri & Pauli virtuti cedit? Vis enim Spiritus ſancti in illis efficiebat, vt ſudaria & * ſemicinctia illorum ingentia ſigna ederent. Hæc eadem modò per nouum hunc Apoſtolicumque virum verè diuinum effecit, vt lecti decubitorij veſtes, ſacras illas exuuias tantùm contingentes, compedeſque ferreæ, quibus impij homines ſacros illius pedes preſſerant, non minora ad Dei laudem, fideliumque ſalutem feciſſe credantur. Mitto dicere, quot * calculoſos, morboque penitùs confectos, validè rogatus, curarit: quot elephantiacos ſeu leproſos abſterſerit, quot cœcos illuſtrârit, fractos & iacentes erexerit, & quà manibus, quà pedibus aridos reſtituerit. Prætereo febrientes, æſtuque & frigore exhauſtos, aut ab improbis ſpiritibus tortos quot ſanarit, hodieque ſanet, ac per veneranda quaſi omnis generis vincula, omnes prope morbos, omneſque ægritudines pellat curetque eorum omnium, qui ſincerâ fide ad ſacrum illius tumulum confugiunt. Neque ſanè, quamuis volens, poſsim omnia dicendo percenſere. Vnum tamen illud, quod inter ea refertur, quæ paulò poſt mortem euenêre, miraculum cæteris adiungamus. Etenim quo pacto Lydi illius Sacellarij facinus ſilentio prætereamus? qui ab impudente Photio ſubmiſſus, in cœnobium venit, vt ægros omnes ad ſepulchrum illius ſupplicantes conuitiis & flagris exigeret: Quo facto ſcelus addit ſceleri; terram enim proximam ſacræ tumbæ altè iubet effodi, in ſpeciem quidem, quaſi ingentem

Vide Caſaubonum ad Vopiſcum.

* *renum doloribus.*

πρόφασιν μὲν ὡς ἐν αὐτῷ τόπῳ πρώην ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου χρυσίου κατακρυβέντος πολλοῦ, τὸ δ' ἀληθὲς ὡς ἂν ἀτιμίαν τῷ τιμίῳ λειψάνῳ προστρίψαιτο. οὕτως αὐτὸν ὁ φθόνος πάντη κατακεκυριευκὼς τῆς μανιώδους ψυχῆς, οὐδὲ μετὰ τὸν θάνατον ἠρεμεῖν εἴα, ἅμα δὲ τῷ λόγῳ οὖν ἀθεμίτου ἐκείνου πράγματος καὶ θεήλατος τὸν ἀσεβῆ μετῆλθεν ὀργή. Ἐνταῦθα μόνον οὐκ ἀναχομένης ἐπ' αὐτῷ τῆς τοῦ θεοῦ μακροθυμίας, ἀλλ' ὀξυτάτην ἐνδίκως ὑπενεγκούσης τὴν τομήν. Εὐθὺς οὖν μεγάλα βοῶν ὁ σοφαρὸς οἷα σφαγιαζόμενος ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν τῷ οἰκείῳ αἵματι κρουνηδὸν περιραινόμενος καὶ φοράδην οἴκαδε ἀναγόμενος, ἄφωνος ἐν ἡμέραις τέσσαρσιν ἀπέψυξε τιμωρούμενος. Τοιαῦτα οὖν ἡμετέρου πατρὸς τὰ διηγήματα· τοιαῦτα τοῦ καλοῦ ποιμένος τὰ προτερήματα. οὕτως ὁ μακαριώτατος καὶ ζῶν ἐπὶ γῆς, ἐννομώτατός τε ἦν καὶ χριστοφιλέστατος, πάντα λέγων καὶ πράττων εἰς δόξαν θεοῦ, καὶ τῆς ἐκκλησίας οἰκοδομήν· καὶ πρὸς θεὸν μεταστὰς ὠφελιμώτατος καὶ σωτήριος, ὡς ἀμέσως ἐντυγχάνων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ θεῷ. Τί δὲ ὁ λεγόμενος Φώτιος; ἆρα τὴν ἐπ' αὐτῷ γινομένην κρίσιν ὡς ἔνδικον καταδεξάμενος, τῶν πολυπλόκων ἀπέχετο διαβουλιῶν; ἢ ὑπὸ τὴν κραταιὰν οὖν θεοῦ χεῖρα ταπεινωθεὶς τῆς θείας ἑαυτοῦ ῥοπῆς ἐξῆψε λοιπόν; ἢ τέλεον μὲν τῆς αὐτοῦ κακομηχανίας οὐκ ἐξέστη, μετριώτερος δὲ ἑαυτοῦ καὶ ἐπιεικέστερος διὰ τῆς κατακρίσεως κατέστη; οὐδαμῶς. Πάντα δὲ τὸν δεκαετῆ χρόνον τῆς ὑπερορίας μυρίας κατὰ τοῦ ἁγίου κακονοίας κινῶν. ἐπειδὴ πανταχόθεν ἀνάλωτον αὐτὸν ἑώρα καὶ ἄληπτον τοῦ βασιλέως ἐφ' ἑαυτὸν τὴν εὔνοιαν ἐπισπᾶσθαι μηχανᾶται. καὶ πᾶσαν μὲν βουλήν, πᾶσαν δὲ τρίβον λογισμῶν πρὸς τοῦτο κινῶν, εὗρεν ὁδὸν λοιπόν, δι' ἧς τῆς ἁπλότητος ἤτοι κουφότητος κατωρχήσατο τῆς βασιλικῆς. καὶ σκοπεῖτε ὡς πιθανήν. καὶ τί γὰρ εἰ τῆς ἐκείνου ψυχῆς ἀξίαν τῶν ὀνομάτων γὰρ ἕκαστον περισκεψάμενος, αὐτοῦ τε, φημί, Βασιλείου τοῦ βασιλέως, Εὐδοκίας τε τῆς αὐτοῦ γαμετῆς καὶ τῶν παίδων Κωνσταντίνου, Λέοντος, Ἀλεξάνδρου, καὶ Στεφάνου, ἐξ ἑκάστου δὲ τὸ πρῶτον γράμμα λαβὼν καὶ συντιθεὶς ἐντεῦθεν λαμβάνει τῆς ἀπάτης τὴν ἀφορμήν. ἱστορίαν γάρ, ἤτοι γενεαλογίαν, τὴν μὴ τ' οὖσαν, μηδ' οὖν ποτε γινομένην ἀναπλάσας, Τηριδάτην μὲν ἐκεῖνον τὸν μέγαν Ἀρμενίων βασιλέα τὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ μάρτυρος λέγω Γρηγορίου προπάτορα [illegible] τῷ λόγῳ ἐξ ἐκείνου δὲ

τὴν

auri vim Patriarcha illic condiderit; reipſa autem, vt ſacris oſſibus contumeliam irrogaret: adeò animum hominis, inuidia occuparat, vti nec poſt mortem (Ignatij) quidem ab illo ceſſerit. Simulac enim hoc ille verbo impiè edixerat, vindicta Numinis impium proſecuta eſt. Hic duntaxat Dei patientia ſe diutius continere non potuit, ſed è veſtigio plagam inflixit. Ergo ſuperbus ille horrendum boans, & tanquam victima ſupra infraque ſanguine, ceu fonte, perfuſus, domumque delatus, elinguis intra quatriduum, à Deo punitus expirauit.

Hæc documenta ſunt ſancti præſulis noſtri; Hæ boni paſtoris prærogatiuæ. Ita beatiſsimus ille, dum in terris ageret, ſe quàm ſanctiſsimè religioſiſsimeque geſsit, rebusque omnibus ad Dei laudem, & Eccleſiæ incolumitatem relatis, per mortem ad Deum eſt profectus, nobiſque apud illum ſalutaris iuxta ac vtiliſsimus proximusque eſt patronus.

Quid autem Photius? an iudicium Dei de ſe factum eſt reueritus? atque impia conſilia abiecit? an ſub potenti manu Dei humiliatus deinceps periculum diuinæ ſententiæ declinauit? an perſeuerauit quidem in improbis machinationibus ſuis ſemper, ſed ex damnatione ſui, ſeipſo æquior & modeſtior eſt redditus? Nihil verò minus. Toto illo decennali exilio infinitas technas & inſidias aduerſus ſanctũ impiâ mente excoxit: Cumq; illum irretire capereue nullo modo poſſet, Imperatoris animum ſibi conciliare tentat. Ergo artibus omnibus ſtrophiſque in conſilium adhibitis, reperit viam, quâ Imperatoris ſimplicitatem, temeritatemque caperet, & aduerte ſis, obſecro, quàm probabilem, ſuoque ingenio dignam. Obſeruatis enim nominibus ſingulorum, Ipſius, inquam, Imperatoris Baſilij, & Eudociæ Auguſtæ coniugis, liberũmque, Conſtantini, Leonis, Alexandri, Stephani; ex primis ſingulorum nominum literis compoſitis componendæ fraudis occaſionem arripit: hiſtoriam enim, ſiue genealogiam, quæ nuſquam eſt, fuit, aut futura erat, contexit. Tiridatem quippe illum inclytum Armeniæ Regem, qui S. Gregorij Martyris ſuo imperitauit, ſtirpis caput fingit: Ex illo, nominibus pro arbi-

Digitized by Google

τὴν γενεαλογίαν ὀνόμασιν, οἷς ἠθέλησεν, ἐπισείρων, καὶ ἄλλους ἐξ ἄλλων τῇ πλασματώδει κατάγων ἱστορίᾳ. ἡνίκα δὴ πρὸς τὸν πατέρα κατῆλθε Βασιλείου, τοῦτον ἔγραψεν, ὡς ἄνδρα γενήσεσθαι τοιοῦτον, οἷος αὐτὸς Βασίλειος ἦν, τὸ δὲ ὄνομα εἶναι Βεκλᾶς, ὃν εὐτυχέστατα καὶ πολυχρονιώτατα τῶν ἐξ αἰῶνος βεβασιλευκότων βασιλεύσειν προεφήτευσε. μυρίοις δὲ ψεύδεσιν, οἷς ᾔδει γάννυσθαι τοῦτον ἀκούοντα, τὸ σύγγραμμα καταρτυσάμενος, ἐπὶ παλαιοτήτων μὲν τῶν χαρτίων γράμμασιν Ἀλεξανδρίνοις, τὴν ἀρχαϊκὴν ὅτι μάλιστα χειροθεσίαν μιμησάμενος γράφει, ἀμφιέννυσι δὲ καὶ πτύχαις παλαιοτάταις ἐκ παλαιοτάτου βιβλίου ἀφαιρούμενος, κἀν τοῦθεν τῇ μεγάλῃ τοῦ τοῦ παλατίου ἀποτίθεται βιβλιοθήκῃ. ὁ κατὰ ταῦτα δὲ πιστὸς ὑπηρετούμενος, καὶ τὴν ἀπάτην αὐτῷ τοῦ δράματος συγκατασκευαζόμενος, Θεοφάνης ἐκεῖνος ἦν, κληρικὸς μὲν τότε βασιλικός, καὶ δόξαν σοφίας ἱκανῶς ἔχειν παρὰ τῷ βασιλεῖ νομιζόμενος, ὕστερον δὲ Καισαρείας Καππαδοκίας ἐπίσκοπος γεγονώς, ἆθλον δηλαδὴ τοῦτο τῆς κακοτεχνίας ταύτης λαβών. Λαβὼν γὰρ τὸ πλασματῶδες ἐκεῖνο βιβλιδάριον, καὶ τῇ βιβλιοθήκῃ, καθὼς εἶπον, ἀποθέμενος, εἶτα ὥρας εὐθέτου δραξάμενος ἐπιδείκνυσι τῷ βασιλεῖ, ὡς πάντων βιβλίων θαυμασιώτατον, καὶ μυστικώτατον ὃν σκήπτεται ἀπορεῖν. οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλ' οὐδ' ἄλλος τις, φησίν, ἀνθρώπων, ἢ Φώτιος

† τοίνυν C. A.

τοῦτο διαγνῶναι δύναιτ' ἂν † εὐθὺς ἀποστέλλεται πρὸς αὐτόν· σχηματίζεται ἐκεῖνος, μὴ δύνασθαι πρὸς ἄλλον εἰπεῖν τὸ μυστήριον, ἢ πρὸς αὐτόν, ὑπὲρ οὗ καὶ γέγραπται τοῦ βασιλέως. τί οὖν; ἡττᾶται λοιπὸν τῆς ῥᾳδιουργίας ταύτης ὁ βασιλεύς, ἀποτίθεται τὴν δυσμένειαν, καὶ εἰς καταλλαγὰς ἐντεῦθεν χωρεῖ· οἶδε γὰρ ἡ ἀγαθὴ πρόρρησις, κἂν ὅτι μάλιστα ψευδὴς ἦν, καταχαυνοῦν καὶ ἐκλύειν καὶ ὅλην ἑαυτῆς ποιεῖσθαι τὴν μεγαλόφρονα καὶ φιλοδοξοτάτην ψυχήν. τοῦτο πρὸς Βασίλειον τῆς τοῦ Φωτίου φιλίας ἀρχή. τοῦτο τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης κατάλυσις, καὶ τῆς πρώτης ἀκαταστασίας ἀνανέωσις. ἐντεῦθεν συνεχῶς τοῖς βασιλείοις ὁ πολυμήχανος ἐχωρίαζε, κλέπτων μὲν τὴν εὔνοιαν τοῦ κρατοῦντος, ὅλον δὲ πρὸς ἑαυτὸν τὸν ἄνδρα ταῖς γοητείαις τῶν λόγων καὶ αἱμυλίαις τῶν τρόπων κατασκευαζόμενος. ἐπεὶ ἐγένετο δὲ καὶ εὐθὺς ἄλλη τις οἰκειώσεως ἀφορμή, Θεόδωρον γὰρ ἐκεῖνον ἄχρι τοῦ σχήματος τῶν ἱματίων ἀββᾶν, πάντων δὲ δεινῶν

ὄντα

Digitized by Google

tratu excogitatis, gentem deducit, & alios ex alio fabuloſâ narratione condit. Quando demum ad parentem Baſilij peruenit, ſcripſit, hunc naturâ planè fuiſſe talem virum, qualis ipſe erat Baſilius, eique nomen eſſe Beclas, quem omnium retro Regum feliciſsimè & diutiſsimè regnaſſe comminiſcitur: innumeraque mendacia, quibus auditorem capi intelligebat, in librum ſuum concenturiat, & literis Aegyptiis in vetuſtiſsimâ chartâ ad ipſiſsimam antiquitatis ſpeciem expreſsis conſcribit, atque thecâ, ſeu tegumento, ex antiquiſsimo codice detracto veſtit, atque in illâ nobili palatinaque Bibliothecâ clam reponit.

Beclas.

Illuſtris ſycophantia Photij, quâ Baſilium faſcinauit.

Adminiſter & fidus illi in hac ſcenâ & fabulâ Theophanes erat, Palatinus eâ tempeſtate clericus, magnæque apud Imperatorem propter eruditionis exiſtimationem auctoritatis, ac poſtea in improbæ operæ præmium Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ creatus. Hic commentitium hunc libellum, in Bibliothecâ, vti dictum eſt, repoſtum, opportuno tempore extrahit, Imperatorique librum, velut cæteris omnibus admirabiliorem & ab arcanis reconditiorem, exhibet, ſimulatque neque ſe, neque mortalium quemquam eius myſteria, præter vnum Photium, poſſe aſſequi. Ergo extemplo ad Photium mittitur: prætexit ille, nulli poſſe arcanum illud, niſi ſoli Imperatori committi, de quo illud ipſum perſcriptum eſſet. Quid igitur? capitur Imperatoris facilitas hac fabulâ, & cum Photio in gratiam redit: ſolent enim fauſtæ, quamuis vaniſsimæ prædicationes, excelſam & gloriæ appetentiorem indolem eludere, & eneruare, penituſque in ſuam poteſtatem redigere. Hæc inter Baſilium & Photium origo familiaritatis. Hinc Eccleſiæ tranquillus ſtatus funditus euerſus. Hæc primæ turbæ & diſſenſionis redintegratio. Hinc aſsiduus in palatio Photius beneuolentiam Imperatoris furtim colligebat, & demum ſuis præſtigiis & morum dictorumque vrbanitate & elegantiâ totum ſibi virum vendicauit. Extitit mox & alia neceſsitudinis occaſio, Theodorus ille habitu veſteque in ſpeciem monachus, omniumque improborum improbiſsimus,

Digitized by Google

ὄντα δεινότατον, καὶ πανούργων πανουργότατον, τὸν Σανταβαρηνὸν, οἶδ' ὅτι πάντες ἀκούετε. τοῦτον οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ Φώτιος εὑρηκὼς, καὶ γὰρ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ κατὰ τὴν παροιμίαν προσκολληθήσεται ἀνὴρ, ὡς ἄνδρα ἅγιον καὶ διορατικώτατον, καὶ προφητικώτατον, ταῦτα μὲν οὐκ ὄντα πόθεν, πολλῆς γε καὶ δὴ μαντικῆς δὲ, μᾶλλον δὲ μαγικῆς, φασὶ καὶ ὀνειροκριτικῆς, ἤτοι δαιμονιώδους σοφίας καὶ ψυχικῆς, μετεσχηκότα τῷ αὐτοκράτορι συνίστησι, καὶ μυρίοις ἐπαίνοις προσῳκειοῦτο. καὶ ἐγκόλπιον αὐτῷ ποιησάμενος, τῷ Πατριάρχῃ μὲν ἐπεβούλευε, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου λῆψιν δι' αὐτοῦ βασιλέως ἐπιχειρεῖν ἐπειρᾶτο, ἑαυτῷ δὲ αὖθις ἀνόμως τὴν ἀνάβασιν ἐκπορίζων.

Ἐπεὶ δὲ τοῦτο συνεῖδε σκληρὸν ὂν, φανερῶς εἰς ἱερωσύνην παρὰ τοῦ ἁγίου δεχθῆναι πᾶσαν ἐμηχανᾶτο μηχανήν. Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης κανόσι θεοῦ, καὶ θεσμοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἀκολουθῶν, καίτοιγε πολλὰ παρενοχληθεὶς οὐ κατεδέξατο. οὐδὲ τῷ φονίῳ λύκῳ κατὰ τοῦ ποιμνίου πάροδον παρέχειν, ἵνα μὴ αὐτὸς ἑαυτῷ περιπεσὼν, καὶ ταῖς ἰδίαις ἐναντιωθεὶς ὁμολογίαις, ἐνδίκως ἀποστερηθῇ τῆς τιμῆς. τὸν γὰρ ὑπὸ συνόδου κανονικῶς καθῃρημένον, οὐ μερικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ οἰκουμενικῆς, μᾶλλον δὲ ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐνθέσμως τῆς ἱεραρχίας ἁψάμενον, πλέον αὐτὸν ἀποκεκηρυγμένον ἀμήχανον εἶναι διετείνετο. ἄνευ συνόδου μείζονος καὶ κυριωτέρας ἀθωοῦσθαι. Ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδένα λόγον κανόνος, ἢ νόμου ποιούμενος, ἑαυτῷ τὰ τῆς ἱερωσύνης ἐπιτρέψε, καὶ ἤδη πρὸς τοῖς βασιλείοις ἐπὶ τῇ καλουμένῃ Μαγναύρᾳ καταμένων, ἐξάρχους τε προεβάλλετο, καὶ χειροτονίας ἐπετέλει, καὶ ὅσα πρὸς ὕβριν μὲν τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ. θλῖψιν δὲ τοῦ Πατριάρχου, ἀπώλειαν δὲ τῆς ἰδίας ψυχῆς ἀνοσίως ὁ ἀνοσιώτατος εἰργάζετο. οὕτω τῆς βασιλικῆς εὐηθείας κατεφρόνει, μᾶλλον δὲ τῆς ἀνοχῆς τοῦ θεοῦ καὶ μακροθυμίας, ὁ δοξοχαρὴς ἐκεῖνος καὶ σκανδαλοποιὸς ἄνθρωπος. ὑπερφρονῶν καὶ πᾶν τὸ περὶ τὸν βασιλέα θεραπευτικὸν καὶ οἰκίδιον ὑποποιούμενος, καὶ τὴν ἐνδομυχοῦσαν αὐτῷ κακίαν καὶ πονηρίαν, πολὺ μᾶλλον, ἢ πρώην, ἐντονωτέραν ἐπιδεικνύμενος, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς κοσμικῆς δυναστείας, πολλῷ πλέον προσλαμβανόμενος ῥοπήν. οὕτω τρίτη μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου παρῆλθε μετάστασιν ἡμέρα, καὶ τὸν Πατριαρχικὸν ἐπικαταλαμβάνει

θρόνον

biſsimus, & ſcelus ſceleſtiſsimum, * Santabarenus, inquam, de quo, opinor, audiuiſtis omnes. Hunc neſcio quomodo * repertum, (nam pares, vt dicitur, cùm paribus facile congregantur) vt virum ſingulari ſanctitate, prouidentiâ, rerumque futurarum cognitione pollentiſsimum; quibus tamen virtutibus non ſolùm caruit omnibus, ſed contra, vt aiunt, magicis præſtigiis, & ariolandi, coniectandi, incantandi, augurandique artibus præſignis habebatur; hunc Imperatori ſiſtit, immenſiſque celebratum laudibus commendat. Cumque iam Imperatore intimo familiariſsimoq; vteretur, Photius per eum Patriarchæ Ignatio inſidiatur, ſedemq; amiſſam occultè recuperare conatur, ſibiq; denuò reditum ſacrilegè comparat. Quod tamen, vbi fore difficile ſenſit, apertè, vt in ſacerdotiũ reſtitueretur, à viro ſancto omni ope contendit. Sed Patriarcha Canonum diuinorum, legumq; Eccleſiaſticarum obſeruantiſsimus, tametſi vehementer ſolicitatus, illum tamen haud admiſit, nec graſſanti lupo reditũ ad Chriſti caulam indulſit, ne ſecum ipſe pugnaret, ſeſeq; ſuiſmet tabulis ac ceris oppugnaret, meritoque deinde de gradu dignitatis deturbaretur. Nam à Synodo ritè exauctoratum, non illa prouinciali, ſed generali, imo qui nec à principio quidem vnquã legitimè ſedem ſacram occupaſſet, atq; inſuper publicè damnatus eſſet, ſine maiore & ſanctiore Synodo non poſſe abſolui contendebat. At ille Canonibus legibusq; contemptis, vltroq; ſibi ſacerdotio denuo arrogato, atque in regiâ, Magnaurâ dictâ, expulſis * exarchis, ſede poſitâ initiabat, & quicquid ad Eccleſiæ contumeliam, virique ſancti afflictionem ſuumque ipſius exitium ſpectabat, ſacrilegè profaniſsimus audebat, adeô Imperatoris ſimplicitate, imo longâ Dei patientiâ & pœnitentiæ expectatione abuſus homo ambitioſus peſsimique exempli, nimiumque alta ſapiens, Palatinis omnibus ſibi conciliatis, ſuaſque in partes traductis, latente intus ſcelere, multò, quàm antè, magis, apertiuſque prodito, multoq; maiore, ac antea, vi ſæcularis poteſtatis comparatâ, non toto, quàm Ignatius obierat, triduo elapſo, tribunal patriarchale reuocatâ priſtinâ, & parricidali tyrannicaque mente, occupauit, &

** Santabareni artes; de quib' pleriq; omnes Græci hiſtorici.*

** Leo Salibaras hunc Photio conciliauit. Hamartolus.*

** Exarchus hic dignitatem & officium Eccleſiaſticum ſignificat. Curopalates.*

Sacrilegus Photius iterum regnum Chriſti occupat.

θρόνον, καὶ τὴν πάλαι λῃστρικὴν αὐτοῦ καὶ τυραννικὴν γνώμην, καὶ τὴν κατὰ τοῦ ἀθώου λύτταν ἀνανεούμενος, πάντας μὲν τοὺς οἰκείους ἐκείνου θεράποντας, φυλακαῖς καὶ πληγαῖς καὶ ἐξορίαις, καὶ θλίψεσιν ἀνηκέστοις περιέβαλλεν. πάντας δὲ τοὺς ἀντιλέγοντας αὐτοῦ τῇ ἀνόδῳ, ὡς οὐ κανονικῶς, ἀλλ' ἀθέσμως καὶ παραλόγως γινομένῃ, μυρίαις ἐπινοίαις κατεστρατήγει. οὓς μὲν δώροις καὶ ἀξιώμασι, καὶ θρόνων καταθέσεσι πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ κοινωνίαν ἐπαγόμενος, οὓς δὲ συκοφαντῶν καὶ ἐπ' αἰσχρουργίαις ἀρρήτοις διασύρων τὸ πρῶτον καὶ πικρῶς διαλοιδορούμενος, εἴ τις αὐτὸν αὐτῷ μετὰ ταῦτα κοινωνεῖν ἀνωμολόγησεν, αὔραις φέρειν ἐξαπίνης ἐκεῖνα πάντα παρεχώρει. καὶ συλλειτουργὸς αὐτῷ σήμερον, ὁ ἱερόσυλος χθὲς, καὶ ἱεροφάντης μέγας καὶ τίμιος, ὁ κλέπτης καὶ πόρνος, καὶ βέβηλος πρώην ὑπ' αὐτοῦ μεθ' ὅρκων ἀποδεικνύμενος. οὓς δὲ πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς αὐτοῦ κοινωνίας ἑώρα στερρῶς ἀνθισταμένους· ἐνίσταντο δὲ πάντες, ὅσοι ἀληθῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀντείχοντο, τῷ ὑπὸ ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου κανονικῆς τῷ ἀναθεματισμένῳ καὶ καθῃρημένῳ ἐπικινδυνωδέστατον λογιζόμενοι καὶ ὀλέθριον κοινωνεῖν, καὶ εἰς ἓν σῶμα τούτῳ συγκεκρᾶσθαι, τῷ μυριάκις τὸν τίμιον τοῦ Χριστοῦ καταπεπατηκότι σταυρὸν, καὶ πάντας καταπατεῖν διὰ τῆς τῶν χειρογράφων ἀπαιτήσεως καταβιαζομένῳ, τούτους οὖν ὅσους φυλακαῖς καὶ μάστιξι πείθειν οὐκ εἶχε, τῷ ὠμοτάτῳ πάντων ἀνθρώπων καὶ ἀπηνεστάτῳ παρέπεμπε γαμβρῷ, Λέων δὲ οὗτος ἦν, ὁ καλούμενος Κατωκοίλας τῆς Βίγγλας δρουγγάριος ὑπ' αὐτοῦ προβιβασθεὶς, ὃς τῆς τιμῆς αὐτὸν ἀμειβόμενος, πάντας τοὺς πρὸς αὐτὸν πεμπομένους, ἵνα μικρῷ λόγῳ τὴν μιαιφονίαν παραστήσω, ἴσα Λικινίῳ τῷ πάλαι τῇ κατὰ τῶν ἁγίων ὠμότητι ἐχρῆτο. καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλεν ἄχρι τέλους τὴν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἔνστασιν ἐνδειξαμένους, πλείους δὲ τῶν ἀνυποίστων βασάνων ἡττωμένους, ὡς δῶρα τίμια, πρὸς τὸν πέμποντα τούτους ἀντεπέστελλεν. τίς ἱκανῶς τοῦ τότε καιροῦ τὴν κακίαν, μᾶλλον δὲ τῆς τοῦ σκολιοῦ δράκοντος ἐκείνου τὰς ἐνέδρας ἐξείποι καὶ μηχανάς; πολλοὺς πολλάκις ὁ δόλιος δολίᾳ γλώσσῃ συκοφαντῶν ἢ ἐπ' ἐγκλήμασι δῆθεν καθαιρῶν εἰ συνέθεντο μετὰ ταῦτα κοινωνεῖν, τούτους αὖθις ἀποκαθίστη συνιστῶν, καὶ ἐπὶ

μείζους

& furore aduerſus innocentem renouato, cunctos illius domeſticos ac ſeruos cuſtodiis, verberibus, exiliis, aliiſque intolerandis malis & ærumnis oppreſsit. Inaugurationi porro illius contra leges & ſanctiones Eccleſiaſticas factæ quicunque repugnabant, hos mille artibus expugnauit; Alios quippe muneribus & honoribus permulcendo, vel Epiſcoporum thronis permutandis, ad ſocietatem & communionem attraxit: Alios primùm criminationibus inauditiſque calumniis traducendo, grauiterque lancinando; quos tamen eoſdem mox, ſi ſe ad eius partes adiunxiſſent, cauſsâ tota ventis commiſsâ, abſoluit. Ita qui modo illi ſacrilegus erat, is eidem mox ſymmyſta & comminiſter fiebat: Qui priùs tenebrio, ſtuprator, & profanus ab illo iuratiſsimo probabatur, ille mox eidem magnus & venerãdus ſacrorum antiſtes creabatur. Quos autem in ſentẽtiâ firmos, ſuam communionem penitùs auerſari videbat: auerſabantur autem omnes, qui verè Chriſtiani erant, quique perſuaſum habebant, ſe cum eo, qui à ſanctâ & Oecumenicâ Synodo ritè, ſancteque damnatus eſſet & exauctoratus, ſine ſummo ſalutis periculo & exitio communicare non poſſe, nec cum illo in vnum Chriſti corpus coaleſcere, qui millies venerãdam Chriſti crucem pedibus conculcaſſet, alioſque omnes, per chirographa vi extorta, conculcare coëgiſſet, hos, inquam, omnes, quotquot vinculis flagriſq; frangere non poterat, affini ſuo Leoni cognomento * Catocœlæ Biglæ, ſeu vigiliarum præfecto, quem ipſe ad eam dignitatem prouexerat, homini ſæuiſsimo immaniſsimoque tradidit; qui vt ſe de beneficio gratum exhiberet, miſſos ad ſe cunctos Liciniana quadam immanitate excruciauit. Ex quibus multos pro fide ad necem vſque propugnantes ſuſtulit; plures tamen intolerandis victos tormẽtis, præclari muneris loco, mittenti remiſit. Quis, per Deum immortalem, temporis huius tempeſtatem & iniquitatẽ; imo quis tortuoſi draconis illius inſidias & machinationes dicendo aſſequatur? Multos veterator ille periurâ linguâ calumniatus per falſas criminationes exauctoratos, mox vt cum eo rurſum communicabant, commendatos reſtituit, & nonnunquam ad maiores tranſtulit dignitates.

* al. Catacalla.

a 2 Deinde

μείζους ἐνίοτε θρόνους μεθιστῶν. καὶ μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν εἴ τις αὐτοῦ προσω-
χθικῶς ταῖς ἀπονοίαις ἀπέσχετο τῆς κοινωνίας, αὖθις καθῄρει τοῦτον
καὶ ὑποκύπτοντα προσίετο πάλιν. οὕτως ἔτρεχεν ἐν δίψει πάντα κα-
νόνα θεῖον, καὶ πᾶσαν θεσμοθεσίαν ἱερὰν διὰ τῆς αὐτοῦ φιλαρχίας
συγχέαι καὶ δοξομανίας. πρὸς τούτων δὲ πάντων, πέπραται τὸ τοῦ Πα-
τριάρχου προχείρισιν μεθιστᾶν, καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν καθῃρημένους ταῖς
ἐκκλησίαις ἀντικαθιστᾶν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἤρεσκεν οὕτως τῷ βασιλεῖ, ὁρᾶ-
τε, οἷον ἐτόλμα. τοὺς ὑπὸ τοῦ ἁγίου τετελεσμένους ἐπειρᾶτο ἀναχειροτο-
νεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτο τῶν ἀτοπωτάτων ἔδοξε καὶ ἀπευκτῶν, οὐδ' οὕτως ἠπό-
ρησεν ἡ πονηρία· ὠμοφόρια δὲ καὶ ὀράρια ὠνούμενος καὶ ὅσα τῆς ἱερα-
τικῆς σύμβολα χρηματίζει τελειώσεως καὶ τούτοις ἐν μυστηρίῳ οἰκείας
ἐπιλέγων εὐχάς, εἴγε ταύτας εὐχὰς ἀλλ' οὐ δυσφημίας ἐναγεῖς ὀνο-
μάζειν χρεών, οὕτως ἑκάστῳ λόγῳ φιλοτιμίας ἐδίδου καὶ χαρίσματος.
ἵνα δὲ καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς γένηται ἡ ἁμαρτία, πανταχοῦ ὅρ-
κος, πανταχοῦ τῶν χειρογράφων ἀπαίτησις ἐν χειροτονίαις, ἐν ἀξιώ-
μασιν, ἐν μεταθέσεσιν, ἐν πᾶσιν οἷς εὐεργετεῖν ἐνομίζετο, κατιδεῖ τότε καὶ
ἰδιοχείροις ἰσχυροτάτοις ἠσφαλίζετο, πανταχόθεν τὴν ἰδίαν δόξαν ζη-
τῶν, καὶ χαίρων ταῖς καινοτομίαις· καὶ οὐ διὰ τὸν θεόν, οὐδὲ διὰ τῆς ἐκείνου
συστῆναι πώποτε προνοίας ἢ πιστεύων, ἢ προσδοκῶν διὰ τῆς οἰκείας πο-
λυτεχνίας, ἢ κακοτεχνίας ἑαυτὸν ἐπιχειρῶν συνιστᾶν· καὶ πᾶσαν οὕτω
συγχέων ἐκκλησίαν, καὶ πᾶσαν οὕτω σκανδαλίζων ψυχήν, καὶ τὸ ὄνομα
τοῦ Χριστοῦ βλασφημεῖσθαι διὰ τῆς αὐτοῦ μηχανίας παρασκευαζόμε-
νος.

Μετὰ γοῦν τὸ τὸν θρόνον τὸ δεύτερον καταλαβεῖν, Θεόδωρον ἐκεῖνον,
ὃν ἐν ἐξορίᾳ καθήμενος αὐτὸς μὲν εἰς τὰς Πάτρας ἐχειροτόνησε Μη-
τροπολίτην, ἀφαντοπόλεως δὲ τοῦτον ἀστείως οἱ παρ' ἐκείνου κατωνόμα-
ζον. τοῦτον πρὸς Ἰωάννην τὸν Πάπαν Ἀποκρισιάριον προεχειρίσατο,
γράψας, ὅτι βίᾳ πολλῇ τῆς ἐκκλησίας ὅλης καὶ τῆς πολιτείας ἀναγκα-
σθείς, ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνῆλθον, καὶ μὴ βουλόμενος· ἵνα δὲ βεβαιώσηται τὸ
ψεῦδος τῶν ἐπιστολῶν, διὰ τοῦ μυστογράφου Πέτρου, ὃς καὶ τὰς Σάρδεις
ὕστερον ἔπαθλον τῶν πλασμάτων ἠνέγκατο, δι' αὐτοῦ κλέπτει μὲν τὰς

σφραγῖ-

Deinde ſi quis iterum veſanâ illius inſaniâ offenſus, ſe denuò ab illius ſocietate abſtinuiſſet, hũc rurſum damnabat, & damnatum, ſi conniuiſſet, mox admittebat. tanta gloriæ, dominãdique ſiti æſtuabat, vt illius cauſsâ per furioſam ambitionem, leges diuinas, iura omnia, ſacraq; permiſceret. Præ cunctis autem hoc agebat, vt acta Patriarchæ reſcinderet, aut permutaret, atq; ab eo damnatos ſedibus ſuis reſtitueret. In quo cum ſe Imperatori parum probaret, aduertite, quid tentarit. Conſecratos à S. Ignatio reſecrare conatur. Quod cùm æquè parũ ſuccederet, omnesq; indigniſsimè ferrent, atq; execrarentur; neq; ſic quidem defecit iniquitas:* Humeralibus &* Orariis, & aliis, ad ſacrificium & initiationem neceſſariis veſtibus inſtrumentoq; ſacro comparatis, inter ipſum ſacrificij myſteriũ (adeo vtiq; donis verbiſque gratiam & gloriam aucupabatur) preces ſuper ea quaſdam, ſi tamen preces, & non potiùs diræ & execrationes appellandæ ſunt, pronunciat. Atq; vt peccatũ fieret ſupra modum peccans, vbiq; iuriſiurandi ſacramenta, vbiq; chirographa exigebat; ſiue initiaret, ſiue honores & dignitates Eccleſiaſticas conferret, ſiue Epiſcopatus permutaret. Quibuſcunq; demum ſe beneficium prꝫſtare cenſebat, hos ſibi obſtringebat, & teſtatiſsimis chirographis exactis ſibi cauebat, vbique ſuam duntaxat gloriam affectando, nouiſque rebus ſtudendo, neq; quicquam vel Dei nutu, vel prouidentiâ geri vnquam credebat, aut geſtum iri ſperabat; ſed omnibus nobile ingenium ſuum ſeu artificium, imo maleficium commendare nitebatur; adeoque totum Eccleſiæ ſtatum permiſcebat, omniumque mortalium animos deterrimis exemplis offendebat, atque vt Chriſti nomen blaſphemaretur, impiis artibus ſuis efficiebat.

** Simeonem Theſſal. vide libro de diuino templo. Cap. de ſacris Epiſcopi, Sacerdotis, & Diaconi Veſtibus.*

** Oraria fuſiſſimè exponit Caſaubonus ad Flauium Vopiſcum p. 523.*

Ergo vbi poſtliminio Patriarchatum inuaſit, Theodorum illum (quem ipſe exul Patrarum Metropolitam creauit, quem quidã haud inficetè ab illo exule, Vtopiæ Metropolitam nuncupabant) Hunc, inquam, Theodorum ad Ioannem Papam, Apocriſiarium deſtinauit; per quem ſcripſit, ſe per vim à totâ Eccleſiâ, totaq; Repub. coactum tribunal ſacrum denuo perinuitum conſcendiſſe. Atq; vt periurium in epiſtola ſcriptum

σφραγίδας τῶν βουλοτηρίων τῶν ὅλων Μητροπολιτῶν· συναρπάζει δὲ καὶ αὐτοὺς μὴ εἰδότας ὑπογράψαι τῷ λιβέλλῳ, πρόφασιν ὡς ἐπιμυστικῇ ἀγροῦ ἀγορασίᾳ. Τοσοῦτος τὴν πανουργίαν ἐκεῖνος, καὶ τηλικοῦτος ὑπῆρχε τὴν δεινότητα. Πῶς καὶ κατὰ τὸν Εὐφημιανὸν ἐκεῖνον παρέλθοιμεν σιωπῇ, ὃς εὐχαϊτῶν μὲν ἐπίσκοπος ἦν, ἐπειδὴ δὲ ὁ Σανδαβαρηνὸς τῆς ἐπισκοπῆς ἐκείνης ὡς γείτων ὠρέγετο. Τὸν μὲν βίᾳ σχολάζειν ἀναγκάζει. τὸν δὲ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἐπισκοπὰς ἐκ τῶν γειτνιαζουσῶν Μητροπόλεων, ὅσας ἐκεῖνος ἤθελεν, ἀφαιρεῖται καὶ δίδωσιν αὐτῷ. καὶ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ παρ' ἑαυτῷ καθίζων πρωτόθρονον τοῦτον κατωνόμαζεν. καὶ Νικηφόρον μὲν Νικαίας Μητροπολίτην ὄντα βιάζεται παραιτησάμενον Ὀρφανοτρόφον εἶναι. Ἀμφιλόχιον δὲ τὸν † Κυκίζου πρὸς τὴν Νίκαιαν μεθίστησι, καὶ ταχὺ θανόντος αὐτοῦ, τὸν Συρακούσιον ἀντικαθίστησι Γρηγόριον· ὃν καὶ αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ θανόντα, οἵοις ἐσέμνυνεν ἐπιταφίοις, ὡς τῶν μεγάλων πατέρων ἐφάμιλλον βεβιωκότα βίον, δι' οὐδὲν ἄλλο τοσοῦτον, ὅσον ὅτι κατὰ τοῦ ἁγίου καθάπερ ξυρὸν ἄχρι τέλους τὴν γλῶσσαν ὁ δύστηνος παρέθηξε. Διὰ ταῦτα καὶ ἔτι πλείω τούτων ἀτοπώτερα ἦλθεν ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. καὶ εὐθὺς μὲν τότε τῷ Βασιλείῳ τέθνηκε Κωνσταντῖνος ὁ τριπόθητος καὶ πρωτότοκος υἱὸς, ὃν καὶ ἅγιον ὁ τολμήσας οὗτος εἰς τὴν τοῦ πατρὸς χάριν ἐξ ἑαυτοῦ χειροτονῶν, μοναστηρίοις τε καὶ ναοῖς ἀνθρωπαρεσκίαν τιμῶν οὐκ ηὐλαβεῖτο.

† Κυζίκου

Αὐτίκα δὲ καὶ ἡ μεγάλη πόλις Συρακοῦσαι τὴν φρικτὴν ὤλετο πανωλεθρίαν καὶ πᾶσα νῆσος, καὶ πᾶσα πόλις, καὶ χώρα προνομεύεται, καὶ καταφθείρεται μέχρι καὶ τήμερον τοῖς ἐχθροῖς, οὐδὲ μιᾶς ἐκ τῶν ἱερᾶσθαι δοκούντων, ἱλεουμένης τὸν θεὸν προσευχῆς· ἀλλὰ κατὰ τὸ γεγραμμένον. Ἐγενόμεθα ὄντες ὡς πρόβατα, οἷς οὐκ ἔτι ποιμήν. χρονίσασα γὰρ ἡ κακία καὶ πολλοῖς ὑποδείγμασι παγιωθεῖσα νόμοις νενόμισται τοῖς ἀνομοῦσι, καὶ τὸ ἄθεσμον ἔθος εἰς φύσιν τρόπον τινὰ τοῖς καταφρονηταῖς καταστὰν ὅλην ἐπισπᾶται τοῦ θεοῦ τὴν ὀργήν. Ἀλλὰ τὸ μὲν καθέκαστον ἐπεξιέναι τὰς καινοτομίας, καὶ παρανομίας αὐτοῦ τε Φωτίου τοῦ πρωτοστάτου τῶν Ὑποκριτῶν καὶ σταυρομάχων· καὶ πάντων μὲν καθεξῆς τῶν αὐτοῦ διαδόχων καὶ τῆς

Φιλαρ-

Digitized by Google

ſtabiliret, per Petrum à ſacris ſecretis, qui poſteà Sardicenſis Pontifex, pręmij loco, dictus eſt, omnium Metropolitarum ſigna ex tabulariis furatur; adeoq; ipſos ſibi Metropolitas ſuffuratur ignaros, ſe libello ſubſcripſiſſe, cùm Eccleſiaſticam fundi emtionem prętendiſſet. Tantus ille & tam inſignis fraudum omnium & nequitiarum artifex erat Photius. Sed qua ratione taciti cauſſam Euphemiani illius, Euchaitarum Epiſcopi, diſsimulabimus, cuius Epiſcopatum propter vicinitatem Santabarenus appetebat? Hunc ergo Epiſcopatu cedere iubet, & illi Santabarenũ ſufficit. Nec Epiſcoporum tantùm, ſed Metropolitarum quoque, quoſcunq; expetebat, thronos, aliis ereptos, huic donabat, Inſuperq; iuxta ſe collocatum Primatem nominabat. Præterea Nicephoro Nicææ Metropolitæ per vim abdicato Orphanotrophi curam, ac tutelam pupillorum committit. Amphilochium Cizici præſulem Nicæam transfert, cui mox extinctoGregorium Syracuſanum ſurrogat; quẽ & ipſum mox ſublatum huiuſmodi Photius Epitaphiis ornauit, vt magnis illum Patribus vitâ & virtute æquarit, nec id aliam ob cauſſam, quàm quòd infelix linguam ſuam, ſicut nouaculam, acuerit in S. Ignatium, vſque in finem.

Has, & his multò plures ac deteriores ob cauſſas venit ira Dei ſupet filios diffidentiæ. Subitò namq; Imperatori Baſilio filius & chariſsimus & natu maximus Conſtãtinus eſt ereptus, quem Photius in gratiam Imperatoris, nullius impulſu, per ſe in Diuorum cenſum relatum, templis, cœnobiiſque, ſtudio cultuque hominum colere nihil veritus eſt. Repente etiam Syracuſanorum nobilis ciuitas horrendâ clade periit: Inſulaque tota, & cuncta oppida, vniuerſaque regio hoſtili manu fœdè etiamnum hodie vaſtatur, diripitur & peſſundatur, cùm nulli tum, qui rem ſacram adminiſtrare videbantur], Deum precibus placarent: ſed, vti ſcriptum eſt. Facti ſumus, ſicut oues, errantes, ſine paſtore. Etenim inueterata tempore iniquitas multiſq; exemplis corroborata, pro lege, impiis, & exlegibus habetur, ipſoq; vſu & conſuetudine corruptelarum in morẽ & naturã abit, atq; adeo Numinis irã in ſe prouocat vniuerſam.

Hũc negat Hamartolus γνή-σιον, vti nec Leonem.

Matth 9.

Enimuero noua omnia Photij inſtituta, architecti & magiſtri

giſtri

φιλαρχίας κοινωνῶν ἱστορίας ἔργον, καὶ οὐ τοῦ παρόντος τῷ λόγῳ σκοποῦ. Ἡμεῖς δὲ τὴν ὑπεράπειρον μακροθυμίαν καὶ ἀνοχὴν ὑμνοῦντες τοῦ τῶν ὅλων θεοῦ εὐχώμεθα τῆς μερίδος ἐξαιρεθῆναι τῶν τὰ σκάνδαλα καὶ τὰς διχοστασίας διὰ τῆς κακίστης αὐτῶν ἐπιθυμίας κατεργαζομένων, κοινωνοὶ δὲ γενέσθαι τοῦ τῶν ἁγίων κλήρου τῶν διὰ πίστεως, καὶ ἀγάπης θεοῦ, ταπεινοφροσύνης τε καὶ πρᾳότητος τῆς ἐπουρανίου βασιλείας, καὶ ἱεραρχίας ἁγίας τοῦ ὑπερουρανίου καταξιουμένων, πρεσβείας τῆς ὑπεράγνου καὶ παναμώμου θεομήτορος, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἱερῶν Ἀγγέλων, καὶ τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων, καὶ τῶν πανενδόξων ἀθλοφόρων, καὶ τῶν ὅλων ἁγίων ταῖς εὐπροσδέκτοις καὶ ἱεραῖς ἱκετηρίαις. πρὸς τοῖς πᾶσι δὲ καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ νέου ἀληθῶς ὁμολογητοῦ, καὶ θεοφόρου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ ἡ τιμή, καὶ ἡ προσκύνησις ἅμα τῷ ἀνάρχῳ Πατρί, καὶ τῷ συνανάρχῳ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

Τέλος τῆς πρώτης ὁμιλίας.

Digitized by Google

giſtri hypocritarum, hoſtiumque crucis; omniumque ſucceſſorum illius & ambitionis ſociorum ſacrilegia ſiue ſcelera ſigillatim percensêre iuſtæ ſit opus hiſtoriæ, non huius loci argumentum.

Nos verò infinitam Dei patientiam clementiamque memorantes Dominum vniuerſorum deprecemur, vti nos à ſorte eorum, qui tot ſcandalorum offenſionumque & diſſenſionum cupiditatibus ſuis auctores extitere, ereptos, ſortis ſanctorum, qui per fidem, & charitatem Dei, humilitatē & manſuetudinem, regno & ſacerdotio ſancto Dei, qui ſanctorum caput eſt omnium, ſunt dignati; precibus intemeratæ puriſsimæque Dei matris, ſelectorumque cœlitum angelorum, glorioſiſsimorum Apoſtolorum, victorumque nobiliſsimorum Martyrum, Diuorumque omnium, cumque omnibus noſtri ſancti Patris Ignatij Patriarchæ Conſtantinopolitani, verè noui Confeſſoris diuinique patris, conſortes efficiat in Chriſto Ieſu Domino noſtrò; cui laus, honor, adoratio cum æterno Patre, pariterq; æterno & viuificante ipſius Spiritu, nunc & ſemper, & in omnes omnium ſæculorum æternitates, Amen.

Finis primæ Orationis.

Digitized by Google

NOTÆ AD VITAM
SANCTI IGNATII.

PRAETEREa, quæ paſſim ad oram notaui, placuit quædam enotare ex Georgio Hamartolo, qui diuerſus eſt à Georgio Syncello Taraſij; quamuis in fronte nomen Syncelli præferat; diuerſus item à Georgio Monacho, qui Chronicon ſcripſit, quod à Panuinio laudatur; tametſi Chronicon illud Georgij nomen præſcriptum non habeat. Tres enim diuerſos Georgios Monachos manuſcriptos, partim ex Palatina Boiorum, partim ex Auguſtana Bibliotheca, ineditos omnes, nec tralatos hactenus, mecum habeo, conferóque. Ex Hamartolo ergò nonnulla ſubiiciam, qui annales ſuos ad hæc vſque Baſilij, & nepotis Conſtantini tempora propagat.

Copronymi ſepulchrum] Diù quæro, quod hoc Copronymi ſepulchrum: Curopalates tãtùm nominat: Paulò plura Glycas. Ipſe (Ignatius) inquit, nudus in longum exporrectus, & ſandapilæ cuidã luto commaculatæ incluſus, quæ abominabilis iſtius Copronymi cadauer continebat. Conſt. Manaſſes in eandem ſententiam loquitur. Nudum, inquit, & vinctum (ô ſol, ô terra) in frigidum ſepulchrum, è marmore factum, fœtens, pollutum ſtercore, quo abominabile cadauer Imperatoris Copronymi continebatur, extenſum toto corpore deponunt. Nicetas perinde ſcribit, ac ſi de equuleo, vel arca, quali apud Ciceronem pro Milone, ſerui includebantur. Diſertius Hamartolus, quanquam nõ de Ignatio locutus, ſepulchrum Copronymi his verbis exprimit. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ μηχανικὸν ἀποστείλας τὸν λεγόμενον Λάμπαειν, ἐξάγει Κωνσταντῖνον Καβαλλῖνον τοῦ τάφου, ὃν εὗρεν ὑγιῆ, καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ, καὶ μὴ χωρούμενον, ἐνετύλιξεν αὐτὸν, ὡσαύτως καὶ Ἰωάννην Πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τοῦ ὠμοφορίου αὐτοῦ. καὶ τούτους προστάξει τοῦ βασιλέως, * ἀπέκλυσεν ὁ ὕπαρχος ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῦ, ἀγαγὼν αὐτοὺς, καὶ ἀπογυμνώσας ἔτυψε * μεγάλῃ βίᾳ καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀποστείλας κατέχωσεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. τὴν δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὖσαν διαπρίσας ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῷ, ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν τῷ φάρῳ.

* ἴσως ἀπέκλεισεν.
* Ignominiæ nempe cauſſa.

Impera-

Digitized by Google

Imperator autem Michaël, ſubmiſſo fabro Lampari nomine, Conſtantinum Caballinum arca extrahit, quem integrum inuenit; ſed cum eum ſacco, qui cadauer non capiebat, vellet claudere, inuoluit eum. Pariq́ modo Ioannem Patriarcham, vnà cum omophorio ex tumulo protraxit; quos iuſſu Imperatoris Hyparchus in prætorio *concluſit. Die verò Ludorum productos nudauit, magnaq́ vi diuerberauit, & oſſa eorum in Amaſtriano combuſsit. Arcam verò Copronymi è viridi marmore, & artificio viſendam ſecuit, & in Palatino Phari templo à ſe condito repoſuit.

** Fortè ἀπέκλεισεν, non ἀπέκλυσεν legendum.*

Bardas cum illo] Baſilius cum Bardæ inſidiaretur, & eius occidendi in vrbe occaſionem non haberet, perſuaſit Michaëli, vt expeditionem in Cretam contra Agarenos ſuſciperet: Leo Philoſophus id ſenſit, Bardamq́ patronum ſuum diligenter & ſollicitè admonuit, ne pedem ex vrbe efferret, alioqui futurum, vt nunquam referret. Inductus tamen Bardas Michaëlis & Baſilij iureiurando, Michaëlem eſt comitatus, ipſoq́ in itinere mactatus. Hamartolus hæc de Michaële & Barda ſpeciatim.

Εἰδὼς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τοῦ Καίσαρος συνεσκεύασται, ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος ποιῆσαι, πείθει τὸν βασιλέα κινῆσαι στόλον, καὶ στρατὸν κατὰ τῆς κρήτης. τούτου δὲ γινομένου, λέων ὁ φιλόσοφος βάρδαν τὸν Καίσαρα παρῄνει ὑποστέλλεσθαι, καὶ συντηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ βασιλείου. Ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα πάλιν ἀποφανεῖ φείδεσθαι τοῦ βασιλείου. Addit præterea Hamartolus; cum in ſolemni pompa ad Chalcopratia in ædem D. Virginis Imperator & Cæſar prodirent, & iam ingreſsi templum eſſent; abſoluto Euangelio Patriarcham Photium, & Imperatorem cum Barda Cęſare, & Baſilio præfecto cubiculi, aſcendiſſe ad Catechumena, ibiq́ Imperatorem & Baſilium tinctis ſanguine Chriſti, quem Patriarcha manibus geſtabat, calamis, cruces efformaſſe, iureq́ iurando affirmaſſe, Bardam Cæſarem tutò cum exercitu ſecum exiturum. Hoc autem idcircò factum, quod Leo Philoſophus Bardę certò confirmaſſet, illum, ſi exiſſet, non reuerſurum. Exiit ergò, & ad Hortos à Baſilio, ſpectante Michaële, interfectus eſt. Quæ omnia fuſiùs, ac alij, narrat Hamartolus; qui mox ſubiungit, qua cerimonia inauguratus ſit à Michaële Baſilius Cæſar. Scribit & alia Hamartolus in vita Michaëlis, Baſilij, Leonis de Ignatio & Photio. De Ignatio quidem haud multa, omnia tamen in optimam partem. Sed nec vſquam reprehendit Photium, vt apertè propemodum conſtet, illum fuiſſe Photianum. Photium in exilio ait mortuum, & in Cœnobio Hieremiæ Merdoſagari (vbi Eccleſiam priùs Catholicam Photius in ſacrum Virginum domicilium conuerterat) conditum.

Mors & ſepultura Photij.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΓΚΩΜΙΟΥ ΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΓΝΑΤΙΟΝ ΤΟΝ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΚΟΝΣΤΑΝ-

τινουπόλεως συντεθέντος παρὰ Μιχαὴλ Μοναχοῦ Πρεσβυτέρου καὶ Συγκέλλου.

Ὁ νέος οὗτος καὶ μέγας θεοφόρος Ἰγνάτιος, εὐγενὴς ἐξ εὐγενῶν, περιφανὴς ἐκ περιβλέπτων, ἅγιος ἐξ ἁγίων γονέων γεγένηται βασιλέων χρηματισάντων. τούτου γὰρ πατὴρ ὁ Μιχαὴλ ἐχρημάτισεν ᾧ τὸ ἐπίκλην † Ῥαβαγέ. Πάππος δὲ πρὸς μητρὸς Νικηφόρος ὁ ἀπὸ † γενικῶν, καὶ ἄμφω δὲ βασιλεῖς Ῥωμαίων γεγόνασι. Γέγονε δὲ ὁ θεῖος οὗτος Ἰγνάτιος μετὰ τὴν τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν τοῦ πατρὸς ἐκτομίας, τοῦτο παθὼν παρὰ Λέοντος τοῦ ἐξ Ἀρμενίων, ὃς τυραννίδι τὸν Μιχαὴλ τῆς βασιλείας ἀπώσατο. Μετὰ γοῦν τὸ ἐκτμηθῆναι τὰ παιδογόνα, ἐκείρατο τότε τὰς τρίχας, καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀσκητικοῖς ἱδρῶσι τὸ σαρκίον ἐδάμασε. Τούτῳ μήτηρ ἡ Προκοπία, ἀξία τοῦ υἱοῦ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῇ ἀρετὴν, ἥδε βασιλίς, καὶ αὐτὴ σὺν τῷ ἀνδρὶ Μιχαὴλ πάνυ εὐσεβὴς γέγονε, καὶ πατρὶς αὕτη ἡ Κωνσταντίνου ἡ μεγαλόπολις. ἐπεὶ δὲ ὕστερον εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ἀνήχθη θρόνον, λέγεται τὸ τοῦ θεαδέλφου οὗτος Ἰακώβου ὠμοφόριον κλήσασθαι, κἀκεῖν ων ζῶν τε κοσμεῖσθαι καὶ οὕτως ἱερατεύειν θεῷ, καὶ θανὼν τῷ τάφῳ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ὠμοφορίου ἀποτεθῆναι. τοῦτον μετὰ τὴν τῶν παιδογόνων εὐθὺς ἐκτομὴν ὁ τύραννος Λέων, κακόφρονι παραδίδωσι καὶ δεινῷ αἱρεσιάρχῃ καθηγεμόνι, ὃς καὶ παντοίως ἐκάκου αὐτὸν, ὑπηρεσίας ἐπιτάττων βαρείας· καὶ εἰ μὴ ἤνυε πάντας διὰ ἀσθένειαν σώματος, μαστίζων αὐτὸν ἀφειδῶς, καὶ μᾶλλον ὅτι οὐδὲ τοῖς δόγμασιν ἐκείνου ὁ ἅγιος συνετίθετο, ἀλλοτρίοις

† Ῥαβαγὲ Ῥαγαβὲ. C. A.

† γενικῆς. C. A.

ῳ ita legerim potius.

EX ENCOMIO D. IGNATII PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI A MICHAELE MONACHO PRESBYTERO ET Syncello compoſito.

ALTER hic & eximius, Deoq; plenus Ignatius, nobilis ex nobilibus, illuſtris ex illuſtribus, ſanctuſque ex ſanctis oriundus parẽtibus Auguſtis fuit. Nam pater huius Michaël Rhangabus cognomento imperauit. Auus illi maternus Nicephorus Generalis fuit, amboque imperium Romanum adminiſtrarunt. Diuus porro Ignatius poſt eiectum & abdicatum imperio parentem caſtratus à Leone eſt Armeno, qui Michaële ſceptris exuto, imperium vi occupauit. Ignatius erepta ſibi virilitate monachũ induit, multisq; annis in rerum diuinarum ſtudio, & frangendis corporis cupiditatibus deſudauit. Mater huic erat Procopia, digna planè, propter excellentem animi virtutem, tali filio mater, quæ & ipſa cum viro ſuo Michaële Auguſta imperitauit; fœmina in paucis religioſa, Conſtantinopoli vrbe principe nata. Ferunt Ignatium, poſtquam creatus eſt Patriarcha, D. Iacobi Domini fratris * humerale nactum, ſæpe dum viueret eo ornatum, in eoque ſacris operatum eſſe, & cum eodem poſt mortem ſepultum. Leo tyrannus Ignatium iam viro ſpoliatum præceptori commiſit improbo, & hæreſiarchæ truculento, qui modis illum omnibus exagitauit, ſæuaque imperia præſcripſit; quæ ſi, propter corporis inualetudinem, (ante ipſam teneritudinem) non exhauſiſſet, plagis nempe, non tam ob neglectum officium, quàm quod ab illius dogmatis, à ve-

* ὠμοφόριον *Epiſcopi proprium indumentum.*

ἀλλοτρίοις οὖσι τῆς καθ' ἡμᾶς ὀρθῆς πίστεως, καὶ μάρτυς ὁ θαυμαστὸς Ἰγνάτιος ἐχρημάτισεν. εἶτα τοῦ τυράννου Λέοντος τὴν ζωὴν ἐκμετρήσαντος ἀδείας λαβόμενος, οὐ διέλιπε ὁμιλῶν τῷ τε διορατικῷ Ἰωαννικίῳ, καὶ τῷ θαυματουργῷ καὶ ὁμολογητῇ Θεοφάνῃ τῷ τοῦ μεγάλου Ἀγροῦ. οἳ καὶ ἀρχιερέα τοῦτον γενήσεσθαι προεφήτευσαν, ὃ δὴ καὶ γέγονε. τοῦ γὰρ τρισμάκαρος Μεθοδίου τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον θανάτῳ ἀπολιπόντος, ἡ χριστόφρων Θεοδώρα σύνοδον πατέρων ποιησαμένη, μετά γε τῶν ἐν συγκλήτῳ βουλῆς, καὶ τοῦ Κλήρου παντὸς, τὸν Ἰγνάτιον Πατριάρχην καθίστησι, ποιμαίνειν τὸ ποίμνιον ἐπὶ πολυετίᾳ ὁ ὅσιος καλῶς τε καὶ θεαρέστως. εἶτα τί φθονεῖ ὁ διάβολος, καὶ κατὰ τοῦ καλοῦ ποιμένος ἐγείρει ἄνδρα τῶν τε παραδυναστευόντων τὸν κράτιστον τὸν Καίσαρα λέγω Βάρδα, ὃν τῆς μυστικῆς καὶ φρικτῆς ἀπεῖρξε κοινωνίας ἀθέσμως γυναικὶ συμμιγνύμενον. Διὸ καὶ τοῦ θρόνου ἐκρίπτεται καὶ ἐξορίᾳ παραδίδοται, εἶτα δὴ φρουρᾷ περικλείεται, καὶ σιδήρῳ πεδεῖται, καὶ κλιμακονεῖται. Γῆ τότε ἐσείσθη νεύματι τοῦ παντουργοῦ δεσπότου θεοῦ, εἰς τὸ ἀναστεῖλαι τοὺς ματαιόφρονας, τοὺς κατὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καταδικαζομένων ἱερωμένων τοιαῦτα ψηφιζομένους. Ἀλλ' οὐκ ἦν ὁ σώζων. καὶ ὁ μὲν δόλος τῶν κρατούντων, καὶ ἡ κατὰ τοῦ ἁγίου καταδίκη, φανερὰ ἦν διὰ μυσαρὰν μοιχοζευξίαν, ἡ δὲ κεκρυμμένη ῥαδιουργία, ὅτι μὴ τὴν μητέρα καὶ τὰς τοῦ ἄνακτος ἀδελφὰς ἀποκείρειεν. Ἀλλ' οὗτοι μὲν δικαιοτάτῃ κρίσει θεοῦ, πικρὸν δεδώκασι θάνατον· ὁ δὲ ἀδίκως κατακριθεὶς, μετ' εὐφημίας τῷ ἱερατικῷ θρόνῳ ἀποκαθίσταται, τοῦ ἐκ Μακεδόνων Βασιλείου τὸν θρόνον τῆς βασιλείας τηνικαῦτα παρειληφότος, ὃς καὶ παραυθὺς τὸν μέγαν καὶ νέον θεοφόρον Ἰγνάτιον ἐκ τῆς πολυετοῦς ἐξορίας ἀνακαλεῖται, καὶ τῇ τοῦ λαοῦ παντὸς αἰτήσει πεισθεὶς, λαμπρῶς καὶ μεθ' ὅσης εἰπεῖν οὐκ ἔνι τιμῆς εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ἀναβιβάζεται θρόνον. ὃ δὴ μαθόντες, καὶ οἱ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν θρόνων προεστῶτες σφόδρα ἡδύνθησαν.

Οὕτως οὖν τοῦ λαμπροῦ τῆς οἰκουμένης φωστῆρος πάλιν τὸν θρόνον ἀπολαβόντος, καὶ ἐπὶ χρόνοις τὸ μέγα χριστοῦ ποιμάναντος ποίμνιον, μικρὰ ἐπελθοῦσα νόσος τὸν ἤδη παντοίως καταπεπονημένον, κοιμίζει τὸν κατὰ θεὸν ὕπνον, καὶ προστίθησι τοῖς πατράσιν αὐτοῦ, ἐν γήρει

βαθεῖ,

vera pietate alieniſsimis abhorreret, rectamque religionem teſtis admiratione dignus defenderet, crudeliter mactabatur. Deinde tyranno vitæ curriculum demenſo, ferulæ ſubductus, nunquã deſtitit cum * Ioannicio ſapientiſsimo viro, & * Theophane Cœnobij Agriani Præfecto Confeſsione fidei & miraculis illuſtri familiariter verſari, qui illum Patriarcham creatum iri, vti factum eſt, iam antè denunciarat. Etenim beatiſsimo Methodio ſolium vitamq; relinquente, Theodora Auguſta ſanctorum Patrum indicto conuentu, ſenatusque & totius Cleri auctoritate Ignatium Patriarcham dicit, vti Chriſti gregem, quod & multis annis ſanctè præclareque fecit, paſcat. Demum inuidia ſtimulatus cacodæmon, aduerſus paſtorem bonum, virum concitat præpotentem, Bardam, inquam, Cæſarem, quem à ſacris tremendis arcuerat, quod contra ius faſque cum * fœmina inconceſſa conſueſſet. Qua de cauſſa Ignatius throno deturbatur, exilio damnatur, arcta cuſtodia tenetur, vinculis oneratur, * equuleoque torquetur. Tum mundi conditor Deus ingenti tremore nutu terram * concuſsit, vt Patriarchæ, &, qui Patriarchæ cauſsâ è clero damnati erant, aduerſarios talia decernentes coërceret, percelleretque. Sed non erat qui intelligeret. Fraus quidem, & damnationis ſententia principum in ſanctum propter inceſtos Bardæ thalamos, aperta erat; ſed occulta rei perficiundæ cauſſa fuit, quòd Patriarcha Imperatoris matrem & * ſorores in monachas tondere recuſarit. Enimuero hi iuſto Dei iudicio dira cæde pœnas dedêre; iniquâ verò ſententiâ damnatus Ignatius, ingenti cum gloria ſacrum tribunal recuperauit, ſimul ac Baſilius Macedo Imperium occupauit, qui eximium, cœleſtique numine afflatum nouum hunc Ignatium, ex longinquo exilio reuocatum, fretus vniuerſi populi deſiderio, ſummo cum honore, ſummaque veneratione in Patriarchium reſtituit. Quod cùm reliqui Orientis antiſtites intelligerent, ingenti omnes gaudio ſunt perfuſi. Cum ergo clariſsimum orbis terrarum ſidus thronum recepiſſet, atque poſtea * aliquot inſuper annos magnum ouile Chriſti pauiſſet, laboribus immenſis exhauſtum tenuiculus morbus in Domino quieſcentem ſopiuit,

* *Anachoreta.*
* *Cœnobiarcha & hiſtorico quem latinè vertimus.*
* *Cũ nuru ſua Zonaras, Glycas, Conſtantinus.*
* *κλιμαχονεῖ) Suidam lege.*
* *Idem in diui Chryſoſtomi vita legitur.*
* *Has ſupra nominauimus.*
* *Decem vt ſupra d.*

βαθεῖ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ θεαδέλφου Ἰακώβου, καὶ κατατίθεται ἐν τῇ τοῦ Σατύρου μονῇ, ἣν αὐτὸς ἐδομήσατο. ὅτι δὴ καὶ τι τοιοῦτον τεθαυματούργηται. τῆς γὰρ θαλάσσης ἀγριουμένης, διὰ γὰρ ταῦτα ἔδει μετακομισθῆναι τὸ ἱερώτατον λείψανον, ἀθρόον γαλήνη ἐγένετο, καὶ οὕτως ἐν ἱλαρότητι τὸ πάνδημον πλῆθος τὸ συνεπόμενον διεπεραιώθη πρὸς τὴν τοῦ Σατύρου μονήν. τούτῳ δὴ ἔτι ζῶντι, καὶ ἕτερον ἀξιάγαστον ἐθαυματουργήθη. ἐν γὰρ ταῖς ἐξορίαις κατατρυχομένῳ, καὶ ἄλλον ἐξ ἄλλου τόπον ἀμείβοντι, καὶ κατὰ Μιτυλήνην γεγονότι, ἐπεὶ ἐν αὐτῇ ποταμός τις Λύκος οὕτω καλούμενος, ὑπερχειλὴς τηνικαῦτα ἔρρει, καὶ δυσδιάβατος ἦν, ἄραντι τὰς χεῖρας ὑψοῦ καὶ δι' εὐχῆς τὸ πολὺ τοῦ ὕδατος ἀθρόον καταστορέσαντι. εἰ δ' ὅσα ζῶν τε καὶ μετὰ θάνατον τεράστιά τινα ὁ τοῦ θεοῦ μιμητὴς διεπράξατο, διηγήσασθαι ἐγχειρήσω, οὐκ ἂν δυνηθείη ὡς οὐδὲ ἄμμον θαλάσσης διαμετρῆσαι. Ἀλλ' ὦ θεοῦ ὄντως ἄνθρωπε. πρὸς σὲ γὰρ τὸν λόγον τρέψω, νῦν ἄνωθεν ἐποπτεύεις ἡμᾶς, ὁ μηδὲ ἀποδέων Ἀγγέλου, ἅτε μᾶλλον τοῦ σώματος λελυμένος, καὶ τὰς πέδας τῆς ἰλύος ἀποβαλών. εἰ γὰρ ἔτι τῇ σαρκὶ ὡς παραπετάσματι καλυπτόμενος, βασιλικῶς διὰ τοῦ νοὸς περιαθρεῖν εἶχες τὰ ἄξιά σου θεάματα. πῶς κατὰ τὸν μέγαν τῆς οἰκουμένης λαμπτῆρα τὸν Ἀθανάσιον καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν διδασκάλους, οὐκ ἂν νῦν ἡμᾶς ἐποπτεύειν δυνήσαιο; καὶ ἡ ψήφῳ γὰρ θεοῦ συγκροτηθεῖσα σύνοδος πάλαι τοῦτο προσεθέσπισεν, οὕτω γράψασα· εἴ τις οὐκ αὐτοὺς λέγει τοὺς ἁγίους ἡμῖν ἐπιφαίνεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τῶν δὲ φησὶν Ἀγγέλους, ἔστω ἀνάθεμα. Ἀλλ' ἐπόπτευε καὶ συντήρει ἡμᾶς.

Digitized by Google

ſopiuit, patribuſque ſuis, vltima confectum ſenecta, ipſo die memoriæ S. Iacobi, quem fratrem Domini appellamus, extinctum appoſuit, & in * Satyri cœnobio quod ipſe condiderat, depoſuit. Quo tempore hoc miraculum accidiſſe ferunt. Mari ſæua tempeſtate concitato, nam per hoc ſanctiſsimi corporis exuuiæ tranſportandæ erant, ſubito ſucceſsit ſumma ſerenitas, adeoque ingenti cum lætitia populus vniuerſus ſacrum funus proſecutus ad Satyri ædem ſacram traiecit. Quin & viuo alterum quiddam admiratione dignum euenit. Dum in exilio afflictus degeret, & locum ex loco mutaret, atque Mitylenæ verſaretur, Lycus amnis ita vocitatus, ripis effuſus latè ſtagnabat, ægreque vadari poterat, cum ſublatis hic in cœlum manibus, precibus ſuis ingens agmen aquarum repreſsit. Quod ſi cuncta, quæ Dei imitator viuus mortuuſque ſigna prodigiáue patrauit, coner exponere, non minus id, quàm arenam numerare poſsim. Sed ô vere vir cœleſtis, nam te mea compellat oratio, qui nihil admodum à beatis Angelorum differs cœtibus, iamque ab omni concretione corporis liber, corporis nempe ſeu limi compedibus expeditus, è cœlo nos modò reſpice. Etenim ſi corporis nube tectus, regia tamen mente circumſpicere cuncta potuiſti, quæ te ſpectacula decebant, quomodo non ex Magni Athanaſij publicę mundi facis aliorumque Doctorum ſententia, iam & nos poſsis reſpicere? Nam Dei voluntate coacta Synodus olim hoc decrerat, cùm ita cenſeret: Si quis non ipſos Sanctos nobis apparere, ſed horum duntaxat genios dicat, anathema ſit. Sed tu reſpice nos ac tuere.

De hoc ſupra in Vita, & Hamartol° in Baſilio.

Miracula Ignatij.

Sãctorum imploratio & præſentia.

Ipſi Sancti, non illorum genij ſubinde apparent mortalib.

ΛΙΒΕΛΛΟΣ ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΙΓΝΑΤΙΟΝ, ΠΕΜΦΘΕΙΣ πρὸς Νικόλαον Πάπαν Ῥώμης προσωποποιηθεὶς ὑπὸ Θεογνώστου Μοναχοῦ καὶ Ἀρχιμανδρίτου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ ἐξάρχου Κωνσταντινουπόλεως εἰς ὄνομα Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου.

Ἰγνάτιος ὁ τυραννηθεὶς, καὶ πολλοῖς πειρασμοῖς προσωμιληκὼς, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ τούτων τῶν καιρῶν πεῖραν λαβόντες, δέκα Μητροπολῖται, δέκα πρὸς τοῖς ε̄ ἐπίσκοποι. Ἡγουμένων τε καὶ Πρεσβυτέρων καὶ ἑτέρων Μοναχῶν πλῆθος ἄπειρον, τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ προέδρῳ, καὶ Πατριάρχῃ πάντων τῶν θρόνων, καὶ τοῦ κορυφαίου διαδόχῳ καὶ οἰκουμενικῷ Πάπᾳ, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἁγιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ πάσῃ τῇ σοφωτάτῃ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ χαίρειν.

Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, κατὰ τὸ λόγιον, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων, καὶ κλαύσομαι τὰ συμβεβηκότα μοι κακὰ, καὶ τὴν τῶν διωκόντων με βαρβάρων ἀπήνειαν; ἐν ψύχει γάρ με καὶ γυμνότητι, καὶ λιμῷ, καὶ παντοίοις ἄλλοις κακοῖς, ἐξήτασαν οἱ ἀλάστορες. δεκαπέντε ἡμέρας ἐν καταψύχῳ καὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ ἔν τινι παρ' αὐτοῖς ἀπορρήτῳ ἐγκατακλείσαντες δωματίῳ ἀδαπανόν τι καὶ ἀνεπισκόπητον κατεδέσμευσαν, καὶ ταῦτα νόσῳ βαρείᾳ προκατειλημμένον, αἰκίζοντές τε δεινῶς, καὶ πᾶν μέλος συνθλῶντες ῥάβδοις. Ὅθεν δὲ ταῦτά μοι συνεκέρασεν, ἰδοὺ γράφω.

Προϋπῆρχον ἐν πάλῃ καὶ μάχῃ πρὸς τὸν τοῦ βασιλέως θεῖον Βάρδαν, τὸν τυραννήσαντα, καὶ παίων τοῖς τοῦ πνεύματος λόγοις οὐκ ἐπαυόμην, ἀντιτυπτόμενος ταῖς ἀπειλαῖς καὶ ἐπιβουλαῖς.

Ἡ δ' αἰτία, ὅτι ἤλεγχον τοῦτον διὰ τὴν Ἡρωδιακὴν χαμαιτυπίαν. καὶ μὴ πειθόμενον, ἔξω ἐθέμην τῆς ἐκκλησίας. ἐπὶ τούτοις ὁ κρα-

τῶν

LIBELLVS DE TOTA IGNATII CAVSSA MISSVS AD NICOLAVM Papam Romanum Ignatij Patriarchæ nomine à Theognoſto Monacho & Archimandrita veteris Romæ & Exarcho Conſtantinopolitano ſcriptus.

Ignatius tyrannide oppreſſus, multisq; ærumnis conflictatus, iuxtaq; mecum infelicium temporum Metropolitani decem, & quindecim Epiſcopi, Cœnobiarcharum inſuper ac Preſbyterorum, Monachorumq; infinita multitudo, Sanctiſſimo Domino noſtro & beatiſſimo præſidi, Patriarcharum Patriarchæ, S. Petri Principis Apoſtolorum ſucceſſori, Papæ Oecumenico, Epiſcopisq; illius ſanctiſſimis, & ſapientiſſimæ Eccleſiæ Romanæ vniuerſæ in Domino ſalutem. *Elogium nobile P. Romani.*

QVIS dabit capiti meo, vt eſt in ſacris * literis, aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & deplorabo mala quæ acciderunt mihi, & eorum qui me perſequuntur barbaricam immanitatem; frigore enim & nuditate fameq; & extremis malis omnibus infeſti me hoſtes & alaſtores exagitarunt & torſerunt. Quindecim ipſos dies acerrimo frigore, locoque gelidiſsimo, ergaſtulo me occulto tenebricoſoque rebus deſtitutum omnibus incluſerunt, vinculisq; conſtrinxerunt, morbo iam aliâs graui laborantem, crudelem inſuper in modum cruciarunt, omneſque artus meos verberibus afflixerunt. Cauſſam porrò, ex qua hæc in me mala redundarunt, ecce iam totã expono. Verſabar in palæſtra & lucta cum Imperatoris auunculo imperium affectante Barda, quem ego gladio ſpiritus ſeu Verbo Dei euerberare non deſinebam, qui contra, me minaciis inſidiisque appetebat. Argumentum & cauſſa reprehenſionis erat Herodianum in Barda exemplum & inceſtus. Bardam enim contumacem, neque reſipiſcentem ab Eccleſia reieci. Deinde

* *Ierem. 9.*

τῶν ποτὲ μὲν ἐδυσώπει με, ποτὲ δ' ἠπείλει τὰ δεινά, εἰ μὴ πεισθείην δέξασθαι τὸν θεῖον αὐτοῦ. ὡς δὲ τούτῳ πεισθεὶς ὁ κρατῶν ἠβουλήθη τήν τε μητέρα, καὶ τὰς ἀδελφὰς ἐξοστρακίσαι τῶν βασιλείων, ἐγκελεύεταί μοι κεῖραι αὐτάς. ἐγὼ δ' οὐκ ἐπιθόμην, διὰ τὸ γυναικῶν περὶ τὴν κουρὰν ἀκούσιον. Διὰ ταῦτα γοῦν, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀπηλάθην, εἶτα καὶ ἐτυπτήθην, καὶ ἐξορίσθην, καὶ δέδεμαι καὶ κέκλεισμαι. πρὸς τῆς τῶν καθ' ἡμᾶς κριτῶν ἐνδημίας, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ δὲ ταῦτα πεπόνθασιν. αἱ δὲ παρ' ἡμῶν δοθεῖσαι τοῖς ἐπισκόποις ἔγγραφοι πίστεις, ἤγουν ἐπιστολαὶ διὰ τοῦ πρεσβυτέρου Λαυρεντίου, καὶ τῶν δύο Στεφάνων, τοῦ τε ὑποδιακόνου καὶ τοῦ λαϊκοῦ, οὓς καὶ ἐνωρκώσαμεν, ταῖς χερσὶ τῆς σῆς ἁγιότητος αὐτὰς ἀποδοθῆναι ἄπρακτοι μεμενήκασιν. ὡς δὲ παραστῆναι ἐκελευόμεθα εἰς τὸ Καιαφαϊκὸν ἐκεῖνο κριτήριον, ἐκράξαμεν ἐπὶ τῆς ἡμῶν ἁγιότητος προσκαλούμενοι κριθῆναι. Ἀλλ' οὐδεὶς ἦν ὁ ἀκούων. μετὰ τοῦτο μετάκλητοι πάλιν γινόμενοι, ἠρωτήσαμεν· πῶς κελεύετε ἡμᾶς, ὦ πατέρες, πρὸς ὑμᾶς παραγενέσθαι, ὡς Μοναχούς, καὶ καταδίκους, ἢ ὡς κριθησομένους; καὶ ἀντέπεμψαν ἡμῖν· ὅτι ὡς ἐστὲ ἄξιοι. ἐφορέσαμεν οὖν τὰς ἱερατικὰς στολάς, καὶ οὕτως ἐχωροῦμεν πρὸς τὸ συνέδριον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν λῃστήριον, καὶ ὡς πλησίον ἐγεγόναμεν, πέμψας ὁ τύραννος ἐπὶ τῆς λεωφόρου, τὴν ἱερὰν ἀποδύει στολήν. εἶτα ὡς ἔνδον τοῦ νεὼ συνωθήθημεν, ἀποστέλλονται πρὸς ἡμᾶς οἱ προρρηθέντες τρεῖς τῶν κριτῶν ὑπηρέται, ὅτε Λαυρέντιος καὶ οἱ δύο Στέφανοι, καὶ εἶπον πρός με. τί ὅτι κατεγνωσμένος ἐπὶ τοσαύταις αἰτίαις, καὶ καθῃρημένος τὴν ἱερὰν ἐτόλμησας περιβάλλεσθαι στολήν; ἀποσπάσαντες οὖν μετ' ὧν σὺν ἐμοὶ βίᾳ μόνῳ τῷ κρατοῦντι παρέστησαν, καὶ ὁ κρατῶν εὐθὺς ὕβρεσι πλύνει με. ἐμοῦ δὲ φιλανθρωποτέρας τὰς ὕβρεις τῶν βασάνων εἰπόντος, μικρὸν κατέπαυσε τὸν θυμόν, καὶ εἰς ξυλόσκαμνον καθεσθῆναί με ἐκέλευσε, καὶ διαλόγου μεταξὺ γεγονότος, Ῥαδοῦλδον, καὶ Ζαχαρίαν † ἐζήτει προσαγορεῦσαι τοὺς σοὺς τοποτηρητάς, καὶ ἐνδοθέντες μοι προσηγόρευσα, οὓς καὶ ἠρώμην τὴν ἐπιδημίας τῆς σφῶν αἰτίαν; οἱ δέ, εἶπον, τοποτηρηταὶ ἐσμὲν Νικολάου Πάπα Ῥώμης, καὶ ἀπεστάλημεν κρῖναι τὰ κατὰ σέ. Πάλιν ἠρώμην εἰ γράμματά μοι κεκομίκασι τῆς ἁγιωσύνης σου· οἱ δὲ εἶπον, μὴ ἔχειν, διὰ τὸ μηδὲ πρὸς Πατριάρχην ἔρχεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὸν

† Forte ἐζήτουν, vt Metius videtur legiſſe. CC.B.& A. habent ἐζήτει.

ἀπο

Imperator ipſe quandoque pro illo deprecabatur, quandoque atrociter minabatur, niſi auunculum in gratiam reciperem. Poſtquam verò impulſus à Barda ſtatuit matrem cum Sororibus à palatio ſubmouere, præcepit mihi vt illas attonderem; quas ego inuitas tondendas non exiſtimaui. Has ergo ob cauſſas à throno deturbatus ſum, & pulſatus atque eliminatus, & in cuſtodia vinculiſque, cum iis qui mecum fuêre ſenſeruntque, eadem paſsis, detentus ante iudicum veſtrorum aduentum. Cum autem ad vos literas, quibus Epiſcopos ſtatum rerum omnium docebamus, per Laurentium Presbyterum & duos Stephanos dediſſemus (quorum alter Subdiaconus, alter laicus erat) illos etiam ſacramento adegimus, vti eas ipſi manu ſua tuæ ſanctitati porrigerent, nihil egere.

Nos verò vt iuſsi ſumus ad tribunal, Caiphano non abſimile, comparere, ad Sanctitatis veſtræ iudicium magno clamore prouocauimus. Sed non erat qui nos audiret. Alio deinde tempore rurſum citati rogauimus: Quomodo nos, ô patres, iubetis comparere, an vt monachos & damnatos, an vt damnandos? Qui renunciarunt: perinde vt digni vobis videmini. Sacro igitur ornatu induti ad Concilium, imo latrocinium dicas, proceſsimus, cumque iam prope abeſſemus, ſubmiſit tyrannus in publicam viam, vt ſacras veſtes poneremus. Cumque iam ad templum protruſi eſſemus, tres iudicum viatores & duo ſeui illi Stephani ad nos mittuntur, qui ad me: Quid tu, inquiunt, tot ob crimina damnatus exauctoratusque ſacram tamen ſtolam auſus es induere? Ergo, me per vim à meis auulſum ſolum ad Imperatorem ſiſtunt, qui me contumeliis extemplo onerat. Reſpondente porro me; conuitia paulò mitiora eſſe tormentis, paululum repreſsit furorem, iuſſoq; in ligneo ſcamno me ſedere, collato interim conſilio, * rogaui vt Rhodoaldum & Zachariam Legatos tuos liceret mihi ſalutare, factaque poteſtate eos conſalutaui, atque interrogaui quid adeſſent? Legati, inquiunt, ſumus Nicolai Papæ Romani, cauſſæ tuæ cognoſcendæ gratiâ miſsi. Quærenti rurſum an à S.te T.a literas haberent: reſponderunt nullas ſe habere, eo quòd, inquiebant, non ad Patriarcham, ſed iam in

** ἐζήτει eſt in Græco: quæ ſcriptura ſi feratur, ſenſus erit. Petebat imperator vt ſalutarem tuos legatos.*

ἀπὸ τῆς οἰκείας συνόδου καθαιρεθέντα, καὶ ἕτοιμοι ἐσμὲν τὰ κατὰ Κανόνας
πράττειν. οὐκ οὖν ἔφην ἐγώ, πρότερον ἐκ μέσου τὸν μοιχὸν ποιήσατε· εἰ δὲ
μὴ τοῦτο δύνασθε, οὐδὲ κριταί ἐστε. ἐκεῖνοι δὲ ἀντέφησαν πάλιν δεί-
ξαντες τῇ χειρὶ τὸν κρατοῦντα, οὕτως θέλει ἐκεῖνος. ἐπὶ τούτοις πρὸς
παράκλησιν μετέπεσον οἱ περὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὴν ἀπόταξιν ἐζήτουν ποτὲ
μὲν παραινοῦντες, ποτὲ δὲ καὶ ἀπειλοῦντες. Ἀλλ' οὐκ ἔπειθόν με. Διὸ καὶ
πρὸς τοὺς Μητροπολίτας ἐτράπησαν, ἄλλους ἄλλως διαβάλλοντες καὶ
αἰτιώμενοι, ὅτι τὴν ἀπόταξιν τὴν ἐμὴν τάχα αὐτοὶ ἔφερον, καὶ πῶς πά-
λιν ζητοῦσί με Πατριάρχην; καὶ πρὸς οὓς οἱ Μητροπολῖται ἀντεῖπον, ὅτι
δύο κακῶν προκειμένων, τοῦ τε βασιλικοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς τοῦ πλήθους
ἐπαναστάσεως, τὸ κουφότερον ἐξελεξάμεθα τότε. Ἀλλὰ ὑμεῖς οἱ περὶ τὸν
βασιλέα ἀπόδοτε τὸν θρόνον τῷ Πατριάρχῃ, καὶ περὶ ἡμῶν μὴ φροντί-
σητε. ἀλλ' ἐν τούτοις πάλιν πρὸς παράκλησιν ἐχώρουν οἱ βασιλικοὶ αἰ-
τοῦντες ἐμὲ καθαρῶς ἀποτάξασθαι, καὶ οὕτω τὸν μοιχὸν τὴν ἐκκλησίαν
ἀδεῶς κατέχειν· ὡς δ' οὐκ ἐπειθόμην, παρῆλθεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη. ἐπὶ
τούτοις διελύθη τὸ σύστημα, τὸ αὐτὸ δὲ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐποίουν· ὡς δὲ
τοῦ σπουδαζομένου ἀπέτυχον, ἐπὶ ἕτερον μηχανῆς εἶδος τρέπονται, καὶ
τοὺς προῤῥηθέντας τῶν κριτῶν λειτουργοὺς πέμψαντες, εἰς τὸ συνέδριον
προσκαλοῦνταί με. Ἐγὼ δὲ ἔφην, ὅτι κἀκεῖ οὐκ ἔρχομαι· οὐδὲ γὰρ οἶδα
ὑμᾶς τοὺς κριτὰς κατὰ βαθμὸν ἐκκλησιαστικὸν τι πράττοντας, ἐπεὶ οὐδὲ
τὸν ἐπιβήτορα ἐκ μέσου πεποιήκατε, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ συνεσθίετε τού-
τῳ, καὶ τὰ δῶρα αὐτοῦ μακρόθεν ἐδέξασθε, κατὰ γὰρ τὴν Ῥαιδεστὸν ὑμῖν
αὐτὰ ἀπηντήκασιν, ἱμάτιά τε, καὶ φελώνια, καὶ ἐγκόλπια· ὑμᾶς ἐγὼ
κριτὰς τοιούτους οὐ δέχομαι· ἀλλὰ πρὸς τὸν Πάπαν με ἀπαγάγετε, κα-
κεῖθεν τὴν κρίσιν ἀσμένως δέχομαι.

Τοῦτο καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἐξεβόησαν. εἶτα τὰς προδηλωθείσας
ἐπιστολὰς ἀναγνῶναι ἐζητήσαμεν αὐτούς, Κανονικαὶ γὰρ ἀποδείξεις
ἐν αὐταῖς ἐνεφέροντο τοῦ Ινοκεντίου Πάπα ὑπὲρ τοῦ ἐν ἁγίοις Χρυσοστό-
μου· ὅτι οὐ δεῖ Ἰωάννην εἰς τὸ δικαστήριον εἰσελθεῖν, πρὶν αὐτὸν εἰς τὸν
οἰκεῖον ἀποκαταστῆναι θρόνον. καὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν δ, ὡς ἐάν τις
ἐπίσκοπος καθαιρεθῇ, καὶ λέγῃ πάλιν ἔχειν ἀπολογίας, μὴ πρότερον
εἰς τὴν καθέδραν αὐτοῦ ἕτερον ἀντικαταστῆναι, πρὶν ἂν τὸν τῆς Ῥωμαίων
ἐκκλησίας

Digitized by Google

prouinciali Concilio ſuo damnatum veniremus parati omnia ex Canonum decretis definire. Quamobrem, inquio, non prius adulterum ex medio remouetis; quod ſi facere non poteſtis, iudices non eſtis. Qui manu Imperatorem indigitantes, ita imperat, inquiunt, ille. Deinde Palatini ad me conuerſi ſolantur, exiguntque nunc blandiendo nunc minitando abdicationem. Sed fruſtrà fuerunt. Ergo ad Metropolitanos verſi, alios aliis atq; aliis calumniis & criminationib' inſectati ſunt, cur, qui prius exauctorationem meam probauiſſent, nunc denuò me Patriarcham peterent? Quibus Metropolitæ; Duobus, inquiunt, malis propoſitis, ira nempe Imperatoris, ac populi ſeditione, minus ſcilicet elegimus. Enimuero vos Palatini proceres reddite nunc Patriarchæ noſtro dignitatem ſuam, & de nobis nihil laborate. Hic rurſum regia factio me impellit, vti mea voluntate ſponteque animi me patriarchatu abdicem, adulteroque Eccleſiam ſecuro occupandam tradam: Recuſante me, cum dies abiiſſet conuentus eſt dimiſſus. Idem poſtea cum ſæpius fruſtra tentaſſent, ad alias artes ſe conuertunt, ſupraque nominatos iudicum miniſtros ad me allegant, atque ad conciliabulum citant. Ego verò, inquio, non compareo: neque video iudices quicquam ex præſcripto Eccleſiæ facturos, Photio tyranno non eiecto, qui cum etiam communicaſſent, atque ad menſam eiuſdem accubuiſſent, muneraque ab illo iam diu accepiſſent. Ad Rhædeſtum enim vrbem vobis miſſæ veſtes, *phelonia, torques; Huiuſcemodi ego iudices non agnoſco: ad Papam prouoco, illius iudicium lubens ſubibo. Hæc vna mecum Symmyſtæ mei magna voce clamitarunt. Deinde declaratas antea * Epiſtolas legi petiuimus, quæ canonicas Innocentij Papæ pro D. Chryſoſtomo ſanctiones continebant; Ioanni Concilium adeundum non eſſe, prius quàm loco ſuo thronoque eſſet reſtitutus. Et in Sardicenſi Concilio Canon quartus: Si quis Epiſcopus fuerit depoſitus, dicatque ſe habere iuſtam ſui defenſionem, non prius ſufficiatur in eius locum alius, quam de eo Romanæ Eccleſiæ Pontifex decernat. Hæc & alia id genus multa illis epiſtolis continebantur, quæ vti quæras, legaſque te patrum

Lege Simeonem Theſſal de ſacris Veſtibus.

* *Epiſt. 30. ad Clerum & Populum Conſtantinopolitanũ.*

c. 4. tom. 1. Concil.

&

ἐκκλησίας ἐπίσκοπον ὅρον περὶ τούτου ἐξενεγκεῖν. καὶ ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τοιαῦτα ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνεγέγραπτο, ἃ δὴ ζητῆσαί σε δυσωποῦμεν πατέρων καὶ προέδρων αἰδεσιμώτατε, καὶ φιλαδελφότατε καὶ ἀναγνῶναι. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἔτι ἀνέκειντο ζητοῦντες ἐλθεῖν ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς, καὶ ταύτην πεποιήκαμεν τὴν ἀπολογίαν· ὡς ἔοικε πατέρες μου, οὔτε Κανόνας ἀνέγνωτε, οὔτε ὅρον ἐκκλησιαστικὸν οἴδατε. Ὅρος γάρ ἐστι τοιοῦτος, ἵνα ὁ καλούμενος ἐπίσκοπος ἀπὸ συνόδου, διὰ δύο ἐπισκόπων καλεῖσθαι, καὶ τοῦτο γίνεσθαι δὶς καὶ τρὶς. ὑμεῖς δὲ ἀπὸ δύο διακόνου καὶ λαϊκοῦ ἡμᾶς προσκαλεῖσθαι. καὶ ἡμεῖς μὲν τοιαῦτα ἀπελογούμεθα· ἐκεῖνοι δὲ παρήγαγον μάρτυρας τοὺς λέγοντας, ἑτοίμους εἶναι ὀμόσαι ὡς ἀψήφιστος παρεβλήθη καὶ ἐχειροτονήθη. πρὸς ὅπερ ἐγὼ πάλιν ἀντεῖπον· τίνες οὗτοι; καὶ τίς πιστεύσει αὐτοὺς; ποῖος δὲ κανὼν παρακελεύεται, μάρτυρας τὸν κρατοῦντα παράγειν; οὐκ οὖν εἰ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ Ἀρχιερεὺς, οὐδὲ σὺ βασιλεὺς; οὐδὲ οὗτοι ἐπίσκοποι, ἀλλ' οὐδὲ ὁ μοιχός· πάντες γὰρ ὑμεῖς τῶν ἀναξίων μοι χειρῶν καὶ εὐχῶν ἐστε ἀποτέλεσμα. εἰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἦν ὁ μοιχὸς, συνένευσα ἂν καὶ ἑκὼν αὐτῷ, νῦν δὲ ἀλλότριον, πῶς καταστήσω ποιμένα τῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων; πολλὰ τούτῳ τὰ ἐναντία πρόσεστιν· ἓν μὲν ὅτι ἐκ τῶν ἀκοινωνήτων καὶ ἀναθεματισμένων ἐστὶν, οὐ μόνον δὲ παρ' ἡμῶν τοῦτο πεπόνθασι, καὶ τῶν λοιπῶν θρόνων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς ὑμῶν ἐξουσίας ἐπιτιμηθέντες διὰ τοῦ φαύλου Ζαχαρίου, μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἐξουσίαν λειτουργῆσαι, ἢ κοινωνῆσαι, ἢ χειροτονῆσαι, οἳ τοὐναντίον ἅπαν πεποιήκασι, πρὶν λυθῆναι αὐτούς. ἕτερον δὲ ταξεώτης ἦν, καὶ ἐκ λαϊκοῦ τάγματος, καὶ πρὶν γενέσθαι πρόβατον, ποιμὴν ἐχρημάτισεν. ἔτι γυμνὴν, ὅτι καὶ παρὰ ἀναθεματισθέντος, καὶ καθαιρέντος ἐχειροτονήθη. Ἀλλὰ καὶ ἔτι τοὺς Μητροπολίτας ἔπεισε συνελθεῖν αὐτῷ, ἀπῃτήθη παρ' αὐτῶν ἰδιόχειρον περὶ ἐμοῦ. καὶ ἔγραψεν ἐναιμότως, μηδὲν πράττειν παρὰ τὸν ἐμὸν λόγον, ὡς οἰκείου πατρός. καὶ οὔπω τεσσαράκοντα ἡμέραι μετὰ τὴν χειροτονίαν παρῆλθον, καὶ καθῄρησέ με δημοσίως, καὶ ἀναθεμάτισε μὴ παρόντα. κατέκλασαν δὲ καὶ τοὺς δακτύλους τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυζικοῦ κατ' ἐπιτροπὴν αὐτοῦ, καὶ ἥρπασαν ὡς ἐνόμισε, τὸ ἴσον τοῦ ἰδιοχείρου αὐτοῦ καὶ αὐτὸν δὲ ἐκεῖνον καθῄρησε. καὶ οὓς μὲν κακῶς διέθετο ἐφ' ᾧ πατῆσαι τὸ πρὸς με χειρόγραφον, οὓς δὲ δώροις ἐδεξιώσατο. Ἀλλ' ὁ τύραννος πρὸς ταῦτα μὴ ἀποκριθεὶς,

αἰτι-

& antiſtitum honoratiſsime, fratrumque amantiſsime rogamus. Cum verò nihilominus adhuc nos vrgerent, vti ad ſe veniremus, ita teſtati ſumus: Vt apparet Patres mei, neque Canones legiſtis, neque decretum Eccleſiaſticum noſtis. Lex enim iſta eſt, vt citatus à Synodo Epiſcopus, per duos Epiſcopos vocetur, & hoc iterum ac tertio. Vos autem per duos me accerſitis Diaconum alterum, alterum politicum. Atque nos quidem hæc excuſabamus. Illi verò teſtes produxere qui dicerent, ſe paratos eſſe iureiurando confirmare, me non rite & lege creatum, conſecratumque eſſe. Hic ego. Qui, inquam, illi? quis illis credat? Quis verò Canon decernit, vt Imperator teſtes producat? Nunquid, ſi ego Archiepiſcopus non ſum, nec tu Imperator es? neque iſti Epiſcopi, neque iſte Mœchus? omnes enim vos indignis manibus meis, precibusq; eſtis conſecrati. Si Photius adulter ab Eccleſia non eſſet excluſus, annuiſſem forte ſponte; nunc verò alienum ab Eccleſia, quomodo paſtorem ouium Chriſti conſtituam? Multa huic aduerſantur: primum ex iis quod ſit, qui ab Eccleſia damnati, & anathemate præciſi, qui quidem id non à nobis duntaxat paſsi ſunt, ſed ab aliis quoque Patriarchis, & ab ipſa veſtra poteſtate cum illis propter impium * Zachariam interdictum eſſet, ne ſacris operarentur, néue communicarent, aut ſacris quenquam initiarent. qui tamen his contraria omnia, priuſquam cenſura ſoluerentur, factitarunt. Alterum erat Photium forenſem ſeu militarem, ac politicum prius creatum eſſe paſtorem, quàm fuiſſet ouis. Præterea eundem ab excommunicato & ex auctorato conſecratum. Quando deinde Metropolitanis perſuaſit vt ſuas partes ſequerentur, dedit poſtulantibus chirographum de me, & iuratus ſcripſit, nihil ſe contra meas rationes veluti germani patris facturum. Nec omnino dies quadraginta ab eius inauguratione fluxerant, cum ille me publicè quamuis abſentem exauctorauit, & anathemate damnauit. Archiepiſcopo quoque Cyziceno, mandato Photij, digiti fracti, exemplumq; chirographi ſurreptum, ipſe de throno deiectus eſt. Alios verò vexando, alios donis placando adduxit vt chirographum, quod de me ſcripſerant, delerent.

* *Chalcedonenſem Epiſcopũ.*

ταξεώτης qui præſidibus apparet. Suidas ταξιώτης ſcribit, nec exponit. lege Budæum ad pandectas.

αὖτε ἐπέφερε τοὺς προτεθυμημένους ὀμόσαι, ὅτι ἀψήφιστος προεβλήθη καὶ ἐχειροτονήθη. Ἐγὼ δὲ πρὸς τοὺς παρόντας ἐπισκόπους ἀνέκραξα· δέξασθε πατέρες μίαν τοῦ ταπεινοῦ γέροντος δέησιν, καὶ δεῦτε πρὸς ἡμᾶς. Λαβόντες οὖν με μόνον, οἵ τε κριταὶ, καὶ οἱ τύραννοι καὶ τῶν λοιπῶν ἀποδιαστήσαντες πάλιν ἐξελιπάρουν με περὶ τῶν προτέρων. ὡς δ' οὐδὲν ἤνυον, πρὸς ἀπειλὰς ἐχώρουν. εἶτα καταλείψαντες τοὺς ἐπισκόπους οἱ δήμιοι σὺν ἐμοὶ, καὶ ὑπεχώρησαν, καὶ οἱ ἐπίσκοποι τοῖς αὐτοῖς ἐνεχείρουν, ἐγὼ δὲ ἔλεγον ὅτι χρὴ αὐτοὺς μαθεῖν τὰ κατ' ἐμὲ, καὶ τότε ἀπαιτεῖν με ὃ ἀπαιτοῦσι· πόθεν δὲ μαθεῖν ἔχουσιν ἢ ἀπ' ἐμοῦ μόνον, ἄλλος γὰρ οὐ τολμᾷ ἀπὸ τοσούτου πλήθους τῶν ἡγουμένων, τῶν ἱερέων, τῶν μοναχῶν τε καὶ λαϊκῶν πεπαρρησιασμένως λαλῆσαι.

Εἶδον γὰρ ἐκεῖνοι τὸν Μητροπολίτην Ἀγκύρας ἀνακράξαντα τὴν ἀλήθειαν ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὐτόχειρ ὁ βάρβαρος τῷ κουλεῷ τοῦ ξίφους κατὰ κεφαλῆς ἔπληξε, καὶ αἵματος τὴν ἐκείνου στολὴν ἔπλησε, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ὅσα ἔπραξε τὰ δεινά. Ταῦτα εἶπον ἐγὼ, καὶ συνθεμένων ἐκείνων τῇ ὑστεραίᾳ ἐλθεῖν διέστημεν ἀπ' ἀλλήλων οἴκαδε. καὶ μετὰ δεκάτην ἡμέραν τῷ Καϊαφαϊκῷ συνεδρίῳ ἀναρπαστόν με παρέστησαν, καὶ τοὺς καταμαρτυροῦντας, ὅτι ἀψήφιστος προεβλήθη, παρέστησαν. καὶ ὅσας μοι τότε πληγὰς ἐπέθεντο τί χρὴ λέγειν; ἐν ἑπτὰ γὰρ οὕτω κολασθέντα ἡμέραις ἄσιτον, ἄϋπνον, ἀκάθιστον διαμεῖναι ἐβιάσαντο. Ταῦτα ἐν ὀλίγῳ ἐδήλωσα, σὺ δὲ ἁγιώτατε δέσποτά μου δεῖξον ἐν ἐμοὶ σπλάγχνα οἰκτιρμῶν. καὶ κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον εἰπὲ καὶ αὐτός· τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; ἐνθυμήθητι τοὺς πρὸ σοῦ Πατριάρχας λέγω δὴ Φλαβιανὸν, Ἰούλιον, Ἰνοκέντιον, Λέοντα, καὶ ἁπλῶς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας κατὰ τῆς ἀδικίας ἀνδρισαμένους, καὶ ζήλωσον τούτους, καὶ εἰς τὴν ἡμῶν τῶν ἀδικηθέντων τοσαῦτα ἐκδίκησιν διανάστηθι.

Ad quæ tyrannus reſpondit nihil, ſed ſubornatos ad iuramentum edendum contra me, perinde quaſi non ritè ſanctèque ordinatus eſſem teſtes produxit: Hic ego præſentes Epiſcopos magna voce appellaui: Admittite patres, abiectiſsimi ſenis vnicam hanc petitionem, atque huc ad nos venite. Ergo ſeuocatum me à reliquis, Legati iudices, Principesque rogârunt denuo, vt iuri meo renunciarem, atque cederem. Recuſanti, minitari cœperunt. Tum carnifices illi Epiſcopos reliquerunt, qui mecum ſteterant, & ſe ſubduxerunt. Epiſcopi verò rurſum agere mecum inſtituerunt (de libello nempe renunciationis) quibus ego reſpondebam, oportere illos ſtatum cauſſæ meæ cognoſcere, ac tum demum à me exigere, quod peterent; nec illos aliunde, niſi à me ſolo res meas poſſe diſcere, quod aliorum nemo præ tanta multitudine Præpoſitorum, Sacerdotum, Monachorum & Laicorum auderet liberè aperteque quod ſentiret proferre. Viderant enim Ancyranum Metropolitanum, dum in Concilio liberius pro veritate loqueretur, à nefario parricida, vagina gladij ſecundum caput ita vulneratum, vt veſtem ſuam totam ſanguine perfunderet, Viderant quæ item in alios immaniter idem auſus fuiſſet. Hæc ego cum commemoraſſem, illi conuentum in ſequentem diem indixerunt. Nos ſeparati, in diuerſa domicilia deducti ſumus. Poſt decimum verò diem me ad Caiphanum tribunal raptatum adſtiterunt, teſteſque qui me non legitimè creatum dicerent, appoſuere. Quid hic dicam me tot plagis afflictum? ſeptemdiali inediâ, peruigilio, ſtationeque perpetua cruciarunt. Hæc ſumma cauſſæ compendio expoſita. Tu ſanctiſsime Domine, oſtende in me viſcera miſerationum tuarum, & cum magno Apoſtolo & ipſe dicas: Quis infirmatur, & ego non infirmor? Intuere maiores tuos Patriarchas, Fabianum, inquam, Iulium, Innocentium, Leonem, & omnes deniq; pro fide & veritate viriliter propugnantes, illosq; æmulare, & vindex in iudicium pro nobis tam indigna paſsis exurge.

Nihil videtur deeſſe: Nam codex noſter integer eſt: & res ipſa in extrema clauſula indicat libellũ eſſe abſolutum.

ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΠΑ Ῥώμης. Νικολάου ἐπιστολή.

Νικόλαος Ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας πᾶσι τοῖς τῆς ἀληθοῦς θρησκείας λειτουργοῖς, τοῖς ἁγιωτάτοις τε καὶ εὐλαβεστάτοις Πατριάρχαις, καὶ Μητροπολίταις, καὶ τοῖς λοιποῖς, καὶ Κληρικοῖς καὶ πᾶσι πιστοῖς τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν τε καὶ Εὐρώπην, καὶ Λιβύην συνεστῶσι.

Γνωστὸν προφέρομεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ περὶ τῶν παρ' ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἀποστελλομένων γραφῶν, ὅτι τοιοῦτον αὐτῶν ἐστὶ τὸ ὕφος μετὰ προσηκόντων γραφικῶν τε καὶ Κανονικῶν ἀποδείξεων.

Ἐν πρώτῳ μὲν τόπῳ ἐστὶ προοίμιον ἐν συντόμῳ δηλοῦν ἀνέκαθεν ἅπαντα τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδεδραμηκότα. ὅτι Μιχαὴλ ὁ περιβόητος, καὶ Βάρδας ὁ τούτου μητράδελφος Καῖσαρ, τὸν σοφὸν αὐτῶν ἀρχιερέα τῆς ἰδίας μετέστησαν ἕδρας, οὔτι ἀρχιερωσύνης. μένει γὰρ ἀρχιερεὺς παρὰ τῷ Θεῷ, οἳ ἔστειλαν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολὴν μετὰ ἀποκρισιαρίων κατηγοροῦσαν ἔν τινι τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐπισκόπου ἡμῶν Ἰγνατίου, ἅμα δὲ διηγουμένην καὶ περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων. καὶ ὅτι ἀπεστείλαμεν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικῆς καθέδρας ἀποκρισιαρίους ἐπισκόπους δύο, ἐντειλάμενοι αὐτοῖς τὰ πρακτέα.

Ἐν δευτέρᾳ δὲ, ἡ γραφὴ περιέχει ἐπιστολὰς δύο, ἃς ἐπέμψαμεν πρὸς τὸν γαληνότατον βασιλέα Μιχαὴλ. περὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰγνατίου, πῶς καὶ διὰ τί ἐξεβλήθη, καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων. ἀλλὰ καὶ πρὸς Φώτιον, ὅτι οὐδόλως αὐτὸν ἐν Κλήρῳ ἀποδεχόμεθα, ἕως ἂν ἀκριβῶς περὶ τῶν ἡμετέρων Ἀποκρισιαρίων τὰ κατ' αὐτὸν ἐξετασθῇ καὶ ἡμῖν δοθῇ εἴδησις.

Ἐν τρίτῳ χωρίῳ ἔγκειται, ὅτι ὑπέστρεψαν οἱ παρ' ἡμῶν πεμφθέντες δύο ἐπίσκοποι μετὰ καὶ Ἀποκρισιαρίου τοῦ βασιλέως. οἱ δὴ ἐπίσκοποι ἐδήλωσαν ἡμῖν τὰ τῆς ληστρικῆς συνόδου, καὶ τῆς κατὰ ἀδελφοῦ ἡμῶν Ἰγνατίου

EX ACTIS SYNODI SANCTISSIMI PAPAE ROMANI.

Epiſtola Nicolai.

Nicolaus Epiſcopus S. Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ, omnibus veræ pietatis cultoribus, ſanctiſſimis & religioſiſſimis Patriarchis, Metropolitis, & cæteris Epiſcopis, Clericisq́, & omnibus qui ſunt in Aſia, Europa, Libya fidelibus.

NOTUM facimus charitati veſtræ de ſcriptis noſtris ad vos miſsis, illorum eiuſmodi eſſe contextum & filum, vt ex Scripturis ſacris & Canonibus factas contineant demonſtrationes. *Actorũ in Concilio Romano à Nicolao P. M. celebrato capita.*

I. Primo quidẽ loco proœmium eſt, quod ſummatim complectitur omnia prius Conſtantinopoli tranſacta; à Michaële nempe illo famoſo & Barda auunculo eius Cæſare, Patriarcham Ignatium virum ſapientem à ſede ſua, (non patriarchatu, nam Patriarcha verè eſt apud Deum) deiectum; miſſasque ab illis ad nos cum Legato literas, quibus fratrem noſtrum & Epiſcopum Ignatium de nonnullis accuſarunt, ſimulque de venerandis Imaginibus egerunt. A nobis autem miſſos eſſe duos Apoſtolicâ auctoritate Epiſcopos Legatos, quibus quæ agenda eſſent, præcepimus.

Alterum ſcriptum geminas continet epiſtolas, quas ad Sereniſsimum Imperatorem Michaëlem miſimus, quomodo & quam ob cauſſam frater noſter & ſymmyſta Ignatius fuerit exactus, itemque de imaginibus ſacris. II.

Ad Photium quoque ſcripſimus illum à nobis nullo modo inter Clerum admitti, quoad accuratè per noſtros Apocriſiarios tota illius cauſſa excutiatur, nobiſque ſignificetur.

Tertio exponitur legatos à nobis miſſos, duos Epiſcopos cum Imperatoris Apocriſiario reuerſos nobis explicaſſe Acta III.

 Concilij

Ἰγνατίου τυραννίδος. ὡς ἔγνωμεν παρανόμως γενέσθαι τὰ πραχθέντα, κατ' ὄψιν τοῦ ἀποκρισιαρίου μετὰ πάσης τῆς ἐκκλησίας ἀναθεματίσαμεν τὴν τοιαύτην ἄθεσμον πρᾶξιν, καὶ ὡς οὔποτε τὴν Φωτίου χειροτονίαν ἢ κοινωνίαν δεξόμεθα.

Ἐν τετάρτῳ δὲ κεφαλαίῳ ἔτι πρὸς τὸν βασιλέα ἐπιστολή, πῶς οὐκ ἐδεξάμεθα τὴν βίαν τὴν ἄδικον τὴν κατὰ Ἰγνάτιον. καὶ πρὸς τὸν Φώτιον ἑτέρα ἐπιστολή, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ τάξει τῆς ἱερωσύνης αὐτὸν ἀποδεχόμεθα.

Ἀλλὰ καὶ ἐν πέμπτῃ τάξει, ὅτι τοὺς ἐπισκόπους συνοδικῶς ἐκαθήραμεν καὶ ἠφορήσαμεν· καὶ Φώτιον ὁμοίως τὸν μοιχόντα καὶ ἐπιβήτορα τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἁγίας ἐκκλησίας. Πρῶτον μὲν, ὅτι τοῦ μέρους ὑπῆρχε τῶν ἀποσχιστῶν τῶν ἑαυτοὺς ἀποσχισάντων μετὰ τὸ πολλάκις καθαιρεθῆναι τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ τῆς τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Ἰγνατίου κοινωνίας. Δεύτερον ὅτι καὶ νεόφυτος καὶ ἐκ ταξιωτικοῦ καὶ λαϊκοῦ τάγματος προήχθη. Τρίτον ὅτι ἀπὸ τῶν προειρημένων ἀποσχιστῶν ἐχειροτονήθη. ἔτι γε μὴν ὅτι καὶ ἐναντίως τοῦ ἰδιοχείρου ἔπραξεν, ὃ πρὸς τοὺς Μητροπολίτας ἐποίησε περὶ τοῦ Ἰγνατίου. Ἀλλὰ καὶ δι' ἕτερα πλείονα καθαιροῦμεν τὸν Φώτιον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, εἰ δὲ μὴ στέργουσιν ἡσύχως τῇ καθαιρέσει καὶ ἀναθεματιζόμενοι.

Ἀποκαθιστῶμεν δὲ τὸν Ἰγνάτιον εἰς τὸν οἰκεῖον θρόνον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐκβεβλημένους εἰς τοὺς οἰκείους εἰσαγάγομεν θρόνους.

Ἐν ἕκτῃ δὲ ἐρρέθη γραφῇ τὰ περὶ τῶν Θεοπασχητῶν, καὶ περὶ τῆς ἡμῶν ὀρθῆς πίστεως.

Καὶ ἐν ἑβδόμῃ, τὰ περὶ τὸν παραβάτην Ῥαδούαλδον.

Καὶ ἐν ὀγδόῃ, παραινέσεις, ἵνα μή τις συναπαχθῇ ὑμῶν, τῇ κατὰ Ἰγνάτιον λῃστρικῇ πράξει. ἀλλ' ἕπεσθαι τῇ ἡμετέρᾳ γνώμῃ· καὶ ὅτι οὐ δεδιότες ἡμεῖς ὡς παρακρίναντες ταύταις ἐγράψαμεν. οὐδὲ γὰρ ὁ Πέτρου θρόνος ὑπ' ἄλλου κρίνεται, ἢ ἀπὸ τοῦ δεδωκότος αὐτῷ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας· ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς κατὰ τὸ ἀρχαῖον διαφυλάττεσθαι, μηδὲ κρίνειν, ἢ συναινεῖν αὖθις τῆς ἡμῶν παραδόσεως· τοῦτο δὲ ἔγραψα διὰ τὸ κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς βασιλικὸν σπαθάριον μετὰ καὶ ἐπιστολῆς βασιλικῆς ἐγκαυχώμενον ὅτι σύνοδον εὐτρεπίζει

ὁ βασι-

Concilij ſeu potius latrocinij; nec non vim & tyrannidem aduerſus fratrem noſtrum Ignatium exercitam.

Vt ergo ſacrilegè acta didicimus, præſente Legato Imperatoris, cum tota noſtra Eccleſia & Concilio, impiam hanc actionem anathemati ſubiecimus, Photiumque nunquam à nobis in communionem & ſacerdotium receptum iri declarauimus.

μετὰ καὶ ἀποκρισιαρίον eſt in Græco, id eſt, poſt Apocriſiarium. Sed videtur legẽdum μετὰ ἀποκρισιαρίω.

In quarto capite rurſus epiſtola eſt ad Imperatorem, in qua teſtamur vim Ignatio periniquè illatam, nullo modo nobis probari. Altera epiſtola ad Photium eſt, illum ad nullum ſacerdotij gradum à nobis recipi. *IV.*

In quinto exponitur Epiſcopos à nobis ex Synodi decreto exauctoratos excommunicatosque eſſe. Photium adulterum & raptorem eſſe, qui Eccleſiam Conſtantinopolitanam inuaſerit. Primum quòd in factione Schiſmaticorum fuerit, qui ſua ſponte ab Eccleſię ſocietate diſceſſerunt, poſtquam ſæpius, ab Epiſcopo noſtro Ignatio exauctorati atque à communione reſecti fuerunt. Deinde quod Photius Neophytus ex laicorum cœtu fuerit promotus. Tertiò quòd à Schiſmaticis ante dictis fuerit ordinatus. Præterea, quòd in ſuum ipſius chirographum Metropolitis pro Ignatio datũ periurus extiterit. Has & alias plures ob cauſſas Photium abdicamus; & Photianos niſi in Photij damnationem modeſtè conſentiant, excommunicamus. *V.*

Reſtituimus autem Ignatium in ſuam ſedem, omneſque cum illo eiectos in ſuos quemque thronos reducimus.

In ſexto capite de Theopaſchitis noſtraque vera religione tractatur. *VI. Theopaſchitarum hæreſis damnata.*

In ſeptimo de Rhodoaldo præuaricatore agitur. *VII.*

In octauo eſt admonitio, ne quis veſtrum latrocinali Synodo contra Ignatium conſentiat & abripiatur: ſed noſtram ſententiam ſequatur. Itemque nos nihil veritos noſtra cum illis comparando ſcripſiſſe. Quanquam ſedes Petri à nemine iudicetur alio, quàm qui illi claues regni cœleſtis dedit: Sed vos vt antiquum morem obſeruetis, neque iudicetis, neque approbetis quicquam ſine noſtra auctoritate. Hæc autem eò *VIII.*

ſcripſi

Digitized by Google

ὁ βασιλεύς, διὰ τὸ μὴ καταδέξασθαι ἡμᾶς τὴν γεγραμμένην ἀδικίαν.

Ἐν ἐννάτῃ περιοχῇ, ὅτι ἐὰν μὴ πείθωνται τοῖς θείοις θεσμοῖς ἵνα ἀποστείλῃ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Ἰγνάτιον, μετὰ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ· καὶ τὸν Φώτιον ὡς ἀναδέξασθαι, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς κριθῶσιν ἐν καθαρῷ καὶ ἀπεριστωπολήπτῳ συνεδρίῳ.

Πῶς γὰρ ἄν τις δικαίως κριθήσεται παρὰ τῶν κατηγόρων αὐτοῦ;

Δέκατον καὶ τελευταῖον συμπέρασμα, ἵνα δείξηθε σοῦ διακόνους τῶν μακαρίων Ἀποστόλων, καὶ τῆς ἡμῶν εὐτελείας, καὶ ἔνθα ἂν ἐξαιτῶνται τὴν ὑμῶν βοήθειαν, ἐπαμυνήτε αὐτοῖς κατὰ τὸ ὑμῖν δυνατόν, μάλιστα εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα, κοινὸς γὰρ ἀγὼν ἡ τῶν πλανωμένων ἀδελφῶν ἐπιστροφή, καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίγνωσις, τῶν Ἀρμενίων δηλονότι.

Νικόλαος ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν τοῦ Θεοῦ δούλων τῷ ἁγιωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Ἰγνατίῳ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.

Φράσαι οὐχ οἷόν τε, ἀδελφὲ τιμιώτατε, ὁπόσοις ὀδυρμοῖς καὶ ἀνιαροῖς ὑπὲρ τῶν ἀμετρήτων ὑμῶν συνεχόμεθα διωγμῶν. τοιγαροῦν μετὰ τοὺς Ἀποκρισιαρίους ἡμῶν Ῥαδοάλδον καὶ Ζαχαρίαν τοὺς ποτὲ ἐπισκόπους, οὓς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπέμψαμεν, ὑπέρ τε τοῦ ζητῆσαι τὴν αἰτίαν τῆς ἀποκινήσεως ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, πρὸς ἡμᾶς ἐπιστρέψαι, καὶ τῇ αὐτῶν ἀναφορᾷ μαθεῖν ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ ἀποκρισιαρίου, ὡς αὐτοὶ ἀπόφασιν καθ᾽ ὑμῶν ἐξενήνεγκαν, πολλῇ ὀδύνῃ περιεβλήθημεν. διὰ τὸ πρᾶξαι αὐτοὺς ἐναντία, οἷς ἐνετάλθησαν. Διὸ καὶ παρόντος τοῦ βασιλικοῦ Ἀποκρισιαρίου συγκαλεσάμενοι πᾶσαν τὴν παρ᾽ ἡμῶν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκ πολλῶν ἐπαρχιῶν τῶν δυτικῶν χωρῶν ἁγιωτάτους ἐπισκόπους σφόδρα πολλοὺς πρῶτον ψήφῳ κοινῇ τὸν Ζαχαρίαν καθαιρέσει ὑπερεβάλομεν. Περὶ δὲ τοῦ Ῥαδοάλδου διὰ τὸ μὴ παρεῖναι τότε αὐτόν, τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ ἀνηρτήσαμεν· ὕστερον δὲ οὐδὲ αὐτὸς τὴν κατ᾽ αὐτοῦ ψῆφον ἐξέφυγεν. ἔτι γε μὴν καὶ τὸν Φώτιον καθείλομεν πρὸς ἐπισκήψαντες, ὡς ἐὰν μετὰ τὴν καθαίρεσιν ταύτην εἰς

τὸν

ſcripſi vobis, quod non ita pridem venerit ad nos Palatinus Spatharius cum Imperatoris epiſtolâ, qui gloriabatur ab Imperatore Synodum celebratam, eo quod nos iam perſcriptam iniuriam (Ignatio factam) noluerimus approbare.

In nono (damnantur) niſi diuinis pareant ſanctionibus, & mittant Romam fratrem noſtrum Ignatium cum Epiſcopis illum ſequentibus; & Photium vt audiantur, & inter ſe ſincero & incorrupto iudicio diiudicentur. Quo pacto quis enim iuſtam ab aduerſariis ſententiam impetret?

In extremo decretum eſt vt beatorum Apoſtolorum, noſtræque tenuitatis diaconos recipiatis, illisque veſtrum auxilium vbicunq; implorantibus ſuccurratis, præſertim in communi periculo, communis enim omnium labor eſt, in reducendis (Armeniis dico) fratribus in viam, atque ad meliorem Dei cognitionem informandis.

Nicolaus ſeruus ſeruorum Dei ſanctiſſimo fratri & comminiſtro noſtro Ignatio Patriarchæ Conſtantinopolitano.

EXprimere verbis non poſſum, Reuerédiſsime frater, quibus lachrymis, quantoq; luctu ob tuas imméſas afflictiones & ærumnas afficiar. Etenim poſteaquam Apocriſiarij noſtri Rhodoaldus & Zacharias olim Epiſcopi, Conſtantinopolim, vt cauſſas depoſitionis tuę cognoſcerent, & de ſacris imaginibus quærerent miſsi redierunt, nosq; ex illorum relatione, atque ab ipſo Imperatoris Legato didicimus, quemadmodum ipſi contra te damnationis ſententiam pronunciarint, magno ſanè dolore afflicti ſumus, quod contra ac illis imperauimus, fecerint. Quapropter præſente Apocriſiario regio, vocato noſtrorum Epiſcoporum Concilio, atque euocatis etiam ex multis aliarum regionum prouinciis, ſanctiſsimis plurimisq; Epiſcopis, primùm Zachariam damnauimus. De Rhodoaldi autem exauctoratione, quod tunc abeſſet, amplius pronunciauimus. Qui tamen poſtea ſententiam damnationis non effugit. *Quid in Concilio Romano decretum ſit.*

Inſuper Photio dignitatem abrogauimus, denunciauimusque,

σι. ταῦτα, καὶ ζήτει πῶς καὶ ὁ Φώτιος, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰγνατίου ἀποκατέστησαν εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ οὐδὲν ἐκ τούτων εἶχον ἐμπόδιον.

τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον προσεδρεύσῃ, ἢ ὑμῖν πρὸς τὸ ἀπολαβεῖν τὴν ἐκκλησίαν ἐμποδίσῃ, ἢ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ἐφάψηται, ἀνάθεμα ἔστω.

Ὁμοίως καὶ τὸν χειροτονήσαντα αὐτὸν, Γρηγόριον τὸν τῆς Συρακουσῶν ἐκκλησίας ἐπίσκοπον ὑπὸ ἀνάθεμα τίθεμεν, εἰ μετὰ ταῦτα ἱερουργίας οἵας δήτινος ἅψηται. Καὶ οὓς δὲ ὁ Φώτιος ἐχειροτόνησε πάσης τῆς τῶν κληρικῶν ἐγυμνώσαμεν τάξεως. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἐκείνων ὡρίσαμεν· ὑμᾶς δὲ τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ μεγάλου κριτοῦ κυρίου, καὶ Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἐθεσπίσαμεν, μηδέποτε εἶναι καθῃρημένους, ἢ ἀναθέματι ὑποβεβλημένους. Πάντα δὲ τὸν μὴ τῇ παρούσῃ ἡμῶν κρίσει ὑπείκοντα, ἢ ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ὑμῶν κοινωνίας ἀφορίζοντα, ἢ ἐσχάτως καθ᾽ ὑμῶν τινὰ κρίσιν χωρὶς τῆς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου συναινέσεως ἐκφέροντα, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, πάσης τῆς τῶν κληρικῶν τάξεως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων εἶναι ἀλλότριος, εἰ δὲ λαϊκὸς, πάσης εὐλογίας πατρικῆς στερηθήσεται· καὶ εἰ μὴ μεταμεληθῇ, καὶ ἀναθεματισθήσεται. τοὺς δὲ ἐπισκόπους, ὅσοι ἢ ὑπερορίᾳ συνέχονται, ἢ τῆς λειτουργίας, ἢ τοῦ βαθμοῦ ἕνεκεν σοῦ ὑστερήθησαν, ὡρίσαμεν τὰς ἰδίας ἐκκλησίας καὶ τοὺς βαθμοὺς ἀπολαβεῖν. καὶ εἴ τις τούτῳ ἡμῶν τῷ θεσπίσματι ἐναντιωθῆναι τολμήσει, ἀνάθεμα ἔστω, ἕως οὗ πειθαρχήσει. εἰ δέ τινες κατηγορηθέντες ἐξεβλήθησαν τῶν οἰκείων ἐκκλησιῶν, ὡρίσαμεν τούτους τὰς μὲν ἐκκλησίας ἀπολαβεῖν, κριθῆναι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥωμαίων ἱεράρχου. Ταῦτά εἰσιν ἀδελφὲ, ἅπερ ἐν τῇ μιᾷ συνόδῳ τῶν ἀδελφῶν καὶ συνιερέων ἡμῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν τῶν δυτικῶν, ἑπόμενοι τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν τῇ παραδόσει, ἐπράξαμεν, καὶ διὰ τοῦτο τῇ μακαριότητι ὑμῶν γνωρίσαι διενοήθημεν, ὅπως γνῷς τὴν ἡμετέραν ὑπὲρ ὑμῶν διάθεσιν.

Ἐπιστολὴ ἑτέρα τοῦ αὐτοῦ Πάπα πρὸς τοὺς συγκλήτους

Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἂν μὴ συνευδοκήσωσι τῇ καθαιρέσει Ἰγνατίου, ἀλλὰ τὸν φώτιον σπουδάσωσι διαχθῆναι.

Καὶ

muſque, vt ſi poſt damnationem iſtam thronum Conſtantinopolitanum denuò audeat aſcendere, aut tibi quo minus ad tuam ſedem redeas impedimento ſit, aut ſacra contingere tentarit; anathema ſit. Pariter etiam Gregorium Syracuſanum, à quo Photius ordinatus eſt, anathemate percellimus, ſi poſt hac ſacra quæcunque adminiſtrarit. Præterea quoſcunque Photius ſacris initiauit, gradu clericorum omni priuamus ac deiicimus. Atque hæc quidem de illis decreuimus; Te autem auctoritate ſupremi iudicis Domini Dei Saluatoris noſtri, nec depoſitum, nec anathemate vinctum vnquam fuiſſe declaramus. Quicunque verò ſententiæ noſtræ repugnauerit, aut à tua communione ſe ſponte ſeparauerit, aut demum aduerſum te ſine Apoſtolicæ ſedis auctoritate ſententiam tulerit, Clericus omni honore dignitateque Clerici exutus eſto: Laicus omni benedictione paterna careto; qui niſi reſipuerit, anathemate quoque ferietur. Epiſcopos verò, quicunque tua cauſſa exulant, aut ſolio ſuo honoreque priuati ſunt, ſedibus ſuis & dignitati reſtitui iubemus. Quicunq; huic noſtro decreto reſiſtere conabitur, anathema eſto, quoad nobis ille ſe ſubiiciat. Si qui verò per criminationem ſunt eiecti, illos ad ſuas reuocandos Eccleſias ſtatuimus, cauſſamque eorum ad tribunal Romani Pontificis decidendam. Hæc ſunt frater, quæ in vna fratrum & Coëpiſcoporum noſtrorum, diuerſis ex prouinciis euocatorum, qui omnes maiorum noſtrorum inſtituta ſequuntur, Synodo conſtituimus, tuæque beatitudini ſignificare voluimus, vt noſtrum erga te animum optimè affectum perſpectum haberes.

Nota hæc, & quare quomodo Photius & Photiani poſt Ignatij mortē in Eccleſias ſuas reſtituti ſint, & nullum ex hoc (Nicolai decreto) impedimētū acceperint? Ignatius germanus ſemper Patriarcha fuit.

Epiſtola altera eiuſdem Papæ ad Senatum Conſtantinopolitanum, vt ne probent Ignatij damnationem, ſed Photium pellere ſtudeant.

Digitized by Google

Καὶ ἄλλη ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς κατὰ Ἀνατολὴν ἁγιωτάτους Πατριάρχας, καὶ μάλιστα πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων δηλοῦσα, ὅσα συνοδικῶς ἔπραξεν ὁ αὐτὸς Πάπας, περὶ τῆς καθαιρέσεως Ἰγνατίου, καὶ τῆς ἀποβολῆς Φωτίου, καὶ παραινοῦσα τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι καὶ αὐτούς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΠΡΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΝ ΤΟΝ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ.

Τολμῶν ὁ ἀνάξιος καὶ πανευτελὴς τοῦ πανιέρου καὶ ἰσαγγέλου δεσπότου μου δοῦλος γράφω. ἥψαντο μὲν καὶ τῆς ὑμετέρας ἁγίας καὶ θεοφιλοῦς ψυχῆς, ἱερώτατε, παρὰ τοῦ πειράζοντος πάντας τοὺς κατὰ Θεὸν ζῶντας ἀρχεκάκου δαίμονος, οἱ πειρασμοί. ἔτι δὲ δοκιμώτερον καὶ κραταιότερόν σε ἀνέδειξαν, καὶ ὥσπερ χρυσὸν ἐν καμίνῳ πυρώσαντες λαμπρότερον καὶ φαιδρότερον κατέστησαν, πᾶσιν ἔνδηλον ὄντως εἰς μάτην ἠγρύπνησεν, ὁ φυλάσσων τῇ ὑμετέρᾳ στερρότητι πέτρᾳ προσκρούσας. Ἰδοὺ οἱ συκοφάνται τῆς ἀληθείας παρῆλθον· καὶ ὁ φωστὴρ τῆς οἰκουμένης αὖθις τὴν ἰδίαν ἀπέλαβε δόξαν. Διὸ καὶ συντρέχει καὶ συνευφραίνεται ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει σου πᾶσα ἡ οἰκουμένη, καὶ συνεορτάζουσι τούτοις, καὶ ἄνω δυνάμεις. Πάνυ δὲ καὶ ἡμεῖς ἐφιέμεθα οἱ ταπεινοὶ καὶ ἁμαρτωλοί. οἱ τὴν ἐσχατιὰν ταύτην οἰκοῦντες, τῆς περὶ σὲ εὐφροσύνης κοινωνῆσαι. καὶ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων ἐμφορηθῆναι. Ἀλλὰ κεκωλύμεθα φόβῳ καὶ αἰδοῖ, μήπως ἐκ προπετείας κριθῶμεν ἀκελεύστως τοῦτο δράσαντες. Ἀνάξιον γὰρ ἡγούμεθα ἄνευ τῆς προστάξεως τῶν εὐσεβῶν καὶ δικαίων μεγάλων Βασιλέων ἡμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας δεσποτικῆς ἁγιωσύνης τοῦτο κατατολμῆσαι.

Πλὴν εἰ καὶ τῷ σώματι οὐ πάρεσμεν, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ, καὶ συνευφραινόμεθα, καὶ συγκοινωνοῦμεν, καὶ συνευδοκοῦμεν πᾶσιν τοῖς ὑφ' ἡμῶν καὶ τῆς ἱερᾶς ὑμῶν συνόδου δεδογμένοις. καὶ συντάττομεν ταύτην ταῖς ἁγίαις ἑπτὰ συνόδοις, ταῖς παρελθούσαις, καὶ τοὺς ταύτην μὴ δεχομένους ἀποβαλλόμεθα.

ΕΚ ΤΩΝ

Digitized by Google

Alia item Epiſtola ad ſanctiſsimos Orientis Patriarchas & potiſsimum Hieroſolymitanum, quâ declarat, quæ tractarit ipſe Papa in Synodo Romana de Ignatij exauctoratione & Photij damnatione. Hortatur vtraque vt idem omnes ſecum ſentiant.

EPISTOLA EPIPHANII ARCHIEPISCOPI CYPRI AD IGNATIVM *Patriarcham Conſtantinopolitanum poſt ipſius reditum.*

Gratulatur Ignatio reditũ & receptam dignitatem.

ETSI perindignus ac poſtremiſsimus Domini mei ſacratiſsimi atque * cœleſtis ſeruus ſim, auſus ſum tamen ſcribere. Apprehenderunt quidem & tuam ſanctam ac diuinam mentem, ſacratiſsime, tentationes dæmonis omnis mali auctoris, qui tentat omnes, qui volunt ſecundum Deum viuere. Quòd verò illa te omnibus probationem firmioremq; oſtenderint, cùm te quemadmodum aurum in fornace excoctum ſplendidiorem illuſtrioremque reddiderunt, nemini eſt obſcurum. Reuera in vanum laborauit & vigilauit, qui te cuſtodiendo, ad tuam conſtãtiam veluti petram offendit. Ecce veritatis calumniatores euanuere: ſidus autem orbis terrarum ſplendorẽ recepit ſuum. Quapropter conuolat, & lætitia geſtit vniuerſus orbis, ipſæq; adeo beatæ mentes mortalibus applaudunt. Vehementer ſanè & nos quanquam peccatores & vltimi, vltimam hanc inſulam incolentes, tui gaudij participes eſſe deſideramus, cœleſtibusque gratiis repleri. Sed timore & reuerentia prohibemur, ne temeritatis arguamur. dum ſponte id noſtra audemus. Indignum enim cenſemus hoc ſine religioſorum iuſtorumque & magnorum principum noſtrorum, tuæque ſanctitatis imperio id tentare. Enimuero etſi corpore abſumus, animo tamen vna gratulamur, & communicamus, & approbamus omnia, quę à noſtra & veſtra Synodo ſunt decreta. Atque hanc ſeptem prioribus apponimus, omneſque qui hanc damnant, condemnamus.

* angelici

ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΟΓΔΟΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ,

ὧν τὸ προοίμιον τοῦτο.

Ὁ θεαρχικώτατος λόγος Χριστὸς, καὶ πάντων ἡμῶν σωτήρ τε καὶ κύριος, καὶ πάντα εἰδὼς πρὶν ταῦτα γενέσθαι, τὰς τῶν κακούργων πανουργίας προδεδήλωκεν, οὕτως εἰπών· προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Γέγονε τοίνυν καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ἀνὴρ πανουργίας καὶ κακουργίας πεπληρωμένον ἔχων τὸν ἐντὸς ἄνθρωπον, διὰ δὲ φιλαρχίαν καὶ κενοδοξίαν τὴν μόρφωσιν τῆς εὐσεβείας σχηματιζόμενος, ὅθεν καὶ τοὺς τηνικαῦτα κρατοῦντας ἀπεβουκόλησε, καὶ οὕτω τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ἐκράτησε, τοῦ νομίμου ἀρχιποίμενος πρώτης τοῦ παμμάκαρος Ἰγνατίου παρανόμως ἀποβληθέντος. Ἀλλὰ θᾶττον τοῦ προσωπείου περιαιρεθέντος, κατεφωράθη ἀπὸ τῶν καρπῶν τὸ δένδρον. καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις, τοῖς παραδυναστεύουσι καὶ τοῦτον προχειρισθῆναι παρασκευάσασι συνετὸς γέγονεν, ἀλλὰ δὴ καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην εὐσεβέσι, διαφερόντως δὲ τῇ ἁγιωτάτῃ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς κατὰ ἀνατολὴν πατριαρχικοῖς θρόνοις. Διὸ καὶ ὁ τῶν ἐκδικήσεων κύριος, καθάπερ ἄλλον Ἠλίαν ζηλωτὴν, τὸν μακαριώτατον Πάπαν Νικόλαον ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ, ὃς καὶ τὸν ἅρπαγα καὶ λύκον, ὡς λῃστὴν καὶ κλέπτην ἀνεῖλε, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῆς αἰσχύνης ἱερεῖς, διακονησαμένου καὶ καθυπουργήσαντος τῇ θείᾳ βουλῇ καὶ ψήφῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ θεοκυβερνήτου μεγάλου βασιλέως ἡμῶν Βασιλείου.

Οὗτος γὰρ οἰκουμενικὴν σύνοδον συναθροίσας, τὰ δόξαντα τῷ ἁγίῳ πνεύματι θεοσεβῶς ἀπεπλήρωσεν, ἀποδοκιμασθέντος μὲν τοῦ κατ' ἀντίφρασιν φωτίου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντων, βεβαιωθέντος δὲ εἰς τὸν ἴδιον θρόνον τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου.

Πρᾶξις

EX ACTIS S. OECUMENICAE SYNODI VIII. QVORUM hoc eſt proœmium.

DIVINISSIMVM verbũ Chriſtus, omnium noſtrum Dominus & Saluator, qui hæc omnia, quam fierent, norat, impiorum conatus prædixit cùm dixit: Attendite vobis à Pſeudoprophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces. Ex fructibus eorum cognoſcetis eos. Fuit ergo & noſtra tempeſtate homo, qua quidem interiore homine, ex fraude & ſcelere compoſitus, qui propter ambitionem, gloriæque cupidinem, pietatis perſonâ velatus, Imperatores inde à grege Chriſti abſtraxit: noſtræque Eccleſiæ thronum inuaſit, germano Eccleſiæ huius & beatiſsimo principe paſtorum Ignatio eiecto. Sed prius arbor ex fructibus cognita eſt ſuis, quam ex circumductâ laruâ. Illis enim ipſis, quorum potentia operâque euectus erat, atque bonis præterea omnibus ditionis noſtræ auctus præſertim ſanctiſsimæ Romanæ Eccleſiæ, & in Oriente Patriarchis omnibus formidabilis euaſit. Quapropter Deus vltionum, quaſi alterum Eliam zeloten beatiſsimum Nicolaum contra illum excitauit, qui prædonem hunc & lupum, furem & latronem, vna cum infamiæ ſuæ miniſtris ſiue ſacerdotibus, adiuuante & auxiliante Chriſti amantiſsimo atque à Deo gubernato Imperatore Dei conſilio nutuque ſuſtulit.

Photium eſſe damnatum, Ignatium reſtitutum dicit.

Matth. 7.

Imperator enim Generali Concilio coacto, quod Spiritui ſancto viſum piè executus eſt, Photio quidem * tenebricoſo condemnato, cum omnibus ab eo conſecratis; diuiniſsimo vero Ignatio, in ſuo throno confirmato.

** Nomẽ alludit per antiphraſin, quaſi dicas cæco Lucio.*

Actio

Digitized by Google

Πρᾶξις πρώτη.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ Κυρίου καὶ δεσπότου πάντων Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, ὑπατείᾳ τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν, Βασιλείου μὲν, τοῦ ἔτους τρίτου, Κωνσταντίνου δὲ υἱοῦ αὐτοῦ ἔτους δευτέρου. Πρὸ δύο Νόννας Ὀκτωβρίου.

Προτεθέντων τῶν τιμίων ξύλων, καὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῶν Κατηχουμένων τοῦ περιωνύμου ναοῦ τῆς ἁγίας καὶ μεγαλωνύμου Σοφίας. Συνελθόντων Δονάτου καὶ Στεφάνου τῶν Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, καὶ Μαρίνου τοῦ Θεοφιλεστάτου Διακόνου, Ἀδριανοῦ ἁγιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης· καὶ Ἰγνατίου τοῦ τιμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ τῶν ἁγίων τοποτηρητῶν τῆς Ἀνατολῆς, δηλονότι Θωμᾶ τοῦ ἁγιωτάτου Μητροπολίτου Τύρου, τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας· διὰ τὸ χηρεύειν τὴν αὐτῶν ἐκκλησίαν· καὶ Ἠλία τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ Συγκέλλου, τὸν τόπον ἐπέχοντος Θεοδοσίου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων. καὶ κατὰ κέλευσιν τῶν φιλοχρίστων βασιλέων, συνακροωμένων τῶν πανευφήμων πατρικίων· Θεοδώρου πατρικίου καὶ Μαγίστρου, Βαάνους τοῦ Πραιποσίτου, Ἡμερίου Θεοφίλου, Ἰωάννου λογοθέτου τοῦ δρόμου, Λέοντος δομεστίκου τῶν ἐξκουβιτῶν, Παύλου ὑπάρχου τῶν Πραιτώρων, Μανουὴλ Θεοφυλάκτου, Πετρωνᾶ, Ὀρέστου Πρωτοσπαθαρίου καὶ δομεστίκου τῶν Ἱκανάτων. τούτων οὖν συναθροισθέντων, οἱ ἁγιώτατοι τοποτηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης. καὶ Ἰγνάτιος ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ τιμιώτατοι τοποτηρηταὶ τῆς Ἀνατολῆς εἶπον.

Εἰσελθέτωσαν οἱ ἐπίσκοποι πάντες, ὅσοι ἐκεκοπιάκασι καὶ ἐνήθλησαν ὑπὲρ τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας ὡς ὁμόφρονες Ἰγνατίου. καὶ εἰσελθόντων καὶ καθισάντων αὐτῶν Βαάνης εἶπεν ὁ πανεύφημος πατρίκιος, καὶ ὁ πραιπόσιτος πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον. ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἅγιος ἐπαναγνωστικὸν ἀπέστειλε· καὶ ἐκέλευσε προσφωνηθήτω τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ. οἱ ἁγιώτατοι τοποτηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ Ἀνατολῆς εἶπον ἀναγνωσθήτω. καὶ λαβὼν Θεόδωρος ὁ καθοσιωμένος ἀνέγνω. τῆς θείας καὶ φιλανθρώπου προνοίας τὰ πηδάλια τῆς οἰκουμενικῆς ὁλκάδος ἡμῖν ἐγχειρησάσης, πᾶσαν ἐθέμεθα σπουδὴν, καὶ πρὸς τῶν δημο-

σίων

Prima Actio.

IN nomine Domini, Dominatoris omnium IESV CHRISTI Dei noſtri, Conſulatus ſereniſsimorum Imperatorum noſtrorum à Deo coronatorum Baſilij anno tertio, Conſtantini filij ipſius ſecundo. Indictione III. tertio Nonas Octobris.

DCCC.LXIX. Continet Imperatoris adhortationē ad Concilium vt ſanctè integreque cauſſam Eccleſiaſticam tractent & indicent: Epiſtolas præterea Pontificum & Patriarcharum ad Synodum.

Propoſitis (S.Crucis) lignis, ac S.Euangeliis, in dextra parte Catechumenorum celeberrimi, ſanctique & magnifici templi Sophiæ. Congregatis Donato & Stephano Dei amantiſsimis Epiſcopis & Marino dilectiſsimo Dei Dicano Hadriani ſanctiſsimi veteris Romæ Archiepiſcopi Legatis: Ignatio Reuerendiſsimo magnificæ vrbis Conſtantinopolitanæ Nouæ Romæ Archiepiſcopo, ſanctiſque vicariis Orientis, nempe Thoma ſanctiſsimo Metropolita locum tenente Patriarchæ Antiocheni, eò quod ille thronus tum vacaret: Et Helia religioſiſsimo Presbytero & Syncello vices gerente ſanctiſsimi Theodoſij Patriarchæ Hieroſolymorum; Præſentibus etiam iuſſu Chriſtianiſsimorum Imperatorum, clariſsimis patriciis: Theodoro Patricio & Magiſtro, Baane Præpoſito, Hemerio Theophilo, Ioanne præfecto curſus publici, Leone Domeſtico Excubitorum, Paullo præfecto prætorio, Manuele Theophylacto, Petrona, Oreſte Protoſpathario & Domeſtico Hicanatorum. His igitur collectis, ſanctiſſimi Legati veteris Romæ, & Ignatius ſanctiſsimus Patriarcha Conſtantinopolitanus, & reuerendiſsimi Orientis vicarij dixerunt.

Ioſephus Vicarius Alexādrini ſerius venit, ad Actionē nempe nonam.

Ingrediantur Epiſcopi, quotquot pro verbo veritatis Ignatio adiuncti depugnârunt, & deſudârunt. Ergo cum ingreſsi conſediſſent, Baanes clariſsimus Patricius & Præpoſitus ad ſanctum Concilium dixit. Pius Imperator noſter, miſit epanagnoſticum quod legatur: Si placet, acclametur S. Synodo. Theodorus à ſecretis legit. Diuina clementique Dei prouidentiâ gubernacula Eccleſiaſticæ nauis vobis committente, omnem dedimus operam, vt pro communibus Reip. curis

Baanes index cognitor in Concilio.

σίων φροντίδων τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἔριδας διαλῦσαι κεκρίκαμεν οὖν ἀπὸ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν θρόνων τοποτηρητὰς ἀγαγεῖν διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, οἳ καὶ συνήχθησαν τῇ συνεργίᾳ Θεοῦ.

Διὸ καὶ παρεγγυώμεθα, καὶ παραινοῦμεν πᾶσιν ὑμῖν ἀδελφοὶ μετὰ πολλῆς αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας προσεληλυθέναι τῇ ἁγιωτάτῃ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, ὡς πρὸς κοινὸν καὶ ἄφθονον ἰατρεῖον μηδεμίαν ἐπιφερομένους κίνησιν ἐμπαθῆ, καὶ διάθεσιν, μὴ δὲ πρὸς ἐριστικὴν ἀποβλέποντας γνώμην, ἀλλ' εἰδότας μᾶλλον ἡττᾶσθαι καλῶς, ἢ νικᾶν ἐπισφαλῶς καὶ ἀθέσμως. καὶ πρὸς ὑμᾶς δὲ τοὺς κριτὰς, οὕτω φαμὲν, ὅτι ἀληθείας μὲν ἐραστὰς ὑμᾶς εἶναι οὐκ ἀγνοοῦμεν. πλὴν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὸ δοθὲν ἡμῖν μέτρον τῆς ἐξουσίας ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν, οὐ παρασιωπῶμεν, ἃ ὀφείλομεν λέγειν. Διὸ καὶ ἀξιοῦμεν τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν, ἐκτὸς πάσης προσπαθείας τὴν κρίσιν ποιήσασθαι. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν εἶπον οἱ τοποτηρηταί· καλῶς ἐκέλευσαν οἱ βασιλεῖς ἡμῶν οἱ ἅγιοι. Μετὰ τοῦτο πάλιν ἀνέστη Βαάνης ὁ πανεύφημος πραιπόσιτος, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς τοποτηρητάς. οἱ ἐπίσκοποι αἰτοῦνται ἅμα τῇ συγκλήτῳ ἰδεῖν πῶς ἀπεστάλητε παρὰ τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν; Δονάτος οὖν καὶ οἱ λοιποὶ τῆς Ῥώμης τοποτηρηταὶ εἶπον. ὡς οὐχ εὑρήκαμεν ἐν Οἰκουμενικῇ συνόδῳ τοὺς τοποτηρητὰς τῆς Ῥώμης ἀνακρινομένους. Βαάνης εἶπεν, οὐχ ἕνεκεν ἀτιμίας τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ διὰ τὸ τὸν Ῥαδάουλδον καὶ τὸν Ζαχαρίαν, τοὺς πρὸ μικροῦ ἐλθόντας ἐξαπατῆσαι ἡμᾶς, καὶ ἄλλα ποιῆσαι παρὰ τὰ προσταχθέντα. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· καὶ διὰ τοῦτο ἰδοὺ δίδοαμεν τὰς ἐπιστολὰς πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Πατριάρχην. ἐπεὶ γὰρ ἀποκρισιαρίους τοῦ τε Βασιλέως καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου ἦλθον εἰς Ῥώμην πρὸς τὸν τηνικαῦτα Πάπαν Νικόλαον, ἐκεῖνος δὲ πρὸς κύριον ἀπεδήμησεν, ἐδέξατο τὰς ἐπιστολὰς ὁ μετ' αὐτὸν Πάπας Ἀδριανὸς, καὶ ἔπεμψεν ἡμᾶς μετὰ τῶν ἐπιστολῶν τούτων.

Ἀδρια-

curis etiam Eccleſiaſticæ controuerſiæ componerentur. Quarum cauſſa cenſuimus aliorum quoque Patriarcharum vicarios accerſendos, qui ductu Dei adſunt.

Ergo fratres cum omni vos ſolicitudine & reuerentiâ monemus & hortamur, vti ad ſanctam & œcumenicam Synodum, veluti ad publicam & inſtructam medicamentis officinam, poſitis omnibus affectibus, & diſsidiis, partiumque ſtudiis, frequentes accedatis, neq; ad contentioſas altercationes declinetis, vt qui probè ſciatis, honeſtius eſſe cedere, cum id ſine iuris, & æquitatis iactura fieri poteſt. Vos, inquam, iudices appellamus, quos veritatis amantes minimè ignoramus; nos tamen pro ratione datæ nobis in Eccleſiaſticis rebus poteſtatis, non tacebimus, quæ dicenda nobis videbuntur. Quapropter veſtram pietatem obſecramus, vt ſine omni partium gratia affectioneque iudicium hoc peragatis.

Lecta admonitione Legati dixerunt: Rectè Imperatores noſtri monuêre. Tum rurſus Baanes clariſsimus Patricius ſurrexit, & ad Legatos dixit. Epiſcopi cum ſenatu intelligere cupiunt, qua cum poteſtate à ſanctiſsimis Patriarchis miſsi ſitis? Donatus & reliqui veteris Romæ Legati dixere. Nuſquam reperimus Romanos Legatos vnquam in Concilio Oecumenico examinatos eſſe. Baanes reſpondit. Non ex contemptu veſtri hoc fit, ſed propter Rhodoaldum & Zachariam, qui paulô ante huc aduenientes nos deceperunt. aliaque quàm præſcriptum illis fuerat, fecerunt. Legati dixere: Ecce vobis propterea literas ad Imperatorem & Patriarcham exhibemus. Poſtquam enim Legatus Imperatoris & Patriarchæ Ignatij Romam ad Nicolaum tum Pontificem, qui interim ad Dominum emigrarat, venerunt, Hadrianus ſucceſſor illius literas accepit, & nos cum literis huc legauit.

Legati Romani præſides Cõcilij ab aliis nõ examinantur.

Ἀδριανὸς Ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεοφιλεῖ καὶ εὐσεβεστάτῳ αὐτοκράτορι Βασιλείῳ Αὐγούστῳ τῷ Χριστιανικωτάτῳ καὶ περιποθημένῳ μοι τέκνῳ.

Τῆς ὑπερφυοῦς σου πρεσβείας τοὺς ὡραιοτάτους ἀποκομιστὰς τοὺς τῷ προκατόχῳ μου τῷ τῆς Ἀποστολικῆς Ῥώμης Πάπᾳ Νικολάῳ ἀποσταλέντας ἡμεῖς ἀπελάβομεν, καὶ εὐχαριστίας τῷ Θεῷ ἀνεθέμεθα, ὅτι ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ἐξήγειρε τὴν σὴν Θεοφρούρητον βασιλείαν τοῦ κατευνάσαι τὸν σάλον τὸν ἔτι κινούμενον κατὰ τῆς ἁγίας καὶ Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως. Συνῆκας γὰρ, καθὼς τὰ γράμματα τῆς σῆς πραότητος διαγορεύουσι, ποίοις μώλωψι τετραυμάτισται ἡ παρ' ὑμῖν οὖσα ἐκκλησία, καὶ ὡς αὕτη ἡ καθέδρα ἰατρεύειν δύναται τὰ τοιαῦτα ἕλκη. καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα θεραπευθῆναι ἐπιποθῶν τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῇ ἐκθέσει τὴν θεραπείαν ὑγιῶς ἐξεζήτησας· γνῶθι οὖν τέκνον ἠγαπημένον καὶ τιμιώτατον Αὔγουστε, ὅτι εἴτι ἂν περὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεπίσκοπον ἡμῶν Ἰγνάτιον, καὶ περὶ τὸν σχισματικὸν Φώτιον, Θεόθεν ἔδρασας, ἐμπνευμαθεὶς καλῶς ἔδρασας, καὶ καθὼς ἡ Ἀποστολικὴ καθέδρα πάντων τῶν ἑσπερίων προέδρων ἐθέσπισε· καὶ γινωσκέτω ἡ ἀγάπη σου, ὅτι ὥσπερ διαφόρῳ τρόπῳ ἥμαρτον οἱ κατὰ Ἰγνατίου φρονήσαντες, οὕτω διαφόροις αὐτοὺς τρόποις ὅρον ὑποβληθῆναι οὐκ ἀσκόπως χρῆναι νομίζομεν. τούτων μέντοι τὰς διαφορὰς τοὺς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου πρέσβεις ἅμα τῷ ἀδελφῷ ἡμῶν καὶ συλλειτουργῷ Ἰγνατίῳ συνερχομένους ῥαθυμῆσαι συνείδομεν. Ἐὰν μέντοι ἀνανήψωσι χριστοτέροις οἰκοδομηθήσονται, ὥστε μετὰ τοῦ ἁγίου Πάπα Γελασίου εἰπεῖν, καὶ ἡμᾶς τὰ ἀναγκαῖα τῶν πραγμάτων τῇ οἰκονομίᾳ συνέχομεν. Χρὴ οὖν καὶ ἡμᾶς εὐθὺ λόγον ὑπὲρ τοῦ κερδῆσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἀποδοῦναι τὴν τῶν καιρῶν ἀνάγκην προορῶντας. τὸν Φώτιον μέντοι, ἀναντηρήτως, ἀπὸ τῆς ἀσεβείας παντάπασιν ἀφορίζομεν. Βουλόμεθα δὲ διὰ τῆς ἡμετέρας εὐσεβοῦς σπουδῆς οὐκ εὐαρίθμητον ἐν τοῖς αὐτόθι πλεοθῆναι συνέλθωσιν, ὡς ἂν οἱ ἡμέτεροι ἀποκρισιάριοι προκαθεσθέντες, καὶ τὰς τῶν πλασμάτων τε καὶ προσώπων διαφορὰς σαφέστερον διαγνόντες, ὁλικῶς τὰ τοῦ ἀνοσίου συνεδρίου ὑπομνήματα

παραχρῆ-

Hadrianus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei

Deo dilecto & religioſiſſimo Imperatori Baſilio Auguſto Chriſtianiſſimo deſideratiſſimoq; filio.

CElſitudinis tuæ opportuniſsimos legationis nuncios ad Apoſtolicæ ſedis anteceſſorem meum Papam Nicolaum commiſſos excepimus nos, Deoque gratias perſoluimus, quod noſtris temporibus tuum à Deo cuſtoditum excitarit imperium, quod tempeſtatem maris aduerſus ſanctam & Apoſtolicam Eccleſiam Conſtantinopolitanam adhuc ſæuientem pacaret. Intellexiſti enim quemadmodum literæ clementiæ tuæ docent, quibus vulneribus cruentata ſit Eccleſia veſtra, quodque hæc noſtra Cathedra huiuſcemodi vlceribus mederi poſsit. Quapropter cum hæc curari cuperes, ab Apoſtolica ſede medicinam, per ſanam declarationem flagitaſti. Non ergo te lateat, dilecte fili, Auguſte ſacratiſsime, te, ſi quid de fratre noſtro & Coëpiſcopo Ignatio contra Photium Schiſmaticum, Deo bene iuuante, ſtatuiſti, diuino nempe afflatum numine ſtatuiſſe & feciſſe, ſicut & Apoſtolica hæc Cathedra cum omnibus Occidentis Epiſcopis ſanxit: ſciatque charitas tua, quòd ſicut variis modis errarunt, qui contra Ignatium ſenſerunt, ita non temerè, ſed conſideratè, diuerſa quoque ratione decreto ſententiæ noſtræ ſubiiciendos exiſtimemus. Quæ (rerum ſeu culparum) diſcrimina ſedis Apoſtolicæ Legatos vna cum fratre noſtro & comminiſtro Ignatio neglexiſſe intelligo. Si tamen ad meliorem mentem redierint, rurſum in ædificium quadrabunt, & nos, vt cum diuo Gelaſio Papa loquamur, * neceſſaria rerum diſpenſatione conſtringimur. Oportet igitur & vos, explorato ſtatu temporum, pro lucrifaciendis fratribus * rectam rationem ſequi. Photium quidem, ſine vlla controuerſia, ab Eccleſiæ cœtu penitus excludimus. Volumus autem per veſtræ pietatis induſtriam Conſtantinopoli numeroſum celebrari Concilium, cui noſtri quoque Legati præſidentes, qui delictorum hominumque diſcrimine perſpecto, ſtatim cuncta impij Conciliabuli exemplaria, ab ea ſeruantibus ablata, igni-

Hæc epiſtola in fragmētis Concilij VIII. extat. tom. Concil. 4. Act. 1. p. 3. ſed lōgè diuerſa ab hac noſtra, vt ipſe lecturus teſtaberis.

** Epiſt Gelaſij c. 1. n. 1.*

** Statim rationem reddere.*

Digitized by Google

παράγγελμα· ἐκ τῶν κατεσχηκότων αὐτὰ ἀφαιρεθέντα κατακαύσωσι. τὸ γὰρ τοιοῦτον συνέδριον οὐδὲν διαφέρειν οἰόμεθα τοῦ ἐν Ἀριμίνῳ ὑπὸ -ἰυ Κωνσταντί-νου τοῦ ἐν Ἐφέσῳ περὶ Διοσκόρου συναθροισθέντος. Ἀλλὰ καὶ εἴ τις ταῦτα ὑποκρύψαι πειραθείη, ἢ διεκδικῆσαι, τοῖς δημοσίοις ὑποπεσέτω νόμοις. Τούτων οὕτω τεθεσπισμένων δυσωποῦμεν τὴν θεοφρούρητον τῆς γαληνότητός σου κεφαλὴν εἰς τὸ ἐναρχθὲν τῆς εὐσεβείας ἔργον περὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ συνιερέα μου Ἰγνάτιον διαμεῖναι, καὶ ἀπὸ τῶν ἐνταλμάτων Ἀποστολικοῦ θρόνου μὴ παρεκκλῖναι. Φροντίσαι δὲ τάχιον ἐλθεῖν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀποκρισιαρίους ἡμῶν, ὡς ἂν δι' αὐτῶν μάθωμεν πᾶν ἀγαθὸν περὶ τὴν ἁγίαν σου βασιλείαν. Τὸ εὐλαβέστατον κράτος ὑμῶν, ἡ ἀνωτάτω χάρις διαφυλάξαι, καὶ πάντα τὰ ἄπιστα ἔθνη ὑποτάξαι αὐτῷ.

Μετὰ τοῦτο ἀνεγνώσθη καὶ τὸ γράμμα τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων τὸ πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον, ὃ περὶ τὸ τέλος ἔχει οὕτως.

Οὐκ ἀγνοεῖς ὁσιώτατε δέσποτα, τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὔτε γράφειν, οὔτε ἀποστέλλειν δυνάμεθα πρὸς ὑμᾶς· μήποτε γενόμεθα πρὸς τοὺς κρατοῦσαν ἡμῶν ἐξουσίαν ἐν ὑποψίᾳ καὶ ὑπονοίᾳ· καὶ γὰρ εὔνοιαν πολλὴν ἐνδείκνυνται εἰς ἡμᾶς ἄδειαν παρέχοντες οἰκοδομεῖν τὰς ἐκκλησίας ἡμῶν, καὶ κρατεῖν ἀκωλύτως τὰ ἔθνη ἡμῶν. καὶ νῦν δὲ καὶ διὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀμηρᾶ ἐκελεύσθημεν γράψαι. ἐκλιπαροῦμεν τοίνυν λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα τοῦ θεοστέπτου ἡμῶν δεσπότου τοῦ χαρίσασθαι ἡμῖν, ὅσους ἂν βούλοιτο Σαρακηνοὺς· ὡς ἂν διὰ τῆς τούτων προσαγωγῆς ἐξημερώσωμεν, τὸ ἀγριαῖνον τῶν ἐξουσιαζόντων ἡμῶν. ἐστείλαμεν τὴν ποδήρη, καὶ τὴν ἐπωμίδα σὺν τῇ μίτρᾳ, τὴν Ἱεραρχικὴν στολὴν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου τῇ σῇ περιποθήτῳ καὶ τιμίᾳ κεφαλῇ· ἅμα δὲ καὶ ἱερὸν σκεῦος τῶν κειμηλίων τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, κρατῆρα ἀργύρεον ἐν εἰκόνι διάγλυφον, πρὸς ἁγιασμὸν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας.

Μετὰ τὴν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀνάγνωσιν, ὡρίσθη ἀναγνωσθῆναι τὸν λίβελλον, ὃν ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία ἐξέθετο, καὶ ἀνεγνώσθη πρῶτον μὲν ῥωμαϊστὶ, εἶτα δὲ καὶ ἑλληνιστὶ ἔχων οὕτως.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· βασιλευόντων τῶν δεσποτῶν ἡμῶν τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ αἰωνίων Αὐγούστων Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ, ἔτους Γ, μηνὶ Ὀκτωβρίου ἐπινεμήσεως τρίτης.

Πρώτη

Digitized by Google

bus vſtulanda tradant; huiuſcemodi enim conuenticulum nihil diſtare putamus vel ab Ariminenſi, Conſtantio Imperatore; vel ab Epheſino, à Dioſcoro coacto. Sed & ſi quis hæc occultare conabitur, publicis legibus iudicandus ſubiiciatur. His ita decretis tuę Serenitatis pietatem rogamus, vt in cœpto pietatis opere erga fratrē meum & comminiſtrum Ignatium perſeueres, nec ab Apoſtolici tribunalis auctoritate deſciſcas, curesque vt noſtri Legati quamprimum ad nos redeant, vt per illos intelligamus feliciſsimum Imperij ſtatum tui. Imperium veſtrum ſanctiſsimum ſuprema gratia cuſtodiat, omnesque gentes à fide alienas illi ſubiiciat.

Tum lectus eſt libellus Patriarchæ Hieroſolymorum ad Patriarcham Ignatium, cuius hæc extrema eſt clauſula.

Haud neſcis, ſanctiſsime Domine, cauſſam, cur ad te neque ſcribere, neque literas miſsitare poterimus; ne apud principes noſtros in ſuſpicionem quampiam vocaremur. nam & beneuolentiam erga me declarant ſingularem, & templorum excitandorum, & populi ſine impedimento gubernandi ſecuritatem præſtant. Nunc verò noſtri Amirani iuſſu ſcripſimus. Rogamus autem vt Imperatori noſtro à Deo coronato ſuggeras, vti nobis quotquot placuerit, Saracenos dono mittat, per hos enim ſæuitiam magiſtratus noſtri admodum mitigabimus. Miſimus tibi venerande & dilecte Domine podêrem, & humerale cum tiara, ſtolamque pontificiam ſancti Iacobi Apoſtoli fratris Domini; ſacrum item vaſculum cimiliorum S. Reſurrectionis monumentum, craterem argenteum ad formam imaginis expreſſum, in vſum nempe Eccleſiæ veſtræ. *Hic plura Metiana tralatio.*

Lectâ Epiſtolâ placuit libellum legi, quem Romana miſerat Eccleſia, lectusq; eſt primum Latinè, deinde Græcè in hæc verba.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti: Imperatoribus religioſiſsimis Dominis noſtris Baſilio & Conſtantino eius filio ſemper Auguſtis, anno III. menſe Octobris Indictione III.

Prima

Digitized by Google

Πρώτη σωτηρία ἐστὶ τὸ τοὺς τῆς ὀρθῆς πίστεως κανόνας παραφυλάττειν, καὶ ἀπὸ τῶν διατάξεων τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν πατέρων μηδαμῶς ἐκκλίνειν· τούτοις οὖν ἑπόμενοι καὶ ἡμεῖς ἀναθεματίζομεν πάσας τὰς αἱρέσεις καὶ αὐτὴν τὴν εἰκονομάχων. Ἀναθεματίζομεν καὶ Φώτιον, τὸν ἐναντίως τῶν ἱερῶν κανόνων ἄφνω ἀπὸ τῆς βουλευτικῆς ὑπηρεσίας καὶ κοσμικῆς στρατείας προαχθέντα ἐν ὑπάρχοντος Ἰγνατίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου εἰς τὴν Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίαν λῃστρικῶς παρά τινων σχισματικῶν. ἑπόμεθα δὲ καὶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ἣν ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Πάπας Νικόλαος ἐτέλεσεν, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς, δεσπότου ἰσαγγέλου ἱεράρχης Ἀδριανοῦ ἔγραψας, ἀποδεχόμενοι οὓς ἐκείνη ἀποδέχεται, καὶ κατακρίνοντες τοὺς ἐν αὐτῇ κατακριθέντας· κατ' ἐξαίρετον Φώτιον, καὶ Γρηγόριον τὸν Συρακούσης, τοὺς πατροκτόνους δηλαδὴ τοὺς κατὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς αὐτῶν τὰς γλώσσας κινήσαντας· καὶ τοὺς ἐμμένοντας ἐν τῷ σχίσματι ὁπωσδηλοῦν αὐτῶν, καὶ οἵτινες εἰς τὴν τῆς κοινωνίας αὐτῶν μετοχὴν ἐμμένουσι. τὰς δὲ συναγωγὰς τῶν προειρημένων, καὶ τὴν ἔκδοσιν τῶν διεσπαρμένων δογμάτων ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως δὶς κατὰ τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἰγνατίου καὶ κατὰ τοῦ κορυφαιοτάτου τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου ἀλύτοις ἀναθέματος δεσμοῖς συνέχομεν. καὶ τοὺς διεκδικοῦντας αὐτοὺς, ἢ τὰς ἀσεβεῖς αὐτῶν πράξεις ἀποκρύπτοντας. περὶ δὲ τοῦ τιμιωτάτου Ἰγνατίου Πατριάρχου, καὶ περὶ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ φρονούντων ὅπερ αὐθεντία τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου ἐξέθετο, ὅλῃ διανοίᾳ ἀκολουθοῦμεν. Ταύτην οὖν τὴν ὁμολογίαν. ἐγὼ ὁ δεῖνα, ἐποίησα, ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας, ὁ δεῖνα, ἐκκλησίας, καὶ χειρὶ οἰκείᾳ ἔγραψα, καὶ σοὶ τῷ ἁγιωτάτῳ δεσπότῃ καὶ μεγάλῳ Ἀρχιερεῖ καὶ Οἰκουμενικῷ Πάπᾳ Ἀδριανῷ διὰ τῶν Ἀποκρισιαρίων ἐπιδέδωκα.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀναστὰς Βαάνης ὁ πανεύφημος Πραιπόσιτος· οἱ βασιλεῖς, εἶπεν, ἡμῖν οἱ ἅγιοι τὸ δίκαιον ζητοῦσι· καὶ οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· ἀρέσκει πᾶσιν ὁ λίβελλος οὗτος. οἱ δὲ τοποτηρηταὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐζήτησαν ἀναγνωσθῆναι καὶ τὸν παρ' αὐτῶν ἐκτιθέντα ὅρον, ὃς καὶ ἀνεγνώσθη παρὰ Στεφάνου Διακόνου ἐπιγεγραμμένος οὕτως.

Ὅρος

Prima ſalus eſt orthodoxæ religionis decreta obſeruare, atque à Patrum inſtitutis nullatenus declinare; quæ nos ſecuti anathematizamus omnes hæreſes ſimul cum Iconomachis. Anathematizamus etiam Photium, qui aduerſus ſacros canones repente, de curiali adminiſtratione, & ſæculari militia, ſuperſtite ſanctiſsimo Patriarcha Ignatio Conſtantinopolitanam Eccleſiam latronum more per quoſdam intruſus ſchiſmaticos inuaſit. Amplectimur & Sanctam Synodum, quam B. recordationis Papa Nicolaus celebrauit, cui tu quoque diuine Pontifex Hadriane ſubſcripſiſti, recipimusque omnes, quos recepit illa, damnamus omnes, quos damnauit illa, præſertim Photium, & Gregorium Syracuſanum parricidas, qui contra ſpiritualem patrem ſuum linguas exerere minimè formidarunt; ſectatores item eorum in ſchiſmate perſeuerantes, quiq; cum illis in communionis ſocietate permanſerunt. Eccleſias malignantium & peruerſorum dogmatum adinuentiones Michaële Imperante bis contra beatiſsimum Patriarcham Ignatium, & ſummum Apoſtolicumque thronum coactas æternis anathematis vinculis damnamus, vnaque omnes qui eas (Synodos) defendunt, aut impia earum acta occultant.

Et hæc epiſtola aliter extat in fragmentis.

De Ignatio porrò, & Ignatium ſequentibus quicquid Apoſtolici throni declarauit auctoritas, tota mente complectimur. Hanc ergo profeſsionem ego N. ſanctæ Eccleſiæ N. Epiſcopus feci & manu mea ſubſcripſi, Oecumenicoq; Papæ Hadriano per Apocriſiarios tradidi.

Lecto libello Baanes præpoſitus ampliſsimus ſurrexit, &, Sacri, inquit, nobis Imperatores, quod æquum eſt, quærunt. Legati dixerunt: placet omnibus libellus iſte. Vicarij Orientis ſuam quoque ſcripto comprehenſam legi ſententiam petiuerunt; quæ & ipſa lecta eſt à Stephano Diacono, cuius hæc erat inſcriptio.

Ὅρος Θωμᾶ Μητροπολίτου Τύρου πρωτοθρόνου καὶ ἐξάρχου, καὶ τοποτηρητοῦ τῆς Θεουπόλεως, καὶ Ἡλία Πρεσβυτέρου καὶ Συγκέλλου τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων ἐκφωνηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸ τοῦ, τοὺς τοποτηρητὰς ἀφικέσθαι τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης.

Τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων σύγχυσιν πεπονθότων ἐξ ἐπηρείας τοῦ μισοκάλου δαίμονος, ὁ πάντων κηδεμὼν κύριος ἀνέστησε τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ βασιλέα θεοφιλέστατον τὸν εὐσεβέστατον Βασίλειον, δι' οὗ τὰ ἐκκλησιαστικὰ σκάνδαλα ἀνελεῖν ἠβουλήθη· ὃς μετακαλέσατο καὶ τὴν ἡμετέραν ταπείνωσιν ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν θρόνων καὶ διοικήσεων, ἵνα μετὰ τῶν προσδοκωμένων ἀφικέσθαι ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἁγιωτάτων τοποτηρητῶν περιεσκεμμένων τὰς ἐκκλησιαστικὰς διαλύσωμεν ἔριδας. ἐπεὶ δὲ πολλὴ γέγονεν ἡ ἐκείνων βραδυτὴς δι' ὑποψίας τῆς ἐκ τῶν Ἀγαρηνῶν τυραννικῆς ἐξουσίας, καὶ φόβου τοῦ μὴ παθεῖν ἡμᾶς, καὶ ὅλον τὸ τῶν χριστιανῶν γένος τὰ ἀνήκεστα, καὶ πρὸς τῶν ἐκ Ῥώμης ἐλευσομένων τόπε τὴν γνώμην ἡμῶν ἐγγράφως δεδώκαμεν. ἔστι τοίνυν ἡμῖν δεδογμένον περὶ τῶν νῦν κινουμένων ἡμῖν πραγμάτων, ἐξ ἅπαντος ἕπεσθαι καὶ πειθαρχεῖν τοῖς ὅροις τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Νικολάου πάντας ἀνθρώπους, οἷς καὶ ἡμεῖς συνηγοροῦμεν καὶ συμφθεγγόμεθα. καὶ ἔσται ὁ μὲν ἁγιώτατος Ἰγνάτιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, οἱ δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ φρονοῦντες πάντες καὶ αὐτοὶ ἀποκατασταθήσονται, ἕκαστος εἰς τὸ ἴδιον τάγμα. Ἀλλὰ καὶ οἱ τῷ Φωτίῳ συνιερουργεῖν ἀνασχόμενοι, ἐὰν ἐν τῇ καθαιρέσει ἐκείνου τὴν ἐκκλησίαν προσέδραμον, ἢ προσδράμωσι μέχρι τῆς περαιώσεως τῆς ἁγίας συνόδου ταύτης, δεχθήσονται, ἐν ἐπιτιμίοις ὑποβληθέντες τοῖς δοκοῦσι τῷ Πατριάρχῃ Ἰγνατίῳ. τὸν δὲ Φώτιον παντάπασιν ἡγούμεθα τῆς ἱερατικῆς ἐνεργείας καὶ ὀνομασίας ἀλλότριον, καὶ ἀναθεματίζομεν, ἐὰν μὴ πειθαρχήσῃ τῇ συνοδικῇ κρίσει. Ὁ οὖν ἀπὸ τῆς διαγνώσεως τῶν ταλμάτων τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Νικολάου, καὶ τῆσδε ἡμῶν ἐπικρίσεως καταπολμήσων ἀθετῆσαί τι, ἢ παραδέξασθαι τὸν τοιοῦτον, ὅστις ἂν εἴη, ἀνάθεμα ἔστω.

Μετὰ οὖν τὴν τοῦ τοιούτου ὅρου ἀνάγνωσιν, οἱ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τοποτηρηταὶ εἶπον· ἀρέσκει ἡμῖν ὁ ὅρος. Συνεφθέγξαντο δὲ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, οἱ ἐν συγκλήτῳ τε καὶ συνόδῳ. Ἠρώτησε δὲ ἡ σύγκλητος διὰ

Βαάνους

Sententia ſiue definitio Thomæ Metropolitæ Tyri primatis & Exarchi: Eliæ Presbyteri & Syncelli Eccleſiæ Hieroſolymorum pronunciata Conſtantinopoli antequam legati veteris Romæ veniſſent.

IN ſumma rerum Eccleſiaſticarum perturbatione, quam per inuidiam cacodæmonis omnis boni hoſtis, paſsi ſumus, excitauit omnium curator Dominus Romano Imperio principem Dei amantiſsimum & religioſiſsimũ Baſilium, per quem Eccleſiæ offenſiones & ſcandala tollere voluit; qui & nos ex Orientis ſedibus & diœceſibus exciuit, vt cum expectatis veteris Romæ ſanctiſsimis Legatis prudentiſsimisque Eccleſiaſticas controuerſias componeremus. Poſtquam verò illi diu cunctati ſunt, nos propter ſuſpectam Agarenorum crudelitatem, & metum, ne quid nobis grauius accideret, totumque nomen Chriſtianum in ſummum diſcrimen veniret, non expectato Romanorum aduentu noſtram ſententiam ſcripto conſignatam tradidimus.

Eſt igitur nobis, de rebus inter nos agitatis, viſum, Beatiſsimi Papæ Nicolai decretis omnibus omni ex parte parendum eſſe, quibus & nos patrocinamur & aſſentimur. Sanctiſſimus Ignatius, Patriarcha Conſtantinopolitanus eſto, cunctiq; illum ſecuti ſinguli in ſuas ſedes & dignitatem reſtituuntor. Quin & illi qui cum Photio conſpirarunt, ſi in exauctoratione Photij ad Eccleſiam confugiant, aut dum ſancta Synodus celebratur, confugerint, Epitimiorum cenſuræ ſubiecti ad Ignatij Patriarchæ iudicium declarabuntur. Photium autem ſacerdotio penitus priuandum iudicamus, imo à toto credentium cœtu reiiciendum, niſi in Synodi poteſtate eſſe voluerit. Quicunque igitur poſt cognita Beatiſsimi Papæ Nicolai decreta, noſtriq; iudicij ſubſcriptionem his refragatus, in ſententia contumax perſtiterit, aut contumaces receperit, anathema eſto.

Perlecta hac ſententia veteris Romæ Legati dixêre: Placet nobis ſententia; acclamaruntque cæteri omnes, cum ex ordine ſenatorio, tum vniuerſi qui in Synodo erant præſentes.

βασιλεὺς πραιπόσιτε τοὺς τοποτηρητὰς Ῥώμης· τὸν Φώτιον ποτὲ μὴ ἰδόντες, πῶς καθεῖλετε, καὶ ἀνεθεματίσατε; καὶ εἶπον οἱ τοποτηρηταί· ὁ ἁγιώτατος Πάπας Νικόλαος, (ἰδοὺ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστολὰς Φωτίου τοῦ ἐπιβήτορος) καὶ ἀπόντα, ὡς παρόντα διὰ τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν Ἀποκρισιαρίων ἔκρινεν αὐτόν· ἦσαν γὰρ Ἀποκρισιάριοι ἐκείνου καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ αἱ γραφαὶ περιεῖχον τὴν ἐκβολὴν τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, ἤτουν δὲ στεῖλαι καὶ ἀποκρισιάριον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἀπεστάλησαν Ῥαδόαλδος καὶ Ζαχαρίας, οἱ καὶ πεποιηκότες παρὰ τὰ ἐντεταλμένα ἀπὸ τοῦ Πάπα, καθῃρέθησαν παρ' αὐτοῦ, μετὰ τὸ ἐκεῖσε ἐπιδημῆσαι, ἐπιγνόντες πάντα τὰ πραχθέντα ἐν τῇ καθαιρέσει Ἰγνατίου παράνομα. Ταῦτα εἶπον οἱ τοποτηρηταὶ Ῥώμης. Πάλιν οὖν ὁ πραιπόσιτος τοὺς Ἀνατολικοὺς ἤρετο τοποτηρητάς· ὑμεῖς δὲ πολὺν ἐνταῦθα διαγαγόντες καιρόν, πῶς ἐγγὺς ἔχοντες τὸν Φώτιον οὐκ ἐξητάσατε τὰ κατ' αὐτόν, καὶ οὕτως κατεκρίνατε; Καὶ ἀναστὰς ὁ Σύγκελλος, ὁ τὸν τόπον τῶν Ἱεροσολύμων ἐπέχων· γινώσκετε πάντες, εἶπεν, ὅτι διὰ τοῦτο τὰς Πατριαρχικὰς κεφαλὰς ἐν τῷ κόσμῳ ἔθετο τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἵνα τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ ἀναφυόμενα σκάνδαλα δι' αὐτῶν ἀφανίζων)· τοιγαροῦν τοῦ προκαθημένου θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης μηδαμῶς ἀποδεξαμένου τὸν Φώτιον, μήτε μὴν τῶν τῆς Ἀνατολικῆς τριῶν θρόνων τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἀντιοχείας, τοῦ Ἱεροσολύμων οὐκ ἦν χρεία μετακαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς ἐξέτασιν καὶ ἀνάκρισιν, ὥστε καὶ ἡμεῖς καλῶς ἐποιήσαμεν, τὸν μηδέποτε τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, ἢ τοῖς Ἀνατολικοῖς θρόνοις ἀποδεχθέντα, μηδαμῶς ἀγαγόντες εἰς ἐξέτασιν. εἶχε γὰρ πρόδηλον τὴν καταδίκην. Καὶ ὅτε δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν παρεγενόμεθα, Ἰγνάτιος ἐξόριστος ἦν, καὶ ἡμεῖς τότε αὐτὸν εἴχομεν Πατριάρχην. Καὶ ἔξω ἦν τοῦ οἰκείου θρόνου, καὶ τῷ Φωτίῳ δὲ εἰ οὐ συνετύχομεν αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ διαφόροις τοῖς ὁμογνώμοσιν αὐτοῦ συνετύχομεν καὶ ἐμανθάνομεν τὰς ἀπολογίας αὐτοῦ ματαίας. ἔλεγον γὰρ ὅτι μετὰ τὸ ἐξορισθῆναι τὸν Ἰγνάτιον παρῃτήσατο. εἰ δὲ λέγουσι τινὲς ὅτι οἱ τὴν χειροτονίαν Φωτίου ποιησάμενοι, ἄξιοί εἰσι τῆς αὐτῆς αὐτῷ κατακρίσεως, τοῦτο οὐ καλῶς λέγουσι· καὶ γὰρ φύσεως ἀσθενοῦς ὑπάρχοντες οὐκ ἐφέρομεν τὸν θάνατον ἐπιόντα ἡμῖν. Διὸ καὶ οἱ διὰ φόβον ὑποκύψαντες, εἶτα μετ' ὀλίγον ἀπορρηθέντες τοῖς παρ' αὐτῷ τολμη-

μένοις

Digitized by Google

Quærebat deinde per Baanem Præpoſitum Senatus ex legatis Romanis: Qua ratione Photium nunquam vobis antea viſum damnauiſtis,& anathemate perculiſtis? Legati dixerũt: Sanctiſsimus Papa Nicolaus (en literas & epiſtolas Photij qui thronum inuaſit) abſentem, tanquam per ipſius literas præſentem,& per Apocriſiarios ipſius damnauit;erant enim Apocriſiarij ipſius & Imperatoris Romæ in Concilio, quorũ ſcripta continebant Ignatij eiectionem, petebantq́; vti Legatus Conſtantinopolim mitteretur; miſsique ſunt Rhodoaldus & Zacharias, qui tamen cùm contra Nicolai imperium & mandata feciſſent,poſt reditum in vrbem à Nicolao Papa,confeſsi omnia quæ contra Ignatium acta eſſent,contra canones fuiſſe peracta, exauctorati ſunt. Hæc Legati veteris Romæ. Rurſum Baanes Præpoſitus ad Legatos Orientis: Vos autem hic diu morati, quare Photij acta non indagaſtis, demumq́; (poſt indagationem) condemnaſtis? Hic cùm Syncellus Patriarchæ Hieroſolymorum Legatus ſurrexiſſet:Haud,inquit,ignoratis Patriarcharum vertices in orbe propterea à Spiritu ſancto eſſe inſtitutos,vti pullulantia in Eccleſia mala & ſcandala per illos opprimerentur; Quapropter cum Photium Romanæ Eccleſiæ ſupremum tribunal damnauerit, haud opus fuit illum ab Orientis tribus cathedris Alexandriæ,Antiochię,& Hieroſolymorum in quæſtionẽ & iudicium denuò vocari, vti & nos minimè malè fecimus,cum à Romana Eccleſia & Orientis Eccleſiis non receptum ad inquiſitionem non adduximus: clara enim illius cauſſa erat & iudicium. Et nos quando Conſtantinopolim venimus,exulabat adhuc Ignatius, quem tamen Patriarcham,quamuis ſuo pulſum ſolio agnouimus.Et quanquã cum Photio coram non egerimus, cũ ſectatoribus tamẽ illius diuerſis congreſsi ſum⁹, vanasq́; illius defenſiones excuſationesque indagauimus.Aiebant enim Ignatium eiectum in exilium ſeſe abdicaſſe,Quod ſi qui verò cenſent,eos qui Photium * conſecrarunt, eadem ſententia damnandos eſſe, non rectè ſentiunt. Etenim cum naturali morbo laboramus, mortem tamen nobis,quamuis imminẽtem,non inferimus. Quapropter & nos, qui metu (tyrannorum) capita ſubmiſimus, mox tamen

** Fortè, ratam habuerunt cõſecrationem. Videtur hæc de Synodo illa capienda,qua primum Ignatius damnatus eſt à Romanis Legatis, & fortè Orientis etiam. ποιησάμενοι τὴν φωτίου χειροτονίαν aut locus eſt corruptus.*

μένοις κατὰ Ιγνατίου συγγνώμης ἐσμὲν ἄξιοι. Τοιαῦτα ἀπὸ φωνῆς τῶν περὶ τὸν Φώτιον εἶπον οἱ Ανατολικοὶ τοποτηρηταὶ. οἱ δὲ μεγαλοπρεπέστατοι καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες θεραπευθέντες ἐκ τοῦ τοιούτου λόγου, ἐφ' οἷς ἤπερ οὖν ηὐχαρίστησαν τῷ Θεῷ, καὶ ἔπαυσαν τὸν σύλλογον τὴν ἡμέραν ἐκείνην συγκλείσαντες τὸν λόγον, εἰς εὐφημίαν τῶν βασιλέων. Εὐθὺς γὰρ Στέφανος ὁ καθωσιωμένος Νοτάριος εἶπε·

Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων

Βασιλείου, Κωνσταντίνου, καὶ Λέοντος,

Εὐδοκίας τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης.

Νικολάου Πάπα Ρώμης αἰωνία δὲ ἡ μνήμη.

Αδριανοῦ πολλὰ τὰ ἔτη.

Ιγνατίου καὶ τῶν τριῶν Ανατολικῶν Πατριαρχῶν πολλὰ τὰ ἔτη.

Πρᾶξις δευτέρα.

Εν ὀνόματι τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος Νονν. Οκτωβρίου συνελθόντων ἐν τῇ πρώτῃ πράξει ἀπογεγραμμένων ἱερῶν καὶ συγκλητικῶν, ἔστη ἐν τῷ μέσῳ Παῦλος ὁ Θεόφιλος Χαρτοφύλαξ καὶ εἶπεν. οἱ περιπεπλωκότες ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Φωτίου ἐπίσκοποι, ἦλθον μετὰ λιβέλλων, καὶ αἰτοῦσιν εἰσαχθῆναι. εἶπον οὖν οἱ τοποτηρηταὶ Ρώμης καὶ τῆς Ανατολῆς· εἰσαχθήτωσαν. καὶ εἰσῆλθον οἱ ἐπίσκοποι αἰτοῦντες ἀναγνωσθῆναι τοὺς λιβέλλους, καὶ λαβὼν τούτους Στέφανος ἀνέγνω ἕνα αὐτῶν ἔχοντα οὕτως.

Εἰ μὲν ὑπῆρχον ἄγνωστα ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ρώμῃ, τὰ ἐπὶ δεινὰ παρὰ τῆς τοῦ Φωτίου διανοίας εἰς τοὺς τῆς ἐκκλησίας προμάχους, ἔδει τὴν ἡμετέραν μετριότητα πολλὴν ἐξυφᾶναι λόγον ἐκτραγῳδοῦντα τὰ καθ' ἡμᾶς. ἐπεὶ δὲ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, οἷος οὐδέποτε εἰς κακόνοιαν γέγονεν, ὑπεσκέλισεν ἡμᾶς, συναγαγὼν ἐκ τῶν Ανατολικῶν πάντων Πατριαρχικῶν θρόνων, ὡς δῆθεν Αποκρισιαρίους συμφρονοῦντας αὐτῷ κατὰ τοῦ ἡγιασμένου Ιγνατίου, καὶ οὕτως ἡμεῖς περιπεπλώκαμεν. ἐν δὲ εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον καὶ μέγαν ἀρχιερέα Ιγνάτιον τοσαῦτα κακὰ σκαιωρήσας, ἐξορίας, αἰκισμοὺς, περιορισμοὺς, λιμαγχονήσεις, καὶ ὅσα ἄλλα

Digitized by Google

tamen illa rurſum exertantes de priori apud Photium commiſſa aduerſus Ignatium culpa venia dignandi ſumus. Hæc ab ipſis Photianis audita Legati Orientis expoſuerunt. Auguſtiſſimi vero glorioſiſsimiq; Imperatores hac excuſationis cauſſa & ratione acceptâ, immortales Deo gratias perſoluerũt, quod omni dubitatione eſſent exſoluti, Conciliumque illo die, cum fauſta Imperatorum acclamatione, dimiſerunt. Statim enim Stephanus ſacer Notarius exclamauit:

Multos annos Auguſtis
Baſilio, Conſtantino, Leoni,
Eudociæ Auguſtæ.
Nicolao Papæ Romano memoria ſempiterna.
Hadriano multos annos.
Ignatio multos annos.
Patriarchis Orientis multos annos.

Actio Secunda.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti. Nonis Octobribus coactis in Concilium iis, qui priore Actione deſcripti ſunt ſacerdotibus & ſenatu, in medium progreſſus Paulus cognomento Theophilus Chartophylax dixit: Epiſcopi, qui, dum Photius thronum occuparet, ad illum defecerunt adſunt cum libello ſupplici, & cupiunt admitti. Romani, Orientiſque Legati dixerunt: Introducantur. Ingreſsi Epiſcopi libellos legi petiuerunt. Stephanus acceptum vnum, & in hunc modum ſcriptum legit.

Lapſi Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi per pœnitentiam in gratiam recipiuntur.

Si quidem Romæ ignota eſſent, quæ Photius * indigna in Eccleſiæ antiſtites auſus eſt & excogitauit, eſſet cur veſtra clementia tragicam de nobis querimoniam inſtitueret. Sed cum eiuſmodi is homo fuerit, cui nemo vnquam ingenij prauitate & ſcelere par eſſet, impoſuit nobis, vt qui ex omnibus Orientis ſedibus fictitios Legatos ſubornarit, qui ſecum contra ſanctum Ignatium conſpirarent, nos hunc in modum ab illo circumuenti ſumus. Ille verò cùm in virum Dei ſacrumque antiſtitem Ignatium tanta mala machinatus eſſet, exilia nempe, verbera, carceres, extremam famem, & quæ ipſi alia

** Locus videtur mendoſus.*

En architectũ & artificem Photium.

non

οὐκ ἀγνοεῖτε. πῶς ἡμᾶν τῶν εὐπλῶν ἤμελλε φείσασθαι ὁ σκοτεινὸς Φώτιος. Διὸ καὶ ὑπήχθημεν ἄκοντες διὰ φόβον, καὶ ἐξομολογούμεθα αἰσχυνόμενοι, καὶ ἔχομεν ἐλπίδα σωτηρίας, οὐκ ἐκ τῶν ἔργων ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ ὑμᾶς ὑπάρχειν θεομιμήτους. Μετὰ γοῦν τῆς τοιαύτης ἐλπίδος, ἐν ταπεινώσει ψυχῆς καὶ συντριβῇ καρδίας, εἰς τὴν ὑμῶν ἁγιωσύνην προστρεχόμενοι τὸν παρόντα λίβελλον ἐπιδεδώκαμεν, οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις, ἀλλ᾽ ἐξ εἰλικρινοῦς καθαρότητος, ὡς οὐκέτι Φωτίῳ τῷ ματαιόφρονι, ἢ τοῖς ἐκείνου ὁμόφροσι προσκολληθῶμεν, ἕως ἐμμένωσιν εἰς τὴν κακίαν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐπιστρέφωσιν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ καθολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογοῦμεν καὶ λαμβάνειν καὶ τὸ διωρισμένον ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Ἀρχιερέως ἡμῶν ἐπιτίμιον ἀσμένως. καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, οἱ τοποτηρηταὶ, δεχόμεθα ὑμεῖς, εἶπον. Δοθήτω δὲ ὁ λίβελλος, πάντες ἐξεβόησαν, τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἰγνατίῳ. εἶπεν οὖν ὁ Πατριάρχης· τεθήτω ὁ λίβελλος εἰς τὰ τίμια ξύλα, καὶ οὕτως αὐτὸν λάβωσι καὶ δώσουσί μοι αὐτόν. Οὗ γεγονότος, ἔλαβεν ὁ Πατριάρχης τὰ ὠμοφόρια τῶν ἐπισκόπων, καὶ δέδωκε τούτοις, εἰπὼν πρὸς Θεόδωρον τὸν Καρίας· ἴδε ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται, καὶ ἐκάθισεν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν τάξιν. μετ᾽ εὐχαριστίας πολλῆς, πάλιν οὖν ὁ Θεοφιλὴς Χαρτοφύλαξ εἶπε, καὶ περὶ πρεσβυτέρων ὁμοίως λιβέλλους ἐπιφερομένων καὶ ζητούντων εἰσελθεῖν, ὃ καὶ ἐπετράπη, καὶ εἰσῆλθον, κἀκεῖνοι μετὰ τῆς αὐτῆς τῶν ἐπισκόπων ταπεινώσεως καὶ ἐξομολογήσεως, καὶ ἔτυχον τῆς αὐτῆς συμπαθείας. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς Διακόνοις γέγονε, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῦ κλήρου τάγμασι.

Εἶπε δὲ μετὰ τοῦτο ὁ Πατριάρχης· τὰ ὁρισθέντα ἐπιτίμια πᾶσι τοῖς περιπεπτωκόσιν εἰς ἐπήκοον ἀναγνωσθήτωσαν. καὶ λαβὼν Στέφανος Νοτάριος ἀνέγνω ἔσω τὸ ἐπιτίμιον τῶν μὲν κρεοφαγούντων, ἀπὸ κρέατος, τυροῦ καὶ ὠοῦ· τῶν δὲ μὴ κρεοφαγούντων, τυροῦ, καὶ ὠοῦ, καὶ ἰχθύος, τετράδα καὶ παρασκευὴν ἐσθιέτωσαν ὄσπρια καὶ λάχανα μετὰ ἐλαίου βραχέος καὶ οἴνου. ποιεῖν τε γονυκλισίας καθ᾽ ἡμέραν, Ν. καὶ τὸ, κύριε συγχώρησόν μοι, κράζειν, ρ. καὶ στιχολογεῖν τὸν ϛ´ ψαλμὸν, τὸν λζ´. καὶ τὸν ν´. ταῦτα ἐντέλλομαι φυλάττειν ἄχρι τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ὁπότε δὴ ἀπολήψεσθε καὶ τῆς ἱερωσύνης ἀξίαν. Μετὰ τὴν τοιαύτην ἀναγνω-

Digitized by Google

non ignoratis, quomodo nobis viliſsimis abiectiſsimisque tenebricoſus ille Lucifer & Photius pepercisſet? Quapropter metu oppreſsi coactiq; illi ſuffragati ſumus, quod ſanè haud abſque rubore confitemur, ſperamusque nos, haud noſtra tamen virtute & factis, ſed per vos Dei æmulos athletas, ſalutem eſſe conſecuturos. Hac ergo ſpe freti in humilitate animæ noſtræ & contritione cordis ad veſtram ſanctitatem prouoluti hunc libellum porreximus, non in labiis doloſis, ſed ex ſincera & integra mente, vt nunquam amplius inſipienti Photio adhæſuri neque Photianis conſenſuri ſimus, dum in praua animi ſui contumacia perſtiterit, nec ad Eccleſiam Catholicam reuertetur.

Lecto libello veteris Romæ Legati dixerunt: Recipimus vos. Exclamarunt omnes: Detur libellus ſanctiſsimo Patriarchæ Ignatio. Patriarcha dixit: Tangat libellus venerandæ crucis ligna, & ſic receptum mihi porrigant. Quo facto Patriarcha accepta ab Epiſcopis humeralia his dedit, & Theodoro Epiſcopo Cariæ dixit: Ecce ſanus factus es, iam noli amplius peccare, ne quid deterius tibi contingat. ſinguliq;, ſuo quiſq; loco, aſſederunt. Inde immenſis Deo gratiis actis Theophilus Chartophylax etiam de presbyteris pariter libellum ſupplicē offerentibus, audientiamq; petētibus retulit. Admiſsi eadem cum animi ſubmiſsione & culpæ confeſsione, quam antea Epiſcopi adhibuerant, ingreſsi ſunt, eandemque clementiam (erga ſe Legatorum) ſunt experti. Quod idem & à Diaconis & reliquis Clericorum ordinibus eſt factitatum.

Formula reconciliationis.

Tum Patriarcha dixit: Præſcripta Epitimiorum pœna cunctis lapſis audientibus legatur. Acceptam ergo Stephanus Notarius legit: Qui carnibus veſcuntur, pœna eſto, ne carnibus, caſeo, ouo veſcantur. Qui aliâs à carnibus abſtinent, abſtineant ab ouo, caſeo, piſce, feria quarta & ſexta, oleraque & legumina comedant cum modico oleo & vino. In genua procumbant quotidie quinquagies, & illud (Domine ignoſce mihi) inclament centies, recitentq; pſalmos ſextum, & trigeſimum ſeptimum, & quinquageſimum. Hæc obſeruari volo vſque ad Natalem Domini, quando ſimul recipietis ſacerdotij dignitatem.

Epitimion, quæ pœna.

Genuflexiones.

Digitized by Google

ἀνάγνωσιν πάλιν ἐγίνοντο αἱ σύνηθεις εὐφημίαι τῶν βασιλέων, καὶ ἐπαύθησαν.

Πρᾶξις τρίτη.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς πράξεσιν. Ν. Γ΄. πρὸ πέντε εἰδῶν Ὀκτωβρίων. ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν τε τοποτηρητῶν, καὶ τῶν συγκλητικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, τούτων συνελθόντων ἀναστὰς Μητροφάνης ὁ Σμύρνης, Νικηφόρος Ἀμασείας, καὶ Νικήτας Ἀθηνῶν, εἶπον· εὔσχημόν ἐστι, τὸ τὴν ἁγίαν ταύτην καὶ Οἰκουμενικὴν σύνοδον ἀκοῦσαι τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως, τὰς πρὸς τὸν Πάπαν Ῥώμης, καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς προέδρων, καὶ αὖθις τοῦ Πατριάρχου ἡμῶν. εἶπον οἱ τοποτηρηταὶ Ῥώμης· ἀκηκόαμεν, ὅτι εἰσί τινες ἐπίσκοποι πλανηθέντες χειροτονίᾳ ὄντες τοῦ μακαριωτάτου Μεθοδίου, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου. ἐντελλόμεθα τῇ εὐλαβείᾳ ὑμῶν πορευθῆναι πρὸς αὐτοὺς, καὶ κατὰ τὴν κανονικὴν αὐθεντίαν προσκαλέσασθαι, ἵνα ποιήσωσι τὸ κεκρυμμένον καὶ δεδογμένον τῇ ἀληθείᾳ, καὶ δεχθῶσι παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, ποιήσαντες κατὰ τὴν τοῦ λιβέλλου πληροφορίαν, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ ἐποίησαν. τοῦτο εἶπον καὶ οἱ λοιποὶ τοποτηρηταί. καὶ ἀπῆλθον οἱ εἰρημένοι Μητροπολῖται πρὸς Θεόδουλον Ἀγκύρας, καὶ Νικηφόρον Μητροπολίτην Νικαίας, καὶ εἶπον τὰ ἐντεταλμένα. οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· Περὶ τῆς προκειμένης ὑπογραφῆς λέγομεν, ὅτι διὰ τὰς προγεγενημένας παραλόγους καὶ εὐλόγους ὑπογραφὰς βαρυνθέντες, ὠρίσαμεν ἑαυτοῖς καὶ δεσμὸν ἐπιτεθείκαμεν, μηκέτι ὑπογράψαι, πλὴν τοῦ ὅτι ὑπεγράψαμεν, καὶ ὡμολογήσαμεν δηλαδὴ τοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν συμβόλου, ὃ ἀπόκειται ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἡμῶν. Διὸ παρακαλοῦμεν τὴν ἁγίαν σύνοδον, ἐὰν ἐστι δυνατὸν, ἵνα παραχωρήσῃ ἡμῖν φυλάξαι, ὅπερ ὠρίσαμεν. Ἀπήγγειλαν ταῦτα τοῖς τοποτηρηταῖς οἱ Μητροπολῖται, οἱ δὲ εἶπον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν αὐτὰ λαληθῆναι. οὗ γεγονότος πάλιν εἶπον οἱ τοποτηρηταί· Ἀναγνωσθήτω ἡ ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον. καὶ λαβὼν ταύτην ὁ καθοσιωμένος Νεστάριος ἀνέγνω ἔχουσαν οὕτως.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τοῦ ἑνὸς

καὶ

tatem. His lectis, vſitatis rurſus acclamationibus in Auguſtos factis, Actio finita eſt.

Actio Tertia.

IN nomine Domini, Domini IESV CHRISTI, & quæ ſequuntur, more priorum Actionum. Indictione III. V. Idus Octobres. Præſentibus Legatis & Senatu, reliquiſque Epiſcopis, in quorum cœtu ſurrexerunt Metrophanes Smyrnæ, Nicephorus Amasîæ, Nicetas Athenarum Epiſcopi, qui: par, inquiunt, eſt, vt hæc S. & Oecumenica Synodus audiat epiſtolas Imperatoris noſtri, & Antiſtitum Orientis, noſtrique Patriarchæ, ad Pontificem Romanum. Romani Legati dixêre: Audiuimus quoſdam Epiſcopos ex iis quos S. Methodius, & ſanctus noſter Ignatius conſecrarunt, in errore verſari. Veſtræ ergo pietati mandamus, vt ex auctoritate Concilij canonumq; illos accerſitum eatis, vt quod clam habent, & ſentiunt, veritati palam faciant, atque à Synodo doceantur, fidemque in libello ſupplici promiſſam præſtent, vti & ceteri deſiderarunt. Idem iuſſere reliqui Orientis Legati. Ergo nuncupati Metropolitæ ad Theodulum Ancyrę, & Nicephorum Metropolitam Nicææ abiere, Synodique mandata expoſuere. Qui reſponderunt: De propoſitis ſubſcriptionibus affirmamus, nos propter præteriti temporis æquas iniquas ſubſcriptiones vexatos, inter nos cauiſſe ſignoque muniiſſe, nunquam nos amplius ſubſcripturos aliud, quàm quod ſubſcripſimus, atque in ſymbolo fidei noſtræ profeſsi ſumus. Quod & in Chartophylacio ſeu tabulario cùm conſecraremur reconditum eſt. Quamobrem & S. Synodum rogamus, vt ſi fieri poſsit, permittat à nobis ea quæ profeſsi ſumus, obſeruari. Quæ cum Metropolitani ad Legatos retuliſſent, imperarunt Legati, vt eadem Synodo publicè renunciarent. Quod vbi factum; Legati dixêre:

Dubia fidei Epiſcopi citâtur. Variorumque epiſtola leguntur.

Legatur Epiſtola Imperatoris ad Papam Nicolaum; quam ſacer Notarius in hunc ſenſum ſcriptam legit.

In nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti, vnius & ſolius

Digitized by Google

καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ Βασίλειος πιστὸς Βασιλεὺς Ῥωμαίων Νικολάῳ τῷ ἁγιωτάτῳ Πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

Τῆς ἡμετέρας γνώμης ὅπως ἔχει τὸ βούλευμα περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλή, ἐν τῷ πρὸ τούτου παρεδηλώσαμεν γράμματι. συνείδομεν δὲ καὶ νῦν ὥσπερ ἐν κεφαλαίῳ τὰ αὐτὰ ἐπιμνησθῆναι, καὶ τὰ λείποντα προσθεῖναι ἐκεῖνο τὸ γράμμα. εἶχεν, ἐν τίσι κακοῖς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίαν εὑρήκαμεν, ἄρτι τῆς βασιλείας ἁψάμενοι. ἐννόμου ποιμένος γεγυμνωμένην, † ὁ ξένῳ ποιμένι δεδουλωμένην. ἔτι εἶχον ἃ μὲν ἡμῖν πέπρακται, ἃ δὲ τῇ ὑμετέρᾳ πατρικῇ ὁσιότητι καταλέλειπται. ἡμεῖς μὲν γὰρ τὸν Φώτιον τοῦ θρόνου μετεκινήσαμεν, ὥστε πρὸς ἑαυτὸν ἡσυχάζειν, Ἰγνάτιον δὲ τὸν ἀδικηθέντα, κατὰ τὴν ἐν διαφόροις ἐπιστολαῖς ἡμῶν κρίσιν, ἃς οἱ προκατάρξαντες ἡμῶν ἀποκρυβῆναι ἐσπούδασαν, ἐπὶ τὸν ἴδιον θρόνον ἀποκατεστήσαμεν. τοῖς λοιποῖς δὲ τὸ πέρας ἐπιθεῖναι, μᾶλλον δὲ καὶ ταῦτα ἐπισφραγίσαι τῇ σῇ ὁσιότητι καταλελοίπαμεν. Φαμὲν δὴ περὶ τῶν ἡμαρτηκότων ἱερέων, καὶ ὅσους ἀπάτῃ, καὶ πανουργεύμασιν ὁ Φώτιος ἐφενάκισεν, ὀλίγοι γὰρ παντελῶς ἀνώτεροι τῆς ἐκείνου παγίδος γεγόνασι, περὶ ὧν ψῆφον καὶ κρίσιν τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην ποιήσασθαι ᾐτησάμεθα, καὶ νῦν δὲ αἰτούμεθα, προστιθέντες τῷ γράμματι περὶ τῶν μετανοούντων, ὡς ἂν μὴ τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ἀρχιερεῦσι κοινὸν ἀπαντήσῃ ναυάγιον. ἵνα δὲ φανερὰ καὶ τοῖς τῷ Φωτίῳ προσκειμένοις ἡ ὑμετέρα ἔνθεος καὶ Ἀποστολικὴ γένηται γνώμη, παρά τε τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἰγνατίου, καὶ τοῦ παναθλίου Φωτίου, ἐστάλησαν ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν ἀποκρισιάριοι καὶ παρ' ἡμῶν ἕτεροι, ὥστε ἐνώπιον αὐτῶν τὰ δοκοῦντα σοι διορίσασθαι. συναποστεῖλαι τε καὶ ἀποκρισιαρίους πρὸς ἡμᾶς εἰς πληροφορίαν τῆς ὅλης ἐκκλησίας. ἀσπάζομαι τὴν ὁσίαν καὶ ποθουμένην ἐμοὶ κεφαλήν, ὡς χείλεσι τοῖς γράμμασιν. ἔρρωσο.

† ὀθνείῳ. C. A. rectius.

Μετὰ τὴν τοιαύτην ἐπιστολήν, ἀνεγνώσθη ἡ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον ἔχουσα οὕτως.

Τῷ θεοτιμήτῳ, ἠγαπημένῳ μοι ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ
Νικολάῳ τῷ ἁγιωτάτῳ Πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης,
Ἰγνάτιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης.

Τῶν

Digitized by Google

veri Dei. Baſilius fidelis Romanorum Imperator Nicolao ſanctiſsimo Romæ Papæ.

Quis noſter animus & conſilium, de rerum Eccleſiaſticarum apud nos ſtatu, (Sancte diuineque Pontifex) ſit, prioribus literis expoſuimus. Viſum autem eſt, & nunc quaſi ſummatim eadem in mentem reuocare, & quod ibi prætéritum eſt, hic adiicere. Prior Epiſtola docebat in quam malo ſtatu Eccleſiam noſtram offenderimus, cum imperium ſuſciperemus, ſuo nempe germano paſtore viduatam, alienoque mercenario preſſatam. Quid præterea à nobis ſit ea in re tentatum, quid item à veſtrâ paternâ ſanctitate in mandatis relictum. Nos enim Photium gradu mouimus, vt in ordinem redactus (in monaſterio) ſibi viueret; Ignatium verò iniuria affectum (vt variis in epiſtolis, quas Michaël & Bardas ſupprimere conabantur, iudicium de ea re noſtrum declarauimus) ſolio ſuo reſtituimus. Quod reliquum eſt (quemadmodum & hæc ipſa confirmanda) Sanctitati tuæ integrum relinquimus. De lapſis porro ſacerdotibus, & quicunque artibus Photij & inſidiis circumuenti ſunt, perpauci quippe reperiuntur, quos ille caſsibus ſuis non irretiuit, ſententiam & iudicium à Sanctitate tua ferri pronunciarique petiuimus, & verò nunc petimus, hoc, de reſipiſcentibus, adiecto literis noſtris capite, ne Eccleſiæ noſtræ Antiſtites commune naufragium patiantur. Vt autem Sanctitatis tuæ diuinum & Apoſtolicum iudicium de Photio & Photianis palam fieret omnibus, ab vtraque parte, atque inſuper alij quoque à nobis ipſis, miſsi ſunt legati, vt præſentibus illis cauſſa à te definiretur, tuique legati vnà cum noſtris certiſsimam toti Eccleſiæ fidem facturi remitterentur. Sacrum tuum ac deſideratum verticem per literas non ſecus ac ore exoſculor & complector. Vale.

ὀθνείῳ ſpurio, peregrino.

Malè Zonaras hic narrat, tempore Schiſmaticus & Photianus.

Lecta Imperatoris Epiſtola, legitur & Ignatij Patriarchæ ad Papam Nicolaum in hanc ſententiam ſcripta.

A Deo honorato, dilecto fratri & Symmyſtæ Nicolao Sanctiſsimo Papæ veteris Romæ.

Ignatius Dei miſeratione Archiepiſcopus Conſtantinopoleos Nouæ Romæ.

Τῶν ἐν τοῖς μέλεσιν ἀνθρώπων παρυφισταμένων τραυμάτων τε καὶ μωλώπων, πολλοὺς ἰατροὺς ἡ τέχνη προεχειρίσατο· τῶν ἐν τοῖς μέλεσι δὲ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος τοῦ πάντων ἡμῶν κεφαλῆς καὶ νυμφίου τῆς καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ἕνα καὶ μόνον ἐξῃρημένον τι καὶ καθολικώτατον ἰατρὸν, αὐτὸς ὁ θεαρχικώτατος καὶ παναλκέστατος λόγος προεχειρίσατο τὴν σὴν δηλονότι ἀδελφικὴν καὶ πατρικὴν ὁσιότητα, δι' ὧν φησὶ Πέτρῳ τῷ τιμιωτάτῳ καὶ κορυφαιοτάτῳ τῶν Ἀποστόλων· σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. καὶ πάλιν· σοὶ δίδωμι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας, καὶ ὃ ἂν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὃ ἂν λύσῃς ἔσται λελυμένον. Τὰς δὲ τοιαύτας μακαρίας φωνὰς οὐ κατά τινα πάντως ἀποκλήρωσιν τῷ κορυφαίῳ μόνῳ περιέγραψεν, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ καὶ πρὸς πάντας τοὺς κατ' ἐκεῖνον ἱεράρχας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης παρέπεμψε. Καὶ τούτου χάριν ἔκπαλαι καὶ ἀνέκαθεν ἐν ταῖς ἀναφυείσαις αἱρέσεσι καὶ παρανομίαις ἐκριζωταὶ τῶν πονηρῶν ζιζανίων γεγόνασιν, οἱ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου ὑμῶν διάδοχοι. καὶ νῦν δὲ ἡ σὴ μακαριότης ἀξίως διαπιθεῖσα τῆς δεδομένης σοι Χριστόθεν ἐξουσίας, τοὺς τῆς ἀληθείας ἀντιπάλους κατέβαλε, καὶ τὸν διὰ τῆς θυρίδος εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων λῃστρικῶς εἰσελθόντα, καὶ καταλαζονευσάμενον τοῦ Θεοῦ τοσοῦτον, ὥστε καὶ σύνοδον ἀναπλάσαι κατὰ τῆς σῆς ἀνεπιλήπτου ἱεραρχίας, καὶ πρὸς τὴν ῥῆγα λανθανόντως ἐκπέμψαντα, τῇ χειρουργίᾳ τῆς ἱεραρχικῆς σου καὶ Ἀποστολικῆς ἐξουσίας, τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐξέτεμες σώματος, καὶ τοὺς ἠδικημένους ἡμᾶς, ὡς φιλάδελφος, ἐδικαίωσας δικαίως. καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ δι' ὧν ἔγραψας ἀποκατέστησας. ὁ γὰρ Θεοπρόβλητος ἡμῶν βασιλεὺς τῇ γνώμῃ καὶ ψήφῳ τῆς σῆς ὁσιότητος ἐξυπηρετούμενος, ὡς τέκνον ὑμῶν πιστότατον ἑκατέρῳ καὶ κατ' ἀξίαν ἀπένειμεν. Ἀνθ' ὧν ἁπάντων τῷ Θεῷ τὰς εὐχαριστηρίους εὐχὰς πέμψαντες, πεπόμφαμεν Ἰωάννην τὸν εὐλαβέστατον Μητροπολίτην Συλαίου, ἅμα μὲν ἀνθ' ἡμῶν ἀπολογησάμενον, ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν ἐφεξῆς ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων ληψόμενον τὰς δοκούσας Θεῷ, καὶ τῇ ὑμετέρᾳ σοφίᾳ διατάξεις.

Διττῆς γὰρ οὔσης τῆς τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου χειροτονίας· καὶ τῶν μὲν ἐξ ἡμῶν αὐτὴν δεδεγμένων, καὶ χειρογραφησάντων ὑπὲρ ἡμῶν αὐθαιρέ-

Ad artus humani corporis plagis & vulneribus ſaucios curandos, medendi ars magnam Medicorum copiam ſuppeditauit; In membris autem Chriſti Dei ac Saluatoris omnium, capitis ac ſponſi Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ, vnum tantum ac ſolum ſelectum ac Catholiciſsimum medicum, tuam nempe fraternam paternamque ſanctitatem, ſupremum Dei Verbum, quod omnium eſt medela morborum, conſtituit, cum Petro ſupremo ſanctiſsimoque Apoſtolorum vertici dixit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et rurſum: Tibi dabo claues regni cœlorum, & quod ligaueris ſuper terram, ligatum erit in cœlis; & quod ſolueris, erit ſolutum.

Matth. 16.

Huiuſcemodi beatas voces non ſoli Apoſtolorum principi hæreditarias tranſcripſit & aſsignauit, ſed per ipſum ad omnes Romanæ ſedis Pontifices illi ſucceſſuros tranſmiſit. Hinc retro olimque ſemper, cùm hæreſes & ſcelera pullularent, noxias illas herbas & zizania, Apoſtolicæ ſedis veſtræ ſucceſſores extirparunt; & nunc tua Beatitudo dignè conſtituta, accepta à Chriſto poteſtate veritatis hoſtes fudit, & latronum more in Chriſti ouile per feneſtram aſcendentem, contraque Deum adeò ſe ſurrigentem, vt aduerſus ſacroſanctam & inculpatam tuam poteſtatem Synodum refingeret, & clanculum * Regem per Legatos ſolicitaret, medica manu ſacroſanctæ & Apoſtolicæ auctoritatis, à communi Eccleſiæ corpore præcidiſti, & nos ab illo per ſcelus oppreſſos, vt amantiſsimus frater rectè innocentes pronunciaſti, noſtræque nos Eccleſiæ per Legatos reſtituiſti.

Romanus Pontifex caput Eccleſiæ Chriſtianæ, hæres Petri, vt ille Chriſti.

Romanus P. æternus hæreticorũ hoſtis, victor & triumphator.

** Imperatorem Ludouicum.*

Nam à Deo deſignatus Imperator noſter, amantiſsimus filius veſter tuæ Sanctitatis ſententiam & decretum executus, vtrumque (me inquam & Photium) pro æquitate cauſſæ tractauit. De quibus omnibus Deo votis ritè perſolutis, virum religioſiſsimum Ioannem Sylæi Metropolitam miſimus, qui & noſtram cauſſam tueretur, & ſimul rerum Eccleſiaſticarum deinceps adminiſtrandarum rationem, quæ Deo veſtræque ſapientiæ probaretur, acciperet. Etenim cum geminus ſit ſacrorum hominum ſyllabus; aliorum quidem, qui ſe à nobis initiatos oſtendunt, quique pro

θεοπρόβλητος à Deo creatus vel defenſus.

αὐθαιρέτως· τῶν δὲ παρὰ τοῦ ἀνοσιωτάτου καὶ παλαμναίου Φωτίου, ἄλλων μὲν ἑκόντων, ἄλλων δὲ βιαζομένων παρ' ἐκείνου περὶ τούτων ἀξιοῦμεν δοῦναι διάταξιν. ἔτι γε μὴν ζητοῦμεν καὶ τοποτηρητὰς τῆς ἡμετέρας μακαριότητος ἐπισκόπους ἀξιολόγους ἐλθεῖν, ἵνα σὺν αὐτοῖς καλῶς καὶ προσηκόντως διοικήσωμεν τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίαν.

Μετὰ τοῦτο ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα Ῥώμης Ἀδριανοῦ πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον.

Οὔτε γραφὴ διασαφῆσαι, οὔτε γλῶσσα ὁλικῶς ἐπαρκέσει διηγήσασθαι τῷ ἠγαπημένῳ ἀδελφῷ, ὅπως ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὑπὲρ τῆς σῆς ἀποκαταστάσεως παλαίστρας ἀγώνων ὁ προκάτοχός μου, ὁ τῆς ἁγίας μνήμης Πάπας Νικόλαος ἅμα τῇ ὑπ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ ὑπέστη, οὗ τὴν διάθεσιν καὶ ἡμεῖς ἀναδεξάμενοι, καθὼς τὸν θρόνον διεδεξάμεθα, οὕτω καὶ τοὺς ὑπὲρ σοῦ καμάτους διαδεξόμεθα, λοιπὸν ἅπερ ὁ προλεχθεὶς τῆς Ἀποστολικῆς μνήμης Ἀρχιερεὺς κανονικῶς τε καὶ συνοδικῶς περὶ τοῦ σχισματικοῦ καὶ μοιχοῦ Φωτίου, καὶ περὶ σοῦ ἰδικῶς, καὶ περὶ τῶν συγκακοπαθησάντων σοι ὥρισεν, ἐκεῖνα διατάττομεν καὶ αὐτοὶ. καὶ περὶ ὧν δὴ ἡμᾶς οἰκονομίαν καὶ κρίσιν ἐζήτησας, τοῖς αὐτοῖς ὅροις ἑπόμενα τοῦ μακαριωτάτου προκατόχου ἡμῶν, πρὸ πάντων Γρηγόριον τὸν Συρακούσης, καὶ Φώτιον τύραννον, καὶ οὓς αὐτὸς ἐν οἰῳδήποτε βαθμῷ προεβάλετο, ἀφορίζομεν ἐπαξίως. οὗτος γὰρ ὁ Φώτιος ἀνὴρ ἀγοραῖος, βουλευτικὸς, Νεόφυτος ἐπιβήτωρ καὶ μοιχὸς, καὶ ἀναθεματισμένος, οὐδὲν ἔσχεν, οὐδὲν ἔδωκεν. τοὺς δὲ σὺν σοὶ κακοπαθήσαντας καὶ ἀποδεχόμεθα τῆς προθυμίας, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐνεδείξαντο· καὶ ἀμείψασθαί σε τούτους ἀξίως πρέπει, ὥσπερ καὶ τοὺς παροργίσαντάς ποτε εἰς σὲ, ἢ ἑκόντας ἢ ἄκοντας, ἐὰν μὴ τῆς προσηκούσης μετανοίας προσέρχωνται χρὴ δεχθῆναι λέγομεν· καὶ ἁπαξαπλῶς ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὅροις τοῦ πρὸ ἡμῶν ἁγιωτάτου Πάπα ἕπεσθαι κρίνομεν. περὶ δὲ τῶν ἐν τῷ ἀθεμίτῳ συνεδρίῳ τῷ ἐφ' ὕβρει καὶ ἀτιμίᾳ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου ἐν Κωνσταντινουπόλει γεγενημένῳ ἑκουσίως ὑπογραψάντων, εἴ τινος εἶεν τάξεως ἢ ἐπαγγελίας, μηδὲ μιᾶς χρηστότητος ἀξίους εἶναι κρίνομεν, εἰ μὴ ἡ πολλὴ εὐσπλαγχνία τῆς αὐτοῦ καθέδρας, ἣν βλάψαι ἐπεχείρησε προφθάσει. ὅπερ καὶ ἐν τῇ οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ κατὰ Χαλκηδόνα γέγονε.

ἐτόλμησε

Digitized by Google

pro nobis ſponte animi chirographa conſcripſerunt; aliorum verò qui ab execratiſsimo & cruento cædibus Photio vel lubentes, vel coacti ſunt conſecrati, æquum putamus, vt de his aliquid decernatur. Demùm petimus, vt veſtræ Sanctitatis legati præſtantiſsimi ad nos mittantur, quibus cum Eccleſiæ noſtræ ſtatum componamus.

Deinde lecta eſt epiſtola Hadriani Papæ ad Patriarcham Ignatium.

Neque ſcribendo explicari, neq; dicendo exprimi poteſt, dilecte frater, quantos certaminum labores, is qui me præceſſit, S. memoriæ Papa Nicolaus, cùm pro Eccleſia Conſtantinopolitana componenda, tum pro te reſtituendo ſubierit. Cuius affectum & nos, quemadmodum & illi ſuffecti ſumus, induimus, eoſdemque pro te labores ſuſcepimus. Cæterum, quicquid modò nominatus Nicolaus Apoſtolicæ memoriæ Pontifex legitimè in Synodo de ſchiſmatico & adultero Photio, nec non de te germano Antiſtite, deque tuis tibi adhærentibus decreuit, illa & ego decerno.

De quibus verò iudicium noſtrũ & ſententiam rogaſti, nos omnino decretis Nicolai Anteceſſoris noſtri ſtamus, & ante omnes Gregorium Syracuſanum, & Photium tyrannum, & quoſcunque ille in quocunque clericorum gradu collocauit, meritiſsimo exſortes cõmunionis facimus. Photius enim iſte, homo profanus & forẽſis, curialis & Neophytus, qui, vt adulter, Eccleſiam inuaſit, olimq; anathemate damnatus, nihil habuit, nihil dedit. Tuarum verò ærumnarum ſocios ob animi conſtãtiam, quam in tuenda fide declarârunt, complectimur. Ac par eſt, vt horum virtutem pro meritis compenſes, vti & perfidiam eorum, qui in te ſeu volentes ſeu nolentes periuri extiterũt, (niſi cum eâ, qua decet, animi pœnitudine tibi ſupplices fiant) vindices. Recipienda ſunt, inquam, & ad amuſsim Nicolai ſanctiſsimi Papæ decreta ſeruanda. Illos verò qui in impio conciliabulo Conſtantinopoli in ſedis Apoſtolicæ contumeliam & dedecus celebrato ſponte ſubſcripſerunt, ſi in aliquo gradu vel expectatione dignitatis ſint, nulla venia clementiaque dignandos iudicamus, niſi illius, quam offendit, Eccleſiæ ingens commiſeratio pro illo deprecetur. Quod & in

Digitized by Google

ἐτόλμησε γὰρ τότε ὁ Διόσκορος καὶ ἀκοινωνησίαν συνθῆναι εἰς τὸν ἁγιώτατον Πάπαν τῆς μεγάλης Ῥώμης Λέοντα. Ἐντεῦθεν καὶ Ἀνατόλιος φάσκει, ὡς οὐ περὶ πίστεως καταδέκριται Διόσκορος, ἀλλ' ὅτι ἀκοινωνησίαν ἐπήγαγε τῷ μακαρίῳ Πάπᾳ Λέοντι. Οὕτω τῶν ἐπιστολῶν ἀναγνωσθεισῶν, εἰς εὐφημίαν τῶν Βασιλέων ἐτράπησαν, καὶ τὸν σύλλογον διέλυσαν.

Πρᾶξις τετάρτη.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου πάντων Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ κατὰ τὰς παρελθούσας πράξεις. Ἰνδ. Γ'. περὶ τριῶν εἰδῶν Ὀκτωβρίων, τούτων οὕτω συνελθόντων, στὰς ἐν μέσῳ Βαάνης ὁ πανεύφημος πραιπόσιτος. εἰσὶν ἐπίσκοποι, εἴπε χειροτονίαν ἔχοντες τοῦ μακαριωτάτου Μεθοδίου, Θεόφιλος καὶ Ζαχαρίας οἱ τὸν Φώτιον ἀποδεχόμενοι· εἰ οὖν δοκεῖ, εἰσελθέτωσαν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ Οἰκουμενικὴν σύνοδον. εἶπον οὖν οἱ τῆς συνόδου. ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐλθεῖν ἐκείνους. καὶ ἀπεστάλησαν ἐκ μὲν τῶν τοποτηρητῶν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Παγκράτιος, ὁ εὐλαβέστατος κληρικὸς· ἐκ δὲ τῶν τῆς Ἀνατολῆς Ἀνανίας, ἕτερος κληρικὸς· ἀπὸ δὲ τῶν τῆς συγκλήτου Γρηγόριος σπαθαροκουβικουλάριος, καὶ εἶπον τοῖς ἐπισκόποις· καλεῖ ὑμᾶς ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος. οἱ δὲ εἶπον· ἡμεῖς, τοῦ κυρίου Μεθοδίου ἐσμὲν χειροτονία. καὶ κοινωνοῦμεν τῷ κυρίῳ Φωτίῳ τῷ Πατριάρχῃ. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀποσταλέντες εἶπον ἃ ἤκουσαν. ἐξεβόησεν οὖν ἡ ἁγία σύνοδος· Ἡ μερὶς Θεοφίλου καὶ Ζαχαρίου, μετὰ Φωτίου· Μετὰ ταῦτα οἱ μεγαλοπρεπέστατοι καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον.

Οἱ βασιλεῖς ἡμῶν οἱ ἅγιοι ἀπέστειλαν τοὺς δούλους αὐτῶν τὴν καλουμένην σύγκλητον, ἵνα ἐσμὲν ἀκριβεῖς τῶν πραγμάτων ἀκροαταί. εἰ βούλεσθε οὖν, παρελθέτωσαν ὅ τε Φώτιος καὶ οἱ ἐπίσκοποι αὐτοῦ, ἵνα ἐνώπιον ἡμῶν φθέγξωσιν αὐτῶν τὰ στόματα ἐκ συνοδικῶν καὶ τοπικῶν διατάξεων. εἰ γὰρ μὴ οὕτω γένηται, οὐ γράψει ἡ χεὶρ ἡμῶν ἓν γράμμα εἰς τὴν σύνοδον ταύτην. Μητροφάνης ὁ Θεόφιλος Μητροπολίτης Σμύρνης ἀναστὰς εἶπεν. Ὁ θεῖος Ἀπόστολος φησί. Προφήτας μὴ ἐξουθενεῖτε· πάντα δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε. τοὺς ἁγιωτάτους τοποτηρητὰς

τῆς

generali Concilio Chalcedonenſi factum eſt, cum Dioſcorus Sanctiſsimo Papæ Leoni eſt auſus anathema impingere. Hinc & Anatolius dixit, Dioſcorum non propter fidem condemnatum eſſe, ſed quòd Leonem Papam à communione conatus ſit depellere. Lectis in hunc modum Epiſtolis ad conſuetas Imperatorum acclamationes verſi conuentum ſoluerunt.

Actio Quarta.

IN nomine Domini, Domini noſtri Iesv Christi, & quæ more priorum Actionum ſequuntur. Indictione III. III. Idus Octobres. Cum Epiſcopi conueniſſent, in medium progreſſus clariſsimus patricius Baanes Præpoſitus dixit: Sunt conſecrati à ſancto Methodio Epiſcopi Theophilus & Zacharias qui cum Photio communicarunt; ſi videtur, ingrediantur ad ſanctum Oecumenicum Concilium. Patres dixere: Omnino oportet vt veniant. Miſsi ergo ex Legatorum veteris Romæ comitatu Pancratius religioſiſsimus Clericus; ex Orientis verò Legatorum ſocietate, Ananias, alter Clericus; ex ordine Senatorio Gregorius præfectus cubiculi renunciarũt Epiſcopis: Sancta & Oecumenica Synodus vos accerſit. Nos, inquiunt illi, à Domino Methodio conſecrati pro Patriarcha Photio ſtamus. Reuerſi qui miſsi erant, expoſuerũt, quid reſponſum eſſet. Exclamauit ergo S. Synodus: Pars Theophili & Zachariæ cum Photio. Deinde magnificentiſsimi ampliſsimique* Magiſtratus dixere. Sanctiſsimi Imperatores noſtri miſerunt nos ſeruos ſuos Senatum, vti rerum, quæ aguntur, attenti ſpectatores ſimus. Si placet ergo, aduocentur cum Photio Epiſcopi quoq; Photiani, vt præſentibus nobis & prouincialibus & generalibus Conciliorum ſanctionibus obturentur ora eorum: Quod niſi fiat, literam in hac Synodo manu noſtra ſcribemus nullam, vt ſubſcribamus. Metrophanes Deo dilectus Metropolita Smyrnenſis ſurgens dixit. Diuinus Apoſtolus dicit: Prophetias nolite ſpernere: Omnia autem

Photiani Epiſcopi citantur.

* præſides

1. Theſſ. 5.

Digitized by Google

τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ὡς προφήτας ἀπεδεξάμεθα, καὶ οὐκ ἐξουθενοῦμεν· δοκιμάζοντες δὲ τοὺς λόγους μεγαλοπρεπεστάτων ἀρχόντων, εὑρίσκομεν τούτους δικαίους· καὶ λέγει ἡ ἁγία σύνοδος· ὁρίζομεν, ἵνα ἐκεῖνοι μετακληθῶσιν; ὡς ἂν ἐνώπιον αὐτῶν ἀπολογουμένων ἡ κρίσις γένηται. εἶπον οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης. ὡς λέγεται ἀγνοοῦσι τί ἔκρινεν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἁγία ἐκκλησία. Βαάνης εἶπεν. ἀγνοοῦσιν, οὐδὲ γὰρ ἦσαν ἐκεῖ. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀνατρέπειν τὴν κρίσιν τῶν τῆς Ῥώμης Ἱεραρχῶν. πῶς δὲ ἀγνοοῦσιν, οἱ διὰ τῶν ἰδίων Ἀποκρισιαρίων ἐκεῖ ἐνδημοῦντες, καὶ τὰ γεγονότα μαθόντες; Ἀλλ᾽ ὅμως εἰσελθέτωσαν, πρόφασιν δὲ ζητοῦσιν· οὐδεὶς γὰρ ἀγνοεῖ, ὡς ἀπὸ τῆς ἐπινεμήσεως κατέκρινεν αὐτοὺς ὁ ἁγιώτατος Πάπας Νικόλαος· καὶ διὰ τῶν τοσούτων καιρῶν οὐκ ἔγνωσαν τὴν ἀπόφασιν τὴν ἐξενεχθεῖσαν κατ᾽ αὐτῶν; ἀλλ᾽ ἔοικεν, ὅτι φυγεῖν ζητοῦσι τὴν κρίσιν. οἱ ἄρχοντες εἶπον. εἰ ἤθελον φυγεῖν, οὐκ ἂν ἐβόων ἵνα κριθῶσιν. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον. εἰσελθέτωσαν, καὶ στήτωσαν εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, καὶ ἀκουσάτωσαν τὴν ἐπιστολὴν τὴν πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ, ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου διὰ Ῥαδουάλδου καὶ Ζαχαρίου. οἱ ἄρχοντες εἶπον· παρακαλοῦμεν ἵνα συνεισέλθωσι Φωτίῳ κἂν τρεῖς ἢ τέσσαρες, ὡς ἂν ἀκούσωσι, κἂν ὡς οὗτοι οἱ κοσμικοὶ, οἱ ἱστάμενοι ὀπίσω ἡμῶν. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· εἰσελθέτωσαν, ἐὰν ὁμολογῶσιν οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι πάντων τῶν λοιπῶν ἄρχεσθαι τῶν ἐκ τοῦ μέρους αὐτῶν ὄντων. Πλὴν οὐ φιλονεικίας ἕνεκα προσκαλούμεθα τούτους, ἀλλ᾽ ἵνα μόνον ἀκούσωσιν. Ἀπεστάλησαν οὖν τινὲς τῶν παρεστώτων προσκαλέσασθαι ἐκείνους, ἀλλ᾽ οὐχ εὗρον αὐτούς. εὑρέθησαν μόνοι ὅτι Θεόφιλος καὶ Ζαχαρίας, οἱ ὑπὲρ Φωτίου φρονοῦντες, οἱ καὶ τὸ πλῆθος ἦσαν διαστρέφοντες, ἔλεγον γὰρ ὅτι συνελειτούργησεν ἡμῖν ὁ Πάπας Νικόλαος. Διὸ καὶ τὸ πλῆθος φασὶν, ὡς εἰ ἀπεδέξατο τούτους τοὺς δύο ὁ Πάπας, καὶ ἐκοινώνησεν αὐτοῖς, ἀπεδέξατο ἄρα καὶ Φώτιον. οἱ τοποτηρηταὶ Ῥώμης εἶπον· μὴ γένοιτο ὅτι ὁ μακαριώτατος Πάπας Νικόλαος εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν ἐδέξατο τὸν Φώτιον. Καὶ οἱ λέγοντες κοινωνῆσαι μετὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου εἰσελθέτωσαν. οἱ ἄρχοντες εἶπον· ἡ ἔκθεσις τοῦ λιβέλλου ὑμῶν θεσπίζει τοὺς χειροτονίαν ἔχοντας Μεθοδίου καὶ Ἰγνατίου, συγγνώμης ἀξιωθῆναι καὶ δικαιώσεως, εἰς ὅσα ἐπλημμέλησαν εἰς αὐτὸν, εἰ μετανοοῦσιν. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· ποία

μετάνοια

probate, quod bonum eſt, tenete. Sanctiſsimos veteris Romæ Legatos tanquam Prophetas recipimus, neque ſpernimus: probamus verò magnificentiſsimorum procerum petitionem, quam æquam eſſe iudicamus. Sancta Synodus dicit. Statuimus, vt illi citentur, ac præſentes facta defendendi poteſtate, iudicentur. Legati veteris Romæ dixerunt. Hi, vt videtur, ignorant quid Romanum de illis Concilium decreuerit. Baanes dixit: Ignorant, neque enim Romæ fuerunt. Legati dixerunt. Vobis haud fas eſt Romani Concilij iudicium reſcindere. Quo enim pacto ignorant, qui per ſuos Apocriſiarios præſentes fuere, & quicquid ibi geſtum eſt, cognouere? Sed nimirum prætextum quærunt: nemo enim ignorat, illos à Sanctiſsimo Papa Nicolao à ſacrarum rerum * adminiſtratione & officio remotos: & quî per tantum temporum interuallum pronunciatam in illos ſententiam potuerunt ignorare? Sed nempe iudicium illos declinare patet. Magiſtratus dixere: Si declinare iudicium animus fuiſſet, non, vt de ſe iudicium ferretur clamitaſſent. Legati dixere: Ingrediantur & extremo in loco reſiſtant, audiantque epiſtolam à S.mo Papa Nicolao ad Michaëlem Imperatorẽ per Rhodoaldum & Zachariam miſſam. Magiſtratus dixere: Rogamus vt cum Photio tres aut quatuor ingrediantur, vt audiant etiamſi ſint, vt hi, ſæculares, poneque nos conſiſtant. Legati dixere: Ingrediantur, ſi tamen illi tres loco omnium qui ex factione Photiana ſunt venire ſe profiteantur. Enimuero non diſputandi aut contendendi cauſſa hos citamus, ſed vt audiant duntaxat. Miſsi ergo nonnulli ex Concilio nõ offenderunt illos. Reperti ſoli Theophilus & Zacharias, qui Photij partes tuebantur, plebemq; deprauabant, & iactabant Nicolaum Papã ſecũ communicaſſe. Vnde populus affirmabat hoſce duos à Pontifice in cõmunionem vnaq; Photium receptos. Legati dixere: Abſit vt S.mus Papa Nicolaus Photium in Eccleſię communionem receperit. Et qui dicunt ſe cum S.mo Papa Nicolao communicaſſe ingrediantur. Magiſtratus dixere: Veſtri libelli declaratio ſancit, vt omnes à Methodio vel Ignatio conſecrati omnium in Papam commiſſorum delictorum veniâ donẽtur, ſi reſipiſcant. Legati

Margin: * ἐπιτιμήσεως hic pro functione, alt ſequens. accipitur pro Indictione temporis, de qua voce fusè emẽdator temporũ editione ſecunda. Niſi fortè hic mendoſus locus, & numerus indictionis deſit.

* ἄρχοντες præſides, magiſtratus.

Digitized by Google

μετάνοια τῶν πρὸς μικρὸν εἰπόντων, ὅτι κοινωνοῦσι Φωτίῳ; Βαάνης εἶπε· καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐνταῦθα καθημένων μέχρι τέλους ἐκοινώνουν Φωτίῳ. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον, ὡς οὗτοι διὰ τοῦ λιβέλλου πληροφορίας ἐδέχθησαν· ὀψὲ γοῦν εἰσελθόντων Θεοφίλου καὶ Ζαχαρίου, εἶπον οἱ τοποτηρηταί· ἀναγνωσθήτω ὁ λίβελλος ἐπ' ἀκροάσει αὐτῶν. ἐκεῖνοι εἶπον· ἡμεῖς, οὔτε λίβελλον θέλομεν ἀκοῦσαι, οὐδὲ ἠθέλομεν ὧδε ἐλθεῖν. ἐκέλευσε δὲ ὁ βασιλεὺς ἵνα εὑρεθῶμεν εἰς τὸ Παλάτιον, καὶ ἀπήλθομεν ἐκεῖ. Βαάνης εἶπεν· εἴπετε εἰς τὸ παλάτιον, δύνασθε ἀποδεῖξαι, ὅτι ὡς ἱερεῖς αὐτοῦ ἁγιωτάτῳ Νικολάῳ συνελειτουργήσατε. ἐκεῖνοι εἶπον, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ λέγομεν. οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης εἶπον· Ψευσταί εἰσιν· ἵνα δὲ πληροφορηθῆτε, ἀναγνωσθήτωσαν αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Πάπα Νικολάου πρὸς Μιχαὴλ τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τὸν Φώτιον. καὶ λαβὼν Στέφανος ὁ καθοσιωμένος Νοτάριος ἀνέγνω τὴν πρὸς τὸν βασιλέα ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως.

Νικόλαος Ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῷ

ἠγαπημένῳ τέκνῳ Μιχαὴλ τῷ δεδοξασμένῳ αὐτοκράτορι.

Τὴν ἀρχὴν τῆς θείας ἐξουσίας, ἣν ὁ πάντων δημιουργὸς τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ Ἀποστόλοις ἐδαψιλεύσατο, τῷ κορυφαίῳ τῶν Ἀποστόλων Πέτρῳ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἔδωκεν εἰπών· σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν. καὶ πάλιν εἶπε πρὸς τὸν Πέτρον· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. ὁ τοίνυν Πέτρος τὴν ἁπανταχοῦ ἐκκλησίαν περιέπειν, οὐ διαλείπειν κελεύεται). καὶ γὰρ πολλάκις συνέλευσις γέγονε τῶν ἁγίων πατέρων· ἀλλ' ἄνευ τῆς τῶν Ῥωμαίων καθέδρας καὶ τῶν ταύτης ἀρχιερέων οὐδὲν ἠνύθη. Νῦν δὲ τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθὲν συνέδριον, ὡς ἐξ ὑμῶν ἐμάθωμεν, τοῦ τοιούτου θεσμοῦ τὴν ἔκθεσιν παρελογίσατο, καὶ Ἰγνάτιον τὸν ταύτης Ἀρχιερέα ἄνευ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἱεραρχῶν συμβουλίας, ἡ τοιαύτη σύνοδος τῆς οἰκείας ἰδιώτευσε τιμῆς, μηδενὸς ἀποδειχθέντος κατ' αὐτοῦ ἀληθινοῦ κατηγορήματος. τὸ λοιπὸν δὲ τούτων οὕτως ἀδίκως πλεχθέντων, ἡ τοῦ λαοῦ πληθύς, ἐκ τοῦ τῶν λαϊκῶν σχίσματος, τὸν ταύτης προστησόμενον ἐξελέξατο, τὸν Φώτιον λέγω, ὃς πρὶν διδαχθῆναι, προεχειρίσθη διδάσκαλος, καὶ πρὶν φωτισθῆναι, φωτίζειν ἠθέλησε· ταῦτα δὲ ἡ καθολικὴ διάταξις, καὶ ἡ τῶν

Ῥωμαίων

dixere: Quæ verò illa ſit pœnitudo, cùm paulò ante profeſsi ſint ſe Photium ſequi? Baanes dixit: Atqui multi ex his, qui hic aſsident, hactenus ſemper cum Photio communicarunt. Legati dixere: Illos ſibi per libellum copioſè ſatisfeciſſe. Tandem Theophilo & Zachariæ ingreſsis Legati dixere: Legatur libellus illis audientibus. Illi contra: Nos, inquiunt, neque libellum audire volumus, nec huc venire volebamus. Imperatore verò nos ad Regiam citante comparebamus. Baanes dixit: Affirmaſtis in Palatio vos planum facturos, quòd tanquam ſacerdotes cum Papa Nicolao ſacris operati ſitis. Illi: & hoc, inquiunt, rurſum affirmamus. Legati dixere: MENTIVNTVR: quod vt credatis, Legatur epiſtola Nicolai Papæ ad Michaëlem Imperatorem & ipſum Photium. Stephanus* Apoſtolicus Notarius acceptam ad Imperatorem legit, quæ ſic habet.

** καθωσιωμένος ſacer, & ad hoc conſecratus officium. à Secretis. notarius.*

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei dilecto filio Michaëli auguſtiſsimo Imperatori.

IMperium diuinæ poteſtatis, quod conditor omnium Deus electis Apoſtolis ſuis liberaliter conceſsit, principi Apoſtolorum Petro præ cæteris tradidit cum dixit: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Et rurſum ad Petrum: Et tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. *Matth. 16.* Hic igitur Petrus vniuerſam adminiſtrare Eccleſiam perpetua ſucceſsione iubetur. Sæpenumero enim conuentus à ſanctis Patribus celebratus eſt; ſed abſque Romanæ Sedis & huius Pontificum auctoritate valuit nihil. Nunc autem Conſtantinopoli conciliabulum coactum intelleximus, quod huiuſmodi auctoritatem & ſanctionem neglexit, Ignatiumque Patriarcham, non conſultis Romanis Pontificibus, honore ſuo priuauit, cùm nullus illum de vllo crimine conuicerit. His ita contra ius fasque perpetratis, popularis factio, hunc è laicorum ſchiſmate Patriarcham Eccleſiæ Photium creauit, qui docere iuſſus eſt antequam ipſe didiciſſet, prælucere voluit aliis antequam ipſe luceret; id quod inſtituta Catholica Romanaque,

naque Eccleſia nullo modo concedit. Quin & ſanctiſsimus Papa * Celeſtinus in hæc verba loquitur. Audiuimus quaſdam propriis deſtitutas Rectoribus ciuitates Epiſcopos ſibi velle petere de Laicis, quod ſanè impudentiſsimum eſt, vt, contemptis Clericis, Laici ordinentur. Similiter * Leo ſanctiſsimus Apoſtolici & Romani tribunalis Pontifex, qui ſæpe in quarto Oecumenico Concilio laudatur, iudicat, cùm dicit. * In ciuitatibus quarum Rectores obierint, * de ſubſtituendis Epiſcopis (hæc forma ſeruetur) vt is qui ordinandus eſt, etiamſi bonæ vitæ teſtimonio fulciatur, non laicus, non neophytus nec ſecundæ coniugis ſit maritus.

Quibus ita decretis (æquiſsime Auguſte) priore iam electo, in alterius electionem conſentire non poſſumus, quoad per noſtros Apocriſiarios ad vos miſſos, omnia quæ Conſtantinopoli in rebus Eccleſiaſticis geſta ſunt & geruntur, intelligamus: vt Ignatius coram noſtris Legatis & toto conſeſſu interrogetur, an quæ de illo acta ſunt, ritè & ex Eccleſiaſticis inſtitutis facta ſint, & ſic tandem auctoritate noſtra, quid de illo ſtatuendum ſit decernatur.

Quæ ſequuntur in epiſtola, de ſacrarum Imaginum cultu tractant. Tandem & hæc ſubiiciuntur. Volumus vt ordinatio Syracuſani Archiepiſcopi à throno noſtro reiiciatur. Vt traditio ab Apoſtolis accepta nulla ratione noſtris temporibus debilitetur. Miſimus autem veſtræ Serenitati Reuerendiſsimos Epiſcopos Rhodoaldum & Zachariam, quibus Apoſtolatus noſtri legationem commiſimus, quos & ſtudioſè accipietis, & quæ de ſtatu Eccleſiaſtico rectè integreque cenſuerint, ſine dubitatione admittetis. Et quando in Synodo Eccleſiæ fuerint, non reperiant, qui ſe illis opponant.

Lectâ Epiſtolâ magnificentiſsimi Magiſtratus dixerunt, ſatis conſtare ex hac Epiſtola, inaugurationem Photij à ſanctiſſimo Papa Nicolao nullo modo receptam eſſe.

Lecta eſt & alia Epiſtola eiuſdem Papæ ad eundem Imperatorem, quæ idem de Photio aſſerebat: qua lecta Theophilus

k Exepi-

* *Epiſtola ad Apuliæ & Calabriæ Epiſcopos tom. 1. Concil. p. 851.*

* *Epiſt. 82. ad Anaſtaſ. Epiſc. Theſſalonicenſem p. 93.*

* *Obſerua, Græca non bene reſpondere Latinis. locus fortè in Græco Cod. ſit mendoſus. Nam verbatim ita vertes.* ἀπὸ τῶν ἐφεστώτων ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι ἕτερον. *ab Epiſcopis qui alteri eligendo præſunt. Legerim potius* ἐπίσκοπον, *vt referatur ad* ἕτερον, *non ad* ἐφεστώτων, *ad eos, penes quos erat ius eligendi in ciuitate, qui non erant Epiſcopi. Græca igitur verba ita trãsfero:* ἀπὸ τῶν ἐφεστώτων *ab iis qui præſunt,* ψηφίζεσθαι τὸν ἕτερον ἐπίσκοπον *alteri Epiſcopo deligendo, ſiue, vt alium Epiſcopum nominent aut ſiſtant. Qui ius nempe patronatus habebant.*

ἀνάγνωσιν ταύτης ἀπεκρίθη Θεόφιλος ὁ ποτὲ ἐπίσκοπος· εἰ κατακρίνεται Φώτιος, κατακριθήτωσαν καὶ οἱ εἰσαγαγόντες καὶ χειροτονήσαντες αὐτόν. ἡ σύνοδος εἶπε, λοιπὸν καὶ σὺ κατακέκρισαι, ὡς κοινωνήσας αὐτῷ. Καὶ ὁ Θεόφιλος, ἐγὼ οὐ κατακέκριμαι, διότι οὐ παρήμην ὅτε ἐχειροτονήθη, ἀλλ᾽ εὑρὼν αὐτὸν Πατριάρχην ἐδεξάμην αὐτόν. Μετὰ δὲ τὴν τῶν ἐπιστολῶν συμπλήρωσιν, ὁ Μητροπολίτης Καρίας εἶπεν· ἕως ἄρτι ἐπίστευον, ὅτι ὁ Πάπας Νικόλαος ἐδέξατο τὸν Φώτιον καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εἶχον τὸν Πάπαν ἀποδεκτόν· Μετὰ τοῦτο ὡρίσθη ἀναγνωσθῆναι τὴν πρὸς τὸν Φώτιον τοῦ αὐτοῦ Πάπα ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως.

Νικόλαος Ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῷ φρονιμωτάτῳ ἀνδρὶ Φωτίῳ.

Καὶ μετὰ τὸ προοίμιον φησὶ ταῦτα.

Ἐπειὴ πᾶσα πληθὺς τῶν πιστῶν ἀπὸ ταύτης τῆς ἁγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας, ἥτις κεφαλὴ πασῶν ἐστι τῶν ἐκκλησιῶν, τὴν διδαχὴν ἐκζητεῖ, τὴν ὁλοκληρίαν τῆς πίστεως ἐξαιτεῖ, τὴν τῶν ἐγκλημάτων ἀπαλλαγὴν ἐπιδέχεται· χρὴ ἡμᾶς τοὺς προκεχειρισμένους εἰς τοῦτο πολλὴν φροντίδα ποιεῖσθαι, εἰς τὸ ἀποσοβεῖν τὸν λύκον τὸν κατὰ τῆς ἐκκλησίας ὁρμῶντα. Ἐμάθομεν γὰρ ὡς ἐκ λαϊκοῦ τάγματος, χωρὶς κανονικῆς δοκιμασίας, πρὸς Πατριαρχικὴν ἀξίαν ἀθρόον ἠγάγετο, ὑπεληφότες ὡς αὐτοὺς ἀφορμὴν ἔχειν, οἷαν ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ ἀνδρὶ Νεκταρίῳ. ὃν ἡ ἁγία δευτέρα σύνοδος οὐ δι᾽ ἕτερόν τι πρὸς ἱερωσύνην ἐξελέξατο, ἀλλ᾽ ἢ ἐν τῷ διὰ τὸ ἐν τῇ Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίᾳ μηδένα τῶν κληρικῶν εὑρίσκεσθαι τῆς πονηρᾶς αἱρέσεως ἀμέτοχον. ὁ γὰρ Νεκτάριος ἱκανὸς ἦν τῆς ἀληθείας ὑπέρμαχος. Τὸ δὲ εἰς τὸν Ταράσιον γεγονός, τὸν ὁμοίως ἀπὸ λαϊκοῦ πρὸς Πατριαρχικὴν ἀναχθέντα ὑπεροχὴν, οὐκ ἀρκεῖ ὑμῖν εἰς ἀπολογίαν. ὁ γὰρ τηνικαῦτα ἁγιώτατος Πάπας Ἀδριανὸς μαθὼν τοῦτο, σφόδρα ἐδυσχέρανε, καὶ εἶπεν, ὡς εἰ μὴ εὗρε τὸν ἄνδρα ἱκανὸν εἰς τὸ ἀντιπεσεῖν τοῖς εἰκονομάχοις, οὐκ ἂν ἐκεῖνον εἰς ἀρχιερέα ἐδέξατο. Ἀλλὰ καὶ τὸν μακαριώτατον Ἀμβρόσιον τὸν ἐκ κατηχουμένου θείᾳ ἀποκαλύψει πρὸς ἐπίσκοπον ἀναχθέντα οὐ χρὴ προφέρειν ὑμᾶς·

ἀρκεῖ

Digitized by Google

Exepiſcopus dixit: Si damnandus eſt Photius, damnandi ſunt & ij qui Photium promouerunt, & conſecrârunt. Synodus dixit: Quin & tu damnatus es, qui cum illo cõmunicaſti. Theophilus dixit: Ego damnatus non ſum, quia cùm conſecraretur abſui, & illum iam Patriarcham factum recepi. Lectis omnibus Epiſtolis Metropolita Cariæ dixit: Hactenus omnino perſuaſus eram Photium à Nicolao receptum: idcirco putaui ipſum Papam indignum qui reciperetur. Deinde decretum eſt vt eiuſdem Papæ Epiſtola ad Photium legeretur, cuius hæc ſunt verba.

Nicolaus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei,

Photio viro prudentiſſimo.

Poſt proœmium hæc dicit.

CVM vniuerſa credentium multitudo ab hac ſancta Romana Eccleſia, quæ omnium caput eſt Eccleſiarum, doctrinam hauriat, Fidemq; perfectam requirat, delictorum veniam poſtulet; neceſſarium eſt, vt magnam nos curam, qui ad hoc vocati ſumus adhibeamus, & lupum Eccleſiam inuadentem arceamus. Intelleximus enim te ex laicorum ordine, ſine Eccleſiaſtica & legitima probatione ad patriarchalem dignitatem repentè perueniſſe, ſuſpicati te anſam arripuiſſe, qualis in ſanctiſsimo Nectario erat, quem ſancta II. Synodus non aliam ob cauſſam ad ſacerdotium delegit, quam quod in Conſtantinopolitana Eccleſia nemo ex Clericis inueniri poſſet, qui non exitiali hæreſi eſſet infectus. Nectarius verò erat egregius Fidei & veritatis propugnator. Quod autem in Taraſio accidit, qui ſimili modo ex laico ad patriarchalem dignitatem eſt euectus, ad tui facti defenſionem non ſufficit. Sanctiſſimus enim Papa * Hadrianus, cùm id intellexiſſet, indigniſſimè tulit, dixitque, ſe niſi vidiſſet virum, ad Iconomachorum hæreſim reprimendam, acrem, in Epiſcopum recepturum non fuiſſe. Sed & beatiſsimum Ambroſium ex Catechumeno, diuino oraculo ad Epiſcopatum promotum nihil eſt quod exempli cauſſa proferas; Etenim ibi ſufficit diuina, non

** Hadrianus I. hic fuit.*

S. Ambroſij Encomium.

ἦρχε γὰρ ἐκεῖ ἡ θεία, καὶ οὐκ ἀνθρωπίνη κέλευσις. οὗ ἔτι ἐν βρεφικοῖς σπαργάνοις κοιμωμένου πλῆθος μελισσῶν αἰφνίδιον ἐπελθὸν ἐκάλυψεν τὸ πρόσωπον ἐκείνου, καὶ τὸ στόμα ἐπλήρωσε τῶν μὲν εἰσερχομένων, τῶν δὲ ἐξερχομένων. Τοῦτο ἰδὼν ὁ πατὴρ σημεῖόν τι εἶναι ἡγήσατο, καὶ προσεκαρτέρησε τὸ τέλος ἰδεῖν, καὶ ὀψέ ποτε ἀποστᾶσαι τοῦ βρέφους, τοσοῦτον ἦσαν πλῆθος, ὡς πετασθεῖσαι τὸν ἀέρα καλύψαι. Καὶ ὁ πατὴρ προφητικῶς ἔφη, εἰ ζήσεται τὸ βρέφος, μέγα τι ἔσται. Τοῦτο ἀνδρωθὲν τὴν Μεδιολάνων κατέλαβεν, ἐπισκόπου τηνικαῦτα χηρευούσης· ὡς δὲ ὁ λαὸς συνήχθη πρὸς ἐκλογὴν ποιμένος, ἰδοὺ παῖς τις ἐβόα, λέγων τὸν Ἀμβρόσιον ἐπίσκοπον. ὡς δὲ λαὸς οὐκ ἀθρεεὶ τὸν λόγον ἐδέξατο, καὶ ὥρμησαν συλλαβεῖν τὸν ἄνδρα, ἐκεῖνος πᾶσαν σπουδὴν ἔθετο, ἵνα φύγῃ καὶ ἀποκρυβῇ, ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθη, παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου τοῦτον ψηφισαμένου. καὶ ἐκ κατηχουμένου καθ' ἕκαστον βαθμὸν ἀναγόμενος ἐκκλησιαστικὸν, τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ παρὰ πάσης καθολικῆς συναινέσεως ἐχειροτονήθη τῇ θείᾳ ψήφῳ ἐπίσκοπος. καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνον τοιαῦτα. περὶ ὑμῶν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐστὶν ὑπονοῆσαι, σοῦ τε καὶ τοῦ Φωτίου, καὶ τῶν κατὰ σέ, ἢ ὅτι δι' ἀνθρωπίνην δόξαν, καὶ ζῶντος τοῦ θαυμαστοῦ Ιγνατίου, τὴν καθέδραν αὐτοῦ ἡρπάσατε λῃστρικῶς. Διὸ οὐδαμῶς τολμῶμεν συναινέσαι τῇ τοιαύτῃ χειροτονίᾳ· ὅτι δὲ βιαίως ὑμᾶς πρὸς ἱερατικὴν ἀξίαν προβληθῆναι λέγετε· ψευδός ἐστιν· ἐξ ὅτου γὰρ εἰς τὸν θρόνον ἀνήχθητε, οὐχ ὡς πατὴρ ἐν τέκνοις συνανεστράφητε, ἀλλ' ὡς ἀνεπιεικεῖς εἰς καθαίρεσιν Ἀρχιερέων ὡρμήσατε. καὶ εἰς κατάκρισιν τοῦ ἀθώου Ιγνατίου· ὃς εἰ μὴ ἐν τῇ προτέρᾳ τιμῇ ἀποκαταστῇ, καὶ τὰ κατ' αὐτοῦ διιμαθῶσιν, οὐκ ἄλλως ἐκβληθήσεται, εἰ μὴ μετὰ καταδίκην, καὶ τὸν προχειρισθέντα ἀντ' αὐτοῦ ἀδοκιμάστως οὐ δέχεται ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία. καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς ὡς ἑαυτοὺς ἀγαπῶμεν, δι' ἐπιτιμήσεως πατρικῆς τὴν ὑμετέραν σύνεσιν βουλόμεθα ἀνακλήσασθαι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον φάσκοντα, ὅτι υἱὸν ὃν ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ἐπιμελῶς παιδεύει. Περὶ δὲ τῶν ἀποκρισιαρίων ἡμῶν, οὓς ἐστείλαμεν, καὶ ὑπὲρ ἄλλων μὲν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ τὴν αἰτίαν μονοτρόπως τῆς καθαιρέσεως τοῦ μακαριωτάτου Ιγνατίου ἐκζητῆσαι ἐν τοῖς αὐτόθι μέρεσιν, οὐ σιγήσομεν, ὅτι μετὰ ἑκατὸν ἡμερῶν διάστημα ὡς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου ἀποκρισιάριοι ἀξίως οὐ παρεδέχθησαν.

Digitized by Google

humana iuſsio; cuius adhuc infantis in cunis iacentis examen apum repentè aduolans vultum obſedit, atque os ingredientibus aliis, aliis egredientibus impleuit. Quod pater cum videret omen aliquod ratus, finem rei expectauit, ac tandem cum ab infante recederent, tantam fuiſſe copiam animaduertit, vt aërem ipſum volando inuoluerent. Et pater: ſi vixerit (præſagus inquit) infans, magnus olim erit. Quem poſtea virum Mediolanenſis Eccleſia tum rectore deſtituta Epiſcopum accepit. Cùm autem populus ad electionem paſtoris conueniſſet, ecce tibi infans quiſpiam expreſſo nomine Ambroſium Epiſcopum proclamauit. Populus vocē non ſine numine miſſam arripuit, ſimulq; vt virum raperet, irruit. Subducebat ille ſe, omniq; ratione latebras quærebat, tametſi latere non potuit, populo illum toto cum clero, conſenſu deligente. Ergo ex catechumeno per ſingulos gradus Eccleſiaſticos progreſſus octauo demum die, tota Catholica conſentiente Eccleſia, diuino iam oraculo deſignatus, Epiſcopus eſt conſecratus. Et hæc quidem de illis. At de vobis nihil horum licet ſuſpicari, neque de te ipſo, Photio, inquam, neque de ſectatoribus tuis, niſi quod per ambitionem, viuo adhuc dignoque omni admiratione Ignatio, ſedem ipſius latronū more inuaſeritis. Quapropter nullo modo talem poſſumus electionem comprobare. Quod autem dicis te vi coactum dignitatem Eccleſiaſticam ſuſcepiſſe, falſum eſt; occupato namque throno, non vt pater cum filio egiſti, ſed immaniter ad Epiſcoporum eiectionem proruiſti, adeoq; ad ipſius Ignatij condemnationem. Qui niſi priori dignitati ſuæ fuerit reſtitutus, & quæ illi obiecta ſunt, fuerint examinata, de ſede ſua nunquam niſi poſt condemnationem eiicietur, nec iniuſtè ſuffectum illi, Eccleſia Romana admittet. Quoniam verò te vt noſmetipſos diligimus, paternam per admonitionem prudentiam tuam, ſecundum * Apoſtolum qui dicit, quod pater filium, quem diligit, caſtiget, volumus reconciliare. De Legatis noſtris cùm alias ob cauſſas, tum vt beatiſsimi Ignatij exauctorationem ibi perdiſcerent, miſsis, non tacebo illos poſt ſpacium centū dierum, non fuiſſe cum ea, qua par erat, dignitate Apoſtolica acceptos.

Hæc ad Photium dicit.

** Ad Hebr. 12.*

Digitized by Google

Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς ἀναγινωσκομένης ἀπεκρίθη Θεόφιλος ὁ ποτὲ ἐπίσκοπος· ἐγὼ ταῦτα καὶ παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἤκουσα ἐν τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὸν Ἀμβρόσιον καὶ Νεκτάριον· ἀλλ' ὅμως τὸν Φώτιον ἐδέξαντο. Θεόδωρος ὁ Καρίας εἶπε· πῶς ἀπεδέχθη παρὰ τοῦ Πάπα ὁ μοιχὸς παρ' αὐτοῦ κληθείς; οἱ δὲ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες πρὸς τοὺς τῆς Ἀνατολῆς τοποτηρητὰς εἶπον· Ἰδοὺ ἠκούσαμεν τὴν ἀπόφασιν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας. Μαθεῖν θέλομεν καὶ περὶ τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας, πῶς ἔχει περὶ τὸν Φώτιον. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Τύρου Θωμᾶς ὁ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας, εἶπεν· Οὐκ ἐδεξάμεθα ποτὲ Φώτιον, οὔτε ἀπεστείλαμεν αὐτῷ γράμματα ἀποδοχῆς, οὔτε ἐξ αὐτοῦ ἐδεξάμεθα. Ἀλλὰ καὶ Ἠλίας ὁ Σύγκελλος τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, τὰ αὐτὰ εἶπε, δικαίῳ Θεοδοσίου τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων. Μητροφάνης ὁ Σμύρνης ἀναστὰς εἶπε· Συνήκαμεν πάντες καὶ διεγνώκαμεν ἀπὸ τῶν πραχθέντων κατὰ τὴν σήμερον, ὅτι οὐδέποτε Φώτιος ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἀπεδέχθη ὡς ἐπίσκοπος, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις Πατριαρχικοῖς θρόνοις, ἀλλ' ἀποβεβλημμένος ἦν καὶ κατεγνωσμένος. καὶ εἶπε πρὸς τοὺς λοιπούς· τί λέγετε ἀδελφοὶ καὶ ὑμεῖς; Θεόδωρος ὁ Καρίας εἶπεν· ἐπλανώμην οἰόμενος δεχθῆναι τὸν Φώτιον παρὰ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας· καὶ εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, τῷ ῥυσαμένῳ με ἐκ τῆς πλάνης· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· ἔθος ἐστὶν ἐν Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ πάντα ἄνθρωπον ἐπιξενούμενον ἀπαιτεῖν τὸν λίβελλον τῆς πίστεως αὐτοῦ, καὶ ἐὰν αὐτὸν εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον εἰσέρχεσθαι. ἐποίησαν οὗτοι κατὰ τὸν τύπον τοῦτον ἢ οὔ; οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης εἶπον· ἐποίησαν οὕτως. Ζαχαρίας καὶ Θεόφιλος οἱ ποτὲ ἐπίσκοποι εἶπον· ἕνα ἡμεῖς πεποιήκαμεν. οἱ τῆς Ῥώμης εἶπον· οὐχ ἕνα ἀλλὰ δύο. οἱ ἄρχοντες εἶπον· καὶ τί περιεῖχεν ὁ λίβελλος; ἵνα κατὰ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν κρατῶσι, καὶ ἐκδικῶσι τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀκολουθῶσι τῇ κρίσει τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας. Βαάνης εἶπεν· οὕτως ὡμολόγησαν καὶ χθὲς εἰς τὰ ἀσηκρῆτις· οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης εἶπον· ἐρωτήσατε τοὺς παραβάτας ἐὰν κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν λίβελλον ποιοῦσιν; οἱ καὶ ἐρωτηθέντες οὐδὲ ἀκοῦσαι θέλειν εἶπον τὸν λίβελλον, εἶπον οἱ τοποτηρηταί· ἐκβάλετε αὐτοὺς ἔξω, καὶ ἐξεβλήθησαν. καὶ ἐπεὶ ἡ ὥρα βραδεῖα ἦν, εὐφημίαν τῶν βασιλέων ποιησάμενοι ἀνέστησαν.

Πρᾶξις

Digitized by Google

Dum adhuc Epiſtola legeretur, Theophilus quondam Epiſcopus: Ego, inquit, hæc ipſa à Romanis cùm Romæ eſſem de Ambroſio & Nectario audiui. Illi tamen Photium receperunt. Theodorus Cariæ reſpondit: Quomodo ergo ab ipſo Papa mœchus appellatus eſt? Et ad Orientis vicarios Ampliſſimus Magiſtratus dixit. Ecce Romanæ Eccleſiæ ſententiam intelleximus. Antiochenæ quoq; Eccleſiæ animum erga Photium noſſe cupimus: Thomas Tyri Metropolita vicarius Antiochenæ ſedis dixit; Photium recepimus nunquam, neque literas illi admiſsionis vllas miſimus, nec vllas ab eo accepimus. Elias Hieroſolymitani throni Syncellus dixit, eadem Theodoſio Patriarchæ Hieroſolymorum videri. Metrophanes Smyrnę ſurgens dixit: Intelleximus & cognouimus omnes ex huius diei actione, Photium nunquã à Romana Eccleſia, nec ab aliis Patriarchiis pro Epiſcopo receptum, ſed reiectum & condemnatum. Deinde ad ceteros: Quid vos, inquit, ſentitis fratres? Theodorus Cariæ dixit: Deceptus ſum, cùm illum ab Eccleſia Romana arbitrarer eſſe receptum; ſed Deo meritas perſoluo grates, cum iſthoc ab errore me expediuit. Ampliſsimi Magiſtratus dixêre: Solet Romana Eccleſia ab omnibus aduenis profeſsionem fidei exigere, ac tum demum, ad S. Petri ædem admittere. Seruarunt ne iſti hanc formam an non? Legati Romani dixere: Seruarunt. Zacharias & Theophilus Epiſcopi dixerunt: Nos vnum libellum fecimus. Romani dixere: Imo duos. Magiſtratus dixere: Quid verò continebat libellus? (Legati dixere) Vt ſecundum Eccleſiam Catholicam regant, veritatemque defendant, Romanæque Eccleſiæ iudicium ſequantur. Baanes dixit: Sic & heri apud Secretarium profeſsi ſunt. Legati dixere: Interrogate præuaricatores, an ſecundum libelli Romani formam faciant? Interrogati nec audire libellum ſe velle reſponderunt. Et quia tempus fluxerat, poſt conſuetas acclamationes conſurrexerunt.

Digitized by Google

Πρᾶξις πέμπτη.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὰ λοιπὰ ὡς ἐν ταῖς προηγησαμέναις πράξεσι. Ν. Γ΄. πρὸ ΙΓ. καλανδῶν Νοεμβρίων.

Τούτων οὕτω συνελθόντων, Παῦλος ὁ θεοφιλὴς Χαρτοφύλαξ εἶπε· κατὰ τὴν προλαβοῦσαν πρᾶξιν ὡς ἐκέλευσεν ἡ ἁγιωσύνη ὑμῶν, παρέστη πάλιν ἐνταῦθα ὁ Ζαχαρίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ φιλόχριστος ἡμῶν βασιλεὺς ἀπέστειλε πρὸς τὴν σύνοδον τὸν Φώτιον. οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης εἶπον· εἰ θέλει ὁ Φώτιος, εἰσελθέτω. ὁ Χαρτοφύλαξ εἶπε· στείλατε τοὺς καλοῦντας αὐτόν. οἱ τῆς Ῥώμης εἶπον· λαϊκοὶ ἀπελθέτωσαν· καὶ ἀπέστειλεν ἡ σύγκλητος λαϊκοὺς μετακαλουμένους τὸν Φώτιον. ὧν ἀπελθόντων ἀπεκρίθη Φώτιος· πῶς ὃ μέχρι νῦν οὐκ ἐποιήσατε, ποιεῖτε σήμερον; ἐγὼ προαιρέσει οὐκ ἔρχομαι, βίᾳ δὲ ἑλκύσωμαι· εἶπα γὰρ, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με ἐν γλώσσῃ μου. ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακήν· καὶ τὸ λοιπὸν ὑμεῖς ἀνάγνωτε. ἠγγέλη τοῦτο τοῖς τοποτηρηταῖς. Καὶ εἶπον ἐκεῖνοι· τί λέγει πρὸς ταῦτα ἡ ἁγία σύνοδος; ἡμεῖς οὐ δι᾽ ἕτερόν τι προσκαλούμεθα αὐτὸν, ἀλλ᾽ ἵνα ἐνώπιον αὐτοῦ περατώσωμεν τὰ πεπραγμένα. Καὶ εὐθὺς ὑπηγορεύθη πρὸς Φώτιον ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου, διὰ Ἠλία Συγκέλλου ταῦτα. Ἐπεὶ συμπεράσματι σιωπηρῷ ἁμαρτωλὴν ὑπέφηνας τὴν ἁγίαν ταύτην σύνοδον, καὶ τὴν τιμίαν σύγκλητον, ἄξιον πρὸς ταῦτα εἰπεῖν· ὅτι, τὰ ἔργα τοῦ σκότους ἔχων ἐν ἑαυτῷ, δέδοικας τὴν ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἀληθείας συγκροτηθεῖσαν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, ἵνα μὴ φανερωθῇς καὶ στηλιτευθῇς δι᾽ αὐτῆς. Ἀλλὰ γέγραπται, ὅτι ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας ἄγξαις, τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρός σε. τὸ λοιπὸν ἡ συνοδικὴ αὐθεντία τῇ βασιλικῇ γνώμῃ, περατώσει τὸ προφητικὸν εὐκαίρως. τῆς οὖν τοιαύτης προσφωνήσεως Φώτιος ἀναγνωσθείσης, ἔφη ὁ Φώτιος· οὐκ ὀφείλετε ἡμᾶς ἐρωτᾶν· τὸ προσταχθὲν ποιεῖτε. πάλιν οὖν μαθοῦσα ἡ σύνοδος τὴν ἀπόκρισιν, εἶπε· τῇ ἐκκλησιαστικῇ τάξει ἑπόμενοι τὴν ἑκούσιον παρουσίαν ἀπαιτοῦμεν. Ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἁμαρτωλὸς ὤν, εἰς δίκαιον δικαστήριον οὐκ εἰσέρχῃ, ἄκων ἐλεύσῃ. ἵνα δείξῃ προδηλοτέραν τὴν κατάκρισιν. εἰσήχθη οὖν εἰς τὸ μέ-

Actio Quinta.

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, & quæ ſequuntur more priorum Actionum. Indictione III. XIII. Cal. Nouembr.

In eorundem Patrum conſeſſu Paulus Deo dilectus Chartophylax dixit: Vt Sanctitas veſtra, priore mandauit Actione, adeſt rurſum Zacharias. Sed & Dei amantiſsimus Imperator ad Synodum miſit Photium. Legati Romani dixêre: Si vult, ingrediatur. Chartophylax dixit: Mittite, qui accerſat illum. Legati dixere: Laici mittantur. Miſit Senatus laicos qui illum aduocarent. Quibus aduenientibus Photius dixit: Quomodo quod hactenus non feciſtis, hodie facitis? Ego ſponte non venio, ſed coactus. Dixi enim, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam: Et quod ſequitur, vos ipſi legitote. Nunciatum eſt hoc Legatis. Legati dixerunt: Quid ad hæc ſancta dicit Synodus? Nos non aliam ob cauſſam illum citauimus, quàm vt illo præſente acta decideremus. Quæ à ſancta Synodo ſtatim per Eliam Syncellum Photio renunciata ſunt. Quoniam per decretum tibi ſilentium, ſanctam hanc Synodum cum inclyto ſenatu velut impiam declaraſti, par eſt, vt tibi contrà obiiciatur; Te, quoniam opera tenebrarum in temetipſo habeas, ſanctam hanc & in lumine veritatis congregatam Oecumenicam Synodum reformidare, ne per illam, in lucem protraharis, omnibusque, exempli cauſſa, proponaris. Sed ſcriptum eſt: In chamo & freno maxillas eorum conſtringes, qui non approximant ad te. Ceterum Synodi auctoritas, regia ſententia firmata, oraculum hoc opportunè exequetur. Hac * compellatione Photio prælecta, Photius dixit: Non eſt quod nos interrogetis; quod in mandatis habetis exequimini. Qua reſponſione Concilio renunciata Synodus dixit: Eccleſiaſticas ſanctiones ſecuti voluntariam præſentiam tuam deſideramus. Sed quia iniquus es, ad æquum tribunal non accedis, accedes ergo inuitus, vt pronunciatam antea tibi damnationis ſententiam exponat. Introductus ergo Photius vltimo con-

Photius ipſe ad Concilium citatur, qui, cum quod reſponderet, non haberet, ſimulauit ſe Chriſti patientis & accuſati ſilentium æmulari.

Pſal. 38.

Pſal. 31.

** denunciatione*

Digitized by Google

τὸ μέσον ὁ Φώτιος, καὶ ἔστη εἰς τὸν ἔσχατον τόπον. Καὶ εἶπον οἱ τοποτηρηταί· οὗτός ἐστιν ὁ Φώτιος, δι' ὃν ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία ἐν ἑπτὰ ἔτεσι καὶ πλέον ὑπέμενε κόπους πολλούς· ὁμοίως δὲ οἱ Ἀνατολικοὶ θρόνοι, καὶ ἡ Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησία ἀνάστατος γέγονε. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, εἰ ἀποδέχεται τὰς διατάξεις τῶν ἁγίων πατέρων; ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη· καὶ πάλιν ἐρωτηθεὶς εἶπε· τῆς φωνῆς, καὶ σιγῶντος, ὁ Θεὸς ἀκούει. Οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· διὰ τῆς σιωπῆς οὐκ ἐκφεύξῃ τὴν προδηλοτέραν κατάκρισιν. ὁ Φώτιος εἶπεν· οὐδὲ Ἰησοῦς σιωπῶν ἐξέφυγε τὴν κατάκρισιν. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· οὐκ ἄξιόν ἐστιν ἀπολογήσασθαί σοι, ἐπεὶ τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὰ σὰ παρωμοίωσας· οὐδὲ μία κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος. περὶ ὧν ἠρωτήθης ἀπόκριναι. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη. οἱ τοποτηρηταὶ πάλιν εἶπον· ἀναθεματισάτω τὰ ἀθέσμως γραφέντα καὶ πραχθέντα κατὰ τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς Ἰγνατίου· ἐξαγγελλάτω μηδεμίαν κατ' αὐτοῦ κίνησιν ποιῆσαι, ἀλλὰ τοῦτον ὡς ἀληθινὸν Ἀρχιερέα δέξασθαι. καὶ τὰς τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας περὶ αὐτοῦ κρίσεις στέρξαι. Φωτίου δὲ ἔτι σιωπῶντος, ὡρίσθη ἀναγνωσθῆναι τὰς περὶ αὐτοῦ πεμφθείσας ἐπιστολὰς ἀπὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας, αἳ καὶ ἀνεγνώσθησαν. Προσέτι δὲ καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν τὸν Φώτιον ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου.

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν πασῶν τῶν ἐπιστολῶν Ἠλίας ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ σύγκελλος τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, οἴδατε πάντες, εἶπεν, ὅτι ἐν τοῖς παρελθοῦσι χρόνοις οἱ βασιλεῖς ἦσαν οἱ συγκροτοῦντες τὰς συνόδους· αὐτὸς οὖν ὁ βασιλεὺς μαρτυρησάτω, πόθεν καὶ παρὰ τίνος ἀποσταλέντες ἀφίγμεθα. ἡμῶν δὲ παραγινομένων ἐνταῦθα, καὶ διατριψάντων ἐπὶ δυσὶ σχεδὸν ἔτεσι πρὸς τοῦ καταλαβεῖν τοὺς ἁγιωτάτους τοποτηρητὰς τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐπιτέθεικε τοῖς ἡμετέροις ὁ βασιλεὺς τραχήλοις τὸ ἐγκόλπιον αὐτοῦ καὶ εἶπεν· Ἰδοὺ τὸ κρῖμα τῆς ἐκκλησίας ἀπαιτήσει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν τραχήλων ὑμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἵνα μηδὲν κατὰ προσπάθειαν ἢ ἐμπάθειαν ποιήσετε· Καὶ ἡμεῖς τοίνυν κατὰ τὴν τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως κατάκρισιν οὕτω διετέθημεν μέχρι τοῦ νῦν, ὡς ἀπαιτεῖ τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος. τοιγαροῦν ἐπεὶ τὴν βαθεῖαν σιγὴν Φωτίου ὁρᾶτε· καὶ ἐγὼ μὲν οἶδα, ὅτι οὔτε γράμματα παρ' αὐτοῦ ἐδεξάμεθα, οὔτε ἀπεστείλαμεν αὐτῷ, καὶ οὗτος δὲ ὁ ἁγιώτατος Θωμᾶς ὁ Τύρου τὰ

αὐτὰ

ſtitit loco. Legati ergo: Hic, inquiunt, illè eſt Photius, cuius cauſſa Romana Eccleſia amplius ſeptennio multos exantlauit labores; pariterque Orientis ſedes, & Conſtantinopolitana Eccleſia funditus eſt euerſa. Interrogatus dein an ſanctorum Patrum decreta reciperet? tacuit. ſecundò interrogatus reſpondit: etiam tacente lingua Deus audit. Legati dixere: Silentio tuo iudicium iam ante de te factum non effugies. Photius reſpondit: Neque IESVS, cùm taceret, effugit. Legati dixere: Nihil eſt quòd exemplo Domini noſtri IESV CHRISTI te defendas, tua cum illo comparando: nulla enim communicatio luci cum tenebris. De quibus es interrogatus, reſponde. Nec quicquam reſpondit. Rurſum Legati: Damna, quæ contra virum ſanctum Ignatium impiè ſcripſiſti egiſtique: promitte nullas te turbas amplius contra hunc conciturum, ſed pro germano antiſtite habiturum, illiuſque ſententiâ velut ab Apoſtolica Cathedrâ profectâ ſtaturum. Photio in ſilentio perſeuerante, legi iuſſæ ſunt literæ à Romana Eccleſia miſſæ, quæ & lectæ ſunt. Præterea ipſa etiam ad ipſum data Photium Nicolai Papæ Epiſtola lecta eſt.

Photius improbiſſime affectat ſilentium.

Lectis omnibus Epiſtolis, Elias religioſiſsimus Presbyter & Syncellus Patriarchij Hieroſolymitani. Noſtis, inquit, omnes præteritis annis ab Imperatoribus Synodos eſſe coactas: Ipſe Imperator conteſtetur, vnde, & à quo miſsi ventitauerimus. Nobis autem iam præſentibus, & duos ferè annos hic antequam Legati veteris Romæ aduenirent, verſantibus, impoſuit ipſe Imperator ceruicibus noſtris monile ſuum cum hoc dicto: En Eccleſiæ iudicium ac rationem exiget Deus à veſtris capitibus in die iudicij, vt nihil ex gratia vel affectu faciatis. Nos ergo ex Chriſto dilecti Imperatoris obteſtatione, ita fuimus hactenus affecti, vt æquitatis ratio poſtulabat. Quid ergo ad altum Photij ſilentium reſpicitis? Ego probè noui, nos neque literas ab illo vllas accepiſſe, nec vllas item ad illum tranſmiſiſſe, quod hic ſanctiſsimus Tyri Metropolita Thomas idem de Antiochena ſede teſtatur. Ipſe ergo præ-

αὐτὰ λέγει περὶ τοῦ θρόνου Ἀντιόχου. Λέγω νῦν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, ὡς καταικεκριμένος ἐστὶ, οἷα μὴ παραδεχθεὶς ὑπό τινι τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων, καὶ κακῶς ἐπετήδευσε σήμερον τὴν τοσαύτην σιγὴν, ἵν' ἐντεῦθεν δόξῃ κατὰ τὸ σιωπώμενον ἔχειν τινὰς ἀπολογίας. οὐ γὰρ ἔχει τί προβάλλεσθαι πρὸς ἰδίαν δικαιοσύνην, ἐπεὶ πάντες ἴσμεν, ὡς βίᾳ καὶ τυραννικῶς εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀναβέβηκε. καὶ νῦν συμβουλεύομεν αὐτῷ ἐπιγνῶναι τὴν ἰδίαν ἁμαρτίαν, καὶ εἰ μὲν μετανοήσῃ καθαρῶς καὶ φανερῶς, ἵνα δεχθῇ τῇ ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ, καθὼς ἕκαστος τῶν πιστῶν, καὶ μὴ λάβῃ βεβαίωσιν τῆς αἰωνίας ἐκπτώσεως ἀπὸ Θεοῦ, καὶ καταίκρισιν διὰ τοῦ δοθέντος αὐτῷ πρώην ἀναθέματος. Βαάνης ὁ πραιπόσιτος εἶπε· καὶ ἡμεῖς τοῦτο παραινοῦμεν. εἶτα Θεόδωρος ἀσηκρήτοις ἀνέγνω τὰ παρὰ τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ῥώμης γραφέντα. ταῦτα εἴδετε ἀδελφοὶ, καὶ ἠκούσατε τὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου λαληθέντα περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Καὶ ἐφάνη πᾶσιν ὑμῖν ὅτι ἀπαράδεκτος ἡ προβολὴ τούτου τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἡ κατένεξις Ἰγνατίου ἐκ τοῦ θρόνου ἄθεσμος. καὶ ἡμεῖς οὐ κρίσιν πρόσβατον κρίνομεν, ἀλλὰ τὴν πάλαι κριθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ἀδριανοῦ, καὶ οὐ δυνάμεθα παρασαλεύειν ταύτην. ὅνπερ οὖν οὔτε θρόνος ὁ ἡμέτερος, οὔτε θρόνοι τῶν Ἀνατολικῶν παρεδέξαντο, τίς λοιπὸν ἔτι Χριστιανὸς παραδέξειτο; Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐγχείρημα ἀποβαλλόμεθά τε καὶ ἀναθεματίζομεν, ἵνα μηκέτι κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας εἰς τὸν αἰῶνα πάντα τολμήσῃ τις. Τούτων ἀναγνωσθέντων ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐβόησεν· ἀποδεχόμεθα πάντα ὡς σύμφωνα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς Κανόσι καὶ θεσμοῖς. οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης εἶπον· οὐκ οὖν παρεγγυώμεθα αὐτῷ οὐ προσπεσεῖν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ συνόδῳ, καὶ ὑποκλῖναι τὸν αὐχένα τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἰγνατίῳ, καὶ γίνεσθαι μέλος τῆς ἐκκλησίας; καὶ συναφθῆναι τῇ τῶν Χριστιανῶν κοινωνίᾳ ὡς ἕνα τῶν πιστῶν λαϊκῶν; Βαάνης ὁ πραιπόσιτος εἶπε· λάλησον κύριε Φώτιε, τί ἔχεις δίκαιον; Φώτιος εἶπε· τὰ ἐμὰ δικαιώματα οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Βαάνης εἶπεν· ἀνοητάτης Φώτιε νῦν ἀπὸ αἰσχύνης, διὸ παρέχει σοι ἡ ἁγία σύνοδος ἐνδόσιμον τοῦ μελετῆσαι τὴν σωτηρίαν σου, ἄπελθε οὖν, καὶ σκεψάμενος τὸ συμφέρον, ἐλθέ· ἀπροσωπόληπτος γὰρ ἡ κρίσις, ὡς οὐκ ἐξ ἑνὸς μόνου

θρόνου,

Digitized by Google

ſente contra ipſum teſtor, damnatum illum eſſe, vtpote nunquam ab vllo Patriarcha receptum, hodieque improbè tam altum ſilentium affectare, vt vel hinc videatur propter ipſum ſilentium habere aliquas ſui defendendi rationes. Nihil enim habet quo innocentiam ſuam & equitatem propugnet, quando omnes nouimus, vi illum per tyrannidem Patriarchium Conſtantinopolitanum inuaſiſſe. Ergo nunc illi auctores ſumus, peccatum vt ſuum agnoſcat, quò, ſi purè ſincereque de illo doluerit, pœnitentiamque egerit, in Eccleſiam Chriſti, vt omnes Chriſti fideles, recipiatur, nec à Deo prorſus abiiciatur ac per anathematis ſententiam prius in illum latam æternum damnetur. Baanes Præpoſitus dixit: Et nos idem te hortamur. Tum Theodorus à ſecretis legit hæc à Legatis Romanis conſcripta: Cernitis fratres & intelligitis quæ dudum de hac re dicta ſunt. Planum omnibus eſt factum, hominis defenſionem nullo modo admittendam, & iniquam Ignatij exauctorationem. Neque nos ſanè nouam de illo iudicij ſententiam ferimus, ſed iam olim à ſanctiſsimo Papa Nicolao, & ſucceſſore illius Hadriano pronunciatam, quam nequaquam poſſumus immutare. Ergo nec à noſtra ſede, nec ab Orientis Eccleſiis illum poſthac quiſquam recipiat. Quapropter huiuſcemodi conatus reiicimus & damnamus, vti ne quis vnquam vllis ſeculis quicquam tale contra Eccleſiaſticam tranquillitatem tentet.

Fruſtra ad pœnitentiam ſolicitatur impi°.

His lectis ſancta & Oecumenica Synodus exclamauit: Admittimus omnia veluti quæ cum Eccleſiaſticis inſtitutis & decretis omnino conſpirent. Legati dixerunt: Quin igitur hortamur illum, vt à S.Synodo ſupplex veniam petat, ceruicemq; ſuam S.Patriarchæ Ignatio ſubmittat, membrumq; Eccleſiæ fiat? & in cœtum fidelium Chriſtianorum ſaltem vt laicus adſcribatur. Baanes Præpoſitus dixit: Loquere Domine Photi, quid æquè excuſas? Photius dixit: Cauſſæ meæ firmamenta non ſunt de hoc mundo. Baanes dixit: Verecundia tibi mentem confudit & eripuit modo, idcirco S.Synodus ſpacium tibi de ſalute tua cogitandi indulget. Abi ergo modo, & quid ſit è re tua conſidera, abi: iudicium enim de te æquiſsimum non

θρόνου, ἀλλὰ τῶν τεσσάρων Πατριαρχικῶν γινομένη. καὶ μετανόησον ἵνα λυθῇ ἡ κατὰ σοῦ ἐνεχθεῖσα τοῦ ἀναθέματος ἀπόφασις. Μετὰ γὰρ τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἁγιωτάτων τοποτηρητῶν μάταια λαλήσεις. Ἐπὶ τούτοις ὁ Φώτιος οὐδὲν ἀπεκρίνατο. καὶ ὁ σύλλογος διελύθη κατὰ τὸ συνήθες εἰς εὐφημίαν τῶν βασιλέων τραπείς.

Πρᾶξις ἕκτη.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου πάντων Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν. Βασιλέων τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσποτῶν Βασιλείου μὲν ἔτους γ΄, Κωνσταντίνου δὲ υἱοῦ αὐτοῦ ἔτους δευτέρου, τῶν αἰωνίων Αὐγούστων πρὸς ὀκτὼ Καλανδῶν Νοεμβρίων Ν.Γ΄. προτεθέντων τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, καὶ τῶν τιμίων ξύλων, προκαθημένου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ μεγαλωνύμου ναοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· συνελθούσης καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τουτέστιν, τῶν τοποτηρητῶν τῆς τε παλαιᾶς Ῥώμης, καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς θρόνων, καὶ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἰγνατίου, συμπαρούσης καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου, ἤτοι ἀνδρῶν πατρικίων καὶ μαγίστρων πέντε πρὸς τοῖς δέκα· ἐπιμελῶς συγκαθεζομένων καὶ τῶν θεοφιλεστάτων Μητροπολιτῶν καί τινων ἐπισκόπων ἀριθμουμένων τῶν ὅλων εἰς λς΄. τούτων οὕτω συνελθόντων, ἀναστὰς Μητροφάνης ὁ Σμύρνης, καὶ στὰς ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας οἰκουμενικῆς συνόδου, προσεφώνησεν οὕτως.

Ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ὁ μόνος ἀπεροδιώαμος κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποιήσας τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους, τὸν μέγαν εἰς ἀρχὴν τῆς ἡμέρας, τὸν δὲ ἐλάσσω εἰς ἀρχὴν τῆς νυκτὸς, καὶ θέμενος αὐτοὺς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ἔθετο κἂν τῷ στερεώματι τῆς ἐκκλησίας, οἷον τινὰς μεγάλους φωστῆρας τὰς εὐθεῖς πατριαρχικὰς κεφαλὰς εἰς φαῦσιν πάσης τῆς γῆς, ὥστε ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς, καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. τουτέστιν, ἀνὰ μέσον τῶν πραττόντων τὰ ἔργα τοῦ σκότους. Τούτους οὖν τοὺς μεγάλους φωστῆρας, εὐσεβέστατε δέσποτα, καθάπερ ἐν μεγάλῃ οἰκίᾳ πολλοὺς πυρσοὺς ἐν τῇ σεαυτοῦ πόλει συνήγαγες, καὶ λαμπρότερον σεαυτὸν ἀπέφηνας. καὶ τὴν πολιτείαν σου φαιδροτέραν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν σου φαεινοτέραν.

ab vno, ſed omnibus quatuor Patriarchis latum eſt. Muta ſis ergo animum, & pœnitentiam age, vt pronunciata in te anathematis ſententia reuocetur. Nam poſt Legatorum profectionem ac diſceſſum nihil ages amplius. Ad hæc Photius reſpondit nihil. Conſeſſus Patrum pro more ad acclamationes conuerſus, ſimul eſt dimiſſus.

Actio Sexta.

Præſentem Imperatorem laudat Metrophanes & alij. Cum Photianis Epiſcopis certatur, aliis errorē deprecantibus, aliis in cōtumacia perſeuerātibus.

Imperator ipſe differit & Photianos admirabili ſummiſſionis exemplo ad pœnitētiam hortatur.

IN nomine Domini, regis omnium IESV CHRISTI veri Dei & Saluatoris noſtri. Sereniſsimorum Imperatorum noſtrorum à Deo coronatorum, Dominorum Baſilij anno tertio, Conſtantini filij ipſius ſecundo perpetuorum Auguſtorum, VIII. Cal Nouemb. Indictione III. Propoſitis SS. Euangeliis, & precioſis (S. Crucis) lignis; præſidente Imperatore in magnificentiſsimi templi Magnæ Eccleſiæ parte dextra; congregata ſancta & Oecumenica Synodo, hoc eſt, Legatis veteris Romæ, & Orientis Patriarcharum, ſanctiſsimoque Patriarcha Ignatio, præſente ſacro ſenatu, ſiue patriciis & Magiſtris quindecim: aſsidentibus Dei amantiſsimis Metropolitanis aliiſq; Pontificibus ſex ſupra triginta. In hoc conſeſſu cum Metrophanes Smyrnæ ſurrexiſſet, atque in medium S. Synodi Oecumenicæ progreſſus eſſet, ita declamauit.

Sol iuſtitiæ & immenſæ potentiæ Deus & Dominus noſter, qui fecit duo luminaria magna: maius, vt præeſſet diei, minus, vt præeſſet nocti, iiſque in firmamento collocatis, poſuit & alia quædam luminaria magna in firmamento Eccleſiæ, rectos nempe vertices Patriarcharum ad vniuerſum terrarum orbem illuſtrandum, vt præſint diei & nocti, & lucem diuidant à tenebris, & tenebras à luce, hoc eſt, diuidant ac ſeparent facientes opera tenebrarum. Hæc igitur magna luminaria, religioſiſsime Princeps, perinde ac in magna domo, multas faces, ita in tua vrbe accendiſti, teque ipſum clarius iubar, ac tuum Imperium illuſtrius, & Eccleſiam ſplendidiorem reddidiſti. Quin imo tua præſentia veluti ſidus aliquod ingens ſanctæ huic & Oecumenicæ Synodo exortum, dicta hæc viſaque lumina multò fulgentiora effeciſti. Hæc oratio

partim

Μᾶλλον μὲν οὖν διὰ τῆς σαυτοῦ παρουσίας, οἷόν τις μέγιστος ἀνατείλας φωστὴρ, τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ Οἰκουμενικῇ συνόδῳ, καὶ τοὺς εἰρημένους τούτους καὶ βλεπομένους φωστῆρας τηλαυγεστέρους ἀπέδειξας.

Ἡ τοιαύτη προσφώνησις εἶχε τῇ μὲν τῆς συνόδου ἐγκώμιον, τῇ δὲ τοῦ βασιλέως, καὶ οὕτως εἰς εὐχὴν ὑπὲρ ἐκείνου ἐτελεύτα. Μετὰ ταύτην ἀνέγνω Λέων ἀσηκρῆτις ἐπαναγνωστικὸν τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ἀνατολῆς ἔχον οὕτως.

Πεπείσμεθα ὡς οὐ λανθάνει ταύτην τὴν ἁγίαν καὶ Οἰκουμενικὴν σύνοδον, ἣν ἔθετο ὁ θεόστεπτος ἡμῶν βασιλεὺς περὶ τῆς συστάσεως καὶ ἀποκαταστάσεως Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, τῆς ἐπιπολὺ κατεχομένης, καὶ κυμαινομένης ὑπὸ τοῦ ἐπιβήτορος καὶ τυράννου Φωτίου. ὃν καὶ ἐξῶσε κατὰ τὰς τῶν πατέρων διατάξεις, καὶ τὸν ἁγιώτατον ἀποκατέστησεν Ἰγνάτιον, καὶ μετὰ ταῦτα κατ' ἀκολουθίαν τῶν πρεσβυτέρων Χριστιανῶν βασιλέων, μετέπεμψε πρέσβεις αὐτοῦ πρὸς Ῥώμην, οἵτινες ἐλθόντες εὗρον ἐν αὐτῇ προεδρεύοντα τὸν ἁγιώτατον Ἀδριανόν. ὃς καὶ ἐνωτισάμενος ὅσα ὁ μοιχὸς Φώτιος εἰς ταραχὴν τῆς ἐκκλησίας ἐποίησεν, ἐπισκόπων συνήγαγε σύνοδον τῶν δυτικῶν, μέσον ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐκκλησίᾳ, οὐ πρὸς ἀνατροπὴν τῆς κρίσεως τοῦ πρὸ αὐτοῦ Πάπα τοῦ μακαρίου Νικολάου, ἣν ἐπὶ Φωτίῳ ἔκρινεν, ἀλλὰ πρὸς τὸ κυρῶσαι καὶ βεβαιῶσαι. Δι' ἣν αἰτίαν ὑμᾶς τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ, καὶ τῆς ἁγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἀνέπεμψεν ἐνταῦθα μετ' ἐπιστολῶν αὐτοῦ, πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, καὶ τὸν ἁγιώτατον Ἰγνάτιον, καὶ ἤδη πεφανέρωται ἐν ταῖς προλαβούσαις πράξεσι, τὰ περὶ Φωτίου ὁρισθέντα, καὶ περὶ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, καὶ νῦν ἐκ περισσοῦ ἐστι τὰ αὐτὰ λέγειν. οἱ δὲ γνῶντες τὴν ἕνωσιν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, ἵνα τί λογολεσχίας περὶ ἀσυνέτων ἀνδρῶν ἀκοῦσαι εἰσδεχόμεθα;

Μετὰ τοῦτο κατὰ κέλευσιν τοῦ βασιλέως εἰσήγαγον ἐν τῇ συνόδῳ τοὺς ἐπισκόπους Φωτίου, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα Νικολάου, ἡ πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ, ἣν καὶ προεγράφη. εἶτα Ἠλίας ὁ τοποτηρητὴς τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων ἀναστὰς, καὶ τὰ πρῶτα μὲν ηὐχαρίστησε τῷ βασιλεῖ ὑπὲρ τῆς σπουδῆς, ἧς ἐποιήσατο εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας κατάστασιν· εἶτα διηγήσατο τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἀθέσμως Ἰγνάτιος ἐκβέβλη-

partim Synodi, partim Imperatoris continebat laudes, ac tandem in vota pro Imperatore exiit.

Poſtea Leo à Secretis Legatorum Orientis libellum legit, cuius hæc ſunt verba.

Perſuaſum eſt nobis ſanctæ huic & Oecumenicæ Synodo, quam à Deo coronatus Imperator noſter de componenda & reſtituenda Eccleſia Conſtantinopolitana coëgit, haud obſcurum eſſe, quam diu multumque iactatam & oppreſſam nefarius prædo Photius tenuit tyrannus. Quo ex præſcriptis Patrum decretis pulſo ſanctiſsimum Ignatium reſtituit. Dein (Imperator) pro more priorum Imperatorum Chriſtianorum Legatos Romam miſit, qui ſanctiſsimum Hadrianum Romæ Pontificem repererunt. Is cùm intellexiſſet quantopere Photius Eccleſiam perturbaſſet, euocato Epiſcoporũ ex Occidente Concilio in ſancti Petri Eccleſia, non ad beati Nicolai Papæ, qui præceſſerat, iudicium, quo Photium damnauit, reſcindendum, ſed confirmãdum & ſtabiliendum. Quam ob cauſſam vos ſuos, eoſdemque Romanæ Eccleſiæ adminiſtros cum literis ad religioſiſsimum Imperatorem ſanctiſsimumque Ignatium ablegauit: quæ omnia prioribus Actionibus ſunt declarata, quid nempe de Photio, pariterque de Eccleſia Conſtantinopolitana ſit iudicatum, quæ nunc gratis iteranda non ſunt. Quid porro, cum Eccleſiarum Dei conſenſum ſpectemus, hominum ſtultorum ineptias audimus?

Inde voluntate Imperatoris Photiani Epiſcopi in Synodum ſunt introducti, illiſque præſentibus Papæ Nicolai Epiſtola illa ad Michaëlem Imperatorem, de qua ſuprà, eſt recitata. Tum Elias Hieroſolymitani Patriarchæ Legatus aſſurgens primum Imperatori pro cura Eccleſiæ componendæ ſuſcepta gratias egit; deinde cauſſam expoſuit cur Ignatius

ἐκβέβληται, καὶ ὁ Φώτιος κακῶς ἀντεισήχθη· καὶ ὅτι καλῶς ποιῶν ὁ βασιλεὺς ἀποκατέστησε τὸν Ἰγνάτιον, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἁγιωτάτων τῆς Ῥώμης Ἀρχιερέων, καὶ τὸν Φώτιον ἀπεδίωξε, καὶ ὅτι τὴν τοιαύτην πρᾶξιν καλῶς τετελείωκε διὰ τῆς ἐπιδημίας τῶν τοποτηρητῶν τῶν μεγάλων θρόνων, καὶ ὅτι τὸ κατὰ τὴν ἐξορίαν γεγονὸς τῆς παραιτήσεως ἔγγραφον διὰ Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου, ἀντὶ μηδὲ γεγονότος ἐστί, εἰ καὶ γέγονεν, ὡς τυραννικῶς γεγονός. εἶτα αὐτοῖς ῥήμασιν ὁ εἰρημένος Ἠλίας εἶπε καὶ ταῦτα· εἰ δὲ καὶ εἰς εὔλογον πρόφασιν οἱ συγκείμενοι τῷ Φωτίῳ λέγοιεν, ὅτι οἱ πανταχόθεν Μητροπολῖται καὶ ἐπίσκοποι συνηγμένοι τὸν Φώτιον εἰς ἀρχιερωσύνην προήγαγον, καὶ διὰ τοῦτο εἰ ἐκεῖνος δεκτός ἐστι, πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖνοι. λέγομεν πρὸς αὐτοὺς τὰ συνενεχθέντα ἐν τῇ δευτέρᾳ συνόδῳ, τῇ ἐν ταύτῃ τῇ φιλοχρίστῳ πόλει ἐπὶ Θεοδοσίου βασιλέως συγκροτηθείσῃ. Μάξιμος γὰρ ὁ Κυνικὸς, καὶ ἡ αὐτοῦ πᾶσα χειροτονία ἀπεώσθη, ὁ δὲ προβαλλόμενος αὐτὸν εἰς προεδρίαν οὐκ ἀπεβλήθη Τιμόθεος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπος, ἀλλ᾽ οὐδέ τις τῶν ἐπισκόπων Τιμοθέου τῶν συμπραξάντων εἰς τὴν τοῦ Μαξίμου χειροτονίαν, ὥστε οὐ κατάκριτοι παρ᾽ ἡμῖν εἰσιν οἱ εὑρεθέντες ἐπίσκοποι, καὶ τὴν χειροτονίαν Φωτίου καταπραξάμενοι, καὶ ἄκοντες γὰρ εἰς τοῦτο παρὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας συνηλάθησαν. Ἐκεῖνος δὲ μόνος ὁ προκαθαιρεθεὶς καὶ ἀνατιμαλιωθεὶς ὑπό τε τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, καὶ τῆς Ἀποστολικῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας Γρηγόριος ὁ Συρακούσης καὶ καταχεκριμένος καὶ καθῃρημένος ἔστω. Ταῦτα τοῦ Ἠλία εἰπόντος, πλεῖστοι τῶν τῆς Φωτίου συμμορίας προσέδραμον τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, καὶ τῆς προσηκούσης συγγνώμης ἠξιώθησαν. ἕτεροι δὲ πρόφασιν εὗρον, ὅτι τὰ ἴδια χειρόγραφα, καὶ τοὺς ὅρκους οὐ βούλονται ἀθετῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο οὐ προσῆλθον. οἱ δὲ ἁγιώτατοι τοποτηρηταὶ πάντες εἶπον· ταῦτα πάντα διαλύομεν χάριτι Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δεδωκότος ἡμῖν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν. ἐπεὶ βεβιασμένως καὶ κατηναγκασμένως πάντα γέγονε. Τὴν μὲν οὖν ἡμετέραν γνώμην τε καὶ κρίσιν, ἐνώπιον τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως, καὶ τῆς ἁγίας συνόδου πρόδηλον πεποιήκαμεν. Τὸν δὲ εἰρηνάρχην Θεὸν αἰτούμεθα, τὸ γαληνότατον τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως ἡμῶν εἰς αἰῶνας διατηρῆσαι. εἶτα λέγει ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους Φωτίου· ἴδε ἠκούσατε τὸ φρόνημα τῶν Πατριαρχῶν. τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· ἀπολογησόμεθα κατὰ ταῦτα.

Digitized by Google

Iniquè de throno fuerit deiectus, Photiusque euectus; optimeque feciſſe Imperatorem, qui ex ſanctiſsimorum Pontificum Romanorum ſentẽtia Ignatium reſtituerit, Photium exturbarit, iſtamq; rem in Legatorum Patriarchalium præſentia commodiſsimè tranſactam dederit, chirographumque abdicationis Patriarchæ Ignatij in exilio factum antiquarit proque infecto, quod per vim tyrannicam eſſet extortum habendum decrerit. Tum Elias his ipſis verbis hæc dixit: Si qui de Photianis aptam adferant rationem cur illi adhæſerint, quod Metropolitæ & Epiſcopi vndequaque coacti Photium ad Epiſcopatum prouexerint, eaque propter, illo recepto, multò ſe magis recipiendos exiſtiment, illos ad Acta ſecundæ Synodi, quæ in hac Deo dilecta vrbe, Theodoſio Imperante, celebrata eſt, mittimus. Maximus enim Cynicus, cum iis quos ipſe initiarat, damnatus eſt. Timotheus autem Alexandriæ Epiſcopus, qui illum conſecrarat, quique Timotheum Epiſcopi ſectati erant, in cauſſa Maximi, non ſunt exauctorati. Itaque reperti à nobis Photiani, qui illius conſecrationi fauerunt, à nobis non ſunt damnati, quod inuiti ab Imperatore per vim adacti ſint. Vnicus autem ille, Gregorius Syracuſanus iam ante à Patriarcha Ignatio, & Romana Apoſtolicaque Eccleſia exauctoratus & damnatus, execratus & eiectus eſto. Hæc Elia memorante plurimi ex Photiana factione ad ſanctam Synodum accurrerunt, veniaque pro ratione offenſæ dignati ſunt. Cæteri chirographa ſua, & iuſiurandum, quæ violare nollent, prætexuerunt, eamque ob cauſſam non acceſſerunt. Sanctiſsimi porro Legati dixere: Hæc omnia per IESV CHRISTI gratiam ſoluimus, qui nobis ligandi & ſoluendi poteſtatem dedit. quando omnia per vim & tyrannidem ſunt acta. Noſtram igitur ſententiam ac iudicium præſente Chriſtianiſsimo Imperatore aperuimus. Principem verò pacis Deum precamur, vt ſereniſsimum & religioſiſsimum Imperatorem noſtrum æternum ſeruet. Dein Imperator Epiſcopos Photianos allocutus: Ecce audiſtis, inquit, prudentiam Patriarcharum: quid vobis videtur? Epiſcopi, reſpon-

Vide geſta Ignatij.

m 2

Ταῦτα καὶ φησὶν Εὐσχήμων, ὁ γεγονὼς παρὰ Φωτίου τῆς κατὰ Καππαδοκίαν Καισαρείας Μητροπολίτης· δέσποτα αὐτοκράτωρ. γινώσκομεν τὴν βασιλείαν σου μακρόθυμον, καὶ παρακαλοῦμεν ἐνδείξασθαι τὴν αὐτὴν μακροθυμίαν, καὶ εἰς ἡμᾶς, ὡς ἂν ἀκωλύτως δικαιολογησώμεθα. Καὶ ἐλπίζομεν ὅτι τὰς χάρτας καὶ τὰς διαλαλιὰς ταύτας δεῖξαι ἔχομεν μάταια. ὁ βασιλεὺς εἶπεν· ἐματαιολογήσατε τολμήσαντες εἰπεῖν μάταια τὰ ἀναγνωσθέντα· ἐλαλήθη γὰρ ἐκ τούτων μεγάλων Πατριαρχῶν. ὑμεῖς δὲ ἐξουσιαστικῇ χειρὶ συνόδους ἀτάκτους μόνοι χωρὶς Πατριαρχῶν πεποιηκότες ἁγίας ταύτας καλεῖν ἐτολμήσατε; καὶ ταύτην ὑπὸ πάντων Πατριαρχικῶν θρόνων συγκροτηθεῖσαν τολμᾶτε διαβάλλειν; ἐοίκατε ἀπιστεῖν, ὅτι τὰ λεγόμενα ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν εἰσίν. ἐγὼ γοῦν καὶ τῶν ἀναγκαίων τὴν χρείαν παρέχω, καὶ ἀπέλθετε εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, καὶ βεβαιώθητε. Ζαχαρίας ὁ παρὰ Φωτίου χειροτονηθεὶς Χαλκηδόνος Μητροπολίτης εἶπεν· οἱ Κανόνες ἄρχουσι καὶ τῶν Πατριαρχῶν· εἰ γοῦν ἔξω τῶν Κανόνων ποιοῦσιν, οὐ στοιχοῦμεν αὐτοῖς. Καὶ γὰρ † Μάρκελον τὸν Αγκύρας, Ιούλιος ὁ Ῥώμης ἐδέξατο, καὶ ἡ ἐν Σαρδικῇ σύνοδος, ἀλλ' ἐκεῖνος μέχρι νῦν ὡς αἱρετικὸς ἀναθεματίζεται. καὶ τὸν Κλαύσιμον Απιάριον δικαιωθέντα παρὰ τῶν προέδρων τῆς Ῥώμης, ἡ ἐν Αφρικῇ σύνοδος οὐκ ἐδικαίωσε. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα εἰσί. καὶ νῦν εἰ ἐγένετο τὰ γινόμενα κατὰ Κανόνας, στοιχοῦμεν αὐτοῖς. τὸ λέγειν, μὴ δεῖν ἀπὸ λαϊκῶν προχειρισθῆναί τινα, τοὺς μὲν χειροτονήσαντας ἀσφαλίζεται, τὸν δὲ χειροτονηθέντα οὐ κατακρίνει. καὶ τὸ ἔθος τὸν Κανόνα ἐκεῖνον νικᾷ. Καὶ γὰρ Ταράσιος οὕτως ἐχειροτονήθη, Νικηφόρος, Νεκτάριος, Θαλάσσιος, ὁ Καισαρείας, Εὐσέβιος, Αμβρόσιος καὶ ἄλλοι μυρίοι, καὶ εἰ εἰσὶν ἐκεῖνοι ὑπεύθυνοι, ἔστω καὶ οὗτος ὁ Φώτιος. Τὸ δὲ λέγειν, ὅτι παρὰ καθῃρημένων προεχειρίσθη, οὐκ ἔστιν ἀληθές· οὐ γὰρ ἐπὶ ἐγκλήμασιν ἐκεῖνοι καθῃρέθησαν, ἀλλὰ διότι ἀντικείμενοι ἦσαν τῇ εἰρήνῃ τῆς ἐκκλησίας, ἑνωθέντες δὲ καὶ τὴν ἔνστασιν ἐκείνην ἀθετήσαντες δεκτοὶ τυγχάνουσιν. εἰ δὲ καὶ ἔστιν ὁ χειροτονήσας αὐτὸν καθῃρημένος, οὐκ ἔστιν ὁ Φώτιος ὑπεύθυνος, ἀλλ' οἱ προαγαγόντες αὐτόν, καὶ ὁ Γρηγόριος δὲ εἰ καὶ ἔστι καθῃρημένος, ἀλλ' οἱ προσαγαγόντες αὐτὸν δύνανται εἶναι ἀνεύθυνοι. Καὶ γὰρ Φλαβιανὸς καθῄρησε τὸν Εὐτύχιον, καὶ Ανατόλιος ἐδέξατο αὐτόν,

† μάρκελλον

ſpondebimus, inquiunt, ad hæc & diluemus. Ergo Metropolita Cæſarêæ Cappadociæ à Photio creatus compoſita ad ſpeciem oratione exorſus: Domine Imperator, inquit, nouimus Maieſtatis tuæ patientiam, rogamusque vt eandem nobis, vt ſine interpellatione defendere cauſſam noſtram poſsimus, exhibeas. Speramus enim nos, & literas & colloquia huius Synodi vana eſſe oſtenſuros. Imperator dixit; Vos vani nugatores eſtis, dum, quæ lecta ſunt, audetis vana dicere; pronunciata enim ſunt à tantis talibusq; Patriarchis. Vos ſæculari manu Synodos confuſas ſine Patriarchis celebratas audetis ſanctas vocitare? Hanc verò ab omnibus Patriarcharum thronis conuocatã calumniari? Videmini mihi infitiari ea quę lecta ſunt, à Patriarchis eſſe profecta. Ego ſumtus vobis neceſſarios ſuppeditabo; ite, & omnia Patriarchia obite, fidemq; veſtram ſtabilite.* Zacharias Chalcedonenſis Metropolita, à Photio conſecratus dixit: Canones ſupra Patriarchas ſunt: quando ergo hi in Canones peccant, Patriarchis non paremus. Etenim Marcellum Ancyræ Epiſcopum Iulius Pontifex Romanus recepit, vnaque Sardicenſe Concilium, qui tamen hodieque vt hęreticus damnatur. Clauſimum item Apiarium à Legatis Romanis abſolutum Synodus Africana damnauit. Aliaq; multa huius generis exempla ſunt in promptu. Et nunc quæ fiunt, ſi ex Canonum præſcripto fierent, in veſtram ſententiam concederemus. Illud porro quod dicitur, ex laicis neminem eſſe promouendum, initiatores quidem exortes facit culpæ, initiatum autem non damnat, cùm legem illam conſuetudo antiquarit. Ita enim ex laico conſecratus eſt Taraſius, ita Nicephorus, Nectarius,* Thalaſsius, Euſebius Cæſareæ, Ambroſius, & alij ſexcenti, qui ſi rei ſunt, & noſter Photius eſto. Nec verũ eſt illum ab execratis conſecratum eſſe: nec enim ob flagitia vlla exauctorati erant, ſed quod pacem Eccleſiæ perturbarent, reconciliati verò litem illam miſſam fecerunt, & recepti ſunt. Quod etſi Gregorius Syracuſanus, qui illum cõſecrauit, exauctoratus fuit, Photius tamen extra culpam eſt, illi rei ſunt, qui illum prouexerunt. Imo etſi Gregorius damnatus eſt, illi tamen qui Photium impulerunt culpandi non videntur. Etenim Flauianus

** Ad hũc multa Photij leguntur Epiſtola in MS. Photij epiſtolarũ volum.*

Oratio Zachariæ contumax & impudens.

** An hic Thalaſsius Carthaginenſis Epiſcopus de quo in Cod. Græco MS. Georgij Syncelli ſeu Hamartoli poſt hiſtoriam in exemplo de milite redivivo.*

αὐτὸν, καὶ οἱ τῆς τετάρτης συνόδου ἐπίσκοποι συλλειτουργὸν αὐτὸν εἶχον, καὶ οὐ κατεκρίθησαν. Ἀλλὰ καὶ Πέτρος ὁ Μογγὸς καθῃρέθη παρὰ Προτερίου, ὡς μὴ τὴν τετάρτην δεχόμενος σύνοδον, καὶ ὕστερον μετὰ τὸν Τιμόθεον ἐγένετο Πατριάρχης, πλὴν οὐδεὶς τῶν ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντων κατεδικάσθη. Καὶ Ἀκάκιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως κατεδικάσθη παρὰ τοῦ Πάπα Ῥώμης, ὡς συγκοινωνῶν τοῖς αἱρετικοῖς, καὶ ἐκεῖνος μὲν τῆς καταδίκης οὐκ ἐφρόντισεν, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν Πατριάρχαι Φαίτας, καὶ Εὐφήμιος, καὶ Μακεδόνιος ἀποδεξάμενοι αὐτὸν, οὐκ ᾐτιάθησαν. Καὶ Βλασιανὸν τῆς Ἀντιοχείας Πατριάρχην οἱ Ῥωμαῖοι οὐκ ἐδέξαντο. ἀλλ' ὁ Κανὼν αὐτὸν οὐ κατεδίκασε. Καὶ ἡμᾶς οὖν ὁ Κανὼν καταδικασάτω. ὁ βασιλεὺς εἶπε· πάντα τὰ παραπτώματα ἃ λέγετε, παρ' ἑτέρων Πατριαρχῶν διωρθώθησαν, καὶ διὰ τοῦτο παρεδέχθησαν, ὡς ἰαθέντες παρὰ τῶν δυναμένων ἰατρεύειν τὰ τοιαῦτα. τὸ δὲ ἡμέτερον παράπτωμα πᾶσαι αἱ κεφαλαὶ τῆς Οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας ἀνίατον καταλελοίπασι. Πάντες γὰρ οἱ ἀρχιποίμενες συμφώνως ὑμᾶς κατακρίνουσιν· ἡ δὲ βασιλεία ἡμῶν κηδομένη ὑμῶν φροντίζει, ἵνα τύχητε ἐλέους, οἷς ὁρίζει ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος. καὶ οὐκ ἠγάγομεν ὑμᾶς ὑλακτεῖν, πάντα γὰρ τὰ ὑμῶν ψευδῆ εἰσι καὶ ἀπάτη. οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· τοῦτο οὐδὲ ὁ Διάβολος ἐτόλμησεν εἰπεῖν· πῶς δ' ἂν καὶ παρῃτήσατο ὁ κύριος Ἰγνάτιος. ὁ βασιλεὺς εἶπεν· ὁ μετὰ τὸ κατενεχθῆναι βίᾳ, εἶτα ἐξορισθῆναι, καὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ παραιτησάμενος, πῶς ἰσχυρὰν παραίτησιν, καὶ οὐ βιαίαν κἀκείνην ἐποίησεν; οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· οὗτος ὁ λαλῶν μετὰ τῆς βασιλείας σου, καθῃρέθη, καὶ ἀνεθεματίσθη ὑπὸ τῆς ἁγίας Ῥωμαίων ἐκκλησίας, καὶ ἡμεῖς μετὰ τοιούτου ὁμιλεῖν οὐ δυνάμεθα. θέλομεν δὲ ἵνα ἀναγνωσθῇ ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτῶν ὁ λίβελλος τῆς ἁγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας· καὶ ἐὰν μετανοήσωσιν, ἵνα κἂν κοινωνίας ὡς Χριστιανοὶ καταξιωθῶσιν, εἰ δὲ μή, ἀναθεματίζομεν τούτους, καὶ ἀπὸ πάσης κληρουχίας τῶν Χριστιανῶν ἀφορίζομεν. Τότε Μητροφάνης ὁ Σμύρνης πρὸς Ζαχαρίαν τὸν παρὰ Φωτίου χειροτονηθέντα Χαλκηδόνος Μητροπολίτην εἶπε· πρὸς ἃ ἔφης ἀποκρινούμεθά σοι. νόμοι θεσπίζουσιν ἐκκλησιαστικοὶ καὶ πολιτικοί, τὸν ἐκλεξάμενον τινὰ δικαστὴν μὴ παραιτεῖσθαι αὐτὸν, ἢ τὰ κριθέντα ὑπ' αὐτοῦ. τοῦ καθ' ἡμᾶς οὖν μέρους αἰτησαμένου δικαστὴν

παραγε-

nus Eutychium damnauit, damnatum Anatolius recepit, eumque in IV. Concilio Epiſcopi ſymmyſtam habuere, nec eam ob cauſſam damnati ſunt.* Petrus quoq; Mongus à Proterio abdicatus eſt, quod IV. Synodum noluerit approbare, qui tamen Timotheo Patriarchæ ſucceſsit, nec quiſquam ab eo ordinatus, eſt eiectus. Acatius item Patriarcha Conſtantinopolitanus à Pontifice Romano quaſi cum hæreticis communicaſſet, damnatus, & ipſe pariter damnationem contempſit, & illi poſtea ſurrogati, qui pro legitimo illum Patriarcha agnouerunt: Phœtas, Euphemius, Macedonius accuſati non ſunt. Flauianum Antiochiæ Patriarcham Romani reiecerunt; eundem tamen Eccleſiaſtica lex admiſit. Et nobiſcum ergo lege Eccleſiaſtica agatur. Imperator reſpondit: Omnes quos dicitis errores, ab aliis Patriarchis emendati ſunt, indeque ipſi poſtea recepti, & ab iis qui curare poterant, ſanati. Veſtrum autem peccatum ab omnibus Eccleſiæ Patriarchis nunquam curatum manet. Omnes quippe antiſtites primarij conſenſu vos condemnant; noſtra autem clementia de vobis ſolicita, pacem vos & veniam à S. Synodo propoſitam ac definitam cupit impetrare. Neque vos, vt falsò calumniamini, citati eſtis quaſi à nobis allatrandi. Epiſcopi dixere: Hoc non ipſe cacodæmon auſit dicere: interim tamen Dominus Ignatius ſe abdicauit. Imperator dixit: Poſteaquam per vim de throno deturbatus, in exilium eiectus, & in ipſo exilio de abdicatione ſolicitatus eſt, quomodo illa abdicatio firma, & non per vim potius ab illo extorta eſt? Legati dixere: Is qui cum tua Maieſtate loquitur, exauctoratus, & à ſancta Romana Eccleſia anathemati ſubiectus eſt. Volumus omnino, vt his audientibꝰ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ libellus legatur: & ſi quidem pœnitentiam egerint, vt in communionem tanquam Chriſtiani admittantur, ſi minus: anathemate feriantur, atque à toto Chriſtianorum cenſu proſcribantur. Deinde Metrophanes Smyrnenſis Metropolita Zachariam Chalcedonenſem Metropolitam à Photio creatum compellauit. Ad ea, inquit, quæ diſſeruiſti, reſpondemus. Leges Eccleſiaſticæ & ciuiles ſanciunt, iudicem quempiam conſtitutum non eſſe reiiciendum: nec

** Alexandriæ Patriarcha.*

Vide ſeriem Patriarcharum Conſtant. apud Leunclauium.

Aliena manu ſcripta & extorta.

Reſpondet Metrophanes Zachariæ.

illa

Digitized by Google

πανάγιον Πάπαν Νικόλαον, πῶς ὑμεῖς νῦν τὰ παρ' αὐτοῦ κριθέντα οὐ δέχεσθε; ἐπειδὴ ὡς μηδόλως ἀκηκοότες τὰς ἀναγνωσθείσας λύσεις, ἐν τοῖς γράμμασι τοῦ μακαρίου Πάπα Νικολάου, περὶ τῆς προχειρίσεως Νεκταρίου, καὶ Ἀμβροσίου, καὶ τὸν κατ' αὐτοὺς πάλιν ἐκείνους εἰς παράδειγμα προάγετε; χρὴ σκέψασθαι εἰ καθ' ὁμοιότητα ἐκείνων ὁ καθ' ὑμᾶς πρόεδρος ἐνεβλήθη; τὸν μὲν οὖν Νεκτάριον σύνοδος Οἰκουμενική, καὶ Πατριάρχαι διάφοροι ἐψηφίσαντο, οὐδαμοῦ δὲ ἀρχοντικὴ χείρ, ἢ βία βασιλικὴ ἐμεσολάβησεν, οὐδὲ ἐξεβλήθη βίᾳ τις, καὶ εἰσήχθη ἐκεῖνος. ὡσαύτως καὶ Ἀμβρόσιος, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Αὐξέντιον τὸν Ἀρειανόν, ὑπὸ τῆς ἐν Μεδιολάνοις συνόδου παρὰ τῶν ὀρθοδόξων προεχειρίσθη ἀβιάστως. Παραπλησίως δὲ ὁ μακάριος Ταράσιος ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ νέου ὁμολογητοῦ Παύλου ὑποχωρήσαντος τῆς ἐκκλησίας διὰ τὸ λέγειν ἑαυτὸν ἀνάξιον τοῦ θρόνου ἐμαρτυρήθη, καὶ προεχειρίσθη ὑπὸ πάντων τῶν ὀρθοδόξων, ὡς δυνάμενος τὴν τότε κρατοῦσαν τῶν εἰκονομάχων αἵρεσιν ἀπώσασθαι. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον ὁ ἁγιώτατος Νικηφόρος συνοδικῶς ἐψηφίσθη, ἑκουσίως, καὶ οὐ κατὰ βίαν παρὰ τῶν τηνικαῦτα Ἀρχιερέων. Ἐπὶ δὲ τῷ Φωτίῳ οὐδὲν τοιοῦτον εὑρίσκεται. Καὶ ὁ Ἰγνάτιος γὰρ ἐξεβλήθη βίᾳ, καὶ ἔτι ζῶντος ἐκείνου, εἰσῆλθε Φώτιος, διὰ τῆς αὐτοῦ βίας, καὶ οἱ προχειρισάμενοι αὐτὸν ἐκ τῆς αὐτοῦ βίας συνωθοῦντο. Καὶ μετὰ τοῦτο οὐδεὶς τῶν Πατριαρχῶν εἰς ἱερωσύνην αὐτὸν ἐδέξατο. ἐπειδὴ εἴπατε ὅτι ὁ Κανὼν τοὺς ἀπὸ λαϊκῶν χειροτονηθέντας οὐκ ἀποτρέπεται, τοὺς δὲ χειροτονήσαντας ἀσφαλίζεται, καὶ τὸ ἔθος τὸν τοιοῦτον Κανόνα ἐνίκησε, εἰς ἀντίφασιν περιπεπτώκατε. καθωμολογήσατε γὰρ τὸν Πάπαν Νικόλαον Κανονικῶς ἐνίστασθαι καὶ ἀποδοκιμάζειν τὸν Φώτιον, ὡς ἐκ λαϊκοῦ, οὐ στοιχεῖτε δὲ τῇ Κανονικῇ κρίσει ταύτῃ, ἀλλὰ τὸ ἔθος εἰς ἀνατροπὴν τοῦ Κανόνος προβάλλεσθε. οὐκ εἰδότες ὅτι τὰ σπανίως γινόμενα τοὺς νόμους οὐκ ἀνατρέπουσι· καὶ ταῦτα πολλῆς οὔσης τῆς διαφορᾶς τῶν ἁγίων ἀνδρῶν ἐκείνων, καὶ τοῦ Φωτίου. Ἀλλὰ καὶ ὅτι πολλοὺς μὲν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία ἐδικαίωσε, ἡμεῖς δὲ κατακρίτους ἡγούμεθα, καὶ τὸ ἀνάπαλιν ψεῦδός ἐστιν. Τὸν γὰρ Μάρκελλον ἀναθεματίσαντα πᾶσαν αἵρεσιν, δικαίως καὶ Κανονικῶς Ἰούλιος Πάπας Ῥώμης, καὶ ἡ ἐν Σαρδικῇ σύνοδος ἀπεδέξατο. Ἀλλὰ καὶ Ἀθα-

νάσιος

Digitized by Google

illa quę ab ipſo ſunt deciſa: Sanctiſsimum ergo Papam Nicolaum præpoſitum Eccleſiæ iudicem, eiusque ſententiam & iudicia quomodo reiicitis? cum nunquam ex B. Papæ Nicolai literis de ordinatione Nectarij & Ambroſij lectam abſolutionem audiueritis? Et hunc rurſus Photium ad illorum exemplum producitis? Perpendendum eſt an eodem modo, quo illi, hic veſter antiſtes thronum occuparit; Nectarium Oecumenica Synodus, pluresque Patriarchæ ritè creauerunt, nec vlla principum violenta manus, aut regia vis intruſit, nec tum per vim quiſquam eiectus eſt. Eodemq; modo & Ambroſius ſedi impoſitus eſt. Simul enim Auxētius Arianus mortē obiit à Synodo Mediolanēſi per orthodoxos ſine vlla vi conſecratus eſt. Ac gemino prorſus modo B. Taraſius cum ipſe nouus Confeſſor Paulus quòd ſe throno indignum iudicaret, ſe ab Eccleſiæ adminiſtratione ſubduxiſſet, omnium teſtimonio calculiſque orthodoxorum comprobatus & conſecratus eſt, vt qui graſſantem Iconomachorum hæreſin poſſet profligare. Quin & poſt mortem Taraſij, ſanctiſsimus Nicephorus ex decreto Synodi, ab Epiſcopis deſignatus eſt, non tamen vlla vi impulſus vel coactus. In Photio autem nihil horum animaduertas. Ignatius enim per vim exactus eſt, illoque ſuperſtite thronum Photius violenter inuaſit, qui ſuos mox initiatores per vim in Eccleſiam intruſit. Præterea nullus ex Patriarchis illius conſecrationem ratam habuit. Sed obſecro docete: Léxne, vel Canon Eccleſiaſticus ex laicis ordinatos admittit? ordinātes abſoluit? an verò legem hanc ſeu Canonem conſuetudo abrogauit? In voſmet pugnatis, vobiſq; ipſi contraria aſſeritis. Affirmatis enim Photium à Papa Nicolao Eccleſiaſtico decreto Patriarcham inſtitutum & confirmatum; ipſius tamen Nicolai Canonico iudicio & ſanctioni non ſubſcribitis, ſed ad Canonis euerſionem, conſuetudinem prætexitis: ignoratiſq; ea quę perrarò fiunt, legibus non officere, legumq; vim eneruare; ingens profectò diſcrimen eſt inter Photium & illos viros ſanctos. Illud quoq; mendacium eſt, multos à Romanis abſolutos eſſe, quos pro damnatis nos habeamus. Nam Marcellum cum ſectas omnes deteſtaretur, merito & Iulius Papa, & Synodus

n Sardi-

νάσιος ὁ μέγας καὶ ὁμολογητὴς Παῦλος, τὸν Μάρκελλον οὕτως ἐδέξαντο. ἐσχάτως δὲ πρὸς τὸν ἴδιον ἔμετον ἐπιστρέψαντα † ὁ περὶ τὸν Σιλβανὸν ἀναθεμάτισε τοῦτον. εἰς καὶ λίβελλος διὰ τῶν ἰδίων συγγραμμάτων συμφωνεῖ. ὡσαύτως γοῦν καὶ τὸν Ἀπιάριον τὸν πρεσβύτερον τῆς ἐκκλησίας Σικένσεως τῆς ἐν ἐπαρχίᾳ τῆς Ἀφρικῆς, διά τινα αἰτίαν ἀφώρισεν ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος· εἶτα καθήρησε τοῦτον παντελῶς ἡ ἐκεῖ συγκροτηθεῖσα σύνοδος. Ζώσιμος δὲ ὁ Πάπας Ῥώμης ἀναδραμόντα πρὸς αὐτὸν καὶ συστήσαντα ἑαυτὸν ἐδικαίωσε, καὶ κατὰ τὴν ἐν Ἀφρικῇ σύνοδον ἀποστείλας μετὰ γραμμάτων δεχθῆναι πάλιν αὐτὸν παρεσκεύασεν. Ἀπολογησαμένης τῆς συνόδου δι' ἀντιγράφων Βονιφατίῳ τῷ μετὰ Ζώσιμον Πάπᾳ Ῥώμης, περὶ τῆς κατὰ Ἀπιάριον καθαιρέσεως, καὶ τῆς αὖθις δικαιώσεως, καὶ ἕως νῦν δεδικαιωμένον αὐτὸν ἡγούμεθα. Κεκρίκαμεν γὰρ μὴ ἐνεργεῖν αὐτὸν τὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Σικένσῃ, διὰ τὰ παρακολουθήσαντα σκάνδαλα· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐκκλησίαις ἱερουργεῖν. Εὕρηται τοίνυν ἡ ἐν Σαρδικῇ σύνοδος πειθαρχήσασα μᾶλλον τῇ κρίσει Ζωσίμου.

† Cod. A. οἱ περὶ τὸν Σιλβανὸν ἀναθεμάτισαν τοῦτον, *id est, Silvanus hunc damnavit.*

Τὸν δὲ Πατριάρχην Ἀντιοχείας Φλαβιανὸν παρῃτεῖτο μὲν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία δέξασθαι μέχρι τινός, διὰ τὴν πρὸς τὸν μέγαν Εὐστάθιον ἀγάπην, τοῦ δὲ βασιλέως Θεοδοσίου μεσιτεύσαντος προσήκατο αὐτὸν, καὶ Πατριάρχην εἶχεν Ἀντιοχείας.

Τὸ γὰρ φάναι Πέτρον τὸν Μογγὸν Ἀλεξανδρείας Πατριάρχην καθῃρημένον ὄντα, καὶ μέντοι καὶ Ἀκάκιον Κωνσταντινουπόλεως, μηδαμῶς γὰρ καθαιρεθῆναι τοὺς ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας· οὐδὲν συντελεῖ πρὸς ὑμετέραν, ἢ τοῦ Φωτίου, δικαίωσιν. Διότι ἄλλως οἱ τῆς ἐκκλησίας θεσμοὶ τοὺς ἐξ αἱρέσεως ἐπιστρέφοντας ἐπισκόπους εὐθύνουσι, καὶ ἄλλως τοὺς ὑπὸ μοιχῶν καὶ παρανόμων ἀκανονίστως προχειρισθέντας, τοὺς μὲν γὰρ λίβελλον διδόντας, καὶ τὴν ἰδίαν ἀναθεματίζοντας αἵρεσιν θεσπίζουσι μὲν δέχεσθαι· καθὼς καὶ οἱ τηνικαῦτα τῆς Ἀνατολῆς ἐπίσκοποι σύνοδον συγκροτήσαντες, καὶ Φίληξ ὁ μετὰ Σιμπλίκιον Πάπας Ῥώμης συνοδικῶς Πέτρον μὲν τὸν Μογγὸν κατεδίκασεν ὡσαύτως γοῦν ὁ Φίληξ καὶ τὸν Ἀκάκιον ἀπεκήρυξεν· οὐδαμῶς δὲ κατὰ τῶν χειροτονηθέντων ὑφ' ἑκατέρου προδηλοτάτην ἀπεφήνατο ψῆφον. διὰ τοὺς προδήλους νόμους. ὡς ὄφελον, τῆς ἐκκλησίας, καί τι καὶ Πέτρος σχεδὸν, μᾶλλον γὰρ ὁ Ἀκάκιος ἀμφο-

Sardicenſis per Canones in gratiam recepit. Quin & magnus Athanaſius, & Paulus Confeſſor Marcellum pariter receperunt. Tandem verò ad vomitum reuerſum, *Siluanus damnauit. Cum quibus & libellus ſingulorum manu conſcriptus prorſus conſentit. Eadem ratione Apiarium Sicenſis Eccleſię, quæ in Africana prouincia eſt, presbyterum, loci illius Epiſcopus quampiam ob cauſſam à cœtu Fidelium excluſit; eundemq; poſtea Synodus ibi coacta penitus exauctorauit: quem Zoſimus Papa ad ſe confugientem, ſuamque cauſſam illi probantem abſoluit, & cum literis ad Synodum remiſſum recipi imperauit.

* *Aug. ita habet, οἱ περὶ τὸν Σίλβανον, Σίλβανον ἀνεθεμάτισαν τῦτον. locus in morbo cubat.*

Defendente verò ſe per apologeticum ſcriptum Synodo Africana Apiarij exauctorati cauſſa, apud Bonifacium Papam Romanum Zoſimi ſucceſſorem iteratâ abſolutione, Apiarium etiam hodie abſolutum iudicamus. Cenſuimus tamẽ illi propter offenſionem populi in Eccleſia Sicenſi ſacris operandum non eſſe: in aliis verò à ſacris non arcendum. Synodus ergo Sardicenſis Zoſimi iudicium voluit ſequi.

Flauianum verò Antiochiæ Patriarcham Eccleſia Romana ob amorem in eximium Euſtathium, tantiſper recuſauit, dum Imperatore Theodoſio ſequeſtri eundem admiſit, & pro Antiocheno Patriarcha agnouit.

Quod verò dicitur Petrum Mongum Alexandriæ Patriarcham depoſitum fuiſſe, pariterque Acacium Conſtantinopolitanum; ab illis tamen ordinatos nequaquam damnatos fuiſſe; nihil veſtræ cauſſæ Photioque patrocinatur. Nam aliter Eccleſiaſticæ leges Epiſcopos ab hæreſi reductos iudicant, & aliter eos qui à mœchis & ſacrilegis contra leges ſunt initiati. quæ leges illos per libellum hæreſim ſuam eiurantes ſanciunt recipiendos; quemadmodum & tunc Orientis Epiſcopi Synodum coëgerunt, & Felix, qui Simplicio in Pontificatu Romano ſucceſsit, Petrum Mongum in Synodo damnauit, & Acacium exauctorauit: Contra ordinatos verò ab vtroque, nulla expreſsè lata eſt ſententia, quòd, vt dixi, leges Eccleſiaſticæ omnibus eſſent exploratæ (Petrus ſanè, & fortè plus Petro,

Digitized by Google

ἀμφοτερίζοντες κατὰ τὴν πίστιν ἐφάνησαν· τοὺς δὲ χειροτονηθέντας καθάπερ ὁ Φώτιος, καὶ ὑμεῖς κατ᾽ οὐδένα παραδέχονται τρόπον· καθὰ καὶ ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος ἐπὶ Μαξίμου τοῦ Κυνικοῦ, καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ χειροτονηθέντων ἐποίησε.

Γρηγόριον δὲ τὸν χειροτονητὴν, τὸν Συρακούσης, Φωτίου, οὐ διὰ τὸ διαστῆναι αὐτὸν τῆς ἐκκλησίας καθῄρησεν ὁ Πατριάρχης Ἰγνάτιος, ἀλλ᾽ ἕνεκα ἐγκληματικῶν ὑποθέσεων. Καὶ αὐτὸς μὲν ὁ Γρηγόριος ὁ ἐπίσκοπος Συρακούσης καλῶς ἐστὶ καθῃρημένος, ὑπεύθυνοι δὲ ἔσονται οἱ προσαγαγόντες αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούσιον, καὶ τὸ τυραννικὸν καὶ βίαιον Φωτίου καὶ Γρηγορίου. Οὐ παρὰ τοῦτο δὲ καὶ Φώτιος ἀνεύθυνός ἐστιν· ἦν γὰρ σχισματικὸς, καὶ πολλοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἀπέστησε, καὶ ἑκὼν χειροτονηθῆναι παρὰ Γρηγορίου προείλετο. Ἐπὶ τούτοις, ἔτι τοῦ Ζαχαρίου λέγειν πειρωμένου, οἱ τοποτηρηταὶ Ῥώμης εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα· ἰδοὺ πολλάκις ἠκούσαμεν τῶν ματαίων αὐτῶν ἀντιρρήσεων· νῦν οὖν λέγομεν πάλιν πρὸς αὐτούς· ἄφετε προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, καὶ προσέλθετε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, καὶ σώθητε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος. ἡ γὰρ ἁγία τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία ἀπὸ, ια, ἐπινεμήσεως, μετὰ πάσης τῆς δυτικῆς συνόδου, ἐδέσμευσε καὶ ἀναθεμάτισε, καὶ ἀπεβάλετο Φώτιον. Καὶ τοῦτο πρῶτος ἐποίησεν Νικόλαος Πάπας· εἶτα ὁ μετ᾽ αὐτὸν Ἀδριανὸς, ὃς ἔπεμψεν ἐνταῦθα ἡμᾶς πρὸς φανέρωσιν καὶ βεβαίωσιν τῆς ἀληθοῦς καὶ δικαίας κρίσεως ἐνώπιον τῆς δικαίας ὑμῶν βασιλείας. καθὼς οὖν οὗτοι κατεκρίθησαν καὶ ἀπεβλήθησαν εἰς τὸν αἰῶνα οὕτως ἔσονται ἔχοντες.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη διὰ τοῦ ἀσηκρήτου παραινετικὸν τοῦ βασιλέως ἔχον οὕτως.

Πολλὰ μὲν τὰ κοινὰ πάθη, ὡς ταῖς προλαβούσαις ἡμέραις τὴν ἡμετέραν Θεοπρόβλητον βασιλείαν πενθεῖν τε καὶ σκυθρωπάζειν. τὸ μεῖζον δὲ κακὸν καὶ τῶν συμφορῶν ἡ ἀκρόπολις, ὁ τῆς ἐκκλησίας χειμὼν, ἡ τῆς εἰρήνης ἀπόθεσις, καὶ τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας κατάλυσις, καὶ τῆς εὐταξίας ἀπαλοιφή. τὸ συμπίπτειν ἐπὶ τὸν νεώτερον, τὸν πρεσβύτερον· καὶ τὸν ἄτιμον, ἐπὶ τὸν ἔντιμον. τὸ ἀνεστράφθαι διόλου τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν. καὶ παρὰ τοῖς ἔξω δικαστηρίοις τὴν δικαιοσύνην ἐμπολι-

Digitized by Google

Acacius circa Fidem dubitare & variare viſi ſunt) ordinatos autem (vt Photius, & cum Photio vos eſtis) nequaquam leges recipiunt: quemadmodum Secundum ſacroſanctum & Oecumenicum Concilium de Maximo Cynico & eius ſectatoribus decreuit.

Gregorium verò Syracuſanum, qui Photium initiauit, Ignatius Patriarcha non propter hæreſim exauctorauit, ſed quod homo flagitioſus videretur. Et ipſe quidem Gregorius Syracuſanus Epiſcopus ritè abdicatus iudicabitur ſemper, exſortes verò criminis erunt, qui per vim & tyrannidem Photij & Gregorij coacti, i lum inuiti promouerunt. Nec idcirco Photius extra culpam erit: fuit enim ſchiſmatis labe infectus, multosque ab Eccleſiæ gremio abſtraxit, vltroq; voluit à Gregorio conſecrari.

Ad hæc, cùm Zacharias conaretur reſpondere, Legati ad Imperatorem dixerunt: En quoties iam vana illorum & contumacia reſponſa audiuimus: Ergo iam nunc illos (illud Dauidis) admonemus: Nolite vos excuſare ad excuſandas excuſationes in peccatis. *Pſal. 140.* Sed ſubiicite vos ſanctæ Synodo, vt ab anathematis ſententiâ expediamini. Sancta enim Romana Eccleſia cum tota Occidentis Synodo Indictione * vndecima, damnauit, anathemati ſubiecit, & eiecit Photium. Et hoc primus fecit Papa Nicolaus; deinde Hadrianus, qui Nicolao ſucceſsit, à quo nos huc ad pronunciandam confirmandamque veri iuſtique iudicij ſententiam, præſente iuſta potentia maieſtateque veſtra, miſsi ſumus. Quemadmodum ergo hi damnati proſcriptique ſunt, ita damnati in omnem æternitatem permanebunt. Poſtea à Secretario lecta eſt Imperatoris * adhortatio, quæ ita habet.

** ἀπὸ τῆς ια' ἐπινεμήσεως qua habitum Romæ Conciliũ à Papa Nicolao. Quid propriè ἐπινέμησις docet Ioſ. Scaliger in præfatione de emendatione temp. edit. 2.*

** commonitorium Imperatoris Baſilij ad Photianos oratio.*

Multis quidem malis Reſpub. conflictatur, quæ præteritis diebus noſtra Deo protegente Maieſtas luxit & deplorauit. Sed grauius malum, omniumque adeo malorum caput, eſt iſta Eccleſiæ tempeſtas; Pax enim profligata, vetus Eccleſiæ diſciplina collapſa, præclarus ille ordo deletus eſt. Iunior partes ſenioris inuadit; infamis rapit munus optimatis, optimusque Eccleſiæ ſtatus penitus eſt conuulſus. Nam in ciuilibus qui-

ἐμπολιτεύεσθαι· παρὰ δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ τὴν ἀδικίαν παῤῥησιάζεσθαι. Ταῦτα τὴν ἐμὴν συνεῖχε καὶ ἐθορύβει ψυχὴν, καὶ μέριμνα ἦν μου διηνεκὴς, τὰ σκάνδαλα ἐκ μέσου ποιήσασθαι. Τὴν γοῦν τῶν στασιαζόντων μερῶν ἐξέτασιν κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἐπέπλαις καὶ κριταῖς ἀνεθέμην, τοῖς ἐκ τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν θρόνων ἀπεσταλμένων· καὶ τοῦ μὲν νῦν. τὸ δὲ τὸν ἱερώτατον Πατριάρχην ἐπὶ τὸν ἴδιον ἀνακάμψαι θρόνον, οὐ τῆς ἐμῆς βασιλείας ἔργον τότε. ἢ ἐπινόημα γέγονεν. Ἀλλ' ὁ ἁγιώτατος Πάπας Νικόλαος τὰ περὶ αὐτοῦ μαθὼν, ἀκριβῶς τὴν ἀποκατάστασιν ἐποιήσατο, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλε μετὰ πάσης τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας τοὺς ἀνθισταμένους τῇ τοιαύτῃ ψήφῳ. Καὶ τὸν ἴδιον θρόνον τούτῳ ἀποδεδώκαμεν. Ἐπεὶ δὲ τὰ νῦν τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν, ἡ τῆς Ῥωμαίων, καὶ τῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον προμηθείᾳ Θεοῦ κατέλαβον τοποτηρηταὶ, οὐκέτι ἐναντιωθῆναι καθότι ἡ δικαιοτάτη βασιλεία μου βούλεται. Διὸ οὐδὲ κατὰ μίαν ἄλλην σύνοδον τούτων εὑρέθη ἡ βασιλεία μου. ἵνα μή τις ἔχῃ λέγειν, ὅτι βασιλικὴ χεὶρ, ἢ ἐξουσία τὸ κριτήριον ὑπενόθευσε. Ἓν οὖν μόνον ἡμῖν καταθύμιον καὶ πρὸς ὑμᾶς τοὺς κριτὰς ἱκέσιον, μηδένα συγχωρῆσαι παραπόλεσθαι εἰ οἷόν τε, τοῦτο μόνον ἔσω ἡμέτερον ἔγκλημα. τὰ δ' ἄλλα πάντα τοῖς κανόσιν ἑπόμενα, παρακαλοῦντες φιλανθρώπως πρὸς τοὺς παραπεσόντας διατεθῆναι.

Ναὶ πατέρες πνευματικοὶ, καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀληθείας ἔκδικοι, οἱ τυποῦντες κατὰ χρίσμα τὸν Ἀαρὼν, κατὰ τὸν ζῆλον τὸν Φινεὲς, κατὰ τὴν κρίσιν τὸν Σολομῶντα ἐπιζητήσατε τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, ἐπιστρέψατε τὸ πεπλανημένον τοῖς ἐνενηκονταεννέα προβάτοις, οἰκονομίας τρόπῳ, συγκαταμίξατε. † Καὶ ὑμεῖς οἱ τῆς θεραπείας δεόμενοι τὰ τίμια μέλη Χριστοῦ, τὰ ὑπὸ τοῦ πονηροῦ δαίμονος τῆς κεφαλῆς χωρισθέντα δέξασθε παραινέσεως λόγον, οὐκ αἰσχύνομαι δὲ εἰπεῖν καὶ παρακλήσεως, εἰς τοῦτο γάρ με κατήνεγκεν ὁ πρὸς ὑμᾶς ἔλεος. Ἐρευνήσατε τὰ ταμιεῖα τῆς συνειδήσεως καὶ εὑρήσετε κακῶς ὑμᾶς τῆς ἐκκλησίας ἀνισταμένους. οὐκ αἰσχρὸν τὸ πάθος φανερῶσαι, καὶ τόπον μετανοίας, καὶ ἰατρείας ἐπιζητῆσαι. οὐ δὲ μίαν αἰσχύνην ἔχει, ἀδελφοὶ, τὸ προσπταῖσαι τῷ Θεῷ· ἐκείνῳ προσπίπτουσιν, οἱ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς ποιμαντικοῖς

† ἀρίστη βασιλέως παραίνεσις πρὸς τὸν Φώτιον καὶ τοὺς περὶ αὐτόν.

κοῖς

dem iudiciis ius rectè adminiſtratur; In Eccleſia impunè regnat improbitas. Hæc dudum premebant, angebantque animum meum, perpetuiſq; torquebant curis, vti tantas Eccleſię offenſiones & ſcandala è medio tollerem.

Partium ergo ambarum cauſſam, ad acceptam ab antiquis Eccleſiæ normam exigẽdam decidendamq;, iudicibus omnia coram cernentibus commiſi; illis nempe, qui à Patriarchiis legati venerunt:* & hoc mei modo erat officij. Patriarcham verò ſacratiſsimum ad ſuam reducere ſedem, neq; mei munus erat Imperij, nec conſiliũ. Sed ſanctiſsimus Papa Nicolaus, cauſsâ Ignatij diligenter excuſsâ, vt ille reſtitueretur, ſanxit, atque ex totius Eccleſiæ Romanæ decreto, omnes qui reſiſterent anathemate perculit. Hinc illũ ſuo throno reddidimus. Poſtquam verò præſentem cauſſam Legati reliquarum Eccleſiarum, ſiue Romanorum, & qui ad Orientem habitant, Dei prouidentia ſuſceperunt, noſtra Maieſtas non ſtatuit quicquam amplius repugnare. Quapropter noſtra Maieſtas in nulla huius Concilij Actione ſeu conſeſſu comparuit, ne quis diceret, à regia potentia, manuque iudicium fuiſſe corruptum aut ſubadulteratum. Hoc vnum nobis curæ fuit, & hæc vna apud vos iudices deprecatio, vt ne quemquam, ſi vlla ratione fieri poſſet, perire pateremini. Hoc, ſi quod eſt, noſtrum vnius ſit peccatum. Ceteris omnibus Eccleſiæ ſanctionibus parentes, obteſtamur, vt lapſos clementer tractetis.

** καὶ τοῦ μὲν νῦν. Et hoc erat nũc imperantiũ. Vel lege, καὶ τὸ μὲν ἔργον τοῦ κρατοῦντος.*

Ad Concilium.

Sanè Religioſi patres, atq; Eccleſiæ & veritatis vindices ad formã Aaronis chriſmate delibuti, pro exemplo zeli Phinees, ad iudicij Salomonis normã, quærite ouem perditam, errantem reducite, & diſpenſatorum more illis nonaginta nouem, hanc adiungite. Vos porro quibus medico opus, nobilia Chriſti membra, ſed à malo dœmone, à capite ſeiuncta, admittite admonitionis imo (neq; enim erubeſco dicere, tãta veſtri miſeratione teneor) deprecationis orationẽ. Deſcendite in conſcientię veſtrę penetralia, reperietis profectò, haud probè vos contra Eccleſiam niti. Nequaquam turpe ducendum eſt, morbum aperuiſſe, & medicinæ pœnitentiæq; locum dediſſe. Nullum, fratres, dedecus eſt ſupplicem eſſe Deo: ſupplices illi ſunt, qui Eccleſię rerumq; Eccleſiaſticarum Curionibus obſequuntur.

Ad Photianos.

Digitized by Google

τοῖς πράγμασιν ὑποπίπτοντες. εἰ ὅλως τοῦτο αἰσχύνην ἡγεῖσθε, ἐγὼ τύπος ὑμῖν γενοίμην ταύτης τῆς ταπεινώσεως, ὁ ἀνεπιστήμων καὶ ἄσοφος τοῖς σοφοῖς, καὶ ἐπὶ γνώσει σεμνυνομένοις. Ἐγὼ ὁ ἐν ἁμαρτίαις κατειλημμένος, ὑμῶν τῶν καθαρῶν καὶ ἀρετῆς ἐπιμελουμένων, πρῶτος ἐμαυτὸν ἐπ' ἔδαφος ῥίπτω, ἐπίβητε πρὸς τὰς ἐμὰς παρειὰς, καὶ διὰ τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν ὁδεύσατε· μὴ ἡγήσησθε μέγα βασιλέως πατῆσαι μετάφρενα· πάντα παθεῖν πρόθυμος ἐγὼ, μόνον ἴδοιμι κοινὴν ἕνωσιν, μόνον ψυχὴν μὴ ζημιωθῶ, καὶ ἐπιχαρῇ ὁ κοινὸς ἐχθρὸς ὁ διάβολος. Ταῦτα ἐγὼ μὲν παρακαλῶ· εἰ δὲ οὐ πεισθήσεσθε, ὑμεῖς ὄψεσθε, ἀθῶος ἐγὼ τῆς ὑμῶν ἀπωλείας. καταλείψετε τὸ καιροσκοπεῖν ἀδελφοὶ, καὶ πραγμάτων ἀλλοίωσιν ἀναμένειν. Ἐὰν πρᾶξις ἑνὸς ἀνδρὸς ὑμετέρου, οὐδὲν εὔλογον ἔχουσα, ὅλη δὲ πεπλασμένη τυγχάνουσα τοσαύτην ζάλην εἰργάσατο· πρᾶξιν τεσσάρων Πατριαρχικῶν θρόνων τίς λῦσαι δυνήσεται; καὶ πρὸς τίνα καταφεύξασθε τὴν λύσιν αἰτούμενοι, τοῦ δεσμοῦ ὑπὸ τῶν τεσσάρων τούτων θρόνων κατακεκριμένοι;

ὢ τῆς ταπεινώσεως.

Μετὰ τὴν τούτων ἀνάγνωσιν οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης τὴν βασιλικὴν ταύτην πρόρρησιν ἐπαινέσαντες, καὶ αὐτοὶ παραίνεσιν οἰκείαν προσέθεντο. Ἀλλὰ καὶ Θωμᾶς, καὶ Ἠλίας οἱ τοποτηρηταὶ τῶν Ἀνατολικῶν θρόνων, ὁμοίως τὴν βασιλικὴν παραίνεσιν ἐγκωμιάσαντο· εἶπον, ἡμεῖς, εἰ ἄλογα ζῶα ποιμένοντες ἦμεν, ἀναγκαστικῶς καὶ βιαίως διετιθέμεθα πρὸς αὐτά· ἐπεὶ δὲ λογικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος παραινέσει μᾶλλον ἀγόμενον, ἀρκούντως ὑπὸ τῶν βασιλικῶν παραινέσεων κατηχήθητε· καὶ ὃ βούλεσθε ἐπιλέξασθε. Ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς ἐνδόσιμον ἑπταήμερον παρασχὼν, ἔλυσε τὸ συνέδριον καταντήσαντος τοῦ τέλους εἰς τὴν συνήθη εὐφημίαν τῶν βασιλέων.

Πρᾶξις ἑβδόμη.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου πάντων Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, ὑπατείας τῶν θεοστέπτων δεσποτῶν Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου N̄. Γ', πρὸ. δ', Καλανδῶν Νοεμβρ. προκειμένων τῶν τιμίων ξύλων, καὶ τῶν τιμίων Εὐαγγελίων, προκαθημένου τοῦ βαπ-

quuntur. Quod ſi omnino hanc ignominiam reformidatis, ego vobis ipſe exemplum ſummiſsionis efformabo, ſtultus & inſipiens ſapientibus, & iis qui ob ſapientiam in veneratione eſtis. Ego in peccatis volutatus, primus me in terram abiicio, per calcatum pergite os meum, incedite per oculos meos: pro nihilo ducite humeros Imperatoris pede premere: omnia vltima lubens volens ſubibo, dummodo vos videam ad concordiam redire, dummodo ne animæ detrimẽtum patiar, & communis humani generis hoſtis cacodęmon triumphet. Hęc ego etiam atq; etiam obteſtor: Vos ſi contumaces in ſententia perſtiteritis, ipſi videritis; me, cum in exitium ruetis, culpâ abſoluetis. *Arripite opportunũ cogitandi tempus, & hanc rerum permutationẽ tolerâte. Si factum vnius hominis veſtri, quod omni ratione caret, & ex fraude doloq; compoſitum tantam excitauit tempeſtatem: iudicium quatuor Patriarcharum quis reſcindet? Ad quem, vt ab anathematis cenſurâ expediamini, confugietis, qui in quadruplici hoc Patriarcharum foro eſtis condemnati?

** καταλείψετε τὸ καιροσκοπεῖν, deſinite alias quærere opportunitates, rerumque permutationẽ expectare.*

His lectis Romani Legati laudata Imperatoris admonitione ſeu prædictione, etiam ſuos ipſi addidere ſtimulos. Atque Thomas, Eliasque Orientis legati Patriarcharum pari modo deprædicata Imperatoris adhortatione: Nos, inquiunt, ſi pecudum & ferarum paſtores ageremus, erga illas tamẽ vel nolentes neceſſariò afficeremur: Erga hominem animal rationis plenum tali incitamento non moueamur? Copioſiſsimè per Imperatoris documenta inſtituti eſtis: Iam quod placet deligite. Imperator dato illis ſeptem dierũ ad deliberandum amplo ſpacio, Concilium ſoluit, quod Imperatori de more feliciter in fine acclamauit.

Actio Septima.

Cũ Photio præſente certatur. Acta Cõcilij Romani ab Hadriano celebrati recitantur. Anathemata in Photium intractabilẽ iaciuntur.

IN nomine Domini, Domini IESV CHRISTI, veri Dei & Saluatoris noſtri. Conſulatus Imperatorum noſtrorũ à Deo coronatorum Baſilij & Conſtantini Indictione III. IV. Kal. Nouemb. Propoſitis venerandæ crucis lignis, ſacriſque Euangeliis,

βασιλέως ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ναοῦ, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· συνελθούσης τῆς ἁγίας Οἰκουμενικῆς συνόδου, κελευσάσης οὖν τοῦ βασιλέως Βαάνης ὁ Πραιπόσιτος εἶπε· τῆς δεδομένης τῷ Φωτίῳ προθεσμίας ἤδη πεπληρωμένης, πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον ὁ Φώτιος ἦλθεν· εἰ κελεύει οὖν ἡ ἁγιωσύνη ὑμῶν ἀχθήτω· εἶπον οἱ τοποτηρηταί· εἰσελθέτω. καὶ εἰσήχθη Φώτιος βακτηρευόμενος, καὶ σὺν αὐτῷ Γρηγόριος ὁ Συρακουσίων ἐπίσκοπος. Μαρῖνος δὲ ὁ τοποτηρητὴς τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας· ἄρατε, εἶπε, τὴν βακτηρίαν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, σημεῖον γάρ ἐστιν ἀξίας ποιμαντικῆς, ἧς αὐτὸς ἀνάξιος. ἀφῃρέθη οὖν αὐτὴν καὶ ἠρωτήθη διὰ τοῦ Βαάνους, εἰ ποιεῖ τὸν λίβελλον τῆς ἁγίας συνόδου; ὁ δὲ Φώτιος εἶπε· ὁ Θεὸς φυλάξαι εἰς πολλὰ ἔτη τὸν βασιλέα ἡμῶν τὸν ἅγιον. τοῦτο εἶπε καὶ Γρηγόριος. τοῖς δὲ τοποτηρηταῖς εἶπον· ἀπολογίαν οὐ παρέχομεν, εἰ εἶπον ἐπὶ ἰδίᾳ μετανοίᾳ τὸν προδιορισμὸν, ὃν ἔθεσαν χάριν ἡμῶν, δι' ἔργων ἐπιδειξάτωσαν, καὶ μετανοησάτωσαν αὐτοὶ, ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησαν. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον διὰ τοῦ ἐξελληνίζοντος Δαμιανοῦ βασιλικοῦ κληρικοῦ· τοῦτο πρὸς αἰσχύνην τῆς ἐκκλησίας εἶπον. ἡμεῖς οὐδὲν ἕτερον ἐρωτῶμεν, εἰ μὴ ἐὰν βούλωνται ποιῆσαι τὴν τοῦ λιβέλλου πληροφορίαν; εἶτα ἀνέγνω Θεόδωρος ἀσηκρῆτις ἐκ προσώπου τῶν Ἀνατολικῶν θρόνων οὕτως.

Τῇ πρώτῃ εἰσόδῳ ὁ Φώτιος οὐ μόνον ἡμᾶς, καὶ τοὺς σὺν ἡμῖν εὑρεθέντας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγίαν σύγκλητον τοῦ βασιλέως ἁμαρτωλοὺς ἀπεφήνατο. νῦν τὸ ἐπισφράγισμα τῆς ἀτόπου διανοίας ἠρεύξατο. τὰς παραινέσεις τὰς βασιλικὰς καὶ τῆς ἁγίας συνόδου τὰς ἐκφωνηθείσας εἰς μετάμελον αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἡμῶν τὸν ἅγιον καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον μετήνεγκεν. εἰ γοῦν τῇ τοιαύτῃ ἀπειθείᾳ καὶ ἀπονοίᾳ διαμένει, ἀκούσεται· τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιάς, ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. Πάλιν οὖν ἠρωτήθη παρὰ Βαάνους ὁ Φώτιος, εἰ ἔχει τι εἰπεῖν. ὁ δὲ εἶπεν· οὗτοι εἰς συκοφαντίας ἡμᾶς ἤγαγον, καὶ τί λοιπὸν χρὴ λέγειν; ἠρωτήθησαν παρὰ Βαάνους οἱ τοῦ Φωτίου ἐπίσκοποι, εἰ ποιοῦσι τὸν λίβελλον; ἐκείνων δὲ ἐρωτησάντων τίς ἐστιν ὁ λίβελλος; οἱ τοποτηρηταὶ Ῥώμης εἶπον· ὃν ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγίας ἐκκλησίας ἠγάγομεν, ἵνα ἀθετήσητε τὸν Φώτιον, καὶ πάντα τὰ πρακτικὰ αὐτοῦ ἀναθεματίσητε, καὶ Γρηγόριον τὸν Συρακούσης· καὶ δέξασθε τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον. εἶπεν

Ιωάννης

geliis, præſidente ad dextram Magnæ Eccleſiæ partem Imperatore: Sancta Synodo Oecumenica congregata, iuſſu Imperatoris Baanes Præpoſitus dixit: Datâ ei plena ſui defendendi poteſtate Photius adeſt; ſi ergo placet Sanctitati veſtræ introducatur: Legati dixere: Ingrediatur. Introducto Photio ſcipioni innixo vnà cum Gregorio Syracuſano Epiſcopo, * Martinus veteris Romæ Legatus dixit: Eripiatur illi de manu baculus, eſt enim Eccleſiaſticæ dignitatis ſymbolum, qua ille dignitate indignus eſt. Ablatus ergo ab illo eſt baculus, Photiuſque rogatus à Baane an libellum S. Synodi reciperet? Photius reſpondit, Deus ſeruet in multos annos ſanctum Imperatorē noſtrum. Idem dixit Gregorius. Ad Legatos verò. Nihil, inquiunt, defendimus; ſi quæ noſtra cauſſa ipſi definierunt, pœnitentia ducti, ipſi corrigant, quæ peccauerunt; factiſque id ipſis oſtendant. Legati per Damianum Palatinum Clericum, interpretem dixere: Hoc ad Eccleſiæ contumeliam prolocuti ſunt. Nos aliud non quærimus, quàm vtrum velint ea quæ libello præſcribuntur, præſtare? Hunc deinde Theodorus à Secretis in perſonâ Patriarcharum Orientis his conſcriptum verbis legit.

* Hic poſt Ioannem VIII fuit poſteà Rom. P. de quo infrà.

Primo ingreſſu Photius non ſolum nos comiteſque noſtros, quos nobiſcum reperêre, ſed ſacrum quoque ſenatum Palatinum, peccati damnauit; nunc autem ſtultæ menti ſtabilimentum adiecit. Adhortationes Imperatoris, & ſanctæ Synodi, pronunciatas, in ipſum Imperatorem & Synodum retorſit. Quod ſi ergo in ea animi peruicacia perſeuerarit, ad animaduerſiones conuerſos intelliget. Auertat Dominus cum operantibus iniquitatem. *Pſal. 7.* Rogatus iterum à Baane Photius, an haberet quod diceret. Si, inquit, iſti nos calumniæ reos agunt, quid nobis relinquitur vt dicamus? Interrogati à Baane Epiſcopi an libellum reciperent: quærunt, quis iſte ſit libellus? Subiiciunt Legati Romani: quem ab Eccleſia Romana nobiſcum attulimus, vt damnetis Photium, omniaque illius facta vnà cum Gregorio Syracuſano condemnetis: Ignatium verò Patriarcham recipiatis. Ioannes Heracleæ Antiſtes à Photio

 conſe-

Ἰωάννης ὁ Ἡρακλείας χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος παρὰ Φωτίου, ὁ ἀναθεματίζων τὸν Ἀρχιερέα αὐτοῦ, ἔστω ἀνάθεμα. οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι Φωτίου εἶπον, τοῖς παραλόγως πραττομένοις, οὐ συναινοῦμεν. καὶ πάλιν Βαάνης ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως εἶπε πρὸς αὐτούς· δείξατε τὴν ὥραν ταύτην, ὅτι εἴτε αἱρετικός τις, εἴτε σχισματικὸς ἐν οἱῳδήποτε τόπῳ ἐφρόνησεν ἔξω τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν διεσώθη; εἰ γοῦν σήμερον τὰ τέσσαρα Πατριαρχεῖα, μᾶλλον δὲ τὰ πέντε κατακρίνουσιν ὑμᾶς, τίς ὁ βοηθήσων ὑμῖν; οἱ δὲ Φωτίου εἶπον, οἱ Κανόνες οἱ Ἀποστολικοί· τοὺς δὲ τοποτηρητὰς ἡμεῖς κριτὰς οὐ δεχόμεθα. ὁ βασιλεὺς διὰ Βαάνου εἶπεν· ἀπέλθετε πρὸς τὸν Πατριάρχην, καὶ ἀγάγετε ἄλλους πρὸς ἡμᾶς. οἱ τῆς Ῥώμης τοποτηρηταὶ εἶπον· Ἰδοὺ ἤκουσε πᾶσα ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὅτι ἀπὸ τῆς ια ἐπινεμήσεως ὁ μακάριος Πάπας Νικόλαος ἔκρινε, μετὰ πάντων τῶν δυτικῶν ἐπισκόπων, περὶ Φωτίου καὶ πάντων τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν καὶ Κανονικὴν αὐθεντίαν. καὶ κατέκρινεν αὐτὸν, διὰ τὸ ἐπιβῆναι τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, καὶ ἐξῶσαι, καὶ καθαιρῆσαι, καὶ ἀναθεματίσαι τὸν ἁγιώτατον Ἰγνάτιον. Ἐρωτῶμεν οὖν τίνος ἕνεκεν αὐτὸς ἀπωσμένος καὶ δεδεμένος, καὶ ἀναθεματισμένος, καὶ κοσμικὸς ὑπάρχων ἐτόλμησε τοιαῦτα; ἀξιοῦμεν οὖν ἀναγνωσθῆναι τὰ παρὰ τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Νικολάου τελεσθέντα, καὶ τὰ παρὰ τοῦ μετ' αὐτὸν ἁγιωτάτου Ἀδριανοῦ. Καὶ ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα Νικολάου, πρὸς τοὺς Μητροπολίτας, Ἀρχιεπισκόπους, Πρεσβυτέρους, καὶ Κληρικοὺς Κωνσταντινουπόλεως ἔχουσα οὕτως.

Τὰ παρὰ τῇ Κωνσταντινουπόλει πραχθέντα, καὶ μέχρι τοῦ νῦν πραττόμενα τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην οὐ πεπείσμεθα ἀγνοεῖν. Ἀλλ' ὁποίῳ ζήλῳ ἐζηλώσαμεν ὑπὲρ τοῦ οἴκου κυρίου, ὅς ἐστιν, ἡ ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, τῷ ἔθει τῶν προγενεστέρων ἡμῶν, τὴν μέριμναν πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν περιφέροντες, οὐδὲ τοῦτο ἀγνοεῖτε. Ἀκούσαντες γὰρ ἡμεῖς ὅτι τινὲς ὑμῶν φθόνῳ, καὶ ὑπερηφανίᾳ ὁρμώμενοι κατὰ τοῦ ποιμένος καὶ διδασκάλου αὐτῶν, τοῦ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰγνατίου ἐπανέστησαν, καὶ ἐξῶσαν τῆς ἐκκλησίας αὐτὸν, ἐν μερίμνῃ γεγόναμεν καὶ μάλιστα, ὅτι σχίσμα ἐν πάσῃ τῇ εἰρημένῃ ἐπαρχείᾳ, καὶ ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῇ πόλεσι. διά τινα Φώτιον ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς καὶ κοσμικῆς στρατιᾶς, καὶ σχήματος, καὶ τῶν † Ἀνατολικῶν

† ἀνακτορείων C.A.

οἴκων

conſecratus: Quiſquis, inquit, anathemate meum ferit Pontificem, anathemate feriatur. Ceteri Photiani dixerunt; Impiis decretis non ſubſcribimus. Rurſum Baanes ex Imperatoris perſona dixit: Oſtendite vel tempus vllum, vel locum, quo ſiue hæreticus, ſiue ſchiſmaticus diuerſa à quatuor Patriarchis ſentiens non fuerit damnatus? Quando ergo vos hodie quatuor, imo quinque Patriarchæ damnant, quis vos abſoluet? Canones Apoſtolici, inquiunt Photiani: Legatos non recipimus. Imperator per Baanem dixit: Abite ad Patriarcham & alios nobis adducite. Legati veteris Romæ dixerunt: Ecce tota ſancta Oecumenica Synodus audiit Photium, & Photianos omnes à B. Papa Nicolao vndecima Indictione ex Apoſtolicarum ſanctionum auctoritate damnatos eſſe. Damnatus verò propterea Photius eſt, quod Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ cathedram inuaſerit, ſanctiſsimum Ignatium exegerit, exauctorarit, damnarit. Quærimus ergo qua auctoritate profanus ipſe & politicus, & exauctoratus, cenſuráque Eccleſiaſtica conſtrictus, ac damnatus, huiuſcemodi ſit auſus perpetrare? Operæ precium arbitramur, vt beatiſsimi Papæ Nicolai & ſanctiſsimi Hadriani, qui Nicolao ſucceſsit, acta legantur.

Schiſmaticorū impudens pertinacia.

Contra Canones pronocant ad Canones, vt hodie hæretici ad S. Scripturam.

Lecta igitur eſt Epiſtola Nicolai Papæ ad Metropolitas, Archiepiſcopos, Presbyteros, & Clericos Conſtantinopolitanos in hæc verba conſcripta.

Quæ apud Conſtantinopolitanam vrbem geſta ſunt, hodieque geruntur, ſanctitatem veſtram non arbitramur ignorare. Sed quali zelo pro domo Dei zelati ſimus, quæ eſt Eccleſia Dei viuentis, more maiorum noſtrorum ſolicitudinem omnium Eccleſiarum circumferentes etiam probè ſcitis. Poſtquam enim accepimus quoſdam ſuperbiæ faſtu inflatos, & inuidiæ facibus inflammatos, contra Paſtorem ſuum & Doctorem, comminiſtrum noſtrum Ignatium inſurrexiſſe atque ex Eccleſia pepuliſſe, magna ſanè cura affecti ſumus, ob eam potiſsimum cauſſam, quod ſchiſma in illo regno & omnibus ſubiectis illi ciuitatibus per Photium quendam à foro

Epiſtola Nicolai P.M.

οἴκων τυγχάνοντα, καὶ αἰφνίδιον καρέντα, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ ἐναντίως τῶν ἱερῶν Κανόνων προβληθέντα οὐ σμικρὸν ἀκηκόαμεν ἀναφυέν. Περὶ τούτων δὲ φροντιζόντων ἡμῶν, ἐξαίφνης μετ' ἐπιστολῆς τινὲς τῶν ἐπισκόπων βασιλικῆς κατέλαβον εἰς ἡμᾶς πρεσβείαν φέροντες πρὸς τὸν Ἀποστολικὸν θρόνον. καὶ κατηγορίας κατὰ τοῦ συνιερέως ἡμῶν Ἰγνατίου, καὶ ἐν λόγοις παραχώρησιν ἀπὸ Φωτίου προφέροντες, οὓς αἰσίως ἀπεδεξάμεθα, ἤγγελον δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως, τούτων γοῦν ἕνεκα δύο τῶν σὺν ἡμῖν ἐπισκόπων Ῥαδοάλδον καὶ Ζαχαρίαν ἀπεστάλκαμεν, δεδωκότες γράμματα πρός τε τὸν Αὔγουστον καὶ τὸν Φώτιον, ὑποθέμενοι αὐτοῖς τὰς αἰτίας ἐξιχνιάσαι τὰς κατὰ Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου, καὶ τῇ Ἀποστολικῇ καθέδρᾳ ἀπαγγεῖλαι. Τὴν γὰρ τοῦ Φωτίου χειροτονίαν οὔπω ἐμάθομεν γεγονυῖαν, καὶ τοῖς ἀποκρισιαρίοις δὲ αὐτοῖς ἐνετειλάμεθα, ὡς λαϊκῷ κοινωνῆσαι Φωτίῳ. ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, δηλωθήσεται ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἡμῶν τῶν πρὸς τὸν Αὔγουστον καὶ τὸν Φώτιον πεμφθέντων. ἡμεῖς οὐκ ἐκπληρῶσαι τὰς κατὰ Ἰγνατίου συσκευὰς ἐνετειλάμεθα. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ δὲ τῇ βασιλικῇ δεδιδάγμεθα, ὡς αὐτοὶ οὐ μόνον συναίνεσιν οὐκ ἠβουλήθημεν δοῦναι ἐν τῇ τοιαύτῃ κρίσει, ἀλλὰ καὶ αἰτέλεγον μὴ προβιβῶσαι τὸ τοσοῦτον ἀνόσιον. Καὶ ὁ ἠγαπημένος ἡμῶν υἱὸς, ὁ εὐσεβὴς Αὔγουστος, εἰδὼς παρὰ τὴν ἡμετέραν κέλευσιν ἐκείνους πράξαντας, ὑπὲρ τῆς ὑπευθύνου τούτων παραβάσεως γράψαι ἐφρόντισεν. εἰ δέ τις λέγει, καὶ διατί τοὺς μὴ πταίσαντας ἐκαθήραμεν; λέγομεν ὅτι ἤρξαντο μὲν ἀντιλέγειν, διότι δὲ οὐ μέχρι τέλους ἐνέμειναν, ἀλλ' ἐνέδωκαν, διὰ τοῦτο καθῃρέθησαν. εἰ γοῦν διὰ τὸ κρῖναι Ἰγνάτιον, ἀπεστάλησαν παρ' ἡμῶν, ἄρα οὖν πρὸ πάσης δίκης τῷ θρόνῳ αὐτοῦ ἀποκατασταθῆναι ἀναμφιβόλως ἐθεσπίσαμεν, ὡς ἂν ὅπερ παρανόμως διὰ κοσμικῆς ἐξουσίας ἀπώλεσεν, δι' ἐκκλησιαστικοῦ Κανόνος εὑρήσει. Ἀλλὰ καὶ ἡνίκα τοὺς ἀποκρισιαρίους ἡμῶν ἐστέλλομεν, τὴν πρὸς τὸν Αὔγουστον ἐπιστολὴν ἐν τοῖς τρισὶ τόμοις ὁμοίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐχαράξαμεν, ὧν ὁ μὲν εἷς παρ' ἡμῶν ἔμεινεν, ὁ δὲ ἕτερος ὠρίσθη ἀποκομισθῆναι πρὸς τὸν Αὔγουστον, τὸν δὲ τρίτον ἐνετάλθησαν ἔχειν παρ' ἑαυτοῖς οἱ ἀποκρισιάριοι εἰς οἰκείαν ἀσφάλειαν, αὐτοὶ δὲ καταλαβόντες τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν πλήξαντες, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἠθέτησαν τὰς ἐντολὰς ἡμῶν.

** Symmysta, consacerdos, coepiscopus.*

καὶ

Digitized by Google

profectum, & caſtris, profanaque veſte, atque * Palatio, ſubito attonſum atque in Eccleſiam reclamantibus ſacris Canonibus traductum collocatumque, vehementer repullulet. Hæc nobis anxiè cogitantibus adſunt cum Epiſtola Epiſcopi ex vrbe regia ad Apoſtolicum thronum miſsi, qui Ignatij comminiſtri noſtri accuſationem deferebant, verbis quandam à Photio modeſtiam præſeferentes, qui à nobis, vt decebat excepti, denunciarunt ſtatum Iconomachorum, quorum cauſſa binos ex noſtris Epiſcopos Rhodoaldum & Zachariam, datis ad Auguſtum & Photium literis, cum mandatis miſimus, vt Ignatij Patriarchæ cauſſam diligenter cognoſcerent, atq; ad Apoſtolicum tribunal referrent. Photij enim conſecrationem factam nunquam audiuimus, & Legatis noſtris præcepimus, vt cum Photio non aliter atq; cum laico communicarent. Quod ita eſſe ex literis noſtris ad Auguſtum & Photium datis planum fiet. Nos tentatas aduerſus Ignatium inſidias nequaquam iuſsimus approbari. In Epiſtola verò ad Imperatorem docuimus, nos non ſolùm conſenſum nullum in iudicium aduerſus Ignatium præbuiſſe, ſed vehementer etiam, ne tantum ſcelus deſignaretur, repugnaſſe. Et dilectus filius noſter Pius Auguſtus, illos contra noſtrum mandatum agere haud ignarus, pro culpanda Legatorum præuaricatione ad nos ſolicitè ſcripſit. Si quis verò dicat, cur etiam eos, qui lapſi non ſunt, exauctorauerimus? reſpondemus, illos cœpiſſe quidem Photio & Photianis reſiſtere, ſed tandem ceſsiſſe, manuſque dediſſe, eamque ob cauſſam eſſe à nobis exauctoratos. Si igitur ad cauſſam Ignatij iudicandam miſsi ſunt, omnino prius, (quàm iudicaretur) ex noſtra ſanctione illum dignitati ſuæ thronoque reſtitutum oportuit, vt quod per ciuilem vim & potentiam amiſit, per Eccleſiaſticas ſanctiones recuperaret. Quin & cum noſtros Apocriſiarios mitteremus, epiſtolam ad Auguſtum miſſam, eandē ter eodem exemplo deſcripſimus, cuius vnum exemplum ipſi ſeruauimus, alterum Auguſto tranſmiſſum eſt, tertium Legati ſecuritatis cauſſa apud ſe retinere iuſsi ſunt; qui poſtquam Conſtantinopolim peruenere regiam formidantes potētiam, vt aiunt, mandata noſtra

negle-

* ἀνακτορείων οἴκων probè A. C. non bene B. ἀνατολικῶν.

neglexerunt, & cum Photio mœcho in ſacris communicarunt, Ignatiumque virum ætate iuxta ac ſanctitate venerandum damnauerunt, atque de dignitatis gradu deturbarunt. Atque ita quidem Legati ſe geſſerunt. Nos autem ſic conſtitueramus, vt Epiſcopus qualiſcunque eſſet, à ſæcularibus non iudicaretur, neque per vim & tyrannidem pelleretur, nec ante cognitam cauſſam ſede ſua priuaretur, ſed à maioribus & ſummis perſonis ex æquo iudicio ſententiam acciperet. Legati porro noſtri illinc reuerſi aliud nobis nihil renunciarunt, quam abdicatum Ignatium, & Photium in throno Conſtantinopolitano collocatum. Poſt biduum verò nobis Legatus Imperatoris duo volumina exhibuit, quorum altero continebatur, cur Ignatius eſſet depoſitus: alterum de ſacris imaginibus acta complectebatur. Ex quibus apertè cognouimus literas noſtras ad Ignatium datas, ab Imperatore, Ignatio nunquam fuiſſe redditas, neque à noſtris Legatis exemplum Synodo Epiſcoporum oſtenſum; Quo deprehenſo, rem perpendimus; indeque quicquid cum noſtris Apocriſiariis factum, aut ſine illis, ſtatim intelleximus. Præterea idem Legatus Imperatoris, literas Auguſti nobis porrexit, quibus rogabamur vt Ignatij exauctorationem, Photijq; ſuffectionem ratam haberemus. At nos præſente ipſo Legato conuocata tota noſtra Eccleſia declarauimus in Ignatij depoſitionem, aut Photij promotionem nunquam nos conſenſiſſe. Quando autem hæc apud nos agebantur Rhodoaldus & Zacharias miſsi à nobis Legati Epiſcopi negarunt à ſe abdicatum eſſe Patriarcham Ignatium, nec ſe cum Photio communicaſſe fatebantur. Sed progreſſu temporis didicimus Epiſcopos illos noſtros muneribus corruptos ita demum in Acta contra Ignatium conſpiraſſe. Ergo nos euocatis ex multis Occidentis Imperij prouinciis Epiſcopis in Eccleſia Dei Concilium & Synodum, adducto in medium Zacharia (nam Rhodoaldus aberat) celebrauimus, in quo examinatum accuratè Zachariam in Ignatij eiectionem conſenſiſſe, & Photij communionem prolapſum fuiſſe deprehendimus: id quod ipſe Zacharias quoq; ore ſuo palam confeſſus eſt. Quam ob cauſam Synodus

τὰ αὐτὰ πείσεται εἰς ἑτέραν ἀπαντήσεις καὶ ἄκων σύνοδον. Ἅπερ δὲ συνοδικῶς περὶ Φωτίου τοῦ ἅρπαγος, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὡρίσαμεν, ἐν τοῖς ὑποτεταγμένοις κεφαλαίοις ἐκφέρονται. Φώτιος ὁ ἀπὸ σχισματικῶν γινωσκόμενος, καὶ ἀπὸ κοσμικῆς ὑπηρεσίας, καὶ στρατείας, καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς αἰφνίδιον καρεὶς, καὶ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Συρακουσῶν ἐπισκόπου καθῃρημένου χειροτονηθεὶς, ζῶντος τοῦ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰγνατίου, τοῦ βιαίως ἐκβληθέντος· καὶ μετὰ τῶν κατακρίτων καὶ ἀναθεματισμένων, καὶ μετὰ τῶν περὶ τοῦ προκατόχου ἡμῶν τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου δεσμευθέντων κοινωνῶν, καὶ ἀναστρεφόμενος, μεθ' ὧν καὶ συνύφανε τὰ κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, καὶ διαστρέψας τοὺς παρ' ἡμῶν ἀποσταλέντας ἐπισκόπους· ὥστε συνευδοκῆσαι αὐτῷ, καὶ μέχρι νῦν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ συστρέφων καὶ κολάζων, αὐτόν τε τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κολάσεσιν ἀφορήτοις ἔσω τῇ τοῦ παντοδυνάμου ἐξουσίᾳ Θεοῦ, καὶ τῶν μακαρίων Ἀποστόλων καὶ κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ πάντων ὁμοῦ τῶν ἁγίων, καὶ τῶν τιμίων, καὶ Οἰκουμενικῶν ἓξ συνόδων αὐθεντίᾳ, πάσης ἱερατικῆς τιμῆς, καὶ ἐν ὀνόματι ἀλλότριος καὶ παντὸς τάγματος Κληρικοῦ ἀπόβλητος.

Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν διάγνωσιν ταύτην, πειραθῇ εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνελθεῖν, ἢ παρεμποδίσαι τῷ συλλειτουργῷ ἡμῶν Ἰγνατίῳ, ἢ ἱερατικοῦ τινὸς ἐφάψασθαι ἔργου, ἀκοινωνησίαν παντελῆ κατακριθήσεται, καὶ ἀναθεματισμῷ ὑποπεσεῖται· μετὰ τῶν συγκοινωνῶν αὐτοῦ. Ἐκ τούτου γὰρ ἕκαστος μανθάνων οὐδαμῶς τοῦ λοιποῦ, ἐκ λαϊκῆς καταστάσεως, εἰς τὴν ἱερατικὴν αἰφνίδιον ἔλθῃ χώραν ὅπερ ἐν τῇ αὐτῇ Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίᾳ πολλάκις τολμηθὲν ἔγνωμεν Καὶ οὕτω καταφρονοῦνται οἱ Κληρικοὶ, ὧν ἄπειρον τὸ πλῆθος ἐκ νηπίας ἡλικίας τῇ ἐκκλησίᾳ δουλεύοντες.

† προστάντα C. A. rectius.

Γρηγόριον δὲ τὸν Συρακούσης ἐκκλησίας ἀκανονίστως † προστάγματα, ἐδεσμεύθη γὰρ ἀπὸ Βενεδίκτου τοῦ πρὸ ἡμῶν ἁγιωτάτου Πάπα, καὶ Φώτιον τὸν λαϊκὸν ἀθρόον ἐκ λαϊκοῦ χειροτονήσαντα, θεσπίζομεν καὶ ἀποφαινόμεθα πάσης τοῦτον ἱερατικῆς στερεῖσθαι ὑπηρεσίας, καὶ μὴ ἐξεῖναι αὐτῷ, ἐκ μὴ δὲ μιᾶς συνόδου ἀποκαταστάσεως ἔχειν ἐλπίδα.

οὐδὲ

Digitized by Google

illum exauctorauit. Idem Rhodoaldus alia in Synodo quamuis inuitus patietur. Quæ verò in noſtra Synodo de Prædone & raptore, eiusque ſatellitio, deque Ignatio Patriarcha, & partes Ignatij ſecutis, nec non de ſacris imaginibus decreuerimus, in ſequentibus capitibus exponuntur.

Photius à ſchiſmaticis & profano miniſterio, à curia, militarique ſeu forenſi functione repente attonſus, atque à Gregorio Syracuſano Epiſcopo exauctorato, viuo adhuc commiſtro noſtro Ignatio per vim pulſo, conſecratus: cum damnatis & anathematis vinculis à S. Benedicto, qui nos prçceſsit, conſtrictis communicando verſatus & peruerſus, cum quibus inſidias Ignatio Patriarchæ concinnauit, noſtroſque Legatos Epiſcopos pro ſuo arbitratu peruertit: Eccleſiam Dei etiam hodie perturbat, & Patriarcham Ignatium illique adhærentes intolerandis cruciamentis affligit; omnipotentis poteſtate Numinis, & BB. Petri & Pauli principum Apoſtolorum, omniumque Sanctorum, & venerandarum ſex Oecumenicarum auctoritate Synodorum alienus, omnique gradu & nomine Eccleſiaſtico priuatus declaratur. I.

Cur ſex tãtum Synodos nominet Illuſtriſsimus Baronius exponit.

Quod ſi verò poſt cognitam hanc ſententiam thronum denuò Conſtantinopolitanum occupare contenderit, aut Ignatium Comminiſtrum impedierit, aut functionem Eccleſiaſticam attigerit, omnino condemnetur, & ab Eccleſiâ penitus vnà cum ſectatoribus ſuis proſcribatur, anathematique ſubiiciatur. Ex hoc enim ſinguli intelligent, de cetero nemini ſubitò ex profano ſtatu ad Epiſcopatus aſpirandum. Id quod in Conſtantinopolitana Eccleſia ſæpius factum cognouimus. Inde enim fit, vt paſsim contemnantur Clerici, quorum maximus numerus à tenera vſque ætate Eccleſiæ ſe manciparat.

Gregorium verò Syracuſanum, qui thronum contra Canones * tenet, (Nam à Benedicto Papa noſtro ſanctiſsimo anathematis cenſurâ notatus eſt) Photiumque laicum repente ex laico conſecrauit, omni Eccleſiaſtica functione priuatum eſſe decernimus & declaramus, ſic vt nullam ab vlla Synodo II.

**Emenda C. B. ex A. pro προστάγματα ſcribe προστάντα.*

 ſpem

εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν τολμήσει ἱερατικοῦ ἔργου ἅψασθαι, ἢ κατὰ Ιγνατίου μελετήσει, ἀνάθεμα ἔσται, καὶ πάντες οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ.

Οὓς δὲ Φώτιος ὁ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας μοιχὸς ἐν οἱαδήποτε ἐκκλησιαστικῇ τάξει προεχειρήσατο, ὡς συναινοῦντας τοῖς λόγοις αὐτοῦ τούτοις παντάπασιν ἀναθεματίζομεν ἀποβαλλόμενοι.

Τὸν δέ γε αἰδεσιμώτατον Ιγνάτιον τὸν πρότερον μὲν βασιλικῇ βίᾳ τοῦ οἰκείου στερηθέντα θρόνου, μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ τοῦ Φωτίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς ἱερατικῆς γυμνωθέντα ἀμπεχόνης, τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ κυρίου Ιησοῦ Χριστοῦ, θεσπίζομεν μηδέποτε τῶν καθῃρημένων λογίζεσθαι, ἀλλ' εἶναι Αρχιερέα τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας δικαιοῦμεν· τὸν δὲ τολμῶντα μὴ ὑπείκειν αὐτῷ, εἰ μὲν Κληρικὸς εἴη, πάσης τῆς τῶν Κληρικῶν τάξεως ἀπογυμνοῦμεν, εἰ δὲ λαϊκὸς, πάσης εὐλογίας πνευματικῆς στεροῦμεν αὐτόν. οὐδεὶς γὰρ ἀντιστῆναι τούτῳ τολμήσει, αὐτοῦ τοῦ προελθεῖν τῇ πρώτῃ καθέδρᾳ τοῦ κορυφαίου ἐν Αποστόλοις θρόνου Πέτρου. Τοὺς δὲ ἐπισκόπους, ἢ οἱασδήποτε τάξεως Κληρικοὺς, τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου Ιγνατίου παθόντας ὁρίζομεν, τῆς τε ὑπερορίας ἀπολυθῆναι, καὶ τοὺς ἰδίους θρόνους καὶ βαθμοὺς ἀπολαβεῖν. Καὶ ὅστις αὖ τούτῳ διακρίματι ἐναντιωθῆναι τολμήσει, ἀνάθεμα ἔστω, ἕως οὗ πειθαρχήσει. εἰ δέ τινες ἐξ αὐτῶν ὑπὸ ἑτέρων κατηγοροῦνται, τὰς μὲν οἰκείας καθέδρας ἐχέτωσαν, κριθήσονται δὲ ἐν τῇ τῶν Ρωμαίων καθέδρᾳ.

Ὁρίζομεν δὲ καὶ τὰ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ ἀειπαρθένου μητρὸς, πάντων τε τῶν ἁγίων, τῶν τῷ Θεῷ ἀπὸ Αβελ τοῦ δικαίου εὐαρεστησάντων, καθὼς ἡ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην ἐκκλησία ἄρχηθεν ἐδέξατο, ἀμείωτα διατελεῖν. Διὸ καὶ Ιωάννην τὸν τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν προστάντα, καὶ τοὺς τῆς αὐτῆς ὄντας αἱρέσεως, θεσπίζομεν εἶναι ἀναθεματισμένους, μέχρι οὗ ἡμῖν περὶ τούτου ὁμονοήσωσι. Ταῦτα ἡ Αποστολικὴ καθέδρα ὥρισεν, ἃ καὶ ἡμᾶς χρὴ φυλάττειν ἀπαρεγχείρητα. εἴ τις εἰς δικαιολογίας προφέρει, τοῦ καλῶς ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Συρακουσῶν ποτὲ ἐπισκόπου, τοῦ καθαιρεθέντος ὑπὸ συνόδου, καὶ ἀναθεματισθέντος, χειροτονηθῆναι

τὸν

ſpem recuperandæ dignitatis habeat. Quod ſi verò ab hoc tempore vllum munus Eccleſiaſticum affectarit, aut gerere tentarit, aut aduerſus Ignatium aliquid molitus fuerit, anathema eſto ipſe, & quicunque cum ipſo communicarint.

III. Quos verò Photius Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ mœchus in quocunque gradu vel ordine Eccleſiaſtico collocauit, eos omnes veluti cauſſæ illius fauentes eiicimus omnino & damnamus.

Hac defuncto Ignatio omnia rurſum confuſa & permutata.

IV. Ignatium porro omni veneratione proſequendum, primum vi regia de throno ſuo deturbatum, deinde à Photio & Photiana factione ornatu Pontificio exutum, magni Dei & Domini noſtri IESV CHRISTI auctoritate ſancimus nunquã pro depoſito habendum eſſe, ſed Patriarcham Conſtantinopolitanum legitimum cenſendum: cui ſi quis non paruerit, Clericus quidem omni Clericorum gradu & ordine ſpoliatus eſto; Laicus verò Societate Fidelium, & gratia cœleſti careto. Nec quiſquam huic, ſine primæ ſedis principis Apoſtolorum Petri auctoritate, repugnare auſit. Epiſcopos autem & cuiuſcunque ordinis Clericos Patriarchæ cauſſâ vexatos, ab exilio reuocari, ſuiſque ſedibus & loco, quo prius erant, reſtitui volumus. Quod ſi quis huic noſtræ ſententiæ ſeu decreto, reſiſtere tentauerit, donec obſequatur, anathema eſto. Si qui verò ex illis alias ob cauſſas rei peragantur, ſuas tamen cathedras obtineant, donec in Romanę ſedis tribunali de iis iudicium fiat. Sancimus etiam de Imaginibus ſacris Domini noſtri IESV CHRISTI, & ſemper Virginis genitricis Dei, omniumq; Diuorum, ab vſque Abele iuſto, Deo gratorum, quemadmodum per orbem vniuerſum Eccleſia primitus conſueuit, integrè ſanctèque colendis. Ob quas * Ioannem Conſtantinopolitanum antiſtitem, eiuſdemque ſectæ aſſeclas, quoad nobiſcum ſentiant, damnatos declaramus. Hæc, Apoſtolica Cathedra decreuit, quæ à nobis ſanctiſsimè ſunt cuſtodienda. Si quis pro defenſione dicat, Photium à Gregorio Syracuſano quondam Epiſcopo, à Synodo exauctorato, & anathemate damnato, vi tamen regia ad id faciendum impulſo conſecratum

Obſerua æternũ in Chriſtiana Eccleſia vſum & cultum imaginum.

** Ioannem ſiue Iannem Iconomachum intelligit, de quo vide Cod. Græco Rom. Iur. l. 4. ſ. 2. & Curopalatã in Theophilo. de eod. ſupra Nicetas.*

τὸν Φώτιον, προσαχθέντος τοῦτο πρᾶξαι τοῦ Γρηγορίου, ἀπὸ βασιλικῆς ἐξουσίας· εἰπάτω ὁ τοιοῦτος, ἐκ ποίων Κανόνων τοῦτο παρέλαβεν; ὑπὸ κοσμικῆς ἐξουσίας οὔτε δεσμεῖσθαι, οὔτε λύεσθαι ἱερέα κεκανόνισται. πῶς γοῦν ὁ καθῃρημένος ἐχειροτόνησε μετὰ τὴν καθαίρεσιν; εἰ δὲ λέγει πάλιν Γρηγόριος ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων λυθῆναι· μάταιος· οὐ γὰρ ὑπὸ τῶν ὑποδεεστέρων, ἢ τῶν ἴσων, ἀλλ' ὑπὸ μείζονος προσώπου, καὶ ὡς ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν Κανόνων μανθάνομεν, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀφορίσαντος, ἢ προδήλως ὑπὸ τοῦ τοῦ πρώτου θρόνου δικαίων ἤμελλε λυθῆναι. ὑποδεέστερος γὰρ, ἢ ὁμοταγὴς ὑποτεταγμένον, ἢ ὁμοταγῆ, μὴ ἐπινεύοντος τοῦ μείζονος, λῦσαι οὐ δύναται. Ἐπὶ τούτοις, ἀναλογήσασθε ἀδελφοὶ, ἐὰν εἶναι ὁ Φώτιος δύναται, κἂν θαυμασταῖς ἀρεταῖς ἐξανθῇ, κἂν πάσῃ γνώσει διαλάμπῃ, ἡνίκα ὁ αὐτὸν στῆσαι δοκιμάσας, τῶν χαμαὶ κειμένων ἦν.

Ἡμεῖς μὲν οὖν, ὃ ὀφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν, τὸ ἡμᾶς ταῦτα διδάξαι, ὑμεῖς δὲ ὁρᾶτε ὅτι περὶ ἀγνοίας οὐδεμίαν δύνασθε παραιτήσεως ἔχειν ἀφορμήν. ὅτι περ καὶ τῶν Κανόνων θείᾳ ἐμπνεύσει μνήμονές ἐστε, καὶ ταῖς ἡμετέραις διδακτοὶ γεγόνατε ἐπιστολαῖς. Διὸ μὴ κοινωνήσητε ταῖς ἀλλοτρίαις ἁμαρτίαις. Γρηγόριος πάλαι καθὼς αὐτοὶ ἐπίστασθε, ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου καθῃρέθη, ἡ δὲ καθαίρεσις αὐτοῦ καὶ παρὰ τοῦ προκατόχου ἡμῶν Λέοντος, καὶ τοῦ Βενεδίκτου βεβαιωθῆναι ἐζητήθη· ἀλλ' ἐκεῖνοι μονομερῶς τοῦτο οὐκ ἐποίησαν· ὁ δὲ Γρηγόριος ἔκτοτε πολλὰ δεινὰ εἰς τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον κατεργάσατο, καὶ ἑαυτῷ, προεστῶτα Νεόφυτον τὸν Φώτιον εἰς τὴν τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίαν ἐχειροτόνησεν. ὅθεν αἰτοῦμεν διασκέψασθαι ὑμᾶς, πόσον ἡμεῖς τῷ Ἰγνατίῳ χρεωστοῦμεν, οἵτινες αὐτῷ ἐνστάσεις, καὶ τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ γεγόναμεν ἐπισκιάσεις. εἰ καὶ ἡμεῖς οὐ διὰ τοῦτο τὴν κρίσιν τούτων ἀνεβαλόμεθα, ὥστε αὐτῷ τὴν βλάβην ἑτοιμάσαι· ἀλλ' ἵνα οὕτως ἡ γνώμη ἡ ἐν αὐτοῖς προσαχθεῖσα, ἰσχὺν ἔχῃ τοῦ παρ' ἡμῶν τὴν ἐξέτασιν προσελθεῖν, καὶ πάλιν οὕτως τὰ παρ' αὐτῶν εἰς αὐτὸν ἐγκληθέντα ὁλοσχερῶς ἐνώπιον ἡμῶν προβληθῶσιν, ὡς ἂν τοῦ μέρους Ἰγνατίου πρόσωπον προσκληθὲν, παρουσίᾳ ἡμῶν μὴ ὑστερήσῃ. ἐν τῷ εὐτρεπίζεσθαι δὲ τὸ μέρος Ἰγνατίου πρὸς τὴν ὁδὸν, οἱ πολέμιοι αὐτοῦ μηκέτι τοῦ θρόνου τοῦ Ἀποστολικοῦ δεόμενοι, Ἰγνάτιον ἕλκουσι, καὶ ἐξωθοῦσι καὶ ἀναριθμήτοις κακοῖς

tum eſſe; dicat hic, qua lege id fecerit? ſæculari potentiâ neque ligari, neque ſolui ſacerdos, per Canones poteſt. Quo pacto igitur execratus poſt abdicationem conſecrauit? Quod ſi rurſum dicat Gregorius, ſe ab Epiſcopis abſolutum eſſe: fruſtra eſt: neque enim ab inferioribus, vel æqualibus, ſed à ſuperiore, &, vt ex Apoſtolicis ſanctionibus diſcimus, ab eo ipſo, qui illum communione priuarat, vel certè à ſummi tribunalis poteſtate abſoluendus eſt. Ab inferiore autem vel æquali, inferior aut æqualis, niſi ſuperiore annuente abſolui nullo modo poteſt. Ad hæc conſiderate fratres, an ſtare poſsit Photius, etiamſi inuſitatis effloreſcat virtutibus, cum is ipſe qui illum erexit & firmauit, proſtratus humi iaceat.

Nos ergo fratres, quod oportuit, fecimus, vt hæc vos moneremus, qui intelligitis vos nullum excuſationis prætextum per ignorantiam habituros. Canones enim diuini vobis ante oculos verſantur, & per literas noſtras cauſſam edocti eſtis. Quapropter cauete ne per communionem huius alienam culpam contrahatis. Gregorius iam olim à Patriarcha Ignatio, & Synodo ab illo celebrata, quemadmodum non ignoratis, depoſitus eſt, quam exauctorationem vt comprobarent à Leone & Benedicto, qui ante nos Romanam cathedram adminiſtrarunt, eſt petitum: quod illi ſingulatim abſque Synodo facere recuſarunt. Interim Gregorius in Patriarcham multò atrociora machinatus, per ſe Photium Neophytum in Conſtantinopolitano throno collocauit. Vnde volumus à vobis accuratè perpendi, quantum Ignatio debeamus, qui illi tantæ controuerſiæ cauſſa, aduerſariis verò quaſi præſidium & velamentum extitimus. Quanquam iudicium horum non hanc ob cauſſam diſtulerimus, vt illi inde incommodum crearetur; ſed potius vt aduerſariorum ſententia & molitio in lucem prolata nobis iuſtam inquirendi cauſſam præberet, vt dum rurſum Ignatium accuſatum adeſſent, publico apud nos iudicio palam damnarentur, dum & ipſa pars quæ Ignatium reum defendebat, noſtra præſentia non deſtitueretur. Enimuero dum Ignatius legationem adornat, hoſtes contempta Apoſtolici iudicij auctoritate, Ignatium de gradu

Digitized by Google

κατεργασθέντα ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποίμνης ἐκβάλλουσι. Διατοῦτο ἀδελφοί, ἐπεὶ ἐξ ἡμῶν εὑρέθη τῆς Ἰγνατίου ἐκβολῆς ἡ ὑπόθεσις, βοηθῆσαι τούτῳ ὀφείλομεν. Διὸ οἱ λεχθέντες προκάτοχοι ἡμῶν Λέων καὶ Βενέδικτος, ἐὰν τοιαῦτα τινὰ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ὁ Γρηγόριος, καὶ οἱ συνασπισταὶ αὐτοῦ ἐξειργάσαντο. ἀποχρώμενοι τῇ τοσαύτῃ συμπαθείᾳ, καὶ μακροθυμίᾳ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου εἰς τὰ Ἰγνατίου κακά, αὐτίκα ἂν τούτους τοιούτους κατέκριναν, καὶ τὸ ἐγχείρημα τῆς ἀσεβείας καθελεῖν διαπύρως προεθυμήθησαν. Ἀλλ' ἐπεὶ θείᾳ κλήσει εἰς οὐρανοὺς ἐκεῖνοι ὑπεχώρησαν τὴν τοιαύτην τυραννίδα μὴ θεασάμενοι, ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀναπληρῶσαι τὸν τόπον αὐτῶν, καὶ τὸ προνόμιον τῆς ἀξίας ἐπιμελῶς πληρῶσαι· οὐ παρόπλεον δέ ἐστιν ἐπιμνησθῆναι ἡμᾶς, ὡς τῷ παρελθόντι χρόνῳ τῆς ΙΓ'. Ν ἐπιστολὴν τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἐπεδεξάμεθα, ἥτις πολλῶν ὑπερεῖχε λόγων ὑβριστικῶν ἀνάπλεως· καὶ οἶμαι τὸν γραφέα αὐτῆς εἰς φάρυγγα ὄφεως τὸν κάλαμον βάψαι. Ἀντιγράψαμεν δὲ πρὸς τὸν Αὔγουστον τηνικαῦτα ὑπολαμβάνοντες ὃ καὶ ἔτι ὑπολαμβάνομεν, ὡς ἡ εὐσέβεια αὐτοῦ ποτὲ ἀνανήψει καὶ τὰ σωτηριώδη ἡμῖν νουθετήσεσι πεισθήσεται, καὶ πάλαι κακῶς γραφέντα ἐξαφανίσει, οὐ μόνον καθ' ἡμῶν ὄντα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰγνατίου. Διατοῦτο γὰρ καὶ τῷ ἐξοχωτάτῳ βασιλεῖ ἐπιστολὴν περὶ τῆς προεδρίας ἡμῶν ἀνεπέμψαμεν. Καὶ ὑμᾶς πρὸς τὴν ἔντευξιν ἡμῶν παρακινοῦμεν, ὡς ἂν ἐξετάσῃ τὰ τῆς ἐφυβρίστου γραφῆς, καὶ ἐὰν ἐν τῷ αὐτὸν πολλαῖς τοῦ κόσμου φροντίσιν ἐνασχολεῖσθαι ὑφηρπάσθη, ὥστε τοιαῦτα γράψαι, μὴ κατοκνήσῃ τοῦ ταπεινοφρόνως ὁμολογῆσαι, καὶ τὸ ἴσον τῆς τοιαύτης γραφῆς πυρὶ παραδοῦναι, ἵνα μὴ ἀχάριστος υἱὸς εὑρεθῇ περὶ τὴν ἰδίαν μητέρα, ἐξ ἧς ἔσχε τὴν βασιλείαν, αὐτός τε καὶ οἱ πατέρες αὐτοῦ. Νῦν οὖν γινώσκετε, ὅτιπερ ἐὰν πρὸς ταύτην προπέτειαν ἀναστῆναι μέχρι τέλους βούλεσθε, συναθροίσωμεν πασῶν τῶν δυτικῶν χωρῶν τοὺς τιμιωτάτους ἱερεῖς, διδασκάλους καὶ ἐπιστάτας τοῦ τοσούτου ἕνεκεν ψεύδους. καὶ τοὺς ἀποστάτας σφοδροῖς ἀναθέματος δεσμοῖς καθυποβαλοῦμεν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν εἰς μεγίστην ἐνθέντες πυρὰν πλουτεία παραδώσομεν ἀπωλείᾳ. ὡς ἂν τούτων εὐλόγως πραχθέντων διδαχθῇ ὁ εὐσεβής, ὅπερ ἀγαπᾷ. καὶ ὁ ὠμότατος, ὅπερ φοβεῖται. τὸ λοιπὸν δὲ ἡ ἀγάπη τῆς ὁμοψυχίας ὑμῶν περὶ

gradu deturbatum pellunt, infinitiſq; malis affli&ctant. Quapropter fratres, quoniam ex nobis Ignatij pellendi occaſio capta eſt ab aduerſariis, à nobis meritò reſtituendus eſt. Itaque ſi noſtrorum prædeceſſorum temporibus talia in Ignatium à Gregorio Syracuſano & fautoribus eius perpetrata eſſent, tum ex Apoſtolici throni commiſeratione, & patientia diuturna malorum, quæ Ignatius exhauſit, commoti, è veſtigio illos condemnaſſent, impiaſque molitiones eorum conſiliis ſuis, & prouidentia penitus euertiſſent. Quia verò ex hac, à Deo, vitâ in cœlum euocati emigrarunt, neque tyrannidem hanc ſpectarunt, nobis illorum vices ſunt gerendæ, & prærogatiua dignitatis diligenter cuſtodienda.

Neque illud nobis contemnendum, ſuperiore tempore Indictione XIII. ab Imperatore Michaële literas ad nos miſſas, plenas contumeliæ & arrogantiæ: arbitrorque à ſcriptore calamum draconis faucibus fuiſſe tinctum. Reſpondimus Auguſto: rati futurum (id quod adhuc ſperamus) vt aliquando reſipiſceret, monitiſque noſtris ſalutaribus tandem flecteretur, ſuaſque olim literas, non contra nos tantùm, ſed contra comminiſtrum quoque noſtrum Ignatium ſcriptas aboleret. Hanc enim ob cauſſam epiſtolam ad Auguſtiſsimum Imperatorem miſimus, qua ius & prærogatiuam noſtri throni defenderemus. Vos item ad *compellandum illum noſtra cauſſa admonemus, vt Imperator contumelioſiſsimi ſcripti ſui cauſſam perpendat, & ſi quid illi per negotiorum tumultum publicorum ac ciuilium obrepſit, vt hæc ſcriberet, non cunctetur modeſtè & ſubmiſſè hoc ipſum profiteri, & exemplar literarum igni cremãdum tradere, ne filius in Eccleſiam matrem ingratus reperiatur, à qua maiores eius Imperium ſuſceperunt. Nunc ergo ſciatis, nos, ſi obfirmatus in hac perſiſtere contumacia volet, ex toto Occidente huius tanti mendacij cauſſa honoratiſsimos Sacerdotes, Doctores, Antiſtites euocaturos, apoſtataſque arctiſsimis anathematis vinculis conſtricturos, ipſamque demum epiſtolam in rogum maximum coniectam exuſturos; vt his rectè factis pius quod optat, impius quod reformidat, doceatur.

* πρὸς τὴν ἐντευξιν ἡμῶν.

Digitized by Google

περὶ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν Ιγνατίου ἐκβολῆς, μεθ' ἡμῶν ἀλγησάτω, καὶ περὶ τῆς τῶν πατέρων καταφρονήσεως. ἡ γὰρ ἀσέβεια τοσοῦτον τὴν κεφαλὴν ὑπερῆρεν, ὥστε τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς προέδρους ῥαδίως παρὰ τῶν λαϊκῶν μεταλῆθεσθαι. Οἱ γὰρ λαϊκοὶ ἵνα ἔχωσιν ἀδεῶς πράττειν τὰ οἰκεῖα κακὰ θελήματα, καὶ μὴ παρὰ τῶν Αρχιερέων ἐλέγχονται. οὐκ ἐκ τοῦ Κλήρου πρὸς τὰς ἀρχιερατικὰς τάξεις προάγουσιν, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἐκλέγονται τοὺς τὰ καταθύμια τούτοις πράξοντας, τοῦτο δὲ ἐν τοῖς αὐτόθι μέρεσιν ἀδεῶς πράττεται. τὸ ἐκ λαϊκῶν τινὰ αἰφνίδιον κείρεσθαι, καὶ εἰς ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, τοῦτο δὲ τοῖς θείοις Κανόσιν ἀποτρόπαιον. Φοβήθητε τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ κατάκρισιν. Ιατροί ἐστε, καὶ τὰ ἀφανῆ ἕλκη διὰ τῶν προερχομένων σημείων ἐπισκέψασθε. Επόπται ἐστὲ, εἰς τὸ ὑψηλὸν ὑπερῷον τοῦ νοὸς ἀνάβητε, καὶ ἐν τῇ ποίμνῃ τῇ κυριακῇ τὸ πονηρὸν θηρίον ἐπιβῆναι ἐπιθυμοῦν, πόρρω σκοπήσατε, ὡς ἐν σάλπιγγι ὑψώσατε τὴν φωνὴν ὑμῶν, καὶ ἀναγγείλατε τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ τὰς ἀνομίας αὐτῶν. Ταῦτα ὑμῖν ὡς ἀρκοῦντα ἐγράψαμεν. ἡ δὲ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, τὰ ἔγκατα τῶν καρδιῶν ὑμῶν ἐμβατεύσει, καὶ μὴ ἐάσῃ ἐν ἡμῖν σχίσματα, ἀλλ' ἐν μιᾷ ψυχῇ καὶ ἑνὶ στόματι, καταξιωθῶμεν δοξάσαι τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ τὸν υἱὸν, καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Αμήν.

Μετὰ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν, ἀνεγνώσθη ἡ τοῦ Αδριανοῦ Πάπα ἐπιστολὴ πρὸς τὸν βασιλέα Βασίλειον ἔχουσα οὕτως.

Επεὶ γαληνότατε αὐτοκράτορ, ὑπήκουσας τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ τῆς διὰ τοῦ Αποστολικοῦ θρόνου ἐξενεχθείσης, καὶ ἀπέδωκας τῷ τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ τὸν οἰκεῖον ποιμένα ἀπωσάμενος τὸν μοιχὸν, εὐλογημένος εἶ παρὰ τῷ δυναμένῳ Θεῷ ἐὰν ἀπὸ τῶν καλῶς ἐναρχθέντων μὴ ἀποστῇς, ἀλλὰ μέχρι τέλους ἐν αὐτοῖς ἐγκαρτερήσῃς. Καγὼ δέ σοι ταῦτα πράττοντι συνέσομαι παντὶ τρόπῳ. Απὸ γὰρ τῶν θεσπισμάτων τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης Πάπα Νικολάου τῶν περὶ τῆς κατινέξεως Φωτίου, καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως Ιγνατίου, οὐδέποτε ἀποστήσομαι. Διὸ καί σε θαῤῥημένως δυσωπῶ, ὅπως οἱ ἐκβεβλημένοι ἀποδεχθῶσι παρὰ τῆς ὑμῶν εὐσεβείας, καὶ οἱ διεσκορπισμένοι ἐπισυναχθῶσιν, ἐν οἷς ἔστω καὶ ὁ συνετὸς ἀνὴρ Θεοδόσιος ὁ τιμιώτατος ἔξαρχος, ὃς τῇ πρεσβείᾳ τῇ ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ιγνατίου ὑπηρετούμενος ἑπταετίαν ὅλην

Ceterùm coniuncta nobis charitas veſtra de Ignatij fratris noſtri eiectione, deque ſanctorum Patrum contemptione doleat nobiſcum. Impietas enim tam altè ceruices ſuſtulit, vt Eccleſiaſtici honores facile à profanis ad profanos transferantur. Nam Laici, vt ſecuri quod praua ſuadet voluntas, exequi poſsint, ne ab Epiſcopis reprehendantur, non ex Clericorum claſſe, ſed ex ſuo ordine ad pontificiam adminiſtrationem admouent, qui illorum ſtudiis obſequantur. Hoc ſanè apud vos ibi impunè fieri ſolet, vt ex profanis quempiam ſubitò attonſum, Epiſcopum creent. Quod à ſacris Canonibus eſt alienum. Formidate profectam à numine condemnationis ſententiam. Medicorum partes agitis, latentia ergo vlcera, per ſigna ſeſe prodentia inſpicite. Speculatores eſtis, in alta mentis ſpecula conſtituti: aſcendite, & feram in gregem Dominicum inuadere meditantem procul inde proſpicite, tubaque vocis altè ſublata clangite, annunciate populo Dei ſcelera eorum. Hæc vobis tanquam ſufficientia ſcripſimus. Pax Dei ſuperabundans omnem ſenſum intima cordium veſtrorum intret, & non permittat in vobis ſchiſmata, ſed vna mente & vno ore dignè glorificemus Deum Patrem & Filium, & Spiritum ſanctum, Amen.

Lectâ hac Epiſtolâ, lecta eſt Epiſtola Hadriani Papæ ad Imperatorem Baſilium in hæc verba.

Quoniam, Sereniſsime Imperator, vocem Dei ab Apoſtolico tribunali prolatam, audiuiſti, exactoque mœcho Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ germanum paſtorem reddidiſti, à potenti Deo es benedictus, ſi quidem à bene cœptis non deſtiteris, ſed ad vſque * finem perſeueraris. Ego quoque tibi hæc agenti omni ope ſuccurram. A Decretis enim ſanctæ memoriæ Papæ Nicolai, qua eiectionis Photij, qua Ignatij reſtitutionis deſciſcam nunquam. Quapropter nihil veritus ſuadeo, vt per Photium eiecti à T. pietate recipiantur, diſsipati reuocentur, inter quos eſt prudens vir * Theodoſius clariſsimus Exarchus, qui nomine fratris noſtri & comminiſtri Ignatij legatione functus, ſeptem ipſos annos ad limina Apoſto-

* Quod factum non eſt.

* infrà Theognoſtus nominatur.

παρὰ τὰς τῶν Αποστόλων φλιὰς ὡς ἀπόδημος καὶ πελεγρινὸς ἔζησε, καὶ χρὴ αὐτὸν ἐπαξίαν τὴν ἀμοιβὴν κομίσασθαι. ὁ δὲ Θεὸς δώῃ σοι ἐνταῦθα μὲν εὐτυχίαν διηνεκῆ, καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποταγὴν, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι δόξαν αἰώνιον, καὶ βασιλείαν τὴν ἀτελεύτητον.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη ἡ τοῦ αὐτοῦ Πάπα ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πατριάρχην Ιγνάτιον ἔχουσα οὕτως.

Προσῆκε τῇ σῇ ἁγιότητι, εἰ καὶ μὴ πρὸς βοήθειαν σου, πρότερον συγκαλέσασθαι ἡμᾶς· ἀλλά γε νῦν ἵνα συγχαρῶμεν τῇ ἀνακλήσει σου, ἐπεὶ γὰρ ἀδελφὸς ἡμῶν εἶ, ἐὰν ἴδωμέν σε ἀνάγκην ἔχοντα, καὶ συγκλείσωμεν τὰ σπλάγχνα ἡμῶν ἀπὸ σοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μενεῖ ἐν ἡμῖν; τοιγαροῦν γίνωσκε ὅτι περ ἐν οἷς ὁ προκάτοχός μου ἁγιώτατος Νικόλαος ὑπὲρ σοῦ, καὶ τῶν σὺν σοὶ, καὶ ὑπὲρ τῶν κατὰ σὲ ἐκκλησιῶν ὥρισεν, ἐν αὐτοῖς μένομεν καὶ ἡμεῖς. Επεὶ τούτοις τὸ κοινὸν τέκνον Θεόγνωστον τὸν εὐλαβέστατον ἔξαρχον ὑπὲρ σοῦ πολλὰ κοπιάσαντα, ἀξιοῦμεν ἀμοιβῆς ἀξίας τυχεῖν. εἰ δὲ πρὸς ἡμᾶς πέμψαι βουληθείης, οὗτος πάλιν ἐλθέτω ἀναγγείλων ἡμῖν περὶ τῆς εὐοδώσεώς σου, καὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Πρακτικὰ συνόδου γεγονυίας παρὰ τοῦ Πάπα Αδριανοῦ κατὰ Φωτίου.

Διαλαλιὰ πρώτη ἐν Ρώμῃ.

Οφείλομεν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἠγαπημένα, τοῦ κυριακοῦ ἀγροῦ ἐπιτήδειοι εἶναι ἐργάται, καὶ ἐὰν ἐν αὐτῷ ἀκανθώδη τινὰ ἢ φθοροποιὰ ἀναδιδόμενα κατανοήσωμεν, ἐπιμελῶς ἐπειχθῶμεν ἐκριζῶσαι αὐτά. Επεὶ γοῦν ὁ Φώτιος, ἔτι κοσμικὸς ὢν, ἐνεκυμόνησε φθόνον κατὰ τοῦ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ιγνατίου, καὶ πρὸς τὴν τῆς προεδρίας κορυφὴν, οὐ κατὰ βαθμὸν, καὶ κατὰ μικρὸν, ἀλλ' ἀτάκτως ἐπεπήδησε, καὶ τῆς κοινωνίας ἑαυτὸν τοῦ οἰκείου προέδρου ἠλλοτρίωσε, διατοῦτο ἀπὸ πάσης τῆς Οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας τῆς τῷ αὐτῷ Πατριάρχῃ κοινωνούσης ἑαυτὸν ἔδειξε παντελῶς ξένον, ὡς σχισματικὸν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἀποσχίσας ἀπὸ τοῦ οἰκείου Πατριάρχου· ὑπερορίας τε καὶ διαφόρους τιμωρίας, ἀλλὰ μὴν καὶ θανάτους

εἰς

lorum, velut exul & peregrinus abiectusque vixit; qui ſanè quàm dignus eſt, vt ob hanc conſtantiam fidei, dignam referat compenſationem. Deus ſic te ſemper præſtet felicem, hoſtium victorem, & in futuro gloriam det ſempiternam, regnumque nullis ſæculorum temporibus finiendum.

Deinde lecta eſt eiuſdem Papæ Epiſtola ad Patriarcham Ignatium hunc in modum ſcripta.

Par erat, vti nos, quanquam auxilio non indigeres, priore loco appellares: Sed nunc, vt reſtitutam tibi dignitatem, quando noſter frater es, gratulemur, ſi intelligamus te neceſſitatem habere, & claudamus viſcera noſtra à te, quomodo charitas Dei in nobis manet? Scias ergo omnia à ſanctiſsimo Anteceſſore noſtro Nicolao, tua, tuorumque & Eccleſiæ cauſſa decreta nos cuſtodituros. Inſuperque dignum cenſemus Theognoſtum Exarchum religioſiſsimum, & communem noſtrum filium, tua cauſſa plurima perpeſſum, dignâ compenſatione remunerandum. Quod ſi Legatum ad nos mittere voles, hunc ipſum velim mittas, qui nobis de felici tuo progreſſu tuæque Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſtatu nuncium ferat.

Acta Synodi ab Hadriano contra Photium Romæ coacta.

Colloquium primum.

DEbemus, fratres & dilecti filij, agri Dominici cultores eſſe ſtudioſi, atque ſi animaduertamus in illo vel ſpinas, vel alias noxias herbas pullulare, cogimur eas diligẽter extirpare. Cũ igitur Photius adhuc profanus & ſæcularis aduerſus comminiſtrum noſtrum Ignatium, & noſtræ ſedis verticem inuidiam concitarit, thronumque non per gradus & ſtata temporum interualla repẽte inſilierit & inuaſerit, atq; à ſuo antiſtite defecerit, & idcirco ab vniuerſâ Eccleſiâ, quę eidẽ ſuo Patriarchæ adhæret, ſeipſum prorſus alienum declararit, nullam ob cauſſam à ſuo Patriarcha diuulſus: Exilia quoque & varia tor-

εἰς τοὺς ἱερεῖς Χριστοῦ, καὶ τοὺς λοιποὺς πιστοὺς εἰς τοσοῦτον ἐργασάμενος, ὡς καὶ τὸν Διοκλητιανὸν ὑπερακοντίσαι· διὸ ὁ πρὸ ἡμῶν ἁγιώτατος Πάπας Νικόλαος, καὶ δι' ἀποκρισιαρίων καὶ διαγραμμάτων παρῄνεσεν. Ἔπειτα θεωρῶν ὡς οὐδὲν ὠφέλησεν ἡ παραίνεσις, ἀπωσάμενος τοῦτον ἀφώρισε καὶ ἀναθεματίσας τῆς ἐκκλησίας ἠλλοτρίωσεν· ἧς ἐπέβη λῃστρικῶς. τούτου χάριν ὁ Φώτιος οὐ μόνον οὐκ ἦλθεν εἰς μετάνοιαν, ἀλλὰ καὶ συνήθροισε συναγωγὰς πονηρευομένων, καὶ τούτων προκαθεσθεὶς, πρῶτον μὲν ὡς ὠμὸς πατροκτόνος τὸν ἴδιον πατέρα Ἰγνάτιον ἐξῶσεν. εἶτα ἔθετο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τῆς θείας εὐταξίας τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας, ἄτοπα συσκευάσας πολλὰ, ἀλλὰ καὶ τὸν βίον τοῦ μακαρίου Πάπα Νικολάου διαβαλεῖν οὐκ ὤκνησε. Τί γὰρ χρὴ λέγειν ὅσα καὶ περὶ ἡμῶν συνεφόρησε, πλασμάτων ψευδηγορίας συνθέμενος, καὶ κατὰ τοῦ ἁγίου Πάπα ἐκείνου τοῦ κατὰ τὸν ἥλιον λάμψαντος ἐν τῷ σκοτεινῷ βίῳ τούτῳ. καὶ μὴ τοῖς κοσμικοῖς ἄρχουσι τῷ Μιχαὴλ δηλονότι τῷ βασιλεῖ, καὶ Βάρδα τῷ Καίσαρι ὑποπέσοι τις παρανομοῦσι, τοίνυν ἀγαπητοὶ διασκέψασθε, τί ὑπὲρ τῆς τοιούτου τρόπου παρανομίας ἡμᾶς χρὴ διαπράξασθαι.

Ἀπολογία τῆς συνόδου πρὸς τὸν Πάπαν.

Ἐπεὶ τὴν καρδίαν σου ὁρῶμεν πεφωτισμένην τῇ χάριτι τοῦ ἁγίου πνεύματος, εὐχαριστοῦμεν Θεῷ, ὅτι τῶν πατρικῶν διατάξεων σπουδαῖος ὀπαδὸς, καὶ τῶν τοῦ θρόνου προνομίων ἀκριβὴς φύλαξ ὑπάρχεις. ὁ Φώτιος οὖν ὁ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς καὶ βουλευτικῆς τῶν δημοσίων πραγμάτων ὑπηρεσίας ὤν, καὶ ἀθρόον εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀναβιβασθεὶς τάξιν, καθάπερ λῃστὴς, καὶ πολλὰ δεινὰ τῇ ἐκκλησίᾳ πάσῃ, καὶ τῷ ταύτης προέδρῳ διαπραξάμενος, ἀπόβλητος καὶ ἀναθεματισμένος ἐστί. Ἀναφθήτω οὖν, ὡς πῦρ, ὁ ζῆλός σου, μακαριώτατε Πάπα, καὶ περιζώσαι, ὥσπερ ἀνὴρ, τὴν ὀσφύν σου, καὶ τὴν ὕβριν τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας ὡς δίκαιος κριτὴς ἐκδίκησον, καὶ τὸ συνέδριον μετὰ τῶν πρακτικῶν αὐτοῦ, τὸ πάλαι ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τῆς αἰδεσιμωτάτης καὶ Ἀποστολικῆς καθέδρας, καὶ κατὰ τῆς ἀληθείας, ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, τυραννικῶς συναθροισθὲν, οὕτω τῇ τῆς ἀποφάσεως δρεπάνῃ ἐκκόψαι, ὡς μηδὲ μίαν αὐτοῦ

μνήμην

mentorum genera, mortes inſuper ſacratis Dei ſacerdotibus, aliiſque Chriſti Fidelibus intulerit, ita vt Diocletianum immanitate ſuperarit: Ea de cauſſa ſanctiſsimus Papa noſter Nicolaus per legatos & literas illum admonuit. Poſtquam verò intellexit ſua monita contemni, illum ab Eccleſia præcidit, anathemateque mactauit. Quâ pœnâ Photius affectus, & à Fidelium cœtu eiectus, tamen non reſipuit, ſed ſynagogas malignantium congregauit, illarumque præſes ipſe, primùm velut immanis parricida ſuum patrem Ignatium eiecit. Deinde poſuit in cœlo os ſuum, & lingua eius tranſiuit in terra, contraque rectè ordinatam Eccleſiam noſtram multa nefariè molitus, famam ipſam beatiſsimi Papæ Nicolai traducere & calumniari non dubitauit. Quid memorabo quæ in nos contulerit, quæque mendaciorum monſtra fabricatus ſit, in illum Papam (Nicolaum) qui in tenebricoſa hac vita velut ſidus aliquod & ſol effulſit. Quapropter ne quis Michaëlis Imperatoris, & Bardę Cæſaris profanorum & ſacrilegorum principum ſacrilegiis ſuccumbat, videndum vobis eſt, quid de huiuſcemodi impietate decernatis.

Photius Diocletiano crudelior iudicatur.

Pſal. 72.

Reſponſio Synodi ad Papam.

Quoniam cor tuum ſancti Spiritus gratia illuſtratum cernimus, meritas Deo gratias perſoluimus, quando maiorum inſtituta ſtudioſè complecteris, & Apoſtolici throni principatum acriter tueris. Photius ergo à rebus forenſibus & ſenatoriis functionibus repente velut latro in Eccleſiaſticum intruſus ordinem, multa in totam Eccleſiam & huius auſus præſidem, ab Eccleſia eliminatus, & diris anathematis deuotus eſt.

Accendatur igitur beatiſsime Papa, velut ignis zelus tuus, & accinge, veluti vir, lumbos tuos, atque hanc Apoſtolico throno irrogatam iuſtus iudex contumeliam vindica, & conciliabulum, vnà cum Actis, olim Conſtantinopoli contra ſacroſanctam ſedem Apoſtolicam, & ipſam veritatem à Michaële Imperatore, vi tyrannica coactam, ita falce tuæ ſententiæ præcide, vt memoria eius extet nulla, niſi vt ad turpitudi-

nis

Digitized by Google

μνήμην εἶναι, ἀλλὰ πρὸς κατάκρισιν τῆς αὐτοῦ αἰσχρουργίας τῇ ἐν Ἀριμινῶ συνόδῳ. ἢ τῇ ἐν Ἐφέσῳ λῃστρικῇ συμπαραβληθῆναι. οἱ δέ γε παρευρεθέντες, ἢ ὑπογράψαντες, ἢ τὰ τοιαῦτα συγγράμματα ἐκδικοῦντες, ταῖς ἐνοχαῖς τοῦ ἀναθέματος σχεθήτωσαν, ἕως αὖ οἰκείᾳ φωνῇ καὶ ὑπογραφῇ τὰ γενόμενα ἀναθεματίσωσι, μηδὲ ἐν τῇ τῶν λαϊκῶν κοινωνίᾳ παρὰ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ παραδεχόμενοι.

Διαλαλιὰ δευτέρα τοῦ αὐτοῦ Πάπα.

Ὅπερ ἡ ἀγάπη ὑμῶν διηγόρευσεν, πάνυ ἀρέσκει. Ἀλλ' ἐπεὶ ἡ δέλτος, ἐν ᾗ αἱ αἰσχρουργίαι τοῦ συνεδρίου ἐγράφησαν, ἣν ἡμῖν διὰ τῶν ἀποκρισιαρίων αὐτοῦ ὁ συνεπίσκοπος ἡμῶν Ἰγνάτιος, καὶ ὁ εὐσεβέστατος αὐτοκράτωρ Βασίλειος κατέπεμψαν, ἔτι παρ' ἡμῖν ἐστι, διασκέψασθαι χρὴ τί ἐπὶ ταύτῃ διαπραξόμεθα. Ἐγὼ μὲν οὖν φημὶ ἵνα μὴ καὶ ἕτεροι διὰ ταύτης ὑποκλαπῶσι καὶ διαφθαρῶσι τὰ ἤθη, ἐπεὶ οὐδὲ τῶν αἱρετικῶν καὶ σχισματικῶν πλασμάτων ἡ βίβλος αὕτη διέσταται, ὅλη γὰρ ψευσμάτων καὶ διαστρόφων δογμάτων γέμει, ταύτῃ χρῆναι τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι καθυποβληθῆναι καὶ ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου παντὸς, καὶ τῶν Γραικῶν ἀποκρισιαρίων πυρὶ παραδοθῆναι.

Ἀπολογία δευτέρα.

Εὐσεβὴς ἡ διάσκεψις τοῦ Ἀρχιερέως ἡμῶν, καὶ προέδρου τῆς Οἰκουμενικῆς καθέδρας πᾶσιν ἀρέσκει· ἅπαντες οὕτως λέγομεν πάντες τὸ αὐτὸ ὅλῃ καρδίᾳ παρακαλοῦμεν καὶ συναινοῦμεν.

Διαλαλιὰ τρίτη τοῦ αὐτοῦ Πάπα.

Ἀνύποιστός ἐστιν ἡ τόλμα αὕτη, ἠγαπημένοι μοι ἀδελφοὶ, καὶ ταύτην τὰ ὦτα τῆς καρδίας μου ὑπενεγκεῖν οὐ δύναται. οὐδέποτε τὸν τῶν Ῥωμαίων Ἀρχιερέα ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν ἀνέγνωμεν κρινόμενον· ἀλλὰ πάντας ὑπ' ἐκείνου κρινομένους οἴδαμεν. Καὶ γὰρ εἰ καὶ τῷ Ὁνωρίῳ ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν μετὰ θάνατον ἀνάθεμα ἐρρέθη ὅμως γνωστόν ἐστιν, ὅτι ἐπὶ αἱρέσει κατηγορήθη, δι' ἣν καὶ μόνον ἔξεστι τοὺς ὑποδεεστέρους τῶν μειζόνων κατεξανίστασθαι. Ἀλλὰ κἀκεῖ, οὔτε Πατριαρχῶν, οὔτε ἑτέρων τινῶν

προέδρων,

nis eius condemnationem, vel Ariminenſi, vel Epheſinæ illi latrocinantium Synodo comparetur. Qui autem vel ſubſcripſiſſe, vel defendiſſe, vel propugnaſſe pro huiuſmodi ſcriptis conuicti ſunt, anathematis vinculo teneantur: quoad viua voce, & ſubſcriptione acta illius Concilij damnarint, alioqui nec in laicorum numero ab Eccleſiâ Catholicâ habeantur.

Alterum Colloquium.

Quod veſtra charitas cenſuit, placet vehementer. Sed quoniam liber (in quo nefaria conciliabuli acta perſcripta ſunt, quem nobis per Legatos ſuos, Coëpiſcopus noſter Ignatius, & religioſiſsimus Imperator Baſilius tranſmiſerũt) adhuc apud nos eſt, videndum nobis eſt, quid de eo ſit agendum. Atq; ego quidem cenſeo: quãdoquidem hic liber nihil ab hæreticorum & ſchiſmaticorum commentis differt, ne per hunc, ceteri fallantur, moresque eorum corrumpantur, qui quantus quantus eſt, ex mendaciis & peruerſis dogmatis eſt confutus, illum æternis anathematis execrationibus deuouendum, & in conſpectu totius Concilij, Græcorumque Legatorum præſentiâ, Vulcano conſecrandum.

Acta Photiani Conciliabuli Vulcano dedicantur.

Altera reſponſio.

Pium Pontificis noſtri & cathedræ œcumenicæ præſidis conſilium placet omnibus: idem omnes dicimus: idem omnes toto pectore vt fiat monemus & comprobamus.

Tertium Colloquium eiuſdem Papæ.

Non ferenda eſt hæc audacia, dilecti fratres, adeoque aures cordis mei eam ferre nullo modo poſſunt. Inauditum hactenus eſt, Romanum Pontificem à ceteris Eccleſiis eſſe iudicatum, ſed alias omnes ab illo iudicatas ſcimus. Nam quamuis * Honorius poſt mortem ab Orientis Epiſcopis anathemate ſit affectus; manifeſtum tamen eſt, illum de hæreſi fuiſſe accuſatum, qua ſola in cauſſa licet inferioribus de ſuperioribus iudicare. Quanquã nec ibi, vel Patriarcharum quiſquam,

** Honorius nũquã hæreticus fuit, nunquam errauit. Lege defenſionem Achilleam Roberti Bellarmini de Romano Pontifice lib. 4. cap 11. toto de Honorio I.*

προέδρων, ἐξενεγκεῖν ἠδυνήθη ἀπόφασιν, εἰ μὴ ἡ τῆς αὐτῆς πρώτης καθέδρας αὐθεντία συνῄνεσεν ἐπὶ τούτῳ. Ἔτι μέμνημαι, ὅτι Ῥηγὶ λινὶ Θεοδερίχῳ βουλομένῳ τὸν Πάπαν Σύμμαχον εἰς κατάκρισιν ἀγαγεῖν, καὶ συγκαλεσαμένῳ ἐκ διαφόρων χωρῶν ἐπισκόπους, ἔτι γε μὴν καὶ ἀπὸ Σικελίας τῆς νήσου, καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην τούτους ἀπελθεῖν ἐντελλομένῳ, καὶ λέγοντι πολλὰ παρὰ τῷ Πάπᾳ Συμμάχῳ πεπραγμένα κακὰ, καὶ εἰς τὴν αὐτῶν κρίσιν ταῦτα παραπέμποντι· οἱ ἐπίσκοποι τὴν σύνοδον ὀφείλειν συγκαλέσασθαι ἐμαρτύρησαν. Οἰδότες ὅτι ἡ αὐτοῦ καθέδρα πρώτη, τῇ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου τετίμηται κορυφαιότητι, διὰ τὸ τὴν Ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης, τῇ τῶν ἐλαττόνων μὴ ὑποκύπτειν κρίσει. Οὕτως οἴδαμεν πάντες τὴν τῆς Ῥώμης ἐκκλησίαν κρίνειν, μὴ κρίνεσθαι δέ.

Ἀπολογία τρίτη.

Ταύτῃ τῇ ἐκθέσει ἡμῶν πάντες ὑπεγράψαμεν. Ἐὰν οὖν οὗτος ὁ Φώτιος οὐκ ἀνέγνω ταῦτα, ὡς μὴ τυχὼν γραικιστὶ γεγραμμένα· κἂν Ἰωάννης τοῦ Ἀντιοχείων ἐπισκόπου ἔδει μνησθῆναι, διὰ τοῦτο γὰρ ἐκεῖνος κατικρίθη, ὅτι Κύριλλον τὸν Ἀλεξανδρείας κατίκρινεν. Ἐντεῦθεν γὰρ ἡ προρρηθεῖσα Οἰκουμενικὴ σύνοδος πρὸς Κελεστῖνον τὸν τῆς μεγάλης ἡμῶν καθέδρας Ἱεράρχην ἔγραψε ταῦτα. Ἀγανακτήσει τοιγαροῦν ἡ σὴ εὐλάβεια ἁρμοζόντως ὑπὲρ τῶν γεγονότων. Ἐὰν δοθῇ τὸ τὰς μείζονας καθέδρας ὑπὸ τῶν βουλομένων ὕβρεσι ὑποβάλλεσθαι, προδίδονται πρὸς ἐσχάτην σύγχυσιν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα. Οὐδὲ γὰρ ἔξεστι τοῖς μὴ ἔχουσι ἐξουσίαν ἐναντίως τοῖς νόμοις, καὶ τοῖς Κανόσιν ἀπόφασιν ἐκφέρειν. τούτων οὕτως ἐχόντων, τὰ τῶν μειζόνων ἐκζητηθῶσιν ὑποδείγματα, καὶ κατὰ ταῦτα ἐν τοῖς ἀποτόμοις ἡ ἀπόφασις ἐξενεχθήτω.

Ἱκετεία τῆς συνόδου πρὸς τὸν Πάπαν Ἀδριανόν.

Ταύτην τὴν ἀποτομίαν μὴ ἐσχάτῃ κατακρίσει ἀξίαν εἶναι λογιζόμενος, οὔτε Εὐαγγέλιον, οὔτε Ἀπόστολον ἤκουσεν. Λέγει γὰρ ὁ κύριος· οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, καὶ ὁ Ἀπόστολος·

πάντα

nec aliorum vllus antiſtitum ſententiam pronunciare potuerit, niſi eiuſdem primariæ ſedis accedente ad eam rem auctoritate. Præterea memini Regi Theodorico, cum Symmachum Papam, euocatis ex diuerſis regionibus & regno Siciliæ, Epiſcopis, Romamque ire iuſsis, reum in iudicium vellet adducere, diceretque à Papa Symmacho multa mala eſſe perpetrata, quæ Epiſcoporum iudicio committeret; ab Epiſcopis eſt reſponſum, cogendam eſſe Synodum. Quod non ignorarent, principem Apoſtoli Petri cathedram ſummâ auctoritate eſſe præditam, Romanamque & Apoſtolicam Eccleſiam minorum Pontificum iudicio ſubiectam non eſſe. Ita igitur nouimus vniuerſi, Eccleſiam Romanam aliorum eſſe iudicem, ab aliis autem non iudicari.

Tertia reſponſio.

Huic declarationi omnes ſubſcripſimus. Ergo ſi Photius hæc fortè, quod Latinè eſſent perſcripta, non legit; oportuit tamen illum Ioannis Antiocheni Patriarchæ meminiſſe, qui propterea damnatus eſt, quod Cyrillum Alexandriæ Patriarcham damnarit. Inde enim dicta Synodus Oecumenica ad Celeſtinum magnæ Sedis noſtræ Pontificem hæc ſcripſit. Iure igitur ſapientia tua ob ea facta indignabitur. Nam ſi permittatur vt maiores cathedræ pro cuiusque voluntate, aliorum contumeliis ſubiiciantur, ad extremam rerum omnium confuſionem Eccleſiæ ſtatus deuoluitur. Neque enim fas eſt, vt qui auctoritatem non acceperunt, contra leges & ſanctiones ſententiam pronuncient. Quæ cùm ita ſe habeant, maiorum exempla quærantur, ſecundumque illa de * præfractis & temerariis ſententia pronuncietur. *ἀπετιμίων.

Libellus ſupplex Synodi ad Hadrianum Papam.

QVI hanc * præfractam temeritatem non vltima damnatione dignam cenſet, neque Euangelium, neque Apoſtolum nouit. Etenim Dominus dicit: Non eſt diſcipulus ſuper *ἀποτομίαν contumaciam.

Digitized by Google

πάντα κατὰ τάξιν γινέσθω. Πῶς οὖν τολμηταὶ οὗτοι γεγόνασι, ὡς κατὰ τῆς Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἐστὶ τῶν λοιπῶν θρόνων μείζων, καὶ διδάσκαλος διανοῖξαι στόμα ὕβριν ἐρευγόμενον πᾶσαν; Πῶς κατὰ τάξιν ταῦτα γέγονε, κατὰ Παῦλον, ἐπείπερ κατὰ τοῦ πρώτου ὁ δεύτερος ἀποφαίνεται; ἕκαστος ἡμῶν ἣν ἔλαχε τάξιν γινωσκέτω. Τούτῳ τῷ Κανόνι ἡ ἁγία τρίτη κατακολουθήσασα σύνοδος τὸν Ἀντιοχέων κατέκρινεν Ἰωάννην, διότι κατὰ τοῦ μείζονος θρόνου τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας τῆς πρώτης μὴ συναινούσης καθέδρας ἐτόλμησεν ἐξενεγκεῖν ἀπόφασιν. ἡ δὲ τετάρτη Οἰκουμενικὴ σύνοδος διὰ τοῦτο Διόσκορον τὸν Ἀλεξανδρείας ἀπεβάλετο, καὶ κατέκρινε τοῦ μηδὲ δι' ὅλως ἀποκατάστασιν ἔχειν. Ἐτόλμησε γὰρ καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν τῆς πρώτης καθέδρας προνομίων ἐναντία τῷ μνημονευθέντι κανόνι πράττων ἐν τῷ εἶναι ἔσχατος τῷ πρωτεύοντι ἐναντιωθῆναι. καὶ τὸν μέγαν Πάπαν Λέοντα ἀποτόμως κρῖναι. καί τοι μηδὲν πρόσωπον πρὸς τὴν σύνοδον συγκαλέσασθαι ἔχων· ὡς οἱ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τοποτηρηταὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνόδῳ διαμαρτύρονται. Κατὰ ταῦτα τοίνυν τὰ ὑποδείγματα, οἱ εἴτε τὸ στόμα ἀνοῖξαι, ἢ χεῖρας ἐκτεῖναι ἐν τῷ ἀθεμήτῳ ἐκείνῳ συνεδρίῳ κατὰ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας τολμήσαντες, οὐκ ἐκφεύξονται τὴν ἀξίαν ἐκδίκησιν. Πλὴν μακαριώτατε Πάπα, πάντες ὑπὲρ τούτων παρακαλοῦμεν· βοήθησον τοῖς ταλαιπώροις, ἀνόρθωσον τοὺς κατερραγμένους, καὶ τοῖς ἐπιστρέφουσιν ἐπίδος συγχώρησιν, ὡς ἂν τοῦ τῆς πλάνης ἀρχηγοῦ Φωτίου ἐκκοπέντος, οἱ λοιποὶ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας περὶ αὐτοὺς ἀνεωγμένα ἐννοήσωσι τὰ τῆς εὐσεβείας σπλάγχνα, ἐὰν πρὸς τὴν τῆς πληροφορίας μετάνοιαν δράμωσι, καὶ πάντα τὰ ὑπ' αὐτῶν κακῶς πραχθέντα ἔγγραφα ἀθετήσωσιν. εἰ γὰρ καὶ Ἰωάννης ὁ τῆς Ἀντιοχέων πρόεδρος, ὁμοίως τῷ Διοσκόρῳ, χείλη κατὰ τῆς τῶν μειζόνων προέδρων καθέδρας ἐκίνησε, καὶ διὰ τοῦτο ἀμφότεροι τὴν ἀπόφασιν τῆς κατακρίσεως ἔλαβον, ὅμως τοῦ ἑνὸς αὐτῶν φιλανθρώπως ἀποδεχθέντος, ὁ ἕτερος τὴν καταδίκην ἣν ἀπεδέξατο οὐ διέφυγεν· ὅτι ἐκεῖνος μὲν ὁλοκλήρως ἀνένηψεν· οὗτος δὲ οὐχ ὑγιῶς συνένευσεν. Ἐπεὶ δὲ ἐν ταῖς καθημεριναῖς τῶν ἐκκλησιῶν πραγματείαις σχολάζοντες συνελθεῖν οὐ δυνάμεθα, ὅπερ σοι θεόθεν ἐμπνευσθῇ περὶ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, οὕτω συνεψόμεθα πάντες.

Τούτων

Digitized by Google

magiſtrum. & Apoſtolus: omnia ſecundum ordinem fiant. *Matth.24.*
Quam proiectæ ſunt ergo audaciæ ij, qui contra Apoſtolicam *1. Cor.14.*
Eccleſiam, magiſtram & præſidem reliquarum rictus pandunt, omniſq; generis conuicia ructant? An ex ſententia Pauli hæc ordine fiunt, quando ſecundi in primos exurgunt? Vnuſquiſque veſtrum quem ordinem ſortitus ſit, intelligat. Hac ſanctione tertia Synodus Oecumenica Ioannem Patriarcham Antiochenum damnauit, quod contra digniorem ſedem repugnante Eccleſia Alexandrina ſententiam efferre ſit auſus. Quarta autem Synodus Oecumenica ea de cauſſa Dioſcorum eiecit, cenſuitque, vt ne vnquam throno ſuo reſtitueretur. Quod & ipſe ſupremum Eccleſiæ tribunal, canoni ſuprà memorato contraria auſus oppugnarit; cum eſſet vltimus, primus tamen reluctaretur, atque in Papam Leonem Magnum abſolutam damnationis ſententiam pronunciaret; cui neque poteſtas erat Synodi cogendæ; vt in eodem Concilio Apoſtolici vicarij conteſtati ſunt. Ad horum igitur exempla quicunque in illo impio conciliabulo contra ſedem Apoſtolicam, vel os aperire, vel manum protendere auſi ſunt, iuſtam iudicij damnationem non effugient. Enimuero beatiſsime Papa, pro his te obteſtamur: opitulare miſeris, abiectos erige, reſipiſcentibus ignoſce, vt Photio erroris duce præciſo, ceteri Apoſtolicæ ſedis aperta erga ſe pietatis viſcera ſentiant, vbi ad veram & ſinceram pœnitentiam confugerint, omniaque perperam à ſe facta, ſcripto damnarint. Etenim quamuis Ioannes Antiochenus Patriarcha, velut alter Dioſcorus in maiorum Eccleſiarum præſidem cathedram, linguam exeruerit, eoque nomine ambo damnationis ſententiam ſubierint; tamen altero illorum perhumaniter recepto, alter irrogatam ſibi damnationis ſententiam non euitauit; quod Ioannes quidem ex animo reſipuerit; Dioſcorus verò non ſincerè aſſenſerit. Quia verò rerum Eccleſiaſticarum quotidiana adminiſtratione, & negotiis occupati conuenire non poſſumus, quicquid tibi de Eccleſia Conſtantinopolitana Deus ſuggeſſerit, omnes approbabimus.

Τούτων τῇ ἱκετηρίᾳ εἴξας Ἀδριανὸς ὁ Πάπας, τὰ ἑξῆς διηγόρευσε κεφάλαια.

α. Τὸ συνέδριον τῆς ματαιότητος, τὸ ὑπὸ Φωτίου, καὶ τοῦ συναποστάτου αὐτοῦ Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως πάλαι ἐν Κωνσταντινουπόλει, τυραννικῶς κατὰ τῆς αἰδεσίμου Ῥωμαίων ἐκκλησίας, καὶ τῶν ταύτης προνομίων συναθροισθὲν, ὡς τῆς ἀληθείας ἐχθρὸν καὶ πάσης ψευδηγορίας ἀνάμεστον, τῷ Ἐφεσίῳ λῃστρικῷ περιβάλλομεν, καὶ τὰς αὐτοῦ μιαρὰς πράξεις, ἐν οἷς αὖ ὦσι παντάπασιν ἀφανισθῆναι ὁρίζομεν, καὶ παρανάλωμα πυρὸς γενέσθαι, καὶ ἀναθεματισθῆναι. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν συγγραμμάτων ὁρίζομεν τῶν κατὰ τῆς αὐτῆς καθέδρας καιροῖς συγγεγραμμένων παρὰ τῶν αὐτῶν ἀρχηγῶν.

β. Τὰ ὅμοια δὲ καὶ περὶ τῶν κατὰ Ἰγνατίου τοῦ συλλειτουργοῦ ἡμῶν παρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ Φωτίου γεγραμμένων καὶ πεπραγμένων διορίζομεν. Τοὺς γὰρ ταῦτα πράξαντας ὡς πατροκτόνους βδελυσσόμεθα.

γ. Φώτιον τὸν ὑπὸ τοῦ προκατόχου ἡμῶν, καὶ ὑφ᾽ ἡμῶν ὑπὲρ τῶν προκειμένων ἐγκλημάτων, καὶ καταδειχθέντα καὶ ἀναθεματισθέντα, εἶτα τὰς προτέρας ἀνομίας ὑπερβαίνοντα καὶ κατὰ τῶν αἰδεσίμων τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου προνομίων εἰσφορήσαντα, καὶ ἐφευρέσεις ψευσμάτων, καὶ διεστραμμένων δογμάτων διαπραξάμενον, καὶ κατὰ τοῦ πρὸς ἡμῶν ἁγιωτάτου Πάπα, καὶ καθ᾽ ἡμῶν ὑλακτῆσαι τολμήσαντα, καὶ αὖθις κατακρίνομεν καὶ ὑπὲρ τούτων ἰδικῶς ἀναθεματίζομεν· πλὴν ἐὰν ζώσῃ φωνῇ, καὶ οἰκείᾳ γραφῇ πρὸς πάντα τὰ ὑφ᾽ ἡμῶν τε καὶ τοῦ προκατόχου ἡμῶν ὁρισθέντα ὑποταγῆναι ἐπαγγέληται, καὶ τὰ τοῦ προλεχθέντος συνεδρίου πρακτικὰ ἀθετήσῃ, τῆς τοῦ λαϊκοῦ κοινωνίας τὴν χάριν αὐτῷ οὐκ ἀποκωλύσομεν.

δ. Περὶ δὲ τῶν τῷ τοιούτῳ ἀσεβεῖ συναθροίσματι εἴτε συναινεσάντων, εἴτε ὑπογραψάντων, ἐὰν τοῖς θεσπίσμασι τοῦ προκατόχου μου ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου κατακολουθήσωσι, καὶ εἰς τὴν τοῦ τιμιωτάτου Ἰγνατίου κοινωνίαν ἀποστρέψωσι, καὶ τὰ παρ᾽ αὐτῶν εὑρισκόμενα κα-

τακαύ-

Horum obteſtationi cum Hadrianus Papa ſatiſfeciſſet, hæc deinceps capita pronunciauit.

CAPVT I.

VAnitatis conciliabulum à Photio & eius fautore Michaële Conſtantinopolitano quondam Imperatore, per vim & tyrannidem contra venerandam Romanam Eccleſiam, & eius auctoritatem coactum, vti veritatis inimicum & mendaciis refertum, Epheſino illi latrocinio comparamus, impiaq; acta illius omnia penitus abolenda decernimus, ignique pabulum & diris execrationibus deuouemus. Idemque de ceteris eorundem auctorum contra eandem ſedem (Apoſtolicam) quocunque tempore ſcriptis iudicium eſto. *Acta conciliabuli Photiani igni emendantur.*

CAPVT II.

Idem de illis, quæ contra noſtrum comminiſtrum, ab eodem Imperatore & Photio ſcripta actaque ſunt, decernimus. Hos enim qui talia patrarunt, veluti parricidas execramur.

CAPVT III.

Photium ab anteceſſore noſtro, nobiſque de criminibus propoſitis conuictum & damnatum, poſteaque priora ſcelera nouis cumulantem, & contra venerandam ſummamq; Apoſtolicæ ſedis auctoritatem ſe ſe ingerentem, nouaque mendaciorum & prauorum dogmatum figmenta concinnãtem, atque aduerſus anteceſſorem noſtrum ſanctiſsimum Papam, & nos ipſos latrare ardentem, & rurſum damnamus, & hac de cauſſa ſpeciatim anathemate percellimus; niſi viua voce, ſuoq; ſcripto & manu permittat ſe omnia à nobis & anteceſſore noſtro decreta ſubiturum, dictiq; conciliabuli Acta reſciſſurum, à laicorum gratia & ſocietate non excludemus. *Photius damnatur.*

CAPVT IV.

Illi verò, qui huic tam impio conciliabulo, vel aſſenſerunt, vel ſubſcripſerunt, ſi decretis anteceſſoris noſtri ſanctiſsimi Papę Nicolai obtemperauerint, & ad ſanctiſsimi Ignatij communionem redierint, ſuaq; commenta flammis tradiderint, *In Photianos ſententia.*

Eccleſia-

κατακαύσωσι, τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἀξιωθήσονται· ἑτέρως δὲ οὐδὲ ταύτης. Τὸ δὲ τέκνον ἡμῶν τὸν βασιλέα Βασίλειον, τὸν ἐπιεικέστατον καὶ ὀρθοδοξότατον, ἐπεὶ τὸ αὐτοῦ ὄνομα ἐν ταῖς εἰρημέναις τοῦ ἀθέσμου συνεδρίου πράξεσι μεμαθήκαμεν ψευδῶς ἐγγραφῆναι, πάσης ἐναντίας ὑπολήψεως ἀλλότριον τιθέμεθα, καὶ ἐν τῷ τῶν εὐσεβῶν Αὐγούστων ἀριθμῷ κατάττομεν, ἐὰν οὕτω διαμείνῃ μέχρι τέλους.

Κεφάλαιον. ε.

Εἴ τις τοίνυν μετὰ τὴν διάγνωσιν ταύτην, τὰ προειρημένα ὑπομνήματα τῶν πρακτικῶν τοῦ αὐτοῦ βδελυροῦ συνεδρίου ἢ ἀποκρύψει, ἢ διεκδικήσει, καὶ μὴ μᾶλλον φανερῶς καὶ πυρὶ παραδώσει, ἐπὶ τοσοῦτον τῷ ἀναθέματι συνεχόμενος τῆς τοῦ Χριστοῦ κοινωνίας στερηθήσεται. Εἰ μέντοι Κληρικός ἐστιν οὗτος, τοῦ οἰκείου βαθμοῦ ἐκπεσεῖται. Ταῦτα δὲ πάντα οὐ μόνον περὶ τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν Αλεξανδρέων καὶ Αντιοχέων, καὶ Ἱεροσολυμιτῶν, καὶ περὶ πάντων ἁπλῶς τῶν πιστῶν δι' Αποστολικῶν ἐκθέσεων θεσπίζομεν.

Αἱ ὑπογραφαί.

Αδριανὸς Ἐπίσκοπος τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ Αποστολικῆς τῶν Ρωμαίων ἐκκλησίας ταύτῃ τῇ ἀποφάσει τῇ παρ' ἡμῶν ἐκτεθείσῃ χειρὶ οἰκείᾳ ὑπέγραψα.

Καὶ ἑξῆς τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας Ἐπίσκοποι, κθ. ὑπέγραψαν. ὁμοίως καὶ Ἱερεῖς τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας θ. ὁμοίως ὑπέγραψαν καὶ Διάκονοι πέντε. καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη παραινετικὸν πρὸς Φώτιον καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ φωνῆς τῶν τοποτηρητῶν ἔχον οὕτως.

Ἤδη πεφανέρωται, ὦ ἠγαπημένοι μοι ἀδελφοὶ καὶ συνιερεῖς, ἐν τῇ προλαβούσῃ τάξει ταύτης τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης συνόδου, πῶς παρῃνέθη ὁ Φώτιος ὁ ἀγοραῖος καὶ βουλευτικὸς, καὶ ἐπιβήτωρ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας τοῦ ὑποκλιθῆναι, καὶ λόγῳ καὶ γραφῇ ἐξαγγεῖλαι, καὶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτοῦ, καὶ ἀναθεματίσαι τὰ παρανόμως γραφέντα καὶ πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ δὶς κατὰ Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου αὐτοῦ, καὶ ὁμολογῆσαι μηδεμίαν μηχανὴν ἢ συγκίνησιν ἔτι ποιῆσαι, ἀλλὰ τοῦτον ὡς ἀληθῆ ἀρχιερέα αὐτοῦ μετὰ μεγάλης αἰδοῦς ἀποδέξασθαι

τῆς

Digitized by Google

Eccleſiaſtica communione non priuabuntur. Aliàs, nec ad illam quidem admittentur. Filium autem noſtrum Imperatorem Baſilium, æquiſsimum, & rectiſsimè de orthodoxa religione ſentientem, quoniam illius nomen in dicti impietatis conuenticuli Actis falsò inſcriptum cognouimus, alienum prorſus ab omni ſuſpicione mala declaramus, atque in Albo piorum Auguſtorum, ſi ad finem vſque perſeuerârit, in eaque ſententia permanſerit, reponimus.

Imperator innocens pronunciatur.

CAPVT V.

Si quis igitur, poſt hanc declarationem & ſententiam, dicta hæc execrandi conciliabuli monumenta Actorum vel abſconderit, vel propugnarit, & non potius apertè palamque in rogum coniecerit, eodē modo anathemati ſubiectus à Chriſti ſocietate eiicietur. Si Clericus tamen fuerit iſte, gradu ſuo deiicietur. Hæc autem omnia non ſolùm de Conſtantinopolitanis, ſed etiam Alexandrinis & Antiochenis, atque Hieroſolymitanis, & de omnibus denique Chriſtianis per Apoſtolicas declarationes ſancimus.

In eos qui Acta damnata ſeruant, &c.

Subſcriptiones.

Hadrianus Epiſcopus ſanctæ Catholicę & Apoſtolicæ Romanæque Eccleſiæ his decretis à nobis editis manu propriâ ſubſcripſi.

Et deinceps Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi XXIX. Sacerdotes eiuſdem Eccleſiæ IX. Diaconi quinque, pari modo ſubſcripſerunt. Poſt hæc* paræneticum ad Photium & Photianos à Legatis in hæc verba lectum eſt.

** commonitorium*

Iam, dilecti fratres & Symmyſtæ, in præterita huius magnæ & ſanctæ Synodi Actione declaratum eſt, quo pacto Photius, qui à foro & curia profectus, Eccleſiam Conſtantinopolitanam per vim inuaſit, admonitus ſit, vti ſe ſubmitteret, verboque & ſcripto errata ſua fateretur, ſcriptaque impia, & contra S. Patriarcham Ignatium facta deteſtaretur, promitteretque ſe nihil in poſterum contra illum moliturum moturumúe, ſed hunc pro germano antiſtite, magna cum venera-

τῆς τε Ἀποστολικῆς καθέδρας τὰς ἐκθέσεις τὰς περὶ αὐτοῦ, ἢ περὶ Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου ἐξενεχθείσας ἡμᾶς περιπτύξασθαι. Καὶ ἐπεὶ ἐν τούτοις πᾶσιν ὁρῶμεν αὐτὸν μὴ ὑπείκοντα· οὐκ ἀνεκτὸν ἦν παρασιωπῆσαι τὴν ἀπόφασιν τὴν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Ῥώμης Νικολάου ἀπὸ N. ια. κατ᾽ αὐτοῦ ἐξενεχθεῖσαν, καὶ νῦν αὖθις ἐκφωνηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ἀδριανοῦ, οὗ ἡμεῖς νῦν ἐσμὲν οἰκέται καὶ τοποτηρηταὶ παρὰ ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, τῇ συγκροτηθείσῃ, τῇ κελεύσει τῶν ἁγίων βασιλέων Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει. Διὰ τοῦτο γοῦν ἐξενεχθῆναι καὶ πάλιν τὴν ἀναθέματος ἀπόφασιν κατὰ Φωτίου λέγομεν.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη προσφωνηματικὸν Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου πρὸς τὴν σύνοδον ἔχον οὕτως.

Ἀδελφοὶ ἅγιοι, καὶ τέκνα ἠγαπημένα, παρακαλῶ ὑμᾶς ἐγὼ ὁ ὑμέτερος ὑμῶν Ἀρχιερεὺς νῦν ἐννοῆσαι τὸ γραφικὸν τὸ φάσκον· ἐμβλέψατε εἰς τὰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ ἴδετε· τίς ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ, καὶ κατῃσχύνθη. Οἶμαι γὰρ μηδαμῶς ἀγνοεῖν ὑμᾶς, ἀλλ᾽ οὐδὲ πᾶσαν τὴν τετραπέρατον οἰκουμένην, τὰ εἰς ἐμὲ πραχθέντα παρὰ βασιλέως ἀτασθάλου, καὶ οὕτως νεωτέρου καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος αὐτῷ Βάρδα, καὶ τοῦ τότε δῆθεν Ἀρχιερέως ὡς ἐξ ἄλλου Καϊάφα καὶ Ἄννα, ὃς διὰ τῆς θυρίδος εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, καὶ διὰ τοῦτο καθεῖλεν αὐτὸν ὁ Θεός, ὃς καὶ ἐξήγειρεν ἕτερον βασιλέα θεοφιλέστατον, καὶ ὀρθοδοξότατον. Οὗτος ὁ βασιλεὺς τὸν μὲν Φώτιον καθεῖλεν, ὃν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία τὸν ἀσυνείδοτον καὶ ἀκατάστατον προσαγορεύει. Ταβουλλάριος τὴν δὲ ταπείνωσιν ἡμῶν πολλὰ δεινὰ παθοῦσαν ἀνεκαλέσατο εἰς τὸν ἴδιον θρόνον. Ταῦτα δὲ πεποίηκε τοῖς ὅροις ἐξακολουθήσας τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Νικολάου, οὓς ἐκεῖνος συνοδικῶς ἐξεφώνησε, καὶ δι᾽ ἐπιστολῶν ἐνταῦθα ἀπέστειλε. Ἐπεὶ δὲ μετὰ τοῦτο πολλὴν εἶχε φροντίδα συναγαγεῖν τοποτηρητὰς ἐκ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν θρόνων, καὶ σύνοδον συστήσασθαι οἰκουμενικήν, εἰς πέρας ἤγαγε τοῦτο. Καὶ νῦν ὁρῶντες τούτους παρόντας, καὶ προκαθεζομένους τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου, σοφίας πάσης πεπληρωμένους, καὶ θείας χάριτος, δοξάσατε τὸν ἀγαθὸν καὶ Θεὸν φιλάνθρωπον, τὸν κατευθύνοντα τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα πρὸς τὴν τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἐκπλήρωσιν. Καὶ μηδεὶς αὐτῷ παρεχέτω κόπους λέγων· Ἐγὼ εἰμὶ Παῦλος, ἐγὼ Ἀπολ-

λῶ,

Digitized by Google

tione recepturum; Apoſtolicæ verò Cathedræ ſententiam, aut de ſe, aut Ignatio prolatam amplexurum. Et quia nunc cernimus illum omnia contumaciter reſpuere; non ferendum eſſet, ſi iudicium à Nicolao ſanctiſsimo Papa Romano Indictione vndecima in illum prolatum, & nunc ab Hadriano ſucceſſore illius, cuius nos in hoc S. Concilio imperio SS. Auguſtorum Baſilij & Conſtantini in hac Imperatoria vrbe coacto, miniſtri & Legati ſumus, denuo pronunciatum ſilentio opprimeremus. Quapropter anathematis ſentẽtiam in Photium denuò promulgandam dicimus.

Deinde lecta eſt Ignatij Patriarchæ ad Synodum acclamatio in hanc ſententiam.

Fratres ſancti, dilectique filij obſecro vos ego veſter, veſter Patriarcha, vt nunc perpendatis diuinam ſcripturam, quę dicit; Reſpicite filij, nationes hominum: & ſcitote, quia nullus ſperauit in domino & confuſus eſt. Arbitror enim nec vos, nec quemquam per omnes quatuor orbis plagas ignorare, quæ in me tentarit impius Imperator, pariterque Bardas, qui cum illo poſtea regnauit, & hic, tum Patriarcha, nempe velut alter Caiphas & Annas, qui per feneſtram in ouile ouium ingreſſus eſt, quem propterea Deus eiecit, qui alterum quoque Imperatorem Dei amantiſsimum, rectæque fidei obſeruantiſsimum excitauit. Hic Imperator Photium quem Romana Eccleſia impium & factioſum appellitat, expulit. Tabularius autem noſtram humilitatem in thronum ſuum reuocauit. Quæ ille (Imperator Baſilius) ex beatiſsimi Papæ Nicolai decretis, quæ Papa in Synodo publicè ediderat, & per literas huc miſerat, fecit. Deinde omnem operam dedit, vt ex aliis Patriarchiis Legatos euocaret, Conciliumque generale cogeret: eamque rem perfecit. Cum ergo præſentes hos ſpectemus, ſanctoque huic Concilio præſidentes, omni ſapientia, gratiaque cœleſti cumulatos, bonum clementemq; Deum laudibus celebrate, qui religioſiſsimum noſtrum Imperatorem ad huiuſcemodi bonorum ſtudium exitumque deduxit. Quare nemo illi moleſt' ſit, dicátue: Ego ſum Pauli, ego Apol-

Eccleſ. 2. Pſal. 30. & 70.

1. ad Cor. 1.

Digitized by Google

λῶ, ἐγὼ Κηφᾶ, ἀλλὰ δεῦτε ὁμοῦ πάντες στῆτε μεθ' ἡμῶν, καὶ ὡς ἑνὸς ὄντες ποιμένος, καὶ μιᾶς ποίμνης, τὸν ἕνα Θεὸν ἀνυμνήσωμεν καὶ μεγαλύνωμεν.

Φωτίῳ τῷ βουλευτικῷ καὶ ἐπιβήτορι ἀνάθεμα.
Φωτίῳ τῷ κοσμικῷ καὶ ἀγοραίῳ ἀνάθεμα.
Φωτίῳ τῷ Νεοφύτῳ καὶ τυράννῳ ἀνάθεμα.
Φωτίῳ τῷ σχισματικῷ καὶ κατακεκριμένῳ ἀνάθεμα.
Φωτίῳ τῷ τέκτονι τῶν ψευσμάτων ἀνάθεμα.
Φωτίῳ τῷ μοιχῷ καὶ πατροκτόνῳ ἀνάθεμα.
Τῷ νέῳ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα.
Τῷ νέῳ Ἰούδᾳ. ἀνάθεμα.

Πᾶσι τοῖς ὀπαδοῖς αὐτοῦ καὶ ὑπερασπισταῖς, καὶ Γρηγορίῳ τῷ ποτὲ Ἀρχιεπισκόπῳ Συρακουσῶν, καὶ Εὐλαμπάδι τῷ καθῃρημένῳ καὶ ἀποσχίστᾳ ἀνάθεμα.

Καὶ ἐξελθόντος Φωτίου γέγονε εὐφημία τῶν βασιλέων. Εἶτα ἀνεγνώσθησαν στίχοι ιϛ. Ἰαμβικοὶ κατὰ Φωτίου ἀκαλεῖς πάνυ.

Πρᾶξις ὀγδόη.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου πάντων Ἰησοῦ Χριστοῦ, βασιλέων τῶν θεοστέπτων δεσποτῶν Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου Ν̄ Γʹ. Νόνναις Νοεμβρίαις, προτεθέντων τῶν τιμίων ξύλων, καὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, προκαθεσθέντος τοῦ βασιλέως ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας· ἐπὶ συνελεύσει τῶν αὐτῶν τοποτηρητῶν, καθὼς καὶ ἐν ταῖς προλαβούσαις συνόδοις.

Τούτων οὕτω συνελθόντων κατὰ κέλευσιν τοῦ βασιλέως ἔστη ἐν μέσῳ Βαάνης ὁ Πραιπόσιτος καὶ εἶπε· διὰ τὴν πολλὴν κακουργίαν, καὶ κακεντρέχειαν, ἐν τοῖς προλαβοῦσι χρόνοις ὑπέγραψεν ἡ ἱερωσύνη, καὶ ἡ σύγκλητος, καὶ πᾶσα ἡ πόλις βίᾳ εἰς ὑποθέσεις ἀδίκους. Σήμερον δὲ βουλήσει Θεοῦ ἡ θεοκυβέρνητος ἡμῶν βασιλεία κατακαῦσαι ἠβουλήθη αὐτὰ καὶ συγχωρηθείη παντὶ ἀνθρώπῳ τὸ ἀγνόημα τοῦτο. Τί οὖν δοκεῖ τῇ ἁγιωσύνῃ ὑμῶν; εἶπον πάντες· ἀρέσκει τοῦτο τῷ Θεῷ καὶ ἡμῖν. Πάλιν Βαάνης ὁ Πραιπόσιτος εἶπεν· ὁ βασιλεὺς ὁ ἅγιος λέγει· συμβουλεύω ἵνα τὰ κακῶς πραχθέντα καυθῶσι καὶ ἀφανισθῶσιν. οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι εἶπον·

Νῦν

Digitized by Google

lo, ego Cephæ, ſed vna omnes huc nobiſcum adeſte, & velut vnius omnes paſtoris, vniusque ouilis, vnum Deum hymnis celebremus, magnificeque prædicemus.

Photio curiali & inuaſori anathema.
Photio ſæculari & forenſi anathema.
Photio Neophyto & tyranno anathema.
Photio ſchiſmatico & damnato anathema.
Photio architecto mendaciorum anathema.
Photio mœcho & parricidæ anathema.
Nouo Dioſcoro. anathema.
Nouo Iudæ. anathema.

Omnibus ſectatoribus & propugnatoribus eius, & Gregorio Syracuſano quondam Archiepiſcopo, & Lampadio exauctorato, & anathemate reſecto anathema.

Egreſſo dein Photio Imperatoribus feliciter acclamatum eſt. Poſtremo verſus * Iambici, bis ſeni, admodum inconcinni lecti ſunt.

Hos lege apud Baronium ex Anaſtaſio.

Actio Octaua.

Scripta Photiana & chirographa abolentur. Suppoſititij legati examinantur, itemque ſubſcriptiones Metropolitarum.

IN nomine Domini, Regis omnium IESV CHRISTI, Dominis Imperatoribus noſtris à Deo ſeruatis Baſilio & Conſtantino, Indictione III. Nonis Nouemb. propoſita S. Cruce, ſanctisque Euangeliis, præſidente Imperatore eodem Eccleſiæ Magnæ loco; in conſeſſu eorundem Legatorum quemadmodum in prioribus conuentibus erat conſuetum.

Crithinus Iconomachus citatur pertinaxque cum tota factione Iconomachorū condemnatur. Alij redeunt ad Eccleſiam.

Ergo his præſentibus Imperatoris iuſſu Baanes Præpoſitus in medium progreſſus dixit: Per improbitatem ſingularem, & artes fraudulentas circumuentus annis ſuperioribus Clerus & Senatus, adeoque vniuerſa ciuitas vi coacta iniquis Actionibus ſubſcripſit. Hodie verò Dei nutu gubernatus Imperator noſter hęc chirographa flammis tradi imperauit: nulli enim mortalium horum ignoratio fraudi erit. Quid ergo ſanctitati veſtræ placet? Hoc, inquiunt omnes, placet & Deo & nobis. Rurſum Baanes Præpoſitus: Sanctus, inquit, Imperator noſter dicit: Auctor ſum vobis vt impia Acta flammis conſecrata aboleantur. Sanctiſsimi Epiſcopi dixerunt: Nunc ſa-

Digitized by Google

Νῦν πεπλήρωται τὸ φάσκον λόγιον· λύε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, καὶ στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων, καὶ διάσπα πᾶσαν γραφὴν ἄδικον. Καὶ κελεύσαντος τοῦ βασιλέως προετέθη μέσον τῆς συνόδου σκεῦος χαλκοῦν πλῆρες πυρὸς, καὶ ἤχθησαν ἐν μαρσίπῳ πάντες οἱ τόμοι τῶν ἀπαιτηθέντων ἀπὸ Φωτίου χειρογράφων, ἀπὸ παντὸς ἱερατικοῦ καταλόγου, καὶ παντὸς τάγματος κληρικοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἔξω, μεγάλων τε καὶ μικρῶν, καὶ πάντων τῶν τῆς συγκλητικῆς ἀξίας, καὶ πάντων τῶν ἄλλων περιφανῶν τε καὶ ἀφανῶν, καὶ πάσῃ τέχνῃ καὶ ἐπιστήμῃ, καὶ παντοίῳ ἐπιτηδεύματι θεωρουμένων σκυτέων, ἰχθυοπρατῶν, ξυλινάδων, βελονάδων, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τοιούτων. Ἔτι γε μὴν καὶ τὰ βιβλία τὰ πλαστῶς γραφηθέντα κατὰ τοῦ μακαρίου Πάπα Νικολάου, καὶ τὰ ὑπομνήματα τὰ κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου τὰ γεγονότα παρὰ τῆς λῃστρικῆς συνόδου Φωτίου. ἕκαστον οὖν τῶν τοιούτων διὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῖς τοποτηρηταῖς εἰς τὸ πῦρ ἐνεβλήθη καὶ καυθέντα ἠφανίσθησαν.

Εἶτα ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς τοποτηρητὰς τῆς Ῥώμης εἶπεν· ἡ βασιλεία ἡμῶν ἤγαγεν ἐνταῦθα τοὺς ψευδοτοποτηρητὰς, οὓς ὁ Φώτιος προσελάβετο κατὰ τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Νικολάου. εἰ δοκεῖ γοῦν εἰσαχθήτωσαν. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· εἰσαχθήτωσαν. εἰσήχθη οὖν Πέτρος, καὶ διὰ Βαάνους Πραιποσίτου ἠρωτήθη· εὑρέθης εἰς τὴν σύνοδον, ἣν ἐποιήσατο Φώτιος κατὰ τοῦ Πάπα Νικολάου, ἢ ἐπέδωκας λίβελλον κατ' αὐτοῦ. Πέτρος εἶπεν· οὐδὲν τοιούτων οἶδα. Ἀναγνωσθήτω οὖν ὁ λίβελλός μου, καὶ οὗτος δηλώσει τὰ κατ' ἐμέ. Καὶ ἀνεγνώσθη ἔχων οὕτως.

Ἐπεὶ τὴν ἡμετέραν εὐτέλειαν τινὲς ὑπειλήφασι κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας λίβελλον ἐπιδεδωκέναι, διὰ τὸ τὴν ὀνομασίαν ἡμῶν ἐν τῇ πολυθρυλλήτῳ συγγραφῇ περιειλύεσθαι, λέγω πάλιν, ὡς οὔτε λίβελλον ἐπιδέδωκα, οὔτε βασιλικὰς ἀκοὰς διηνώχλησα· ἀλλ' οὐδὲ εἰ γέγονε σύνοδος παρευρέθην· αὕτη μου ἡ τεθαῤῥημένη ἀπολογία, καὶ ταύτην οὐ παύσομαι λέγων ἀεί. ὑμᾶς δὲ παρακαλῶ ἀπὸ τοῦ νῦν κἂν ἀφεθῆναί με παλινδρομῆσαι πρὸς τὴν Ῥώμην. Μετὰ τούτων ἠρωτήθησαν ἕτεροι, ἐν οἷς καὶ ὁ Βασίλειος, πρὸς ὃν εἶπον· σὺ ἐπέδωκας λίβελλον κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας; οὐδὲ, εἶπε, μὴ γένοιτο· καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν· ἀναθεμάτισον καὶ τὸν δώσαντα, καὶ τὸν γράψαντα. Βασίλειος εἶπεν· ὁ δοὺς

λίβελλον

Digitized by Google

crum illum oraculum perfectum videtur, quod ait: Diſſolue colligationes impietatis, faſciculos iniuſtorum commerciorum, omnem ſcripturam iniquam diſrumpe. Ergo iuſſu Imperatoris in medio Synodi ſpacio expoſitum eſt vas ęneum, igne plenum, allataq; ſunt in ſacco omnia volumina eorum, à quibus chirographa Photius exegit: ab omni nempe ſacrorum hominum ordine & numero, ſiue ſacerdotum, ſiue Clericorum Magnæ Eccleſiæ, extraque illam, à maioribus iuxta ac minoribus. A toto pręterea ſenatu, omnibusque aliis ęquè claris & obſcuris, quocunq; artificio & opificio, quacunq; demum ætate ſpectarentur, cerdonibus, ſalſamétariis, ſiue Ichthyopolis, lignatoribus, acuariis, ceteriſque id genus opificibus. Præterea ſcripta contra Nicolaum Papam beatiſsimum ex omni genere fabularum & mendaciorum contexta. Monumenta inſuper contra Patriarcham Ignatium à Synodico illo latrocinio Photij conſcripta. Singula ergo hæc per Legatorum miniſtros in rogum coniecta, exuſta & penitus abolita ſunt. *Iſa. 58.*

Deinde Imperator ad Romani Papæ Legatos dixit: Maieſtas noſtra adduxit vobis etiam ſuppoſitios illos Legatos, quos Photius ante contra beatiſsimum Papam Nicolaum, ſubornarat. Si videtur ergo introducantur. Legati dixerunt; Introducantur. Introductus eſt ergo Petrus, & à Baane Præpoſito interrogatus: Fuiſti in Synodo Photiana contra Papã Nicolaum inita, aut contra illum, libellum obtuliſti? Petrus dixit: Nihil horum mihi conſcius ſum. Legatur libellus meus, & quid à me factum ſit, planum fiet. Lectus igitur eſt libellus in hæc verba.

En quos Photius Legatos nominauit in ſuo conciliabulo, hi nihil ea de re ſciebant.

Quoniam nonnulli ſuſpicati ſunt noſtram tenuitatem aduerſus Romanam Eccleſiam libellum tradidiſſe, quod in illo decãtatiſsimo ſcripto noſtra nomina ſint expreſſa; aio denuò, neq; libellum à me porrectum eſſe, neq; imperatoriis auribus me obſtrepuiſſe: imo de Synodo facta nihil cognouiſſe. Hæc mea certiſsima eſt defenſio, quam ſemper adhibebo. Vos auté rogatos velim vti rurſum mihi Romam adeundi fiat poteſtas.

Tum & ceteri ſunt rogati, inter quos Baſilius fuit, ad quem dixere: Túne libellum aduerſus Romanã Eccleſiam tradidiſti? Abſit, inquit ille. Ergo, inquiunt, damna & execrare, & auctorem, & latorem, & ſcribentem, & tradentẽ. Baſilius reſpondit: *Non hic, Baſilius Imperator fuit, ſed alius.*

Qui

λίβελλον κατὰ τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας, ἀνάθεμα ἔστω. ἐγὼ δὲ εἰμὶ ἀπὸ τῆς ἁγίας πόλεως. Ηρώτησεν ὁ βασιλεὺς τὸν τοποτηρητὴν Ἱεροσολύμων· γινώσκεις τοῦτον; Καὶ εἶπε, ναί· καὶ πάλιν ἠρωτήσατο Βασίλειος, δι' ἣν αἰτίαν εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν; ὁ δὲ εἶπεν, ἦλθον ὧδε ἐπὶ τοῦ Πάπα Βενεδίκτου, καὶ ἐποίησα μῆνας εἴκοσι, καὶ οὐκ εἶχον τὰ πρὸς διοίκησιν. Καὶ ὅτε ἐξεβλήθη ὁ Πατριάρχης Ιγνάτιος, ἀπῆλθον εἰς Ρώμην ἐπὶ τοῦ Πάπα Νικολάου, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα ὧδε, καὶ οὔτε λίβελλον ἔδωκα κατ' ἐκείνου, οὔτε σύνοδον οἶδα. Τί γὰρ ἐγώ, οἰκειακὸς ἐγενόμην τοῦ Νικολάου; μετὰ τοῦτον ἠρωτήθη Λεόντιος ὁ ψευδοτοποτηρητὴς Ἀλεξανδρείας, καὶ εἶπεν μηδὲν τῶν λεγομένων εἰδέναι. Βαάνης ὁ Πραιπόσιτος πρὸς τὴν σύνοδον εἶπε· τί ὑμεῖν δοκεῖ; πᾶσαν ἄγνοιαν λέγουσιν ἔχειν· ὁ Φώτιος οὖν ἀνέπλασεν, ὡς ἤθελε, καὶ τοὺς λόγους, καὶ τὰ πρόσωπα. οἱ ἁγιώτατοι τοποτηρηταὶ τῆς Ρώμης πρὸς τοὺς ψευδοτοποτηρητὰς εἶπον· ποιήσατε λιβέλλους καὶ ἀναθεματίσατε τοὺς ποιήσαντας τὰ βιβλία ἐκεῖνα, ἵνα δεχθῆτε εἰς κοινωνίαν. Λεόντιος εἶπεν· οὐκ οἶδα τὸ βιβλίον, οὔτε ὑπέγραψα ἐν αὐτῷ. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ἀναθεματίσατε τὸν ποιήσαντα αὐτὰ καὶ συγγραψάμενον. Οἱ ψευδοτοποτηρηταὶ εἶπον· ἔχει τὸ ἀνάθεμα ὁ συγγραψάμενος. καὶ συνεργήσας εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο. ἡ ἱερὰ σύγκλητος εἶπεν· ἐπεὶ οὐ θέλετε ἀναθεματίσαι, φαίνεσθε εἶναι αὐτοῦ συμμέτοχοι· καὶ ἀναθεματίζεσθε καὶ ὑμεῖς. Οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ρώμης εἶπον· ἐπεὶ οὐκ ἀνέχονται ἀναθεματίσαι, καθὼς ἔγραψεν ὁ Πάπας Ἀδριανός, κατελθέτωσαν μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν Ρώμην. Λεόντιος εἶπεν· ἀνάθεμα καὶ αὐτὰ καὶ τὸν συγγραφέα τούτων. Βασίλειος ὁμοίως εἶπε. Βαάνης ὁ Πραιπόσιτος εἶπεν· ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἅγιος συμβουλεύων λέγει πρὸς τοὺς καθημένους ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ καὶ τοὺς ἱσταμένους, καὶ τὸ κοινὸν ἅπαν τοῦ λαοῦ· βλέπετε πῶς φαίνεται ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει· εἴτις ἐξ ὑμῶν σκάνδαλον ἔχει, προσελθέτω τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ σήμερον, ἵνα μὴ ἔχητε αὔριον ἀπολογίαν. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· Ὁ Θεὸς φυλάξαι τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα ἡμῶν. Ηρωτήθησαν οἱ ὑπογεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ ἐκείνῳ Μητροπολῖται, εἰ οἴδασι τὰς ὑπογραφάς; καὶ εἶπον πάντες· μὴ γένοιτο, οὐχ ὑπεγράψαμεν· Οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ρώμης ᾐτήσαντο ἀναγνωσθῆναι Κανόνα

Μαρτίνου.

Qui libellum aduerſus Eccleſiam Romanam tradidit, anathema eſto: Ego verò ſum è ſancta ciuitate. Interrogauit Legatum Hieroſolymitani Patriarchæ Imperator: Noſtine hunc? Etiam, inquit ille. Rogatus iterum Baſilius, cur adiiſſet Conſtantinopolim? Sub Benedicto, inquit, huc veni, & hîc menſem viceſimum moratus nihil habui in mandatis ad Eccleſiam. Et quando eiectus eſt Patriarcha Ignatius, Romam ego ad Papam Nicolaum profectus, inde rurſum huc redij, nec libellum vllum contra illum dedi, neque quicquam de Synodo noui. Quid enim dediſſem ego, qui familiaris Nicolao fui? Deinde interrogatus Leontius Alexandrini Patriarchæ Legatus ſubornatus (quondam à Photio) reſpondit nihil ſe de quæſitis ſcire. Baanes Præpoſitus ad Synodum dixit: Quid vobis videtur? Illi * ſe rerum omnium ignaros dictitant: Photius igitur & libellos & perſonas finxit. Sanctiſsimæ Romanæ Eccleſiæ Legati ad Pſeudolegatos dixere: Facite libellos, & in auctores illorum libellorum anathema pronunciate, vt in ſocietatem Eccleſiæ recipiamini. Leontius dixit: Neſcio quis ille libellus ſit, nec ego ſubſcripſi illi. Sancta Synodus dixit: Anathema auctori & ſcriptori illorum dicite. Pſeudolegati dixere: * Habet anathema, qui libellum hunc ſcripſit, & ſcribentem adiuuit. Sacer Senatus dixit: Quando recuſatis damnare, videmini affines culpæ: damnate igitur & vos (quamuis iam damnatos.) Legati Romani dixere: Quoniam ex præſcripto Hadriani Papæ ad anathema dicendum adigi non poſſunt, Romam nobiſcum proficiſcantur. Leontius dixit: Anathema ſint & ſcripta & auctor. Idem Baſilius dixit. Baanes Præpoſitus dixit: Sanctus noſter Imperator conſulturus omnibus, ad ſedentes in Synodo, & ſtantes, vniuerſumque populum dixit: Aduertite, vt eluceſcat veritas, & lux in tenebris luceat: Si quis ex vobis offenſus eſt, accedat hodie ad S. Dei Eccleſiam, ne vobis cras reſpondendi locus negetur. S. Synodus dixit: Deus ſeruet religioſiſsimum Imperatorem noſtrum. Interrogati ſunt in libello illo (Photiano) ſubſcripti Metropolitæ, an ſubſcriptionis illius ſibi eſſent conſcij? Abſit hoc, inquiunt illi, non ſubſcripſimus. Romanæ Eccleſiæ Legati petiuerunt, vt

* *Pſeudolegati.*

* *Iam auctor & auctoris fautor anathemate ſunt icti.*

Digitized by Google

Μαρτίνου τοῦ Πάπα Ῥώμης περὶ τῶν ψευδοτοποτηρητῶν, καὶ ἀνεγνώσθη ἔχων οὕτως.

Εἴτις κατὰ τοὺς ἐναγεῖς αἱρετικοὺς καθ' οἱονδήποτε τρόπον, ἢ λόγον, ἢ καιρὸν, ἢ † τρόπον ἐπιχειρήσει ἢ ὅρια μετακινῆσαι, ἃ ἔθεντο οἱ ἅγιοι τῆς ἐκκλησίας πατέρες, ἢ μᾶλλον αἱ ἅγιαι καὶ Οἰκουμενικαὶ πέντε σύνοδοι, ἢ κενοτομίας ἐπινοεῖν, καὶ πίστεως ἑτέρας ἐκθέσεις, ἢ λιβέλλους ἢ συνόδους, ἢ πράξεις, ἢ τοποτηρησίας, καὶ ἁπλῶς ὅσα τοῖς ἀσεβέσιν αἱρετικοῖς ἤθισται πράττειν, καὶ μέχρι τέλους ἀμετανόητα τὰ τοιαῦτα δυσσεβῶς ἐνεργεῖ, ὁ τοιοῦτος εἰς τοὺς αἰῶνας εἴη καταχεκριμμένος.

† lege τόπον

Μετὰ τοῦτο ἀναστὰς Μητροφάνης Μητροπολίτης προσεφώνησε μεγαλοφώνως· Ἡ ἀλήθεια ὑπὲρ πάντα τὰ χρήματα πέφυκεν ἀλκιμώτατον, καὶ ἀχείρωτον χρῆμα· καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀλήθειαν ὠνόμασεν ἑαυτόν· ἧς ἐραστὴς γεγονὼς, καὶ αὐτὸς φιλοχριστότατε βασιλεῦ, τροπαιοφόρος ἐπεφάνθης τὴν σήμερον ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνισχυόμενος· καὶ διὰ τῶν ἁγίων εὐχῶν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἰσαγγέλου, καὶ οὐρανοπολίτου πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων τοποτηρητῶν δώῃ σοι ὁ Θεὸς μακρότατα ἡμερῶν, ὑπόταξιν πάντων ἐθνῶν, καὶ βασιλείαν τὴν ἐπουράνιον.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς προσφωνήσεως ταύτης ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς τοποτηρητὰς εἶπεν· Θεόδωρος ἐπιλεγόμενος Κρίθινος ἔξαρχος, ὢν τῆς εἰκονομαχικῆς αἱρέσεως, ἤχθη πρὸς τὴν ἁγίαν ταύτην καὶ Οἰκουμενικὴν σύνοδον. τί οὖν δοκεῖ ὑμῖν περὶ αὐτοῦ; Οἱ τοποτηρηταὶ πάντες εἶπον· ἀποσταλείτωσαν πρὸς αὐτὸν τινὲς τῶν μεγαλοπρεπεστάτων ἀρχόντων, καὶ εἰπάτωσαν αὐτῷ, ὡς ἀπὸ τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ῥώμης, ὅτι διὰ γραμμάτων τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως πρὸς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα τὸν Πάπα Ἀδριανὸν γεγονότων, παρεκλήθη ὁ αὐτὸς ἁγιώτατος Πάπας, καὶ ἔστειλε τοποτηρητὰς, καὶ ἰδοὺ συνηθροίσθημεν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει, ἅμα τοῖς τοποτηρηταῖς τῶν Ἀνατολικῶν θρόνων, καὶ μετακαλούμεθά σε, ἵνα τῆς συνεχούσης ἡμᾶς πλάνης ἀπαλλαγὴν ὑμῖν περιποιησώμεθα· ταῦτα δὲ λέγομεν καὶ ἡμεῖς οἱ τῶν Ἀνατολικῶν θρόνων τοποτηρηταί. Βαάνης τοίνυν ὁ πραιπόσιτος, καὶ Λέων ὁ πατρίκιος κατὰ κέλευσιν τοῦ βασιλέως ἀπῆλθον, καὶ εἶπον τὰ ἐντεταλμένα.

Digitized by Google

* Martini Papæ Romani, Canon Pſeudolegatis legeretur, qui in hæc verba eſt perlectus. *Vixit A. C. DC. XLVII.*

Si quis ſecundum ſcelèroſos hæreticos quocunque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco tentauerit, aut terminos remouere illicitè, quos poſuerunt firmius Eccleſiæ ſanctiſſimæ Patres, aut potius ſanctæ & vniuerſales quinque Synodi; aut nouitates temerè exquirere, & alias Fidei expoſitiones, aut libellos, aut Synodos, aut geſta, * aut loci ſeruaturas: & compendiosè: ſi quid aliud impiis hæreticis conſuetum eſt agere, & vſque in finem ſine pœnitentia permanet; talis in ſæcula ſæculorum condemnatus ſit.

Canon XX. in Synodo Laterana ſub Martino I. Vol. 3. p. 173.

** In Latino C. plura ſunt.*

Deinde Metrophanes Metropolita ſurrexit, magnificeque (Imperatori) acclamauit: Veritas omnibus nobilior theſauris, præſtantiſsimus eſt theſaurus ac æternus: & Dominus noſter Iesvs Christvs ipſe veritatem ſe appellat; cuius ardens cultor, Chriſti amantiſsime Imperator, ipſe factus clara victoriæ tropæa ab ipſa Domini noſtri Iesv Christi veritate firmatus, hodierna luce retuliſti: perque ſancta Euangelij & cœlitum æmuli, ciuiſque cœleſtis, patris, inquam, noſtri Ignatij & reliquorum ſanctitate conſpicuorum Legatorum, vota preceſque largiatur tibi Numen diuturnam vitam, gentium omnium imperium, & regnum denique cœleſte & immortale.

Metrophanis acclamatio.

Poſt hanc acclamationem Imperator ad Legatos dixit: Theodorus cognomento Crithinus Exarchus Iconomachorum ſecta infectus ad ſanctum hoc Oecumenicumque Concilium adductus eſt: Quid placet de eo fieri? Legati omnes dixerunt: Mittantur ex Magiſtratu honoratiſsimi ad illum, eique nomine Legatorum Pontificis Romani denuncient, ſanctiſsimum Papam Hadrianum per literas à religioſiſsimo Imperatore ad illum patrem ſuum ſpiritalem datas rogatū, Legatos miſiſſe, Qui nunc cum ceteris Patriarcharum vicariis in vrbe conuenimus & te accerſimus, vt de errore noſtro vobis ſatisfaciamus: hæc & nos Orientis vicarij conteſtamur. Baanes igitur Præpoſitus, & Leo patricius iuſſu Imperatoris ad illum adeuntes, quæ in mandatis acceperant, expoſuerunt, Sed Cri-

Iconomachi.

Digitized by Google

ὡς δὲ ὁ Κρίθινος οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη, Βαάνης ὁ πραιπόσιτος δέδωκεν αὐτῷ νόμισμα, φέρον τοῦ βασιλέως τὴν εἰκόνα, καὶ εἶπε· δέχῃ τὸ νόμισμα τοῦτο; Θεόδωρος εἶπε· δέχομαι τοῦτο καὶ τιμῶ, καθὼς δεῖ τιμᾶσθαι βασιλικὸν νόμισμα. Βαάνης εἶπε, εἰ τὴν εἰκόνα τοῦ θνητοῦ βασιλέως οὐκ ἀτιμάζεις, πῶς τὴν θεανδρικὴν εἰκόνα τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τῆς ὑπεραγίας αὐτοῦ μητρὸς, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τολμᾷς ἀτιμάζειν; Θεόδωρος εἶπεν. ὃ ἔδειξάς μοι νόμισμα, ἀναμφιβόλως οἶδα ὅτι φέρει εἰκόνα τοῦ βασιλέως. ἀπαιτεῖς με, καὶ Χριστοῦ δέξασθαι χαρακτῆρα καὶ † ἐκτυπώμεθα· ἀγνοῶ ἢ εἰ ἔστι τοῦ Χριστοῦ τοῦτο πρόσταγμα, καὶ ἀρεστὸν ἐκείνῳ. Βαάνης εἶπεν· οὐχ ἕνεκα διατάξεως ἀπεστάλημεν, ἀλλ' ἕνεκεν παραινέσεως· καὶ εἰ βούλει πεισθῆναι, ἐλθέ. ἀνακαλεῖταί σε ἡ σύμπασα ἐκκλησία. ὡς δ' οὐκ ἐπείσθη ὁ Θεόδωρος, καὶ ἀνηγγέλη τοῦτο τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, εἶπον οἱ τοποτηρηταί· ἀναγνωσθήτω τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου τὸ περὶ εἰκόνων κεφάλαιον, ὃ καὶ ἀνεγνώσθη ἔχον οὕτως.

† ἴσως ἐκτύπωμα

Ἐπεὶ δὲ χρὴ ἡμᾶς τῶν μειζόνων ἡμῶν πατέρων τοὺς ὅρους ἀμετακινήτους τηρεῖν· ὁρίζομεν περὶ τῶν ἱερῶν καὶ τιμίων εἰκόνων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἀειπαρθένου αὐτοῦ μητρὸς, τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων αὐτῷ ἁγίων, καθὼς ἡ Οἰκουμενικὴ ἐκκλησία παρέλαβεν, οὕτω μέχρι τέλους σέβεσθαι τιμητικῶς. Τὸν δὲ Ἰωάννην τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως προεστῶτα, καὶ τοὺς αὐτοῦ ὀπαδοὺς, ἐὰν μὴ μεθ' ἡμῶν ὁμονοήσωσι θεσπίζομεν τούτους εἶναι ἀνάθεμα. Μετὰ τοῦτο εἶπεν ὁ βασιλεύς· εἰσὶν ὧδε καὶ ἄλλοι ὁμοφρονοῦντες τῷ Κριθίνῳ· καὶ εἰ δοκεῖ τῇ ἁγιωσύνῃ ὑμῶν εἰσελθέτωσαν. Ἠλίας Νικήτας κληρικὸς καὶ Θεόφιλος κοσμικὸς, καὶ Θεοφάνης νομικὸς, πρὸς οὓς εἶπον οἱ τοποτηρηταί· ἀναθεματίζετε τὴν εἰκονομαχικὴν αἵρεσιν; εἶπον ἐκεῖνοι· ἐξηπατήθημεν πρώην τῆς πονηρολογίας τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων· νῦν δὲ τῆς Οἰκουμενικῆς καὶ ἁγίας ταύτης συνόδου τὴν ὁμοφροσύνην καὶ σύμπνοιαν εἰδότες καταγινώσκομεν τῆς τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως. καὶ ἀναθεματίζομεν πάντας τοὺς μὴ προσκυνοῦντας τὰς ἁγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας. Καὶ ἀνελθὼν ἕκαστος ἰδιαζόντως ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ ἀνεθεμάτισε τὴν αἵρεσιν τῶν εἰκονομάχων, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας αὐτῆς, τοὺς Πατριάρχας Θεόδοτον, Ἀντώνιον, Ἰωάννην, καὶ Θεόδωρον τὸν ἐπιλεγόμενον Κρίθινον· οὓς καὶ ἠσπάσατο ὁ βασιλεύς.

οἱ δὲ

thino nihil ad illa reſpondente, Baanes Præpoſitus numum, Cæſaris imagine inſignitum illi dedit, & : Accipe, inquit, hoc numiſma; cui Theodorus: Ego verò, inquit, accipio, & vt par eſt Imperatoris numiſma coli, colo. Si, inquit Baanes, mortalis Imperatoris os veneraris, quid eſt, cur diuinam in humanitate Chriſti imaginem, & ſanctiſsimæ eius genitricis, omniumque Diuorum iconas contemnas? Quod, inquit Theodorus, numiſma mihi exhibuiſti, certum Imperatoris mihi noti vultum refert expreſſum: iubes item vti & Chriſti,* quam exprimimus, imaginem, venerer; ſed ignoro vbi hoc Chriſtus præceperit, & an illi gratum ſit futurum. Non, inquit Baanes, vt imperaremus tibi, huc miſsi ſumus, ſed vt admoneremus: & ſi vis obſequi, veni: vocat te generale totius Eccleſiæ Concilium. Sed cum Theodorus, vt veniret, induci non potuiſſet, idque Concilio renunciatum eſſet, Legati dixere: Legatur ſanctiſsimi Papæ Nicolai caput de Imaginibus; quod & in hæc verba lectum.

** Effigiem & imaginem. Chriſtus ipſe Veronicæ & Abagaro ſuam imaginẽ dedit: Quid dubitas eandem venerari? lege Menæa.*

Quoniam par eſt, vt maiorum patrum noſtrorum decreta inuiolata cuſtodiamus; ſtatuimus, vt imagines Domini noſtri Iesv Christi, ſemperque Virginis & genitricis Dei, Diuorumque omnium ab omni æternitate Deo gratorum, quemadmodum in vniuerſa retro Eccleſia conſuetum fuit, ita in poſterum ſemper colãtur. Ioannem autem Epiſcopum quondam Conſtantinopolitanum, eiuſdemque ſectatores, ſi nobiſcum ſentire noluerint, anathemati ſubiicimus. Deinde Imperator dixit: Sunt hic & alij, qui Crithinum ſequuntur: ſi placet ſanctitati veſtrę ingrediantur. Elias Hieroſolymorum Legatus dixit: Ingrediantur. Et ingreſsi ſunt Nicetas Clericus, & Theophilus laicus, ac Theophanes Iuriſconſultus. ad quos Legati: Damnatis Iconomachorum hæreſin? Et illi: Decepti ſumus, inquiunt, antea improborum hominum ſermonibus impiis: Nunc autem cum ſancti & Oecumenici Concilij concordiam & conſenſum videamus, ſectam Iconomachorum damnamus, & execramur quicunque ſacras ac venerandas Imagines non adorat. ſinguliq; ſingulatim præcelſo ſuggeſtu conſcenſo hæreſim Iconomachorum eiurarunt, eiuſq; auctores & principes Patriarchas Theodotum, Antonium, Ioannem, Theodorum

Cultus imaginum per traditionẽ acceptus.

Digitized by Google

οἱ δὲ τοποτηρηταὶ σφόδρα τῷ βασιλεῖ ηὐχαρίστησαν, καὶ ὑπερηύξαντο αὐτοῦ ὡς ὀρθοδόξου καὶ θεόφρονος, καὶ ἀνεθεμάτισε Θεόδωρον τὸν Κρίθινον ἡ σύνοδος πᾶσα, καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῦ, οὐ μόνον τοὺς ζῶντας, ἀλλὰ καὶ τεθνηκότας. Εἶτα ἀνελθὼν Στέφανος Διάκονος καὶ Νοτάριος, ἀνεθεμάτισεν οὕτως.

Τῷ ἐπι φρυαττομένῳ συνεδρίῳ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀνάθεμα.
Τῷ δεχομένῳ τὰ δυσσεβῆ τῆς τοιαύτης αἱρέσεως λόγια ἀνάθεμα.
Τοῖς ἐκλαμβάνουσι τὰς γραφικὰς ῥήσεις κατὰ τῶν εἰδώλων, εἰς τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἀνάθεμα.
Τοῖς μὴ ἀσπαζομένοις τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀνάθεμα.
Τοῖς ἀποκαλοῦσι ταύτας εἴδωλα ἀνάθεμα.
Τοῖς λέγουσιν ὅτι ὡς Θεοῖς τούτοις προσέρχονται Χριστιανοὶ ἀνάθεμα.
Τοῖς κοινωνοῖς τῶν ὑβριζόντων ταύτας ἀνάθεμα.
Αναστασίῳ, Κωνσταντίνῳ, Νικήτᾳ τοῖς ἐπὶ τῶν Ισαύρων τῶν αἱρετικῶν ἐπισκόποις καὶ ἀνιέροις ἀνάθεμα.
Θεοδοτίῳ, Αντωνίῳ, καὶ Ιωάννῃ τοῖς ἀλληλοπροξένοις τῶν κακῶν ἁπάντων, καὶ ἐπὶ προδιαδόχων τῆς δυσσεβείας ἀνάθεμα.
Παύλῳ τῷ εἰς Σαῦλον ἐπιστρέψαντι καὶ Διοδώρῳ τῷ ἐπιλεγομένῳ Γάστῃ, καὶ Στεφαίῳ Μόλτῃ καὶ τοῖς ὁμοίοις ἀνάθεμα.
Θεοδώρῳ τῷ Κριθίνῳ ἀνάθεμα.

Βασιλείου, Κωνσταντίνου, καὶ Λέοντος τῶν μεγάλων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη.

Πρᾶξις ἐννάτη.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου πάντων Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. βασιλείας τῶν θεοστέπτων ἡμῶν δεσποτῶν Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου ἔτους Γʹ, Λέοντος δὲ πρώτου Ν. Γʹ. πρὸ μιᾶς εἰδῶν Φεβρουαρίων, προτεθέντων τῶν τιμίων ξύλων, καὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. Συνελθόντων τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα Αδριανοῦ, καὶ Ιγνατίου τοῦ Πατριάρχου, καὶ τῶν λοιπῶν τοποτηρητῶν τοῦ Αλεξανδρείας, τοῦ Αντιοχείας, τοῦ Ἱεροσολύμων, συμπαρούσης καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου, πρὸς δὲ τούτοις συνεκάθισεν ὄπισθεν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει

cognomento Crithinum damnauerunt: quos (eierata hæreſi) complexus eſt Imperator. Legati verò ingentibus Auguſto gratiis actis, Deum pro illo vt verè pio, rectèque de Fide ſentiente ſunt precati. Crithinum verò, & coniuratos illius, viuos mortuoſque vniuerſa Synodus anathemate perculit. Deinde Stephanus Diaconus ac Notarius (ambonem) aſcendit, atque hæc anathemata edidit.

Adhuc furenti Iconomachorum conciliabulo anathema.
Impiæ ſectæ dogmata recipienti anathema. *Adeſte noui iconoclaſtæ, & latam in vos audite ſententiam.*
Qui Sacris literis idola deteſtantibus ad venerandas Imagines oppugnandas abutuntur anathema.
Sacras imagines non * colentibus anathema. *ἀσπαζομένοις
Sacras imagines idola appellantibus anathema.
Dicentibus Imagines à Chriſtianis vt Deos coli anathema.
Communicantibus cum iis qui ſacras imagines contumelioſè tractant anathema.
Anaſtaſio, Conſtantino, Nicetę Iſauricorum hæreticorum execratis Epiſcopis anathema.
Theodoto, Antonio, & Ioanni omnium malorum, aliorum ex aliis ſibi ſuccedentium, * mutuis impietatis architectis anathema. *ἀλληλοδιαδεξάμενοις.
Paulo in Saulum relabenti, Diodoro cognomento Gaſtæ, & Stephano Moltæ, eiuſdemq; farinæ ceteris anathema.
Theodoro Crithino anathema.

Baſilio, Conſtantino, & Leoni magnis Auguſtis multos annos.

Actio Nona.

IN nomine Domini, Regis omnium IESV CHRISTI Dei veri. Anno Imperij Baſilij & Conſtantini III. Leonis I. Indictione III. pridie Idus Februarij propoſita ſancta Cruce, ſanctiſque Euangeliis ad dextram Magnæ Eccleſiæ. Congregatis Papæ Hadriani Legatis, & Patriarcha Ignatio, ceteriſque Alexandriæ, Antiochiæ, & Hieroſolymorum vicariis & ſacro ſenatu, quibus aſsidebant pone ad dextrum latus excellentiſsimi

A. C. DCCC. LXX.

Legatus Alexandrini Patriarchæ Ioſephus ſerius adueniens auditur, & pro ſincero recipitur.

ſycophantæ & hiſtriones ſeu mimi rerum ſacrarum corriguntur, recipiuntur.

Digitized by Google

μέρει οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, τοῦ τε Μιχαὴλ τοῦ ἐξοχωτάτου, καὶ λαμπροτάτου ἄρχοντος Βουλγαρίας· ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ μέρει ὡσαύτως ὄπισθεν ἐκάθισαν οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες Δουλιούχου τοῦ περιφανοῦς Φεράγγου· ἔτι γε μὴν συγκαθεζομένων καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ὁ μεγαλοπρεπέστατος πραιπόσιτος, ὡς ἐκ προσώπου τῆς ἱερᾶς συγκλήτου, εἶπε πρὸς τοὺς τοποτηρητὰς πάντας· ἐπίστασθε πατέρες μου ἁγιώτατοι, ὅτι ἐν ταῖς προλαβούσαις πράξεσιν, ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις γέγονεν ὑφ' ἡμῶν καθ' εἱρμὸν, καὶ τάξιν συνοδικήν. Νῦν δὲ τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, κατέλαβε καὶ ὁ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας τοποτηρητής. Τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ τῆς Ῥώμης σὺν τοῖς Ἀνατολικοῖς εἶπον· ἀναγνωσθήτω ἡ συστατικὴ αὐτοῦ ἐπιστολὴ, εἰς ἐπήκοον πάντων. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· τοῦτο καὶ ἡμῖν δοκεῖ. Ἀνεγνώσθη οὖν ἡ ἐπιστολὴ ἔχουσα οὕτως.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ βασιλεῖ νικητῇ Βασιλείῳ Αὐγούστῳ, τροπαιούχῳ, καὶ Θεοῦ θεαρέστῳ θεράποντι, Μιχαὴλ ὁ ἀρχεῖος δοῦλος τῶν παίδων τοῦ Κυρίου μου Ἀλεξάνδρου.

Ἐκπάλαι μὲν τοῦ πρὸς τὴν σὴν θεοδήγητον, καὶ μεγαλοπρεπῆ αὐτοκρατορίαν βασιλεῦ ἐφιέμενοι, καὶ δι' ἐπιπροσφύλων δέος εἰργούμενοι. Νῦν δὲ κελευσθέντες, τὸ ποθούμενον, καὶ πλούμενον ἀόκνως πεπράχαμεν, τῷ ἀθανάτῳ καὶ ἐπουρανίῳ βασιλεῖ ἀπλέτους εὐχαριστίας ἀποδεδωκότες, ὅτι διὰ προφάσεως τινὸς οἰκουμενικῆς τὴν ἡμετέραν οὐδενότητα κατηξίωσε τῆς πρὸς τὸν ἐμὸν κύριον καὶ δεσπότην ὀρθοδοξοτάτου βασιλέως προσρήσεως ἐπιτυχεῖν. ὁ γὰρ ἐξουσιαστὴς τῆς Παλαιστινῶν χώρας, καὶ Τυβεριάδος, καὶ Τύρου πρὸς ἡμᾶς μεμήνυκε, τὴν τῶν δεσποτικῶν καὶ τιμιωτάτων χαραγμάτων πρὸς αὐτὸν ἄφιξιν, κελευόντων αὐτῷ, ἵνα τὸν ἀπὸ τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας τινὰ στείλῃ σὺν ταῖς ἡμετέραις βραχέσι ξυσμαῖς, περὶ διχονοίας γενομένης δύο Πατριαρχῶν ἕνεκα, κατὰ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν, καὶ ὅτι ὁ θεοσυμβιβαστὴς πανεύφημος αὐτοκράτωρ ἐφίεται πρὸς ξένων ἀκοῦσαι στομάτων, τίς ἡ περὶ τούτου ἀκριβὴς διάγνωσις, κεκίνηκε πρὸς τὸ παρὸν σημαινόμενον. Διὸ καὶ ἐστείλαμεν ἄνδρα εὐλαβῆ, πολιτείαν ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἠσκημένον ἀνθ' ἡμῶν,

Digitized by Google

lentiſsimi ſplendidiſsimique principis Bulgariæ Michaëlis clariſsimi proceres; è regione verò horum, Ludouici perilluſtris Franciæ (Regis & Imperatoris) Dynaſtæ: aſsidentibus inſuper Deo dilectiſsimis Epiſcopis ſupra * centum: Ampliſsimus Præpoſitus Senatus nomine ad Legatos omnes dixit: Meminiſtis, ſanctiſsimi Patres, præteritis Actionibus per Synodum ritè & ordine Eccleſiaſticam adminiſtrationem à nobis eſſe conſtitutam. Nunc Duce Deo Alexandrini Patriarchæ legatus aduenit. Quid vobis videtur? Legati veteris Romæ cum Legatis ex Oriente dixere: Legantur publicè cunctis audientibus literæ illius commendatitiæ. Dilectiſsimi Deo Epiſcopi dixere: Idem nobis placet. Lecta igitur in hæc verba eſt epiſtola.

Ludouici Imperatoris occidentis legati.

** Duo ſupra centum Epiſcopi in VIII. Concilio, vt ſuprà d.*

Religioſiſſimo & Auguſtiſſimo Imperatori

Baſilio victori Auguſto, victricia ſigna geſtanti, grato Dei miniſtro Michaël inutilis ſeruus ſeruorum Domini mei Alexandri.

IAM diu Imperator, ad tuam auguſtiſsimam, atque à cœleſti Numine gubernatam maieſtatem adire deſiderabamus, cum metu barbarorum (Saracenorum) prohibiti ſumus. Nunc verò iuſsi hoc ipſum, quod optabamus, & reformidabamus intrepidè executi ſumus, immortalique & cœleſti Imperatori immenſas perſoluimus grates, quod occaſione publica Concilij generalis (tua Maieſtas) noſtram tenuitatem ſuo Domini mei, Domini Chriſtianiſsimi Imperatoris, affatu dignata ſit. Dynaſta enim Paleſtinæ Tiberiadis & Tyri nobis expoſuit, ſe literas regias & honorificentiſsimas accepiſſe, quibus iuberetur, vti quempiam ex Alexandrino patriarchatu cum literis ſeu breuibus tabellis, propter duorum Patriarcharum Conſtantinopolitanorum inter ſe diſſenſionem mitteret, quòd Dei munere illuſtriſsimus Imperator, dum ex alieno ore cupit audire, quod ſit hac de re ſincerum iudicium & ſententia, mouerit nos ad hoc declarandum. Quapropter Legatum miſimus virum pium, & à prima ætate in

ἡμῶν, Ἀββᾶ Ἰωσὴφ τοὔνομα, μεθ' οὗ καὶ ταύτην τὴν ἁπλῆ δελτίδα πεπόμφαμεν.

Περὶ γοῦν τοὺς δύο Πατριάρχας δέσποτα βασιλεῦ αὐτόκρατορ, ἐν ἑνὶ θρόνῳ κατὰ ταυτὸν εἶναι, ὡς ἀδύνατόν ἐστιν, οὐκ ἀγνοεῖ τὸ κράτος σου. πλὴν ἐγὼ ἀνήκοος εἰμὶ παντελῶς τῶν συμβεβηκότων. Καὶ οἱ κρίνοντες, ὃν μὴ ἴσασιν, οὐκ οἶδα πῶς εὐστοχήσουσιν. Εὖ ἴσαμεν, αὐτόκρατορ, ὅτι εἰσὶ παρὰ τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ἀρχιποίμενες, καὶ πρόεδροι, καὶ ἡγούμενοι, Κληρικοὶ, καὶ ἄζυγες πάσῃ σοφίᾳ καὶ γνώσει κεκοσμημένοι, καὶ τούτων ἔξαρχος σὺ, οἱ πάντες δὲ τὸ πλέον δέον γινώσκετε. Πλὴν ὃ οἴδαμεν καὶ ἡμεῖς ἰδοὺ λέγομεν· εὑρίσκομεν ἔν τινι τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν, ὅτι περὶ δύο Πατριαρχῶν ποτὲ ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἁγίᾳ πόλει γεγόνασι. Τριακοστὸς γὰρ Πατριάρχης ἐν Ἱεροσολύμοις μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάληψιν ἐκαλεῖτο Νάρκισσος, ὁ τὴν ἡσυχίαν ἀσπασάμενος, κατέλειψε τὴν προεδρίαν ἔτη ιϐ. καὶ ἡσύχασεν εἰς τόπους ἀγνώστους· καὶ μετ' αὐτὸν προεχειρίσθη Πατριάρχης ὁ Δῖος· ὡς δὲ παρῆλθε καὶ οὗτος θανάτῳ, μετὰ τοῦτον γέγονε Γερμανός· καὶ μετ' αὐτὸν Γόρδιος· ἐφ' οὗ πάλιν ἀνεφάνη Νάρκισσος, καὶ ἦν σὺν αὐτῷ Γορδίῳ ἐν ὁμοφροσύνῃ καὶ ὁμονοίᾳ. Τοῦ δὲ Γορδίου τελειωθέντος, καὶ τοῦ Ναρκίσσου ὑπεργηράσαντος, ἦν γὰρ ἐτῶν, εις, Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος εἰς προσκύνησιν ἐλθὼν τῶν εὐαγῶν τόπων κατὰ θείαν ἀποκάλυψιν Πατριάρχης γέγονεν Ἱεροσολύμων, τοῦ γέροντος Ναρκίσσου πολλὰ τοῦτον παρακαλέσαντος, ὃς καὶ μαρτυρίῳ ὕστερον τελειοῦται. Ταῦτα γράφομεν ἐπευχόμενοι μετὰ πλείστην βιωτὴν τῇ βασιλείᾳ σου, τὴν ἀθάνατον βασιλείαν λιταῖς τῆς ἀμώμου καὶ Θεοτόκου Μαρίας, Μάρκου τε τοῦ θεσπεσίου Εὐαγγελιστοῦ Ἀποστόλου καὶ μάρτυρος, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

Vide Nicephori Patriarchæ Conſtantinop. Chronicon in ſerie Patriarcharũ Orientis.

Ταύτης τῆς ἐπιστολῆς ἀναγνωσθείσης, οἱ τοποτηρηταὶ Ῥώμης, καὶ τῶν Ἀνατολικῶν θρόνων, ἥτε ἱερὰ σύγκλητος καὶ οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· ἐν πιστώσει τελείᾳ γεγόναμεν, ὅτι ἀληθέστατος τοποτηρητὴς τοῦ θρόνου ἐστὶν Ἀλεξανδρείας, ὁ τὴν ἐπιστολὴν κομίζων. Ἐπεὶ δὲ ἤδη ὀκτὼ γεγόνασι σύνοδοι πράξασαι, ὅσα πέπρακται, ἀναγκαῖόν ἐστιν. μαθεῖν ἡμᾶς, εἰ οἶδε ταῦτα ὁ εὐλαβέστατος τοποτηρητὴς τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας;

Digitized by Google

perfunctione rerum ſacrarũ pro nobis obeundarum exercitatum, Abbatem Ioſephum cum paruo hoc libello adiuncto.

Duo igitur Patriarchæ, Domine Imperator Auguſte, vt vnam ſedem occupent, nouit potentia tua, fieri nullo modo poſſe: tametſi eâ de re nihil prorſus antea, quid acciderit, cognouerim. Et quem iudices non norunt, haud ſcio quomodo rectam de eo ſententiam ſint laturi. Probè ſcimus Imperator apud tuam Maieſtatem antiſtites & præſides, Eccleſiarumque rectores, & Clericos in cœlibatu viuentes, omni rerum cognitione & ſapientia præſtantes eſſe, quos inter & ipſe princeps es, qui omnes, quid facto opus erit, plenè perſpicietis. Enimuerò hoc quoque & ſcimus & liberè profitemur. Meminimus è veteri memoria, reperiſſe nos, in noſtra quoque Chriſti Dei noſtri ciuitate geminos ſimul fuiſſe Patriarchas. Trigeſimus enim, poſt Chriſti in cœlum aſcenſum, Patriarcha Narciſſus appellabatur, qui vitam quietam amplexus, relicto clam, per annos duodecim, throno ſuo, in loca prorſus ignota & deſerta ſeceſsit; ſecundumque illum Patriarcha creatus eſt Dius; quo fatis concedente, ſuffectus eſt Germanus Patriarcha, poſt Germanum Gordius; quo Eccleſiam adminiſtrante rurſum apparuit Narciſſus, qui cum Gordio ſumma animorum coniunctione & concordia vixit. Decedente verò Gordio, & Narciſſo iam annis & ſenio feſſo, (decem enim & ſex annos vixerat ſupra centum) Alexander Epiſcopus, cum ad ſancta loca reuiſeret, diuinitus Patriarcha Hieroſolymorum, Narciſſo grandęuo illum ad hoc munus ſubeundum, multum deprecante, renunciatus eſt, qui poſtea Martyrij laureolam eſt adeptus. Hæc ſcribimus, vouemuſque Maieſtati tuæ per intemeratæ matris preces, ſanctique & venerandi Euangeliſtæ & Apoſtoli Marci, Diuorumq; omnium, poſt vitam diuturnam, regnum immortale. Amen.

Vnius Eccleſiæ vnus paſtor.

Narciſſus Patriarcha Alexandrinus XXX. fit anachoreta.

Narciſſus redit in Patriarchium.

Centum & ſedecim annorũ deſignat Alexandrum.

Lectis his literis Legati cum Romani, tum Orientis, Sacerque Senatus & Epiſcopi dixere: Nullum nobis relictum eſt dubium, quin is, qui has literas tulit, certiſsimus ſit Legatus Patriarchæ Alexandrini. Quoniam verò nunc octo Synodi Actiones celebratæ ſunt, par eſt, vt intelligamus, vtrum religioſiſ-

Ioſephus agnoſcitur pro legitimo Vicario Patriarchæ.

δρείας; ἐρωτηθεὶς οὖν οὗτος, εἶπεν εἰδέναι ταῦτα, ὃς καὶ ἐπιδέδωκε λίβελλον καὶ ἠξίωσεν ἀναγνωσθῆναι τοῦτον ἐπὶ κοινοῦ, ὃς καὶ ἀνεγνώσθη ἔχων οὕτως.

Ἰωσὴφ Μοναχὸς καὶ Ἀρχιδιάκονος, καὶ τοποτηρητὴς Μιχαὴλ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ταῦτα λέγω πρὸς τὴν ἁγίαν καὶ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον. Νῦν ἄξιον εἰπεῖν μετὰ τοῦ προφήτου Δαβίδ· θέλημα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει. Ἐπεὶ γὰρ Βασιλεὺς, ὁ κατὰ πάντα πρᾳότατος καὶ πιστότατος βασιλεὺς ἡμῶν θεμέλιον καὶ κρηπῖδα ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἔθετο· διὰ τοῦτο ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπ' αὐτὸν βλέπουσι· καὶ τὸ θέλημα τούτου κατευθύνει. Καὶ τῆς γραφῆς λεγούσης· ἐκ στόματος δύο ἢ τριῶν μαρτύρων καθήσεται πᾶν ῥῆμα· διὰ τεσσάρων μαρτύρων ἀειδεστάτων παραστῆναι αὐτῷ εὐδόκησε τὴν ἀλήθειαν· τουτέστιν, τῶν τοποτηρητῶν Ῥώμης, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, καὶ τελευταῖον καὶ ἡμᾶς ἐκ τῶν Μεσημβρινῶν τόπων ἐφελκύσατο, ἀναπληρώσοντας τὸν τόπον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς μεγάλης τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας. Οἵτινες θείᾳ χάριτι καὶ βασιλικῇ ἐπινεύσει, πάντα δι' ἐπιμελείας ἀνιχνεύσαμεν, ὥστε μηδὲν ἡμᾶς λαθεῖν τῶν πεπραγμένων τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν πρὸ τῆς ἡμετέρας ἐφόδου.

Πρὸς δὲ καὶ τὰς προκινηθείσας ἐνταῦθα ὑποθέσεις περὶ Ἰγνάτιον τὸν Πατριάρχην, καὶ Φώτιον τὸν μοιχὸν τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὡσαύτως καὶ τὰ περὶ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων, ὧν καὶ ἐν γνώσει γεγονότες τεθαυμάκαμεν. ὅπως ἐναργὴς ἡ φωνὴ τοῦ Σωτῆρος ἡ λέγουσα· Οὐδὲν κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Καὶ γὰρ ἀληθῶς ἐμπνευσθέντες οἱ τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων, σὺν τοῖς Ῥώμης, πάντα καλῶς διέγνων καὶ ᾠκονόμησαν καὶ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸ φανερὸν ἤγαγον, οἷς καὶ ἡμεῖς συγκατατιθέμεθα καὶ στοιχοῦμεν ταῖς αὐτῶν διαγνώσεσι.

Μετὰ γοῦν τὴν ἀνάγνωσιν ταύτης ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἶπε· τὸ ἀναγνωσθὲν γράμμα ἐπεβεβαίωσεν ἡμᾶς, ὅτι συνάδει τῇ κρίσει ἡμῶν ὁ εὐλαβέστατος τοποτηρητὴς τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· τοῦτο τὸ κεφάλαιον πέρας εἴληφε. τί γοῦν βούλεσθε διοικηθῆναι σήμερον; οἱ τοποτηρηταὶ

Ῥώμης

Digitized by Google

gioſiſsimus Alexandrini Patriarchæ vicarius, quid in iis actum ſit, cognouerit? Interrogatus ergo, ſcire ſe reſpondit, traditumque libellum rogauit vt publicitus legeretur, qui & in hæc verba lectus eſt.

Ioſephus Monachus & Archidiaconus, Michaëlis ſanctiſſimi Patriarchæ Alexandriæ, ad ſanctam & Oecumenicam Synodum Legatus, hæc dico. Aequum eſt, vt nunc cum Dauide *Pſal. 144.*
Propheta dicamus: Dominus voluntatem timentium ſe faciet. Poſtquam enim Baſilius vſquequaque clementiſsimus, fideliſsimusque Imperator noſter, baſin & fundamentum in pectore ſuo timorem Domini collocauit; Idcirco Pſalmorum oracula illum reſpiciunt: Et voluntatem eius diriget. Et illud *Deut. 17. & 19.*
Scripturæ: In ore duorum aut trium teſtium ſtabit omne ver- *Matth. 18.*
bum: per quatuor certiſsimos teſtes placuit illi firmare fidem; *2. ad Cor. 1.*
hoc eſt, Legatos veteris Romæ, Antiochiæ, Hieroſolymorum; ac demum nos ex Meridianis plagis attraxit, vt locum Apoſtolici throni magnæ Alexandrinorum Eccleſiæ expleremus. qui Numinis iuxta ac Imperatoris nutu, omnia ſtudioſiſsimè peruеſtigauimus, ne quid nos eorum, quæ acta erant, à fratribus noſtris antequam adueniſſemus, effugeret.

Ad propoſitas verò de Patriarcha Ignatio, & Photio Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ mœcho, pariterque de ſacris & venerandis Imaginibus, ſanè quam vehementer intellecta re perculſi ſumus. vti manifeſta Saluatoris noſtri vox ſit, cùm di- *Matth. 10.*
cit: Nihil occultum, quod non reuelabitur, & palam fiet. Ete- *Luc. 8.*
nim verè cœleſti afflati numine Patriarcharũ Legati vna cum Romæ veteris Legatis omnia ritè perſcrutati cognouerunt & compoſuerunt, veritatemque in lucem protulerunt, ad quos & nos accedimus, illorumque iudicio noſtrum quoque ſubſcribimus.

Lecta hac Epiſtola Synodus Oecumenica dixit: Lectus hic libellus certos nos fecit, religioſiſsimum Alexandrinæ Eccleſiæ Legatum noſtrę ſententiæ aſſentiri. Magnificentiſsimi prę-
ſides dixere: Hoc caput expeditum eſt. Quid ergo placet ho- *Teſtes inteſtabiles prodũtur.*
die conſtituere? Legati Romani dixere: Intelleximus quoſdam periuros teſtes in Patriarchã Ignatium prodiiſſe; quem-

Ῥώμης εἶπον· ἐμάθομεν εἶναι τινὰς ψευδῶς μαρτυρήσαντας κατὰ Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου· καθὼς εἶπον ἡμῖν Ῥαδοάλδος καὶ Ζαχαρίας οἱ ἐπίσκοποι οἱ πρώην ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀποσταλέντες. καὶ χρὴ τοὺς τοιούτους ψευδομάρτυρας ἀχθῆναι. Εἶπον οἱ λοιποὶ τοποτηρηταὶ καὶ ἡ σύνοδος πᾶσα· καλόν ἐστιν τελείως καθαρθῆναι τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τῶν σκανδάλων. Καὶ εἰσήχθησαν οἱ ψευδομάρτυρες, καὶ ἠρωτήθησαν ἰδίᾳ ἕκαστος. Καὶ πρῶτος ἠρωτήθη Θεόδωρος Πρωτοσπαθάριος, πῶς ὤμοσε κατὰ Ἰγνατίου; καὶ εἶπεν, ἄκων ὠμόσαι διὰ φόβον τῶν κρατούντων τότε. ὁ δὲ ὅρκος ἦν· ὅτι ἀψήφιστος ὁ Ἰγνάτιος γέγονε Πατριάρχης· καὶ ᾔδειν μὲν ὅτι ψευδορκῶ, ἀλλ᾽ οὐκ ἠδυνήθην μὴ ποιῆσαι, ὃ προσετάγην. Διὸ καὶ προσῆλθον Μοναχῷ μ ἔτη εἰς Στύλον πεποιηκότι, καὶ ἐξηγόρευσα τὸ ἁμάρτημα, καὶ ἔλαβον ἐπιτίμια, καὶ φυλάσσω ταῦτα μέχρι τοῦ νῦν. Ἠρωτήθη δὲ πάλιν οὗτος, εἰ ἀποδέχεται τὴν τοιαύτην σύνοδον, καὶ εὐδοκεῖ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν Ἰγνατίου; καὶ κατετίθη τήν τε σύνοδον ἀποδέχεσθαι, καὶ ὡς τὴν τοῦ Ἰγνατίου ἀποκατάστασιν δέχεται εὐχαρίστως. εἶτα ἠρωτήθη Λέων ὕπατος, περὶ τοῦ αὐτοῦ ὅρκου, καὶ εἶπε καὶ αὐτὸς τήν τε αἰτίαν τοῦ ὅρκου τὴν αὐτὴν, καὶ ὅτι βίᾳ εἰς τοῦτο παρήχθη, καὶ ὅτι εἰ δοθῶσιν αὐτῷ ἐπιτίμια διὰ τοῦτο, λήψεται ταῦτα, καὶ ὅτι ἀποδέχεται τὴν ἀποκατάστασιν Ἰγνατίου. Ἀπαιτηθεὶς δὲ ἀναθεματίσαι τὸν Φώτιον, εἶπεν, ὡς οὐκ ἐνδέχεται ὀρθόδοξον ἄνθρωπον ἀναθεματίζεσθαι. ὁ γὰρ ἀναθεματισμὸς ἐπὶ ἀπίστων γίνεται· ὁ Φώτιος ὀρθόδοξός ἐστιν. εἶπον οἱ τοποτηρηταί· τὰ ἔργα αὐτοῦ ἄξιά εἰσι πάσης αἱρέσεως χείρονα. Λέων εἶπεν· ἐπεὶ κρίνετε ὑμεῖς καὶ χωρὶς αἱρέσεως ἀναθεματισμὸν γίνεσθαι· ἀναθεματίζω κἀγὼ πάντας οὓς ἀνεθεμάτισεν ἡ ἁγία σύνοδος. Μετὰ τοῦτο ἠρωτήθησαν ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι ὁμοίως ψευδορκήσαντες, καὶ πάντες ὡμολόγησαν καὶ μετανοεῖν συνέθεντο, καὶ ἐπιτίμια κατεδέξαντο. Ἰγνάτιος ὁ ἁγιώτατος Πατριάρχης εἶπε· καὶ ἕτεροι πολλοί, οἶδα, εἰσίν, οἷον βελονάδες, σταυλισιαῖοι, ἱπποϊατροὶ καὶ ἕτεροι ὅμοιοι. Διὸ δίκαιόν ἐστιν ἵνα ἔλθωσι πάντες κατενώπιον τῆς συνόδου καὶ ὁμολογήσωσι τὴν ἀλήθειαν πῶς ψευδῶς ὤμοσαν.

Μετὰ τοῦτο εἰσήχθη ἕτερον τοιοῦτον κεφάλαιον. εἶπον οἱ τοποτηρηταὶ

τῆς

Digitized by Google

admodum nobis Rhodoaldus & Zacharias, qui Româ Legati Epiſcopi prius miſsi fuerant Conſtantinopolim, expoſuere. Hi teſtes periuri neceſſariò ſiſtendi ſunt. Ceteri Legati & vniuerſa Synodus dixere: Omnino ſiſtendi ſunt, vt Eccleſia ab omni offenſa & ſcandalis perfectè repurgetur. Introducti ergo mendaces illi teſtes, ſinguli ſeorſim ſunt interrogati. Ac primus anquiſitus eſt Theodorus Protoſpatharius, quo pacto contra Ignatium iurauerit? Qui reſpondit, coactum ſe metu Principum iurauiſſe. Iuſiurandum autem hoc erat: Ignatium abſque calculis, non ritè creatum eſſe Patriarcham: ſeq; ſcientem peieraſſe, ſed aliter, inquit, ac iuſſus eram, facere non potui. Eamque ob cauſſam adij ad Monachum, qui quadraginta annos in columna habitarat, meumq; illi ſcelus aperui, à quo pœnam Epitimij irrogatam accepi, quam adhuc hodie ſubeo. Rurſus interrogatus an Synodum hanc reciperet, & reſtitutionem Ignatij ratam haberet? Synodum probauit, & Ignatij reductionem comprobauit. Tum Leo conſul de eodem iureiurando interrogatus, eandem iuramenti cauſſam excuſauit, ſe item vi adactum: ſe ſeque Epitimia, ſi imponerentur, recepturum, ſimulque ſe Ignatium reſtitutum recipere. Iuſſus verò damnare Photium affirmauit non poſſe à ſe hominem de Catholica fide rectè ſentientem condemnari. Illam enim execrationem & anathematiſmum contra non credentes aut perfidos valere; Photium orthodoxum eſſe. Legati dixere: Facta ipſius quauis hæreſi ſunt deteriora. Leo dixit: Quandoquidem iudicatis anathema etiam abſque hæreſi adhiberi poſſe; & ego omnibus anathema dico quos ſancta Synodus anathemate multauit. Deinceps ceteri minimè pauci ſunt excuſsi, qui æquè periurè teſtati erant, omneſque ſuum facinus confeſsi datis pœnitentiæ ſignis, cenſuras pœnaſque ſubierunt. Sanctiſsimus Patriarcha Ignatius dixit: Et alios haud paucos eſſe ſcio, Acuarios, inquam, Stabularios, Veterinarios ſeu medicos equarios, & hoc genus alios. Quare æquum eſt vt adſint omnes, & apud Synodum ingenuè ſe periurum iuſiurandum iurauiſſe fateantur.

Poſtea aliud caput eſt propoſitum. Veteris Romæ Legati dixe-

Digitized by Google

τῆς Ῥώμης ἀκηκόαμεν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ πόλει. ὅτιπερ πονηρόν τινες καὶ καταφρονηταὶ ἄνθρωποι λαϊκοὶ καὶ συγκλητικοὶ φοροῦσιν ὠμόφορα, καὶ ποιοῦσι τὸ δοκεῖν τὰ τῶν ἀρχιερέων· καὶ εἰσαχθήτωσαν οὗτοι. εἰσήχθησαν οὖν ἄνδρες ἀξιωματικοί, καὶ ἠρώτησαν πῶς τοῦτο ἐποίουν; καὶ εἶπον· Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς παιγνίδιον ἐποίει, ἐπιτιθεὶς ἡμῖν ἀρχιερατικὴν στολήν; καὶ μὴ βουλόμενοι ἐποιοῦμεν τὰ προστεταγμένα. οἱ τοποτηρηταὶ εἶπον· κακῶς ἐποιεῖτε, καὶ διὰ τοῦτο ἔνοχοι ἐπιτιμίων ἐστέ. ὅτι δὲ ταῦτα ἐποιεῖτε, ἐθεώρει ὑμᾶς Φώτιος; οἱ δὲ εἶπον, οὐκ οἴδαμεν· ἓν μόνον οἴδαμεν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἠγνόει τὰ γινόμενα.

Μετὰ τοῦτο εἶπον οἱ τοποτηρηταὶ Ῥώμης· ἀναγκαῖον ἐστὶν εἰς μέσον εἶναι τοὺς ψευδοτοποτηρητάς, πρὸς τὸ διαγνῶναι τὰς τοῦ Φωτίου πανουργίας, καὶ δολιότητας, καὶ τὸν εὐλαβέστατον τοποτηρητὴν τῶν Ἀλεξανδρέων. παρήχθησαν οὖν καὶ ὡμολόγησαν καὶ αὐτοί, ὅπως παρὰ Φωτίου ἐδιδάχθησαν ὑποκριθῆναι τὴν τοποτηρησίαν τῶν θρόνων τῆς Ῥώμης καὶ τῶν Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνατολικῶν θρόνων. Ἠρωτήθησαν δὲ εἰ ἀποδέχονται τὴν ἁγίαν ταύτην σύνοδον; καὶ εἶπον· καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ πάντες Χριστιανοί, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἀποδεχόμεθα ταύτην· Ἠρωτήθησαν καὶ περὶ τοῦ Πάπα Νικολάου, καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, εἰ ἀποδέχονται αὐτούς; καὶ εἶπον· οὕτως ἀποδέχεσθαι τούτους, καθὼς καὶ ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος. εἶπον οἱ τοποτηρηταὶ Ῥώμης πρὸς τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων τοποτηρητήν· ἰδοὺ καὶ αὐτὸς ἠγαπημένε ἡμῖν ἀδελφέ, ἔγνως δι' ὧν ἀκήκοας νῦν τὰς τοῦ Φωτίου κακουργίας. Τούτους οὖν τοὺς ἀνθρώπους πτωχοὺς ὄντας, καὶ ξένους κρίνομεν συγγνώμης ἀξιωθῆναι, καὶ ἀπολυθῆναι. Δόξα δὲ τῷ Θεῷ τῷ τὴν ἁγίαν ταύτην Οἰκουμενικὴν σύνοδον συναθροισθῆναι καταξιώσαντι, καὶ εἰρηναίαν οὕτω ποιησαμένῳ κατάστασιν. Καὶ Ἡλίας δὲ ὁ τοποτηρητὴς Ἱεροσολύμων εὐχαριστεῖν εἶπε τῷ Θεῷ, ὅτι κατηξίωσε διὰ τοσούτων χρόνων τὰς Πατριαρχικὰς κεφαλὰς ἑνωθῆναι ἀλλήλαις πρὸς δόξαν αὐτοῦ. Εἶθ' οὕτως τῆς συνήθους εὐφημίας γινομένης διελύθη ὁ σύλλογος.

Πρᾶξις

Digitized by Google

dixerunt: Intelleximus quoſdam in hac regia vrbe, improbos Laicos rerum ſacrarum irriſores, & ſenatores ſacram veſtem ſeu Humeralia geſtare, Epiſcoporumque ritus & cerimonias (ridiculè) imitari: introducantur & iſti. Introducti ergo viri primarij, rogatique quomodo hoc facinus facere eſſent auſi: Michaël, inquiunt, Imperator per iocum & ludibrium id factitabat, nobiſque ſtolam pontificiam iniiciebat, cuius perinuiti imperia faciebamus. Legati dixere: Improbè feciſtis, & Epitimiis obnoxij eſtis. Viditne Photius hoc vos factitantes? Neſcimus, inquiunt; hoc vnum ſcimus, neminem mortalium, quæ fierent, ignorauiſſe. *Palatinos anticos intelligũt.*

Tum veteris Romæ Legati dixere: Neceſſariò in medium adducendi ſunt, ſuppoſititij illi & ſubornati, vt improbas Photij artes fraudeſque etiam religioſiſsimus Alexandrinorum Legatus pernoſcat. Adducti ergo & hi aperuerunt, qua ratione à Photio edocti fuerint, vt Legatos veteris Romæ & Alexandriæ, & reliquarum ſedium Orientis ſimularent. Rogati an ſanctum Synodum reciperent: Quemadmodum ceteri omnes Chriſtiani recipiunt, ita & nos recipimus. Interrogati de Papa Nicolao, & Patriarcha Ignatio, an & hos reciperent? Reſponderunt: Ita recipimus, quemadmodum ſancta & Oecumenica Synodus recipit. Legati Romani ad Legatum Alexandrinæ cathedræ dixerunt: En dilecte nobis frater, intellexiſti ex auditis, technas & improbitatem Photij. Hæc ergo peregrina mendicabula venia dignanda, dimittendaque judicamus. Laus Deo qui hanc ſanctam & Oecumenicam Synodum colligere dignatus eſt, pacemque adeò commodè compoſuit. Et Elias Hieroſolymorum Legatus Deo gratias egit, quòd poſt tantum temporis interuallum capita Eccleſiarum inter ſe ad ſuam gloriam coniungere & conciliare dignatus ſit. Deinde conſuetis acclamationibus factis conuentus eſt dimiſſus.

Digitized by Google

Πρᾶξις δεκάτη.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὑπατείας τῶν θεοστέπτων ἡμῶν δεσποτῶν Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου ἔτους Γ΄. Λέοντος ἔτους α΄. Ν. Γ΄. πρὸ μιᾶς Καλανδρῶν Μαρτίων, ἡμέρᾳ λ΄. προτεθέντων τῶν τιμίων ξύλων, καὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας, προκαθεσθέντων τῶν φιλοχρίστων βασιλέων, συνελθόντων τῶν τοποτηρητῶν, καὶ τῶν λοιπῶν καθὼς ἐν τῇ τάξει. Τούτων οὖν συνελθέντων ὡρίσθη ἀναγνωσθῆναι τοὺς Κανόνας, οὓς ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε. Καὶ ἀνεγνώσθη ὧν ὁ πρῶτος οὗτος.

α΄. Τὴν εὐθεῖαν καὶ βασιλικὴν ὁδὸν τῆς θείας δικαιοσύνης ἀπροσκόπτως βαδίζειν ἐθέλοντες, οἷόν τινας πυρσοὺς ἀειλαμπεῖς τοὺς τῶν ἁγίων πατέρων ὅρους κρατεῖν ὀφείλομεν. Τοιγαροῦν τοὺς ἐν τῇ καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ παραδοθέντας θεσμοὺς, παρά τε τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, παρά τε ὀρθοδόξων συνόδων οἰκουμενικῶν τε καὶ τοπικῶν, ἢ καὶ πρός τινος θεηγόρου πατρὸς διδασκάλου τῆς ἐκκλησίας, τηρεῖν καὶ φυλάττειν ὁμολογοῦμεν. Κρατεῖν γὰρ τὰς παραδόσεις, ἃς παρελάβομεν εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῶν τῶν προγενεστέρως διαλαμψάντων ἁγίων, παρεγγυᾷ διαρρήδην Παῦλος ὁ μέγας Ἀπόστολος.

Attende hæretice.

β΄. Τὸν μακαριώτατον Πάπα Νικόλαον, ὡς ὄργανον τοῦ ἁγίου πνεύματος ἔχοντες, καὶ τὸν ἐκείνου διάδοχον τὸν ἁγιώτατον Πάπα Ἀδριανὸν ὁρίζομεν καὶ θεσπίζομεν πάντα τὰ παρ' αὐτῶν ἐκτεθέντα, καὶ συνοδικῶς ἐκφωνηθέντα, κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπὲρ ἐκδικήσεως, καὶ συστάσεως τῆς ἁγίας Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, καὶ τοῦ ἁγίου αὐτῆς Ἀρχιερέως Ἰγνατίου, καὶ τῆς Φωτίου ἐξωθήσεως τε καὶ κατακρίσεως, τηρεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι πάντοτε, σὺν τοῖς ἐκτεθεῖσι κεφαλαίοις, καὶ μηδένα τῶν οἱουδήτινος πράγματος ἀνθρώπων ἀθετῆσαι τολμᾶν. Εἰ δέ τις μετὰ τοῦτον ἡμῶν τὸν ὅρον φωραθείη, ἀθετῶν τι τῶν παρ' ἐκείνοις ἐκτεθέντων κεφαλαίων, ἱερεὺς μὲν ὤν, ἢ Κληρικὸς ἐκπιπτέτω τῆς ἰδίας τιμῆς καὶ τάξεως· Μοναχὸς δὲ ἢ λαϊκὸς ἀφοριζέσθω, μέχρις ἂν μετανοήσῃ.

Τὴν

Actio Decima.

IN nomine Patris,& Filij,& Spiritus ſancti. Conſulatus Dominorum noſtrorum à Deo coronatorum Baſilij & Conſtantini anno III. Leonis I. Indictione III. pridie Cal. Martias, feria * quarta, Propoſitis de more venerandis (S.Crucis) lignis, ſanctiſque Euangeliis ad dextram S. Sophiæ partem templi, præſidentibus Chriſto dilectis Imperatoribus, Legatis,reliquiſque eodem quo,priore nona Actione ſederant,ordine conſidentibus. His ergo congregatis S. Synodus ſacros Canones ſanciendos & legendos exclamauit. Et lectus eſt ex his iſte primus. *Continet Canones, & ſubſcriptiones.* ** Ita habet C. B. & A.*

CANON I.

Vt rectam regiamque diuinæ iuſtitiæ viam ſine erroris offenſâ teneamus, ſanctorum Patrum decreta veluti inextinctæ quædam ſemperque lucentes faces, ſequenda ſunt. Quapropter ſanctiones Eccleſiæ Catholicæ & Apoſtolicæ per traditionem, tam à ſanctis omniique laudis præconio celebrandis Apoſtolis, quam ab orthodoxis Oecumenicisque & Prouincialibus Conciliis, aut à diuino aliquo patre & doctore Eccleſiæ acceptas, ſeruandas, cuſtodiendasque profitemur. Traditiones enim ſiue per ſermonem, ſiue per epiſtolam maiorum noſtrorum, qui vitæ ſanctitate nobis præluxerunt, acceptas, diſertè Apoſtolus Paulus tenendas monet. *Decreta, ſanctiones, traditiones patrum ſanctiſſimè cuſtodienda.* *2.Theſſ.2.*

CANON II.

Quæcunq; à beatiſsimo Papa Nicolao, veluti Spiritus ſancti inſtrumento, eiuſq; ſucceſſore ſanctiſsimo Papa Hadriano declarata ſunt; quæque diuerſis temporibus de conſtituenda componendaq; S.Eccleſia Conſtantinopolitana, deq; ſancto illius Patriarcha Ignatio,Photioque eiecto & damnato, in Synodo pronunciata ſunt,ea omnia vnâ cum declarationum capitibus,ſeruanda & cuſtodienda ſemper decernimus & ſancimus, nemo vt illa quacunque de cauſſa infirmare antiquareq; poſsit. Quod ſi quis deprehenſus, poſt hanc noſtram ſanctionem,quodcunq; caput ab illis editum,reſciderit,ſacerdos aut Clericus de gradu ſuo deiiciatur; Monachus autē aut Laicus, à cętu Chriſtianorum, quoad eum facti pœniteat,excludatur. *Nicolai, Hadriani, VIII. Synodi decreta ſeruanda.*

γʹ. Τὴν ἱερὰν εἰκόνα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁμοτίμως τῇ βίβλῳ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων προσκυνεῖσθαι θεσπίζομεν. ὥσπερ γὰρ διὰ τῶν ἐμφερομένων ἐν αὐτῇ συλλαβῶν τῆς σωτηρίας ἐπιτυγχάνουσιν ἅπαντες, οὕτω διὰ τῆς τῶν χρωμάτων εἰκονουργίας καὶ σοφοὶ καὶ ἰδιῶται πάντες τῆς ὠφελείας ἐκ τοῦ προχείρου παραπολαύουσιν. Ἅπερ γὰρ ὁ ἐν συλλαβῇ λόγος, ταῦτα καὶ ἡ ἐν χρώμασι γραφὴ καταγγέλλει τε καὶ παρίστησιν. εἴ τις οὖν οὐ προσκυνεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, μὴ ἴδῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τὴν τούτου μορφήν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ἀχράντου μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων Ἀγγέλων, καθὼς αὐτοὺς χαρακτηρίζει διὰ τῶν λογίων ἡ ἁγία γραφή, καὶ προσέτι τῶν Ἁγίων πάντων καὶ τιμῶμεν καὶ προσκυνοῦμεν. Καὶ οἱ μὴ οὕτως ἔχοντες, ἀνάθεμα ἔστωσαν.

δʹ. Τὴν φιλαρχίαν οἱονεί τινα πονηρὰν ῥίζαν τῶν κακῶν πάντων πρόρριζον ἀποτέμνοντες, τὸν προπετῶς καὶ ἀθέσμως, οἱονεί τινα λύκον βαρὺν εἰς τὸ τοῦ Χριστοῦ ποιμνίον εἰσπηδήσαντα Φώτιον, καὶ ταραχῆς τὴν οἰκουμένην ἐμπλήσαντα δικαίῳ λόγῳ ἀποφαινόμεθα μηδέποτε γεγονέναι πρότερον, ἢ νῦν ἐπίσκοπον, μήποτε τοὺς ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ ἱερατικῷ, ἐν ᾧ προεχειρίσθησαν μένειν. Τοὺς δὲ παρ' αὐτοῦ εἰς ἡγουμενείαν προχειρισθέντας, τῆς τοιαύτης προστασίας ἀπείργομεν. Λέγει γὰρ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου. ὅτι σὺ ἐπίγνωσιν ἀπώσω, κἀγὼ ἀπώσομαί σε τοῦ μὴ ἱερατεύειν μοι.

εʹ. Κανών ἐστιν ὁ λέγων, μὴ δεῖν ἐπίσκοπον προχειρίζεσθαί τινα Νεόφυτον ἢ κατὰ τὴν πίστιν, ἢ κατὰ τὸν ἱερατικὸν Κλῆρον ὑπάρχοντα, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου, καθά φησιν ὁ Παῦλος. Συμφώνως τοίνυν τούτῳ λέγομεν, μηδένα τῶν ἀπὸ τῆς συγκλητικῆς ἀξίας, καὶ κοσμικῆς προσφάτως καρέντα, καὶ κατὰ σκοπὸν καὶ προσδοκίαν ἀρχιερατικῆς καὶ Πατριαρχικῆς τιμῆς γεγονότα Κληρικὸν ἢ Μοναχὸν, εἰς τὸν τοιοῦτον ἀναβιβάζειν βαθμόν· κἂν ἐφ' ἑκάστῳ τάγματι τῆς θείας ἱερωσύνης πλείονα χρόνον ποιήσῃ δοκιμαζόμενος. οὐδὲ γὰρ δι' εὐλάβειαν, ἀλλὰ διὰ φιλαρχίαν κέκαρται. Ἔτι δὲ πλέον τοῦτον ἀπείργομεν, εἰ παρὰ βασιλικῆς ἐξουσίας εἰς τοῦτο τιμῶ-

προσδο-

Canon III.

Sacram Domini noſtri Iesv Christi effigiem, eadem qua S. Euangelia veneratione colendam ſtatuimus. Quemadmodum enim per ſyllabas ex Euangelio pronunciatas ſalutem conſequuntur omnes, ita per imagines arte coloribusque pictas & expreſſas, docti iuxta ac indocti ex obiecta re vtilitatem capiunt. Quæcunque enim in ſyllabis oratio, hæc in coloribus pictura docet & repręſentat. Ergo quicunq; Chriſti Saluatoris imaginem non adorat, is in ſecundo Chriſti aduentu non videat ipſius faciem. Eadem ratione intemeratę genitricis illius effigiem, ſanctorumq; Angelorum, quemadmodum illos ſacrarum literarum paginæ deſcribunt, ac Diuorum omnium veneramur & adoramus. Qui aliter ſentiunt, anathema ſunto.

Sacræ imagines Chriſti perinde ac Euangelia colendæ.

B.V & SS. omnium.

Canon IV.

Vt ambitionem veluti quandam malorum omnium procreatricem conuellamus, Photium contra ius fasq; præcipiti temeritate, velut atrocem lupum in gregem Chriſti inſilientem, orbemq; terrarum perturbatione complentē, nunquam antea Epiſcopum fuiſſe, neq; nunc vlla ratione eſſe, iuſto iudicio declaramus. Ab illo verò creati, in eo ſacerdotij gradu, in quo prius fuerant, permaneant. Epiſcopis verò ab illis factis dignitatem & præfecturam abrogamus. Præfectis verò Monaſteriorum præfecturam abrogamus. Dicit enim vniuerſorum Deus. Quoniam tu ſcientiam repuliſti, & ego te repellam, ne ſis in ſacerdotem mihi.

Oſea 4.

**Ne ſacerdotio fungaris mihi.*

Canon V.

Canon eſt qui dicit, non oportere quenquam ex Neophyto, ſiue Neophytus ſit in Chriſtiana fide, ſiue in ordine Clericorum, Epiſcopum creari, ne, vt Paulus ait, inflatus incidat in iudicium & laqueos diaboli: Huic ergo cōuenienter dicimus, neminem ex ordine ſenatorio, & politico nuper, eo duntaxat fine & animo in Clericū aut Monachum attonſum, vt Epiſcopi aut Patriarchę dignitatem aſſequatur, honoris gradum oportere conſcendere; etiamſi in vnoquoq; gradu ſacerdotij longiori tempore verſatus ſeſe (Eccleſiæ) probaſſet. Neque enim pietatis, ſed ambitionis & honoris cauſſa tonſus eſt. Quin imo talem etiam à ſacris arcemus, ſi per vim regiam ad eum hono-

Neophytus non fiat Epiſcopus.

1. Tim 2.

Concilium Nicænum cap. 2.

Carthag. V I.

Tom. Concil. 1. p. 321.

Ambitioſi nunquam fiant Epiſcopi.

Digitized by Google

θη. εἰ δέ τις κατ' οὐδεμίαν ὑποψίαν τῆς εἰρημένης ἐπιθυμίας καὶ προσδοκίας ἐκάρη, ἀλλὰ διὰ τὸ καλὸν τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας γέγονε Κληρικὸς ἢ Μοναχὸς, καὶ πάντα βαθμὸν ἐκκλησιαστικὸν μετελθὼν, κατὰ τοὺς ὡρισμένους ἀνεπίληπτος εὑρέθη, προβιβασθήτω εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην, ὥστε ἐν τῷ βαθμῷ τοῦ ἀναγνώστου ἐνιαυτὸν πληρῶσαι, ἐν δὲ τῷ τοῦ ὑποδιακόνου δύο, καὶ ἐν τῷ τοῦ Διακόνου τρεῖς, καὶ τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ πρεσβυτέρου. Ἐπὶ δὲ τῶν χρονισάντων εὐλαβῶς τῷ τάγματι τῶν Κληρικῶν τε καὶ τῶν Μοναχῶν, ὁ προειρημένος χρόνος συσταλήσεται παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς Ἐπισκόπων. Εἰ δὲ παρὰ τοῦτον τὸν ὅρον πραχθείη τις εἰς τὴν εἰρημένην ὑπερτάτην τιμὴν, ἀποδοκιμασθήτω παντάπασιν.

ϛ'. Ἐπείπερ κατεφωράθη Φώτιος μετὰ τὴν ἐξενεχθεῖσαν κατ' αὐτοῦ δικαιοτάτην ἀπόφασιν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου, διὰ τὴν ἀθεσμοτάτην ἐπίβασιν τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, πονηρούς τινας ἄνδρας ἀπὸ τῶν λεωφόρων ἀγυιῶν εὑρηκὼς, καὶ τοποτηρητὰς αὐτοὺς τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχικῶν θρόνων κατονομάσας, καὶ σὺν τούτοις ἐκκλησίαν συστησάμενος πονηρευομένων καθαιρετικὰς συκοφαντίας καὶ διαβολὰς κατὰ τοῦ μακαρίου Πάπα Νικολάου τυρεύσας, καὶ τὸ ἀνάθεμα λαθραίως κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν κοινωνούντων αὐτῷ ἀποφηνάμενος, ὧν τὰ δῆθεν ὑπομνήματα συνοδικῶς παρ' ἡμῖν κατακέκαυσται γέγονε, τούτου χάριν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ἀναθεματίζομεν τὸν εἰρημένον Φώτιον· καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ νῦν τοιοῦτόν τι τολμήσοντας, τῷ αὐτῷ ἀναθέματι ὑποβάλλομεν. Καθὼς καὶ ὁ τῆς εὐσεβείας ἀθλητὴς Μαρτῖνος ἐκανόνισεν.

ζ'. Τὸ τὰς ἁγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας ἀναστηλοῦν, καὶ τοὺς πλησίον διδάσκειν τὰ μαθήματα τῆς θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης σοφίας, λίαν ὀνησιφόρον. οὐ καλὸν δὲ τοῦτο μὴ παρὰ τῶν ἀξίων γίνεσθαι. Τούτου χάριν μηδαμῶς εἰκονουργεῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τοὺς ἀναθεματισθέντας θεσπίζομεν, μήτε μὴν ἐν οἱῳδήποτε τόπῳ διδάσκειν, μέχρις ἂν ἐπιστραφῶσιν ἐκ τῆς ἰδίας ἀπάτης. εἴτις οὖν μετὰ τοῦτον ἡμῶν τὸν ὅρον πρὸς ζωγραφικὴν ἁγίων εἰκόνων ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ διδασκαλικὴν αὐτοὺς ὁπωσοῦν παραδέξοιτο

rem peruenit. Quod ſi quis nulla dictarum cauſſarum ſuſpicione ambitionis vel honoris ſpe tactus, ſed recta honeſtaque Chriſti diſciplina inductus in Clericum aut Monachum attõſus eſt, perq; omnes gradus Eccleſiaſticos, vt Canones præſcribunt, ſine fraude doloque tranſiſſe reperiatur, ad Epiſcopatus honorem euehatur, ſic vt in Lectoris munere annum, in Subdiaconi duos, in Diaconi tres, Sacerdotij quatuor annos expleat. Piè verò, diuque in Clericorum & Monachorum ordine verſantibus, tempus ab Epiſcopis tum Eccleſiam adminiſtrantibus contrahi poteſt. Si quis in hanc ſanctionem quid peccauerit, à ſupremo Epiſcopatus honore, de quo diximus, penitus reiiciatur. *Ordinum tempora.*

Canon VI.

Cum Photius poſt latam à S.mo Papa Nicolao æquiſsimam ſententiam, quòd contra Canones Conſtantinopolitanum thronum inuaſerit, homines quoſdam perditos à triuio arripuiſſe deprehenſus ſit, eoſdemq; pro Legatis ſanctiſsimorum Patriarcharum ſuppoſuerit, & cum his Eccleſiam malignantium collegerit, atq; calumnioſas exauctorationes & criminationes aduerſus B.m Papã Nicolaum concinnarit, anathemaq; clandeſtinè in illum & cum illo communicãtes pronunciarit, (quarum rerum monumenta & volumina ex Synodi decreto in rogum vſtulanda coniecta ſunt) ea de cauſſa, ad Eccleſiæ ſecuriorem ſtatum, Photium, de quo dictum eſt, anathemate ferimus, alioſque in poſterum quicquam tale auſuros, eandem ob cauſſam anathemati ſubiicimus. Quemadmodũ egregius veritatis propugnator Martinus ſanxit. *Cur in Photiũ. Photioq; ſimiles anathema.*

Canon VII.

Sanctas & venerandas Imagines excitari, hominemque diuinę ac humanę ſapientię diſciplinas doceri perquam vtile eſt. Sed hoc, vt ab indignis fiat, non decet. Quapropter à damnatis, & ab Eccleſia anathemate reſectis, ſacras Imagines quæ in templis collocentur, nequaquam faciendas, nec literas ab eiſdem quocunque in loco, quoad ab errore ſuo reſipuerint, docendas ſancimus. Quicunq; igitur poſt hoc decretum noſtrũ huiuſcemodi, ad ſacrarum Imaginum in Eccleſia pingendarũ operam, literaſque docendas quocunque modo admiſerit, ſi *Imagines ſacræ nõ à quouis faciendæ, collocandæ, literæue docendæ.*

Clericus

ξοιτο πράξιν, εἰ μὲν Κληρικός ἐστι, εἰς τὸν ἴδιον κινδυνευέτω βαθμὸν, εἰ δὲ λαϊκὸς ἀφοριζέσθω καὶ στερείσθω τῶν θείων μυστηρίων.

η'. Ἦλθε φήμη ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν, ὡς οὐ μόνον αἱρετικοὶ, καὶ παράνομοι, τῆς ἁγίας Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας προεδρείαν λαχόντες, ἀλλὰ καὶ ὀρθόδοξοι Πατριάρχαι χειρόγραφον ποιεῖν ἀπαιτοῦσι πρὸς ἴδιον συνασπισμόν. Ἔδοξεν οὖν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ Οἰκουμενικῇ συνόδῳ, μηδαμῶς ἀπὸ τοῦ νῦν γίνεσθαι τοῦτο, πλὴν τοῦ κατὰ τύπον καὶ συνήθειαν ὑπὲρ τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως ἡμῶν ἀπαιτουμένου κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας. εἴ τις οὖν τολμήσει παραλύσαι τοῦτον ἡμῶν τὸν ὅρον, τῆς ἰδίας ἐκπιπτέτω τιμῆς.

θ'. Τῆς θείας ἀναφανδὸν βοώσης γραφῆς, πρὸ ἐξετάσεως, μὴ μέμφειν, δικαίως καὶ συμφερόντως ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος ὁρίζει μηδένα Μοναχὸν, ἢ λαϊκὸν, ἢ τινὰ τοῦ καταλόγου τῶν Κληρικῶν, πρὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως, ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἑαυτὸν ἀφορίζειν τοῦ ἰδίου Πατριάρχου, κἂν ἐγκληματικόν τι γινώσκειν διατείνεται πρᾶγμα. Παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς ἐν ἐξωτικαῖς πόλεσι καὶ χώραις ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς διατίθεσθαι πρὸς τοὺς ἰδίους Μητροπολίτας ὁρίζομεν, ὥσπερ καὶ τοὺς Μητροπολίτας πρὸς τὸν ἴδιον Πατριάρχην· εἰ δέ τις ἐναντία τῇ οἰκουμενικῇ ταύτῃ συνόδῳ φωραθείη διαπραττόμενος, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστιν ἢ Κληρικὸς, ἐκπιπτέτω πάσης ἱερατικῆς ἐνεργείας τε καὶ τιμῆς, εἰ δὲ Μονάζων ἢ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω πάσης ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καὶ συντάξεως, μέχρις ἂν ἐπιστρέψας ἐν μετανοίᾳ δειχθῇ.

ι'. Τῆς παλαιᾶς τε καὶ καινῆς διαθήκης μίαν ψυχὴν λογικήν τε καὶ νοερὰν διδασκούσης ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ πάντων τῶν θεηγόρων πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας τὴν αὐτὴν δόξαν καταμπεδούντων· εἰσί τινες οἳ δύο ψυχὰς ἔχειν αὐτὸν δοξάζοντες, καί τισιν ἀσυλλογίστοις ἐπιχειρήμασι τὴν ἰδίαν κρατύνουσιν αἵρεσιν· ἡ τοίνυν ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος, τοὺς τῆς τοιαύτης ἀσεβείας γεννήτορας, καὶ τοὺς ὁμοφρονοῦντας αὐτοῖς ἀναθεματίζει μεγαλοφώνως. εἰ δέ τις τὰ ἐναντία τοῦ λοιποῦ τολμήσει λέγειν, ἀνάθεμα ἔστω.

Digitized by Google

Clericus ſit, gradu ſuo periclitetur: Si laicus, à cœtu Fidelium excluſus ſacræ communionis myſteriis priuetur.

Canon VIII.

Fama ad nos perlatum eſt, non hæreticos tantum, & ſacrilegos, qui Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſedem occuparunt; ſed orthodoxos etiam Patriarchas ad ſui defenſionem chirographa exigere. Cenſuit ergo ſacra & Oecumenica Synodus, id de cætero non faciendum, niſi pro more & forma conſueta ad fidei noſtræ integritatem declarandam exigantur, cum Epiſcopi deliguntur. Hanc igitur ſanctionem noſtram, quicunque violare tentarit, honore exuatur. *De chirographis decretum.*

Canon IX.

Cum ſacra Scriptura apertè clamet, ante cauſſæ cognitionem, neminem puniendum; ſancta & Oecumenica Synodus rectè vtiliterque ſtatuit, vti ne quis Monachus, Laicúſue, aut quicunque Clericus ante accuratam cauſſæ diſquiſitionem, & Synodicam ſententiam, ſeſe à communione ſui Patriarchæ ſeiungat, etiamſi crimina eius ſe noſſe prætexat. Eodemque modo Epiſcopi & Presbyteri aliis in vrbibus, & locis erga ſuũ Metropolitam ſint affecti, quemadmodum & Metropolitæ erga ſuum Patriarcham. Quod ſi quis Synodo contraria feciſſe repertus fuerit, Epiſcopus itemque Clericus omni dignitate & functione Sacerdotij priuetur. Monachus aut Laicus ab Eccleſiaſtica communione arceatur, quoad reuerſus ſigna pœnitentis animi edat. *Ante cauſſam dictam nemo à ſuo paſtore deficiat.*

Canon X.

Cum vetus nouaque lex teſtamenti doceat, vnicam homini ratione intelligentiaq; pollenti, eſſe animam, eandemque ſententiam Patrum omnium & Doctorum ſanctorum Eccleſię doctrina firmet; ſunt tamen qui dicitent duas homini eſſe animas, & quibuſdam vitioſis ratiocinaciunculis & epichirematis ſectam ſtabiliant; ſancta hæc & Oecumenica Synodus huius Impietatis conditores cum tota ſecta ſua anathemate damnat, exertaque voce dicit: Quicunque poſthac contraria ſenſerit, anathema eſto. *Homini vnica eſt anima, non duæ.*

Y *Canon*

ια'. Τοὺς ὑπὸ τῆς θείας χάριτος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προκληθέντας διακονίαν, ὡς εἰκόνα καὶ τύπον φέροντας τῶν ἁγίων καὶ οὐρανίων ἱεραρχῶν πάσης τιμῆς ἀξιοῦσθαι παρὰ πάντων τῶν ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων θεσπίζομεν· καὶ μηδαμῶς ἢ στρατηγοῖς, ἤ τισιν ἄλλοις ἄρχουσι προυπαντᾶν πόρρωθεν τῶν ἰδίων ἐκκλησιῶν, μήτι τῶν ἵππων ἢ ἡμιόνων ἑαυτοὺς ἀπορρίπτουσας σὺν φόβῳ καὶ τρόμῳ προσπίπτειν καὶ προσκυνεῖν. εἰ δέ τις ἐπίσκοπος μετὰ τὸν ὅρον τῆς ἁγίας συνόδου τῆς ὀφειλομένης αὐτῷ καταφρονήσει τιμῆς, καὶ καταδέξοιτό τις ποιῆσαι παρὰ τὰ νῦν ὡρισμένα, ἀφορισθήτω ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἕνα. Καὶ ὁ ἄρχων ἐκεῖνος ἐπὶ δύο ἔτεσι μὴ καταξιωθῆναι τῆς μεταλήψεως τῶν ἁγιασμάτων.

ιβ'. Ἦλθεν εἰς τὰς ἡμῶν ἀκοὰς τὸ μὴ δύνασθαι ἄνευ ἀρχοντικῆς παρουσίας σύνοδον γίνεσθαι. οὐδαμοῦ δὲ οἱ θεῖοι κανόνες συνέρχεσθαι κοσμικοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς συνόδοις νομοθετοῦσιν. Ἀλλὰ μόνους τοὺς ἐπισκόπους. ὅθεν οὐδ' ἐπ' ἄλλων τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων τὴν παρουσίαν αὐτῶν γεγενημένην εὑρίσκομεν. οὐδὲ γὰρ θεμιτόν ἐστι γίνεσθαι θεατὰς τοὺς κοσμικοὺς ἄρχοντας, τῶν τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Θεοῦ συμβαινόντων πραγμάτων.

ιγ'. Εἴ τις τοσαύτῃ τόλμῃ χρήσαιτο, ὥστε κατὰ τὸν Φώτιον καὶ Διόσκορον, ἐγγράφως ἢ ἀγράφως παροινίας τινὰς κατὰ τῆς καθέδρας Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων κινεῖν, τὴν αὐτὴν ἐκείνοις † δέχεται καὶ κατάκρισιν. εἰ δὲ συγκροτηθείσης συνόδου οἰκουμενικῆς γένηταί τις καὶ περὶ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ῥωμαίων ἀμφιβολίας, ἔξεστιν εὐλαβῶς, καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης αἰδοῦς διαπυνθάνεσθαι περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, καὶ δέχεσθαι τὴν λύσιν, καὶ ἢ ὠφελεῖσθαι, ἢ ὠφελεῖν· μὴ μέντοι θρασέως ἀποφέρεσθαι κατὰ τῶν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἱεραρχῶν.

† ἴσως ὁρίζομεν δέχεσθαι.

ιδ'. Θεσπίζομεν τοὺς ὁρισθέντας ὠμοφορεῖν ἐπισκόπους, ἐπί τισι καιροῖς ἀποκεκληρωμένοις, ἐν τοῖς τοιούτοις περιβεβλῆσθαι ταῦτα καιροῖς

καὶ

Digitized by Google

CANON XI.

Qui à diuina gratia ad munus Epiſcopi euocantur, eos, vt qui perſonam ac formam cœleſtium Hierarcharum in terris gerant, ab omnibus cum principibus tum ſubiectis omni veneratione colendos ſancimus; nolumusque eos, aut Ducibus bellicis, aut aliis Dynaſtis longius ab Eccleſia obuios procedere, nec ab equis aut mulis venerationis cauſſa ſupplices, & metu timoreque abiectos deſcendere, procumbere, aut adorare. Si quis Epiſcopus poſt editum hoc ſanctæ Synodi decretum, debitum ſibi honorem neglexerit, aut contra ſanctionem iſtanc fecerit, fieriue permiſerit, per annum ſeparetur: princeps autem ille ſeu Dux per biennium à ſanctiſsimis Sacramentis arceatur.

Epiſcopi ſe Epiſcopos meminerint, nec ſe ſeruiliter abiiciant aulicorum ritu.

CANON XII.

Relatum eſt nobis, non poſſe ſine ciuilis Magiſtratus præſentia Concilium agi. Atqui nuſquam ſacri Canones ſanciunt, vt ad Synodos politici principes cogantur. Sed ſoli duntaxat Epiſcopi. Vnde nec aliàs reperimus illos in * aliis Oecumenicis Conciliis vnquam * interfuiſſe. Neque enim fas, vt profani principes, rerum quæ ſacris hominibus gerendæ ſunt geruntúrue, ſpectatores fiant.

Politicis nihil opus in Epiſcoporũ Conciliis. Vide Bellarminum de Conciliis lib. 1. cap. 15.

*ὐδ' ἐπ' ἄλλων τῶν Οἰκυμενικῶν ζύνοδων.

*Ita B. & A. codices habent. * Expræſcripto nempe Canonum. Nulli enim Canones ſanciunt, vt ciuilis magiſtratus neceſſario interſit. Aliàs nemo neſcit Conſtantinum M. Thedoſium, Martianum, Conſtantinum, & in hoc Baſilium, & in Florentino Ioannem Palaologum interfuiſſe.*

CANON XIII.

Si quis tanta efferatus audacia, quemadmodum Photius & Dioſcorus, ſiue ſcripto, ſiue ſine ſcripto inſanias quaſdam contra Cathedram Coryphæi Apoſtolorum Petri audeat iactare, eandem cum illis ſententiam damnationis ſubibit. Si qua verò Oecumenica Synodus collecta, de Romanæ Eccleſiæ controuerſia quapiam quærat, licebit cum decẽti verecundia de propoſita quæſtione religioſè percontari, reſponſumque admittere: Et (ſiue nocens ſit, ſiue innocens) nequaquam impudenter ſentẽtiam in Pontifices Romanos pronunciare.

Nemo in Romanum Põtificem ſentẽtiam vt iudex pronunciet.

Quomodo de eo diſputandum.

CANON XIV.

Sancimus vt deſignati ad homophoria geſtanda Epiſcopi, ea certis ſtatiſque temporibus & locis geſtent, ne huiuſmodi

Põtificium cultus ſeu ſacra

καὶ τόποις, καὶ μὴ καταχεχρῆσθαι τῇ τοιαύτῃ καταστολῇ, διὰ τῦφον καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ τῆς θείας μυσταγωγίας, καὶ πάσης ἄλλης ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας ταῦτα φορεῖν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς μετιόντας εὐλαβῶς τὸν μονήρη βίον, καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἀξιωθέντας τιμῆς. φυλάττειν τὸ σχῆμα καὶ τὴν στολὴν τῶν μοναχικῶν ἀμφιασμάτων ὁρίζομεν, καὶ μηδένα τολμᾶν ἀπαμφιεννύσθαι τὸ εἰρημένον σχῆμα διὰ τῦφον καὶ ἀλαζονικὴν γνώμην, κἀντεῦθεν εὑρίσκεσθαι παραβάτην τῶν ἑαυτοῦ συνθηκῶν. Εἴ τις οὖν ἐπίσκοπος παρὰ τοὺς ὡρισμένους αὐτῷ ἐγγράφους, ἢ ἀγράφους καιροὺς περιβάλλοιτο σχῆμα, ἢ διορθούσθω, ἢ καθαιρείσθω.

Μετὰ τὴν τῶν εἰρημένων Κανόνων ἀνάγνωσιν, ἀνεγνώσθη ὅρος τῆς αὐτῆς Οἰκουμενικῆς ὀγδόης συνόδου περιέχων τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, καὶ ὁμολογίαν τοῦ στέργειν τὰς προσλαβούσας Οἰκουμενικὰς ἑπτὰ συνόδους, καὶ ἀναθεματίζειν, οὓς κἀκεῖνα ἀναθεματίσαν, καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς Βασίλειος τὴν ὀγδόην ταύτην συνήθροισε σύνοδον, καὶ ὅπως ὁ Φώτιος καθῃρέθη τε καὶ ἀναθεματίσθη καὶ οἱ τούτου ὁμόφρονες, καὶ ὁ Πατριάρχης ἀποκατέστη Ἰγνάτιος. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τοῦ ὅρου, καὶ τὰ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐντέτακται. τούτου δὲ ἀναγνωσθέντος, ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησε· πάντες οὕτω φρονοῦμεν· πάντες οὕτω δοξάζομεν· πάντες συμφρονοῦντες προθύμως ὑπογράφομεν. Μετὰ τοῦτο γέγονεν ἡ συνήθης τῶν βασιλέων εὐφημία, καὶ τῶν Πατριαρχῶν.

Εἶτα ἀνεγνώσθη προσφωνηματικὸν τοῦ βασιλέως περιέχον κατ' ἀρχὰς ἐγκώμιον τῶν εἰς τὴν σύνοδον ταύτην συνελθόντων ἐπισκόπων, εἶτα λέγον οὕτω ῥητῶς. δίκαιον δὲ καὶ τοῦτο ὑπειλήφαμεν εἰς ἐπήκοον πάντων τρανῶς ἐξειπεῖν. Εἴ τις ἔχει τι κατὰ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ Οἰκουμενικῆς συνόδου λέγειν, ἢ τῶν ταύτης Κανόνων τι καὶ ὅρων, στήτω εἰς μέσον, καὶ τὰ δοκοῦντα εἰπάτω, κἂν ἱερωμένος εἴη, κἂν λαϊκός. Ἐπεὶ λυομένης τῆς ἁγίας ταύτης καὶ Οἰκουμενικῆς ὀγδόης συνόδου, ὁ φωραθησόμενος τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἐναντιοῦσθαι ὅστις ἂν εἴη συγγνώμην παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν οὐχ εὑρήσει, ἀλλ' ἐνδίκως κατακριθήσεται, καὶ τῆς πόλεως ἡμῶν ἀπελαθήσεται.

Ὑμεῖς δὲ ὦ φιλάρετοι καὶ θεοφιλεῖς Ἀρχιερεῖς, νουθετεῖν ἕκαστος τὸ ἴδιον ποιμνίον, καὶ πρὸς σωτηρίαν ὁδηγεῖν μὴ κατοκνήσατε καθ'

ἑκάστην

culto per faſtum & ſuperbiam abutantur, aut quouis tempore diuini ſacrificij, aut quacunque Eccleſiaſtica functione ferant. Sed qui vitam ſolitariam religiosè ſunt ſectati, & ad Epiſcopatus honorem ſunt euecti, vt religioſam veſtem ſuam habitumque ſeruent ſtatuimus, nullusque Omophoriōn per ſuperbiam arrogantiamq; ſumere audeat, ne ſuas inde, quas ipſe ſibi ſcripſit, leges violet. Quod ſi quis Epiſcopus præter deſignata ſibi ſeu ſcripto ſeu ſine ſcripto tempora Omophorion tulerit, religioſamque veſtem abiecerit, aut corrigatur, aut exauctoretur.

Veſtis quando Epiſcopo geſtanda.
Monachi monachum ne exuant.

Poſt lectos hoſce Canones, lecta eſt eiuſdem Octauę & Oecumenicæ Synodi definitio, quæ Symbolum Fidei, profeſsionemque de ſeptem prioribus Synodis, & anathemata eorum, quos illę Synodi damnarunt, complectitur: à Baſilio præterea Imperatore Octauum hoc Concilium coactum, Photiumque & Photianos in eo depoſitos, & anathemati ſubiectos, Ignatium verò Patriarcham reſtitutū; inter quas Sanctiones etiam de ſacris Imaginibus eſt decretum.

Non plures Canones numerātur in Græcis codicibus. In Fragmentis latinis XXVII. ſed illi ipſi ſunt in his XIV. cōprehenſi.

Quibus lectis exclamauit ſancta Synodus. Omnes ita ſentimus: omnes ita cenſemus; omnes conſenſu libenter ſubſcribimus. Tum conſueta ad Imperatores & Patriarchas facta eſt acclamatio.

Deinde lecta eſt oratio Imperatoris, quæ ipſo proœmio, Epiſcoporum qui conuenerant ad Synodum continebat laudes. Poſtea hæc ad verbum ſunt recitata. Par autem eſſe exiſtimauimus vti & hoc publicè clareq; apud omnes pronunciaretur.

Quicunque contra hanc ſanctam & Oecumenicam Synodum habet quod dicat, prodeat in medium, & quę ſentit, aperiat, ſiue Clericus ſit, ſiue Laicus. Nam hac Sancta & Oecumenica, quæ Octaua eſt, Synodo ſolutâ, quicunque illam poſtea oppugnauerit, nullam à regia noſtra Maieſtate veniam merebitur, ſed iure damnabitur, ſolumque vertere cogetur.

Vos autem virtute, atque in Deum pietate præſtantes Antiſtites, ſinguli gregem ſuum hortari, atque ad ſalutis portum dedu-

Imperatoris ad Patres oratio.

ἑκάστην κυριακὴν ὁδηγοῦντες αὐτοῖς τὰ σωτήρια. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Κλήρῳ κατειλεγμένοι τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, τὴν αὐτὴν φυλάξατε κατάστασιν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, ἐν μηδενὶ παρὰ τὰ δεδογμένα ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ φρονοῦντες, ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πᾶσι παρίστασθε καὶ συναινοῦντες εὑρέθητε. Λαϊκῷ δὲ οἱῳδήποτε κατ' οὐδένα τρόπον ἐξεῖναι λέγω περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων λόγον ἀνακινεῖν, ἢ ἀνθίστασθαι ὁλοκλήρῳ ἐκκλησίᾳ, ἢ Οἰκουμενικῇ συνόδῳ. Ταῦτα γὰρ ἀνιχνεύειν τε καὶ ζητεῖν Πατριαρχῶν ἔργον ἐστὶ, καὶ ἱερέων, καὶ διδασκάλων, οἷς τὸ λύειν τε καὶ δεσμεῖν δέδοται ἐκ Θεοῦ. ὁ γὰρ λαϊκὸς κἂν πάσης ἐστὶν εὐλαβείας, καὶ σοφίας μεστὸς, ἀλλὰ λαϊκὸς, καὶ πρόβατον οὐ ποιμήν. ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς κἂν πᾶσαν ἐπιδείκνυται ἀνευλάβειαν, ἀλλὰ ποιμήν ἐστιν, ἕως ἂν ἐν Ἀρχιερεῦσι τελῇ· καὶ οὐ χρὴ κατεξανίστασθαι τῶν ποιμένων τὰ πρόβατα.

Ἐπὶ τούτοις ἡ σύνοδος εἶπε· πᾶσιν ἀρέσκει τὰ ἀναγνωσθέντα· πάντες αὐτοῖς συμφωνοῦμεν· πάντες ἀσμένως ὑπογράφομεν. Οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης εἶπον. ἐπεὶ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ εἰς αἴσιον πέρας ἅπαντα τὰ τῆς ἐκκλησίας κατήντησαν πράγματα, χρὴ ἡμᾶς καὶ οἰκείᾳ χειρὶ ταῦτα βεβαιῶσαι. καὶ ὑπογραψάτωσαν πρότερον οἱ φιλόχριστοι βασιλεῖς. Ὁ Βασιλεὺς εἶπεν· ἡ γαληνότης ἡμῶν ἐξακολουθοῦσα τοῖς προγενεστέροις βασιλεῦσι, Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ, Θεοδοσίῳ, Μαρκιανῷ καὶ τοῖς λοιποῖς. βουλεύονται ὑπογράψαι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν πάντων τῶν ἐπισκόπων. Ἀλλ' ἐπεὶ ἀξιοῖ προτιμηθῆναι ἡμᾶς ἡ ὁσιότης ὑμῶν, ὑπογράφομεν μετὰ τὴν ὑπογραφὴν πάντων τῶν ἁγιωτάτων τοποτηρητῶν.

Μετὰ τοῦτο λαβὼν Δονάτος Ἐπίσκοπος, ὅστις ὑπέγραψεν ἐν τοῖς βιβλίοις· καὶ καθεξῆς οἱ λοιποὶ τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων, Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων· καὶ Ἰγνατίου Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ μετὰ τούτους οἱ βασιλεῖς, Βασίλειος, Κωνσταντῖνος καὶ Λέων· πηξάντων μὲν ἰδιοχείρως ἐν τοῖς πέντε βιβλίοις, τοῦ τιμίου σταυροῦ τὸν τύπον τῶν βασιλέων, καὶ γεγραφότων τὰς οἰκείας ὀνομασίας· τὸ δὲ τῆς γραφῆς ὑπόλοιπον γεγραφότος Χριστοφόρου πρωτασηκρήτου, καὶ ἐπὶ τοῦ Κανικλίου. Εἶτα καθεξῆς ὑπέγραψαν ἅπαντες οἱ ἐπίσκοποι, κατὰ τὴν ἰδίαν ἀξίαν ἐν τοῖς πέντε βιβλίοις τῆς

συνόδου·

Digitized by Google

deducere, omnibusque Dominicis ſalutaria tradere documenta ne ceſſate. Sed & qui in Clericorum claſſem ſunt admiſsi, dent operam, vt Eccleſiæ ſtatum, & mutuam inter ſe pacem ne perturbent, nihilq; contra hanc ſanctam & Oecumenicam Synodum doceant, ſentiántue, quando vos ipſi iam præſentes omnia comprobaſtis.

Laico verò nulla ratione de Eccleſiaſticis ſanctionibus diſputandi, aut vniuerſam Eccleſiam, Oecumenicamque Synodum oppugnandi poteſtas fiat. Hæc enim excutiendi, & in vtramque partem agitandi, Patriarcharum, Sacerdotum, & Doctorum eſt officium, quibus à Deo ſoluendi & ligandi poteſtas eſt conceſſa. Nam Laicus etſi pietatis & ſapientiæ laude præſtet, tamen laicus eſt, & ouis, non paſtor. Epiſcopus autem, quamuis omni religionis virtute deſtitutus oſtendatur, tamen paſtor eſt quamdiu in Pontificatus munere verſatur; nec oportet, vt oues paſtori repugnent.

Procul eſte profani.

Tum Synodus dixit: Placent quæ lecta ſunt, vniuerſis: omnia nobis probantur, omnes volentes libentes ſubſcribimus. Legati veteris Romæ dixerunt: Poſteaquam diuina prouidentia totus Eccleſiæ ſtatus & res compoſitæ ſunt, oportet vt hæc noſtra manu ſubſcribendo confirmemus. Subſcribant ergo primo loco Chriſti amantes Imperatores. Baſilius dixit: Noſtra Serenitas imitata maiores noſtros, Conſtantinum Magnum, Theodoſium, Marcianum & cæteros, decreuerat poſt omnes Epiſcopos ſubſcribere. Sed quoniam nos veſtra Sanctitas tali honore dignatur, ſecundum omnes demum Legatos Patriarcharum ſubſcribemus.

Subſcripſit ergo Donatus Epiſcopus quinque exemplaribus: Deinde cæteri Legati & Vicarij Patriarcharum, Romæ, Alexandriæ, Antiochiæ, Hieroſolymorum: &*(Ignatius Conſtantinopolitanus) Ignatij Conſtantinopolitani.

Subſcriptiones.

** In ſecundo caſu Græcè* καὶ Ἰγνάτιυ, *etc. præſentem puto ſua manu, non Vicarij ſubſcripſiſſe Ignatiũ.*

Secundum hos Baſilius, Conſtantinus, Leo, Imperatores: qui, cum manu ſua quinque libris, venerandæ Crucis ſignum impreſsiſſent, ſuaque nomina ſubſcripſiſſent: quod reliquum erat Chriſtophorus primus à Secretis, & Præfectus * Caniculi ſubſcripſit. Deinceps ordine omnes Epiſcopi, pro ſuo quiſq; gradu

** De voce Caniculi plura ex Anaſtaſio Baronius.*

gradu & dignitate* quinque libris(ſeu exemplaribus) Synodi ſubſcripſerunt. Poſtmodum interrogati Magiſtri & Patricij quid de Synodo ſentirent: quiſque ſpeciatim dixit: Quæcunque à Photio contra ſanctiſsimum Patriarcham noſtrum Ignatium, & beatiſsimum Papam Nicolaum acta factaq; ſunt, anathematizo, Sanctamq; hanc & Oecumenicam Synodum recipio. Quas ſingulorum profeſsiones* Notarij exceperunt, publiceque poſtea ſunt recitatæ: Itaque demum more ſolito Imperatoribus fauſtè acclamatum.

** Singula exemplaria pro ſingulis Patriarchis, ea propter quinque fuerunt.*

* Ταχυγράφοι *qui per compēdia literarum dicta excipiūt, & qui celeriter ſcribūt. de quib' Seneca, Auſonius, Martialis & horum interpretes.*

FINIS X. ACTIONIS.

EPISTOLA ENCYCLICA SIVE *circularis S. & Oecumenicæ Synodi.*

In qua poſt exordium hæc de Photio exponuntur.

Acta Photij cōpendio narrat hæc epiſtola.

PERSONAM non virtutem pietatis imitatus tenebricoſus Photius, multis & variis à prima ætate machinis veritatē oppugnauit, cum hoc omni ratione contenderet, vt ante iuſtam ætatem Rabi vocaretur, ſibique leuiores quosque autographis & chirographis deuinciret. Cùm enim vanus & popularis eſſet, non modo ipſe à flagitiis non abſtinebat, ſed virtutis etiam & pietatis cultores omni conatu à ſtudio religionis abſtrahebat. Hinc & operam dedit vt legitimum & germanum ſuum Antiſtitem ſanctiſsimū Patriarcham Ignatium eliminaret; ſeipſum autem latronum ritu per vim in ſolium eius intruderet, atq; contra veri Patriarchæ ſui defenſores crebras tempeſtates excitaret, dum alios è ſedibus ſuis eiectos in carceres compingeret, alios fame & verberibus è medio tolleret, ac demum in ipſum B. Papam Nicolaum impetum faceret. Etenim cum illum ipſe iudicem delegiſſet, qui conatus ſuos, vt ſperabat, adiuuaret, & Ignatium condemnaret, legatos ad illum ſuos cum literis deſtinauit. Sed Papa re diligenter inueſtigata Photium potius ipſum condemnauit. Vnde penitus in rabiem actus, linguam in ipſum Nicolaum exacuit. Collectis enim quibuſdam præſtigiatoribus, illis trium ſanctiſsimorum Patriarcha-

Digitized by Google

σας κριτήριον. Καὶ παρεστήσατο πρόσωπα κατηγόρων καὶ κατηγορουμένων, καὶ μαρτύρων, καὶ κριτῶν, καὶ βασιλέων, καὶ μεγιστάνων, καὶ Μητροπολιτῶν, πάντα ψευδῆ καὶ πεπλασμένα συσκευάσας, καὶ οὕτω τὸ δοκεῖν καθαιρήσας, καὶ ἀναθεματίσας Ἰγνάτιον. Ἔτι γε μὴν καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλε τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Νικόλαον, καὶ πάντας τοὺς κοινωνοῦντας αὐτῷ. Ἀλλ᾽ ὁ τῶν γνώστων κύριος τὰς φανερὰς αὐτοῦ κακοπραγίας ὁρῶν ἐνεχείρισε τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν Βασιλείῳ τῷ φερωνύμῳ δεσπότῃ. Εὗρε γὰρ αὐτὸν ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ. ὃς δὴ Βασιλεὺς ἀκριβῶς εἰδὼς τὰ κακῶς εἰργασμένα, τοὺς λογάδας τῶν ἐπισκόπων συναγαγὼν, τούς τε καθηγουμένους τοῦ Μοναχικοῦ τάγματος, καὶ μέντοι καὶ προσέτι τοὺς ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυναστείᾳ, τὸν μὲν Φώτιον εἰς τὸν ὀφειλόμενον αὐτῷ τόπον τῆς ἀτιμίας κατήγαγε· τὸν δὲ Ἰγνάτιον εἰς τὸν ἴδιον ἀποκατέστησε θρόνον, κατὰ τὴν συνοδικὴν κρίσιν τῆς ἁγιωτάτης τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας. εἰς προδηλοτέραν δὲ τῆς ἀληθείας πληροφορίαν, καὶ τοποτηρητὰς ἐξ ἁπάντων τῶν Πατριαρχικῶν συνεκάλεσε θρόνων, καὶ πάντας τοὺς ὑπὸ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον Ἀρχιερεῖς. οἳ χάριτι καὶ συνεργίᾳ Χριστοῦ, τὴν μεγάλην ταύτην καὶ Οἰκουμενικὴν συγκροτήσαντες σύνοδον, καὶ μετ᾽ ἐρεύνης καὶ δοκιμασίας τὰ πεπραγμένα ἐξετάσαντες εὕρομεν ὡς ἀδίκως καὶ παρὰ κανόνας ὁ Πατριάρχης ἐξεβλήθη Ἰγνάτιος, καὶ ὁμοίως ἀντεισήχθη ὁ Φώτιος· καὶ τὸ ἀνάπαλιν εὐλόγως καὶ δικαίως, καὶ Κανονικῶς, καὶ συνοδικῶς ἀπέλαβε μὲν Ἰγνάτιος τὸν ἴδιον θρόνον, ὁ δὲ Φώτιος ἀπηλάθη. Οὐ καὶ πολλάκις προσαγαγοῦσα ἡ σύνοδος καὶ παραινέσασα τὴν ἰδίαν ἐξομολογήσασθαι ἁμαρτίαν· ἐπεὶ μὴ ἔπεισεν ἀποκήρυξέ τε καὶ ἀνεθεμάτισε, καὶ πάσης Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς ἠλλοτρίωσεν ἐκκλησίας, † συνεξελήλεκται δὲ παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ Οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ Θεόδωρος τῆς εἰκονομαχικῆς αἱρέσεως ἔξαρχος ὁ ἐπιλεγόμενος Κρίθινος, καὶ τινες ἄλλοι τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ. ἐξεθέμεθα δὲ καὶ Κανόνας ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λυσιτελείας, καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς καταστάσεως. Ταῦτα γοῦν πάντα διεγνωκότες ὑμεῖς ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, καὶ τέκνα τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, οἵτινες ἄρα καὶ ὅσοι τὴν ἀξίαν ἢ τὸν τρόπον ἐστὲ, τὸν ὑμνητὸν Θεὸν αἰνυμνήσατε, τὸν ὑπερασπιστὴν τῶν φοβουμένων αὐτὸν, καὶ λυτρωτὴν τῶν ἐπ᾽ αὐτὸν ἠλπικό-

† ἴσως συνεξελήλαται.

rum perſonas impoſuit, Synodicumque Conciliabulum ſeu fabulam inſtar iudicij effinxit. Accuſatorum & reorum, iudicum ac teſtium, Imperatorum & optimatium Metropolitanorumq; perſonas per ſummam fraudem & mendacium ſubornauit & induxit, adeoque in ſpeciem Ignatium exauctorauit, damnauitque. Quin & ipſum ſanctiſsimum Papam Nicolaum omneſq; cum illo communicantes anathemate perculit. Sed enim ſcientiarum Dominus apertas illius ſycophantias & improbitates intuitus, Imperium Baſilio Imperatori, qui nomen ab eodem imperij nomine accepit, commiſit. Inuenit enim virum ſecundum cor ſuum. Qui Imperator cum impij acta (Photij) minimè ignoraret, euocatis Epiſcopis, cœnobiorumque præfectis, Præſidibus inſuper & Dynaſtis per Synodicum ſanctiſsimæ Romanæ Eccleſiæ tribunal, Photium in locum & ordinem illi debitũ redegit: Ignatium verò throno ſuo reſtituit. Ad certiorem autem rei manifeſtæ fidem faciendam, ex omnibus Patriarcharum ſedibus Legatos, omneſque Conſtantinopolitanæ ditionis Epiſcopos euocauit. Qui Dei gratia & virtute Chriſti, magnâ hac & Oecumenica Synodo conuocatâ, cognouimus Patriarcham Ignatium contra ius faſq; & ſanctos Canones eiectum, Photium intruſum: rurſumque Ignatium ritè & ſanctè legitimeque per Synodum throno ſuo reſtitutum, Photiumque exterminatum. Quem tamen acta ſynodus ſępenumero ad culpę confeſsionem hortata eſt: cui, cum non pareret, exauctoratus eſt, & damnatus atque à toto Catholico & Apoſtolico Eccleſiæ cœtu ſeiunctus; vnaque cum illo ab hac ſancta & Oecumenica Synodo Theodorus Iconomachus Exarchus, cognomento Crithinus, nonnullique præterea alij illius ſectatores. Canones quoque pro vſu communique ſtatu Eccleſiæ edidimus. Quibus cognitis, fratres dilecti, ſanctæq; Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ filij, quicunque vel qualeſcunque vel honore vel conditione eſtis, Deum omni laude prædicandum laudibus concelebrate, qui timentes ſe defendit, & liberat eos qui ſperauerunt in eo. Nec

Qua de re in vita Ignatij Nicetas.

Digitized by Google

ξοιτο πράξιν, εἰ μὲν Κληρικὸς ἐστι, εἰς τὸν ἴδιον κινδυνευέτω βαθμὸν, εἰ δὲ λαϊκὸς ἀφοριζέσθω καὶ στερείσθω τῶν θείων μυστηρίων.

η'. Ἦλθε φήμη ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν, ὡς οὐ μόνον αἱρετικοὶ, καὶ παράνομοι, τῆς ἁγίας Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας προεδρείαν λαχόντες, ἀλλὰ καὶ ὀρθόδοξοι Πατριάρχαι χειρόγραφον ποιεῖν ἀπαιτοῦσι πρὸς ἴδιον συνασπισμόν. Ἔδοξεν οὖν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ Οἰκουμενικῇ συνόδῳ, μηδαμῶς ἀπὸ τοῦ νῦν γίνεσθαι τοῦτο, πλὴν τοῦ κατὰ τύπον καὶ συνήθειαν ὑπὲρ τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως ἡμῶν ἀπαιτουμένου κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας. εἴ τις οὖν τολμήσει παραλῦσαι τοῦτον ἡμῶν τὸν ὅρον, τῆς ἰδίας ἐκπιπτέτω τιμῆς.

θ'. Τῆς θείας ἀναφανδὸν βοώσης γραφῆς, πρὸ ἐξετάσεως, μὴ μέμψειν, δικαίως καὶ συμφερόντως ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος ὁρίζει μηδένα Μοναχὸν, ἢ λαϊκὸν, ἤ τινα τοῦ καταλόγου τῶν Κληρικῶν, πρὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως, ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἑαυτὸν ἀφορίζειν τοῦ ἰδίου Πατριάρχου, κἂν ἐγκληματικόν τι γινώσκειν διατείνεται πρᾶγμα. Παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς ἐν ἐξωτικαῖς πόλεσι καὶ χώραις ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς διατίθεσθαι πρὸς τοὺς ἰδίους Μητροπολίτας ὁρίζομεν, ὥσπερ καὶ τοὺς Μητροπολίτας πρὸς τὸν ἴδιον Πατριάρχην· εἰ δέ τις ἐναντία τῇ οἰκουμενικῇ ταύτῃ συνόδῳ φωραθείη διαπραττόμενος, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστιν ἢ Κληρικὸς, ἐκπιπτέτω πάσης ἱερατικῆς ἐνεργείας τε καὶ τιμῆς, εἰ δὲ Μονάζων ἢ λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω πάσης ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καὶ συντάξεως, μέχρις ἂν ἐπιστρέψας ἐν μετανοίᾳ δειχθῇ.

ι. Τῆς παλαιᾶς τε καὶ καινῆς διαθήκης μίαν ψυχὴν λογικήν τε καὶ νοερὰν διδασκούσης ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ πάντων τῶν θεηγόρων πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας τὴν αὐτὴν δόξαν κατεμπεδούντων· εἰσί τινες οἱ δύο ψυχὰς ἔχειν αὐτὸν δοξάζοντες, καί τισιν ἀσυλλογίστοις ἐπιχειρήμασι τὴν ἰδίαν κρατύνουσιν αἵρεσιν· ἡ τοίνυν ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος, τοὺς τῆς τοιαύτης ἀσεβείας γεννήτορας, καὶ τοὺς ὁμοφρονοῦντας αὐτοῖς ἀναθεματίζει μεγαλοφώνως. εἰ δέ τις τὰ ἐναντία τοῦ λοιποῦ τολμήσει λέγειν, ἀνάθεμα ἔστω.

Τοὺς

Digitized by Google

Clericus ſit, gradu ſuo periclitetur: Si laicus, à cœtu Fidelium excluſus ſacræ communionis myſteriis priuetur.

Canon VIII.

Fama ad nos perlatum eſt, non hæreticos tantum, & ſacrilegos, qui Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſedem occuparunt; ſed orthodoxos etiam Patriarchas ad ſui defenſionem chirographa exigere. Cenſuit ergo ſacra & Oecumenica Synodus, id de cætero non faciendum, niſi pro more & forma conſueta ad fidei noſtræ integritatem declarandam exigantur, cum Epiſcopi deliguntur. Hanc igitur ſanctionem noſtram, quicunque violare tentarit, honore exuatur. *De chirographis decretum.*

Canon IX.

Cum ſacra Scriptura apertè clamet, ante cauſſæ cognitionem, neminem puniendum; ſancta & Oecumenica Synodus rectè vtiliterque ſtatuit, vti ne quis Monachus, Laicúſue, aut quicunque Clericus ante accuratam cauſſæ diſquiſitionem, & Synodicam ſententiam, ſeſe à communione ſui Patriarchæ ſeiungat, etiamſi crimina eius ſe noſſe prætexat. Eodemque modo Epiſcopi & Presbyteri aliis in vrbibus, & locis erga ſuũ Metropolitam ſint affecti, quemadmodum & Metropolitæ erga ſuum Patriarcham. Quod ſi quis Synodo contraria feciſſe repertus fuerit, Epiſcopus itemque Clericus omni dignitate & functione Sacerdotij priuetur. Monachus aut Laicus ab Eccleſiaſtica communione arceatur, quoad reuerſus ſigna pœnitentis animi edat. *Ante cauſſam dictam nemo à ſuo paſtore deficiat.*

Canon X.

Cum vetus nouaque lex teſtamenti doceat, vnicam homini ratione intelligentiaq; pollenti, eſſe animam, eandemque ſententiam Patrum omnium & Doctorum ſanctorum Eccleſię doctrina firmet; ſunt tamen qui dicitent duas homini eſſe animas, & quibuſdam vitioſis ratiocinaciunculis & epichirematis ſectam ſtabiliant; ſancta hæc & Oecumenica Synodus huius Impietatis conditores cum tota ſecta ſua anathemate damnat, exertaque voce dicit: Quicunque poſthac contraria ſenſerit, anathema eſto. *Homini vnica eſt anima, non duæ.*

Digitized by Google

ια'. Τοὺς ὑπὸ τῆς θείας χάριτος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προσκληθέντας διακονίαν, ὡς εἰκόνα καὶ τύπον φέροντας τῶν ἁγίων καὶ οὐρανίων ἱεραρχῶν πάσης τιμῆς ἀξιοῦσθαι παρὰ πάντων τῶν ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων θεσπίζομεν· καὶ μηδαμῶς ἢ στρατηγοῖς, ἤ τισιν ἄλλοις ἄρχουσι προϋπαντᾷν πόρρωθεν τῶν ἰδίων ἐκκλησιῶν, μήτε τῶν ἵππων ἢ ἡμιόνων ἑαυτοὺς ἀπορριπτοῦντας σὺν φόβῳ καὶ τρόμῳ προσπίπτειν καὶ προσκυνεῖν. εἰ δέ τις ἐπίσκοπος μετὰ τὸν ὅρον τῆς ἁγίας συνόδου τῆς ὀφειλομένης αὐτῷ καταφρονήσει τιμῆς, καὶ καταδέξοιτό τις ποιῆσαι παρὰ τὰ νῦν ὡρισμένα, ἀφορισθήτω ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἕνα. Καὶ ὁ ἄρχων ἐκεῖνος ἐπὶ δύο ἔτεσι μὴ καταξιωθῆναι τῆς μεταλήψεως τῶν ἁγιασμάτων.

ιβ'. Ἦλθεν εἰς τὰς ἡμῶν ἀκοὰς τὸ μὴ δύνασθαι ἄνευ ἀρχοντικῆς παρουσίας σύνοδον γίνεσθαι. οὐδαμοῦ δὲ οἱ θεῖοι Κανόνες συνέρχεσθαι κοσμικοὺς ἄρχοντας ἐν ταῖς συνόδοις νομοθετοῦσιν. Ἀλλὰ μόνους τοὺς ἐπισκόπους. ὅθεν οὐδ᾽ ἐπ᾽ ἄλλων τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων τὴν παρουσίαν αὐτῶν γεγενημένην εὑρίσκομεν. οὐδὲ γὰρ θεμιτόν ἐστι γίνεσθαι θεατὰς τοὺς κοσμικοὺς ἄρχοντας, τῶν τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Θεοῦ συμβαινόντων πραγμάτων.

ιγ'. Εἴ τις τοσαύτῃ τόλμῃ χρήσαιτο, ὥστε κατὰ τὸν Φώτιον καὶ Διόσκορον, ἐγγράφως ἢ ἀγράφως παροινίας τινὰς κατὰ τῆς καθέδρας Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων κινεῖν, τὴν αὐτὴν ἐκείνοις † δέχεται καταδίκην. εἰ δὲ συγκροτηθείσης συνόδου Οἰκουμενικῆς γένηταί τις καὶ περὶ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ῥωμαίων ἀμφιβολίας, ἔξεστιν εὐλαβῶς, καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης αἰδοῦς διαπυνθάνεσθαι περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, καὶ δέχεσθαι τὴν λύσιν, καὶ ἢ ὠφελεῖσθαι, ἢ ὠφελεῖν· μὴ μέντοι θρασέως ἀποφέρεσθαι κατὰ τῶν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἱεραρχῶν.

† ἴσως ὁρίζομεν δέχεσθαι.

ιδ'. Θεσπίζομεν τοὺς ὁρισθέντας ὠμοφορεῖν ἐπισκόπους, ἐπί τισι καιροῖς ἀποκεκληρωμένοις, ἐν τοῖς τοιούτοις περιβεβλῆσθαι ταῦτα καιροῖς

καὶ

CANON XI.

Qui à diuina gratia ad munus Epiſcopi euocantur, eos, vt qui perſonam ac formam cœleſtium Hierarcharum in terris gerant, ab omnibus cum principibus tum ſubiectis omni veneratione colendos ſancimus; nolumusque eos, aut Ducibus bellicis, aut aliis Dynaſtis longius ab Eccleſia obuios procedere, nec ab equis aut mulis venerationis cauſſa ſupplices, & metu timoreque abiectos deſcendere, procumbere, aut adorare. Si quis Epiſcopus poſt editum hoc ſanctæ Synodi decretum, debitum ſibi honorem neglexerit, aut contra ſanctionem iſtanc fecerit, fieríue permiſerit, per annum ſeparetur: princeps autem ille ſeu Dux per biennium à ſanctiſsimis Sacramentis arceatur.

Epiſcopi ſe Epiſcopos meminerint, nec ſe ſeruiliter abiiciant aulicorum ritu.

CANON XII.

Relatum eſt nobis, non poſſe ſine ciuilis Magiſtratus præſentia Concilium agi. Atqui nuſquam ſacri Canones ſanciunt, vt ad Synodos politici principes cogantur. Sed ſoli duntaxat Epiſcopi. Vnde nec aliâs reperimus illos in * aliis Oecumenicis Conciliis vnquam * interfuiſſe. Neque enim fas, vt profani principes, rerum quæ ſacris hominibus gerendæ ſunt geruntúrue, ſpectatores fiant.

Politicis nihil opus in Epiſcoporũ Conciliis. Vide Bellarminum de Conciliis lib. 1. cap. 15.

*ὑδ' ἐπ' ἄλλων τῶν Οἰκυμενικῶν ςύνοδων.

*Ita B. & A. codices habent. * Expraſcripto nempe Canonum. Nulli enim Canones ſanciunt, vt ciuilis magiſtratus neceſſario interſit. Aliás nemo neſcit Conſtantinum M. Thedoſium, Martianum, Conſtantinum, & in hoc Baſilium, & in Florentino Ioannem Palaologum interfuiſſe.*

CANON XIII.

Si quis tanta efferatus audacia, quemadmodum Photius & Dioſcorus, ſiue ſcripto, ſiue ſine ſcripto inſanias quaſdam contra Cathedram Coryphæi Apoſtolorum Petri audeat iactare, eandem cum illis ſententiam damnationis ſubibit. Si qua verò Oecumenica Synodus collecta, de Romanæ Eccleſiæ controuerſia quapiam quærat, licebit cum decẽti verecundia de propoſita quæſtione religioſè percontari, reſponſumque admittere: Et (ſiue nocens ſit, ſiue innocens) nequaquam impudenter ſentẽtiam in Pontifices Romanos pronunciare.

Nemo in Romanum Põtificem ſentẽtiam vt iudex pronunciet.

Quomodo de eo diſputandum.

CANON XIV.

Sancimus vt deſignati ad homophoria geſtanda Epiſcopi, ea certis ſtatisque temporibus & locis geſtent, ne huiuſmodi

Põtificius cultus ſeu ſacra

culto per faſtum & ſuperbiam abutantur, aut quouis tempore diuini ſacrificij, aut quacunque Eccleſiaſtica functione ferant. Sed qui vitam ſolitariam religioſè ſunt ſectati, & ad Epiſcopatus honorem ſunt euecti, vt religioſam veſtem ſuam habitumque ſeruent ſtatuimus, nullusque Omophoriōn per ſuperbiam arrogantiamq; ſumere audeat, ne ſuas inde, quas ipſe ſibi ſcripſit, leges violet. Quod ſi quis Epiſcopus præter deſignata ſibi ſeu ſcripto ſeu ſine ſcripto tempora Omophorion tulerit, religioſamque veſtem abiecerit, aut corrigatur, aut exauctoretur.

Veſtis quando Epiſcopo geſtanda. Monachi monachum ne exuant.

Poſt lectos hoſce Canones, lecta eſt eiuſdem Octauę & Oecumenicæ Synodi definitio, quæ Symbolum Fidei, profeſsionemque de ſeptem prioribus Synodis, & anathemata eorum, quos illę Synodi damnarunt, complectitur: à Baſilio præterea Imperatore Octauum hoc Concilium coactum, Photiumque & Photianos in eo depoſitos, & anathemati ſubiectos, Ignatium verò Patriarcham reſtitutū; inter quas Sanctiones etiam de ſacris Imaginibus eſt decretum.

Non plures Canones numerātur in Græcis codicibus. In Fragmentis latinis XXVII. ſed illi ipſi ſunt in his XIV. cōprehenſi.

Quibus lectis exclamauit ſancta Synodus. Omnes ita ſentimus: omnes ita cenſemus; omnes conſenſu libenter ſubſcribimus. Tum conſueta ad Imperatores & Patriarchas facta eſt acclamatio.

Deinde lecta eſt oratio Imperatoris, quæ ipſo proëmio, Epiſcoporum qui conuenerant ad Synodum continebat laudes. Poſtea hæc ad verbum ſunt recitata. Par autem eſſe exiſtimauimus vti & hoc publicè clareq; apud omnes pronunciaretur.

Quicunque contra hanc ſanctam & Oecumenicam Synodum habet quod dicat, prodeat in medium, & quę ſentit, aperiat, ſiue Clericus ſit, ſiue Laicus. Nam hac Sancta & Oecumenica, quæ Octaua eſt, Synodo ſolutâ, quicunque illam poſtea oppugnauerit, nullam à regia noſtra Maieſtate veniam merebitur, ſed iure damnabitur, ſolumque vertere cogetur.

Vos autem virtute, atque in Deum pietate præſtantes Antiſtites, ſinguli gregem ſuum hortari, atque ad ſalutis portum dedu-

Imperatoris ad Patres oratio.

Digitized by Google

ἑκάστην κυριακὴν ὁδηγοῦντες αὐτοὺς τὰ σωτήρια. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Κλήρῳ κατειλεγμένοι τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, τὴν αὐτὴν φυλάξατε καὶ κατάστασιν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, ἐν μηδενὶ παρὰ τὰ δεδογμένα ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ φρονοῦντες, ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πᾶσι παρίστασθε καὶ συναινοῦντες εὑρέθητε. Λαϊκῷ δὲ οἱῳδήποτε κατ' οὐδένα τρόπον ἐξεῖναι λέγω περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων λόγον ἀνακινεῖν, ἢ ἀνθίστασθαι ὁλοκλήρῳ ἐκκλησίᾳ, ἢ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ. Ταῦτα γὰρ ἀνιχνεύειν τε καὶ ζητεῖν Πατριαρχῶν ἔργον ἐστὶ, καὶ ἱερέων, καὶ διδασκάλων, οἷς τὸ λύειν τε καὶ δεσμεῖν δέδοται ἐκ Θεοῦ. ὁ γὰρ λαϊκὸς κἂν πάσης ἐστὶν εὐλαβείας, καὶ σοφίας μεστὸς, ἀλλὰ λαϊκὸς, καὶ πρόβατον οὐ ποιμήν. ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς κἂν πᾶσαν ἐπιδείκνυται ἀνευλάβειαν, ἀλλὰ ποιμήν ἐστιν, ἕως ἂν ἐν Ἀρχιερεῦσι τελῇ· καὶ οὐ χρὴ κατεξανίστασθαι τῶν ποιμένων τὰ πρόβατα.

Ἐπὶ τούτοις ἡ Σύνοδος εἶπε· πᾶσιν ἀρέσκει τὰ ἀναγνωσθέντα· πάντες αὐτοῖς συμφωνοῦμεν· πάντες ἀσμένως ὑπογράφομεν. Οἱ τοποτηρηταὶ τῆς Ῥώμης εἶπον. ἐπεὶ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ εἰς αἴσιον πέρας ἅπαντα τὰ τῆς ἐκκλησίας κατήντησαν πράγματα, χρὴ ἡμᾶς καὶ οἰκείᾳ χειρὶ ταῦτα βεβαιῶσαι. καὶ ὑπογραψάτωσαν πρότερον οἱ φιλόχριστοι βασιλεῖς. Ὁ Βασιλεὺς εἶπεν· ἡ γαληνότης ἡμῶν ἐξακολουθοῦσα τοῖς προγενεστέροις βασιλεῦσι, Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ, Θεοδοσίῳ, Μαρκιανῷ καὶ τοῖς λοιποῖς, βουλεύονται ὑπογράψαι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν πάντων τῶν ἐπισκόπων. Ἀλλ' ἐπεὶ ἀξιοῖ προτιμηθῆναι ἡμᾶς ἡ ὁσιότης ὑμῶν, ὑπογράψομεν μετὰ τὴν ὑπογραφὴν πάντων τῶν ἁγιωτάτων τοποτηρητῶν.

Μετὰ τοῦτο λαβὼν Δονάτος Ἐπίσκοπος, ὅστις ὑπέγραψεν ἐν τοῖς βιβλίοις· καὶ καθεξῆς οἱ λοιποὶ τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων, Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων· καὶ Ἰγνατίου Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ μετὰ τούτους οἱ βασιλεῖς, Βασίλειος, Κωνσταντῖνος καὶ Λέων· πηξάντων μὲν ἰδιοχείρως ἐν τοῖς πέντε βιβλίοις, τοῦ τιμίου σταυροῦ τὸν τύπον τῶν βασιλέων, καὶ γεγραφότων τὰς οἰκείας ὀνομασίας· τὸ δὲ τῆς γραφῆς ὑπόλοιπον γεγραφότος Χριφόρου πρωτασηκρήτου, καὶ ἐπὶ τοῦ Κανικλίου. Εἶτα καθεξῆς ὑπέγραψαν ἅπαντες οἱ ἐπίσκοποι, κατὰ τὴν ἰδίαν ἀξίαν ἐν τοῖς πέντε βιβλίοις τῆς

Συνόδου·

deducere, omnibuſque Dominicis ſalutaria tradere documenta ne ceſſate. Sed & qui in Clericorum claſſem ſunt admiſsi, dent operam, vt Eccleſiæ ſtatum, & mutuam inter ſe pacem ne perturbent, nihilq; contra hanc ſanctam & Oecumenicam Synodum doceant, ſentiántue, quando vos ipſi iam præſentes omnia comprobaſtis.

Laico verò nulla ratione de Eccleſiaſticis ſanctionibus diſputandi, aut vniuerſam Eccleſiam, Oecumenicamque Synodum oppugnandi poteſtas fiat. Hæc enim excutiendi, & in vtramque partem agitandi, Patriarcharum, Sacerdotum, & Doctorum eſt officium, quibus à Deo ſoluendi & ligandi poteſtas eſt conceſſa. Nam Laicus etſi pietatis & ſapientiæ laude præſtet, tamen laicus eſt, & ouis, non paſtor. Epiſcopus autem, quamuis omni religionis virtute deſtitutus oſtendatur, tamen paſtor eſt quamdiu in Pontificatus munere verſatur; nec oportet, vt oues paſtori repugnent.

Procul eſſe profani.

Tum Synodus dixit: Placent quæ lecta ſunt, vniuerſis: omnia nobis probantur, omnes volentes libentes ſubſcribimus. Legati veteris Romæ dixerunt: Poſteaquam diuina prouidentia totus Eccleſiæ ſtatus & res compoſitæ ſunt, oportet vt hæc noſtra manu ſubſcribendo confirmemus. Subſcribant ergo primo loco Chriſti amantes Imperatores. Baſilius dixit: Noſtra Serenitas imitata maiores noſtros, Conſtantinum Magnum, Theodoſium, Marcianum & cæteros, decreuerat poſt omnes Epiſcopos ſubſcribere. Sed quoniam nos veſtra Sanctitas tali honore dignatur, ſecundum omnes demum Legatos Patriarcharum ſubſcribemus.

Subſcripſit ergo Donatus Epiſcopus quinque exemplaribus: Deinde cæteri Legati & Vicarij Patriarcharum, Romæ, Alexandrię, Antiochię, Hieroſolymorum: &*(Ignatius Conſtantinopolitanus) Ignatij Conſtantinopolitani.

Subſcriptiones.

** In ſecundo caſu Græcè* καὶ Ιγνάτιυ, *etc. præſentem puto ſua manu, non Vicarij ſubſcripſiſſe Ignatiū.*

Secundum hos Baſilius, Conſtantinus, Leo, Imperatores: qui, cum manu ſua quinque libris, venerandæ Crucis ſignum impreſsiſſent, ſuaque nomina ſubſcripſiſſent: quod reliquum erat Chriſtophorus primus à Secretis, & Præfectus * Caniculi ſubſcripſit. Deinceps ordine omnes Epiſcopi, pro ſuo quiſq; gradu

** De voce Caniculi plura ex Anaſtaſio Baronius.*

Digitized by Google

gradu & dignitate * quinque libris (ſeu exemplaribus) Synodi ſubſcripſerunt. Poſtmodum interrogati Magiſtri & Patricij quid de Synodo ſentirent: quiſque ſpeciatim dixit: Quæcunque à Photio contra ſanctiſsimum Patriarcham noſtrum Ignatium, & beatiſsimum Papam Nicolaum acta factaq; ſunt, anathematizo, Sanctamq; hanc & Oecumenicam Synodum recipio. Quas ſingulorum profeſsiones* Notarij exceperunt, publiceque poſtea ſunt recitatæ: Itaque demum more ſolito Imperatoribus fauſtè acclamatum.

** Singula exemplaria pro ſingulis Patriarchis, ea propter quinque fuerunt.*

** Ταχυγράφοι qui per compendia literarum dicta excipiũt, & qui celeriter ſcribũt. de quib[us] Seneca, Auſonius, Martialis & horum interpretes.*

FINIS X. ACTIONIS.

EPISTOLA ENCYCLICA SIVE circularis S. & Oecumenicæ Synodi.

In qua poſt exordium hæc de Photio exponuntur.

Acta Photij cõpendio narrat hac epiſtola.

PERSONAM non virtutem pietatis imitatus tenebricoſus Photius, multis & variis à prima ætate machinis veritatẽ oppugnauit, cum hoc omni ratione contenderet, vt ante iuſtam ætatem Rabi vocaretur, ſibique leuiores quoſque autographis & chirographis deuinciret. Cùm enim vanus & popularis eſſet, non modo ipſe à flagitiis non abſtinebat, ſed virtutis etiam & pietatis cultores omni conatu à ſtudio religionis abſtrahebat. Hinc & operam dedit vt legitimum & germanum ſuum Antiſtitem ſanctiſsimũ Patriarcham Ignatium eliminaret; ſeipſum autem latronum ritu per vim in ſolium eius intruderet, atq; contra veri Patriarchæ ſui defenſores crebras tempeſtates excitaret, dum alios è ſedibus ſuis eiectos in carceres compingeret, alios fame & verberibus è medio tolleret, ac demum in ipſum B. Papam Nicolaum impetum faceret. Etenim cum illum ipſe iudicem delegiſſet, qui conatus ſuos, vt ſperabat, adiuuaret, & Ignatium condemnaret, legatos ad illum ſuos cum literis deſtinauit. Sed Papa re diligenter inueſtigata Photium potius ipſum condemnauit. Vnde penitus in rabiem actus, linguam in ipſum Nicolaum exacuit. Collectis enim quibuſdam præſtigiatoribus, illis trium ſanctiſsimorum Patriarcha-

Digitized by Google

σας κριτήριον. Καὶ παρεισήγαγε πρόσωπα κατηγόρων καὶ κατηγο-
ρουμένων, καὶ μαρτύρων, καὶ κριτῶν, καὶ βασιλέων, καὶ μεγιστάνων, καὶ
Μητροπολιτῶν, πάντα ψευδῆ καὶ πεπλασμένα συσκευάσας, καὶ οὕτω τὸ
δοκεῖν καθαιρήσας, καὶ ἀναθεματίσας Ιγνάτιον. Ἔτι γε μὴν καὶ ἀναθέμα-
τι καθυπέβαλε τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Νικόλαον, καὶ πάντας τοὺς κοινω-
νοῦντας αὐτῷ. Ἀλλ᾽ ὁ τῶν γνώσεων κύριος τὰς φανερὰς αὐτοῦ κακοπρα-
γίας ὁρῶν ἐνεχείρισε τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν Βασιλείῳ τῷ φερωνύμῳ
δεσπότῃ. Εὗρε γὰρ αὐτὸν ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ. ὃς δὴ βασιλεὺς
ἀκριβῶς εἰδὼς τὰ κακῶς εἰργασμένα, τοὺς λογάδας τῶν ἐπισκόπων
συναγαγὼν, τούς τε καθηγουμένους τοῦ Μοναχικοῦ τάγματος, καὶ μέντοι
καὶ προσέτι τοὺς ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυναστείᾳ, τὸν μὲν Φώτιον εἰς τὸν ὀφειλόμενον
αὐτῷ τόπον τῆς ἀτιμίας κατήγαγε· τὸν δὲ Ιγνάτιον εἰς τὸν ἴδιον ἀποκατέστη-
σε θρόνον, κατὰ τὴν συνοδικὴν κρίσιν τῆς ἁγιωτάτης τῶν Ῥωμαίων ἐκκλη-
σίας. εἰς προδηλοτέραν δὲ τῆς ἀληθείας πληροφορίαν, καὶ τοποτηρη-
τὰς ἐξ ἁπάντων τῶν Πατριαρχικῶν συνεκάλεσε θρόνων, καὶ πάντας τοὺς
ὑπὸ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον Ἀρχιερεῖς. οἱ χάριτι καὶ συνεργίᾳ
Χριστοῦ, τὴν μεγάλην ταύτην καὶ Οἰκουμενικὴν συγκροτήσαντες σύνο-
δον, καὶ μετὰ ἐρεύνης καὶ δοκιμασίας τὰ πεπραγμένα ἐξετάσαντες εὕρομεν
ὡς ἀδίκως καὶ παρὰ Κανόνας ὁ Πατριάρχης ἐξεβλήθη Ιγνάτιος, καὶ
ὁμοίως ἀντεισήχθη ὁ Φώτιος· καὶ τὸ ἀνάπαλιν εὐλόγως καὶ δικαίως, καὶ
Κανονικῶς, καὶ συνοδικῶς ἀπέλαβε μὲν Ιγνάτιος τὸν ἴδιον θρόνον, ὁ δὲ
Φώτιος ἀπηλάθη. Ὃν καὶ πολλάκις προσαγαγοῦσα ἡ σύνοδος καὶ πα-
ραινέσασα τὴν ἰδίαν ἐξομολογήσασθαι ἁμαρτίαν· ἐπεὶ μὴ ἔπεισεν ἀποκή-
ρυξέ τε καὶ ἀνεθεμάτισε, καὶ πάσης Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς ἠλλοτρίωσεν
ἐκκλησίας. † συνεξεληλέκται δὲ παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ Οἰκουμε-
νικῆς συνόδου καὶ Θεόδωρος τῆς εἰκονομαχικῆς αἱρέσεως ἔξαρχος ὁ ἐπι-
λεγόμενος Κρίθινος, καί τινες ἄλλοι τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ. ἐξεθέμεθα δὲ
καὶ Κανόνας ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λυσιτελείας, καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς
καταστάσεως. Ταῦτα γοῦν πάντα διεγνωκότες ὑμεῖς ἀδελφοὶ ἀγαπη-
τοὶ, καὶ τέκνα τῆς ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, οἵτινες
ἄρα καὶ ὅποι τὴν ἀξίαν ἢ τὸν τρόπον ἐστὲ, τὸν ὑμνητὸν Θεὸν αἰνυμνήσατε, τὸν
ὑπερασπιστὴν τῶν φοβουμένων αὐτὸν, καὶ λυτρωτὴν τῶν ἐπ᾽ αὐτὸν

† ἴσως συνεξελήλαται.

ἠλπικό-

rum perſonas impoſuit, Synodicumque Conciliabulum ſeu fabulam inſtar iudicij effinxit. Accuſatorum & reorum, iudicum ac teſtium, Imperatorum & optimatium Metropolitanorumq; perſonas per ſummam fraudem & mendacium ſubornauit & induxit, adeoque in ſpeciem Ignatium exauctorauit, damnauitque. Quin & ipſum ſanctiſsimum Papam Nicolaum omnesq; cum illo communicantes anathemate perculit. Sed enim ſcientiarum Dominus apertas illius ſycophantias & improbitates intuitus, Imperium Baſilio Imperatori, qui nomen ab eodem imperij nomine accepit, commiſit. Inuenit enim virum ſecundum cor ſuum. Qui Imperator cum impij acta (Photij) minimè ignoraret, euocatis Epiſcopis, cœnobiorumque præfectis, Præſidibus inſuper & Dynaſtis per Synodicum ſanctiſsimæ Romanæ Eccleſiæ tribunal, Photium in locum & ordinem illi debitū redegit: Ignatium verò throno ſuo reſtituit. Ad certiorem autem rei manifeſtæ fidem faciendam, ex omnibus Patriarcharum ſedibus Legatos, omneſque Conſtantinopolitanæ ditionis Epiſcopos euocauit. Qui Dei gratia & virtute Chriſti, magnâ hac & Oecumenicâ Synodo conuocatâ, cognouimus Patriarcham Ignatium contra ius fasq; & ſanctos Canones eiectum, Photium intruſum; rurſumque Ignatium ritè & ſanctè legitimeque per Synodum throno ſuo reſtitutum, Photiumque exterminatum. Quem tamen acta ſynodus ſępenumero ad culpę confeſsionem hortata eſt: cui, cum non pareret, exauctoratus eſt, & damnatus atque à toto Catholico & Apoſtolico Eccleſiæ cœtu ſeiunctus; vnaque cum illo ab hac ſancta & Oecumenica Synodo Theodorus Iconomachus Exarchus, cognomento Crithinus, nonnullique prætereà alij illius ſectatores. Canones quoque pro vſu communique ſtatu Eccleſiæ edidimus. Quibus cognitis, fratres dilecti, ſanctæq; Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ filij, quicunque vel qualeſcunque vel honore vel conditione eſtis, Deum omni laude prædicandum laudibus concelebrate, qui timentes ſe defendit, & liberat eos qui ſperauerunt in eo. Nec

Qua de re in vita Ignatij Nicetas.

ἠλπικότων. Καὶ μηδαμῶς τολμήσῃ τὶς τῶν τῆς Χριστιανικῆς προσηγορίας ἠξιωμένων καὶ ἢ ποιμαίνειν λαχόντων, ἢ ποιμαίνεσθαι ἐναντίον τι διαπράξασθαι, τῆς μεγάλης ταύτης καὶ Οἰκουμενικῆς συνόδου. Ὁ γὰρ βουληθεὶς διανοῖξαι τὴν θύραν, ἣν ἡ ἁγία αὕτη καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος ἔκλεισεν, ἢ κλεῖσαι πειραθείη ἣν ἤνοιξεν, ἀνάθεμα καὶ θεομάχων εὑρεθήσεται. Ἀλλὰ γένοιτο πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ αὐτοῦ ἀγάπῃ συνεχομένους, ἐν τῇ εὐθύτητι διατηρεῖσθαι τῆς ἀληθείας ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

Τῷ κυρίῳ ἰσαγγέλῳ ἁγιωτάτῳ μεγίστῳ Ἀρχιερεῖ καὶ Οἰκουμενικῷ Πάπᾳ Ἀδριανῷ.

Ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθεῖσα ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Εὔκαιρόν ἐστιν μετὰ τοῦ σοφωτάτου Σολομῶντος βοῆσαι· καὶ νῦν ἡμᾶς σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται· ἐν δὲ πλατείαις παῤῥησίαν ἄγει. οἱ γὰρ ἁγιώτατοι τοποτηρηταὶ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, θείας σοφίας ὄντες ἀνάπλεοι, ἐπαῤῥησιάσθησαν ἐν ταῖς πλατείαις τῶν θείων γραφῶν, καὶ διαῤῥήδην τὴν εὐθύτητα τῆς θείας δικαιοσύνης κατήγγειλαν, καὶ τοὺς τοῖς ἀφροσύνης ἐργάτας, καὶ ζηλωτὰς τῆς πονηρίας, τοῖς ἐλέγχοις τῆς ἀληθείας ὑπευθύνους ἀπέδειξαν. ὅσα γὰρ ἐκεῖνος ὁ μακάριος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ὁ Πάπας Νικόλαος διώρισε, καὶ ἡ σὴ κορυφαιοτάτη πατρότης συνοδικῶς ἐπεκήρωσε, ταῦτα καὶ διηγγέλκασι καὶ πεπράχασιν. Ἀλλ' εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν μισούντων ἡμᾶς· ἀλλ' ἐρύσατο τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ὡς στρουθίον ἐκ παγίδος τῶν θηρευόντων, διὰ τῶν ὑμετέρων προσευχῶν τε καὶ παραινέσεων. Περὶ μὲν τοῦ ταλαιπώρου Φωτίου, καὶ τῶν συναχθέντων αὐτῷ, τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο ῥητέον· εὐθεῖαι αἱ ὁδοὶ τοῦ κυρίου· καὶ δίκαιοι πορεύσονται ἐν αὐταῖς· οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσι καὶ προσκόψουσι. Τίς γὰρ τοῦ φιλοχρίστου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως διασημᾶναι δυνήσεται τὴν σπουδὴν, ἣν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐνεδείξατο, καὶ τὴν κατὰ

τοῦ

audebit quiſquam eorum qui Chriſtiano nomine cenſentur, ſiue præſint, ſiue ſubſint, contra ea, quæ magna hæc & Oecumenica Synodus decreuit aliquid conari. Quicunque enim voluerit ianuam, quam ſancta hæc & Oecumenica Synodus clauſit, aperire; aut claudere, quã illa aperuit, in Deum ipſum impius pugnabit. Sed faxit Deus, vt omnes qui inuocant nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, ipſius charitate pleni, in vera rectaque Fide conſeruentur in ipſo Chriſto Deo noſtro, cui gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

Angelico Domino, ſanctiſſimo Pontifici & Oecumenico Papæ Hadriano.

Sancta & Oecumenica Synodus Conſtantinopoli celebrata, in Domino ſalutem.

IVuat modo cum ſapientiſsimo Salomone exclamare: ſapientia foris prædicat: in plateis dat vocem ſuam. Sanctiſsimi enim Sanctitatis veſtræ Legati, cœleſti ſapientia pleni, in diuinarum literarum plateis, liberam vocem dederunt, & diuinæ iuſtitiæ ſemitam apertè oſtenderunt, & operarios ſtultitiæ, & malitiæ æmulatores, veritatis rationibus conuictos, reos eſſe demonſtrarunt. Quæcunque enim beatus ille vir Dei, Papa Nicolaus decreuit, & tua ſuprema Paternitas per Synodum confirmauit; illa, in hac Synodo promulgarunt, & executi ſunt. Sed benedictus Deus, qui non dedit nos in manus odientium nos: ſed liberauit animas noſtras, vt ſtruthium de laqueo venantium, per preces nempe, & hortamenta veſtra. De infelici quidem Photio & Photianis illud diuini vatis dicendum: * Viæ Domini rectæ: & iuſti ambulabunt in eis: * impij autem infirmati ſunt, & ceciderũt. Ecquis enim Chriſti amantis Sereniſsimi Imperatoris noſtri ſtudium quod in tuenda veritate oſtendit, & in refutandis mendaciis conſtan-

Prouerb. 1.
Ezech. 23.
Pſal. 105.
Ezech. 16 alludit. Pſalm. 123.
* *Oſea 14.*
* *Pſal. 26.*

τοῦ ψεύδους ἀρίστευσιν; ὅς γε τῇ ἀσεβείας τοῖς ὅροις, καὶ τῇ τῶν ἀρετῶν ἰδιότησι πάντας ὑπερῆρε τοὺς προβεβασιλευκότας, ὡς μᾶλλον ἡμᾶς τοῖς τρόποις αὐτοῦ τῶν κατορθωμάτων θαῤῥεῖν, ἢ τοῖς ἑαυτῶν κατορθώμασιν. ὃν ὁ παντοκράτωρ Θεὸς διὰ τῆς ἡμῶν συνέσεως, καὶ μεσιτείας, καὶ κρίσεως, καὶ συνοδικῆς ἐκθέσεως, τοιαύτην μεγάλην καὶ Οἰκουμενικὴν σύνοδον συγκροτῆσαι καταξιώσας, καὶ εἰς πέρας τοσοῦτον ἔργον ἀγαγεῖν, διαφυλάξαι ἐπὶ πολλαῖς ἐτῶν περιόδοις, καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ ἔθνη τὰ βάρβαρα. ὑμεῖς δὲ ἀσμένως δέξεσθε τὴν πάντων ἡμῶν συνέλευσιν καὶ τῆς συνόδου ταύτης τὴν ὁμοφρόνως, καὶ ἡμᾶς στηρίξοιτε ταῖς εὐχαῖς ὑμῶν.

Μετὰ ταῦτα γέγραπται ἐπιστολὴ τῶν βασιλέων, Βασιλείου, Κωνσταντίνου, καὶ Λέοντος, οὐ δηλοῦσα πρὸς τίνα, ἥτις καὶ παρεῖται. Εἶτα ἐγράφη Ἀδριανοῦ Πάπα πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον ἐπιστολή, ἥτις μετὰ τῶν ἄλλων εἶχε καὶ ταῦτα.

Ἐγράψας ἵνα τὰ πολλὰ παρεάσωμεν, ὅπως οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν ἐκ τῆς χώρας τῶν Βουλγάρων μετὰ ὀνειδισμοῦ μεγάλου, καὶ αἰσχύνης ἐξωσθῶσι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι οὐ μετὰ μικρᾶς ἐκεῖθεν ἀτιμίας ἀπελαθῶσι καὶ ταῦτα μηδέποτε γεγονυίας περὶ τούτου κρίσεως ἐνώπιον ἡμῶν. οὐ γὰρ προσεκλήθημεν ποτὲ εἰς κριτήριον διὰ τοῦτο. εἰ γοῦν λέγεις προτέρως ἡμᾶς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν διοικήσεως εἰς τὴν προῤῥηθεῖσαν χώραν λειτουργεῖν ἀποκωλῦσαι, οὐκ ἀρνούμεθα. ἦσαν τοῦ Φωτίου κοινωνοὶ καὶ συμμυστικῶς, οὓς οὐ μόνον εἰς τὴν Βουλγάρων χώραν, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἐκκλησίαν ὡς ἱερεῖς ἐνεργεῖν ἐκωλύσαμεν, καὶ κωλύομεν. Ἔδει οὖν σε εἰδότα τοῦτο μηδὲν εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων τοιοῦτον διαπράξασθαι. ἐμάθομεν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐναντία τῶν πατρικῶν ὅρων ὑμᾶς διαπράττεσθαι. ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦτο. τινὰς γὰρ νεωστὶ ἀπὸ τῶν λαϊκῶν ἄφνω Διακόνους ἐχειροτονήσατε. ἐναντία μοι καὶ τοῖς πάλαι πατράσι, ἀλλὰ δὴ καὶ τῇ προσφάτως συναθροισθείσῃ Οἰκουμενικῇ συνόδῳ, οὐκ ἀγνοεῖτε ὅτι ἡ τοῦ Φωτίου πτῶσις ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν.

Μετὰ ταῦτα εὑρέθη ἐπιστολὴ Μητροφάνους Μητροπολίτου πρὸς Μανουὴλ πατρίκιον καὶ Λογοθέτην τοῦ Δρόμου ἐρωτήσαντα πῶς καθῃρέθη Φώτιος. ἐνταῦθα διήγησις τῶν κατὰ τὸν Φώτιον.

Ἐπεὶ

tiam explicando poſsit aſſequi? Qui editis quoque contra impietatem decretis, & virtutum indole omnes retro Imperatores ſuperauit, vti nos præclarè factorum illius exemplis potius, quàm noſtris virtutibus niteremur; Quem ſupremus omnium Imperator Deus hoc honore dignatum, (vti per noſtram prudentiam, curam & ſententiam, Synodicaſque conſtitutiones hanc magnam & Oecumenicam Synodum celebraret, atque ad finem opus tam illuſtre perduceret) ad multa annorum curricula triumphatis vndique barbaris ſaluum velit incolumemq; cuſtodiat. Vos autem animorum noſtrorum coniunctionem, conuentumque Synodi noſtrum beneuolè recipietis, & precibus apud Deum veſtris confirmabitis.

Deinde perſcripta eſt epiſtola Baſilij, Conſtantini, & Leonis Imperatorum incertum ad quem, quæ & omiſſa eſt. Tum literæ Hadriani Papæ ad Patriarcham Ignatium extant, quæ præter alia, hæc continebant.

Scripſiſti (vt alia multa mittamus) quo pacto noſtri preſbyteri, è ditione Bulgarûm cum graui ignominia & dedecore pulſi ſint, ipſique illinc Epiſcopi cum nō mediocri contemtu exacti; & hoc nullo, tanta de re, iudicio prius apud nos facto, cum in iudicium ea de re nunquam vocati ſimus. Quod ſi dicas prius à nobis presbyteros Conſtantinopolitanæ diœceſeos ab ea regione expulſos, haud inficias imus. Erant Photiani, illiuſque Symmyſtæ, quibus non ſolum in Bulgarum terris, ſed vbique gentium ſacris omnibus interdiximus, interdicimuſque. Quæ cum ſcires, nihil tibi in eo regno tentandum fuit. Intelleximus autem & alia multa à vobis contra Patrum decreta fieri, inter quæ & hoc eſt; nuper quoſdam contra noſtrā & Patrum priſcorum, & Synodi Oecumenicæ proximè celebratæ auctoritatem ex laicis repente Diaconos creatos, cum ſciatis Photij caſum inde originem traxiſſe.

Epiſtola Metrophanis.

Reperta quoque poſtea eſt epiſtola Metrophanis Metropolitæ ad Manuelem patricium & præfectum curſus publici ſiue Logothetam Dromi, * qui rogauerat quonam pacto exauctoratus eſſet Photius. vbi explicantur Acta Photij.

* *Præfectū Tabellariorum.*

DCCC. LXX.

Cum

Ἐπεὶ μεγαλοπρεπέστατι τῆς σῆς ἀγάπης, οὐδὲν ἀντάξιον κρίνομεν, τούτου χάριν εἴξαντες τῇ προτροπῇ σου τάδε φαμὲν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἄθεσμος, καὶ ἀκανόνιστος εὑρίσκεται Φώτιος.

Πρῶτον μὲν ὅτι λαϊκὸς ὢν ἀποκήρυκτος ὑπῆρχεν. εἶτα διὰ τὰς παντοδαπὰς, καὶ ποικίλας αὐτοῦ παροινίας, δι' ὧν ἀφ' ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐντιλῶν ἰδιόχειρα ἔχειν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ γέγονεν ἀποσχίσεις. περὶ δὲ ἀποσχιστῶν, ὅσα οἱ Κανόνες λέγουσιν ἐρεύνησον. ἐκ τοσούτων οὖν ἐκκλησιαστικῶν νόμων εὑρίσκεται προδήλως ἀφωρισμένος, καὶ ἀναθεματισμένος ὁ Φώτιος. Καὶ οὕτως ἔχων, ἔτι ζῶντος Ἰγνατίου, ἐπέβη, ὡς μοιχὸς, τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, μὴ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων ψηφισθεὶς, κατὰ τοὺς νόμους, καὶ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὑπὸ μόνου τοῦ παραδυναστεύοντος. Διὸ τοῦτο ἀποκηρύττοντες πάντες οἱ ἐπίσκοποι ψήφῳ κοινῇ, ἑτέρους τρεῖς ἐψηφίσαντο, καὶ ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις ἐνέμενον τῇ οἰκείᾳ ψήφῳ, εἶτα ὑπεκλάπησαν κατὰ μικρὸν, οἱ ὅλοι σχεδὸν, ἄνευ πέντε, ἐν οἷς ἤμην κἀγώ. Καὶ ὡς ἴδομεν τὸ ἀγελαῖον πλῆθος τῶν ἐπισκόπων ὑποφθαρέντων, ᾠήθημεν δεῖν, κἂν δι' ἰδιοχείρου ὁμολογίας, τέκνον αὐτὸν ἀποφῆναι τῆς ἐν Χριστῷ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας, καὶ τοῦ ταύτης ἀρχιερέως ἁγιωτάτου κοινωνὸν, ἵνα καὶ οὕτω πρὸς τὴν ἐκείνου διάταξιν μηδαμῶς εὑρεθῶμεν διαφωνήσαντες, ἣν γὰρ θεσπίσας ἐκ τῆς ἐν Χριστῷ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας ψηφίσασθαι Πατριάρχην. Ἐνώπιον γοῦν ἡμῶν χειρογραφήσας ἔχειν ἐκεῖνον ἀκαταιτίατον Πατριάρχην, καὶ μηκέτι λέγειν τοτὲ κατ' αὐτοῦ, ἢ λέγεσθαι, δέχεσθαι, ἐδέχθη παρ' ἡμῶν ἀκόντων διὰ τὴν τῶν κρατούντων βίαν ὁ Φώτιος. ὃς μετὰ βραχὺ καὶ τὸ ἴδιον ἀφείλετο χειρόγραφον, καὶ καθεῖλεν Ἰγνάτιον. ὁπότε καὶ παρὼν ὁ σύλλογος ἅπας τῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχείας Κωνσταντινουπόλεως ἀνεθεμάτισέ τε αὐτὸν, καὶ καθῃρημένον εἶναι ἀπεφήνατο ἀπὸ πατρὸς καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος· οὕτω τῶν ἐπισκόπων πάντων συμφωνησάντων, καὶ * αὐτοὺς ἀναθεματισάντων, εἴ τις ποτὲ Φώτιον ὁμολογήσει Πατριάρχην, καὶ τούτου ἐπὶ ἡμέρας συνειλεγμένων, ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας εἰρήνης, ἐκεῖνος συνεργοῦντος τοῦ Βάρδα, σύνοδον ἐν τῷ τῶν Ἀποστόλων ναῷ συγκροτεῖ. καὶ πάλιν καθαιρεῖ τὸν Ἰγνάτιον, καὶ ἀναθεματίζει. Ὁπότε καὶ ἡμεῖς τὴν παρανομίαν αὐτοῦ

* *Ita cod. B. sed melius C. A.* ἑαυτοὺς.

ἤλεγξα

Cum nihil amori tuo, magnificentiſsime vir, anteponendum iudicemus, ea gratia petitioni tuæ ſatisfacimus libenter; atq; exponimus, quemadmodum Photius ab vſq; principio, ad finem, * impius & ſacrilegus extiterit.

Primum quidem cum adhuc inter laicos ageret, exauctoratus eſt. Deinde propter varia & innumera ſcelera (ſibi malè conſcius) ab Epiſcopis & * Magiſtratibus exactis chirographis ab Eccleſiæ auctoritate defecit. De Schiſmatis porro auctoribus, quæ leges Eccleſiaſticæ ſanxerint, túte cogita. Tot igitur Eccleſiaſticis legibus apertè proſcriptus & anathemate inſuper damnatus eſt Photius. Qui cum in eo eſſet ſtatu, tamẽ, ſuperſtite adhuc Ignatio, adulteri more Conſtãtinopolitanum ſolium inuaſit, non ab Epiſcopis per ſuffragia deſignatus, neq; ex lege & ritu Eccleſiæ creatus, ſed ab vnò duntaxat (Barda) Cæſare intruſus. Quapropter omnium Epiſcoporũ communi ſententia exauctorato illo tres alios deſignarunt, multiſque diebus in ea ſentẽtia perſtiterunt, deinde ſenſim per fraudem inducti ſunt pœne omnes, præter quinos, inter quos ego profitebar. Atq; vt animaduertimus tantum Epiſcoporũ gregem eſſe corruptum, illum etiam noſtris chirographis Eccleſiæ in Chriſto noſtræ filium eſſe declarandum, & in Patriarchę Ignatij ſanctiſsimi collegam admittendum exiſtimauimus, vt hac ſaltẽ ratione ab illius cauſſa (& Bardę decreto) non videremur alieni, qui ſanxerat vt * noſtræ in Chriſto Eccleſiæ Patriarcha conſtitueretur. Cũ igitur apud nos ille chirographo ſuo conteſtatus eſſet, ſe Ignatium pro inculpato Patriarcha agnoſcere, neq; ſe quicquam contra illum dicturum, aut dici ab alio paſſurũ; ab inuitis nobis cum per vim principum vrgeremur, Photius eſt receptus. Qui paulò poſt, & ſuum ipſius chirographum aboleuit, & Ignatium de throno deturbauit. Quo tempore collectus totius Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ conuentus Photium damnauit, & à Patre & Filio & Spiritu ſancto per anathema depoſitum declarauit: cum Epiſcopi omnes adeo votis conſpirarent, vt ſeipſos quoq; damnarent, qui Photium Patriarchã agnoſcerent aut confiterentur, ob eamq; cauſſam quadraginta ipſos dies nobis in Aede S. Irenes Synodum celebrãtibus, interim ille, Barda fretus, in Aede SS. Apoſtolorum

Margin notes: * ἄθεσμος καὶ ἀκανόνιστος. *Sine lege & canone, ſeu contra leges & canones vixerit, ſeu legib. & canonibus damnatus ſit.* * ἐντελῶν, *fortè monachis, id eſt, perfectis.* * ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας, &c. *Ex noſtra Eccleſia.*

Aa conuen-

ἠλέγξαμεν κατὰ πρόσωπον. καὶ διὰ τοῦτο λῃστρικὴν καὶ παρανομωτάτην καθαίρεσιν πεπόνθαμεν, καὶ ἔμφρουροι ἐν τοῖς Νουμέροις γεγόναμεν ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις ἐν φυλακῇ δυσωδεστάτῃ· ἔτι γε μὴν καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰγνάτιος σιδηρόδετος σὺν ἡμῖν ἐφρουρεῖτο. καὶ ἄλλοι ἐν τῇ τοῦ πραιτωρίου φυλακῇ. εἶτα ἐξενεχθέντες ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Πατριάρχης εἰς Μιτυλήνην, οἱ δὲ λοιποὶ ἄλλος ἀλλαχοῦ. Ἐπὶ τούτοις ὁ Φώτιος μονομερῶς ἀπέστειλεν εἰς τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην πρὸς τὸν μακαριώτατον Πάπαν Νικόλαον τέσσαρας Μητροπολίτας, καὶ μεμήνυκεν αὐτῷ δι' αὐτῶν τὰ συμφέροντα αὐτῷ πάντα πρὸς τὴν τοῦ Ἰγνατίου κατάκρισιν. ὁ δὲ θεοφόρος ἐκεῖνος Ἀρχιερεὺς καίτοι μηδὲ μίαν παρὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς μέρους ἀπολογίαν δεξάμενος, διὰ τὸ μηδὲ συγχωρεῖσθαι ἡμᾶς παρὰ τῶν ἐναντίων, σύνοδον συγκροτήσας τῶν δυτικῶν ἐπισκόπων, ἐξ αὐτῶν ἐκείνων τῶν Φωτίου γραμμάτων ἀπεδοκίμασεν αὐτὸν, καὶ κατέκρινε λαϊκὸν ὀνομάσας τοῦτον, ὅπου γε καὶ κατὰ τὴν τῶν κρατούντων ἀξίωσιν τοὺς περὶ τὸν Ζαχαρίαν πέπομφε καὶ τὸν Ῥαδουάλδον ἐπισκόπους ἐπισκεψομένους τὰ πράγματα τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας· καὶ πρῶτον μὲν κατάξαι τὸν Φώτιον, εἶτα δὲ τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον ἀποκαταστῆσαι, καὶ εἰ εὑρεθῇ τις ἐκείνου κατηγορῶν ἀκοῦσαι τῶν λεγομένων, καὶ δηλῶσαι τῷ Πάπᾳ. Οἱ δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐπιδόντες τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ Φωτίῳ, ἦσαν ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ ἐνιστάμενοι ποιῆσαι, καθὼς παρηγγέλθησαν, μὴ παραχωρούμενοι δέ. ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ ὑποκλαπέντες δώροις καθῄρησαν μὲν ἀκρίτως καὶ παρανόμως τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον, ἐκύρωσαν δὲ τὸν Φώτιον προχειρισαμένου Φωτίου τὴν τοῦ ἀψηφίστου κατηγορίαν, ἥτις μᾶλλον αὐτῷ ἥρμοζεν, ὡς ἐκ χειρὸς μόνης ἀρχοντικῆς ἀναβιβασθέντι παρὰ γνώμην τῶν Ἀρχιερέων. Ἐπὶ γὰρ Ἰγνατίου ψευδὲς ἦν, τὸ ἀψήφιστον. Τούτους δὲ τοὺς τοποτηρητὰς κατελθόντας μετὰ ταῦτα εἰς Ῥώμην, ὁ ἁγιώτατος Πάπας Νικόλαος καθῄρησε μαθὼν ἀκριβῶς, ὅσα παρὰ γνώμην αὐτοῦ πεποιήκασιν· ἔτι γε μὴν καὶ τὸν Φώτιον ἀπεκήρυξε, σύνοδον οὐκ ὀλίγην συναγαγὼν, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ἀνθ' ὧν οὐ μόνον παρέβη τὴν ἐκείνου συνοδικὴν ψῆφον καὶ κρίσιν, ἣν αὐτὸς ἑκὼν ᾑρετίσατο, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοποτηρητὰς αὐτοῦ πεφενάκικεν. ὡς δὲ ὁ

Φώτιος

conuentum cogit, iterumq; Ignatium abdicat, & anathemate ferit. Quo nos tempore ſuum illi ſcelus in os obiecimus, damnauimusq;. Qua de cauſſa nos per vim & latrocinium grauiſſimumque ſcelus exauctorati ſumus, & in olenti deterrimoque carcere vna cum Ignatio apud Numera multis ſane diebus afflicti. Alij verò in Prętorio cuſtodiebantur. Deinde educti, Patriarcha Mitelenen in exilium, alius alio deportati ſumus. Ad hæc è ſola ſua factione quatuor Metropolitas veterē Romā ad beatiſſimū Papam Nicolaum Photius Legatos miſit, per quos ita ſuam cauſſam expoſuit, vt ſibi ꝓdeſſet maximè, Ignatioq; damnationis periculum crearet. Sed diuinus ille Pontifex, quamuis ex noſtra parte adeſſet nemo, qui cauſſam noſtram tueretur, quod ab aduerſariis nobis mittendi poteſtas omnis eſſet erepta: tamen coacto ex Occidente Epiſcoporum Concilio, ex illis ipſis Photij literis, illum cenſurâ notauit, laicumq; nominando condemnauit, & pro dignate principum tum rerum potientium Zachariam & Rhodoaldum Epiſcopos miſit, qui ſtatum Eccleſię Conſtantinopolitanę coram prę̨ſentes intuerētur; ac primum quidem Photium gradu mouerent, atq; Ignatium Patriarcham reducerent in Patriarchatum. Atque ſi quis in illum accuſator prodiret, audiretur, Papæq; renunciaretur. Sed Legati poſtea quam Conſtantinopolim venerunt, liteꝛaſq; Imperatori & Photio reddiderunt; octo totos mēſes ibi hęſerunt, vrſeruntq;, vti ſibi liceret, legatione pro imperio Pontificis perfungi. Prohibiti verò, ſæpiuſq; donis fatigati & corrupti, Patriarcham Ignatium indemnatum præter ius fas omne exauctorarunt, Photiumq; confirmarūt, Photio, quod non ritè lectus eſſet Ignatius Patriarcha, accuſationem inſtituente, quæ magis in ipſum quadrabat Photium, quàm Ignatium, vt qui (Photius) per vim ſolam, politicamq; manū præter mentem ſententiamq; Pontificum intruſus eſſet. Illud verò de Ignatio ſine ſuffragiis creato penitus falſum erat & confictum. Legatos porro Romā reuerſos ſanctiſſimus Papa Nicolaus (cùm diligēter inueſtigaſſet, quæ contra mentem ſuam & mandata feciſſent,) exauctorauit. Photium quoq;, non parua coacta Synodo damnauit honoreq; priuatum anathemati ſubiecit, quod non ſolum decretum ſuum Synodicū, ad quod

Concilium Photianum & Epiſcoporū Ignatio ſtudētium, quo damnat⁹ Photius.

Quam iniquè cum Ignatio & Ignatianis actum.

Digitized by Google

φώτιος καὶ ἔτι ἐπέμενε τῇ οἰκείᾳ κακίᾳ. ἔμαθε δὲ ὅτι καὶ τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Ῥώμης εἰς Βουλγαρίαν ἀφικόμενοι ἀπεδοκίμασαν τοῦ Φωτίου τὸ μύρον, καὶ πάντας ἄρχοντάς τε καὶ ἀρχομένους τῆς Βουλγάρων χώρας ἐξαναμύρωσαν, οἰστρηλατηθεὶς Οἰκουμενικὴν ἀνέπλασε σύνοδον, καὶ τηνικάδε κρατοῦντας δύο βασιλεῖς Μιχαὴλ δηλαδὴ, καὶ Βασίλειον τὸν ἡμέτερον προκαθεσθέντας τῆς πεπλανημένης συνόδου, καὶ τοποτηρητὰς τῶν τριῶν Ανατολικῶν θρόνων, καὶ πᾶσαν τῶν συγκλητικῶν τὴν πληθὺν, καὶ τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους καὶ κατηγόρους παρέστησε κατολοφυρομένους, καὶ τὰς κακοπραγίας δῆθεν τοῦ Πάπα Νικολάου κηρύττοντας, καὶ κρίσιν συνοδικὴν ἐξαιτοῦντας, καὶ μάρτυρας προεβάλετο, βεβαιοῦντας τὰς κατηγορίας, καὶ αὐτὸς μὲν ἀπελογεῖτο, ὡς οὐ χρὴ κρίνεσθαι τὸν ἀπόντα, πλαττόμενος τὴν χρηστότητα ὑπὲρ τοῦ Πάπα Νικολάου, λόγους δὲ τῶν παρακαθημένων Αρχιερέων δῆθεν εἰσῆγεν, ὡς ἀντιλεγόντων αὐτῷ κατὰ τοῦ Πάπα, ὑφ' ὧν τάχα νικηθεὶς, τὰς κατηγορίας προσήκατο· καὶ τὴν ἐξέτασιν ὑπεισῆλθε. Καὶ τελευταῖον κατακρίνει τὸν Πάπα ἐπὶ μυρίοις ψευδέσιν ἐγκλήμασι, καὶ ἀναθεματίζει σὺν τοῖς κοινωνοῦσιν αὐτῷ, ὑπογραφὰς σχηματίσας πάντων τῶν συνειλεγμένων ἐκεῖσε κατὰ τὴν ἰδίαν ὀνειροπόλησιν δηλαδὴ, καὶ τῶν δύο βασιλέων καὶ τῶν τοποτηρητῶν τῶν τριῶν Ανατολικῶν θρόνων, καὶ πάντων τῶν συγκλητικῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ ἡγουμένων καὶ Κληρικῶν. Οὕτως οὖν πλαστογραφήσας ἰδιοχείρους πάντων ὑπογραφὰς, ἀνηγόρευσε καὶ ἀνευφήμησεν εἰς τὴν ἀναπλασθεῖσαν αὐτῷ σύνοδον βασιλέα τὸν Δολόηχον, καὶ τὴν Ιγγελβέργαν Αὐγοῦσταν, πρὸς ἣν καὶ γέγραφεν ἐπιστολὴν εὐφημίας πεπληρωμένην, ὡς ἀξιωθεῖσαν ἀναρρήσεως, καὶ Οἰκουμενικῇ δῆθεν συνόδῳ τῇ Πουλχερίᾳ παραπλησίως, ὡς ᾤετο. Καὶ κατηντιβόλει καὶ παρεσκεύασε καταπεῖσαι τὸν ἴδιον Σύζυγον Δολόηχον ἀπεῖρξαι τῆς Ῥώμης τὸν Πάπα Νικόλαον, ὡς ὑπὸ συνόδου καθῃρημένον Οἰκουμενικῆς καὶ Καθολικῆς, ἧς τὸ ἴσον καὶ πρὸς αὐτὴν ἐξαπέστειλε μετὰ δώρων. Ἀλλ' ὁ Ζηλωτὴς Θεὸς προφθάσας, τὴν αὐτοκράτορα τῷ θεοφρουρήτῳ ἡμῶν βασιλεῖ δέδωκε βασιλείαν· ὃς τὸ τοιοῦτον ἐγχείρημα κεκώλυκε, καὶ τὸ ἀποσταλλέμενον ἴσον τῆς δῆθεν συνόδου ἐν τῷ χρυσοτρικλίνῳ ἐνώπιον πάντων προέθηκεν. ὃ καὶ ἰδόντες πάντες ἐξεπλάγη-

σαν

tamen ipſe ſpóte appellarat, violaſſet, ſed etiam Legatos ſuos eluſiſſet. Photius tamen ita in perfidiâ ſuâ perſtitit. Qui cùm intellexiſſet Legatos Pontificis Romani in Bulgariam miſſos conſecrationem ſuam ſeu confirmationẽ damnaſſe, omneſq; Bulgarię principes & ſubiectos pro nunquã inunctis ſeu confirmatis iudicatos eſſe denuoque oleo delibutos, tum œſtro percitus Oecumenicam Synodum (conciliabulũ dicas) conflauit. Cui confictæ Synodo, qui tum Imperitabant Michaël, & Baſilius noſter, præſidebant. Orientis etiam trium Patriarchiorum vicarios, totum ſenatum Palatinum Ditioniſq; ſuæ Epiſcopos, & accuſatores inſtituit, qui Nicolai Papę ſcelus exponerent & deplorarent, iudiciumque Synodi publicum implorarent; teſteſque ſubornauit, qui accuſatorum calumnias confirmarent. Atque ipſe quidem ficta erga Papam * pietate, reſpondebat non eſſe abſentem iudicandum, interimq; orationes contra Nicolaum, aſsidentium ſibi Antiſtitum, quaſi repugnantium ſibi, inferebat, quibus repente victus, accuſationes admiſit, cauſſamq; cœpit cognoſcere. Itaq; tandem infinitis obrutum mendaciis Nicolaum damnat, anathemaque in illum & conſortes illius coniicit, ſubſcriptionibus omnium qui erant in conciliabulo quaſi per ſomnia confictis; Imperatorum nempe duorum, & trium vicariorum Orientis, totius ſenatus & Epiſcoporum atq; Clericorum. Hunc ergo in modum compoſitis ſuppoſitiſque chirographis & ſubſcriptionibus Doliechum (Ludouicum) etiam Ingelbertam Auguſtam in ſpuria Synodo ſua ſummis laudibus celebrauit, ad eamque literas laudum plenisſimas dedit, quibus oſtendebat illã, non minus quàm * Pulcheriam dignã, vt putabat ipſe, fuiſſe cuius præconiũ in Oecumenica Synodo proclamaretur. Obſecrabat etiam, & impellebat vt coniugi ſuo Ludouico auctor eſſet Nicolai Papę Romani velut ab Oecumenico & Catholico Cõcilio exauctorati, ab vrbe pellendi. Cuius Concilij exemplum cum donis ad eandem miſit. Sed enim Deus ille Zelotes anteuertit, atq; Imperium principi noſtro, à Deo cuſtodito, Baſilio ſoli commiſit, qui huiuſcemodi conatus impediuit, exemplarq; Synodi miſſum, in aureo Triclinio omnibus ſpectandum propoſuit; quo viſo omnes illico tam Eccleſiaſtici quàm

Vide epiſtolam Photij Encyclicam. A presbyteris enim, non Epiſcopis, Bulgaros Cõfirmari iuſsit Photius. In Volumine ſecundam quam refutat C. Baronius.

** O Impiam pietatem.*

** Marciani Virgineam coniugem, quam Chunegundis cum Hérico II. imitata poſtea.*

σαν ἐκκλησιαστικοὶ καὶ πολιτικοὶ, καὶ τὸν Φώτιον ἀπεκήρυξαν. Πάντες γὰρ διεβεβαιώσαντο μηδὲν εἰδέναι τῶν γεγραμμένων. τὸ πιστὸν ἴσον πρὸς τὸν Πάπαν Ἀδριανὸν ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος, ὃ καὶ ἰδὼς ἐκεῖνος μετὰ τῶν Δυτικῶν ἐπισκόπων σύνοδον συγκροτεῖ, καὶ τινα κατάκρισιν ἐπιτίθησι Φωτίῳ πρῶτα ὑπὲρ τῶν τοιούτων πλασμάτων τῷ προφθάσαντι καθαιρεθῆναι τε καὶ ἀναθεματισθῆναι. Τῶν δὲ συνειλεγμένων ἐπισκόπων καινότερόν τι ἐπινοούντων, καὶ μὴ εὑρισκόντων, ἐπὶ τὸν πρότερον ἀναθεματισμὸν ἡ σκέψις καταλύεται· καὶ βεβαιοῦσι τοῦτον ἔτι καὶ ὁρίζουσι μηδαμῶς ὀνομάζεσθαι Χριστιανὸν τὸν Φώτιον. Ἐπὶ τούτοις καὶ τοποτηρητὰς ἐξαπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς δὲ Βασίλειος τούτους συνεκάλεσεν. προκαθεσθέντας ἐπὶ τῆς μεγαλωνύμου Σοφίας μετὰ τῶν ἄλλων τοποτηρητῶν τῶν τριῶν Ἀνατολικῶν θρόνων, καὶ σύνοδον ἀληθῶς Οἰκουμενικὴν ἐποίησαν, καὶ ὀγδόην ὀνόμασαν, ἥτις μετακαλουμένη τὸν Φώτιον, καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν πολλάκις ἐφ' ᾧ ἀπολογήσασθαι εἴ τι ἔχουσιν, ὡς εἶδε μηδὲν λαλοῦντας ἀπεκήρυξε τὸν Φώτιον, ὡς μηδὲ Χριστιανὸν καλεῖσθαι. Τὸν οὖν οὕτως ὑπὸ πέντε συνόδων ἐπὶ εὐλόγοις αἰτίαις καὶ μεγάλαις παρανομίαις κατακριθέντα, καὶ παραπεμφθέντα τῷ διαβόλῳ διὰ τοῦ ἀναθέματος, ἄξιον κρίνεις Χριστιανὸν ὅλως ὀνομάζεσθαι, ἢ ὅλως ἱερᾶσθαι Θεῷ, μᾶλλον δὲ τὴν ἀπροστάτην ἔχειν ἱερωσύνην; Πρῶτος μὲν καθῃρέθη καὶ ἀνεθεματίσθη ὑπὸ πάντων τῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας Κωνσταντινουπόλεως, ὅταν εἰς τὸ ἴδιον χειρόγραφον παρεσπόνδησε· δεύτερον δὲ ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς συνόδου, ὅταν πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον αὐτὸς ἀπέστειλε· τρίτον δὲ, ὅταν ὁ Ῥαδοάλδος καὶ Ζαχαρίας ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Ῥώμην, ὅταν καὶ αὐτοὶ καθῃρέθησαν. Τέταρτον ὑπὸ τῆς παρὰ τοῦ Πάπα Ἀδριανοῦ συναθροισθείσης ἐν Ῥώμῃ συνόδου· καὶ πέμπτον ὑπὸ τῆς καθολικῆς συνόδου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικῆς συγκροτηθείσης ὀγδόης. Ταῦτα τοίνυν ἀναγνοὺς, μεγαλοπρεπέστατε καὶ σοφώτατε, τῷ ταμείῳ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς εἰσάγαγε πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, καὶ μερίδα καὶ κλῆρον μὴ ἔχοις μετὰ Φωτίου τὸ σύνολον.

Ἐπιστολὴ

politici in ſtuporem dati, Photium exauctorarunt. Omnes enim affirmarũt, ſe nihil eorum quæ ſcripta eſſent, ſcire. Exemplar Baſilius Imperator ad Hadrianum Papam Romam miſit. Quod ille cùm vidiſſet Synodum ex Occidente Epiſcoporum vocatam celebrat: & quam ſententiam ferant in eum quærit, qui iam ante damnatus & anathemate fulminatus eſſet? Epiſcopi cùm conueniſſent, & quid noui in eum decernerent, inter ſe deliberarent, nec reperirent, ad priora anathemata redierunt, eademque iterato confirmarunt; Inſuperque adiecerunt, Photium nullo modo Chriſtianum amplius eſſe appellandum. Ad hæc Legatos Pontifex Conſtantinopolim miſit, quos Baſilius Imperator in illuſtri templo Sophię cum tribus Orientis vicariis euocatis præſidere iuſsit, Synodumque germanam vereque Oecumenicam, quam Octauam nominarunt, coëgit, quæ ſæpius accerſito Photio & Photianis, quæſiuit, quid pro defenſione ſui, ſuaque cauſſa haberent dicere, quidue excuſarent? Cùm illico omnes obmutuiſſent, pronunciauit Synodus Photio Chriſtiani cognomen abrogandum. Ergóne tu Photium à quinque Synodis, æquas ob cauſſas & ingentia ſcelera damnatum, inferiſque per anathema deuotum Chriſtiani appellatione omnino afficiendum cenſes? quique Deo ſacris operetur, immo & ſummum ſacerdotium adminiſtret? Primum quippe à toto Concilio prouinciali Conſtãtinopolitano, quando ſuam ipſe ſubſcriptionem periurus violauit, eſt exauctoratus: Deinde à Romana Synodo, quando ipſe ad Papam Nicolaum Legationem miſit; Tertio, quando Rhodoaldus & Zacharias Romam reuerterunt, in quo Concilio ipſi Legati ſunt damnati. Quarto, quando à Papa Hadriano Romæ coactum eſt Concilium. Poſtremo ab Octauo Catholico & Oecumenico Concilio Conſtantinopolitano. Hæc ergo ſapientiſsime, magnificentiſsimeque vir, vbi legeris in penetrali animi tui repone, & (in cautelam) cuſtodi, nullam vt partem aut ſortem portionémue cum Photio vnquam habeas omnino.

Photio Chriſtiani nomen detrahitur.

Photi' à quinque Synodis damnatus.

I. *II.* *III.* *IV.* *V.*

Epiſtola

Ἐπιστολὴ Στεφάνου Πάπα Ῥώμης, πρὸς Βασίλειον τὸν βασιλέα εἰς τὰ πλευταῖα αὐτοῦ, ὁπηνίκα παροδηγηθεὶς οὗτος ὑπὸ Φωτίου ἔγραψεν ἐν τῇ Ῥώμῃ μετὰ τοῦ ἁγίου Πάπα Μαρίνου.

Τὸ γράμμα τὸ παρὰ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἀποσταλὲν πρὸς Ἀδριανὸν τὸν προηγησάμενον ἡμῶν ἐδεξάμεθα, καὶ ἐθαυμάσαμεν τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, ὅτι τοιαῦτα ἠνέσχετο γράψαι σταθμὸς οὖσα δικαιοσύνης, καὶ ταῦτα τοῦ εὐσεβοῦς σου κράτους ἐπισταμένου, ὅτι βασιλικῇ χειρὶ οὐ δέχεται τὸ ἱερατικὸν, καὶ Ἀποστολικὸν ἡμῶν ἀξίωμα. Κἂν γὰρ αὐτοῦ Χριστοῦ τὸ ἀρχικώτατον ἐπὶ γῆς ἐπιφέρῃς ὁμοίωμα, τῶν ἐπὶ γῆς κοσμικῶν μόνων ὀφείλεις φροντίζειν, ὃ καὶ εὐχόμεθα ἐπὶ μηκίστους χρόνους κρατεῖν. Καθ' ὃν οὖν τρόπον ἐκ Θεοῦ τὸ ἄρχειν τῶν βιωτικῶν ὑμῖν δέδοται, οὕτω καὶ ἡμῖν διὰ τοῦ κορυφαίου Πέτρου τὸ ἄρχειν τῶν πνευματικῶν. Δέξαι παρακαλῶ εὐμενῶς τὰ ἑξῆς ἐδόθη σοι φροντίζειν. ἵνα τῶν τυραννούντων τὸ ἄγριον, καὶ θηριῶδες τῷ ξίφει τῆς ἀρχῆς διατέμνῃς, ἵνα πράττῃς δίκαια τοῖς ὑπὸ χεῖρα, ἵνα νόμους συγγράφῃς, ἵνα γῇ τε καὶ θαλάσσῃ τὰ πολεμικὰ στρατεύματα διευθετῇς. Αὕτη ἐστὶν τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς ἡ φροντίς. τὸ δὲ καταπιστευθὲν ἡμῖν ποιμνίον τοσοῦτον ἐστὶν ὑψηλότερον, ὅσον διάφορον οὐρανῷ πρὸς τὰ ἐπὶ γῆς. Ἄκουε τοῦ κυρίου λέγοντος πρὸς τὸν Πέτρον. σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. περὶ δὲ τῆς ὑμετέρας βασιλείας τί φησί; μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. Ἀλλὰ καὶ ἔτι περὶ τῆς καταπιστευθείσης ἡμῖν διακονίας, φησί· σοὶ δώσω τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ τὰ ἑξῆς. Παρακαλῶ οὖν τὴν σὴν εὐλάβειαν, ἐξακολουθεῖν σε ταῖς διατάξεσι τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων, καὶ φροντίζειν σε τῆς τούτων τιμῆς, ἡ γὰρ κατάστασις καὶ ἀρχιερωσύνη πασῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐκκλησιῶν παρὰ τοῦ κορυφαίου Πέτρου τὴν ἀρχὴν ἐδέξατο. δι' οὗ καὶ ἡμεῖς ἀκεραιοτάτῃ διδασκαλίᾳ πάντας νουθετοῦμεν καὶ διδάσκομεν. ἡ δὲ σὴ βασιλεία, μὴ ἀπὸ τῶν ἐλαχίστων στοχαζομένη, ἐπὶ τὰ κρείττω τὴν ἔρευναν ποιείτω.

Ἀλλὰ

Digitized by Google

Epiſtola Stephani Papæ Romani, ad Baſilij Imperatoris poſtremas, quas à Photio demum corruptus & peruerſus contra S. Papam Marinum Romam ſcripſit.

A. C. DCCC LXXXV.

VEſtræ Serenitatis literas ad Hadrianum prædeceſſorem noſtrum miſſas accepimus, valdeque mirati ſumus Magnificentiam tuam, quæ hactenus æquitatis arbitra fuit, talia ſcribere auſam, præſertim cùm pia Maieſtas tua norit Sacerdotij dignitatem & Apoſtolicum noſtrum pontificatum, non à regia poteſtate proficiſci. Quamuis enim ſupremam Chriſti in terris perſonam formamque geras, tamen curas res tantum politicas & ciuiles, quod etiam vt diutiſsimè facias, optamus. Quemadmodum igitur vobis eorum quæ ad vſum vitæ, id eſt, rerum præſentium pertinent, Imperium à Deo eſt traditum, ita nobis per principem Apoſtolorum Petrum rerum diuinarum procuratio eſt commiſſa. Accipe quæſo optimam in partem quæ ſubiicio. Videndum tibi quo pacto tyrannorum impietatem, & immanitatem ferro potentiæ tuæ præcidas: ſubiectis tuis iura adminiſtres, leges condas, terra marique exercitum ritè componas. Hæc ſunt capita curæque principes Imperij veſtri. Noſtri verò cura gregis tanto præſtantior eſt, quanto altius eſt terrâ cœlum. Audi Dominum ad Petrum dicentem: "Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. De veſtro Imperio quid verò dicit? "Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non poſſunt occidere. De credito nobis miniſterio quid porro addit? "Tibi dabo claues regni cœlorum; & quæ ſequuntur. Obteſtor igitur tuam pietatem, vt principum Apoſtolorum inſtituta ſequare, magnaq; veneratione proſequare. Omnium enim in orbe terrarum, omnis ordo & Pontificatus Eccleſiarum à principe Apoſtolorum Petro originem (& auctoritatem) acceperunt; per quem & nos ſincerâ & incorruptâ doctrinâ hortamur omnes & docemus. Tua verò Maieſtas videat, ne dum altiora perſequitur, minima non aſſequatur. Quin perpendat potius

Officium Imperatoris.

Pontificis munus.

Matth. 16.

Cap. 10.

Cap. 16.

Imperator ſuos intra limites [illegible] contine[illegible].

Ἀλλὰ κατανοείτω ἐν ποίᾳ δυνάμει ταῦτα πράττειν ἐπιχειρεῖ. ὁ κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου Μαρίνου τὰς θεοπρεπεῖς ἀκοάς σου καταμιάνας, κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βλασφημῆσαι ἐτόλμησε, τοῦ τῷ νεύματι διοικοῦντος τὸ πᾶν. Τίς ὁ κατὰ τοῦ ἀμωμήτου αὐτοῦ νυμφίου καὶ ἱερέως, καὶ κατὰ τῆς μητρὸς πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν λέγειν τολμήσας; ἀπατᾶται ὁ νομίζων μαθητὴς εἶναι ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, καὶ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἐκπληττόμεθα εἰς τὴν σὴν ἀπηρτισμένην καὶ λελαμπρυσμένην σύνεσιν πῶς ἐκλάπη, καὶ κατὰ τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς ἐκείνου ἐναντίον τι διενόησεν. ὁποῖος γὰρ αὐτὸς ἦν, κἂν ἡμεῖς σιωπήσωμεν, οἱ λίθοι κεκράξονται· ἄλαλα γενηθήτω τὰ χείλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀνομίαν, ἢ τοῦ δικαίου. εἰ πρόβατον τοῦ Θεοῦ ὑπάρχεις, καθὼς εὔχομαι, μὴ ὑπέρβαινε τὰς ὁδοὺς τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων. εἰπέ τίς σε ἠπάτησεν Ἀρχιερέα Οἰκουμενικὸν κωμῳδῆσαι καὶ τὴν ἱερὰν τῶν Ῥωμαίων κακοφημίσαι ἐκκλησίαν; ἢ μετὰ σεβασμιότητος ὀφείλεις ὑποτάττεσθαι; ἢ οὐ γινώσκεις ὅτι πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν αὕτη κατάρχει; τίς σε τῶν Ἀρχιερέων κριτὴν κατέστησεν; ὧν ταῖς ἱεραῖς διδασκαλίαις κατηρτίσαι, παρ' ὧν εὐχαὶ περὶ σοῦ τῷ Θεῷ ἀναφέρονται. οἶδας τὸ φάσκον ῥητόν· μὴ ἅπτεσθε τῶν Χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε. Τοῦτο περὶ πάντων τῶν ἱερέων εἴρηται. τῷ Θεῷ ἑαυτὸν ἐξισοῖς, ὁ τοὺς Ἀγγέλους ἑαυτοῦ κρῖναι τολμῶν. Λέγει γὰρ ὁ Προφήτης· χείλη ἱερέως λαλήσει κρίσιν, καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ, ὅτι Ἄγγελος κυρίου αὐτοκράτορός ἐστι. Πῶς κρινεῖς τοὺς τῇ τοῦ Θεοῦ ψήφῳ μόνῃ ὑποκειμένους, καὶ λαβόντας μόνους ἐξουσίαν δεσμεῖν καὶ λύειν; Βλέπε εἰς ποῖον βόθρον ἑαυτὸν κατηκόντισας. Ἀκούω περὶ σοῦ, μεγαλοπρεπέστατε αὐτοκράτωρ, τοῦ Ἰὼβ τὴν πρᾳότητα, καὶ καρτερίαν κεκτῆσθαί σε· καὶ θαυμάζω πῶς ἐξηνέχθης. ἔγραψας αὐτὸν μὴ εἶναι ἐπίσκοπον, πόθεν ἔγνως; εἰ δὲ οὐκ ἔγνως, πῶς κατέκρινας; μεγάλη τῶν Ἀρχιερέων ἡ δύναμις. οὐκ ἀγνοεῖς τὰ κατὰ τὸν μακάριον Ἀμβρόσιον, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον. Οἱ λέγοντες τὸν Μαρῖνον πρότερον εἶναι ἐπίσκοπον, δειξάτωσαν τοῦτο. ἴδε ἠγαπημένε καὶ τιμῆς ἄξιε αὐτοκράτωρ, εἰ ἐκωλύετο ὑπὸ τοῦ Κανόνος, ὅπερ οὐκ ἦν, τὸ πλῆθος τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ ἡ τούτων αὐθεντία, καὶ κρίσις ἠδύνατο

Digitized by Google

potius qua hæc auctoritate aggrediatur. Ille qui aduerſus ſanctiſsimum Marinum tuas Deo obſequentes aures inquinauit, contra Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum nutu ſuo cuncta temperantem execratam linguam auſus eſt exerere. Quis verò ille eſt, qui aduerſus intemeratum illius ſponſum & ſacerdotem contraq; omnium Eccleſiarum parentem auſus eſt verbum effutire? Errat qui exiſtimat diſcipulum eſſe ſupra magiſtrum, ſeruum ſupra Dominũ. *Matth.10.* Obſtupeſcimus omnino, dum tuam perſpicacẽ mentem clariſsimamq; animi perſpicacitatẽ circumuentam ita cernimus, vt hæc aduerſus illum ſanctum virum tam aliena cogitaret. Etenim qui vir ille fuerit, nobis tacentibus lapides clamitabunt: Muta fiant labia doloſa, quę loquuntur aduerſus Deum iniquitatem, aut iuſtum eius. *Pſal.30.* Si è grege Dei, quod opto, ouis es, limites Principum Apoſtolorũ ne tranſilias. Dic age, quis tẽ per errorẽ induxit, vt Oecumenicũ Pontificem conuitiis & ſcommatis laceſſeres, ſanctamq; Eccleſiam Romanã maledictis lacerares? cui oportet vt ſumma cum veneratione te ſubiicias; aut non intelligis hanc omnium Eccleſiarum eſſe magiſtrã & reginã? Quis te Pontificum iudicem conſtituit? quorũ ſacris inſtitutis regeris, à quibus ad Deum pro te preces effunduntur. Tenes illud ſacrũ oraculũ: Nolite tangere Chriſtos meos, & in Prophetis meis nolite malignari. *Pſal.30.* Hoc generatim de ſacerdotibus eſt dictũ. Tute ipſum Deo exæquas, qui angelos eius iudicare audes. Nam Propheta dicit: *Malach.2.* Labia ſacerdotis loquuntur iudicium, & legẽ ex ore eius requirent, angelus enim eſt Domini omnipotentis. Quomodo iudicas illos qui ſolius Dei iudicio ſunt ſubiecti? qui ſoli poteſtatẽ acceperunt ligandi & ſoluendi. Aduerte ſis in quod te barathrum pręcipitaris. Aiunt, Auguſtiſsime Imperator, in te Iobi manſuetudinem & patientiam immigraſſe, & demiror quo pacto ſic efferatus ſis. Scripſiſti illum (Marinum) non eſſe Epiſcopum? Vnde noſti? ſi non noſti, quomodo damnaſti? Magna Pontificum eſt poteſtas. Haud neſcis quis B. fuerit Ambroſius, quæq; contra Theodoſium auſus ſit. Qui dicunt Marinum antea fuiſſe Epiſcopum, (eoque ad aliam ſedem non potuiſſe transferri) oſtẽdant hoc (fieri nõ potuiſſe.) En dilecte, omniq; veneratione proſequẽde Imperator, Fuerit per Canones prohibi-

νατο τοῦτον ἀποκαταστῆσαι ἐν τῷ πρώτῳ βαθμῷ. Ἀλλ' ἡ θεία πρόνοια ἐπιγνοῦσα τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τὴν ὠφέλειαν, τῷ θρόνῳ τοῦτον τοῦ κορυφαίου Πέτρου καθίδρυσε. Τί δὲ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος οὐ μετέπεσεν εἰς Ναζιαζὸν, καὶ Μελέτιος Σεβαστείας εἰς Ἀντιόχειαν; καὶ Δοσίθεος Σελευκείας εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας, καὶ Βερέντιος ἀπὸ τῆς Ἀρχιφοινίκης εἰς Τύρον, Ἰωάννης τῆς Γορδολίας εἰς προκόνησον, Θεόδωρος Ἀπαμείας εἰς Σηλυβρίαν, Ἀλέξανδρος Καππαδοκίας εἰς Ἱεράπολιν, καὶ πολλοὶ ἕτεροι ἐν διαφόροις τόποις ἠλλάγησαν ἀπὸ τῶν ἰδίων θρόνων εἰς ἑτέρους. εἰπάτω ἡ σὴ θεοῦψιστος καρδία, τίνων κατηγορησάντων, ἢ ποίων μαρτύρων παραστησάντων πεπραχέναι τὸν ὅσιον Μαρῖνον τὰ λεγόμενα κατεδίκασας αὐτόν; οὐκ ἔγνως ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ τῇ ἐν Νικαίᾳ, τί ὁ μακάριος Σίλβεστρος ὁ Πάπας ἐξεφώνησε προκαθημένου ἐκεῖσε καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου περὶ τοῦ μὴ ὑπό τινος κρίνεσθαι τὸν πρωτόθρονον; τί ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία ἥμαρτεν, ὅτι κατ' αὐτῆς ὁρμῆσαί σε καὶ κινῆσαι τὴν γλῶτταν οἱ φθορεῖς πεπείκασι; μὴ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος τῶν συνόδων ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὐκ ἀπέστειλεν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορείας σου; μὴ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς συνόδου τὸν λόγον οὐ πεποίηκεν; ἐρωτᾷς δὲ πρὸς τίνα ἀπέστειλεν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία; πρὸς λαϊκὸν δηλονότι τὸν Φώτιον. Εἰ γὰρ εἶχες Πατριάρχην, συχνότερον ἂν ἡ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησία αὐτὸν ἐπεσκέπτετο. Ἀλλ', ὢ, ὅτι ἡ τοιαύτη δεδοξασμένη, καὶ ἐκ Θεοῦ φυλαττομένη πόλις ἀργεῖ, καὶ μόνη τῇ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ παρουσίᾳ λαμπρύνεται; καὶ εἰ μὴ ὁ πόθος ὑμῶν συνεῖχεν ἡμᾶς, ὥστε φέρειν τὴν ὕβριν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας, ἄρα ἂν ἠναγκάσθημεν κατὰ τοῦ παραβάτου Φωτίου, τοῦ καθ' ἡμῶν τοὺς ἀθεμίτους λόγους ἐξερευξαμένου τιμωρίας πλείονας τῶν πρὸ ἡμῶν ὁρίσασθαι. Οὐ ταῦτα δὲ πρὸς ὑμετέραν ὕβριν ἀναφέρομεν, σὲ γὰρ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ τῷ Θεῷ ἠγαπημένον κηρύττομεν, ἀλλ' ἢ μόνον πρὸς ἀσφάλειαν ἡμῶν, ἐκείνου δὲ πρὸς μείζονα ὕβριν, διὰ τὴν ὁμοφροσύνην, καὶ ἰσοφροσύνην τοῦ προηγησαμένου διδασκάλου τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου, καὶ διὰ τὸ ἐθέλειν τὰ ἐκείνῳ δεδογμένα ἐκπληροῦν, εἰς μεγίστην παρ' ὑμῖν καταντήσας βραχύτητα, ὁ θεόφρων Μαρῖνος, καὶ διὰ τὸ, ὡς εἴρηται, τοῖς ἑτεροφρονοῦσι, μὴ συναπαχθῆναι, καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς βασιλείας

hibitus,vt non fuit,tamen per ſanctorum Patrum Concilium iudicium & auctoritatem in primo honoris gradu potuit collocari. Diuina prouidentia,cũ quod eſſet è re Eccleſię minimè ignoraret(illum Marinum) in S.Petri Principis Apoſtolorum throno conſtituit. Quid verò eximius ille Gregorius cognomento Theologus, nónne *Nazianzum tranſlatus eſt, & Meletius Sebaſte Antiochiã? Doſitheus Seleuciâ Tarſum Ciliciæ, *Reuerentius ex Archiphœnice Tyrum, Ioannes Gordoliâ Proconeſum, Theodorus Apameâ Selymbriam, Alexander Cappadociâ *Hierapolim, *multiq; alij variis in locis,ex ſuis ſedibus in alios thronos ſunt trãſlati. Dicat Maieſtas tua,quibus accuſatoribus, aut quibus teſtibus conuictum de iis, quæ obiicis,S.Marinum condemnaſti? Meminiſtine quid in prima Synodo Nicęna,pręſidente ibi S.Conſtantino,B.Silueſter Papa de non iudicando ſupremo throno (per Legatos)pronunciarit? Quid verò peccauit S.Romana Eccleſia, vt perditores illi te impulerint,vt linguã tuam in illam exereres & vibrares? Nónne pro veteri Synodorum Conſtantinopolitanarũ more, te Imperante legatos *miſit? nónne pro eadem Synodo magnam curam geſsit? Quæris,ad quẽ *miſerit Eccleſia Romana Legatos? Vtiq; ad Photium laïcum. Quod ſi(legitimum)Patriarcham haberes, frequentius ad illum Eccleſia noſtra reuiſeret.Sed eheu,eiuſmodi tam illuſtrem,tamq; laudatam,atq; in Dei tutela ſitam ciuitatem paſtore carere, ſolaq; regia præſentiâ illuſtrari? Quòd niſi nos tui amor & deſideriũ reprimeret,faceretq;,vt contumeliam illam Eccleſię noſtrę irrogatam toleraremus,ſanè coacti fuiſſemus ad grauiores pœnas,quâm hactenus ab aliis factum, qui nos præceſſerunt, graſſatori illi infligendas deſcendere, qui in nos tam indigna & impia conuicia euomuit.Sed hęc non in veſtram contumeliam proferimus, te enim vbiq; gentium vt Deo dilectum deprædicamus, ſed ad ſolam duntaxat noſtri defenſionem,maioremq; Photij ignominiam, (& Marini gloriam) dum idem ſenſit, & ſapuit, quod ſanctiſsimus Doctor Papa Nicolaus, qui nos anteceſsit; Marinus enim dum illius(Nicolai)decreta ad vnguem exequi conatus eſt, vir ille Deo plenus, in ſummũ apud vos contem-

*Saſimorum Epiſcopus L.

*Verentius al. Rebenus ab arcis Phœnicia.

*Hieroſolyma L.

*lib.4.Synodalium ſententiarum.2.c.4.recenſentur toto capite Epiſcoporum tranſlationes. Nicephorus lib.14. ca.39.de iiſdem fuſiſsimè.

*Ad Synodum.

*ἀπέστειλεν non ἐπέστειλεν habent codices. Aliud eſt ἀποστέλλειν & ἐπιστέλλειν.

λείας ὑμῶν συνοδικῶς πραχθέντα καταλῦσαι καὶ ἀκυρῶσαι. ὃς δὴ
Μαρῖνος καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἐπὶ τριάκοντα ἡμέραις ἐν τῇ
φυλακῇ ἐκρατήθη, εἰς δόξαν μᾶλλον τοῦτο λογισάμενος ὑπὲρ τῆς
ἀληθείας, καὶ οὐχ εἰς ὕβριν. Ἀλλ' ὦ νέε Κωνσταντῖνε, πῶς οὐκ ἐμιμήσω
ἐκεῖνον, ὃς τοὺς κατὰ τῶν Ἱερέων λιβέλλους δεξάμενος τῷ πυρὶ παρέδω-
κεν, ἄξιον ἑαυτὸν μὴ εἶναι λέγων ἱερεῖς κρῖναι. Διὰ τοῦτο πνευματικὸν
ἡμῶν τέκνον, νουθετοῦμέν σε, μὴ κατὰ τῆς ἁγίας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας
ἐπανίστασθαι. Μαθόντες δὲ ὡς ἐκ τοῦ ἁγίου σου σπέρματος πρὸς ἱερωσύ-
νην ἀνιέρωσας, πολλῆς θυμηδίας ἐπλήσθημεν. Παρακαλῶ δὲ τὸ ἅγιον
ὑμῶν κράτος, Χελάνδιον ἐξοπλίσαι, μετὰ καὶ τῶν χρειῶν αὐτῶν ἀπὸ μη-
νὸς Ἀπριλλίου ἕως Σεπτεμβρίου, καὶ ἀποστεῖλαι ὅπως φυλάττωσι τὰ
πρὸς θάλασσαν ἡμῶν, ἀπὸ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκπορθήσεως. Περὶ δὲ
τῶν λοιπῶν σιωπῶμεν, ἐπεὶ οὐδὲ ἔλαιον εἰς φωταυγίαν ἔχομεν τῆς
ἐκκλησίας κατὰ τὴν ὀφειλομένην τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

Αὕτη ἡ ἐπιστολὴ πρὸς βασιλέα μὲν ἀπεστάλη τὸν Βασίλειον, ἐδέ-
ξατο δὲ ταύτην Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ διὰ τὸ τελευτῆσαι τὸν πατέρα, καὶ μα-
θὼν τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ ἐρευνήσας πάσας τὰς κακοπραγίας Φωτίου,
εὐθέως ἀνεκαλέσατο πάντας ἱερεῖς τῆς ἀληθείας τοὺς ὑπὸ Φωτίου τοῦ
ἀναθεματισμένου πικρῶς διωχθέντας, ἐκδιώξας τὸν τύραννον καὶ ἐπι-
βήτορα Φώτιον, καὶ εἰσαγαγὼν Στέφανον τὸν γνήσιον ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ
Λέοντος, καὶ προσκαλεσάμενος Στυλιανὸν Νεοκαισαρείας Μητροπο-
λίτην τὸν Μάπαν, καὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ διωγμῷ συναθλή-
σαντας ἐπισκόπους, ἡγουμένους, πρεσβυτέρους, διακόνους, καὶ λοιποὺς ζη-
λωτὰς τῆς εὐσεβείας, φησὶ πρὸς αὐτούς. Ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία ἡμῶν τὴν
ἀλήθειαν ζητήσασα, τὸν παράνομον ἄνδρα τοῦ θρόνου ἀπήλασε, καὶ τὸν
καθ' ὑμῶν διωγμὸν ἔπαυσε, καὶ οὐ βιάσομέν τινας ἐξ ὑμῶν παρὰ προ-
αίρεσιν ποτὲ κοινωνῆσαι, ἐν παρακλήσει δὲ μᾶλλον προσφωνῶ τὴν ὑμετέ-
ραν εὐλάβειαν, ἵνα συνέλθητε τῷ ἀδελφῷ μου, καὶ γένηται μία ποίμνη.
Ἐὰν δὲ ἄνευ τῶν Ῥωμαίων τῶν δεσμευσάντων, Φώτιον οὐ θέλετε συνελθεῖν
τῷ ἀδελφῷ μου, διὰ τὸ χειροτονηθῆναι Διάκονον ὑπὸ Φωτίου, δεῦτε
γράψωμεν καὶ ἀποστείλωμεν ὁμοῦ παράκλησιν εἰς τὴν Ῥώμην πρὸς τὸν
Πάπαν,

tum venit. Et quia, vti dictum eſt, cum iis qui aliena ſentiebāt, conſentire recuſabat, nec Acta Synodica, in tuæ Maieſtatis præſentia quondam trāſacta, reſcindere & antiquare volebat, Marinus ad triginta dies in cuſtodiâ & vinculis eſt habitus; quod ipſum ſibi, pro veritate paſſo laudi potius, quam contumeliæ duxit. Sed tu alter Conſtantine, cur illum (Conſtantinum Magnum) non es imitatus, qui libellos ſacerdotum ſibi oblatos Vulcano conſecrauit quod ſe indignum eſſe diceret, qui, in ſacerdotes ſententiam, iudicij pronunciaret. Quapropter Fili Spiritalis, te monemus, ne Romanam Eccleſiam oppugnes. Cum verò accepiſſemus è tuo ſatu* natū in ſacerdotē conſecratū, magna ſanè animi voluptate perfuſi ſumus. Rogo tuam ſacram Maieſtatem, vti Chelandium munias, rebusque neceſſariis ab Aprili ad Septembrem vſq; inſtruas, mittasque qui portus noſtros maritimáue loca contra Agarenorum populationes tueantur. Cetera taciti ſuſtinemus, cùm nobis nec oleum ſit pro cultu Dei neceſſarium, cui gloria in ſæculorum æternitates, Amen.

Stephanum natu minimū intelligit, de quo infra.

Hæc epiſtola miſſa quidem eſt ad Imperatorem Baſilium, ſed defuncto iam parente Leo Baſilij filius eam accepit; qui cùm vim & auctoritatem epiſtolæ non ignoraret, peſsimis Photij artibus deprehenſis, ſubito cunctos ſacerdotes à damnato Photio acerbè Fidei cauſſa vexatos euocauit, eiectoque tyranno Photio, qui per vim thronum inuaſerat, Stephanum germanum ſuum in Patriarchio collocauit, & citato Styliano Neocæſarêæ Metropolita cognomento Mapa, cæterisque cum illo vltima paſsis Epiſcopis Monaſteriorum præpoſitis, Presbyteris, Diaconis, aliiſque eximiis pietatis propugnatoribus, ad illos in hunc modum verba fecit. Noſtra à Deo profecta Maieſtas, re bene prius agitata, virū impium de throno deturbauit, iuxtaque vos, à tyrannide illius liberauit, cum quo vt inuiti communicetis, nequaquam ego vos vrgebo: quin potius veſtram pietatem oro obſecroque, vt cum fratre meo ſentiatis, vnumque ouile fiat. Quod ſi abſque Romanæ Eccleſiæ auctoritate, quæ Photium anathemate damnauit, cum fratre meo, vt qui à Photio in Diaconum ſit conſecratus,

Baſilius moritur.

Photius rursū eliminatur.

Leo filius imperat: illius oratio ad Epiſcopos.

commu-

Πάπαν, καὶ οἰκονομήσῃ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ τῶν ὑπὸ Φωτίου χειροτονηθέντων. Ἔγραψεν οὖν διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πάπαν, ὁμοίως καὶ οἱ περὶ τὸν Μάπαν τὸν Μητροπολίτην Νεοκαισαρείας ἐποίησαν, ἔχει δὲ ἡ τοῦ Μητροπολίτου ἐπιστολὴ οὕτως.

Τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ Στεφάνῳ, δεσπότῃ καὶ Οἰκουμενικῷ Πάπᾳ.

Στυλιανὸς ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας τῆς Εὐφρατησίας χώρας, δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἐπίσκοποι, καὶ πάντες ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι, καὶ Διάκονοι τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν Δύσιν καὶ Ἑῴαν ἡγούμενοι, καὶ Πρεσβύτεροι, Μονασταὶ καὶ ἡσυχασταί.

Ἡ τοῦ Θεοῦ Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἀεὶ ὑπερισχύει τῶν αὐτὴν πολεμούντων. Γέγραπται γάρ, ὅτι Κύριος ἀσθενῆ ποιήσει τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, καὶ ὁ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν πολεμῶν, ἐκείνου ἐστὶ πολέμιος. Ποικίλη μὲν οὖν, ὦ ἱερὰ σεβασμιότης, ἡ τοῦ πονηροῦ πέφυκεν ἀπάτη κατὰ διαφόρους καιροὺς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἄλλως ἄλλους ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐπὶ τρίβους σκολιὰς ὑποσύρουσα. Τοῦτο δὲ μάλιστα ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ποιεῖν αὐτῷ σύνηθες, ὅπου, καὶ τὸ κατόρθωμα, ἀξιεπαίνετον· καὶ τὸ παράπτωμα φρικωδέστατον. Τοιγάρ τοι πολλὰ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν δοχεῖα κατάλληλα τῆς αὐτοῦ σκαιότητος ἐφευρών, τὴν εἰκονικὴν σεβασμιότητα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς πανάγνου τούτου μητρὸς, καὶ τῶν αὐτοῦ θεραπόντων, ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ἀπήλασεν. Ἀλλὰ Θεοῦ χάριτι διὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία, τὴν ἑαυτῆς ὡραιότητα νῦν ἀπείληφε, καὶ τὸ θεοστυγὲς δόγμα τῆς εἰκονομαχικῆς αἱρέσεως † ἀπελήλακται. Τί δὲ ὁ μισόκαλος δαίμων; ἕτεραν πάλιν ἤγειρε τρικυμίαν, πάλιν γὰρ ἤγειρε Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον Ἀσβεστᾶν, καὶ Εὐλάμπιον, καὶ Πέτρον, καὶ τοὺς περὶ αὐτούς, καὶ δι' αὐτῶν τὰ μέλη Χριστοῦ διασπᾷ ἀπ' ἀλλήλων,

καὶ

† ἴσως ἀπελήλαται.

communicare recuſetis; agite Romam ſcribamus, libellumq́; ſupplicem ad Papam mittamus, vt anathematis cenſurâ abſoluat eos, qui à Photio ſunt initiati. Scripſit igitur Imperator ad Papam, vnaque Mapa Neocæſareæ Metropolita, cuius epiſtola hanc complectitur ſententiam.

Longè ſanctiſſimo, beatiſſimóque Stephano, Domino & Oecumenico Papæ.

Stylianus Neocæſareæ Euphrateſinæ prouinciæ Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, & qui mecum ſunt Epiſcopi, omnesq́; reliqui Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi ſanctiſſimæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ.

Omneſqúe ad Orientem & Occidentem cœnobiorum Præfecti, Presbyteri, Monachi & Anachoretæ.

CAtholica Dei Apoſtolicaque Eccleſia ſemper hoſtes ſuos triumphat. Etenim ſcriptum eſt; Franget Deus aduerſarium eius, & qui aduerſatur Eccleſiæ eius, hoſtis Dei eſt. Varia ſanè & multiplex, ô ſacer & venerabilis Pontifex, variis hominum ætatibus, mali dæmonis ars fallendi fuit, cum alios aliter è recto calle ad auia & obliqua auertit. Hoc verò potiſsimum in Dei Eccleſia facere conſueuit, vbi, quod rectè fit, laudatur; quod impiè, maximoperè formidatur. Nam cum in Eccleſia Dei opportuna quædam impietatis ſuæ reperiſſet inſtrumenta, Imaginum ſacrarum venerationem & cultum, tam Chriſti, quàm intemeratæ genitricis eius, & famulorum Dei ex Eccleſiaſtica diſciplina ſuſtulit. Sed iam Dei beneficio Eccleſia noſtra ſplendorem ſuum per Imperatorum pietatem recuperauit, ſectǽque Iconomachorum inuiſum Deo dogma exterminauit. Quid verò recti bonique omnis inimicus Dæmon? Aliam rurſus per Gregorium cognomento Aſbeſtam, Elampium, & Petrum, horumque ſectatores tempeſtatem concitauit, per quos membra Chriſti inter ſe diſtrahere,

A. C. DCCC. LXXXVI. Complectitur hac epiſtola totam Ignatij, & Gregorij, Photij, Stephaniq́; cauſſam.

Digitized by Google

καὶ τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου οὐκ ὤκνησεν. Οὓς ὁ Πατρι-
άρχης οὗτος πλειστάκις συνοδικῶς προσκαλεσάμενος, καὶ ὅσον εἴδει,
θεραπείας ἀξιώσας ἵνα μὴ ἐκκοπέντες τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας θρέμ-
ματα πονηρῶν γένωνται, θεραπεῦσαι οὐκ ἴσχυσε. Διὸ καθαιρέσει καὶ ἀνα-
θέματι αὐτοὺς καθυπέβαλε. Ἐκεῖνοι δὲ γράμματά τε ἀπέστειλαν, καὶ
πρέσβεις πρὸς τὸν τηνικαῦτα ἁγιώτατον Πάπαν Ῥώμης τὸν μακάριον
Λέοντα, ζητοῦντες τὴν παρ' αὐτοῦ ἐκδίκησιν, ὡς δῆθεν ἠδικημένοι. Καὶ ὁ
Πάπας πρὸς Πατριάρχην Ἰγνάτιον ἔγραψεν ἀξιῶν ἀποστεῖλαί τινα
ἐκ προσώπου αὐτοῦ πρὸς τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ ἀνα-
μάθῃ τὰ περὶ τοὺς σχισματικοὺς ἐκείνους. Καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰγνάτιος
τοῦτο πρᾶξαι οὐκ ἀνεβάλετο, ἀλλ' ἀπέστειλε Λάζαρον τὸν Μοναχὸν καὶ
Ὁμολογητὴν μετὰ γραμμάτων. ὡς ἀκριβῶς εἰδότα τὰ περὶ τὸν Γρηγό-
ριον, ὃς καὶ ἐδίδαξε τὸν Πάπαν ταῦτα. Διὸ καὶ αὐτὸς κατεψηφίσατο καὶ κα-
τέκρινεν ὁμοιοτρόπως τοὺς παρὰ Ἰγνατίου κατακριθέντας, ὡς σχισμα-
τικούς. Τελειωθέντος δὲ τοῦ μακαρίου Πάπα Λέοντος, ἐκεῖνοι τῷ μετ'
αὐτὸν Βενεδίκτῳ τῆς Ῥώμης Πάπᾳ, πάλιν δι' ὄχλου γεγόνασι περὶ τῶν
αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ ἁγιώτατος Βενέδικτος ἀκριβῶς καὶ αὐτὸς ἐξετάσας τὸ
†ἴσως οἱ. πρᾶγμα τὴν κατ' αὐτῶν κρίσιν Ἰγνατίῳ ἐκύρωσεν. † ἡ μετὰ τοῦτο Φωτίῳ
τινὶ σχισματικῷ ὄντι τῆς Θεοῦ Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, καὶ ἐν
ἀρχοντικῇ τάξει τελοῦντι συνεργῷ χρησάμενοι πρὸς Βάρδαν τὸν παρα-
δυναστεύοντα, καὶ θεῖον Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως ἐλεγχόμενον καὶ αὐτὸν
παρὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου ἐπὶ αἰσχρογαμίᾳ, τὸν Ἰγνάτιον τοῦ θρόνου
βιαίως καταβιβάζουσι, συκοφάντας οὐκ ὀλίγους πλασάμενοι κατ'
αὐτοῦ, καὶ τὸν Βασιλέα δι' αὐτῶν συναρπάσαντες, ὃς δὴ Βασιλεὺς, τὸν Φώτιον
ἀντὶ Ἰγνατίου εἰσήγαγε παρὰ τῶν σχισματικῶν ψηφισθέντα, καὶ ὑπὸ
τοῦ καθαιρεθέντος Γρηγορίου χειροτονηθέντα αὐθημερόν. Ὁπότε καὶ οἱ
Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ λογάδες τῶν ἱερέων, καὶ ὅσον περιφανὲς ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ ἀπερράγησαν, διὰ τὴν τοῦ σχισματικοῦ Φωτίου ἀκανόνιστον εἰσαγωγήν,
ἐν οἷς κἀγὼ ὁ ἐλάχιστος, πολλοὺς δὲ κἀκεῖνος εἰς ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο,
τοὺς μὲν φοβῶν, τοὺς δὲ κακουχῶν, τοὺς δὲ δώροις ἐξαπατῶν. Εἶτα δὲ
καὶ ἰδιόχειρον ἐγγέγραφε, τοῦ μηδέποτε κατὰ Ἰγνατίου, ἢ τῆς κατ' αὐτὸν
ἱερωσύνης κατηγορίαν συστήσασθαι. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ καταφρο-

νήσας

& à ſanctiſsimo Patriarcha ſuo Ignatio auellere non eſt cunctatus. Quos tamen Patriarcha cum ſæpius ad Synodum citatos, quaque par eſt humanitate tractatos ſanare vellet, ne ab Eccleſia Dei reſecti malo inſidiatori præda fierent, illi tamen nullam mediciuam admiſerunt. Quapropter exauctoratos anathemati ſubiecit. Qui Legatos cum literis ad ſanctiſsimũ Papam Rom. B. Leonem, qui tum pontificatum gerebat, miſerunt, ad illiusq; ſententiam & iudicium, vt qui ſe læſos dicerent, prouocarunt. Papa ergo datis ad Patriarcham literis petiuit, vt Patriarcha ſuo nomine Legatum Romam deſtinaret, per quem de ſchiſmaticorum cauſa cognoſceret. Nec diu moratus Patriarcha, Lazarum profeſsione monachum, & Fidei confeſsione clarum, qui rerum à Gregorio factarum exploratam habebat cognitionẽ, cum literis miſit, qui Papæ cauſſam diligenter expoſuit. Itaq; eandem in ſchiſmaticos ſentẽtiam tulit, quam antea in eoſdem tulerat Ignatius. Leone dein ex humanis ſublato, rurſum illi, Benedicto, qui Leoni ſucceſsit, de eiſdẽ rebus moleſti fuerunt. Enimuero & ipſe Benedictus, re diligenter excuſſa, ſententiam aduerſus illos ſecundum Ignatium pronunciauit. Qui Photio poſtea Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ perduelli & ſchiſmatico politicoque magiſtratu fungente, ſocio & adiutore apud Bardam Cæſarem & Michaëlis Imperatoris auunculum, eundemq; ipſum ab Ignatio Patriarcha ob inceſtas nuptias reprehenſum, vſi, Ignatium de throno per vim detrahunt, comparatisq; in illum non paucis periuris calumniatoribus Imperatori imponunt, qui, pulſo Ignatio, Photium à ſchiſmaticis deſignatum, ſubitoq; à Gregorio exauctorato conſecratum intruſit. Quo tempore ſimul & Antiſtites, & lectiſsimus quiſq; ſacerdotum, & quicquid deniq; in Eccleſia aliquo numero fuit, (quos inter & ego poſtremiſsimus eram) propter ſacrilegam hanc Photij in Eccleſiam irruptionem auulſi ſunt, cùm alios donis, alios minis, alios tormentis fractos circumuenit, ſuisq; partibus adiunxit. Præterea ſua manu per ſcriptum teſtatus eſt, nullam ſe aduerſus Ignatium, aut dignitatem Pontificatus illius, accuſationem inſtituturũ. Sed nõ multo poſt violato ſuo chirographo con-

νήσας τοῦ οἰκείου χειρογράφου, ἐν τῷ περιβλέπτῳ ναῷ τῶν ἁγίων Αποστόλων, συνέδριον λῃστρικὸν συστησάμενος, καθαιρέσει καὶ ἀναθέματι τὸν Πατριάρχην Ιγνάτιον, ὁ μοιχὸς καθυπέβαλεν. Εἶτα τὴν οἰκείαν παρανομίαν ἐκ περιουσίας συστῆσαι βουλόμενος, πρὸς τὴν καθ᾽ ὑμᾶς πρεσβυτέραν Ῥώμην, καὶ τὸν τηνικαῦτα ἁγιώτατον Πάπαν Νικόλαον ἐξαπέστειλεν ἐπισκόπους μετὰ βασιλικῆς συναινέσεως, καὶ ἐξῃτήσατο τοποτηρητὰς παρ᾽ ἐκείνου σταλῆναι πρὸς τὴν τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίαν, ἐπιτηρήσοντας τὰ παρ᾽ αὐτοῦ κατὰ Ιγνατίου πραχθέντα, ὃ δὴ καὶ γέγονε· καὶ ἀπεστάλησαν Ῥαδούαλδος καὶ Ζαχαρίας, μετὰ καὶ συστατικῶν γραμμάτων πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ καὶ τὸν Φώτιον· τούτων δὲ τῶν τοποτηρητῶν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀνελθόντων, σύνοδος συνεκροτήθη, καὶ ὑποκλαπέντες οὗτοι οἱ τοποτηρηταὶ δώροις μὲν παρὰ Φωτίου, ἀπειλαῖς δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως, οὐκ ἐποίησαν κατὰ τὸ διαπεταγμένον αὐτοῖς, ἀλλὰ κατεψηφίσαντο μὲν Ιγνατίου, τὸν δὲ Φώτιον παρὰ τὴν διάταξιν τοῦ Πάπα καθίδρυσαν, καὶ οὕτως παρὰ τὸν Αποστολικὸν θρόνον ὑπέστρεψαν, μετὰ καὶ βασιλικῶν γραφῶν, καὶ τῶν τοῦ Φωτίου. ὁπότε καὶ ζήλῳ κινηθεὶς ὁ Μοναχὸς Θεόγνωστος ὁ Αρχιμανδρίτης, καὶ διὰ κοσμικῆς στολῆς λαθραίως, καὶ αὐτὸς εἰς Ῥώμην ἐπιδημεῖ, καὶ τὰ κατὰ τοῦ Ιγνατίου διδάσκει τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Νικόλαον. ὃς καὶ σύνοδον συγκροτήσας τότε, τοὺς μὲν οἰκείους ἀποκρισιαρίους Ῥαδούαλδον καὶ Ζαχαρίαν, ὡς πεποιηκότας παρὰ τὰ διαπεταγμένα καθῄρησε. Πάλιν δὲ σύνοδον ἑτέραν συγκροτεῖ, καὶ Φώτιον τὸν μοιχὸν καὶ ἐπιβάτην ἀναθεματίζει· τὸν δὲ Ιγνάτιον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἀνηγόρευσε. διὰ γραμμάτων τε τὸ παρ᾽ αὐτοῦ πραχθὲν τῷ Μιχαὴλ βασιλεῖ, καὶ τῷ Φωτίῳ πεποίηκε γνώριμον. Επεὶ δὲ μετὰ τοῦτον εἰς Βασίλειον ἡ βασιλεία μετεκυλίσθη, φιλοθέῳ ζήλῳ ἐκεῖνος κεκίνητο, καὶ τὴν πρᾶξιν τὴν ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ παρὰ τοῦ Πάπα Νικολάου γεγονυῖαν περὶ τῆς ἀποβολῆς Φωτίου, καὶ τῆς τοῦ Ιγνατίου ἀποκαταστάσεως ἐπικυρῶσαι. τὸν Ιγνάτιον ἐκ τῆς ἐξορίας ἀνακαλεσάμενος, καὶ καταγαγὼν τὸν Φώτιον. καὶ δὴ ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν τοῦ τε Ιγνατίου καὶ τοῦ Φωτίου ἀποκρισιαρίους μετὰ καὶ βασιλικῆς ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν Αποστολικὸν θρόνον συναποστείλας καὶ τὸν ἀναπλασμὸν τὸν παρ᾽ αὐτοῦ γεγονότα τοῦ Φωτίου κατὰ τοῦ

Πάπα

cilium, vel potius latrocinium in nobili ſanctorum Apoſtolorum Aede cogit, atque mœchus legitimum Patriarcham Ignatium gradu motum anathemati deuouet. Inſuper cum ſuam ipſius impietatem firmare vellet, Romam veterem vrbem veſtram, & ſanctiſsimum Papam Nicolaum, qui tum ad Eccleſiæ clauum ſedebat, Epiſcopos cum literis Imperatoris miſit, Legatosque ab eo petiuit, qui Conſtantinopolim venirent, & acta à ſe contra Ignatium firmarent, quod & factum eſt; miſsique cum literis commendatitiis ad Michaëlem Imperatorem & Photium Rhodoaldus & Zacharias; qui cum Conſtantinopolim appuliſſent, Synodus celebrata eſt, corruptique Legati Romani à Photio donis, minis ab Imperatore territi, mandata Pontificis neglexerunt, damnatoque Ignatio, Photium contra Pontificis decretum in Patriarchali throno collocarunt, Romamque ad Apoſtolicam cathedram cum regiis & Photianis literis ſunt reuerſi. Hic Monachus & Archimandrita Theognoſtus rei indignitate commotus, veſte mutatâ, clam & ipſe Romam peregrini ritu properauit, cauſſamque Ignatij ſanctiſsimo Papæ Nicolao totam expoſuit; qui mox coacta Synodo, ſuos Legatos Rhodoaldum & Zachariam, vt qui contra decreta feciſſent, honore Epiſcopatus exuit. Aliaque rurſum vocata Synodo Photium adulterum Eccleſiæ & graſſatorem anathemate vinxit; Ignatiumque Patriarcham germanum renunciauit, Actaque omnia Michaëli & Photio tranſmiſſa declarauit. Poſtquam autem Imperium ad Baſilium eſt deuolutum, diuino ille concitatus ſpiritu Acta Romæ à Papa Nicolao de Photij exauctoratione, & Ignatij reſtitutione rata habuit, Ignatiumque ab exilio reuocauit, Photiumque deiecit, & Legatos ad Apoſtolicum thronum, ex Ignatij & Photij, ſuaque parte miſit, atq; Synodicum Photij contra Nicolaum volumen ex fabulis & mendaciis compoſitum adiunxit. Sed Nicolao mortuo, Legati Hadrianum ſucceſſorem offenderunt, apud quem Legationem totam expoſuerunt. Hadrianus Papa rurſum indicto

Digitized by Google

Πάπα Νικολάου, ὃς καὶ εὑρέθη πληρωτῆσαι παρὰ τῶν ἀποσταλέντων. Ἀδριανοῦ δὲ διαδεξαμένου αὐτὸν, ὑπεδείχθησαν ἐκείνῳ τὰ ἀποσταλέντα. Πάλιν οὖν ὁ Πάπας Ἀδριανὸς σύνοδον τοπικὴν συνεκρότησε, καὶ τὰ αὐτὰ τῷ Πάπα μακαρίῳ Νικολάῳ κατὰ Φωτίου ἐθέσπισε, καὶ ἐπιδεξάμενος ἄνδρας εὐλαβεῖς ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ Οἰκουμενικῆς συνόδου συγκροτηθείσης, παρουσίᾳ καὶ τῶν τοποτηρητῶν τῶν Ἀνατολικῶν Πατριαρχῶν, ἀπόφασις πάλιν κατὰ Φωτίου γέγονεν, ὡς μοιχικῶς ἐπιβαίνοντος τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως· καὶ καθαιροῦσα τοῦτον καὶ ἀναθεματίζουσα, καὶ τὸν Ἰγνάτιον ἀποκαθιστῶσα. Ἐν τούτοις δὲ πάλιν ὁ Φώτιος οὐχ ἡσύχασε, παρανόμους γὰρ ἄνδρας γόητάς τε καὶ ἀπατεῶνας συνήγαγε, καὶ συκοφάντας ψευδεῖς πλασάμενος τὸν τρισμακάριστον Ἰγνάτιον τῆς ζωῆς δυστήνως ἀπαλλαγῆναι παρεσκεύασεν. Οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἔτι ἐν τῷ οἰκείῳ θρόνῳ Ἰγνατίου καθημένου, ὁ ὑπὸ Οἰκουμενικῆς συνόδου ἐκκήρυκτος καὶ ἀναθεματισμένος Φώτιος, ἐν τῇ Κωνσταντινουπολιτῶν ἐπαρχείᾳ χειροτονίας διαφόρους ἐποίησεν. Ἀλλὰ καὶ μετὰ στρατιωτικῆς χειρὸς, καθάπερ ὁ πάλαι δυσσεβὴς Μακεδόνιος εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν εἰσεπήδησε, τῶν συλλειτουργῶν ἡμῶν τὴν θείαν μυσταγωγίαν ἐν τῷ περιβλέπτῳ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐπιτελούντων· οἱ καὶ θεασάμενοι αὐτὸν ἀναισχύντως εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσιόντα, καταλιπόντες ἡμιτελῆ τὴν λειτουργίαν ἔφυγον. Ὁ δὲ Φώτιος τοὺς ἱερεῖς Κυρίου καὶ συλλειτουργοὺς ἡμῶν μετὰ πολλῆς βίας, καὶ μαστίγων πολλῶν πρὸς ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο καὶ ἄκοντας. Ἐγὼ δὲ καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ Ἐπίσκοποι, Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι, καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν Δύσιν καὶ Ἑῴαν ἡγούμενοι, Μοναχοί τε καὶ ἡσυχασταὶ, πλῆθος οὐκ εὐαρίθμητον, τῇ θείᾳ χάριτι διεφυλάχθημεν ἀπαράτρωτοι, μήτε πρότερον μήτε ὕστερον κοινωνήσαντες τῷ Φωτίῳ. ὃς ἐπεὶ ἀκανονίστως, ὡς εἴρηται, ἐπέβη πάλιν, ἀμφιβολίαν πολλοῖς ἐνέβαλε, λέγουσιν ὅτι οὐκ ἀποδεχόμεθα τοῦτον, εἰ μὴ συναινέσει καὶ ὁ Ἀποστολικὸς θρόνος Ῥώμης τῆς πρεσβυτέρας. ὁ δὴ μαθὼν ἐκεῖνος, τοὺς ἁπλουστέρους οὕτως ἠπάτησε. Παῦλον γὰρ καὶ Εὐγένιον τοὺς ἐπισκόπους παρὰ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, ἀποσταλέντας πρὸς Ἰγνάτιον τὸν Πατριάρχην περὶ τῆς Βουλγαρικῆς ἐπαρχίας, καὶ εὑρόντας ὅτι ὁ μακάριος Ἰγνάτιος τέθνηκεν, παραλαβὼν ὁ Φώτιος δώροις ἠπάτησε, καὶ βασιλικαῖς

ἀπειλαῖς,

Concilio prouinciali, omnia Nicolai contra Photium decreta confirmauit, ſelectoſque & religioſos viros Conſtantinopolim miſit, ibique Concilio generali coacto, præſentibus omnibus Patriarcharum vicariis rurſum in Photium damnationis ſententia eſt pronunciata: Photium more adulteri Eccleſiam Conſtantinopolitanam inuaſiſſe; quem Synodus exauctoratum à Chriſtianorum Societate ſecluſit, atque Ignatium in Patriarchium ſuum reduxit. Sed nec dum Photius impietatis conſilia abiecit aut quieuit, ſed impios quoſdam prȩſtigiatores & impoſtores conduxit, periuroſque calumniatores apposuit, atque ſanctiſsimum Ignatium indigniſsimis modis vita deuoluere conatus eſt. Neque hîc ſcelus illius conſtitit, ſed vlterius procedens Ignatio ſuo adhuc in throno reſidente, ille ab Oecumenico Concilio exauctoratus execratuſque Photius in prouincia Conſtantinopolitana complures ordinationes fecit. Quin & cum armata manu, quemadmodũ impius olim Macedonius in Eccleſiam Dei, nobis tum Symmyſtis in auguſto Sophiæ templo Deo operantibus, inſiliit; Quem cum ſacrificantes in ſacrarium irrumpentem cernerent, ſacrificium ſemiperactum reliquerunt; indeq; profugerunt. Photius autẽ Sacerdotes Domini Symmyſtas noſtros, renitẽtes multis plagis afflictos ad ſe pertraxit. Ego verò, meique conſortes Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, iuxtaq; mecum omnes Orientis & Occidentis cœnobiorum prȩſides, vitȩque monaſticæ & quietæ cultores, quorum numerus propè innumerus fuit, ope Dei, integri intactiq; permanſimus, penituſq; nos ab eius ſocietate ſeiunximus, nec antea, nec poſtea cõmunione illius inquinatos. Qui cum Patriarchatum poſtea contra Apoſtolicas ſanctiones iterum inuaſiſſet, multos reddidit perplexos, qui aſſerebant à ſe non receptum iri Photium, donec à Romana & Apoſtolica ſede eſſet cõfirmatus. Quod cùm ille animaduertiſſet, ſimpliciores in hunc modum circumuenit. Paulum & Eugenium Epiſcopos * Ioannes Papa ad Patriarcham Ignatium de Bulgarûm prouincia componenda miſerat, qui cum defuncto iam Ignatio (Conſtantinopolim veniſſent) Photius palpum illis obtruſit, partimque donis corruptos,

* *Ioannes VIII.*

ἀπειλαῖς, εἰπεῖν ἐνώπιον τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἐπισκόπων, καὶ τοῦ λοιποῦ λαοῦ, ὅτι καὶ τοῦ Ἰγνατίου ἀπεστάλησαν παρὰ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, ὥστε ἀναθεματίσαι μὲν αὐτόν, τὸν δὲ Φώτιον Πατριάρχην ἀναγορεῦσαι. Διὸ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν συλλειτουργῶν ἡμῶν ἠπατήθησαν. Ἐκεῖνος δὲ καὶ τὸν ὑμέτερον Ἀποστολικὸν θρόνον ἀπατῆσαι βουληθείς, γραμμάτιον συνεγράψατο, ὡς ἐκ προσώπου Ἰγνατίου τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν αὐτοῦ συλλειτουργῶν, ὡς δῆθεν παρακαλούντων τὴν ἱερὰν ὁσιότητα τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, ὥστε δεχθῆναι τὸν Φώτιον. καὶ τοῦτο πρὸς ὑμᾶς ἐξαπέστειλαν. Διὸ καὶ Πέτρος ὁ πρεσβύτερος ἐξ ὑμῶν, εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἀνελθὼν καὶ συνελθὼν Παύλῳ καὶ Εὐγενίῳ τὸν Φώτιον, ὡς ἀποδεδεγμένον παρὰ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου ἐκήρυξαν. Ἐντεῦθεν ἀδείας δραξάμενος, καὶ πολιτικὰς φροντίδας εἰς ἑαυτὸν ἀνελάβετο, καὶ οὕτω καὶ αὐτὴν τὴν βασίλειον ἐξουσίαν ὑφαρπάσαι ἐπειρᾶτο. Καὶ γὰρ Ἀβάδιον ἀγενὲς καὶ ἄσημον, γοητικόν τε καὶ μαγικὸν ὠκειώσατο, οὗ ὁ πατὴρ τὸ ἐπίκλην μὲν Σανταβαρηνὸς Μανιχαῖος δὲ τὴν αἵρεσιν, καὶ γόης τὸ ἐπιτήδευμα ἦν, ὃς καὶ ἐπιγνωσθεὶς καὶ κινδυνεύων κρατηθῆναι, πρὸς τοὺς Βουλγάρους ἀπῆλθεν ἔτι νοσοῦντας τὴν ἀθεΐαν τε καὶ ἀσέβειαν, ὅτι κἀκεῖνος τὴν τῶν Χριστιανῶν ἐξωμόσατο πίστιν. ὁ δὲ δὴ τούτου παῖς τὸ ῥηθὲν Ἀβάδιον εἰς τὴν βασιλεύουσαν Κωνσταντινούπολιν, περιλειφθεὶς νεάζον ἔτι τὴν ἡλικίαν παραδίδοται τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ παρὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, κἀκεῖ τὴν τρίχα ἐκάρη. Εἰς μέτρον δὲ ἡλικίας ἐλάσαν, καὶ πᾶσαν κακουργίαν διαπραξάμενον, προσκολλᾶται τῷ ὁμοιοτρόπῳ Φωτίῳ, ὃν καὶ ἐχειροτόνησε Φώτιος ἱερέα ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ βιαστικῇ εἰς τὴν Πατριαρχικὴν ἀξίαν ἀνόδῳ. ὡς δὲ ἀπεβλήθη Φώτιος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, μετὰ τὴν τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου ἀποκήρυξιν, ὑποτίθησιν αὐτῷ ὁ τοῦ Σανταβαρηνοῦ υἱὸς πολλάκις τὸ προῤῥηθὲν Ἀβάδιον, εὑρεῖν τινὰ τῶν τοῖς βασιλείοις οἰκειωμένων. δύνασθαι γὰρ ἔλεγε, διὰ τούτου ἀποκαταστῆσαι πάλιν τὸν Φώτιον. Εὑρέθη οὖν Νικήτας κοιτωνίτης ὁ ἐπιλεγόμενος Κλαίουσα, καὶ δώροις πλείστοις ἀπατηθεὶς τὰ κατασκευασθέντα παρὰ τοῦ γόητος Σανταβαρηνοῦ μαγικά, ὕδατά τε καὶ βρώματα τῷ βασιλεῖ παραθεὶς πεποίηκε φίλον αὐτῷ τὸν μεμισημένον Φώτιον. Καὶ τοῦ ἁγιωτάτου Ἰγνατίου τὸν θρόνον κατέχοντος, τὸν Φώτιον ἐκ τοῦ λεγομένου Στενοῦ ἀνεκαλέσατο

πρὸς

ruptos, partim regiis minis perculſos impulit, vt in conuentu Cleri, Epiſcoporum, & vniuerſi populi teſtarentur ſe à Papa Ioanne aduerſus Ignatium miſſos, vt Ignatium anathemate ferirent, & Photium Patriarcham renunciarent. Vnde factum eſt, vt plurimi Symmyſtarum noſtrorũ ab illo ſint illuſi. Photius porro cum & veſtro Apoſtolico throno vellet imponere, Ignatij Patriarchę nomine Symmyſtarumque illius, libellum compoſuit, quo ſacram ſanctitatem veſtram rogitabant, vti Photium dignaretur recipere, & hunc libellum ad vos miſit. Hinc Petrus Presbyter à vobis huc ad vrbem regiam miſſus, re cum Paulo & Eugenio communicata, Photium velut iam ab Apoſtolica Sede receptum vna cum illis proclamauit. Inde Photius omnia impune auſus politicas quoque * curas ſuſcipere, imo regiam poteſtatem ſibi ſenſim vſurpare cœpit. Abbatulum enim quendam obſcurum & ignobilem præſtigiatorem inſuper & magum ſibi adiunxerat, cuius pater cognomento Santabarenus ſecta Manichæus & arte magus erat, qui & deprehenſus & capite periclitatus ad Bulgaros adhuc Idolorum dæmonumq; cultores profugit, vbi hic Fidem & Chriſtum eierauit. Huius ergo de quo dixi filius Abbatulus cum in vrbem regiam Conſtantinopolim veniſſet, à Barda Cæſare admodum adoleſcens in Studitarum cœnobium miſſus eſt, ibique in monachum attonſus. Cumque iam in virum adoleuiſſet, omnique ſcelere pectus imbuiſſet, Photio moribus ſimillimo adhæſit, quem Photius in priore Patriarchatus tyrannide ſacerdotem conſecrauit. Photius verò poſt factam ab Oecumenica Synodo publicam ſui exauctorationem, de throno deiectus eſt, cui Abbatulus, de quo ſæpe dictum, Santabareni filius ſuggerit, vt aliquem ex palatinis Imperatori familiaribus venetur; per illum enim Photium poſſe reſtitui affirmabat. Repertus ergo Nicetas à cubiculo, cognomento Clæuſa, qui plurimis captus donis, comparata à Santabareno præſtigiatore pharmaca, eſculenta & poculenta medicata Imperatori apponit, inuiſumque prius Photium, charum illi gratumque reddit. Ergo Ignatio adhuc in Patriarchio ſedente, Photium Imperator ex inſula Stena dicta in regiam accerſit,

** contra Canones.*

Hæc Nicetas nõ refert in Ignatio.

Φίλτρον Baſilio propinatum.

πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ ἐν τῷ παλατίῳ εἶχε σύνοικον, ὡς μᾶλλον τοῦτον Πατριάρχην εἶναι ἢ τὸν Ἰγνάτιον, κἂν ἐν τῷ θρόνῳ καθίδρυτο. Διό, ὡς ἀνωτέρω ἔφθημεν εἰπεῖν, καὶ χειροτονίας ἐποίει, καὶ τοσοῦτον τὸν βασιλέα κατὰ τοῦ Ἰγνατίου διήγειρεν, ὡς καὶ τὸ ζῆν αὐτὸν κακῶς ἀφαιρεθῆναι. οὗ καὶ κακῶς οὕτως ἀποθανόντος, εὐθὺς ὁ Φώτιος εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐκάθισεν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Σανταβαρηνόν, ὃν καὶ τῷ βασιλεῖ σφόδρα ᾠκείωσε, καὶ ἐπίσκοπον Εὐχαΐτων ἐποίησε, μοναστήριά τε περιφανῆ ἐν ἑτέραις ἐπαρχίαις διακείμενα, καὶ ἑτέροις ἐπισκόποις ὑποκείμενα, ἐξ ἐκείνων μὲν ἀφείλετο, τῷ Σανταβαρηνῷ δὲ ἐπέδωκεν. ὡς προσενωθῆναι ταῦτα τῇ τῶν Εὐχαΐτων ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐπισκόπους ἐν αὐτοῖς παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ χειροτονηθῆναι, οὗτος σὺν τῷ Φωτίῳ κατὰ τοῦ νῦν ἡμῶν βασιλεύοντος πανευσεβεστάτου Λέοντος βουλεύονται βουλὴν πονηρὰν ὑποβαλόντες κατ' αὐτοῦ τὸν πατέρα Βασίλειον, ὡς ἐπιβούλου καὶ ἐναντίου τῶν πατρικῶν θελημάτων. Ἐπεὶ γὰρ ἐνόσησεν ὁ Βασίλειος νόσον δυσίατον αὐτόν, καὶ πρὸς τὸ θανεῖν γέγονεν, ὑπέλαβεν ὡς ἐκείνου θελόντως καὶ τοῦ υἱοῦ ἐκποδὼν γινομένου, αὐτίκα καθέξουσι τὴν βασιλείαν, ἢ δι' ἑαυτόν, ἢ δι' ἑτέρου οἷον βούλονται, προσώπου ταύτην οἰκονομοῦντες. Ἀλλ' οὐκ εἴασεν εἰς τέλος ἐκβῆναι τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια. κἂν γὰρ ἐν ἰδιώταις ἀπελύθη, διὰ τοῦτο ὁ υἱὸς Λέων παρὰ τοῦ πατρὸς Βασιλείου, καὶ ἐν φυλακῇ ἦν φρουρούμενος, ἀλλ' εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον ἀνήχθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός, οὗτος τὸν μὲν Φώτιον εὐθὺς ἐξωθεῖ ὡς παράνομα καὶ ἄθεσμα πολλὰ διαπραξάμενον, ἡμᾶς δὲ τοὺς πειθομένους ἐκείνῳ, καὶ διὰ τούτου πεῖραν πολλῶν λαβόντας δεινῶν ἐλευθέρους ἐκείνων ἀπέδειξεν.

Ἐπεὶ δὲ ἴσμεν ὅτι ἐκ τοῦ Ἀποστολικοῦ ὑμῶν θρόνου τὸ ἰθύνεσθαι καὶ κανονίζεσθαι ἔχομεν, τούτου χάριν διὰ τοῦ εὐτελοῦς ἡμῶν γράμματος τὴν ὑμετέραν παρακαλοῦμεν σεβασμιότητα, καὶ σπλαγχνισθῆναι ὑμᾶς δεόμεθα εἰς λαόν, τὸν μὴ χωρὶς εὐλόγου αἰτίας τὴν τοῦ Φωτίου χειροτονίαν δεξάμενον, καὶ πρότερον μὲν τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου ὑμῶν τοὺς ἀποκρισιαρίους Ῥαδούαλδον καὶ Ζαχαρίαν τοὺς τὸν Φώτιον ἀπαρχῆς καθιδρυκότας εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον· εἶτα δὲ καὶ Εὐγένιον καὶ Παῦλον τοὺς τὸ δεύτερον τῷ αὐτῷ Φωτίῳ κοινωνήσαντας, μὴ τῇ τοῦ Φωτίου

ἀπωλείᾳ

ſit, atq; in palatio contubernium aſsignat, vbi Photius Patriarcham potius, quam ipſe Ignatius, quamuis adhuc thronum teneret, agebat. Quare, vt ſupra narrabamus, etiam conſecrationes celebrabat, adeoq; Imperatori inuiſum reddidit Ignatium, vt illum etiam malè perditũ iret. Ignatio igitur ita per ſcelus ſublato, ſubito Photius thronum inuolauit, ſecumque Santabarenum illum habuit, quem Imperatori familiariſsimum reddidit, atq; Euchaitarum Epiſcopum creauit, cœnobiaq; illuſtria aliis in prouinciis ſita, aliiſq; Epiſcopis ſubiecta Santabareno tradidit, ita vt Euchaitarum Eccleſiæ iungerentur, ſuoſq; epiſcopos à Santabareno initiatos acciperent. Hic vna cum Photio contra religioſiſsimum Imperatorem, qui nunc rerum potitur, Leonem peſsimum conſilium init, patremq; Baſilium à filio tanquam * inſidiatore, & patris voluntati repugnante alieniſsimum reddit. Nam cum Baſilius exitiali morbo correptus eſſet, iamq; in vltimis verſaretur, putauerunt (Photius & Santabarenus) ſe, Baſilio non repugnante, filio iam abdicato facile regnum occupaturos, illudq; vel per ſe, vel alium, quẽ vellent, adminiſtraturos. Sed enim Dei prouidentia, conſilia eorum antequam ad exitum perducerẽtur, diſsipauit. Quamuis enim Leo filius in ordinem redactus priuatus ageret, imo à patre Baſilio in vinculis haberetur, *patre tamen morbo extincto Imperium tenuit, & Photium multa impiè nefarieq; auſum de throno mox deiecit, & nos illi ſubiectos multiſq; ærumnis (quod non obſequeremur) afflictos ab illius tyrannide in libertatem vindicauit.

Ignatius per inſidias occultè ſublatus, fortè veneficio. Nicetas nihil ea de re.

** Plura Curopalates, Glycas, Hamartolus, qui tamen Photianus. Nã Leonẽ ait precibus Photij ſeruatum, nec Photium vſquã accuſat.*

** Reſtitutus tamen à Patre viuo vt hiſtorici tradunt.*

Cum autem haud ignoremus nos ab Apoſtolico veſtro tribunali ſanctè *regi corrigiq;, ea ꝓpter ſubmiſsiſsimis noſtris literis veſtram venerandã dignitatem obteſtamur, vti populo, qui non ſine graui cauſſa Photium admiſit, veniam miſericordiamq; indulgere ne dedignetur. (Nam prius Rhodoaldi & Zachariæ Legatorum veſtrorum auctoritate inductus hoc fecit, qui Photium primitus Patriarcham in ſede Conſtãtinopolitana collocarant; deinde Eugenij & Pauli; qui Photium denuo ad communionem admiſerunt) ne vna cum Photio per Photium in exitium trahatur, & infinita vis hominum a-

** Diſcite perduelles Eccleſia audire Pontificem.*

Dd 2 liorum

ἀπωλείᾳ συναπολέσθαι· μηδὲ ἕτερον ἀναρίθμητον πλῆθος ἐκδιωχθῆναι· τοῦτο γὰρ συνήθες τῇ ἐκκλησίᾳ ἐστί. ἡ γὰρ Οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος, τὸν μὲν ἔξαρχον τῆς δυσσεβείας Διόσκορον τὸν φονέα Φλαβιανοῦ τοῦ μακαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καθῄρησεν, ὡς φονέα καὶ αἱρετικὸν καὶ ἀκοινωνησίαν τολμήσαντα ἐπαγαγεῖν τῷ ἁγιωτάτῳ Πάπα Λέοντι· τοὺς δὲ ὑπὸ Διοσκόρου ἔτι χειροτονηθέντας, ἔτι ὑποπεσόντας, ἀλλὰ μὴν καὶ διώκτας τῆς εὐσεβείας γεγονότας, διὰ μετανοίας ἐδέξατο. Καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ δὲ ἑβδόμη σύνοδος, τοὺς ἀρχηγοὺς μὲν τῆς εἰκονομαχικῆς αἱρέσεως ἀπεκήρυξε. τοὺς δὲ ἀκολούθους αὐτῶν, διὰ μετανοίας ἐδέξατο. Ὅθεν χρὴ καὶ τὴν σὴν ἐν ἀρετῇ τελειότητα, τὸν μὲν Φώτιον ὡς ἐξ ἀρχῆς σχισματικὸν, καὶ παρὰ ὁμοίων τὴν χειροτονίαν ἀκανονίστως εἰληφότα, καὶ διὰ πολλὰ ἄλλ᾽ ἃ εἰργάσατο ὅμοια ἀποδιῶξαι, τοὺς γοῦν ἐξ αὐτοῦ ὡς ἐξ ἀπάτης φενακισθέντας συμπαθείας οἰκονομικῶς ἀξιωθήσεσθαι πρεσβεύομεν, ὡς ἂν γένηται εἰρηναία κατάστασις τῇ Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίᾳ, ἵνα μὴ οἱ μὲν Ἀπολλῶ, οἱ δὲ Κηφᾶ, οἱ δὲ Παύλου ὦσι, καὶ οὕτω διαιρεῖται τὸ ἓν σῶμα τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ ἵνα πάντες ὁμοθυμαδὸν ὡς μίαν ἔχοντες κεφαλὴν, τὸν πάντα Χριστὸν Θεὸν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν κοινῇ τούτῳ τὸν ὕμνον πέμπωμεν, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ ὁμοίως κηρύττωμεν, μὴ δι᾽ ἕνα ἄνθρωπον ἁμαρτῶντα, τοσοῦτον πλῆθος ἀπολεῖται. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ὡς φθάσαντες ἔφαμεν τῇ τῶν φιλοχρίστων βασιλέων κελεύσει τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαβόντες πολλῶν ἡμᾶς πρὸς τὴν κοινωνίαν ὠθούντων καὶ διομνυμένων τούτου παρὰ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου οἰκονομίας χάριν ἐαθῆναι εἰς τὸ τὰ τῆς ἱερατικῆς ἀξίας ἀκωλύτως διατελεῖν, οὐδαμῶς αὐτοὺς ἐπιστεύσαμεν. τὸ πιστὸν καὶ ἀναμφίλεκτον παρὰ τῆς σῆς ἁγιότητος ἐκδεχόμενοι. οὐδεὶς, ὦ τιμία κεφαλὴ, ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι, τῶν τῷ Φωτίῳ κοινωνησάντων, ἰδίᾳ γνώμῃ τοῦτο πεποίηκεν, ἀλλὰ βίᾳ τῶν τότε κρατούντων. Διὸ δεόμεθα τὴν σὴν ὁσιότητα ἐλεῆσαι λαὸν ἀπεγνωσμένον. Δυσωπεῖ σε Πέτρος. οὗ τὸν θρόνον ἔλαχες διέπειν ὡς συγχωρεῖν ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ παρὰ τοῦ πάντων δεσπότου καὶ τοῖς ἐν γνώσει ἁμαρτάνουσιν ἐδιδάχθη. Ἐπάκουσον ἡμῶν· καὶ λήψῃ καὶ αὐτὸν ἐκ Θεοῦ τὴν ἄνωθεν εὐμένειαν, καὶ μακρὸν χρόνον εἰς τὸ ἰθύνειν τὴν Ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας

Θεοτόκου,

Digitized by Google

liorum ab Eccleſiâ proſcribatur: Hoc enim in Eccleſiâ vſu receptum eſt. Nam quartum Concilium generale Impietatis auctorem Dioſcorum beatiſsimi Flauiani Patriarchæ Conſtantinopolitani percuſſorem, tanquam hæreticum & parricidam, quique auſus fuiſſet in ſanctiſsimum Papam Leonem anathema torquere, exauctorauit; conſecratos autem à Dioſcoro, aut illi ſubiectos & lapſos, imo veræ pietatis * perſecutores, per pœnitentiam tamen recepit. Nicęna quoq; VII. Synodus Iconomachorum duces damnauit, ſectatores autem eorũ, cùm eos impietatis pœniteret, admiſit. Quapropter par eſt, vt & tua ſingularis virtus, Photium quidẽ iam tum à principio perduellem ſeu Schiſmaticum, & à Schiſmaticis contra ſacras leges inauguratũ, aliaq; multa facinora auſum proſcribat; ſed per fraudem ab illo circumuentos rogamus, vt commiſeratione veniaq́;, per diſpenſationem, proſequare, vt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ pax reddatur, & non ſint alij quidem Apollo; alij verò Cephæ; alij demũ Pauli, & ita fœdè corpus Eccleſiæ quod vnũ eſt, diſtrahatur, ſed vt omnes Chriſtum Deum velut vnum caput, communemq́ue omnium noſtrum ſaluatorem profeſsi, vno illũ omnes ore celebremus; mandata eius pariter prædicemus, ne propter vnius ſcelus, tanta hominum multitudo funditus intereat. Etenim cum iuſſu Deo dilectorum principum Conſtantinopolim euocati veniſſemus, multis nos ad Photianorum communicationem hortãtibus, iurantibusq; ſe ab Apoſtolica Sede per diſpenſationem obtinuiſſe, vt ritè Sacerdotum munere fungi poſſent, fidem tamen illis nequaquam adhibendam putauimus, donec à tua ſanctitate certius aliquid & firmius adferretur. Nullus porro eorũ, ô venerande Pontifex, vel ipſo teſte Numine, qui cum Photio communicarunt, ſua id voluntate fecit, ſed vi duntaxat regia compulſus. Quamobrem rogamus tuam Sanctitatem, vti deſperabundum populum miſericordia dignere. Rogat te ipſe Petrus cuius locũ thronumq́;, vt adminiſtres, occupaſti, qui à communi cunctorum Domino etiam iis, qui ſcientes volẽtes peccauerunt ſeptuagies ſepties didicit ignoſcere. Exaudi nos: ſic tûte etiam clementiam cœleſtem Numinis experiaris, vt deprecatu ſanctiſsimæ Dei genitricis, cœleſtium principum,

* τῆς εὐσεβείας διώκτας.

Θεοτόκου, τῶν νοερῶν δυνάμεων, Ἀποστόλων, Προφητῶν, Μαρτύρων ὁσίων καὶ πάντων τῶν ἁγίων.

Ἐπιστολὴ, ἀντίγραφος πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἐπιστολὴν, ἧς ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως.

Στέφανος Ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῖς ἐν ἑκάστῳ κλήματι Ἐπισκόποις καὶ λοιποῖς Κληρικοῖς.

Ἡ Καθολικὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἐκκλησία ἡ τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῇ στερεᾷ πέτρᾳ, τῇ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ὁμολογίᾳ, κἂν πλείσταις ταραχαῖς, καὶ καταιγίσιν ἀνέμων ταράττηται, ἀλλ᾽ οὖν ἔτι καὶ στερροῦται καὶ αὔξει. Οὐ θαυμαστὸν, εἰ ὁ πονηρὸς τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μὴ ὀκνήσας πειρᾶσαι. Τοίνυν τὸν ἱκανῶς μεμισημένον Φώτιον οὐ θαυμαστόν ἐστι, εἰ τῆς ἐκκλησίας ἐκκήρυκτον πεποιήκατε τὸν καταπαίξαντα καὶ τὸν ζωοποιὸν τοῦ κυρίου σταυρὸν, δι᾽ οὗ δὴ τιμίου σταυροῦ πάντα τὰ χαρίσματα τῆς ἱερατικῆς ὑπηρεσίας πληροῦται, καὶ ἡ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος κολυμβήθρα ἐν αὐτῷ ἁγιάζεται. τοίνυν ὁ προρρηθεὶς λαὸς εἰ ὁδῷ βασιλικῇ ἐπορεύετο, καὶ τοῖς παρὰ τῶν πατέρων πεπηγμένοις ὅροις συνεσφίγγετο εἰς τοσαύτην μανίαν οὐκ ἂν ἦλθε. Διὸ οἱ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Χριστοῦ τὸν τίμιον δηλονότι σταυρὸν καταπαίζοντες ἐπατάχθησαν, ὥσπερ τὰ πρωτότοκα τῆς Αἰγύπτου, τότε γὰρ τὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐσφραγισμένα ὄντα διεφυλάχθησαν. Τίδε ἄρα ἦν τὸ αἷμα τοῦ ἀμνοῦ τοῦ ἐν ταῖς τῶν Ἰσραηλιτῶν φλιαῖς, εἰ μὴ ὁ σταυρὸς τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἐν τοῖς μετώποις τῶν πιστῶν ἐνσφραγίζεται. Ὁ γοῦν τὸν σωτήριον σταυρὸν εἰς οὐδὲν λογιζόμενος, τῷ εὐαγγελικῷ ξίφει ἀναιρεῖται. Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ Φωτίου οὕτως ὑμεῖς ὑπεγράψατε. Ἡμεῖς δὲ τὸ βασιλικὸν γράμμα ἀναγνόντες, πλεῖστον ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου διεστάμενον εὕρομεν. Περιεῖχε γὰρ οὕτως, ὅτι Φώτιος ἡσυχαστικὴν διαγωγὴν ᾑρετήσατο, καὶ ἐνυπογράφως τὸν θρόνον παρῃτήσατο, καὶ ἰδίως τὰ περὶ ἑαυτοῦ συνεφώνησε ταπείνωσιν ἀντὶ ὑπερηφανίας ἑλόμενος, οὗ δὴ χάριν ἐν ἀμφιβολίᾳ ἐγνό-

Apoſtolorum, Prophetarum, ſanctorũ Martyrum ac Diuorum omnium multis annis Apoſtolicam Eccleſiam adminiſtres.

Epiſtola, qua reſpondetur ad ſuperiorem; cuius hæc eſt inſcriptio.

Stephanus ſeruus ſeruorum Dei cunctis vbique terrarum degentibus Epiſcopis & Clericis reliquis, &c.

A. C. DCCC. LXXXVI.

CAtholica Chriſti Dei noſtri Eccleſia ædificata ſupra firmam Petram, quæ eſt Apoſtoli confeſsio, etſi quam plurimis tempeſtatum fluctibus, & turbinum procellis agitetur, tamen conſtat ſibi, interimq́; augetur. Nec mirum videri debet, ſi perduellis Dei, Eccleſię membra tentamentis aggrediatur, quando idem, caput Eccleſiæ Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum auſus eſt tentare. Quare mirandum non eſt, ſi meritò inuiſum ab Eccleſia Photium eieciſtis, qui ipſam quoq; ſacroſanctam ſalutiferamq́; crucem, quo venerando ſigno omnia ſacra ſacerdotij miniſteria peraguntur, à quo ipſe ſalutis fons baptiſmatis ſanctitatem accepit, ludificatus eſt. Si ergo populus (an Photius potius) de quo modo diximus, viam regiam ſemper inſtitiſſet, & à patrum decretis & ſanctionibus nec latum vnguem diſceſsiſſet, nunquam in eam inſaniam incidiſſet. Hinc illi qui humilitatem Chriſti, hoc eſt venerandam eius crucem irriſerunt, non ſecus ac primogenita Aegypti, percuſsi ſunt. Tunc quicquid Iſraëlis ſignatum erat, ſaluum fuit. Quid enim ſanguis agni in Iſraëlitarum poſtibus erat aliud, quam crux patientis Chriſti? qua credentium frontes inſigniuntur. Qui ergo ſalutarem crucem contemnit, Euangelico gladio mactatur. Sed de Photio vos quidem ſcripſiſtis. Nos verò lectis Imperatoris literis, eas plurimum à * veſtris diſcrepare animaduertimus. Ita enim illę: Photium vitam priuatam & quietam amplexũ, ſponte animi, per chirographum ſeſe ſacro magiſtratu, humilitate ſuperbię antepoſita, id quod priuata eius teſtetur vita, abdicaſſe. Hinc nos ancipiti cogitatione diſtracti hæremus: multum enim differt voluntaria renuncia-

Λαὸς Vterque codex B. & A. habet non λαϊκὸς.

Metius ad Photium refert & ſcribit λαϊκὸς non malè meo animo.

** ἡμετέρου eſt in Vtroque cod. ſed melius ὑμετέρου.*

ἐγινόμεθα, πολὺ γὰρ διαφέρει τὸ παραιτήσασθαι, τῷ ἐξωθῆναι. Ἡμεῖς γοῦν ἄνευ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τὴν οἱανοῦν ἐπενεγκεῖν κρίσιν οὐ δυνάμεθα. Διὸ καὶ βελτίως τὴν ψῆφον παρεδράμομεν, καὶ χρεία ἐστὶν ἑνὸς ἑκάστου μέρους εὐλαβεστάτους Ἐπισκόπους ἀποστεῖλαι, ὡς ἂν ἐξεταζομένης πάσης ἀμφιβολίας, καὶ ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς ἀληθείας φανερουμένης εἰπεῖν δυνησόμεθα, ὃ ὁ Θεὸς δώσει. Καὶ γὰρ ὡς κάτοπτρον καὶ ὑπόδειγμα ἡ ἁγία τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησίαις καθίσταται· καὶ εἴτι ἂν ὁρίσῃ, εἰς τὸν αἰῶνα ἀκλόνητον διαμένει. Καὶ χρὴ μετὰ ἐξετάσεως τὰς κρίσεις φέρειν.

Ἑτέρα ἐπιστολὴ παρακλητική, πεμφθεῖσα μετὰ ἔτη τρία, παρὰ τοῦ αὐτοῦ Μητροπολίτου Νεοκαισαρείας πρὸς τὸν αὐτὸν Στέφανον Πάπαν Ῥώμης, ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων μερῶν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Πάπα Μητροπολίτου, καὶ βασιλικὸς ἄνθρωπος μετὰ καὶ γραμμάτων βασιλικῶν ἦλθον.

Τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ Στεφάνῳ καὶ Οἰκουμενικῷ Πάπᾳ Στυλιανὸς Ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ Ἐπίσκοποι.

Εὐσέβιος Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ, Ἰωάννης Ἐπίσκοπος Κωμανῶν, Ἰωάννης Ἐπίσκοπος Λεοντοπόλεως, καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι οἱ ἐν τῇ ἑτέρᾳ ἐπιστολῇ προγραφέντες.

Τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ γράμματα τῆς ὑμῶν ἁγιοπρεποῦς, καὶ ἐξοχωτάτης ἀρχιερωσύνης, ἡ ἡμετέρα μετριότης δεξαμένη, ἤδη ἐν τούτοις. Καὶ μετὰ τὸ προοίμιον τῆς ἐπιστολῆς, ἐν ᾧ καὶ ἐγκώμιον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου γέγραπται ταῦτα ῥητῶς. Περιεῖχε τὸ σεβάσμιον τῆς σῆς ἐνθέου ἀρχιερωσύνης, ὅτι διαφωνία εὑρέθη ἐν τοῖς γράμμασι τῶν πραλλινοτάτων ἡμῶν βασιλέων, καὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος. Ἡ δὲ αἰτία τῆς διαφωνίας ἐστὶν αὕτη. Οἱ παραιτησάμενοι γράψαντες τὸν Φώτιον, αὐτοὶ τοῦτον καὶ ἱερέα ἐδέξαντο. Ἡμεῖς δὲ οἱ μηδόλως τοῦτον ἴχνος ἱερωσύνης ὁμολογοῦντες ἔχειν κατὰ τὴν ἔννομον καὶ κανονικὴν κρίσιν τῶν ἀοιδίμων

nunciatio, à violentâ eiectione. Quare nos abſque diligenti totius rei indagatione nullam poſſumus ſententiam proferre quapropter & nunc amplius pronunciamus, iudiciumq; prorogauimus. Oportet enim vt ab vtraque parte Epiſcopi, de quorum pietate conſtet, Legati mittantur, vt, omni diſcuſſa dubitatione, veritateque vndequaque explorata, quod Deus ſuggeſſerit, iudicare poſsimus. Etenim Eccleſia Romana velut ſpeculum quoddam & exemplar Eccleſiis ceteris proponitur: quæ ſi quid definierit, id omnibus ſeculis firmum inconcuſſumque manet. Par eſt ergo, vt abſque cauſſæ cognitione iudicium & ſententia non pronuncietur.

Alia deprecatoria eiuſdem Metropolitæ Neocæſareæ poſt triennium ad eundem Stephanum Papam Romanum miſſa, quando ex præſcripto Papæ ab aduerſaria quoque parte Metropolitæ, homoque palatinus cum literis Imperatoris Romam venerunt:

Longè ſanctiſsimo beatiſsimoq; Stephano Papæ Oecumenico, Stylianus Epiſcopus Neocæſareæ, meiq; Symmyſtæ Epiſcopi.

Euſebius Epiſcopus Nazianzi, Joannes Epiſcopus Comorum, Ioannes Epiſcopus Leontopolis, ceterique Epiſcopi in ſuperiore epiſtolâ præfixi.

Diuinas ſacrasque ſanctæ magnificæque & excellentiſsimæ pontificię dignitatis veſtrę literas noſtra tenuitas accepit, magnamque inde voluptatem percepit, &c. Poſt exordium epiſtolæ, quo Apoſtolici throni illuſtre elogium continetur, hęc diſertè perſcripta ſequuntur. Continebat veneranda pontificatus tui maieſtas literis ſuis, ſereniſsimorum Imperatorum noſtrorum literas cum noſtris non conſenſiſſe. Huius rei cauſſa hæc eſt. Qui Photium ſponte renunciaſſe dignitatem ſcripſerunt, illi ipſi Photium vt ſacerdotem receperunt. Nos aũt nullum in Photio veſtigium Sacerdotij reſidere

A. C. DCCC. LXXXIX.

Ee ſecun-

ἀοιδίμων τοῦ τε μακαρίου Πάπα Νικολάου, καὶ τοῦ Ἀδριανοῦ, καθὼς καὶ ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθεῖσα παρὰ τῶν τοποτηρητῶν τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς θρόνων τριῶν. Πῶς ἠδυνάμεθα τὸν οὕτω κατακριθέντα ὡς παραιτησόμενον γράφειν; ἐθαυμάσαμεν δὲ καὶ πῶς, ὃν ἔγραψας ἀποκεκινημένον ἀπὸ τῆς στερεᾶς πέτρας τοῦ Χριστοῦ ἐν προοιμίοις τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον ἐν τῷ ταύτης τέλει ὡς ἔννομον Ἀρχιερέα κριθῆναι ὀφείλειν ἔγραψας; πῶς ὁ ἀπόβλητος κριθήσεται; οὕτω γὰρ τὰ τῶν προκατόχων θεοφόρων ἀνδρῶν θεσπίσματα περὶ αὐτοῦ ἀθετοῦνται, ὅμως ὅσον τις ἐθέλει τὰ περὶ τὸν Φώτιον ἐξετάζειν, πλέον οἶμαι τὴν κατάκρισιν αὐτοῦ αὐξάνεσθαι, οὔτ᾽ ἄλλα ἐῶμεν, ἃ δὲ κατὰ τοῦ ἀνεπιλήπτου τῷ ὄντι, καὶ κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Μαρίνου συνέπλασε, τοῦ ἤδεις; ἃ οὐκ ἀγνοεῖν σε οἴδαμεν, καθὼς ἡ πρὸς τὸν ἀοίδιμον Βασίλειον καὶ βασιλέα ἡμῶν γραφή σου δηλοῖ. Ἀλλ᾽ ἡμεῖς πάλιν τῶν προτέρων δεήσεων ἐχόμεθα περὶ τῶν δεξαμένων τὸν Φώτιον κατὰ βίαν, καὶ παρακαλοῦμεν ἐγκυκλίους ἐπιστολὰς πέμψαι πρὸς τοὺς Πατριαρχικοὺς τῆς Ἀνατολῆς θρόνους, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ τὴν παρ᾽ ἡμῶν οἰκονομίαν δεξάμενοι συνασμενίσωσι καὶ ἐπισφραγίσωσι, διὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ σοφωτάτου ἡμῶν βασιλέως τοῦ ἐξαγαγόντος ἡμᾶς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου, καὶ δωρησαμένου ἡμῖν φῶς ἐλεύθερον. οὐκ ἔστιν ἀκανόνιστον τὸ, τὸν μὲν Φώτιον καθῃρημένον εἶναι, τοὺς δὲ βίᾳ τοῦτον δεξαμένους καὶ νῦν μετανοοῦντας δεχθῆναι. Τοῦτο γὰρ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας πρὸς Ῥουφῖνον ἔγραψεν· ὅτι δεῖ ἐν ταῖς συνοδικαῖς συνελεύσεσι τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ μόνων τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν σχισματικῶν ἀπορρίπτεσθαι, τοὺς δὲ λοιποὺς οἰκονομίας τρόπῳ ἐπαναλαμβάνεσθαι. Εἰρήνη τῷ κόσμῳ καὶ ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πληθυνθείη πρεσβείαις τῆς ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου,
τῶν Θεοειδῶν Ἀγγέλων, τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων,
καὶ πάντων τῶν ἁγίων.

Ἐπιστολὴ

Digitized by Google

ſecundum legitimum & Canonicum laudatiſsimorum Pontificum Nicolai & Hadriani iudicium profeſsi ſumus, quemadmodum Sancta & Oecumenica Synodus Conſtantinopoli à Legatis Apoſtolicæ cathedræ, & trium Orientis thronorum vicariis celebrata promulgauit. Quomodo potuimus ergo in hunc modum damnatum, tanquam ſponte abdicatum ſcribere? Illud verò mirari ſubiit, quo pacto, quem à firma Chriſti petra reiectum in exordio epiſtolæ ſcripſeras, eundem poſtea in fine epiſtolæ, tanquam legitimum Antiſtitem iudicandum ſcripſeris? Quo nam modo is qui reiectus eſt, iudicabitur? Nónne ſic Patrum ſanctorum prædeceſſorum decreta infringuntur? Tamen ſi quis in Photium curioſius velit inquirere, is, opinor, damnationem eius magis etiam confirmabit; Vt enim alia mittamus, illa quæ contra integerrimum & reuera ſanctiſsimum Papam Marinum confinxit; quo loco ponis? quæ te tamen non ignorare certo ſcimus, quemadmodum & literæ tuæ ad laudatiſsimum Imperatorem Baſilium & Imperatorem noſtrum declarant. Sed nos rurſum ad preces conuerſi, pro illis qui Photium receperunt, deprecamur, & rogamus, vt Encyclicas literas ad Orientis Patriarchas mittas, vt ipſi diſpenſationem noſtram ratam habeant confirmentque & obſignent, præſertim cum ſapientiſsimus noſter Imperator roget, qui nos ex tenebris & vmbra mortis eduxit, lumenque libertatis impertiuit. Nihil contra leges Eccleſiaſticas peccabitur ſi qui damnatum Photium inuiti receperunt, iidem per pœnitentiam in gratiam recipiantur. Hoc enim & Magnus ille Athanaſius Patriarcha Alexandrinus ad Rufinum ſcripſit: In Conciliis hæreſiarchas duntaxat, & auctores ſchiſmatum eliminandos, ceteros autem per diſpenſationem recipiendos. Pax toti mundo, & nobis in Chriſto Ieſu per glorioſiſsimæ Dominæ noſtræ Dei genitricis, Deiq; formium Angelorum & clariſsimorum Apoſtolorum, Diuorumq; omnium preces multiplicetur.

Ita codex B & A. habet. nulla nota vocis omiſſæ, nullum hic ſignum. Videtur tamen deeſſe Nicolai nomen.

Ἐπιστολὴ ἀντίγραφος πρὸς ταύτην τὴν ἀναγεγραμμένην, γραφεῖσα παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα καὶ διαδόχου τοῦ μακαρίου τῆς πρὸς τὸν αὐτὸν Στυλιανὸν Φορμόσου. Ἐκείνου γὰρ μὴ φθάσαντος ἀντιγράψαι, ἔγραψε Φόρμοσος.

Τὰ τῆς σῆς ἁγιωσύνης γράμματα πρὸς τὸν Ἀποστολικὸν θρόνον ἀποσταλέντα ἀσμένως ἐδεξάμεθα. Καὶ μετὰ πολλὰ τὰ ἐν μέσῳ ἃ περιεῖχεν ἡ τοιαύτη ἐπιστολὴ γραφῇ καὶ ταῦτα. αἰτεῖς ἔλεος καὶ οὐ προσέθεις ὅπως, καὶ τίνι· λαϊκῷ, ἢ ἱερεῖ. Ἐὰν εἴπῃς λαϊκῷ, συγγνώμης ἄξιος, ὡς παρὰ λαϊκοῦ ἔχων τὸ ἀξίωμα· ἐὰν εἴπῃς ἱερεῖ, οὐ προσέχεις, ὅτι τιμὴν οὐκ ἠδύνατο δοῦναι, ἧς τις τιμὴν οὐκ εἶχεν. οὐδὲν ἠδυνήθη δοῦναι Φώτιος, ἐκτὸς καταικρίσεως, ἧς εἶχε διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῆς σκολιᾶς χειρὸς, καὶ ἐγκατάκρισιν δέδωκε. Πῶς ὤφειλε λαμβάνειν τιμὴν ὁ μέτοχος γεγονὼς τοῦ καταικριθέντος; ἐπεὶ τὸν χειροτονηθέντα ἐλεηθῆναι δυσωπεῖς, σκόπει ὅτι τὸν χειροτονήσαντα πλέον περιθάλπεις, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰρημένον· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ καλοὺς· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ σαπρούς. Μήτιγε δύναται ἡ συκῆ σταφυλὴν ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; ἔδει τοίνυν ἵνα ἡ ἐκκλησία αὐτὴ, εἰς ἣν τὰ τοιαῦτα ἀνάκειται προσφέρειν ἐκδίκησιν χαλεπωτάτην, ἵνα διὰ τῆς τοιαύτης ἐκδικήσεως, ἡ ἐκκλησία ὑμῶν καλῶς καθαρισθῇ. Ἀλλὰ συνέχουσιν ἡμᾶς ἡ πρᾳότης, καὶ ἡ φίλων κακία, καὶ πείθουσιν, ὥστε τινῶν μὲν ἀνασχέσθαι, τινὰ δὲ παντελῶς ἀφελεῖν. Διὸ καὶ ἀπεστείλαμεν ἐκ τῆς ἡμετέρας πλευρᾶς τοὺς εὐλαβεστάτους ἐπισκόπους Καπούανον Λανδενοῦλφον καὶ Ῥωμανὸν, μεθ' ὧν συνελθεῖν καὶ τὴν σὴν ἁγιωσύνην παραινοῦμεν· καὶ Θεοφύλακτον Μητροπολίτην Ἀγκύρας, καὶ Πέτρον τὸν ἡμέτερον πιστόν. Οὕτω μὲν τοίνυν πρὸς πάντων ἐν τῷ Φωτίῳ, τῷ καὶ παραβάτῃ καὶ ἀθεμίτῳ, ἡ ἀπόφασις ἡ ἀπὸ τῶν προηγησαμένων καὶ Οἰκουμενικῶν Ἀρχιερέων ἐξενεχθεῖσα συνοδικῶς, ἔτι δὲ ἐπικυρωθεῖσα καὶ παρὰ τῆς ἡμετέρας χθαμαλότητος, εἰς τὸ διηνεκὲς διαμεῖναι ἀμετάθετον. Καὶ τοὺς χειροτονηθέντας παρὰ Φωτίου ἐλεοῦντες ἐκρίναμεν, ἵνα καὶ προσφερομένων λιβέλλων, ἡμαρτηκέναι ὁμολογήσωσι, καὶ διὰ μετανοίας συγγνώμης

αἰτήσω-

Epiſtola, quâ ad præcedentem reſpondetur, data à ſanctiſsimo Papa & ſucceſſore B. Stephani, Formoſo ad eundem Stylianum. Illo enim cunctante reſcribere (& morte interim intercepto) Formoſus reſpondit.

LIteras Sanctitatis tuæ ad ſedem Apoſtolicam datas, ſanè quàm libenter accepimus. Et poſt alia, quæ continebat epiſtola, hæc ſequuntur. Petis miſericordiam, & non addis, quomodo, aut cuinam: Laico an Sacerdoti. Si Laico, veniâ dignandus eſt, vt qui à Laico dignitatem acceperit; Si Sacerdoti, non perpendis, honorem ab illo nullum tribui poſſe, qui ipſe honore careat. * Photio nihil dare potuit (Gregorius Syracuſanus nempe) prętet damnationem, quam per impię manus impoſitionem incurrit, damnationemque attulit. Quomodo dignitatem (Sacerdotij) accipiat is qui * damnato ſocius adhæret? Caue ne dum pro conſecrato rogas, * conſecrantem potius palpes & aduleris, id quod à Domino dictum eſt: Aut facite arborem bonam, & fructus eius bonos: aut facite arborem malam, & fructus eius malos. Nunquid poteſt ficus vuas proferre, aut vitis ficos? Aequum ergo erat in eiuſmodi Eccleſiam, in qua talia peccantur, grauiſsimę pœnę ſententiam pronunciare, per quam Eccleſia veſtra repurgaretur. Sed continuit nos clementia noſtra, * fratrumque afflictio, vt alia quidem toleraremus, alia verò ſtirpitus conuelleremus. Quapropter à latere noſtro religioſiſsimos Epiſcopos Landulphum Capuanum, & Romanum miſimus, quibus cum, vt tua Sanctitas conueniat, hortamur; Theophylactum quoque Ancyræ Metropolitam & Petrum fidelem noſtrum. Vt ita ante omnia ſententia damnationis ab anteceſſoribus noſtris Oecumenicis Pontificibus in publicis Synodis, in præuaricatorem & legum violatorem Photium pronunciata, atque à noſtra inſuper humilitate confirmata in perpetuum inconcuſſa immutataque permaneat. In eos verò qui à Photio conſecrati ſunt, clementem ſententiam tulimus, vt datis libellis ſupplicibus, fateantur ſe peccaſſe, veniam per pœnitentiam

DCCC.XCI.

** Ita vterque codex Φωτίῳ οὐδὲν ἠδυνήθη δοῦναι. Fortè nihil dare Photius, aut nihil dari à Photio potuit damnato præter damnationem.*

** Photio.*

** Photium.*

Matth. 12.

** ἢ φίλων κακία.*

αἰτήσωσιν, ὑπισχνούμενοι μηδέποτέ τι τοιοῦτον ἡμαρτηκέναι. Ἐξ ἧς τούτων οὕτω διαπραχθέντων, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τὰ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐντάλματι διατεταγμένα κατὰ τῶν προειρημένων προσώπων ἡ σὴ ἁγιωσύνη περαιωσάτω, μήτε προσθεμένη τι, μήτε ὑφελομένη, μήτε ἐναλλάξασα τούτων. Οὕτως γὰρ παρ' ἡμῶν καὶ τῆς σῆς σεβασμιότητος ἐν τῇ τῶν Θεοπίστων κοινωνίᾳ τούτων ἀποδεχθέντων, ὡς λαϊκῶν, τὸ σκάνδαλον ἀφανισθήσεται. Τούτων δὲ ἀποτελεσθέντων, εἴ τις αὐτῶν ἀπαναίνεται τοῦ κοινωνῆσαι, γινωσκέτω ἑαυτὸν μὴ εἶναι μέτριον τῆς ἡμετέρας κοινωνίας. Ἐν Χριστῷ ἔρρωσθε.

† ποσάκις

Ἐντεῦθεν δείκνυται † πολλάκις οἱ σταυροπάται τοὺς ἰδίους σταυροὺς ἠθέτησαν.

α΄. Καὶ πρῶτον μὲν ὅταν Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐπεχείρησε καταβιβάσαι τοῦ θρόνου τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον, ἐκεῖνος δὲ ἵνα μὴ ἀτίμως καταβιβασθῇ, ἑκὼν ὑποχωρῆσαι ἠβούλετο. Οἱ τηνικαῦτα Ἀρχιερεῖς ὁμολογίαν καθ' ἑαυτοὺς ἐποίησαν, ὡς, ἐὰν εἰς τὸν Πατριάρχην βίαιόν τι πράξαι ἐπιχειρήσῃ ὁ Βάρδας, πρότερον αὐτοὶ ἀποθανοῦνται, ἢ τοιοῦτόν τι παραχωρήσουσι γενέσθαι. Καὶ οὕτως ἐπέσχον τῆς ὁρμῆς τὸν Ἰγνάτιον. εἶτα τοῦ Βάρδα πρὸς βίαν ἐξωθήσαντος ἐκεῖνον, οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς μερίδος τοῦ Βάρδα γεγόνασι, καὶ ὑπὸ ἀναθέματι πεπτώκασι, ὃ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐπέθεντο.

β΄. Εἶτα αὐτοῦ τοῦ Φωτίου τυραννικῶς ἀναβιβασθέντος ἀπῄτησαν οἱ Ἀρχιερεῖς αὐτὸν ἔγγραφον, ἵνα ἐν πάσῃ τιμῇ καὶ ἀνενοχλησίᾳ ἔχῃ τὸν Ἰγνάτιον, καὶ ἐποίησε τὸ τοιοῦτον ἔγγραφον ὁ Φώτιος. Καὶ μετὰ μικρὸν ἠθέτησε τοῦτον, καὶ σύνοδον λῃστρικὴν συναθροίσας, καθῄρησε καὶ ἀνεθεμάτισε Ἰγνάτιον.

γ΄. Μετὰ τοῦτο ἠνάγκασεν ὁ Φώτιος, τινὰς τῶν Ἀρχιερέων ἀναθεματίσαι Ἰγνάτιον συμψήφους γινομένους αὐτοῦ, οἱ πρώην ὑπὲρ αὐτοῦ ὄντες παρέβησαν τότε τοὺς οἰκείους σταυροὺς, καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτόν.

δ΄. Καὶ πάλιν ἑτέρα σύνοδος κατ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἠθέτησαν τοὺς οἰκείους σταυροὺς, τοῦτο δὲ πέπρακται μέχρι ἐννάτης ἀθετήσεως τῶν οἰκείων ἰδιοχείρων, ἃ ἐποίησαν διὰ προσταγῆς τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Μοναχοὶ, καὶ ὁ κοινὸς λαὸς ἐκβίας.

ὅρα ἐσάκις γεγόνασι σταυροπάται οἱ περὶ Φώτιον.

Μετὰ

Digitized by Google

impetrent,polliceanturque,nihil ſe amplius huiuſmodi peccaturos. His ita peractis, tua Sanctitas ex noſtro mandato cum ſupra dictis Legatis,cetera omnia tranſigat,nihilque his addat demátue nec permutet. Ita enim illis vt Laicis, à nobis & tua Sanctitate in Fidelium communionem receptis, offenſa omnis & ſcandalum tolletur. Quibus confectis,ſi quis illorum vobiſcũ communicare recuſauerit,ſciat ſe à noſtra communione excluſum iri. Valete in Chriſto.

Hic oſtenditur quoties * Photiani Epiſcopi contra ſuas ipſi cruces periuri extiterint.

Σαυρεγκάται qui crucem ſeu fidem datam violant.

I. Ac primum quidem quando Bardas Cæſar Ignatium Patriarcham de ſuo deiicere throno aggreſſus eſt, Ignatius ne cum ignominia pelleretur, malebat ſponte cedere. Sed Epiſcopi ſtatim per ſe ipſos profeſsionem ediderunt, ſe, ſi quam vim Ignatio Bardas intentaret, potius vltima paſſuros, quam hoc fieri permiſſuros. Ita Ignatium à ſua voluntate cohibuerunt.Sed Barda poſtea Ignatium per vim exturbante,Epiſcopi cum Barda ſe coniunxerunt, atque in anathema,quod ipſi ſibi decreuerant, inciderunt.

II. Deinde Photio per vim intruſo, Epiſcopi à Photio petiuerunt, vt ſua manu per ſcriptum teſtaretur, ſe Ignatium omni honore proſecuturum, nullaque in re violaturum. Photius ergo huiuſmodi chirographum confecit. Sed paulò poſt violauit, Conciliumque ſeu latrocinium celebrauit, in quo Ignatium exauctorauit, & ab Eccleſia per anathema ſecluſit.

III. Præterea nonnullos Epiſcopos ſibi adhærentes Photius ad Ignatij damnationem per vim adegit, qui eundem tamen antea defenderant; tunc verò præuaricati in crucem, illum condemnarunt.

IV. Inſuper altera Synodo cruces ſuas conculcarunt, & hoc vſque nouies accidit, vt ipſi in ſua chirographa præuaricationem committerent.

En quoties periuri facti ſint in Ignatium Photiani.

Poſt-

Μετὰ δὲ τὸ ἀπελαθῆναι τῆς ἐκκλησίας τὸν Φώτιον, καὶ γενέσθαι τὴν μεγάλην καὶ ἁγίαν ὀγδόην σύνοδον, τῶν πέντε Πατριαρχικῶν θρόνων, ἐν τῷ ναῷ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας προκαθημένων τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, προσῆλθον τῇ συνόδῳ Ἐπίσκοποι, Ἱερεῖς, Διάκονοι αἰτοῦντες μετὰ δακρύων συμπάθειαν, ὡς ἀθετήσαντες τὸ ἰδιόχειρον, ὃ ἐποίησαν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον, ἐπιφερόμενοι καὶ λίβελλον ἔνορκον ἐξομολογήσεως, ὃν ἔθεντο ἐπάνω τῶν τιμίων ξύλων καὶ λέγοντες φόβῳ καὶ βίᾳ ποιῆσαι, ἃ ἐποίησαν. Διὸ καὶ συμπαθείας ἔτυχον μετὰ τῶν προσηκόντων ἐπιτιμίων, ἀσφαλισάμενοι μηδέποτε Φωτίῳ κοινωνῆσαι, καὶ καταθέμενοι φυλάττειν τὸν ἀπὸ Ῥώμης πεμφθέντα λίβελλον, καὶ περιέχοντα καθαίρεσιν Φωτίου, καὶ ἀναθεματισμὸν, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ συναίνεσιν τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου τῆς ἀποκαταστάσεως.

Εγράφησαν δὲ καὶ πέντε βιβλία τῆς συνοδικῆς πράξεως, ἴσα τὰ ὅλα, καὶ ἀπεστάλησαν εἰς τὰ πέντε πατριαρχεῖα. Ἐν οἷς βιβλίοις ὑπέγραψαν Ἐπίσκοποι, οἱ παῤῥησιάσαντες εἰς τὴν τοιαύτην σύνοδον, ρβ. καὶ ἡ ὑπογραφὴ ἑκάστου ἔχει οὕτως.

Ὁ δεῖνα Ἐπίσκοπος ἅπαντα τὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ Οἰκουμενικῇ ὀγδόῃ συνόδῳ κριθέντα ἀσμένως ἀποδεχόμενος ὑπέγραψα. Τὴν αὐτὴν ὑπογραφὴν ὑπέγραψαν εἰς τὰ πέντε βιβλία, καὶ οἱ Βασιλεῖς, Βασίλειος, Κωνσταντῖνος, καὶ Λέων. Οἱ δὲ Μάγιστροι καὶ Πατρίκιοι, οἱ εἰς τὴν σύνοδον εὑρεθέντες συγκαθήμενοι ἕκαστος τῶν θείων συμβόλων, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ εἶπον οὕτως. Ἅπαντα τὰ παρὰ Φωτίου γεγονότα τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, καὶ κατὰ τοῦ μακαριωτάτου Πάπα Νικολάου ἀναθεματίζων, τὴν ἁγίαν καὶ Οἰκουμενικὴν ταύτην σύνοδον ἀποδέχομαι οὓς ἀποδέχεται, καὶ ἀναθεματίζω, οὓς ἀναθεματίζει. Καὶ ἐὰν δέξωμαι ποτὲ οὓς ἀπεβάλετο ἡ σύνοδος, ἀνάθεμα ἔσομαι ἀπὸ Χριστοῦ.

Τοσούτων καὶ τηλικούτων ἰδιοχείρων παρ' ἑκατέρων τῶν μερῶν γενομένων, πάλιν παραχωρήσει Θεοῦ ἐπέβη τοῦ Πατριαρχικὸν θρόνον ὁ Φώτιος, καὶ προσκαλεσάμενος πάντας, τοὺς μὲν βίᾳ, τοὺς δὲ χρείᾳ ἐποίησεν ἀθετῆσαι τὰ οἰκεῖα χειρόγραφα, καὶ ἕτερα ἐναντία ἐκθέσθαι. Οἱ γοῦν ἀθετήσαντες τοσαυτάκις τοὺς ἰδίους σταυροὺς, τί ποιήσουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅταν ὄψωνται αὐτὸν τὸν τίμιον σταυρὸν, ὃν κατεπάτησαν,

προ-

Digitized by Google

Poſtquam tandem eiecto Photio magnũ & ſanctum Concilium VIII. generale, quinque Patriarcharum Legatis præſentibus, in magna Eccleſia præſidentibus piis Imperatoribus celebrata eſt, in medium prodiere Epiſcopi, Sacerdotes, Diaconi, & à Synodo veniam cum lachrymis petiuere, vt qui contra Chirographum ſuum, quod pro Ignatio ſcripſerunt, periuri extitiſſent, libellumque profeſsionis iureiurando firmatum obtulere, quo ſupra ſacroſanctæ Crucis ligna poſito, dixere, ſe per vim metumque coactos omnia feciſſe, quæ facta eſſent. Quare & miſericordiam impetrarunt, pœnâ legitimâ Epitimiorum ſuſceptâ, ſed ea lege, vt ne vnquam cum Photio communicarent, & pollicerentur ſe libellum Româ miſſum quo Photij abdicatio, damnatioq; Photianorum, cum Ignatij laudatione & reſtitutione continebatur, obſeruaturos.

Scripta verò ſunt quinq; omnino eiuſdem prorſus exempli volumina, & ad quinque Patriarchas miſſa. Subſcripſere huic Synodo Epiſcopi, qui rem Catholicam liberè ſunt profeſsi, bini ſupra centum, & vniuſcuiuſq; ſubſcriptio hæc eſt.

Ego N. Epiſcopus N. omnibus in hac ſancta & Oecumenica VIII. Synodo decretis à me libenter receptis, ſubſcripſi. *Formula ſubſcriptionis.* Eodemque modo Imperatores Baſilius, Conſtantinus, & Leo ſubſcripſerunt. Magiſtri verò, & Patricij, qui in Synodum venerant aſſederantque, ſinguli & ipſi, quemadmodum & reliqui diuini ſuffragatores dixere. Quicquid à Photio contra Ignatium & beatiſsimum Papam Nicolaum dictum factum, anathematizo. Sacramq; hanc Oecumenicam Synodum probo; & recipio, quos illa recipit; & anathematizo, quos illa anathematizat. Et ſi recepero, quos illa damnauit, à Chriſto anathema fiam.

Talibus tantiſq; ab* vtraque parte ſubſcriptionibus chirographorum editis, rurſum tamen permiſſu Dei thronum patriarchalem Photius conſcendit; euocatiſque omnibus, alios quidem vi, alios verò præmiis induxit, vt chirographa ſua antiquarent, aliaque his contraria componerent. Quid ergo, qui toties in crucem periuri extiterunt, in illo decretorio iudicij die facient, quo ipſam venerandam crucem, quam pro-

* ἑκατέρων.

προσπερδόμενον, ὥσπερ σκῆπτρον βασιλικὸν, ἔμπροσθεν τοῦ φοβεροῦ κριτοῦ καὶ βασιλέως Χριστοῦ.

Εἰ δὲ ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου Μεθοδίου, διὰ τὸ παραβῆναι ἐν ἰδιόχειρον, τινὲς καθῃρέθησαν οὐ μόνον οὗτοι, ἀλλὰ καὶ οἱ συλλειτουργήσαντες τούτοις, πόσῳ μᾶλλον οἱ νῦν ἐπίορκοι οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις, οἱ καὶ καθ' ἑαυτῶν αὐτοὶ τὴν ψῆφον ἐπήνεγκαν ἀναθεματίσαντες ἑαυτοὺς εἰ παραβαῖεν. Ποῖος οὖν τῶν πιστῶν ἐκ τούτων σφραγίδα λαμβάνει, ἢ κοινωνίαν ἐκ τῶν ἀκαθάρτων χειρῶν; ποιοῦντας γὰρ φησὶ παραβάσεις ὁ Προφήτης ἐμίσησα.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, πῶς ἔχουσι κατατολμῆσαι ἀθετῆσαι τὰ ἰδιόχειρα αὐτῶν; καὶ γὰρ κἀκεῖνοι πάντες ἰδιόχειρα ἐποίησαν ἐπὶ τῶν γεγονυιῶν ἐκεῖσε δύο συνόδων Νικολάου καὶ Ἀδριανοῦ· ἐν οἷς ὑπέγραψεν Ἰωάννης ὁ Ἀρχιδιάκονος ὁ μετ' αὐτὸν γενόμενος Πάπας. Καὶ ἔθηκαν ἅπαντες τὰ ἰδιόχειρα αὐτῶν ἐπάνω τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου Πέτρου, τοῦ μὴ ἀποδέξασθαι ποτὲ τὸν μοιχὸν τῆς ἐκκλησίας Φώτιον, ἢ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, ἢ σοῦ ἔχοντας ἀθετῆσαι τὰς εἰρημένας δύο συνόδους αὐτῶν. ὡσαύτως καὶ οἱ Κωνσταντινουπολῖται ἔθηκαν τὰ ἰδιόχειρα αὐτῶν ἐπάνω τῶν τιμίων ξύλων, τοῦ μὴ κοινωνῆσαι ποτὲ Φωτίῳ, ἢ τῇ χειροτονίᾳ αὐτοῦ, ἢ ἀθετῆσαι τὴν ὀγδόην σύνοδον τὴν ἐξακολουθήσασαν ταῖς εἰρημέναις δύο συνόδοις τῶν Ῥωμαίων.

Πολλὰ ζιζάνια ἀνεφύησαν ἐν τῷ τῆς ἐκκλησίας ἀγρῷ, ἡ γὰρ ἡ πρώτη χειροτονία, τοῦ ἐκκηρύκτου Φωτίου· ἡ δευτέρα, ἡ μετὰ τὸν ἄλυτον αὐτοῦ ἀναθεματισμὸν γεγονυῖα. Διαφέρει γὰρ ἑτέρα τῆς ἑτέρας. τὴν πρώτην αὐτοῦ χειροτονίαν ἀπέρρηξαν οἱ τῶν Ῥωμαίων πρόεδροι, καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ ὀγδόη σύνοδος. Διὸ οὐ δέεται ἡ δευτέρα ἐξετάσεως. Ἀλλὰ καὶ οἱ πρῶτοι σταυροπάται, καὶ οἱ δεύτεροι διαφέρουσιν ἀλλήλων. οἵ τε διὰ μανίαν τοῦ Βάρδα ποιήσαντες· καὶ οἱ αὐτοὶ πάλιν ἐπὶ τῆς συνόδου μετὰ τὸ συγχωρηθῆναι, καὶ ὅτι συνέβη καὶ τὸ δεύτερον πάλιν ὁ Φώτιος τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, προσελάβοντο αὐτὸν, οἵ τινές εἰσιν ἀναπολόγητοι. Τινὲς δὲ ἐχειροτονήθησαν ἀπὸ τῆς ἁγίας ὀγδόης συνόδου, καὶ οὐκ ἐποίησαν ἰδιόχειρα, καὶ συνῆλθον τῷ ἀναθεματισμένῳ Φωτίῳ, μετὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ λῃστρικὴν ἀνάβασιν, οἱ μὲν βίᾳ, οἱ δὲ ἑκουσίως. Καὶ κατεδέξαντο

τινὲς

culcarunt, intuebuntur, quę velut regium ſceptrum, ante formidandum regem & iudicem Chriſtum comparebit?

Quod ſi à ſanctiſsimo Methodio propter vnius chirographi violationem nonnulli exauctorati ſunt; nec hi tantum, ſed ſymmyſtæ illorum, quiue cum illis, ſacris operabantur; quanto magis iſti Epiſcopi (erunt condemnandi) qui non ſemel, ſed ſępius, quique ipſi ſuis calculis ſe deuouerant, ſi contra feciſſent. Quis ergo deinceps Fidelium ab illis ſignaculum, aut communionem ab execratis illorum manibus accipiat? Facientes enim, inquit Propheta, præuaricationes odiui. *Pſal.* 100.

*Quin & Romani, quo pacto auſi ſunt violare, quod ſuæ manus ſubſcriptione firmarant? Nam & illi omnes in duabus Synodis Romæ à Nicolao & Hadriano celebratis chirographa ediderant: quibus Ioannes Archidiaconus, qui Nicolao (poſt Hadrianum) in pontificatu ſucceſsit, manu ſua ſubſcripſit. Poſueruntque omnes chirographa ſua ſupra tumulum S. Petri, teſtati ſe Photium Eccleſiæ adulterum, aut ordinationem illius, aut eos, qui dictis duabus Synodis auctoritatem abrogarunt, nunquam recepturos. Eodemque modo Conſtantinopolitani ſuas ſubſcriptiones ſuper veneranda crucis ligna poſuerunt, iurati ſe nunquam cum Photio aut Photianis communicaturos, Synodúmue Oecumenicam quæ duas Romanas ſecuta eſt, nunquam violaturos.

** Romanorum Pontificũ nullus Photiũ recepit niſi Ioannes VIII. deceptus à Photio, quẽ & ipſe mox publicitus pro ambone damnauit. Peßimè tamen audiuit Ioannes ex priore facto.*

Multa in Eccleſiaſtico agro zizania repullularunt, & in primâ Photij damnati inauguratione, & in ſecundâ, quæ poſt anathematiſmum nunquam ſoluendum facta eſt. Differt enim altera ab altera. Primam enim eius electionem Romani Pontifices, & Concilium Oecumenicum VIII. reſciderunt. Quapropter de altera eius ordinatione nihil opus eſt diſputare. Sed enim & primi, qui in ſubſcriptionibus ſigna crucis violarunt, & vltimi inter ſe differunt. Primi namque per Bardæ vim & furorem id fecere: qui tamen ipſi rurſum, poſtquam in Synodo veniam impetrarant, cum Photius denuo thronum Eccleſiæ occuparet, eum receperunt, qui quidem nullam criminis defenſionem ſibi reliquerunt. Quidam verò à ſancta VIII. Synodo conſecrati, ſine ſubſcriptionum chirographis, cum damnato Photio, poſtquam ſecundo pa-

τινὲς αὐτῶν λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ ἐπιτίμια ιε. ἡμερῶν, ὡς ἀναθεματίσαντες αὐτόν. Τοὺς πλείστους δὲ αὐτῶν, καὶ ἀνεχειροτόνησε μυστικὴν χειροτονίαν καλέσας αὐτήν. Τινὲς δὲ μέχρι πολλοῦ ἐνστάντες ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ διωχθέντες, καὶ παρὰ τοῦ δεινοῦ Φωτίου πολλὰ παθόντες καὶ μὴ φέροντες τὰς ἀνυποίστους κολάσεις λειποταξήσαντες συναπήχθησαν τῇ παρανομίᾳ Φωτίου, εἰς οὓς δεῖ πάντως δεῖξαι τὸν Πάπαν τὴν οἰκονομίαν, διὰ τὸ ἀκουσίως συναπαχθῆναι· ἵνα φυλάττηται καὶ σώζηται ἀκεραία καὶ ἡ σύνοδος, καὶ ἡ οἰκονομία δείκνυται. Τὴν δὲ λοιπὴν χειροτονίαν Φωτίου, καὶ τὴν πρώτην, καὶ τὴν δευτέραν, καὶ τὸν δὶς ἐπιβήτορα Φώτιον πρὸ πάντων ἀποβαλέσθαι, καὶ αὐτὸν ὡς παραβάτην ἀναθεματίζειν, καὶ τοὺς πλειστάκις προπατήσαντας, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἀναχειροτονηθέντας ἀθέσμως, ἐξαιρέτως Θεοφάνην τὸν ἐκλεγόμενον Φρυνοδαίμονα, τὸν πολλάκις σταυροπατήσαντα, καὶ πλαστογραφήσαντα μετὰ Φωτίου τὸ κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα Νικολάου βιβλίον, παντελῶς ἀποβαλέσθαι. Φησὶ γὰρ ὁ διάδοχος Νικολάου Πάπας Ἀδριανὸς τοὺς ὑπογράψαντας κατ᾽ ἐκείνου, οὐδεμιᾶς συμπαθείας ἀξιοῦσθαι, τὴν ἀπόφασιν ἐξ ἅπαντος χρὴ φυλαχθῆναι, καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς ὀγδόης συνόδου πάσας τὰς ἀποφάσεις. Τῆς γὰρ συνόδου ταύτης παραλυομένης οὐδεὶς ἱερεὺς οὐδὲ ἐνταῦθα, οὐδὲ ἐν Ῥώμῃ.

Συνοδικαὶ ἀποφάσεις κατὰ τοῦ παραβάτου Φωτίου

ἐν ἐπιτόμῳ τῶν προέδρων τοῦ θρόνου Ῥώμης Νικολάου, Ἀδριανοῦ, Ἰωάννου, Μαρίνου, Στεφάνου καὶ Φορμόσου.

Ἐκ τῆς συνοδικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα Νικολάου τῆς

γινομένης ἐπὶ τῆς συνόδου, ἣν ἐποίησε σὺν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐπισκόποις, ὅτι καθῄρησε Ῥαδούαλδον, καὶ Ζαχαρίαν τοὺς πλανηθέντας ὑπὸ Φωτίου, καὶ ἀπεφήνατο κατ᾽ αὐτοῦ οὕτως.

Φώτιος ὁ ἀπὸ σχισματικῶν καὶ ἀπὸ κοσμικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς αἰφνίδιον καρεὶς, καὶ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Συρακουσῶν

τοῦ

triarchatum inuaſerat, alij quidem vi coacti, alij volentes libentes communicarunt. Et quidam impoſitas ab eo pœnas Eccleſiaſticas, quindecim dierum, vt qui illum antea damnauiſſent, ſuſceperunt. Plurimos verò illorum denuo conſecrauit, vocauitque illam myſticam conſecrationem. Quidam verò diu multumque pro fide & veritate propugnantes, à Photio acerbè vexati, vltimaque omnia paſsi, cum tot tormentis ferendis non eſſent, fracti tandem ceſſerunt, illique præuaricatori ſeſe nolentes ſubiecerunt. Erga quos, omnino æquum eſt, vt Papa ſe clementem exhibeat, cum per vim tempeſtatis abrepti ſint, lapſisque veniam impertiat; vt incorrupta illibataque Synodus cuſtodiatur & ſeruetur, diſpenſatio oſtenditur. Alias autem Photij initiationes, primamque & vltimam, ipſumque Photium, qui bis thronum inuaſit, præ reliquis cunctis eliminandum, ipſumque graſſatorem omnibus diris deuouendum, ac periuros illos, qui toties crucem proculcarunt; nec non & eos qui ab illo denuò ſacrilegè conſecrati ſunt, ſpeciatim verò Theophanem cognomento Phrenodæmonem, qui ſępius ſignum crucis periurio violauit, librumq; contra ſanctiſsimum Papam Nicolaum commentus eſt, penitus exterminãdum iudicamus. Hadrianus enim Nicolai ſucceſſor ſubſcribentes contra Nicolaum, nulla ait miſericordia dignos videri. Quæ ſanè ſententia, vti & omnia Synodi VIII. Oecumenicæ decreta, firmiſsimè cuſtodienda eſt. Nam ſi hæc Synodus violetur & deleatur, nullus neque Romæ neq; Conſtantinopoli Sacerdos legitimus reperietur.

Synodica Pontificum Romanorum Nicolai, Hadriani, Ioannis, Martini, Stephani, Formoſi in Photium præuaricatorem decreta ſummatim comprehenſa.

Ex Synodica Papæ Nicolai epiſtola Concilij centum & ſeptuaginta Epiſcoporum, in quo Rhodoaldum & Zachariam Epiſcopos à Photio corruptos exauctorauit, ſententiamq; his verbis in Photium tulit.

PHotius ſchiſmaticus & palatinus miniſter, ac forenſis repente attõſus, & à Gregorio Syracuſano exauctorato Epi-

τοῦ καθῃρημένου ἐπίσκοπος καταστάθεις, καὶ ζῶντος τοῦ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰγνατίου, καὶ τοῦ θρόνου ἐπιβὰς ὡς μοιχὸς, καὶ συνιερουργῶν τοῖς καθῃρημένοις παρὰ τοῦ προκατόχου μου Βενεδίκτου; καὶ παραβὰς τὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον ὁμολογίαν καὶ συναγαγὼν κατ' αὐτοῦ συνέδριον καὶ καθαίρεσιν, καὶ ἀνάθεμα ἐπαγαγὼν, καὶ τοὺς μὴ κοινωνῆσαι αὐτῷ βουληθέντας παντοίᾳ κολάσει ὑποβαλὼν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν ἐκκλησίαν κυκῶν, ἔστω τῇ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, καὶ τῶν μακαρίων καὶ κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ πάντων ὁμοῦ τῶν Ἁγίων, ἔτι γε μὴν καὶ τῇ τοῦ πνεύματος δι' ἡμῶν κρίσει πάσης ἱερατικῆς τιμῆς καὶ ὀνόματος ἀλλότριος, καὶ παντὸς τάγματος Κληρικοῦ ἀπόβλητος. Εἰ δὲ μετὰ τὴν διάγνωσιν ταύτην πειραθῇ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον κατασχεῖν, ἢ Ἰγνάτιον ἐπιφυῆναι ἀποκαταστάντι, ἢ ἱερατικόν τι ὅλως ἐνεργῆσαι, δεσμοῖς ἀναθέματος ὑποβληθήσεται. Καὶ Γρηγόριος δὲ, ὃν Ἰγνάτιος συνοδικῶς καθῄρησε καὶ ἀνεθεμάτισεν, ὁ μετὰ ταῦτα Φωτίῳ χειροτονήσας, παντὸς Κληρικοῦ τάγματος ἐξωθήσεται, καὶ ὁ δεξάμενος τοῦτον ἀναθεματισθήσεται.

Ἐκ τῆς Συνοδικῆς ἐπιστολῆς τοῦ μακαρίου Πάπα,

Ἀδριανοῦ τῆς γενομένης ἐπὶ τῆς Συνόδου, ἣν ἐποίησε σὺν, ρκ. Ἐπισκόποις ὅτι ἀπεφήνατο μετὰ κρίσεως πάντων οὕτως.

Φώτιον τὸν ἀγοραῖον, τὸν βουλευτικὸν, καὶ ταβουλλάριον, τὸν Νεόφυτον καὶ ἐπιβήτορα, καὶ μοιχὸν ἀναθεματίζομεν, καὶ ἀποκηρύττομεν, καὶ μετὰ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας καὶ τῶν αὐτοῖς ἀκολουθούντων, καὶ ἐκδικούντων αὐτοὺς, καθὼς καὶ ὁ προκάτοχός μου ὁ μακάριος Πάπας Νικόλαος ἀπεφήνατο. οἱ δὲ χειροτονηθέντες ὑπὸ τῶν δύο Πατριαρχῶν Μεθοδίου καὶ Ἰγνατίου, ἐὰν ἀκουσίως καὶ βίᾳ, ἢ ἑκουσίως τῷ Φωτίῳ συνῆλθον, μετανοοῦσι δὲ καὶ ποιοῦσι τὸν λίβελλον, ὃν ἐδεξάμεθα, καὶ ἀναθεματίζουσι τὰς ὑπογραφὰς, ἃς κατὰ τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου ἐποίησαν, τούτους † συμπαθητικῶς εἰς τοὺς ἰδίους βαθμοὺς κυρωθῆναι θεσπίζομεν, μετὰ ἀσφαλείας πολλῆς. Τοὺς δὲ ὑπογράψαντας κατὰ τοῦ προκατόχου μου Νικολάου, οὐδὲ μιᾶς χρηστότητος ἀξίους εἶναι κρίνομεν. Ἀναθεματί-

† Συμπαθῶς Συμπαθητικήν.

ζομεν

ſcopus creatus, qui ſuperſtite adhuc ſymmyſta noſtro Ignatio thronum velut adulter inuaſit, atque cum damnatis à Benedicto, qui me in pontificatu præceſsit, communicauit, ſuaque profeſsione quam pro Ignatio ediderat, violata, contra illum conciliabulum coëgit, damnationiſque & anathematis ſententiam, in illum tulit; illos verò qui ſecum communicare recuſabant, omni genere tormentorum excruciauit, hodieque Eccleſiam turbat, ſit omnipotentis Dei, ac beatorum & principum Apoſtolorum Petri & Pauli, & omnium ſimul Diuorum & Spiritus ſancti per nos, iudicio, ab omni honore ſacerdotij, & nomine repulſus, omnique dignitate Eccleſiaſtica exutus. Quod ſi his cognitis, adhuc thronum Conſtantinopolitanũ retinuerit, aut Ignatium cum aliquid vel reſtituerit, vel munus Eccleſiaſticũ obierit, impedire conabitur, anathemati obnoxius erit. Gregorius verò ab Ignatio per Synodũ abdicatus, & anathemate conſtrictus, qui poſtea tamen Photium conſecrauit, ab omni Clericorum functione & ordine excluſus eſto, quiq; illum receperit, anathemate feritor.

Ex Synodica Hadriani Papæ epiſtola quam edidit in Concilio centum viginti Epiſcoporum à ſe celebrato cum ex communi omnium ſententia ita decreuit.

PHotium à foro, curia, tabullario profectum, Neophytum, graſſatorem & mœchum anathemate percellimus, & cum omnibus ab illo initiatis illumq; ſectantibus defendentibuſque exauctoramus, quemadmodum is qui me præceſsit B. Nicolaus Papa declarauit. Conſecrati verò à duobus Patriarchis Methodio & Ignatio, ſi inuiti & per vim coacti, aut etiam ſua voluntate cum Photio communicarunt, ſed reſipiſcant, & libellum pœnitentiæ, quem probauimus, offerant, ſimulq; ſuas ſubſcriptiones, quas in S. Ignatium compoſuerunt, damnent, ſuis illos honoribus ſedibuſq; & gradibus bona fide ſecuritateque reſtituendos clementer decernimus. Qui verò contra Nicolaum, qui nos præceſsit, ſubſcripſerunt, illos nulla indulgentia

ζομεν δὲ Φώτιον τὸν μοιχὸν τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἔφημεν, πλὴν ἐὰν ζώσῃ φωνῇ, καὶ οἰκείᾳ γραφῇ πρὸς πάντα τὰ ὑφ' ἡμῶν, καὶ τοῦ προκατόχου ὁρισθέντα προστερχθῆναι ἐπαγγέλλεται, καὶ τὰ τῶν προλεχθέντων ἀθεμίτων συνεδρίων πρακτικὰ, ἃ ἐποίησε δὶς κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, καὶ ἅπαξ κατὰ τοῦ μακαρίου Πάπα Νικολάου, πρὸς πληροφορίαν πάντων εἰς μετάνοιαν ἐλθὼν ἀθετήσῃ, τότε τῆς λαϊκῆς κοινωνίας τὴν χάριν αὐτῷ οὐκ ἀποκωλύσομεν. ὁ δὲ τολμήσων ἀθετῆσαί τι τῶν παρὰ τοῦ Πάπα Νικολάου, ἢ παρ' ἡμῶν διορισθέντων, ἢ παραδέξασθαι Φώτιον, ἢ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, ὅστις ἂν εἴη, ἔστω ἀνάθεμα ἀπὸ πατρὸς, υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος.

Ταύτην τὴν ἀπόφασιν ἐξήνεγκεν ὁ Πάπας Ἀδριανὸς, ὅτι Ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ Ἰωάννης, ὁ καὶ διάδοχος αὐτοῦ, ὡς ἐκ φωνῆς πάντων πρὸς αὐτὸν ἐξεβόησεν οὕτως.

Ἐν τῷ Φωτίῳ πληρούμενον καθορῶμεν, δέσποτα ἁγιώτατε καὶ Οἰκουμενικὲ Πάπα, τὸ ψαλμικὸν ἐκεῖνο· Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἔθετο γὰρ εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ δυσωδέστερον φάρυγγα Φώτιος ἤνοιξε κατὰ τοῦ κλειδούχου τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας. Ἀναφθήτω οὖν ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου, καὶ περιζώσαι, ὥσπερ ἀνὴρ, τὴν ὀσφύν σου, καὶ τὴν ὕβριν τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, ὡς δίκαιος κριτὴς ἐκδίκησον, καὶ τῇ δρεπάνῃ τῆς ἀποφάσεώς σου ἔκκοψον αὐτοῦ τὴν μνήμην, καὶ οἱ τούτῳ κατακολουθοῦντες καὶ διεκδικοῦντες ταῖς ἐνοχαῖς τοῦ ἀναθέματος συσχεθήτωσαν, καὶ εἰ μὴ οἰκείᾳ φωνῇ καὶ ἀπογραφῇ ἀναθεματίσωσιν αὐτὸν, μὴ δὲ ἐν λαϊκῶν κοινωνίᾳ παραδεχθήτωσαν. Ὁ ταῦτα εἰπὼν Ἰωάννης, ἐπεὶ τὸν θρόνον Ἀδριανοῦ διεδέξατο, ἀναθεμάτισε Φώτιον ὅτι ἀπεπλάνησε τοὺς περὶ Εὐγένιον διὰ τὴν Βουλγαρίαν ἐλθόντας. Λαβὼν γὰρ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἀνελθὼν ἐν τῷ ἄμβωνι πάντων ἀκουόντων ἔφη. Ὁ μὴ ἔχων τὸν θεοκρίτως ἀναθεματισθέντα

Φώτιον, ὡς ἀφῆκαν αὐτὸν Νικόλαος καὶ Ἀδριανὸς οἱ
ἁγιώτατοι Πάπαι, οἱ προκάτοχοί μου,
ἔστω ἀνάθεμα.

ΤΟΜΟΣ

gentia proſequẽdos iudicamus. Photium autem adulterum, vti diximus, Eccleſiæ, damnamus, niſi viua voce, ſuaque manu omnibus decretis noſtris, noſtrique prædeceſſoris, ſeſe obtemperaturum promittat, omniaque acta conciliabulorum, quæ bis aduerſus Ignatium, & ſemel in Nicolaum coëgit, ad plenam veræ pœnitentiæ fidem reuocarit reſciderit-que; tunc illi enim laicorum communione non interdicimus. Qui verò ſanctiones Papæ Nicolai, vel noſtras violare tentauerit, Photiumúe aut initiationem eius receperit, quicunque fuerit, à Patre, & Filio, & Spiritu ſancto anathema eſto.

Hanc ſententiam Papa Hadrianus pronunciauit, quando Archidiaconus illius Ioannes, qui illi in pontificatu poſtea ſucceſsit, velut omnium ore ad illum ita exclamauit. Videmus ſanctiſsime & Oecumenice Domine Pontifex in Photio *Pſal 35.* expletum illud Pſalmi oraculum: Dixit peccator vt delinquat in ſemetipſo, non eſt timor Dei ante oculos eius. Poſuit enim *Pſal 72.* in cœlo os ſuum & rictum deterrimum (qui Photius eſt) contra clauigerum Apoſtolicumque thronum aperuit. Accendatur *Pſal. 44.* ergo velut ignis zelus tuus, & accingere, veluti vir femur tuum, & contumeliam Apoſtolicæ Sedi irrogatam, velut iuſtus iudex vltum eas, falceque ſententiæ tuæ memoriam eius reſcinde, omneſque qui illum ſequuntur, vel tuentur, anàthematis nexibus ſtringantur, & niſi viua voce, manuque ſua illi anathema dicant ſcribantque, nec ad Laicorum quidem cœtum admittantur. Hæc qui pronunciauit, Ioannes, cum Hadriani thronum ſucceſſor occupaſſet, idem ipſe Photium eundem damnauit, quando Eugenium & alios in Bulgariam miſſos Photius per fraudem circumuenit & corrupit. Nam Ioannes accepto Euangelio ambonem conſcendit, cunctiſque *Ioannes VIII. anathemate ferit Photium.* audientibus dixit. Quicunque Photium non iuſto Dei iudicio condemnatum iudicat, quemadmodum nempe illum hi qui me præceſſerunt, Nicolaus & Hadrianus ſanctiſsimi Papæ damnatum reliquerunt, anathema eſto.

Digitized by Google

ΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜῼ τὴν ὀγδόην σύνοδον, γεγραμμένος ἐν τῷ δεξιῷ ἐμβόλῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Δονάτος καὶ Στέφανος Ἐπίσκοποι, καὶ Μαρῖνος Διάκονος οἱ τὸν τόπον ἔχοντες τοῦ θρόνου τῆς παλαιᾶς Ῥώμης, ἤτοι τοῦ Πάπα Ἀδριανοῦ, σὺν τῇ ἀθροισθείσῃ ἁγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ συνόδῳ, ἐν ταύτῃ τῇ πανευδαίμονι Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸν περιώνυμον ναὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὡρίσαμεν, κατὰ τὴν ἤδη προγεγονυῖαν κρίσιν ἐν τῇ ἁγίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ παρὰ τοῦ μακαρίου Πάπα Νικολάου, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Ἀδριανοῦ σὺν Ἰωσὴφ τῷ εὐλαβεστάτῳ Διακόνῳ καὶ τοποτηρητῇ τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, καὶ Θωμᾶ Μητροπολίτῃ Τύρου τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας, καὶ Ἠλίᾳ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ Συγγέλου τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων, τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν. Τὸν δὲ τυραννίδι καὶ βίᾳ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως δραξάμενον Φώτιον, καὶ ὑπὸ καθῃρημένων καὶ ἀναθεματισμένων χειροτονηθέντα, καὶ χρόνοις πλείοσι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν ταράξαντα, αὐτόν τε καὶ τὴν αὐτοῦ χειροτονίαν ἀπόβλητον εἶναι ὡρίσαμεν, καὶ γυμνὴν πάσης ἱερωσύνης. Ἰγνάτιον δὲ τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἀδίκως τοῦ ἰδίου θρόνου κατενεχθέντα, ἔνθεσμόν τε Ἀρχιερέα ὑπάρχοντα, μετὰ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας, καὶ τῆς τοῦ ἁγιωτάτου Μεθοδίου, τοῦ πρὸ αὐτοῦ Πατριάρχου ἐκυρώσαμεν. Ἀνεπίληστα δὲ ταῦτα τῷ βίῳ εἶναι βουλόμενοι καὶ συνοδικῇ γραφῇ παραδεδώκαμεν. Ὁ δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ ἐναντιούμενος, ἕως ἂν ἐμμένει τῇ ἀπονοίᾳ, ἔξω καταδεδικασμένος ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, καὶ τῆς κοινωνίας τῶν ἁγιασμάτων ἀνάξιος. ὡρίσαμεν δὲ γραφῆναι καὶ τὰς τῶν πατρικίων φωνὰς ἀνδρῶν ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι τὸν ἀριθμόν, οἳ εἶπον οὕτως.

Προκειμένων τῶν τιμίων καὶ ζωοποιῶν ξύλων, καὶ τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, προκαθεζομένων Βασιλείου, Κωνσταντίνου, καὶ Λέοντος τῶν εὐσεβεστάτων Βασιλέων, καὶ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου ἡμῶν Ἰγνατίου, καὶ

τῶν

BREVIARIVM SYNODI VIII. ad ingreſſum magnæ Eccleſiæ ſeu in porticu perſcriptum.

DONATVS & Stephanus Epiſcopi, Marinus Diaconus, Legati veteris Romę, ſiue Hadriani Papæ, vna cum ſancto & Oecumenico Concilio in hac florentiſsima ciuitate Conſtantinopolitana in periſluſtri Aede Magnæ Eccleſiæ celebrato, ex ſententia & iudicio iam ante in Romana Eccleſia à Papa Nicolao & Hadriano illius ſucceſſore facto, vna cum Ioſepho religioſiſsimo Diacono & Vicario Patriarchæ Alexandrini, & Thoma Tyri Metropolita Patriarchæ Antiocheni locum tenente, & Elia Preſbytero & Syncello Hieroſolymitanæ Sedis Legato, venerandarum imaginum cultum ſancimus. Photium autem, qui per vim & tyrannidem Conſtantinopolitanum ſolium inuaſit, quique à damnatis & execratis eſt conſecratus, qui pluribus annis Eccleſiam Chriſti perturbauit, Photium inquam & inaugurationem eius prorſus damnamus, omniq́ue dignitate & honore ſacerdotij priuamus. Ignatium verò ſanctiſsimum Patriarcham Conſtantinopolitanum contra ius faſq; de gradu ſuo deturbatum; vt legitimum antiſtitem vna cum ordinatione ſanctiſsimi Methodij, qui illum in Patriarchatu præceſſerat, confirmamus. Quæ vt nulla vnquam obliuione delerentur, voluimus hæc omnia ſynodico ſcripto conſignare. Quicunque autem huic Synodo aduerſabitur, quoad quidem in hac amentia perſtiterit, à ſancta & conſubſtantiali Trinitate damnatus eſto, ſacrisq́ue omnibus vna cum ſacra communione priuatus. Sancimus etiam vt Patriciorum ſententiæ, quorum viginti, ſupra fuere numerati, perſcribantur, quæ ſic habent.

Epitome Synodi VIII. Oecumenica.

Imaginum cultus ſancitur.

Photius damnatur.

Ignatius confirmatur.

Propoſitis venerandis & ſalutaribus S. Crucis lignis, ſanctisq́ue Euangeliis, præſidentibus Baſilio, Conſtantino, Leone religioſiſsimis Imperatoribus, & ſanctiſsimo Patriarcha

Procerũ & patriciorum profeſſio.

Digitized by Google

τῶν ὁσιωτάτων τοποτηρητῶν τῆς τῶν Ρωμαίων, καὶ τῶν λοιπῶν Ανατολικῶν θρόνων ὡμολογήσαμεν οὕτως.

Απαντα τὰ γεγονότα παρὰ Φωτίου κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ιγνατίου, καὶ κατὰ τοῦ μακαρίου Πάπα Νικολάου ἀναθεματίζομεν. Τὴν ἁγίαν καὶ Οἰκουμενικὴν σύνοδον τὴν ὀγδόην ἀποδεχόμεθα, ἔτι γε μὴν ἀποδεχόμεθα, καὶ οὓς ἀποδέχεται, καὶ ἀναθεματίζομεν, οὓς ἀναθεματίζει Καὶ ἐάν ποτε δεξώμεθα οὓς ἀπέβαλετο ἡ σύνοδος, ἀνάθεμα ἡμῖν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ. Τούτοις ποῖος τολμηρὸς Πάπας μεταγενέστερος ἐναντιωθῆναι ἐπιχειρήσει, καὶ δέξασθαι τὸν ὑπὸ τούτων ἀναθεματισθέντα Φώτιον καὶ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, ἢ σὺν τοῖς ἀρνητὰς σταυροπάτας; Μέχρι τῆς σήμερον με. ἔτη ἀναθεματίζεται Φώτιος, προδήλως ἀπὸ τοῦ Πάπα Λέοντος ἕως τοῦ Φορμόσου. Ενδεκα γὰρ ἔτη ἀναθεματίζετο κοσμικὸς ὢν κοινωνικὸς τῷ καθῃρημένῳ καὶ ἀναθεματισμένῳ Γρηγορίῳ τῷ Συρακούσης, καὶ ἄλλα λ. ἔτη ἀφ' οὗ ἐγένετο Αββᾶς. ὁ γὰρ Πάπας Λέων, καὶ ὁ Βενέδικτος, καὶ ὁ Νικόλαος τὸν Γρηγόριον ἀνεθεμάτιζον κατὰ πολλὰς τὰς ἀτόπους αἰτίας. Επεὶ δὲ ὁ Φώτιος παρὰ τοῦ καθῃρημένου ἐχειροτονήθη, καὶ δι' ἄλλα μὲν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ δέξασθαι παρὰ τοιούτου τὴν ἱερωσύνην, ἀναθεματίζεται ὑπὸ τῶν ἐννέα προέδρων τῆς Ρώμης Λέοντος, Βενεδίκτου, Νικολάου, Αδριανοῦ, Ιωάννου, Μαρίνου, Αδριανοῦ ἑτέρου, Στεφάνου καὶ Φορμόσου. Καὶ οὐδεὶς τῶν μεταγενεστέρων Νικολάου ἔλυσεν αὐτοὺς, ἢ τὰς χειροτονίας αὐτῶν, οὐδὲ γὰρ εἶχον ἐξουσίαν. Ο' Ιωάννης σὺν τοῖς περὶ Εὐγένιον διὰ τὴν πρόφασιν τῆς Βολγαρίας ἀπέστειλεν ἔτι ζῶντος Ιγνατίου τοῦ Πατριάρχου, καὶ κρατήσας αὐτοὺς ὁ Φώτιος, καὶ βιασάμενος ποικίλως ἔπεισε κοινωνῆσαι πρὸς τὸ πλανῆσαι πάντας. Οἱ καὶ ἀπελθόντες ἐν τῇ Ρώμῃ καθῃρέθησαν παρὰ Ιωάννου ἀναθεματίσαντος ἐπὶ Αμβωνος. οὗτοι οὖν οἱ θ', καὶ ἄλλοι, ς', Πατριάρχαι τῶν, δ', Καθολικῶν θρόνων Ιγνάτιος Κωνσταντινουπόλεως, Σωφρόνιος, καὶ Μιχαὴλ Αλεξανδρείας, Νικόλαος Αντιοχείας, Σέργιος καὶ Θεοδόσιος Ιεροσολύμων ἀνεθεμάτισαν αὐτοὺς. Καὶ οἱ ἐν τῇ, η', συνόδῳ συναθροισθέντες ἀποκρισιάριοι τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων, καὶ πανταχοῦ ἐδέσμευσαν καὶ ἀνεθεμάτισαν συμφώνως τὸν Γρηγόριον καὶ Φώτιον, καὶ τὰς χειρο-

τονίας

Digitized by Google

noſtro Ignatio, ſanctiſsimisq; Legatis Romanis & ceteris Orientis Vicariis, in hunc modum profeſsionem ediderunt.

Omnia acta Photij contra ſanctiſsimũ Patriarcham Ignatium, & B. Papam Nicolaum, anathemate damnamus. Sanctam & Oecumenicam Synodum VIII. recipimus, admittimusque quos illa admittit, & damnamus, quos illa damnat. Et ſi quando receperimus eos, quos Synodus eiecit, à Chriſto anathema ſimus. His nullus, quicunque Papa ſucceſſerit, conabitur aduerſari, aut Photium à tot ac tantis damnatum, illiuſúe ordinationem, aut inficiatores crucisq; conculcatores recipiet. Photius quadraginta quinque annis ad hodiernum vſque diem à Papa nempe Leone, vſque ad Formoſum, excommunicatus fuit. Nam annos vndecim adhuc politicus excommunicatus fuit, quod cum Gregorio Syracuſano communicaret, & alios quatuor ſupra triginta annos, poſtquam ſacris initiatus eſt. Etenim Leo, Benedictus, & Nicolaus Gregorium propter varias & graues noxas anathemate damnarunt. Vbi verò Photius à damnato conſecratus eſt cum propter alia illius facinora, tum quod ſacris à Gregorio eſſet initiatus, Photius à Pontificibus Romanis, Leone, Benedicto, Nicolao, Hadriano, Ioanne, Marino, Hadriano III. Stephano & Formoſo anathematis fulmine eſt ictus. Nec vllus ex iis qui Nicolaum ſunt ſecuti, illos (Gregorium & Photium) abſoluerunt, nec enim * poteſtatem habuerunt. Ioannes Eugenium & allegatos in Bulgarorum cauſſa ſuperſtite adhuc Ignatio Conſtantinopolim miſerat, quos (mortuo iam Ignatio) comprehenſos Photius miris modis vexauit, donec communicando cum Photio omnibus imponerent. Qui Romam reuerſi à Ioanne Papa in Ambone publicitus ſunt damnati & exauctorati. Iſti igitur nouem Pontifices, & alij ſex Patriarchæ quatuor Catholicorum Patriarchiorum, Ignatius Conſtantinopolitanus, Sophronius & Michaël, Alexandrini, Nicolaus Antiochenus, Sergius & Theodoſius Hieroſolymorum, illos excommunicarunt. Prætereà qui ad VIII. Synodum conuenerant Patriarcharum Legati, vbique denique communi omnium conſenſu Photium & Gregorium, illorumque inaugurationes

** Quis ex ſequioribus Pontificibus, tam audax erit vt his decretis reſiſtat & recipiat Photium, &c.*

Photius XLV. annis in Excõmunicatione vixit.

Photius à IX. Pontificibus damnatus.

N.

** Ioannes enim VIII. qui abſoluiſſe videbatur de integro damnauit vt ſupra dictum.*

 rationes

Digitized by Google

τονίας αὐτῶν. Τοὺς γοῦν ἀπὸ τοσούτων Πατριαρχῶν δεσμευθέντας, ἓν πατριαρχεῖον λῦσαι οὐ δύναται, τοὺς μὴ λυθέντας ἐν ὅλοις τοῖς τεσσαρακονταπέντε χρόνοις. τούτους καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος ἀποκλείει μέχρι δεκαετίας, ἢ τριακονταετίας. Καὶ τότε τὸν ἑαυτὸν λύσαντα Φώτιον, πῶς ἐνὶ λῦσαι, ἢ μᾶλλον τοῦτον ἐπὶ πλέον ἔξεστι δεσμεῦσαι, ὡς καταφρονήσαντα τοῦ δεσμοῦ. Λέγουσί τινες ὅτι μετάνοιαν ἔβαλεν ὁ Φώτιος εἰς τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον, καὶ ὁ Πατριάρχης εἶπε πρὸς αὐτόν· Εἴ τι ἐποίησας εἰς ἐμὲ, ὁ Θεὸς συγχωρήσει σοι. τὰ δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ σοι, ἐὰν ἀτάραχον ἀπὸ τοῦ νῦν διατηρήσῃς ταύτην, καὶ οὐδὲν ἱερατικὸν ἐνεργήσεις. Κἀγὼ δὲ γράψω παράκλησιν εἰς τὰ πατριαρχεῖα, καὶ ἐὰν λύσωσί σε τοῦ δεσμοῦ, οἰκονομεῖ καὶ τὸ πνεῦμά μου. Ἀλλ' ὁ Φώτιος ἐκώλυσε διὰ τοῦ βασιλέως τὴν πρὸς τὰ πατριαρχεῖα γραφὴν, γινώσκων ὅτι ἀδύνατόν ἐστι λυθῆναι αὐτὸν, ὥστε ἱερουργεῖν. ἐκ τότε οὖν οὐκ ἐπαύσατο πολέμους ἐγείρων κατὰ τοῦ Πατριάρχου. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Μαγναύρᾳ τοῦ παλατίου καθήμενος, ἐποίει χειροτονίας, ὡς Πατριάρχης, καὶ κατὰ τῶν ἀνθισταμένων αὐτῷ μεγάλας κολάσεις ἐπάγων καὶ ἐξορίας. Παρεσκεύασέ τε τὸν βασιλέα παραγγεῖλαι, ἵνα μηδεὶς τῶν ἀρχόντων παραγένηται εἰς τὴν κηδείαν αὐτοῦ τελευτήσαντος πικρῶς, ἀπὸ ἐπιβουλῆς αὐτοῦ. Καὶ εὐθέως μετὰ τρίτην ἡμέραν τῆς τελευτῆς Ἰγνατίου, εἰσῆλθε μετὰ λιτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὅτι οἱ λειτουργοῦντες Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι ἰδόντες αὐτὸν ἔφυγον, ἀτελῆ τὴν λειτουργίαν καταλιπόντες, καὶ τὰ ἅγια ἀπημέλητα κείμενα. Τούτων δὲ πάντων γινομένων ὑπὸ Φωτίου, πῶς οὐ ψεύδονται, οἱ λέγοντες λυθῆναι αὐτὸν περὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου; Τὸν παρ' ἑτέρου δεσμευθέντα, ἕτερος λῦσαι οὐ δύναται. ὥσπερ οὐδὲ ὁ Πάπας Ἰωάννης τὸν Φώτιον προσδεσμηθέντα περὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ, οὐδὲ οἰκονομικῶς τοῦτο γενέσθαι δώσει τις. ὁ γὰρ Χρυσόστομός φησιν οἰκονομητέον, ἔνθα οὐ παρανομητέον, καθὼς καὶ αὐτὸς ἐποίησε, παραχωρήσας τοῖς Ἐφεσίων Ἐπισκόποις μετὰ τὴν καθαίρεσιν, διὰ τὰ σιμονιακὰ λήμματα τιμῆς ἕνεκα τὴν ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου μετάληψιν, ἀπολογη-

ἴσως συνηθείᾳ σαμένοις συνήθη † κρατησάσῃ ἐνεχθῆναι εἰς τὸ ἀτόπημα. Διὰ ταῦτα πάντα, ἀδύνατόν ἐστιν ποτὲ τὴν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν δέξασθαι εἰς ἱερωσύνην οἰκονομικῶς, τοὺς ἀναθεματισθέντας ἀκριβῶς παρὰ τῶν πα-

τέρων

rationes damnauerunt. Hos igitur à tot Patriarchis damnatos vnum* Patriarchium abſoluere non poteſt, qui totos quadraginta quinque annos nunquam ſoluti fuerunt, quos & * ciuilis lex ad decennium aut tricennium conſtringit. Photium porro qui ſeipſum ſoluerat, quomodo vni abſoluere licebit? Imo quomodo non arctius conſtringendus erit? vt qui cenſuras ipſas * contemnat. Sunt verò qui dicant Photium iniuriæ Ignatio Patriarchę factę pœnituiſſe, Patriarchamque ad illum dixiſſe: Si quid in me peccaſti, Deus tibi remittet, quæ autem in Eccleſiam peccaſti, Deus indulgebit, ſi poſthac illam non perturbaris, nullaque ſacra ſacerdotum officia attigeris. Et ego viciſsim tua cauſſa libellum ſupplicem ad Patriarchas reliquos ſcribam, qui ſi ſoluerint te, ego quoque tecum diſpenſabo. Sed Photius ipſe per Imperatorem Ignatium impediit, quo minus ad Patriarchas ſcriberet, vt qui ſciret, fieri non poſſe, vt impetrata abſolutione ad ſacerdotij functiones denuo admitteretur. Ex illo igitur tempore nunquam deſtitit Photius, quo minus hoſtes in Patriarcham concitaret. Quin & in Magnaura Palatio verſatus, Ordinationes tanquam Patriarcha inſtituebat, magnasq; pœnas exigebat ab iis, qui conatibus ſuis repugnarent, exiliaque addebat. Imperatorem quoq; impulit vt ediceret, ne quis ex magiſtratu funus illius proſequeretur, cũ per inſidias illius Patriarcha acerbè extinctus eſſet. Statimq; triduo poſt, quam vitam finierat, in Eccleſiam cum ſolenni ſupplicationis pompa intrauit. Quod vbi Myſtę qui ſacris operabantur, animaduerterunt, ſemiperactis ſacrificiis aufugerunt, ſanctaque neglecta reliquerunt.

** Hæc de Romano Pontifice intelligit. Sed cur non poßit Patriarcharũ Patriarcha Pontifex Romanus? Vide notas infra adiunctas.*

** Vide Euſtathium anteceſſorem de interuallis temporũ. Cod. Græco Romano.*

** Contumax nunquam abſolui poteſt.*

Quæ omnia cum à Photio perpetrata ſint, quomodo non mentiuntur, qui affirmant illum à Papa Ioanne fuiſſe abſolutum? Qui ab altero ligatus eſt, ab altero ſolui * non poteſt. Quemadmodum neq; Papa Ioannes Photium à priore Pontifice ligatũ abſoluere potuit. Neq; per modum diſpenſationis fieri poſſe quis concedat. Etenim D. Chryſoſtomus ait, ibi eſſe diſpenſandum, vbi non ſit præuaricandum; quemadmodum & ipſe fecit, cum Epheſinis Epiſcopis propter ſimoniam damnatis, ſacramentorum vſum in ſacrario indulſit, cum ob rem ſacram munera accepiſſent, quod ſe defenderent id ſe ex diu

** Si non reſipiſcat, ſed res in eodẽ qui prius erat, ſtatu perſiſtat.*

iam

Digitized by Google

τέρων αὐτῶν ἐπὶ, με, χρόνοις, μέχρι καὶ νῦν. Καλὸν τὸ εἰρηνεύειν πρὸς πάντας, φησὶν ὁ μέγας Μάξιμος, ἀλλ' ὁμονοοῦντας πρὸς τὴν εὐσέβειαν· κρεῖττον δὲ τὸ πολεμεῖν, ὅταν τὸ εἰρηνεύειν τὴν ἐπὶ τὸ καλὸν συμφωνίαν ἐργάζηται. Μὴ γὰρ δὴ τοῦτο καλείτωσάν τινες Οἰκουμενικὴν εἰρήνην, ἀλλὰ μᾶλλον κατατομήν. Ἐγὼ τότε φημὶ κρατύνεσθαι τὸ τῆς εἰρήνης ὄνομά τε καὶ πρᾶγμα, ὅταν μὴ τῶν ἁγίων πατέρων γνώμαις ἀντιτατώμεθα, μὴ δὲ τῆς ἐκείνων ὅροις ἀντιπράττωμεν. Τί λέγεις; ὅτι ὀρθόδοξοί εἰσιν, οἱ τότε ἀναθεματισθέντες, καὶ διὰ τοῦτο χρὴ αὐτοὺς νῦν δεχθῆναι εἰς ἱερωσύνην μετανοοῦντας; ἄπαγε· πολλοὶ γὰρ ὀρθόδοξοι παρανομήσαντες ἀνεθεματίσθησαν, ἀλλ' εἰς ἱερωσύνην οὐκ ἐπανῆλθον. Καὶ προτρέπεται πάντας ἡμᾶς καὶ παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος οὕτως· χρὴ καὶ λαϊκοὺς καὶ ἱερεῖς ὑπὲρ ἀληθείας φθέγγεσθαι, καὶ κατὰ παραβατῶν ἀγωνίζεσθαι. κατὰ τὴν γραφὴν τὴν λέγουσαν ἕως θανάτου ἀγώνισαι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ Κύριος ὁ Θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.

Εἶχε τὸ βιβλίον ἐξ οὗ τὰ παρόντα μετεγράφησαν ἐν τῷ τέλει ἀπαρίθμησιν τῶν ἁγίων ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ ἐδήλει διὰ ποίαν αἵρεσιν ἑκάστη αὐτῶν γέγονε. καὶ ἐν ποίῳ τόπῳ. καὶ ἐπὶ τίνων βασιλέων, καὶ τίνες ἦσαν οἱ ἐν αὐταῖς ἐξάρχοντες ἀπὸ τῶν ἁγίων πατέρων. Καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀπαρίθμησιν συνέταξεν ὁ συγγραφεὺς ὀγδόην τὴν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μακεδόνος συστᾶσαν κατὰ Φωτίου, λέγων οὕτως.

Ὀγδόη δὲ ἁγία μεγάλη καὶ Οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου, καὶ τῶν τριῶν υἱῶν αὐτοῦ Κωνσταντίνου, Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου. Ἐπὶ Ἀδριανοῦ Πάπα Ῥώμης, καὶ Ἰγνατίου τοῦ νέου Θεοφόρου καὶ ὁμολογητοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ἱερωτάτων τοποτηρητῶν τῆς τε πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνατολικῶν Πατριαρχικῶν θρόνων, καὶ Ἐπισκόπων, ἐξάρχοντος τῆς συνόδου Μαρίνου τοῦ θεολήπτου Ἀρχιδιακόνου, τῆς Ἀποστολικῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας, τοῦ μετὰ ταῦτα γεγονότος Πάπα. συνήθροισθαι δὲ κατὰ Φωτίου τοῦ παραβάτου, καὶ σταυροπάτου, καὶ καταφρονητοῦ τῶν θείων ἐνταλμάτων, καὶ κοσμικοῦ καὶ μοιχοῦ

iam vſurpato more factitaſſe,atq; in id criminis incidiſſe.Has omnes ob cauſſas, fieri non poteſt, vt Eccleſia Romana eos qui ad quadrageſimum quintum annum vſq;, ab ipſis patribus excommunicati manſerunt,hodieq́; manent,per diſpenſationem in ſacerdotium reſtituat. Pulchrum eſt, inquit magnus ille Maximus,pacem colere.Rectè;ſed cum iis qui in religione ſeu fide conueniunt:tum enim prę̃ſtat bello pax,cum pax ad honeſtã & æquã concordiam ducit.Ne verò mihi hanc tu concordiam appellites, ſed diſcordiam potius & ſectionẽ. Tunc enim pacis nomen atq; rem valere iudico, cum ſanctorum Patrum decretis & auctoritati nõ repugnamus, aut contraria molimur. Quid dicis? orthodoxos fuiſſe tum, cum excommunicarentur, atque idcirco illos nunc reſipiſcentes ſacerdotio reſtituendos? Apage: Multi orthodoxi præuaricati ſunt, & anathemate mactati, ſed ad ſacerdotij gradum nunquam redierunt.Cunctos ſanè hortatur,omneſq́; commonet D.Chryſoſtomus in hæc verba:Pro veritate Laicis & Sacerdotibus certandum,contraq; impios pugnandum,vt ſacra oracula loquuntur:Ad mortem vſque pugna pro veritate,& Dominus Deus pro te pugnabit.

Menæa Græcorũ, Vide 16. Iulij. Photium de ſeptem Synodis, Bellarminum de Conciliis.

Continebat hoc volumen,vnde hæc deſcripta ſunt,ſeptem Synodorum Oecumenicarum recenſionem,ſimulq́; declarabat,quam obſectam vnaquæq; illarum celebrata ſit, quoq; in loco,quibuſque imperantibus,quique è ſanctis Patribus illis præfuerint. Et poſt harum enumerationem auctor his verbis adiunxit,octauam ſub Baſilio Macedone contra Photium indictam.

Octaua autem ſancta & Oecumenica Synodus,Conſtantinopoli celebrata eſt Imperantibus Baſilio, tribuſq́; illius Filiis Conſtantino,Leone,&Alexandro.Hadriano Papa Romano,& Ignatio altero illo Deifero & cõfeſſore Patriarcha Conſtantinopolitano, & ſacratiſsimis Legatis veteris Romæ,reliquorumq́; patriarchalium thronorum, atq; centum & duorũ Epiſcoporum,Synodum auſpicante gratiſsimo Dei Archidiacono Marino, qui poſtea pontificatũ geſsit; contra Photium præuaricatorẽ, periurum, cruciſq́; violatorem, diuinarumq́; legum contemtorem,profanum & adulterum Eccleſię,quam

μοιχοῦ τῆς ἐκκλησίας καὶ διεπιβήτορος, ὡς λῃστρικῶς τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἐκ δευτέρου κρατήσαντος, καὶ διωγμὸν ἐπεγείροντος παραπλήσιον τῆς ἑλληνικῆς καταδρομῆς, εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ ἐξάρνους πάντας σχεδὸν γενέσθαι τοῦ συνεκτικωτάτου τῆς καθ' ἡμᾶς εἰλικρινοῦς πίστεως, σταυρικοῦ καὶ σεβασμίου τύπου, καὶ τῶν ἰδίων ὑπογραφῶν βιασμένου, καὶ συνέδριον ματαιότητος μετὰ ψευδοτοποτηρητῶν συστησαμένου, καὶ συκοφαντίας καὶ διαβολὰς κατὰ Νικολάου τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα, καὶ κατὰ τοῦ ἀνεπιλήπτου Πατριάρχου Ἰγνατίου, καὶ κατὰ πάντων ζηλωτῶν τῆς εὐσεβείας, τῶν μὴ κοινωνούντων τῇ μιαιφωνίᾳ αὐτοῦ, καὶ δύο ψυχὰς ἔχειν τὸν ἄνθρωπον δυσσεβῶς δογματίσαντος. Τοῦτον τὸν Φώτιον ὡς ὑπὸ καθῃρημένου καὶ ἀναθεματισμένου Γρηγορίου τοῦ ποτὲ Συρακούσης Ἐπισκόπου, αὐθημερὸν καὶ προσφάτως ἀποκαρέντα καὶ χειροτονηθέντα, καὶ τοῦ θρόνου τὸν ἔνθεσμον Ἀρχιερέα Ἰγνάτιον τυραννικῶς ἐξωθήσαντα, καὶ τὸν θρόνον κατασχόντα, καὶ διώκτην πικρότατον γεγονότα, καὶ ἐφευρόντα τὸ ἐνδιάστροφον τῆς διψυχίας δόγμα, καὶ πάντας ὁμοφρένους αὐτοῦ, καὶ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ ἡ ἁγία σύνοδος ἀπεβάλετο, καὶ ἀνεθεμάτισε κατὰ τὴν ἤδη προγεγονυῖαν κρίσιν συνοδικῶς ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ τρισμακαριωτάτου Πάπα Νικολάου τοῦ προκατόχου Ἀδριανοῦ. ἐπεκύρωσε δὲ καὶ τὴν ἁγίαν ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον, ἑβδόμην σύνοδον, καὶ μεγάλως ἀναθεμάτισε Θεόδοτον καὶ Ἀντώνιον, τοὺς κατὰ διαδόχους τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως κακῶς προεδρεύσαντας. Ἔτι γε μὴν καὶ Θεόδωρον τὸν ἐπιλεγόμενον Κρίθινον, τοὺς ἀνακαινίσαι πειραθέντας τὴν τῶν εἰκονομάχων θεοστυγῆ αἵρεσιν. Καὶ ἐκήρυξε διαπρυσίως τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν, καὶ ἐδόξασε μίαν ψυχὴν λογικήν τε καὶ νοερὰν ἔχειν τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς παλαιᾶς τε καὶ καινῆς διαθήκης. ὥρισε δὲ μηκέτι ἐξὸν εἶναι ἐξ ἀρχοντικῆς, ἢ ἄλλης τῆς οἱασοῦν κοσμικῆς τάξεως, λαϊκὸν ἀθρόως ἀναβιβάζεσθαι εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον. ὡσαύτως ἀπεφήνατο καὶ τὸ μὴ ἔχειν πρὸς διόρθωσιν τῆς ἱερωσύνης ἐπανάκλησιν τοὺς κατατολμήσοντάς ποτε σταυροπατῆσαι καὶ συγκοινωνῆσαι, ἢ ὡς ἱερεῖς ὁπωσοῦν τοὺς Φωτιανοὺς, μᾶλλον ἢ μοιχιανοὺς

ἀποδέξα-

Digitized by Google

bis per vim inuaſit, & latronis more bis Conſtantinopolitanam cathedram occupauit, & propè gentium more in Eccleſiam Dei perſecutionem mouit, atque incurrit, & fere omnes ad ſincerę Fidei noſtrę ſignum, crucis inquam ſymbolum certiſsimum, & ſui cuiuſq; chirographi negationem adegit, atq; vanitatis conciliabulum coëgit, fictitios legatos ſuppoſuit, criminationes & calumnias in beatiſsimũ Papam Nicolaum, inculpatumq; Patriarcham Ignatium, atque omnes veræ pietatis propugnatores concinnauit, qui ab illius immanitate & errore, cum hominem duas habere animas aſſereret, abhorrebant. Hunc Photium à Gregorio Syracuſano olim Epiſcopo, tanquam ab exauctorato & excommunicato, ſubito & repente tonſum ac conſecratum (qui germanum ſedis antiſtitem Ignatium per tyrannidem eiecit, ſoliumq; vi occupauit, àcerbiſsimumque vexatorem egit, nouum quoque & peruerſum de duplici hominis anima dogma procudit) omnesque ſectatores illius & inaugurationes, ſancta Synodus ad pręſcriptum iudicij prius à ter beatiſsimo Nicolao Papa, qui Hadrianũ præceſsit, in Synodo Romana facti, proſcripſit & damnauit, ſimulque ſanctum ſeptimum Concilium, Nicænum inquam ſecundum confirmauit, & ſumma auctoritate Theodotum Antoniumq; Sedis Conſtantinopolitanæ ſucceſſores, qui rem Eccleſiaſticam male curarunt, damnationis ſententiâ iugulauit. His adde & Theodorum cognomento Crithinum qui inuiſam ſuperis Iconomachorum ſectam reuocare conabatur.

Venerandarum verò Imaginum cultum clariſsimo præconio promulgauit, vnamque duntaxat animam ineſſe homini ratione & intelligentia pollentem ex vtriuſque veteris & noui Teſtamenti auctoritate docuit & ſanxit.

Decreuit etiam nullum amplius ex ciuili Magiſtratu, alióue quocunq; politico ſtatu vel ordine ſubito in pontificium thronum euehendum. Similiter declarauit vti nulli ad Sacerdotij dignitatem recipiendam reditus pateret, qui vnquam ſignum & chirographũ crucis periurio violare, aut cum Photianis communicare, aut quocunque modo Photianos immo Mœchianos ſeu adulteros pro ſacerdotibus rurſum agnoſce-

Digitized by Google

re,reciperéue auſus fuiſſet, poſtquam in Conſtantinopolitana Synodo ſententia aduerſus illos eſt pronunciata.

Neque ignorandum prætereà Mapam illum Neocæſarienſem Mettopolitam Stylianum,* ſeptennio poſt,quam epiſtolam à Formoſo, de qua * ſupra ſcriptum eſt,acceperat,ſtolida per amicos & cognatos ſuperbia elatum, relicto veritatis tramite(nempe communicando cum Photianis)in contraria verſum dogmata, ſcripſiſſe Romam, petiuiſſeque ordinationem ipſius,& facultatem communicandi cum Photianis. Papa verò * Ioannes cum huiuſcemodi Mapæ petitionem accepiſſet,perpendiſſetque;veritus ne forte per irriſionem & contemtum hæc ſcripta eſſent;néue Græci luderent Romanos, ſi illorum petitioni ſatisfeciſſet,neque conceſsit, quod petiuit, neque ſua manu (ad Stylianum) reſcripſit: ſed ad illius literas in hunc modum reſpondit.

** Septem annos CC. A. & B. habent. Baronius nouem ponit.*

** p.173.*

** Ioannes IX. hic fuit.*

Gratias quas par eſt, honoratiſsime frater, tuæ charitati habemus, quod nunquam à Matre tua, ſanctâ inquam & Catholicâ Apoſtolicaq; Romana Eccleſia deficere volueris: nulla quippe tormenta, exilia nulla, nec artes & lenocinia vlla te ab Eccleſia Matre tua auocare potuerunt. Omnino tamẽ ſpero tuarum ardore precum dura illorum pectora, qui ad beatam deſtinati ſunt vitam, flexum iri, pacem diu expetitam poſtliminio redituram, (Quod ſanè perquam certis futurum argumentis apparet) & ſchiſmatis diſsidium, quod ad quadrageſimum iam annum durauit,ad priſtinam ſanitatis concordiam reductum iri. Quæcunque enim hactenus tua Mater Eccleſia damnauit, & tu damnaſti; quæ probauit, & tu probaſti.

Epiſtola Ioannis IX. P. M. ad Stylianum. A. C. DCCC. XCV. vt Baronius habet, vt noſtri Codices. DCCC. XCIII.

Quapropter & nunc ſanctiſsimorum Pontificum,qui nos præceſſerunt, decreta eodem eſſe loco, incorrupteque volumus obſeruari. Itaque Ignatium, Photium, Stephanum & Antonium eodem nos loco,quo ſanctiſsimus Papa Nicolaus, & Ioannes & Stephanus ſextus,totaque Eccleſia Romana habuerunt, habemus, recipimus, & tenemus. Et quicunque ex ordine ab illis conſecratorum ſuperſunt,manum præbemus, atq; vt tu pariter nobiſcum illis manum porrigas monemus.

 Pacem

Digitized by Google

ἐυλογίαν αὐτοῖς ἀποδῶμεν, καὶ αὐτῶν οὕτως δηλονότι φυλαττόντων τὰς τάξεις. Τὸ δὲ σὸν χειρόγραφον, ὃ ἐποίησας ἡμῖν, πλεῖστα ἐκζητήσαντες οὐχ εὕρομεν.

Σχόλιον.

Σκοπητέον τὰ τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς περιενενοημένα ῥήματα. Καὶ γὰρ οὐδὲ οὗτος ὁ Πάπας ἔλυσεν, ἢ ἀπεδέξατο Φώτιον, ἢ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπεβεβαίωσε τὰς κρίσεις τῶν προκατόχων αὐτοῦ. Εἰπὼν δέ. οὐδέ τινες βάσανοι, ἢ ἐξορίαι, ἢ ἀπάται τῶν πορνοβοσκησάντων ἠδυνήθησάν σε ἀποσχίσαι τῆς μητρός σου τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, τύραννον, καὶ διώκτην, καὶ πορνοβοσκὸν ἐνέφηνε δηλαδὴ τὸν Φώτιον. Παρακατιὼν δὲ ἀπέδειξε καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν μὴ σεσωσμένους μήτε ὑγιαίνοντας ἐπὶ ἔτη, μ', τῷ λόγῳ τῆς ἱερωσύνης, καὶ ἐντέλλεται ἀπερισπάστως φυλαχθῆναι τὰς διατάξεις τῶν προκατόχων αὐτοῦ τὰς θεσπισθείσας δηλονότι κατὰ Γρηγορίου τοῦ Συρακούσης, καὶ Φωτίου, καὶ τῶν χειροτονιῶν αὐτῶν. εἰπών· ὡς ταύτῃ τῇ προωρισμένων ἐκείνων κρίσει καὶ τάξει, καὶ ἡμεῖς αὐτοὺς ἀποδεχόμεθα καὶ κρατοῦμεν· τὸν μὲν Ἰγνάτιον καθοσιωμένον προδήλως· τοὺς δὲ λοιποὺς ἀκαθοσιώτους. Ἕκτος δὲ ἀπὸ Νικολάου, ὁ κατακρίνας τὸν Φώτιον, καὶ δικαιώσας Ἰγνάτιον. εἶθ' οὕτως Ἀδριανὸς καὶ μετ' αὐτὸν Ἰωάννης, καὶ μετὰ τοῦτον Μαρῖνος, καὶ μετὰ Μαρῖνον Ἀδριανὸς ἕτερος, καὶ ἕκτος Στέφανος, ἔπειτα Φορμόσος, καὶ μετὰ τοῦτον ἄλλοι τέσσαρες ἦσαν, Βονιφάτιος, Στέφανος, Ῥωμανὸς, καὶ Θεόδωρος, καὶ μετ' αὐτοὺς Ἰωάννης ὁ ταῦτα γράψας. εἰπὼν δὲ, ὅτι καθὼς καὶ πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησία μέχρι τῆς δεῦρο ἐκράτησε, συμπεριέλαβε πάντως καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ, καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν Πατριάρχας, ὧν τὰς διατάξεις εἶπε κρατεῖν καὶ αὐτὸν, ὡς ἀδύνατον εἶναι τὰ δύο γενέσθαι, καὶ τὰς διατάξεις ἐκείνων κρατεῖν, καὶ τοὺς ἀποβληθέντας περὶ τῶν διατάξεων ἐκείνων δεχθῆναι εἰς ἱερωσύνην τὸ σύνολον. Ἀλλὰ μόνον εἰρήνης αὐτοὺς καὶ κοινωνίας εὐλογίαν ἀπολαβεῖν, οἷα λαϊκοὺς ὡς ἀριδήλως δεδήλωκεν.

Ex

Digitized by Google

Pacem quoque illis & communionis gratiam reddimus, ſi tamen ipſi leges à nobis præſcriptas obſeruarint.

Sed chirographum tuum, quod feciſti, licet diù multumque à nobis quæſitum, reperire tamen nuſquam potuimus.

Conſideranda ſunt porrò, probè meditata huius epiſtolæ verba. Neque enim hic Papa abſoluit aut recepit Photium, illiúſue ordinationem. Sed priorum pontificum ſententias confirmauit. Cum autem dixit; nulla tormenta, vel exilia, vel fraudes, vel lenocinia adulterorum te à Matre tua Eccleſia Romana potuerunt auellere, tyrannum vtique & perſecutorem, & lenonem ſeu adulterum inſinuauit Photium. Vlterius verò progreſſus oſtendit, nec eos qui Photio in patriarchatu ſucceſſerunt ad quadrageſimum vſque annum ſaluos, ſanáue ſecutos fuiſſe, ſoloque nomine ſacerdotes extitiſſe. Præcepitque priorum Pontificum decreta contra Photium & Gregorium Syracuſanum edita, nulla ratione violanda eſſe. Cum rurſus dixit: Eodem nos loco, quo priores pontifices, habemus ac tenemus; Ignatium quidem conſecratum apertè dicit: ceteros autem perinde quaſi pro non conſecratis habendos. Sextus porro (Stephanus fuit) à Nicolao, qui Nicolaus I. Photium damnauit, & Ignatium abſoluit. Secundus, Hadrianus; tum Ioannes (VIII.) deinde Marinus; quintus, Hadrianus III. poſtea Stephanus VI. hunc Formoſus, Formoſum alij quatuor ſunt ſecuti, Bonifacius, Stephanus, (VII.) Romanus, Theodorus, & poſt hos omnes Ioannes (IX.) qui hæc ſcripſit. Cum porro dixit: (Quemadmodum tota Eccleſia ad hodiernum vſque diem tenuit) complexus eſt omnes qui ſe præceſſerunt & ſecuti ſunt Pontifices, quorum decretis ſe quoque ſtare dicit. Vt fieri non poſſit hæc duo ſimul vera eſſe, vt decreta illorum ſeruet, & per illorum decreta exauctoratos ad ſacerdotium omnino recipiat. Sed pacis duntaxat, & communionis gratiam ritu laicorum illis impertiendam ſignatè declarauit. *Optima declaratio.*

De

De eodem Photio ſummatim ex hiſtoria Ioannis Thraceſij cognomento Scylitzæ.

IGnatius, Nicephori Imperatoris ex filia nepos, Michaëlis Eximperatoris filius, virilitate adempta fit monachus. Deinde virtute illius longo tempore explorata, ad Patriarchatus dignitatem euehitur. Hic Bardam quod innocentem coniugem repudiaſſet, & nurum inceſtaſſet, à ſacris ſacramentis arcuit. A quo cum Bardas ſæpius fruſtra veniam poſtulaſſet, ille Ignatium, per vim de ſolio deiectum, variiſque & intolerandis cruciatibus afflictum Mitylenem exulatum miſit. Quin & alij Epiſcopi vltima quæque paſsi ſunt, quod Bardæ acta non probarent. Enimuero tandem alij partim minis, partim præmiis ſolicitati ceſſere. Tum Bardas Photium eruditionis laude præſtantem, qui Imperatori primus à Secretis erat, extemplo ad Patriarchatus culmen extulit. Poſtquam deinde veteris Romę Legati cōtra Iconomachos Conſtantinopolim miſsi venerunt, illi quoque inducti ſunt, vt Ignatium damnarent. Quare, in ſacra Apoſtolorum Aede conciliabulo coacto reuocatum ab exilio Ignatium publica exauctoratione deponunt.

Hæc ex Michaëlis Theophili filij, hiſtoriâ, quæ verò ſequuntur, ex Baſilij Macedonis, deprompta ſunt; quorum hæc eſt ſententia. Neque ſtatum Eccleſiaſticum Imperator vlla ratione immutauit, ſed curauit tantum. Eiectum enim ex Patriarchatu, quem inuaſerat, Photium per Synodum in ordinem redegit, quoad iuſtis creatum ſuffragiis Ignatium, Deus ipſe è vitâ euocaret, qui contra ius faſque à Barda Cæſare exturbatus erat, quem Baſilius in ſedem Conſtantinopolitanam reduxit, pacemque & tranquillitatem Eccleſiæ reddidit. Dein, poſt aliam quandam narrationem hæc ſubiungit:

Aliter Zonaras de cauſſa Ignatij reſtitu-ti & Photij eiecti differit, cum quo facit Hamartolus.

Ἰγνατίου δὲ τοῦ Πατριάρχου τὴν παροῦσαν ἀνταλλαξαμένου ζωήν, ἀπέδωκεν αὖθις Φωτίῳ τὴν ἐκκλησίαν ὁ βασιλεύς. Μοναχός τις ἦν τῶν πάνυ φιλουμένων καὶ πιστευομένων Βασιλείῳ τῷ βασιλεῖ, ἦν δ' οὗτος καὶ ἱερεύς, ὃν Σανταβαρηνὸν κατωνόμαζον, περὶ τούτου οἱ πολλοὶ τῶν τηνικαῦτα ἀνθρώπων οὐκ ἀγαθὴν δόξαν ἔτρεφον. Διὸ ἔτι οὖν καὶ παρὰ Λέοντος τοῦ σοφοῦ τοῦ βασιλέως διεκωμῳδεῖτο, ὡς ἀπατεὼν καὶ γόης, καὶ τὸν βασιλέα τῶν καθηκόντων ἐξάγων λογισμῶν, ὑφ' ὧν δακνόμενος ὁ Σανταβαρηνὸς τὴν ψυχήν, καὶ ἀνταμυνέσθαι θέλων καὶ ἀποδίδων τὸν λυποῦντα, φιλίαν ὑποκρίνεται πρὸς αὐτὸν καὶ συμβουλεύει τὰ μὴ προσήκοντα, ὁ δὲ πείθεται. Καὶ ὁ Σανταβαρηνὸς, οἷς ὡς Λέων ἐποίει κατὰ συμβουλὴν ἐκείνου, τούτοις εἰς διαβολὴν αὐτοῦ ἐχρήσατο πρὸς τὸν πατέρα Βασίλειον, κἀντεῦθεν παροξυνεῖ αὐτὸν κατὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ ἔν τινι τῶν βασιλείων οἴκων, ὃς Μαργαρίτης κατονομάζεται, ἔμφρουρον τοῦτον πεποίηκεν ὁ πατήρ, ἀφαιρεῖται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα. Καὶ εἰ τὸ ὅλον τῷ Σανταβαρηνῷ ἐπείθετο, καὶ πηρῶσαι τὸν υἱὸν εἶχεν, ἐπεὶ δὲ χρόνισεν ὁ Λέων ἐν τῇ εἱρκτῇ, μόλις οὗτος ἐκβάλλεται.

Ignatio præſentem vitam cum futura commutante, reddidit Imperator Photio ſedem. Monachus erat quidam, cui plurimum fidebat Imperator Santabarenus nomine, qui paſſim malè audiebat. Vnde & à Leone ſapiente Imperatore veluti præſtigiator & impoſtor, vt qui Imperatorem Baſilium à ſana mente & conſiliis abduceret, carpebatur. Quæ, cum illius animum morderent, vltum iturus, qui ſibi moleſtus erat, Leonem, aduerſus illum ſimulat amicitiam, illique peſsimorum conſiliorum auctor exiſtit, quæ Leo admittit. Santabarenus verò iis, quæ Leo ſe auctore faciebat, contra Leonem abuſus, illum apud Baſilium accuſat, patremque grauiter in filium per calumnias concitat, quem pater in quodam palatij domicilio, quod Margariten nominat, incluſum cuſtodiendum curat, regiaque inſignia detrahit. Quod ſi Imperator plenam Santabareno fidem adhibuiſſet, filium penitus exoculaſſet. Sed poſtquam aliquandiu Leo in carcere detentus fuit, tandem Santabarenus, quamuis ægrè ab aula exturbatur.

FINIS.

Δόξα Θεῷ, μεγίστη χάρις, καὶ τὸ τέλος, καὶ τὰ πάντα παντοῖα.

V. Cal. Maias cIↃ. IↃcIII. Auguſtæ Vindelicorum.

OBSERVATIONES AD CONCILIVM.

MONVI te amice lector in epiſtolâ, noſtros codices non videri vbique conſpirare cum Romano Anaſtaſij, aut quo Fridericus Metius eſt vſus. Eius rei tibi placet teſtem dare. pag. 231. ex libello Patriarchæ Hieroſolymorum hæc tantum apud nos extant, ad Ignatium, Act. prima.

Haud neſcis, ſanctiſſime Domine, cauſſam cur ad te neque ſcribere, neque literas miſsitare potuerimus; ne apud principes noſtros in ſuſpicionem quampiam vocaremur. Nam & beneuolentiam erga nos declarant ſingularem, & templorum excitandorum, * rituumq́; noſtrorum ſine impedimento retinendorum ſecuritatem præſtant. Nunc verò Amirani noſtri iuſſu ſcripſimus. Rogamus autem vt Imperatori noſtro à Deo coronato ſuggeras, vti nobis, quotquot placuerit, Saracenos dono mittat; per hos enim ſæuitiam magiſtratus noſtri admodum mitigabimus. Miſimus tibi, venerande & dilecte domine, poderem & humerale cum tiara, ſtolamque pontificiam S. Iacobi Apoſtoli fratris Domini: ſacrum item vaſculum * Cimiliorum S. Reſurrectionis monumentum, craterem argenteum ad formam * imaginis expreſſum, in ſacrum vſum Eccleſiæ † noſtræ. Hæc ex noſtris MSS. codicibus. Apud Cardinalem Baronium A. C. DCCC. LXIX. multo plura ex eodem libello tranſcripta leguntur, quæ vt componere poſsis exſcribam, ſimulq́; hic monebimus ſæpius fieri poſſe, vt non omnia omnibus ad lineam reſpondeant, neq; enim verbatim omnia ſemper contulimus, neque

* Supra poſuerant populorū, quod C. B. haberet τὰ ἔϑνη. ſed Auguſtan⁹ rectius, ἔϑη, cōſuetudines, ritus, habet. fortè legitur al. ἤϑη mores.

* Cimilia, ornamenta precioſa ſupellectilis.

* ἐν εἰκόνι διάγλυφον reor fuiſſe craterem ſigillatū. ſigilla enim ſiue imagines vaſis & ſcyphis cælatorum & vaſculariorum artificio illigabantur, qui ſcyphi ſigillati dicuntur.

† ἡμᾶς fortè τῆς καθ' ὑμᾶς ἐκκλησίας. Sed videtur ſignificare craterem in templo Hieroſol. adhibitū fuiſſe.

Digitized by Google

que Baronius verbatim ſemper citat vel Concilium, vel Nicetam: ſæpe capita rerum duntaxat, prout hiſtoriæ ſeruiebant, recenſet. Ex libello autem Patriarchæ Hieroſolymitani hæc ad verbum recitat. Honorabiliſſimis & cultu digniſſimis literis, &c. *Noſti autem, ſanctiſſime, cauſſam ob quam neq; ſcribere neq; mittere potuimus ad vos, ne fortè fieremus penes poteſtatem, quæ nos tenet, exiſtimationis malæ, vel ſuſpicionis. Etenim multam beneuolentiam & compaſſionem oſtendunt in nos, licentiam nobis præbentes ædificandi Eccleſias noſtras, & tenendi ſine prohibitione mores noſtros*, iuſtè agentes, & in nullo nobis iniuriam, vel violentiam inferentes. Noſti autem vtiq; ſanctiſſime, quia multa temeritate, & auſu has tranſmiſimus præcipitanter & audacter, ad ereptionem quaſi quorundam Saracenorum apud nos in cuſtodia conſiſtētium. *Precamur igitur & rogamus, vt loquaris ad aures à Deo coronati piiſſimi Domini noſtri, quòd donet nobis quotquot voluerit* magnifica eius dominatio *Saracenos*, ad ſatisfactionem noſtrorum & inſuſpectam repræſentationem meorum, quinimmo, & ſalutem noſtram, & tegmen omnium noſtrum. Si enim tam ab Imperiali, quàm à veſtra prouidentia non fuerit hoc taliter ordinatum, pauor non modicus erit in omnimodam perditionem noſtrā, cum importunitatem inuenerit. Interea ſperans penes ſacratiſſimam & ſolertiſſimam affectionem tuam impetrare quæ cordi ſunt: *poderem & ſuperhumerale cum mitra, pontificalem ſtolā S. Iacobi Apoſtoli & fratris Domini*, primi Archiepiſcoporum, qua anteceſſores mei Patriarchæ circumamicti ſemper in ſancta ſanctorum ingrediebātur ſacerdotio fungentes, videlicet ſanctam memoriam (Reſurrectionis ſcilicet) & ſanctum coluere, qua & ego indutus ſum eandem gerens, *tuo deſiderabili & honorando mihi capiti*, ex amore & dilectionis

 copia,

copia, *tranſmiſi*, quatenus ſanctifica ſuauitate, ac fructu ſanctorum locorum, vtpote dignus perfruaris. *Simul autem & ſacrum vas cimiliorum S. Reſurrectionis, craterem argenteum cum imaginibus interſatilem tranſmiſi. Hæc ex libello Card. Baronius; neſcio an ex Anaſtaſio vel Codice Græco.*

ACTIONE VIII. AD FINEM IN CODICE GRÆCO FIT MENTIO IAMBORVM duodecim in Photium pronunciatorum, quos ab Anaſtaſio verſos libet apponere.

Photius qui quidem inſuperabilem petram
Fraudibus malignis conturbauit inſipienter
Pellitur nunc vt atrociſſima fera
A thalamo caſto, & venerabilibus templis
Satanæ peſſimo, miſerrimisq; tenebris
Bene præmiſſus, & paſſus dignè
A iudicibus rectè ſentientibus atque ſanctis
Doctiſſimo videlicet Nicolao,
Hadrianoq; ſecundo Papa Romano,
Et Ignatio martyrium paſſo,
Et tribus reliquis ſedibus Orientis
Orthodoxis & ſapientibus valde.

Eadem Actione VII. p. 293. recitatur epiſtola Nicolai Papæ ad Metropolitas, Archiepiſcopos, Presbyt. Conſtant. &c. cuius epiſtolæ magna pars extat in volum. 3. Concil. pag. 905. Vbi & eiuſdem Papæ Nicolai altera legitur epiſtola ad Imperatorem Michaëlem, ſanè illuſtris, de poteſtate & dignitate ſedis Apoſtolicæ, cuius in priore epiſtola ad Clerum Conſtant. facit mentionem Nicolaus, quam propter prolixitatem, cum propè libri vicem obtineat, non exſcripſimus: hanc leges volum. item 3. p. 906. cuius initium eſt, Propoſueramus, &c.

Actio-

Digitized by Google

Actione VIII. laudatur Martini Papæ Canon contra hæreticos qui cum in Conciliorum volum.3.p.173. integrior extet libuit huc tranſcribere. Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos quocunque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco terminos remouens illicitè, quos poſuerunt firmius ſancti Catholicæ Eccleſiæ patres, id eſt, ſanctæ & vniuerſales quinque Synodi, nouitates temere exquirere, & fidei alterius expoſitiones, aut typos, vel leges, aut definitiones, aut libellos, aut epiſtolas, aut conſcripta, aut ſubſcriptiones, aut teſtimonia falſa, aut Synodos, aut geſta monumentorum, aut ordinationes vacuas, & Eccleſiaſticæ regulæ incognitas, aut loci ſeruaturas incongruas, et irrationabiles, & compendioſè, ſi quid aliud impiiſſimis hæreticis conſuetum eſt agere per diabolicam operationem tortuoſè & callidè agit contra pias orthodoxorum Catholicæ Eccleſiæ, hoc eſt dicere, paternas eius & Synodales prædicationes, ad euerſionem ſinceriſſimæ in Dominum Deum noſtrum confeſſionis, & vſque in finem ſine pœnitentia permanet hæc impiè agens, huiuſmodi in ſæcula ſæculorum condemnatus ſit, & dicat omnis populus: Fiat, fiat.

In Actione X. in MSS. B. & A. quatuordecim tantum Canones enumerantur, quos ego ſicut diſtinctos legi, ita retinui. Et ne quid deſideretur, adſcribam illos, vt à Baronio diſtincti ſummatim percenſentur, quos cum noſtris conferam, & cum iis qui extant in Fragmentis. Quod autem, inquit Baronius, pertinet ad res hac Actione geſtas, primum omnium iuſſi ſunt legi Canones à Patribus conſtituti omnes numero XXVII. quibus inprimis Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ opportunitatibus conſultum eſt, nimirum:

II. *De perpetuo conſeruandis, quæ à ſanctiſſimis Romanis Pontificibus pro Ignatio contra Photium definita eſſent.*

III. *Vt cultus ſacrarum Imaginum firmus conſiſteret.*

IV. *Vt*

IV. *Vt quæ collata ſunt Photio, & ipſe in alios contulit ſacra miniſteria, nullius ſint efficaciæ.*
V. *Ne quis laicus in Epiſcopalem prouehatur dignitatem, niſi in ordine Lectoratus annum vnum, duos in Subdiaconatu, in Diaconatu tres, in Presbyteratu autem quatuor annos exegerit.*
VI. *Vt cuncta res geſtæ per Photium, potiſſimum in Nicolaum Romanum Pontificem nullius ſint roboris.*
VII. *Ne ſacras imagines anathematizati pingere audeant.*
VIII. *Ne chirographa ab Epiſcopis exigantur, niſi ex more, tempore conſecrationis. Hac enim arte Photius ſuam roborauit tyrannidem.*
IX. *Vt extorta per Photium huiuſmodi chirographa nullius ſint roboris.*
X. *Itemq́ue ne quis ante ſententiam ſeparetur à communione proprij Patriarchæ.*
XI. *Anathematizati etiam ibi ſunt omnes cum Photio credentes duas in vno corpore eſſe animas.*
XII. *Statutum eſt etiam iſtud admodum Eccleſiæ Dei proficuum, ne fauore Principum eligantur Epiſcopi: Sunt iſta Canonis verba: Apoſtolicis & Synodicis Canonibus promotiones & conſecrationes Epiſcoporum, ex potentatu & præceptione Principum factas penitus interdicentibus concordantes, definimus & ſententiam nos quoque proferimus, vt ſi quis Epiſcopus per verſutiam vel tyrannidem principum huiuſmodi dignitatis conſecrationem ſuſceperit, deponatur omnimodis: vtpote qui non ex voluntate Dei, & ritu ac decreto Eccleſiaſtico, ſed ex voluntate carnalis ſenſus, & ex hominibus, & per homines Dei donum poſſidere voluit, vel conſenſit.*
XIII. *Vt non niſi, qui in eadem Eccleſia militarunt, ad maiores gradus promoueantur, & non aliunde petiti.*

XIV. Ne

Digitized by Google

XIV. *Ne promoti ad Epiſcopatum indecentia obſequia exhibeant magiſtratibus, nimirum ne obuiam prodeant procul ab Eccleſiis ſuis: non ſe demittant ab equis vel mulis, vel procidant, & adorent; nec intrent ad principes hora prandij, vbi indebita perſoluant obſequia. Sed veneratione digni habeantur, & qui liberè errantes principes valeant redarguere.*

XV. *Vetantur omnes decimoquinto Canone alienare Cimilia Eccleſiæ, ornamenta ſcilicet, poſſeſſiones vendere, vel dare in Emphyteuſim.*

XVI. *Decimoſexto Canone vehementer prohibetur ſacrilegus ille vſus à Michaële Imperatore introductus, quo laici luſus cauſſa, ſacra indumenta geſtarent ſacerdotum, de quo ſæpe ſuperius, grauiſſimis pœnis eius criminis reos afficientes.*

XVII. *Decimus ſeptimus ſancitur Canon, quo Patriarcharum iura in conuocandis Metropolitanis illibata ſeruari vult; execraturq́; S. Synodus omnes dicentes, inualidas eſſe Synodos, quibus non interſit perſona principis, monens, vt non interſint niſi Conciliis Oecumenicis principes. Sunt hæc Canonis verba: Illud autem tanquam peroſum quiddam ab auribus noſtris repulimus, quod à quibuſdam imperitis dicitur, non poſſe Synodum abſque principali præſentia celebrari. Cum nuſquam ſacri Canones conuenire ſæculares Principes in Conciliis ſanxerint. Vnde nec interfuiſſe illos Synodis exceptis Conciliis vniuerſalibus, inuenimus. Neque enim fas eſt ſæculares Principes ſpectatores fieri rerum, quæ ſacerdotibus Dei tantum conueniunt.*

XVIII. *Inde ſtatutum eſt vt priuilegia Eccleſiarum conſeruentur.*

XIX. *Vtq́; viſitationes Eccleſiarum ſine omni auaritiæ ſuſpicione peragantur.*

XX. *Itidē ne ſibi ius dicat Epiſcopus in rebus Eccleſiaſticis.*

XXI. *Vigeſimus primus autem ſancitus eſt Canon de exhibendo honore & reuerētia omnibus Patriarchis, præcipuè verò*

Digitized by Google

Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifici, de quo ſpeciatim iſta. Neminem debere conſcriptiones contra ſanctiſſimum Papam ſenioris Romæ, ac verba complicare, atque componere, ſub occaſione quaſi diffamatorum quorundam criminum, quod nuper Photius fecit, & ante Dioſcorus. Quiſquis autem tanta iactantia & audacia vſus fuerit, vt ſecundum Photium vel Dioſcorum in ſcriptis vel ſine ſcriptis iniurias quaſdam contra Sedem Petri principis Apoſtolorum moueat, æqualem & eandem quam illi condemnationem recipiat. Et paulò poſt de eodem Romano Epiſcopo hæc: Porro ſi Synodus vniuerſalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de ſancta Romanorum Eccleſia quævis ambiguitas, & controuerſia: oportet venerabiliter & cum conuenienti reuerentia de propoſita quæſtione ſciſcitari, & ſolutionem accipere, & aut proficere, aut profectum facere; non tamen audacter ſentẽtiam dicere contra ſummos ſenioris Romæ Pontifices. Sed & qui ſequitur Canon vigeſimus ſecundus Dei Eccleſiæ proficuus multum ceſſit, qui ſic habet.

XXII. *Promotiones & Conſecrationes Epiſcoporum concordans prioribus Conciliis electione ac decreto Epiſcoporum Collegij fieri ſancta hæc & vniuerſalis Synodus definiuit, & ſtatuit, atque iure promulgat, neminem laicorum Principum vel potentum ſemet inſerere electioni vel promotioni Patriarchæ vel Metropolitæ, aut cuiuſlibet Epiſcopi, &c. idq; ſub anathemate prohibetur.*

XXIII. *Inſuper ſtatutum à rebus & perſonis & ſacris actionibus alienæ diœceſis quemlibet abſtinere debere.*

XXIV. *Item illud: Ne Archiepiſcopi per alios ſuas Eccleſias curent Epiſcopos ſuffraganeos.*

XXV. *Ne qui hactenus adhærentes Photio Epiſcopi conſecrati à Methodio ſiue Ignatio, etiamſi reſipiſcant, ſpem vllam habeant reſtitutionis Epiſcopatus.*

XXVI. *Inſuper vt beneficium appellationis ad maiores ſedes ſit cuiq; clerico liberum.*

XXVII.

Digitized by Google

XXVII. *Vltimo verò loco definitum, ne Epiſcopi pallio vtantur niſi loco & tempore congruo, & ne monachi ad Epiſcopatum aſſumpti monaſticum habitum deponant.*

Hæc Baronius ſuccinctè, ex fragmentis vt video, vel ex Anaſtaſij Codice deſcripta complexus eſt, vbi, neſcio quo caſu, primus Canon eſt præteritus.

I. *CANON PRIMVS, qui & in Græco eſt, & in Fragmentis, de Apoſtolorum, Pontificum, Patrum & Eccleſiæ canonibus, decretis, traditionibus ad vnguem obſeruandis.*

Collatio Canonum ex Baronio, Fragmẽtis & MSS. Græcis.

II. *Canon ſecundus idem eſt apud Baronium, in Fragmentis, & noſtris MSS. Græcis codicibus. quamuis à Baronio & in Fragmentis ſummatim ponatur, non verbatim exprimatur.*

III. *Idem eſt apud omnes ſi rem ſpectemus, de colendis ſacris imaginibus. In Fragmentis quædam explicationis cauſſa ſunt adiecta.*

IV. *Et hic non diſcrepat à Græco codice, & qui eſt in Fragmentis, ſi ad ſententiam attendamus, quando Photij pſeudoepiſcopi conſecrationes, cũ ipſo Photio reiecto, reiicit & euertit.*

V. *Non variat, qui eſt de laicis non adſciſcendis in Epiſcopatum, niſi per omnes Eccleſiaſticos gradus certis annorum ſpaciis aſcenderint.*

VI. *Neque ſextus eſt diuerſus de Photio & Photianis actis, & Conciliis contra Nicolaum celebratis, omnino damnatis.*

VII. *Septimus quoque idem in Græcis MSS. & Fragmentis & apud Baronium, de imaginibus non pingendis ab improbis & damnatis, neque literas ab iis qui anathemate ſint deuincti, docendas. In Fragmentis tamen titulus rei non conuenit; neq; enim agitur de hoſtibus imaginum.*

VIII. *Octauus idem de chirographis non exigendis, quibus tyrannis firmari ſoleat.*

Digitized by Google

IX. *Apud Cardinalem Baronium nonus eſt de Chirographis Photianis abolendis, qui in Græcis non extat. In Fragmentis, nonus eſt: ne Archiepiſcopi prætextu viſitationis ſuffraganeos grauent. In quo Canone deſcribendo Surius ait commiſſum errorem, nonum enim pertinere ad decimum nonum, quod illi duo, nonus, inquam, & decimus, re non diſtinguantur. In B. & A. codice nonus Canon eſt, qui eſt in Fragmentis, & apud Cardinalem Baronium decimus: Ne quis ante ſententiam latam ſeparetur à communione proprij Patriarchæ.*

*9.G. X. *Decimus vt dixi apud Card. Bar. & in Fragmentis eſt is qui in Græcis codicibus eſt nonus, de non deſerendo ſuo Patriarcha ante latam in eum ſententiam.*

*10.G. XI. *De vna hominis anima, eſt apud Cardinalẽ Baronium, & in Fragmentis. in Græcis idem decimus.*

XII. *Ne fauore principum eligantur Epiſcopi. in Frag. eſt, & inde ad verbum apud Baronium. In Græcis libris penitus deeſt.*

XIII. *De Clericis ex eadem Eccleſia ad maiores gradus aſſumendis eſt in Baronio & Fragmentis. In Græcis deſideratur.*

*11.G. XIV. *De auctoritate Epiſcoporum tuenda nec profanis ducibus ſubiicienda eſt apud Baronium & in Fragmẽtis. In Græcis Codicibus idem Canon ordine eſt 11.*

Concil. Val. c. 20. & c. 8. XV. *De non alienandis Eccleſiæ ornamentis & ſacro inſtrumento, &c. in Fragmentis & apud Baronium eſt idem. Carent Græca volumina.*

XVI. *Ne profani homines per ludibrium vtantur ſacro ſacerdotum ornatu. idem in Fragmentis, & apud Baronium. non reperitur in Græcis.*

XVII. *De iure Patriarcharum & Metropolitanorum, quo poſſunt cogere concilia quibus non ſit neceſſe vt interſint principes. Eſt apud Baronium & copioſè in Fragmentis. In Græcis* *12. G. *ſcriptis tantum Canonis poſterior pars de principibus ciuilibus & magiſtratu legitur 12.*

XVIII. Eſt

XVIII. *Eſt de priuilegiis Eccleſiarum conſeruandis in Fragmentis, & apud Baronium. deſideratur in Græcis MSS.*

XIX. *Eſt idem cum nono in Fragmentis, apud Baronium de auaritia Metropolitanis in viſitat. cauenda. Græci hoc carent. Vide Fragmenta.*

XX. *In Fragmentis eſt de bonis Eccleſiæ in Emphyteuſin datis. Apud Baronium: Ne ſibi ius dicat Epiſcopus in rebus Eccleſiaſticis. In Græcis deeſt.* Ex Concil. Valentino c.17.

XXI. *De honore & reuerentia exhibenda cùm aliis Patriarchis tũ maximè ſummo & Romano Pontifici eſt in Fragmentis, & apud Baronium. In Græcis tantum agitur quo pacto controuerſia de ſummo Pontifice nata ſint definienda & quo honore cum illo agendum.* * 13. G.

XXII. *Cauet hic Canon in Fragmentis, & apud Baronium, vti ne principes politici ſe miſceant promotionibus vel conſecrationibus Eccleſiaſticorum. Nihil de hoc in Græcis.*

XXIII. *Ne quid Epiſcopus agat in aliena Eccleſia, apud Baronium, & in Fragmentis, nihil in Græcis.*

XXIV. *Nec iſte reperitur in Græcis, quo cauetur in Fragmentis, & apud Baronium, ne Metropolitæ per alios Epiſcopos ſuffraganeos ſuas curent Eccleſias.*

XXV. *Hic Canon apud Græcos non eſt, in Fragmentis paulo aliter quam apud Baronium legitur. Fragmẽta Clericos tantum à Methodio vel Ignatio conſecratos qui ad Photium defecerunt, exauctoratos narrant; Baronius Epiſcopos.*

XXVI. *Eſt de ordine appellationis, quam Concilium fecit Clerico liberam ad maiores ſedes. Idem apud Baronium & in Fragmentis. Deſideratur apud Græcos.*

XXVII. *Vltimus hic Canon idem Græcis eſt & Latinis Fragmentis, atque apud Baronium de Omophoriis ſeu de vſu pallij non niſi certis temporibus geſtandi. Et ne monachi in Epiſcopos creati mutent habitum.* * 14. G.

Vnde videatur hæc Canonum orta varietas.

Viginti ſeptem Canones ex Anaſtaſij codice & verſione ſumptos nullus dubito: Ex quibus cur tredecim in MSS. Codicibus Græcis deſiderentur, cum nulla lacuna nullusq́; hiatus appareat, non ſatis explico. An forte Anaſtaſius alia Pontificum decreta Canonibus inſeruit? qualia ſunt in Canone 12. & 22. Nam hi duo Canones non niſi ex Anaſtaſio videntur accepti, vt ex diſt. 63. c. 1. & 2. Et diſt. 23. c. 7. conſtat. An potius credendum exemplaria Græca per Græcos interpolata? De quibus nihil pronuncio, dum quid pronunciandum diſcã: Quanquam procliue ſit de Anaſtaſio ſuſpicari, qui idem ſibi in Theophanis verſione licere voluit, etſi in præfatione videatur aliud polliceri. Sed id patebit clarius cum noſtra Theophanis Græci MS. interpretatio, quam modo cœpimus, prodibit, cui & decerpta Anaſtaſij adiungemus.

*In literis Stephani IV. Pontificis ad Baſilium Imperatorem iam à Photio perditũ multa regibus & Cæſaribus notanda prætereo. Quæ de Photio à Leone Baſilij F. exacto, & Stephano fratre in patriarchio collocato attinguntur, paulo fuſius ex Hamartolo MS. Bibliotheca Palatina Boiorum & aliis exponam. Nam poſt epiſtolam Stephani narratur, quemadmodum, eiecto Photio, Leo citarit Catholicos Epiſcopos ad Concilium, & rogarit, vti cum fratre ſuo Stephano quamuis à Photio in diaconum conſecrato, communicarent, aut ſi eam communionem propter Photium ſchiſmaticum reformidarent, ad ſummũ Pontificem perſcriberent & Oeconomiam ſeu diſpenſationem impetrarent. De Stephano igitur ita * Hamartolus in Leone.* Στέφανος δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ κληρικὸς ὤν, καὶ σύγγελος, ἦν μετὰ Φωτίου Πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. *Stephanus verò germanus * eius, iam Clericus, Syncellus erat Photij Patriarchæ ab illo educatus & inſtitutus. Hæc * Hamartolus.*

** An Logotheta potius diuerſus à Georgio Monacho Hamartolo?*

** Leonis Imperatoris.*

** In Cod. Bau. Logotheta incipit à Theodora & Michaele.* περὶ ὀρθοδοξίας.

Hoc

Hoc non ignorabant orthodoxi, & hinc refugiebant Stephani communionem. Sequitur de Photij exauctoratione, ſeu potius eiectione.

Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν Δομέστικον τῶν σχολῶν, ἅμα Ἰωάννῃ Ἁγιοπολίτῃ σοφωτάτῳ, καὶ γεγονότι Λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, καὶ ἐν τῷ Ἄμβωνι τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες τὰς τοῦ Πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἀναγνόντες τοῦτον τοῦ θρόνου καθῄρησαν, καὶ περιώρισαν αὐτὸν ἐν τῇ Μονῇ τῶν Ἀρμονιανῶν τῇ ἐπιλεγομένῃ τοῦ Βέρδωνος. *Deinde Imperator miſit Andream Domeſticum Scholarum cum Ioanne Hagiopolita viro ſapientiſſimo, Logotheta Dromi, qui Ambone conſcenſo, Patriarchæ Photij crimina recitarunt, thronoque deturbatum & in monaſterium Bordonis Harmoniarum relegarunt.*

Idem Cedrenus in Leone, qui plurima ex Hamartolo & Logotheta decerpſit. Codex Auguſtanus Georgium Monachum appellat etiam Logothetã, niſi diuerſos notet.

Sequitur de Stephani creatione. Ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τὸν Σύγγελον καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ καὶ πρὸ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων χειροτονεῖται Πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτοθρόνου καὶ λοιπῶν Ἀρχιερέων. Καὶ ποιήσας ἐν τῷ Πατριαρχείῳ ἔτη ς΄, μῆνας ε΄, ἐτελεύτησε, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικέων. *Prouexit autem Stephanum Syncellum, & fratrẽ ſuum in Patriarchium ante Chriſti natalem, à Theophane primate & cæteris Epiſcopis conſecratum. Vixit in Patriarchatu Stephanus annos* * *6. menſes 5. defunctus in Syceorum cœnobio conditur, & in cælitum ordinem relatus 17. Maij colitur. Photij mortem ſupra ex eodem auctore narrauimus.*

* *Series tamen Patriarcharũ in Codice Iuris Græco Roman. tres tantũ annos geſſiſſe patriarchatum tradit. Idẽ Curopalates teſtatur.*

In epiſt. 2. Styliani ad literas Stephani IV. Pontificis, Pontifex reprehenditur perinde quaſi contraria in eadem epiſtola perſcripſerit: Photium rectè exturbatum; eundem tamen pro legitimo habẽdum fuiſſe Pontificem. Sic enim Stylianus. Ἐθαυμάσαμεν δὲ καὶ πῶς, ὃν ἔγραψας ἀποκεκινημένον ἀπὸ τῆς στερεᾶς πέτρας τοῦ Χριστοῦ ἐν προοιμίοις τῆς ἐπιστολῆς, ἐν τῷ ταύτης τέλει ὡς ἔννομον Ἀρχιερέα κριθῆναι ὀφείλειν ἔγραψας; *Sed Pontifex non pugnat in ſe, reſpondet enim ad geminas epiſtolas, imperatoris*

Pontifex rite reſpondit.

inquam

Digitized by Google

inquam Leonis, & Styliani. Stylianus ſcripſerat, à ſe, & qui erant ſuarum partium, Photium nunquam fuiſſe receptum, ſed pulſum à Leone. Et hoc laudat Pontifex, idemq́ factitatum ait à Romanâ & Apoſtolicâ Petri ſede. Leo imperator dixerat Photium receptum ſponte abdicaſſe, vitamq́ priuatam & quietam delegiſſe. Pontifex reſpondet hæc duo; pulſum, & ſponte abdicatum, eſſe contraria. Quod ſi pulſus ſit ab iis qui illum pro legitimo (ab Apoſtolicis decepti legatis adeoq́ ab ipſo Photio) habuerint, iniuſtè pulſum eſſe, nec enim penes illos fuiſſe, receptum (quamuis à deceptis ſed ignaris,) pellere. Cauſſam ergo ad ſummum Pontificem deferendam fuiſſe. Conſtat ergo ſibi Pontifex.

In breuiario Synodi VII. Vel potius à Scholiaſta breuiarij, diſputatur an Pontifex, quod ab omnibus Patriarchis in Concilio decretum eſt, poſſit antiquare aut permutare: Scholiaſta negat, ad eamq́ue rem ciuiles quoque leges adhibet. Et quæſtio in eo vertitur an Pontifex ſit ſupra Concilium, Verba Græculi & imperiti Scholiaſtæ ſunt hæc. Τούτοις ποῖος τολμηρὸς Πάπας μεγαλομέστερος ἐναντιωθῆναι ἐπιχειρήσει; *Et mox infrà.* Τοὺς γοῦν ἀπὸ τοσούτων Πατριαρχῶν δεσμωθέντας, ἐν Πατριαρχεῖον λῦσαι οὐ δύναται. *Nos præteritis doctorum variis ſententiis, qui alia atq́ alia ſentiunt, reſpondemus Pontificem eſſe ſupra Concilia, & pro ratione temporum, & cauſſarum mutatione ab eo poſſe decreta Conciliorum, quæ non ſunt de fide, permutari, antiquari, & explicari; poſſe ab eo diſpenſari; poſſe, quod prior decreuerat certas & graues ob cauſſas, reuocari. Lege Bellarminum lib.2. de Conciliis cap.13.14.15.16.17. Gregorium de Valentia lib.8. Anal. Fidei Cathol. cap.7. de Conciliis. Petrum Albinianum de Pontif. poteſtate, tom. tractat.13. Sequitur.* Τούτους καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος ἀποκλείει μέχρι δεκαετίας ἢ τριακονταετίας. *De decennio & tricennio fusè Euſtathius apud Leonclauium tom.2. Iuris Græco Romani, vti & de aliis temporum interuallis & proſcriptionibus. Enimuero ſummo Pontifici, vbi*

p.236 *clauium* (marginal reference)

ſtatus

ſtatus temporum deſiderat, praeſcribi tempore non poteſt, cui & ipſorum Pontificum decreta mutare fas, quemadmodum Nicolaus in Reſcriptis, Tit. 4. n. 10. hiſce verbis copioſè teſtatur. 35. q. 9. ſententiam. Michaëli Imperatori. Sententiam Romanae ſedis non negamus poſſe in melius commutari, cum aut ſurreptum aliquid fuerit, aut ipſa pro conſideratione aetatum, vel temporum, ſeu grauium neceſſitatum, diſpenſatione quadã ordinare decreuerit: quoniam & egregium Paulum Apoſtolum diſpenſatoriè legimus quaedam feciſſe, quae poſtea reprobaſſe legitur. Quod tamen obſeruandum eſt, quando illa Romana videlicet Eccleſia, diſertiſſima conſideratione fieri delegerit: non quando ipſa, quae bene ſunt definita, retractare voluerit.

In Actionum porro decem principiis, vbi legeris has literas. N. Γ′, intellige per primam, INDICTIONEM, per alteram, annum indictionis tertium. Indictio variè ſcribitur: aliâs vnica litera N͂ cum inſcripto ſupra ὀ͂, quod eſt ſignum lenis ſpiritus vnà cum accentu circumflexo; id quod ex aliis libris MSS. notaui, vbi εἶναι, Ἦλθον, εἶπε, & ſimilia prorſus cum illa nota ſcribũtur, vbi non poteſt, niſi pro leni ſpiritu & circumflexo accipi. Ergo haec nota N͂ eſt Indictionis nota, inſcripto ſuprà leni ſpiritu, & circumflexo, quia ponitur pro genitiuo. Interdum ſcriptum ponitur pluribus literis IN. & his ſemper ſecundus caſus notatur ἰνδικτιῶνος: aliâs integrè vt in Menaeis. Ἰνδικτιὼν, ἰνδικτιῶνος. Quanquam fuerint* qui non agnoſcerent vnicam illam literam, N͂, pro tertia decima Alphabeti, ſeu N. ſed pro notâ peregrinâ & ignotâ: falluntur tamen. Nam ex eleganter & diſertè manuſcriptis codicibus literam hanc maiori figurâ expreſſam exertè colligimus eſſe N. quae per compendium ſignificat INDICTIONEM.

* Xylander Annotat. ad Cedrenum 106. & 181.

Digitized by Google

E SYNODICO GRAECO ANONYMI DECERPTA.

CVM obſeruationes ad Synodum VIII. Oecumenicam, paucas illas quidem, ſed quibus plures haud putaui neceſſarias, abſoluiſſem, peruenit ad manus meas SYNODICVM Græcè cum latina verſione editum; cuius hæc eſt inſcriptio.

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ.

Περιέχον ἐν ἐπιτομῇ, ἁπάσας ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀποστόλων γεγονυίας, ὀρθοδόξους καὶ αἱρετικὰς συνόδους, μέχρι τῆς ὀγδόης τῆς ἐπὶ τοῦ Φωτίου καὶ τῇ τοῦ Πάπα Ἰωάννου ἑνώσει.

SYNODICVM.

Quod compendio Synodos orthodoxas & hæreticas omnes, iam inde ab Apoſtolorum tempore vſq; ad octauã, ſuper vnione Photij & Papæ Ioannis, inſtitutam, celebratas complectitur.

Reperi mox idem in Bibliotheca Reipub. Auguſtana MS. ſed vtrumq; fine defectum, quòd exemplar vnde alia vel calamo vel formis deſcripta ſunt, à fine labem vetuſtatis paſſum ſit, vt Andreas Darmarius in fine Synodici his verbis teſtatur: Τὸ τέλος ἦν ἐξίτηλον, καὶ οὐκ ἦν ἕτερον ἀντίγραφον, ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος τῆς βίβλου· καὶ διὰ τοῦτο ἦν ἐλλιπές. *Auctor libro nullus eſt proſcriptus, quiſquis tamen is fuit, pro Ignatio contra Photium ſtetit, id quod ex fragmentis ſupra ſcriptis túte facile diſces: Quod autem illam corruptam & damnatam* περὶ ἑνώσεως *Octauam nominet, fecit ipſa Synodi illius inſcriptio. Photius enim, vti in præfatione docui, obolitâ legitimâ & Oecumenicâ, ſuam pro Octaua obtrudere conatus eſt.*

148. Con-

148. Conſtantinopolitana in Palatio.

Μεθοδίου δὲ τοῦ παμμάκαρος πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ἰγνάτιος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, ὑπὸ Μιχαὴλ καὶ Νικηφόρου γεγονὼς, τῶν φιλοχρίστων αὐτοκρατόρων, κανονικῶς ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναβιβάζεται· καθ᾽ οὗ φιλαρχίας κενοδοξίᾳ, Ἐπίσκοποι τινὲς, καὶ μονάζοντες κουφιζόμενοι, οὐ μετρίως χρόνῳ μακρῷ ἐστασίασαν· οἱ καὶ Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως λαβόμενοι τῆς κουφότητος ἐξελαθῆναι τοῦ θρόνου ἀρχοντικῇ χειρὶ τὸν Πατριάρχην Ἰγνάτιον παρεσκεύασαν, ἐν Τερεβίνθῳ τῇ νήσῳ αὐτὸν ἐξορίσαντες, καὶ ἐν τῷ παλατίῳ σύνοδον ἀφελῆ ποιησάμενοι, τὸν πρωτασηκρήτην Φώτιον προεχειρίσαντο· πολλὰ μὴ ἀκουσθέντες, λόγῳ παραιτήσεως, πρὸς Ἰγνάτιον πρεσβευσάμενοι.

Methodio autem ſanctiſſimo ad Dominum profecto, Ignatius, qui Monachus & Presbyter ſub Michaële & Nicephoro Chriſti amantibus Imperatoribus fuerat legitimè in thronum eleuatur. Aduerſus quem dominandi ſtudio & ambitione, Epiſcopi quidam, & Monachi elati, haud mediocriter longo tempore ſunt tumultuati: quin & Michaëlis Imperatoris leuitate abuſi, Imperatoria manu deiiciendum de throno Patriarcham Ignatium curarunt, in Terebintho inſula loco exilij ei conſtituto. In palatio etiam Synodo vili coacta, Photium, qui primus à Secretis fuerat, ſurrogarunt, ſæpenumero allegantes ad Ignatium vt Patriarchatu ſe abdicaret, ſemper repulſam paſſi ſunt.

OBSERVATIO.

*Meminit huius Concilij Metrophanes in epiſt. ad Manuelem, & Nicetas ſupra p. 111. Non eſt ſub Nicephoro Imperatore vel Michaële natus. Nicephorus Ignatij erat auus maternus, mox Imperator poſt Irenen, ſub qua Ignatius à Michaële Curopalata Rhangab. eſt procreatus. de qua re ſupra * Nicetas, in Ignatij vita, & alij. Epiſcopi illi fuere Gregorius Syracuſanus, Petrus Miſer Sardorum, Eulampius Apameæ. * Nicetas auctor.* *p. 81. *p. 111.

Digitized by Google

† p. 103. *Allegati ſunt Epiſcopi ſapius, vt idem Nicetas † refert. Vltima verba interpreti omiſſa nos reddere conati ſumus.*

149. Conſtantinopolitana in Blachernis.

Φώτιος οὖν παρὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας τοῦ θρόνου ἐπιλαβόμενος, οὐκ ἐστοίχει τῷ ἡσυχάσαι, οἵπερ ὠλίσθησεν. ἀλλὰ εἰς θυμὸν κινήσας τὸν αὐτοκράτορα, * μυρία δεινὰ, ἐξορίζει πρὸς τῇ νήσῳ Μιτυλήνῃ τὸν ἀθῶον Ἰγνάτιον. Καὶ συναθροίσας πονηρευομένων ἐν Βλαχέρναις, συνέδριον, καθαιρεῖ μὲν παρόντα τὸν ἀδικούμενον, καὶ τοὺς ἀπαρνουμένους καθυπογράψαι τοῖς πονηροῖς αὐτοῦ νεύμασι καὶ τῆς κοινωνίας ἀντέχεσθαι, πάσης κακουργίας εἰργάσατο καταγώγια, περιορίσας ἔνθα καὶ ὡς ἠβούλετο.

* Μετὰ *forte deſit, poſt innumera mala.*

*Photius igitur, cum præter diuinos & ſanctos Canones thronum conſcendiſſet, * iis, in quæ prolapſus eſt, (malis) non contentus, ſed Imperatore ad iram concitato, infinitis ærumnis Ignatium affectum, in inſulam Mitylenem innocentem relegauit: Et malignantium conuenticulo in Blachernis congregato ipſum præſentē iniuſtè depoſuit: eosq́; etiam qui prauis ipſius nutibus ſubſcribere & cū eo communicare detrectabant, innumeris malis afflixit, in exilium agens quo, & quomodo vellet.*

* *Ita intelligo hunc locum & reddo.*

OBSERVATIO.

† p. 113. * *Lege Gyllium lib. 4. c. 2. & 5.*

*Nicetas † hoc conciliabulum non in * Blachernis, ſed in æde Apoſtolorum, vti & ſequens, ait celebratum: in quo non præſens, ſed abſens Ignatius cum Symmyſtis eſt damnatus, iam tum cum Mitylenæ exularet.*

150. Conſtantinopolitana in templo Apoſtolorum.

Ἔπιγε μὴν καὶ πρὸς τὸν Ῥώμης Πάπαν τὸν μακαρίτην ἐξαπέστειλε Νικόλαον. ἑκουσίως παραιτησάμενον διὰ γῆρας λιπαρὸν καὶ

ἀσθένειαν

Digitized by Google

ἀσθένειαν σώματος, Φώτιος ἀνεδίδασκε τὸν Ἰγνάτιον, καὶ πρὸς ἀποβολὴν πλείαν τῆς τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως, τοποτηρητὰς πεμφθῆναι αὐτοῦ μεγάλως ἱκέτευσεν· Ἰγνατίῳ δόλῳ πραγματευόμενος τὴν καθαίρεσιν. Ροδοάλδου δὲ καὶ Ζαχαρίου Ῥωμαίων ἐπισκόπων τοποτηρητῶν καταλαβόντων Κωνσταντινούπολιν· Φώτιος ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων Χριστοῦ ἀθετούντων σύνοδον ποιησάμενος, ἀγώγιμον πρὸς αὐτὴν γενέσθαι τὸν ἱεράρχην Ἰγνάτιον παρεσκεύασεν, ἑβδομήκοντα καὶ δύο ἀγελαίους παραστησάμενος ψευδομάρτυρας, πείθων αὐτοὺς λαϊκοὺς ὄντας, ἀπειλὰς παρενείρων τῆς ὑποσχέσεσιν, ἐπὶ πάσης θείας ὀμόσαι δυνάμεως, μὴ ἐψηφίσθαι, χρόνους ἕνδεκα, μῆνας τέσσαρας, καὶ ἡμέρας εἴκοσι, ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Πατριάρχου διαδραμόντα Ἰγνάτιον· ἐπαναγνοὺς τῇ συνελεύσει ἀποστολικῆς αὐθεντίας ἀποτομίαν ἔχουσαν οὕτως· εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρείσθω ἀποσιωπήσας τοῦ κανόνος τὸ ἐπαγόμενον, καὶ διὰ τοῦτο μόνον αὐτοῦ ἀποφηνάμενος τὴν καθαίρεσιν.

Præterea verò & ad Romanum Papam beatæ memoriæ Nicolaum Photius miſit: cum quidem oſtenderet, Ignatium propter ingraueſcentem ætatem, & corporis infirmitatem vltro ſe abdicaſſe, ad deiectionem abſolutam hæreſeos Iconomachorum, locum tenentes ab illo mitti plurimum rogauit: Ignatio interim fraudulenter condemnationem machinans. Poſteaquam verò Rhodoaldus & Zacharias, Romani Epiſcopi locum tenentes, Conſtantinopolim appuliſſent; Photius in templo ſanctorum & clariſſimorum Apoſtolorum Chriſti, Synodo eorum, qui Ignatium depoſuerant, conuocata, adduci ad eam ſacrorum antiſtitē Ignatium curauit, & ſeptuaginta duobus è plebis fece falſis teſtibus productis: iisq; qui Laici eſſent, minas promiſſionibus innectendo perſuaſis, vt per omnipotentiam Dei iurarent: Ignatium, qui annos vndecim, menſes quatuor, dies viginti, thronum Patriarchæ occupaſſet, electum nunquam fuiſſe, recitata etiam conuentui cuiuſdam Canonis impro-

Digitized by Google

† Nicetas p. 121. & in ipſo Concilio. *improbata auctoritatis particula, quæ ſic habet: † Si quis Epiſcopus ſæcularium principum uſus opera, per eos Eccleſiam obtinuerit, deponatur: diſſimulato interim eo, quod in Canone proximè ſequitur: propter iſtam ſolam cauſſam depoſitionem ei decerni.*

OBSERVATIO.

Idem Nicetas & Theognoſtus. ſupra p. 115. & 205.

151. Romana Nicolai.

Ὅπερ μαθὼν ὁ ἐν ἁγίοις Πάπας Νικόλαος· οὐ γὰρ ἦν εἰκὸς λαθεῖν τὴν οἰκουμένην ἔργον κακίας εἰς μέσον γινόμενον· τοὺς οἰκείους τοποτηρητὰς ἀκριβῶς ἀνακρίνας, καὶ ἀπὸ τῶν στομάτων αὐτῶν δωρολήπτας εὑρόμενος· καθαιρέσει διηνεκεῖ Ροδοάλδον, καὶ Ζαχαρίαν ὑπέβαλεν· καὶ θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ποιησάμενος, Φώτιον ὡς μοιχὸν ἀναθεματίζει καὶ ἐπιβήτορα· τὰ εἰς αὐτὸν καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ πραχθέντα ὁρισάμενος μένειν ἀπρόσδεκτα, καὶ ἀφορισμὸν τοῖς αὐτῷ κοινωνοῦσι Μιχαὴλ ἀποστειλάμενος αὐτοκράτορι, δεχομένοις καὶ ἄρχουσι, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁσίοις Πατριάρχαις διέπεμψε.

Quod cum ſanctus Papa Nicolaus percepiſſet: neque enim latere poterat orbem tantum maleficium publicè commiſſum: in locum tenentes ſuos accurata inquiſitione facta, cum ex propria eorum confeſſione reperiſſet, munera ipſos accepiſſe, perpetuæ depoſitioni Rhodoaldum & Zachariam ſubiecit: diuináque & ſacra congregata Synodo Photium vt adulterum & inuaſorem anathemate notauit, quæque ab eo acta eſſent, minimè recipienda eſſe definiuit: quin & omnibus, qui cum eo communicarent, Michaëli ipſi Imperatori, ſubditis, principibus, & reliquis ſanctis Patriarchis anathema denunciauit.

OBSERVATIO.

De hac Nicolai I. Romani Pontificis fusè in ipſo Concilio Act. 7.

Digitized by Google

Act. 7. & ante Act. primam, pag. 215. Vt ergo ſacrilegè, &c. Deſiderantur in hoc Synodico, Concilium Photianum ſub Michaële quo nequicquam Nicolaum anathemati ſubiecit. Nicet. 145. Concilium Romanum Hadriani II. cuius ſupra Actione ſeptima capita recenſentur. Deſideratur Octauum hoc noſtrum Oecumenicum, cuius tamen ſummam, interpres huius libelli Synodici, quamuis non Catholicus, ex Fragmẽtis Octauæ Synodi, quæ ſuperius poſuimus delibauit, vt ipſe in notis p. 188. teſtatur. Deſideratur & illa Photiana ἐπὶ τῇ ἑνώσει, cuius item hiſtoriam ex Balſamone ſchiſmatico paucis comprehenſam verbis repetiuit. Photiana verò illa extat in MSS. Boico & Auguſtano, cuius interpretationem Cardinalis Baronius ſe habere ſcribit, quam ego Synodum, vt damnatam libens miſſam feci, poſteaquam deprehendi maiore ex parte corruptam, & idem copioſiſſimus teſtis Baronius literis & tabulis confirmat.*

* *Pappus, qui libellũ Argentorati emiſit. A. C. M. D CI. cum impio Cythrai Catalogo Conciliorum.*

FINIS. — 60

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google